RADU TUDORAN

maria și marea

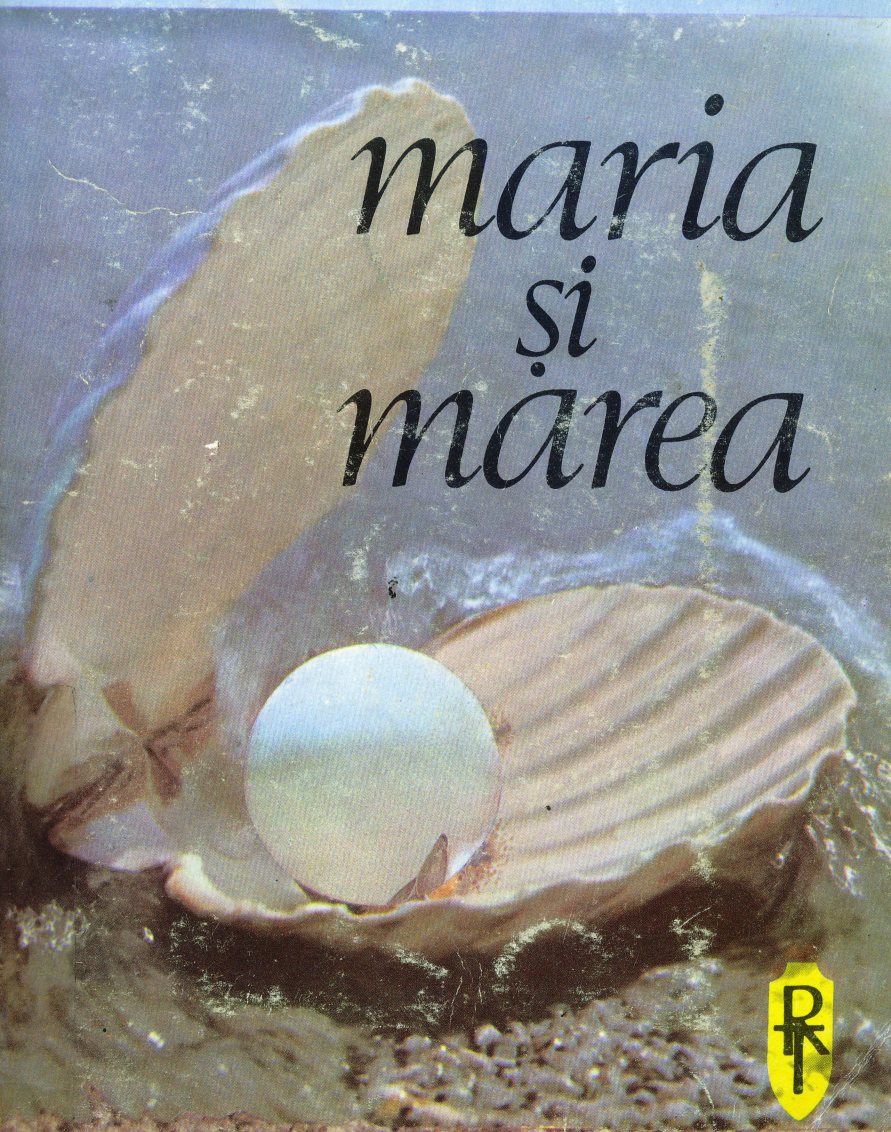

Web: http://www.virtual-project.eu/
Forum: http://virtual-project.org.es/

RADU TUDORAN

MARIA ȘI MAREA

— roman —

EDITURA ARTA GRAFICĂ

1

PE PLAJA GOALĂ venea un tînăr, cu un slip albastru, avînd un sac de sport într-o mînă și un vizor submarin în mîna cealaltă. Din loc în loc se oprea, căuta în nisip o pietricică plată și o arunca pe oglinda apei, făcînd-o să se ducă, în salturi, pînă departe; marea era foarte calmă și foarte albastră.

La doi kilometri în urmă, se vedea mulțimea de vilegiaturiști, concentrată, lipită de nisip ca pe o panglică de prins muște, mulțumită de aglomerație, de vreme ce nimeni nu evada spre zonele libere din față.

Maria îl simți prea tîrziu, nu se aștepta să vină cineva prin locurile ei neexplorate. Neavînd timp să fugă, se ghemui pe nisip, la adăpostul Calului de Salcie. Pe acesta îl descoperise în martie; acum începea iunie, cu o vreme din cele mai calme.

— Hei! strigă, împanicată. Pleacă de-aici! Întoarce-te!

Tînărul ezită doar o clipă, surprins, apoi își continuă drumul.

— Trecerea nu-i oprită!

— Sînt dezbrăcată!

Glasul Mariei trecuse de panică, ajunsese la dezarmare. Avea lucrurile între dune, la zece pași, distanță pe care ar fi trebuit s-o străbată goală, în plină lumină a soarelui. Intrusul nu socotea că violează vreun statut al societății; nimic nu-l obliga să se întoarcă, dimpotrivă, după legile generației lui trebuia să arboreze nepolitețea, impertinența, cruzimea și brutalitatea. Merse înainte și se așeză pe Calul de Salcie. Nici un om, nimeni în afară de închipuirile ei, nu mai fusese pe-aici din toamna trecută; Maria suferea o dublă violare; a ei însăși și a teritoriului, socotit proprietate personală. Rămase ghemuită și ascunsă în părul adus peste față.

— Mă cheamă Alber, să nu te mire că e fără *t* la urmă, spuse tînărul. Au greșit la primărie și așa a rămas.

Maria părea înghețată. El se strădui s-o privească, apoi își aprinse o țigară.

— Nu știu de ce te ascunzi. Cît te gîndești să stai așa? Te anunț că nu plec, chiar dacă ar trebui să aștept pînă mîine. Singurul lucru pe care îl poți face, este să pui ceva pe tine.

Simțea împotriva lui o ură războinică; ar fi vrut să aibă puteri de bărbat, de luptător, să ridice un pumn, să-l zobească dintr-o singură lovitură, sau să-l gîtuie, să-l răpună, și-apoi să-l calce în picioare, să-l facă una cu nisipul. Ar fi vrut să aibă un bici, să se dezlănțuie, plesnindu-i pielea obrazului, a pieptului, a spinării, să-l înfrîngă și să-l umilească. Să aibă o spadă, să-l lovească în creștet și să-i despice țeasta; o suliță, să-l străpungă; un revolver, o mitralieră, să-l ciuruie; o bombă, să-l arunce în aer. Dar n-avea nici o putere și trebuia să îndure. Înțelegîndu-și situația, se ridică de jos, cu mișcări atît de sigure, că păreau de robot, și cînd fu în picioare nu o luă la fugă, ci rămase dreaptă în fața lui, depășindu-se, printr-un nou sens lăuntric, devenit invincibil. Apoi își dădu la o parte părul din ochi și se trase înapoi spre dune, cu pași rari, căutînd drumul cu piciorul. Mergea învăluită în ea însăși, ca într-un veșmînt mai invulnerabil decît orice țesătură, țintuindu-l pe străin cu o privire grea, penetrantă, rece și ironică.

El se ridică, uimit și iradiat. Culoarea peisajului se schimbase, atmosfera părea violetă. Era convins că, odată la adăpost, ea o luase la fugă, speriată, cînd o văzu ieșind dintre dune și apropiindu-se fără să ezite. Repetînd culoarea peisajului, își pusese o rochie violetă, o tunică abia coborînd peste șolduri; convențional era pe deplin îmbrăcată, deși își dezgolise tocmai privirea. Acum avea părul dat pe spate și menținut cu o bandă violetă ca rochia. Fruntea, încă ascunsă sub cîțiva franjuri scăpați din legătură, se desena înaltă, boltită cu inteligență și cu noblețe.

— Bună ziua! zise zîmbind, fără nici o urmă de crispare. Fiindcă ai venit, poți rămîne. Mă cheamă Maria. El e Cristofor.

Tînărul o privi și rîse silit.

— Buturuga asta?

— Nu-i o buturugă, ci un cal sălbatec, care a străbătut multe puste, preerii şi bărăganuri, apoi multe mări şi oceane, pînă să mă găsească pe mine.

— E o salcie; au adus-o curenţii.

— Te cred, dar e o explicaţie pentru toată lumea. Trebuie să înţelegi că a fost un cal sălbatec, şi acum e domesticit. Poţi să-l mîngîi şi să-i spui pe nume.

— Cristofor?

— E numele intim al unui vagabond nebun, un oarecare Columb. I-am spus aşa, fiindcă amîndoi au căutat ţărmuri necunoscute.

Maria mîngîie grumazul calului şi-i vorbi cu un glas melodios, cam trist:

— Poate nici tu n-ai găsit ţărmul visat! Dar pe ţărmul meu, cel puţin, mă ai pe mine.

— Ce faci aici? întrebă tînărul, abrupt, începînd să se crispeze.

Se simţea în inferioritate.

Maria arătă spre casa de piatră. Era o construcţie cenuşie, la nord, unde plaja se sfîrşea într-un promontoriu stîncos. Deşi departe, la parterul casei se vedeau ferestre mici, zăbrelite; cele de la mansardă păreau mai generoase. Deasupra acoperişului de tablă roşie se ridicau mai multe antene de radio, înalte, ancorate cu cabluri, care ţeseau pe cer un filigran de coarde întinse, poate sonore. Acest adaos aerian, ca nişte catarge de corabie, era singurul detaliu atrăgător al casei de piatră.

— Lucrez acolo, zise Maria.

Îşi dădea seama că el nu putea înţelege, şi într-adevăr, privirea lui devenea tot mai mirată şi mai neîncrezătoare, exteriorizînd sentimentul de inferioritate, născut mai devreme. Izbuti doar să spună, acuzator şi exploziv, ca şi cum ar fi prins-o cu o minciună şi ar fi divulgat-o lumii, salvîndu-se pe el de la prăbuşire:

— Dar asta-i staţia-radio de coastă!

Ea încuviinţă din cap. El continuă:

— Şi ce faci acolo? Eşti dactilografă?

Ea negă cu un zîmbet de indulgenţă, în timp ce, cu trei degete de la mîna dreaptă, schiţa apăsările ritmate pe un manipulator radio. Nu simula, liniile şi punctele însemnau litere, primul cuvînt care îi venise în minte: „Prostule!“

— Eşti radio-telegrafistă? Nu se poate!

Tînărul o privi cu luare aminte. La tîmpla dreaptă Maria avea o cicatrice, o tăietură vindecată bine, care putea să nu se vadă. Dar exista, şi atunci amintirile lui se regrupară.

— Ai jucat volei?

Ea nu se miră; jucase mulţi ani, era firesc s-o cunoască, din ziare sau de la televizor. Din seara triumfului ei. El continuă:

— Ai avut un accident de automobil!

Maria întoarse capul brusc şi-l privi speriată.

2

MERGEA PE JOS spre Sighişoara, mai avea două ore de drum, cînd începuse să plouă mărunt, ca toamna, deşi în plin mijloc al verii. Atunci îl ajunse automobilul şi opri fără ca el să fi făcut semn. Omul de la volan se aplecă în dreapta şi deschise portiera.

— Haide odată, vino!

Deşi voia să refuze o invitaţie atît de brutală, glasul hotărît şi într-un fel cordial, îl făcu să urce.

— N-ai închis bine portiera! îl apostrofă omul, singurul ocupant al maşinii, în timp ce pornea cu toată acceleraţia, făcînd roţile să şuiere.

Alber nu apucase să-l privească bine, era spre amurg, şi în semiîntunericul din maşină i-ar fi desluşit greu fizionomia, cînd îi auzi glasul, cu acelaşi timbru brutal de la început:

— Cunoşti oraşul?

— Nu foarte bine; vin aici la cîţiva ani o dată... Pentru culorile caselor.

Simţi că întorsese capul şi-l privea, ceea ce socotea interzis pe o şosea udă şi la viteza imprudentă a automobilului.

— Ai grijă să nu derapeze!

— Trebuie să ajung într-un sfert de oră, răspunse omul, tocmai cînd se angaja într-un viraj dificil, accelerînd şi mai tare.

Alber îşi dădu seama îndată că avea o şcoală serioasă, conducea cu acel amestec de sînge rece, calm, nervozitate şi pasiune, care fac din om stăpînul maşinii, prin contopire. Se uită la el intrigat şi cu simpatie.

— Într-un oraş de provincie, îi răspunse, pe ploaie şi la opt seara, nu măsoară nimeni viaţa cu sfertul şi nici cu jumătatea de oră. Oricît ar fi casele de colorate! Dar, în sfîrşit, dacă-ţi place viteza, dă-i înainte, sînt omul dumitale.

— Mai bine spune-mi ce dracu' faci pe şosea, singur, în ploaie?

— Am rămas în pană. Mi-am lăsat maşina la un parcaj de pe marginea drumului.

— Şi dacă ţi-o fură?

— Nu poate să ispitească pe nimeni. E o rablă, un BMW dinaintea războiului.

— Nu te lepăda de ea, pînă nu ai alta.

Alber se ruşină, recunoscîndu-i dreptatea. De altfel îşi iubea maşina, îi arăta indiferenţă doar ca să nu pară fanatic.

— Îmi pare rău că nu pot să te ajut, zise omul. Mîine dimineaţă trebuie să fiu la Oradea, să iau pe cineva de la frontieră.

La bariera oraşului lăsă geamul jos şi scoase capul să privească afară strada udă, abia luminată.

— Eu mă uit pe stînga, dumneata uită-te pe dreapta, trebuie să descoperim o antenă de televizor.

Antene de televizor erau pe toate acoperişurile, uneori chiar mai multe laolaltă. Cu cît sînt mai multe, cu atît oamenii au mai puţin spaţiu.

— Vezi o casă unde e lumină şi unde crezi că ne-ar primi, continuă omul, cu ochii cînd la ceas, cînd la acoperişuri. Mai avem numai trei minute.

Alber sună la trei uşi, în fugă, pe partea dreaptă a străzii. Continua să plouă, era ud şi ar fi trebuit să caute un mecanic. În două locuri nu răspunse nimeni; la a treia casă auzi paşi apropiindu-se de uşă, dar abia în clipa cînd el se repezea nerăbdător afară. Nu se întoarse, fiindcă omul cu care se aliase tocmai ieşea şi

el pe poarta unei căsuțe; o clipă se opriră fiecare pe trotuarul lui, prinvindu-se în panică...

Un ceas mai tîrziu, după meci, stăteau de vorbă cu cîte un pahar de vin negru în față, la masa aflată în centrul sălii imense a restaurantului. Omul întîlnit pe drum alesese locul, să aibă mult spațiu în jur: părea că se înăbușă.

Plecase din București la ora două după-amiază, cu gîndul ca înainte de opt seara să fie la Cluj, unde să înnopteze. Șoseaua, ruptă de inundații la Timiș, îl făcuse să întîrzie două ceasuri și jumătate. La opt, începea meciul și trebuia neapărat să-l vadă...

Găsiră un televizor abia la opt și șapte minute: îl descoperise Alber, la o familie numeroasă, completată cu vecini și prieteni; ecranul televizorului se vedea peste o grămadă de capete. Ieșise în stradă, făcuse semne cu brațele și revenise cu însoțitorul lui, fără să mai dea explicații gazdelor. De altfel nimeni nu le aștepta și nici n-ar fi avut timp să le primească. Nimeriseră într-o adunare pasionată de meci pînă la amuțire și încremenire, stări întrerupte ritmic de izbucniri isterice, la care participau pînă și copiii.

Alber nu era informat deloc; mai tîrziu află că echipa *feminină* de volei a Universității din București înfrunta la Budapesta cea mai puternică dintre echipele *masculine* al Ungariei. Evenimentul, neobișnuit și necunoscut în regulamente, devenea o aberație, după cum spuneau cronicile sportive internaționale. În clipa cînd Alber desluși prima imagine pe ecran, întîlnirea începuse de nouă minute și prilejuise o revelație neprevăzută, în ființa celei mai noi coechipiere, prea puțin cunoscută mai înainte. Nu-i reținuse numele, își dădu seama însă că se vorbea despre participanta care ocupa tocmai atunci ecranul, într-o săritură interminabilă. Ascensiunea dură într-adevăr acea fracțiune de secundă de extremă încordare, capabilă să dea impresia că nu are limite. Sentimentul trezit în el de prima ei imagine fu oroarea; i se păru o apariție monstruoasă, un chip diform, fără trăsături umane, cu un rînjet de triumf, de furie și de durere. Erau două șiruri de dinți, o gură deschisă, gata să muște, ca o fiară, și încolo nimic din ceea ce formează o fizionomie, nici măcar ochii;

doar gura cît jumătatea ecranului, continuînd să suie spre o pradă intangibilă şi ilogică. Apoi imaginea se îndepărtă, lăsînd să intre în cadru o minge care venea de sus, ca o lună aruncată din cer, printre nori de furtună; atunci două flăcări prelungi ţîşniră din jos, ţintind-o, şi izbutiră s-o atingă; mingea îşi schimbă traiectoria prin fracturare; se auzi un trosnet de vreascuri strivite, apoi izbucniră urlete, ţipete, fluierături; dezlănţuirea unei mulţimi invizibile, scoase din fire.

Cele două flăcări se adunară cu modestie, imaginea se limpezi — erau braţele — alunecară pe lîngă umeri şi chipul monstruos căpăta trăsături umane: o fată micuţă zîmbea timidă, cam nedumerită şi sperită, în clipa cînd ateriza pe podea, cu o mişcare atît de elastică, încît părea nematerială şi nedefinitivă. Atunci, părul înnodat la ceafă, nu cu destulă precauţiune, se desfăcu şi veni ca un val în faţă, acoperindu-i obrazul.

3

ALBER ÎI REDESCOPEREA GESTURILE, unul cîte unul. Îi recunoştea pînă şi banda din creştet, şi aştepta să se desfacă, iar părul să-i cadă în faţă. N-o mai văzuse în partea a doua a meciului; între spectatorii de la televizor se născuse o altercaţie, nu simpatizau toţi aceeaşi echipă; într-o clipă erau încăieraţi, dezmembrau picioarele mesei şi scaunele, se ciomăgeau orbeşte în ţipetele femeilor şi copiilor călcaţi în picioare, pînă ce unul lovi în ecran cu atîta sete, încît îl făcu ţăndări; vidul din spatele sticlei absorbi aerul din cameră, într-o explozie inversă. Pereţii se clătinară. Atunci omul se repezi afară; Alber îl urmă, căutară alt televizor, dar toate uşile erau închise şi, în fierbinţeala meciului, nimeni nu auzea soneriile.

Pe cînd îşi beau împreună paharul de vin, la urmă, lui Alber îi veni în minte chipul fetei şi avu intuiţia că pe ea urmărise omul s-o vadă, în întîmpinarea ei se

ducea la Oradea. Se despărțiră în fața restaurantului. A doua zi după-amiază, pe cînd se chinuia împreună cu un mecanic să pornească motorul, la parcajul de pe marginea șoselei, mașina din ajun opri alături. Comparația, pe lumină, îl umplea de umilință. Era tot un BMW, dar ultimul tip de cupeu, cu injecție electronică.

— Te descurci? întrebă omul, fără să coboare.

În dreapta lui era fata, ascunsă în părul care îi cădea peste față. Privea, probabil, printre șuvițe, și lui Alber i se păru că zîmbește. Îl umilea și prezența ei, la fel ca mașina. Nici n-o văzuse bine, nu știa dacă era frumoasă, dar aseară apăruse în ochii a milioane de oameni, din Europa întreagă. Amețea la gîndul că ființa aceea impalpabilă exista în realitate, întrupată la cîțiva pași de el și, din milioanele de oameni în fața cărora evoluase demonstrîndu-și puterea aproape zeiască, unuia singur îi era îngăduit s-o țină în brațe. Curînd, peste cîteva ceasuri! Exista nevoia în amîndoi, altfel n-ar fi fost împreună, atît de proape, respirînd același aer, în intimitatea promițătoare și excitantă din habitaclul mașinii, pe care n-o pot egala nici budoarele cele mai rafinate.

Dorea cu suferință ca mașina să nu existe, și fata să-i aparțină. Chiar dacă nu i-ar fi plăcut. Numai din orgoliu. Fiindcă o știau milioane de oameni, și prin ea, s-ar fi simțit deasupra tuturora.

Acum, singură pe plaja goală, i se părea detronată. O privea și nu putea să înțeleagă. Dispăruse, după accident lumea o uitase. Dar avusese o seară de glorie. Încerca s-o regăsească, s-o dezgroape din amintirea acelei după-amieze de vară, cînd îi zîmbea din mașină. Îi era imposibil. Imaginea ei nu izbutea să se suprapună peste trecut. Fără cicatricea de la tîmplă ar fi putut să pară o impostoare. O mai văzuse o dată, după o oră, la cinci kilometri. Un grup de oameni, șoferi și trecători, înconjurau o ambulanță oprită pe marginea drumului. Sosea mașina miliției, umplînd valea cu țipete de sirenă, emițînd fulgere violete. Doi infirmieri în halate albe urcau taluzul, încet, cu targa de-a latul. Jos, în debleu, mașina zăcea cu roțile în sus, zdrobită. Pe targă era fata, cu părul căzut într-o parte; avea un bandaj la frunte, și fața plină de sînge; părea îmbujorată. Alber o privi de aproape și văzu că era frumoasă.

4

ÎN UMBRA Calului de Salcie descoperi o plăsmuire de nisip ud, neclară, puţin misterioasă, poate o zeitate feminină a mării, dar dintr-o mitologie falsificată, căci ţinea în mînă tridentul lui Neptun.

— Tu ai făcut-o?

Nu mai avea aroganţa şi brutalitatea de la început, în schimb îi dispăruse sentimentul de inferioritate. Acum părea doar timid şi emoţionat. Scena se umaniza. Maria se înroşi. Mulajul din nisip era o gîndire a ei, inavuabilă. Întinse piciorul şi-l răscoli.

Alber îi urmări mişcarea, ca să rămînă la realitate, să nu se mai gîndească în urmă. Ea îl privi dintr-o parte, căutîndu-i reacţiile; dintr-o curiozitate rece, nu din trufie. Avea picioare frumoase, se cunoştea, ştia să-şi refere alcătuirea trupească la formele ideale ale anatomiei, implicînd toate corectivele pe care le impun stilul timpului şi propriul stil al fiecăruia. Stilul ei era moliciunea caldă şi calmă, în repaus, iar în mişcare elasticitatea muzicală, nu atletică. Cine ar fi bănuit, dacă nu-i cunoştea ceva din trecut, că fiinţa aceasta micuţă, construită discret, poate sfios, cu umerii cam aduşi, cu chipul de obicei mascat de păr, fusese în stare odată să zvîcnească în aer aproape cît propriul ei trup? Dacă pentru astfel de mişcare e nevoie ca muşchii să se transforme în otgoane de catapultă, atunci ea sărea cu mijloace neomeneşti, supranaturale, avînd arcurile în suflet, sau în afara ei, într-un astru magnetic care o proiectase în lume; mişcarea părea metafizică, şi revenirea pe pămînt întărea impresia, nefiind o cădere, ci o aterizare, imposibilă fără pierderea greutăţii, măcar temporar şi măcar în parte.

El continua să-i urmărească mişcările cu o bucurie nu total declarată, cu un zîmbet oprit la jumătate şi cu o uşoară crispare în suflet, provenită din acel amestec de dorinţă şi de îndoială în faţa unei apariţii fermecătoare, cînd te întrebi dacă ea îţi va aparţine vreodată.

I se întîmplase, ca și altor bărbați probabil, să descopere pe stradă o siluetă de femeie atît de armonioasă, încît să producă durere la gîndul că nu poate fi abordabilă. Iar pe urmă, grăbind pasul, depășind-o și privind-o din față să constate, cu o satisfacție răzbunătoare, că este o femeie urîtă și nu are de ce să fie regretată.

Acum însă ființa de lîngă el se releva din ce în ce mai atrăgătoare, pînă ce în ochii lui apăru imaginea ei goală, cum o văzuse mai adineaori. O vedea, cu toată limpezimea și nu putea să înțeleagă. Fata de la televizor nu voia să revină, și nici nu i-ar mai fi stîrnit dorința, ca la prima lor întîlnire.

Pe tăcerea lui, Maria îl cercetă de sus pînă jos, fără să se ferească și fără să-și ascundă satisfacția. Pe urmă spuse cu un glas de gheață:

— Sînt singură aici de aproape doi ani și jumătate. La douăsprezece intru în tura de după-amiază; termin la șase. Ce faci diseară?

— Ce vrei tu.

— Atunci vino tot aici, la opt și jumătate. Acum, dacă ai ceva de mîncare în traistă, mai pot să stau trei sferturi de oră.

Pe cînd el desfăcea sacul și scotea cam încurcat merindele prea puține, ea ședea pe Calul de Salcie, legănîndu-și picioarele copilărește; cu acest gest masca tocmai resortul care determina mișcarea, o adîncă și abia înfrînată tulburare femeiască. Bărbatul, necunoscut cu jumătate de ceas mai înainte, dezlănțuise în ea, clară și irezistibilă, dorința de a se lăsa luată în brațe. Îi plăceau și aroganța lui de la început, și timiditatea care îi urmase. Din împletirea lor ieșea un farmec neprevăzut, cu o vigoare explozivă, fierbînd într-un mare depozit de tandrețe, aliaj ce avea puterea de a transforma durerea în voluptate.

— Alber !... Am vrut să aud cum sună. Alber, fără *t*. E cam caraghios. Pe mine mă cheamă Maria... Și ce faci în viață?

Era marinar ! Mai bine n-ar fi spus ! Dar el îi plăcea; trebuia să se împace. Sau să-i ignore ocupația, mai ales că n-avea un vapor deocamdată, ci o ducea tot în concedii.

— Bine ! zise Maria. Patroana mea, sfînta Maria, protejează pe marinari. Cînd vrei, vino aici să-ți petreci

concediul cu mine; am să te protejez. Ştii... Cred că şi tatăl meu a fost marinar. Aşteaptă-mă diseară.

Pe drum, înspre casa de piatră, Maria se gîndi la tatăl ei. „Poate că n-a fost marinar, poate că mint!"

5

LA OPT ŞI JUMĂTATE nu căzuse încă deplin întunericul. Alber o văzu de departe; se ridică s-o întîmpine. Ea îi făcu semn să rămînă pe loc; se întîlniră lîngă Calul de Salcie.

Era un trunchi de o formă ciudată, adus de ape de la sute sau de la mii de kilometri; de oriunde! Stătea orizontal deasupra nisipului, pe patru ramificaţii, două ramuri spre o extremitate, două rădăcini la alta, ceea ce îl făcea să semene cu un cal slab, o gloabă bătrînă şi dărîmată.

— Bună seara, Alber! Bună seara, Criştofor! zise Maria.

— Vrei să mergem undeva? întrebă Alber.

— Nu; mai tîrziu. Dă-mi o ţigară.

— La prînz mi-ai spus că nu fumezi.

— Aşa e, nu fumez. Vreau să învăţ.

Ea se aşeză pe nisip cu spatele la ţărm, rezemată de copac. El rămase în picioare.

— Nu-ţi placea marea?

— O urăsc!... Stai lîngă mine!

Se aşeză lîngă ea, nu foarte aproape. Spunea că urăşte marea, şi dimineaţa o găsise pe plajă.

— Eşti puţin mincinoasă?

— Acum nu mai am de ce să mint; cunosc foarte puţini oameni, şi nu le raportez nimic despre viaţa mea. Dar a fost o vreme cînd m-au iscodit, au vrut să afle tot, pînă şi ce lapte am supt. Mai ales ce lapte am supt. A trebuit să născocesc. Felurite autobiografii... Îmi vine ameţeală.

— Ai tras fumul în piept.

— Nu, e altceva...

Se întunecase.

— Vreau să intru în mare. Vii cu mine?

Pe cînd înotau, cerul se arămi în față; într-un sfert de oră răsărea luna. Atunci Maria se întoarse.

6

STILUL ORAȘULUI NOU era prisma; nici un alt element geometric nu se adăuga arhitecturii care, însă, prin amplasarea și îmbinarea atîtor corpuri, obținea figuri inepuizabile și nu devenea nici rigidă, nici monotonă.

Aproape de centrul topografic al acestui ansamblu modern, rămăsese o construcție anacronică, umbrită de palmieri giganți, un fost han turcesc, presupus autentic, motiv pentru care fusese ferit de demolare, după cum palmierii fuseseră cruțați ca monumente ale naturii; omul, cînd se apucă să taie și să dărîme, trece adesea dincolo de ideea inițială.

Clădirea înfățișa un patrulater de chilii, cu o curte interioară unde se pătrundea printr-un gang boltit, după ce se trăgea în lături o poartă grea, de lemn negru, încrustată cu cioburi de sticlă colorată. Zidul exterior, fără nici o fereastră, nu era mai înalt de doi metri, deoarece nisipurile aduse de vînt îl împresuraseră, îngropîndu-l palmă cu palmă. Curtea, fiind apărată, se afla cu aproape un metru mai jos decît exteriorul, de aceea în dreptul porții, afară, se menținea o cale de acces, îndepărtîndu-se din cînd în cînd nisipul, pînă la lespezile de piatră care probabil odată uneau intrarea cu un drum, astăzi acoperit.

Cu o jumătate de ceas înainte de miezul nopții, Maria ciocănea în poartă. Deasupra se vedea o firmă luminoasă, pe care scria *Caravanserai*, misterios și ademenitor. Îndată poarta se trase în lături, fără ca dinăuntru să fi venit vreo întrebare dar, pesemne, mai înainte cineva avusese putința să cerceteze pe cei doi

vizitatori printr-un ochi de pîndă, invizibil, tăiat în zid sau în poartă.

Zidul de piatră şi lut, dat cu var, lucea în lumina lunii; din loc în loc palmierii puneau pe el umbre verticale, ca nişte stîlpi, însă nu întunecau locul, nici nu-l acopereau, avînd coroanele foarte sus, negre pe cerul albastru.

— Bună seara, Tulip! vorbi Maria. Primeşti doi naufragiaţi?

Era sîmbătă şi străbătuseră tot oraşul, cu maşina, căutînd un loc unde să poată mînca tihniţi şi pe săturate; nu-l găsiseră. Lumea, stoarsă de soare ziua, se hrănea pretutindeni, nesăţioasă şi parcă în panică. În aer plutea muzica a zeci de orchestre şi sute de tonomate, iar pe deasupra plutea parcă ameninţarea de foamete. Mulţimile înghesuite la masă creează impresia neliniştitoare că sînt prea multe guri pentru un anumit debit în bucate, al pămîntului.

Omul care deschisese poarta era scund şi destul de gras, cu puţin păr în creştet, atît de subţire şi de lins, că tigva se vedea cu totul neapărată; părea să aibă spre şaizeci de ani; purta şalvari orientali băgaţi în cizme căzăceşti, iar în sus o haină veche de frac.

— Poftește! zise el, acceptînd-o pe Maria cu simpatie.

Mijlocul curţii îl marca o fîntînă de piatră, cu o arcadă de fier care susţinea scripetele. Un cîine mic, negru, cu o pată albă la ochiul drept, veni în întîmpinarea Mariei şi începu să se gudure, scheunînd fericit şi tăvălindu-se pe jos. Ea se aplecă să-l mîngîie.

— Nu pune mîna pe el! spuse Alber.

Maria îl privi ostilă. Socotea că-i o infirmitate să nu iubeşti cîinii.

În faţa chiliilor erau vreo douăsprezece mese cu oameni înghesuiţi, luminate de felinare cu gaz, prinse în zidul de piatră şi lut alb. Peste fîntînă însă cădea raza unui reflector electric, fixat pe acoperiş, pe latura din dreapta a patrulaterului. Sub un şopron, în aceeaşi parte, se vedea o vatră cu jăratecul potolit, deasupra căruia se învîrtea în frigare un berbec întreg, scoţînd fum şi arome unsuroase. Alături, într-un cuptor de pămînt, ardea focul, de asemeni într-o maşină de gătit. În jur forfoteau cîteva umbre; din cauza luminii incerte de sub şopron, aproape anulată de fascicolul reflecto-

rului, nu puteai să-ţi dai seama dacă sînt bărbaţi sau femei. Tulip bătu din palme, spre bucătării.

Înainte de a veni vreo fiinţă omenească, din penumbră apăru un patruped; crescu de jos în sus, ridicîndu-se de la pămînt pînă aproape de acoperiş. Odată ce termină să se deşire, porni domol spre mijlocul curţii, cu un mers aritmic şi sacadat, ca o căruţă cu roţi ovale. Era o cămilă, cam năpîrlită, cu cocoaşa topită de bătrîneţe, cu buza de jos atîrnînd veştedă. Maria o mîngîie pe frunte, stîrnind dezaprobarea lui Aber şi gelozia cîinelui care începu să latre

Sub supravegherea lui Tulip, o bătrînă obeză, cu mersul legănat, aduse de sub şopron o masă scundă, ţărănească, şi o puse lîngă fîntînă.

— Tulip, vorbi Maria, în timp ce se aşeza pe un scăunel cu trei picioare, ne bate reflectorul drept în ochi.

La această observaţie, cel strigat se duse la zid şi, cu ajutorul unor pîrghii articulate, plimbă lumina reflectorului prin toate ungherele curţii, căutîndu-i o destinaţie convenabilă; negăsind nici una — în orice poziţie supăra pe cineva — îl ridică pe cer, prefăcîndu-l într-o spadă albă; de sus lumina cădea asupra curţii ca un joc de apă.

— Unde sîntem? întrebă Alber.

— Dacă ţi-aş da explicaţii, nimic n-ar mai avea haz. Nici nu încerca să afli. Tot ce pot să-ţi spun, ca să nu mă bănuieşti de legături dubioase, este că la venirea mea am locuit aici cîteva luni, într-o chilie, pînă s-a eliberat un apartament dincolo, în casa de piatră. Socoteşte că ne aflăm la un fel de han, deşi nu-i deschis pentru oricine bate la poartă.

Nu se auzeau glasuri la mesele celelalte, toţi mîncau aplecaţi asupra farfuriilor, cu coatele îndepărtate, ca şi cum şi-ar fi apărat hrana; nimeni nu întorcea capul într-o parte sau în alta.

— Pot să-ţi mai spun, continuă Maria, că pe sute de kilometri de-a lungul mării, nimeni nu face berbec fript mai bun decît Tulip. Sau ochiuri la capac, plăcintă cu brînză şi iaurt. Istoria cămilei nu se cunoaşte prea bine; e atît de bătrînă, încît şi cei mai bătrîni oameni cu care am vorbit mi-au spus că pînă şi strămoşii lor au ştiut-o tot aici. Unii cred că e de pe vremea potopului,

că arca lui Noe, în drum spre Ararat, a pierdut-o în timpul unei furtuni, valurile au tras-o peste bord, şi ea a înotat luni şi luni pînă s-au retras apele şi a dat cu picioarele de pămînt. Tulip a adoptat-o sau poate că a fost a lui de la început; poate a venit cu ea, din sud. Acum o închiriază fotografilor de pe plajă pentru ambianţă. Vrei să-mi dai o ţigară? Şi, te rog, mai toarnă-mi un pahar de vin!

Deşi venise infometată, Maria nu se atinsese de friptura care îngheţa în farfurie. În schimb erau la a doua sticlă de vin.

— Am gustat cîte un pic de vin uneori, dar de băut n-am băut niciodată. Acum văd că nu-i rău de loc.

— În schimb face parte dintre rele.

— Ca şi tutunul, nu-i aşa? Nu-mi spune să mă las cînd abia am început. S-ar putea să fiu o vicioasă refulată. Mai ştii şi alte rele, ca să nu rămîn în pagubă?

— Să zicem, dragostea. Ai putea să mă iubeşti.

— Şi de ce-ar fi rău? Dar n-am să te iubesc; mă simt străină, a fost o pornire proastă.

Îl detesta, fiindcă nu-i plăceau cîinii.

Alber schimbă vorba vexat:

— Nu vrei să mănînci nimic astă seară?

— Nu. Mai toarnă-mi un pahar.

— Îţi pare rău de întîmplarea noastră?

— Nu-mi pare rău. Am dorit să fie aşa. Restul mă priveşte. Te rog, du-mă acasă!

Sub palmier aştepta automobilul, vechiul BMW, cu capota coborîtă. În mod ciudat, Maria îl recunoscuse, îl ţinea minte, deşi trecuseră aproape trei ani şi-l privise numai cîteva minute. Cînd se apropiară, văzură înăuntru două siluete, un băiat şi o fată, amîndoi cu părul la fel de lung, atîrnînd pe umeri. Băiatul cînta dintr-o armonică de gură, iar fata îi îngîna melodia. Alber se aplecă să le distingă feţele la lumina lunii. Privi întîi fata, şi ea îi zîmbi, arătîndu-şi dinţii albi, în contrast cu obrazul ca de aramă. Toate străluceau pe chipul ei, ochii, gura, pielea care iradia lumina de peste zi a soarelui. Era mai mult dezbrăcată, avea o rochie de prosop pe care şi-o săltase pînă deasupra şoldurilor, cînd se aşezase; prin despicătura din faţa, prelungită pînă aproape de talie, i se vedeau sînii liberi, iradiind şi ei soarele, mai viu decît îl iradia obrazul.

Însoţitorul ei, în schimb, era îmbrăcat în smoching, cu un jerseu alb de mătase, cu gulerul rulat şi cu jabouri bogate. Pe după gît avea un lănţuc subţire, alb, poate de argint, care îi cobora ca un colan pînă la centură; de el atîrna un medalion cît palma, o pafta rotundă, cu un desen greu de deslușit la lumina lunii.

— Dacă vreţi să mergeţi cu noi, treceţi la spate! le vorbi Alber.

Băiatul îl privi cu un amestec neobişnuit de blîndeţe, bună creştere, obrăznicie şi aroganţă. Era la fel de frumos ca fata şi n-avea decît un început de masculinitate.

— Rabla asta e a dumitale? Nu te supăra că ne-am cuibărit în ea.

Se aruncă afară din maşină, pe deasupra portierei, fără sprijinul mîinilor. Puteai să-i ierţi orice, după această mişcare.

Fata nu izbuti să se ridice; continua să zîmbească, plină de lascivitate şi nevinovăţie.

— Eu aş merge, zise, cu glas de copil şi cu inflexiuni de femeie, dar văd că ai pe cineva cu tine.

Băiatul adăugă:

— De maşină mi-ar fi ruşine; în schimb fata dumitale face toate paralele.

Maria păşi în faţă.

— Bună seara, haimanalelor! De ce nu vă duceţi acasă?

Fata îşi scutură lenea, sări din maşină şi i se aruncă în braţe.

— Maria! Te-am visat în fiecare noapte, toată săptămîna! Mi-era dor de tine. Ţi-am scris kilograme de hîrtie. Am să te iubesc toată viaţa.

Apoi, întorcîndu-se spre Alber, îşi scuză efuziunea, mai timidă decît fusese pe cînd el o examina în maşină:

— Ea este dragostea mea cea mai mare, domnule. Dacă o iei de nevastă să n-o duci departe, sau să mă angajezi cameristă; nu cer leafă.

Băiatul ocoli maşina şi se înclină în faţa Mariei cu multă ceremonie; paftaua aproape că atinse nisipul.

— Iartă-mi îndrăzneala de adineaori, Maria: nu te-am recunoscut, dar admite că nici nu m-am înşelat; instinctul meu nu mă trădează niciodată. De la distanţă şi pe întuneric mi-am dat seama că eşti o apariţie fascinantă. Am ajuns să cred că am un radar în creier.

Maria îl lămuri pe Alber, în silă, fiindcă n-ar fi vrut să-l facă părtaş la toată întîmplarea:

— Sînt copiii lui Tulip, Dia şi Rafael.

Alber asista la întîlnirea lor într-o muţenie stupidă. Îşi dădea seama că el şi maşina lui erau inferiori celorlalţi, şi Maria nu i se declara aliată; rămînea rece, departe, la numai cîteva ceasuri după ce o ţinuse în braţe.

— Tatăl meu, vorbi Rafael, are zece cărţi groase, numai cu nume proprii. Cîteva zeci de mii de oameni care au trăit în zeci de secole, de la primul urmaş al lui Ramses întîiul, pînă la ultimul lui descendent în viaţă; acesta se pare că sînt eu, penultimul fiind tata.

Dia stătea agăţată de braţul Mariei, cu obrazul lipit de umărul ei, cu ochii şi dinţii strălucind în noapte, cu buzele roşii, ademenitoare. Era greu să înţelegi dacă în acest fel îşi arăta dragostea pentru Maria sau îi provoca pe ceilalţi, chiar şi pe frate-său. Alber se simţi izolat, într-o inferioritate paralizantă.

— Hai, duceţi-vă! spuse Maria. Tulip vă aşteaptă.

— Tulip nu ne aşteaptă niciodată.

Era adevărat, săptămîna trecută lipsiseră cinci zile, plecaseră cu o barcă, fără să spună unde, şi tatăl lor nu se pierduse de loc cu firea, parcă nici nu le observase lipsa. Nu putea să se dezică, se declarase de mult partizanul neatîrnării, în societate şi în familie. Îşi creştea copii într-o libertate deplină. Rafael se adresă Mariei:

— Haide cu noi la dans!

Ignorat, Alber se stăpîni cu greu să nu-l plesnească. Jocul devenise jignitor, nu mai putea să-l tolereze, în numele întîmplării de pe plajă. Se urcă la volan, porni motorul şi îl acceleră cu furie.

— Lasă-l mai încet, că face explozie! strigă Rafael, ferindu-se de fumul care ieşea pe ţeava de eşapament, în trîmbe groase.

— Aşteaptă-mă! strigă Maria.

Alber regretă că se pripise; nu voia ca ea să-l solicite, după cele întîmplate seara. Îi rămînea îndatorat, peste jignire şi umilinţă. Pe cînd întorcea maşina sub palmieri, socoti să persifleze, ca să-şi facă o apărare:

— Care din doi este nebun, penultimul sau ultimul urmaş al lui Ramses?

Maria îl privi amărîtă; o dezamăgea tot mai mult.

— Ești în stare să deosebești un nebun, de un om în toată firea? Lasă-i în pace pe urmașii lui Ramses!

— Dar vrea să fie crezut! Vorbește de niște cărți cu nume proprii.

— Sărmanul de tine! Sînt anuare de telefon din toată lumea.

Alber se scufunda, nu mai avea forță de sustentație. Trebuia să se salveze în banalitate, să înceapă un dialog fără problematică.

— Știi cîți ani are fata asta? întrebă, cînd automobilul ajunsese pe plajă și mergea la pas spre casa de piatră.

— Aproape șaptesprezece. Să nu spui un cuvînt rău de ea!

Era o amenințare. Totuși, Alber nu se putu abține:

— Mi s-a părut că tandrețea ei față de tine merge prea departe.

— Și crezi că-i urît?

— Dar în același timp își leagănă șoldurile în fața lui frate-său!

— Sînt atît de frumoși amîndoi! Frumusețea are dreptul la orice. Numai sluții pot fi monstruoși.

Aproape de casă, Maria adăugă:

— Să nu te plîngi: faci parte dintre oamenii frumoși, har Domnului! Nu știu cine ești, nu știu ce gîndești; s-ar putea să fii o canalie, sau, mai grav, să fii slab de minte, și mi-e teamă că ești. M-am culcat cu tine, fiindcă ești frumos. Vino să dormi cu mine în noaptea asta!

La mansarda casei de piatră erau trei aparatmente mici, înghesuite unul în altul. Maria avea doi vecini, colegi cu care nu putuse să se împrietenească. Unul intrase în tura de dimineață, altul însă rămăsese acasă și, din cauza lui, fiindcă lăsase ușa deschisă, Alber nu putu să coboare decît spre prînz. Acest prizonierat îl făcea nervos, mai ales că o simțea pe Maria străină. Poate și ea se socotea prizonieră.

— N-ai fost niciodată închis!

— De ce să fiu închis? Nu toată lumea a fost închisă.

Stătea pe marginea patului, privind din cînd în cînd colţurile încăperii, ca şi cum ar fi căutat o spărtură în zid, pe unde să scape.

Maria luă un scăunel, se aşeză în faţa lui şi îi cuprinse mîinile.

— Să ştii că nu ţin la reputaţia mea. Nu-mi pasă ce ar crede unii sau alţii. Te-am rugat să pleci pe neobservate, fiindcă regulamentul îmi interzice să primesc oaspeţi şi fiindcă n-aş vrea să mă dea afară din casă.

— De ce m-ai chemat aseară?

— Exact pentru ceea ce ştii.

O clipă privirea Mariei deveni tandră, pe urmă se răci.

— Du-te! Am fost meschină. Te rog să tropăi pe scări, să tuşeşti, să trînteşti uşa de jos cît poţi de tare.

El rîse puţin crispat.

— Mă dai afară?

— De două ceasuri ţi-ai pierdut firea şi nu ţi-o regăseşti, fiindcă nu poţi să pleci; de-aici, din camera în care ne-am îmbrăţişat! La urma urmelor te-am primit în intimitatea mea, fără să ezit şi fără să am garanţia că n-ai să mă strîngi de gît ca să mă jefuieşti. Sau din sadism. Hai, du-te!

Alber se ridică. Îl nedreptăţea, total neloială, dar el ştia că n-ar fi cîştigat nimic apărîndu-se. Era nehotărîtă, capricioasă şi plină de orgoliu.

— Ne vedem diseară? întrebă cu timiditate.

— Nu! Şi niciodată! Ţi-am spus că n-am să te iubesc. Pentru ce s-a întîmplat astăzi, am destule raţiuni: una este că mi-ai plăcut şi m-ai tulburat; alta este singurătatea; alta amintirile triste, alta nedreptăţile pe care le-am suferit. Şi încă! Dar nu vreau să ajungă o obişnuinţă. Nu vreau să fii sigur pe tine şi fără emoţie.

— Dacă vin astă seară, ai să mă dai afară?

— N-am să-ţi deschid uşa. Aici e viaţa mea; nu ţi-am făgăduit-o.

— Atunci vino pe plajă.

Maria privi departe.

— Ai descoperit tu vreodată un ţărm?

Alber nu credea că n-are să vină şi o aşteptă la Calul de Salcie, pînă aproape de ziuă.

7

O SĂPTĂMÎNĂ MARIA nu se îndepărtă de casă. De la fereastră vedea plaja, goală, şi la un kilometru ghicea Calul de Salcie. Simţea un fel de ură pe toate, începînd cu marea şi sfîrşind cu soarele. Duminică nici măcar nu coborî de la mansardă; zăcu în pat, inertă, cu ochii în tavan, pînă ce obosi, şi albul varului se făcu negru. Atunci se născură în ea senzaţii funerare; i se părea că e moartă, cu funcţiile organice şi sentimentale anulate, dar cu conştiinţa întreagă; simţea şi înţelegea totul, fără să o doară nimic şi fără să regrete.

Restul zilei şi toată noaptea rămase astfel, moartă, controlîndu-se încontinuu, gîndindu-se la propria ei înmormîntare.

Luni dimineaţă se ridică din pat, deşi nu-i revenise de loc dorinţa să trăiască. Trebuia să coboare, să-şi ia postul în primire; nu anunţase că e moartă şi nici n-ar fi avut cine s-o înlocuiască. Ploua rău şi urît, de parcă ar fi fost toamnă. Simţea o durere rece în oase, o simţea mai de mult, ştia de unde porneşte nu voia să recunoască. Era în ea o altă fiinţă, căreia i se împotrivea revoltată. La ora şase îşi puse impermeabilul, îşi înfăşură gîtul într-un fular mov, unul din multele ei fulare mov, şi porni pe plajă. A doua fiinţă nu învinsese, nici nu fusese învinsă; războiul continua, sub ploaia mizerabilă.

Îl găsi aşezat pe Calul de Salcie. Era ud, dar pe faţă nu i se citea nici o suferinţă; ploaia îl înviora, ca pe plante. Maria îl privi cu ură; să fi fost încovoiat, să nu fi avut genele atît de dese şi grele, împodobite cu picături de apă ca nişte ştrasuri, să-l fi simţit trist sau neliniştit, s-ar fi apropiat de el dintr-o dată. Avea nevoie de o întîmplare deplină, care să depăşească moartea din orele cînd o cunoscuse şi o examinase cu luciditate.

— Ce faci aici? întrebă, rece.

— Te aştept, răspunse Alber.

Privea în sus, la ea; nu se ridicase. Era atît de ud, că părea ieşit din mare. Maria puse o mînă pe Calul de Salcie.

— Bună seara, Cristofor!

Era gravă, cu o sinceritate deplină; trunchiul acesta adus de valuri, semănînd cu un cal eşuat, fusese un prieten real, pînă la însufleţire. Acum ar fi petrecut o oră de împăcare şi nostalgie, aplecată pe grumazul lui, legănîndu-l şi spunîndu-i cuvinte calde în ploaie. Între ei apăruse un bărbat; avea nevoie de el şi-i venea să scrîşnească de furie.

— De cînd aştepţi?

— De cînd n-ai venit.

Era nebun? Sau îi plăcea să se joace cu vorbele? Dar poate spunea adevărul, şi atunci avea datoria să-l iubească, măcar provizoriu. Ar fi trebuit să-l ia de mînă, numai că pînă să ajungă acasă, era prea tîrziu; nu trebuia să treacă nici o clipă.

Nu se vedea nimeni; seara cădea prematur.

Maria îşi scoase impermeabilul, îl aruncă jos, îşi scoase rochia, rece şi fără grabă; păstră numai fularul la gît şi se întinse pe nisipul ud; ploaia ţîrîia pe impermeabilul inutil. Picăturile de apă de pe genele lui îi cădeau în ochi, o ardeau, simţea că orbeşte. Nisipul părea insuportabil de fierbinte, iar pielea lui, ca de gheaţă. Intercepta invers senzaţiile. Poate îl şi ura, cu adevărat, într-o clipă cînd, dinamitată, credea că-l iubeşte.

Singurul adevăr nedeformat rămînea ploaia, constantă.

Nu păstra nici un gînd, nici o impresie, îl privea cu indiferenţă, şi totuşi trebuia să-i recunoască însuşirea de a înţelege viaţa, de a şti cum s-o trăiască, de a-i cere ce se cuvine. O voise pe ea şi o aşteptase, patru seri, patru după-amieze; era cinstit să i se supună, deşi nu venise să-l caute; îl căutase pe Cristofor sau poate nici pe el, şi nici măcar pe sine. Căutase un gol.

Golul se transformase acum într-un bărbat, care aprindea focul ca să usuce hainele. Se dusese în şosea, venise cu husa maşinii şi făcuse un cort la adăpostul Calului de Salcie, care îi apăra de vînt sau de fantome

dinspre partea mării. De unde adunase mărăcini și găteje, și cum izbutise să le aprindă, cînd toate erau ude, și ei asemeni? O învăluiră fumul și căldura, aducînd o trîmbă violentă de fericire. Mai mult decît frumusețea lui dezgolită o fascina îndemînarea.

— Tot ce știi, ai învățat la vreo școală?

— Nu. M-am născut cu aptitudini pentru toate. Cînd m-am aruncat prima oară în apă, eram sigur că am să înot dintr-o dată, și nu m-am înșelat; nu m-am înșelat cu nici o ocazie. Pot să fac tot ce-mi trece prin minte. Simt că aș putea să zbor dacă aș avea aripi.

— Ai fi dezgustător, dacă nu te-aș crede. Caută o pereche de aripi; vreau să te văd zburînd.

— Am să le caut.

— E groaznic să fii lucid, și să crezi în absurd! Zboară acum, fără aripi! Haide, nu mă chinui!

Alber se ridică în ploaie, făcu o mișcare cu brațele, își arătă frumusețea extinsă, dar n-avu puterea să rămînă mult așa; zîmbi stînjenit.

— Dă-mi fularul să ți-l usuc.

Maria își strînse fularul la gît.

— Lasă-l, se usucă pe mine... De ce n-ai vrut să zbori? (Se întristase. Nu mai putea să-l privească.) De ce te-ai detronat tocmai acum?

— Haide, zise el, punînd găteje pe foc, am mers prea departe!

— Nu! N-ai făcut nici un pas! Îmi pare rău că te-am găsit aici. E drept că nu-mi pare rău de ceea ce s-a întîmplat. Are să se mai întîmple uneori dar ține minte că n-am să îngenunchez niciodată în fața ta; nu vreau să știi cînd am nevoie de tine. Dacă nu-ți convine, ridică-te, pleacă și nu mai veni. Nu te simți jignit?

— Nu. După gesturi, vorbele nu spun nimic. Ți-e frig! Vrei să te încălzesc?

— N-am nevoie. Gesturile s-au terminat pe ziua de astăzi. Dă-mi o țigară!

Maria ieși de sub cort, învelită în fularul mov. Încă ploua peste plajă și, mai neliniștitor, peste mare. Căzuse un întuneric dens și greu; focul pe țărmul pustiu era fierbinte și luminos.

— Dacă s-a uscat rochia, vreau să mă îmbrac. Deși te detest, îți mulțumesc pentru seara asta. N-am s-o

uit. Poţi să mă duci în oraş? Vreau să văd un film... La şaptesprezece ani am vrut să mă sinucid; cu adevărat. O prietenă m-a sfătuit să mă duc la cinematograf.

Cînd ajunseră în şosea, Maria se opri cu ochii la maşina plouată. Cum de n-o uitase?

În oraş ploua mai urît decît pe plajă, o ploaie fără vînt, sîcîitor de constantă.

— Ce film ai vrea să vezi?

— O comedie... O supercomedie! Ceva în care la urmă să moară toată lumea.

Era un documentar înaintea filmului, o bătălie navală, o peliculă veche, ştearsă şi puţin tremurată, din timpul războiului. Maria îşi ascunse capul în mîini. Sala se legăna în întuneric, trosnetele de pe ecran se răsfrîngeau în pereţi...

Se regăsi în maşină, calmă, obosită şi apatică. Starea prin care trecuse nu putea să se repete, dar nici să se uite. Trebuia să bea ceva, repede.

La peretele din faţa uşii, în casa lui Alber, era un jilţ îmbrăcat cu o cergă vărgată. Îl descoperi de la început şi îl socoti un bun loc de refugiu. Apoi privi pe fereastră întunericul de deasupra mării.

— Astă seară l-am văzut pe tatăl meu.

Alber se uită la ea dintr-o parte. Părea lucidă.

— Unde a fost bătălia navală? continuă Maria.

— Care bătălie?

— De la cinematograf.

— În Egee. Era un convoi de petroliere, în drum spre Creta. L-a interceptat escadra engleză de la Salonic.

— Da. Tatăl meu comanda un petrolier închiriat de nemţi. A fost torpilat pe la Salonic; tot echipajul a dispărut, dar nimeni n-a fost dat mort; poate ca nemţii să nu plătească despăgubiri; România nu intrase încă în război... N-a venit nici o ştire, nimeni n-a spus nimic. Au trecut douăzeci de ani de atunci. Astă seară l-am văzut murind.

— Halucinezi!

— Nu! Cînd am deschis ochii, era în faţa mea, l-am recunoscut, cădea în mare, peste parapet, vasul se scufunda. Nu a sărit, să se salveze, ci a căzut; era mort. Mai toarnă-mi un pahar!

— Ai băut prea mult.

— Atunci, pune cerga pe jos ! O cergă ardelenească e un lucru foarte cinstit.

Cerga avea dungi negre, roșii și verzi.

8

DUPĂ TREI ZILE ploaia contenise, dar nisipul era ud și nu ieșea nimeni la plajă. Ședea goală pe Calul de Salcie; îi interzisese lui Alber să vină o săptămînă; acum avea nevoie de el, deși nu voia să recunoască. Soarele ardea, și dogoarea lui amestecată cu briza rece îi dădea o lascivitate domoală, prelungă, confortabilă și nealarmantă, ca febra care nu duce pînă la pierderea cunoștinței sau pînă la moarte. Toropea, cînd simți pașii cămilei; îi recunoșeta după călcătura ei lată și în același timp ușoară, aeriană, deprinsă cu nisipul dinainte de naștere. Dia, fata lui Tulip, venea călare; poate o căuta pe ea, altfel nu avea de ce să se aventureze atît de departe și nici nu-i plăcea singurătatea.

Cămila se opri, dădu să îngenuncheze pe nisip, ca la un sfîrșit de etapă. Dia nu voia să descalece, o opri, proptindu-i un bețișor sub maxilarele descărnate.

— L-am văzut pe iubitul tău mai adineaori . . . Ești foarte bine făcută ! Te crezusem blondă, nu știam că te oxigenezi; dar zău că mă bucur, am scăpat de o dezamăgire, blondele adevărate n-au nici un haz în pielea goală, parcă sînt opărite și mîncate de molii. Să rămînă blonde dacă vor, dar măcar să se vopsească la bază; corpul omenesc are și el nevoie de o temelie, ca orice construcție. Tu ești foarte bine marcată; să fiu bărbat, aș înnebuni după tine . . . Aș putea să înnebunesc și așa. Picioarele ți le știam, șoldurile însă întrec închipuirea. Spune-mi, ce crezi că se întîmplă cu un bărbat cînd te ia în brațe? Adineaori l-am văzut pe iubitul tău.

— Te-am auzit, dar nu-i iubitul meu. E un om cu care fac dragoste cîteodată, cînd nu se mai poate altfel.

Dia bătu uşor cu beţişorul în grumazul cămilei, şi aceasta se aşeză pe nisip, placidă şi bună; putea să stea aşa, nemişcată, pînă la dezagregarea ultimelor nisipuri din lume. Fata descălecă şi se aşeză lîngă Maria, lipită de talia ei concavă; îşi alesese locul dinainte, cum îşi aleg corăbierii golfurile adăpostite şi promiţătoare.

— Spune-mi, ce înseamnă şi cum e „cînd nu se mai poate altfel?"

— Eşti prea mică să afli.

— Te înşeli! Ştii de ce-am venit? Voiam să-ţi fac o propunere: îţi dau voie să iei cămila oricînd, şi să te duci călare oricît de departe, dacă mă laşi cu iubitul tău într-o seară.

Maria se ridică mai mult în coate; curbura taliei deveni verticală, şi Dia rămase neadăpostită, ceea ce ce n-o împiedică să exclame cu sinceritate:

— Extraordinar! Ai sîni internaţionali! Mondiali! Fără nici o cută. Şi, slavă Domnului, au greutate! Cu sîni ca ai tăi ar trebui să faci film în Italia. Se caută.

— Şi se găsesc, mi se pare.

— Trucaţi! Puşi pe sîrme!

— Cum ai putea să-i truchezi?

— Adică tu crezi că în vremea cînd se trimit mesaje în Marte, oamenii nu sînt capabili să fabrice o preche de sîni ca lumea? Şi probabil nici nu costă scump. Ai tăi însă fac multe parale; dolari şi lire sterline! Aş dori să fiu în locul iubitului tău. Dar, zău, mai bine lasă-mi-l pe el într-o seară. Simt că nu se mai poate altfel.

— E mai corect să cauţi pe altul.

— Eşti geloasă?

— Nu, şi nici nu am un punct de vedere moral în privinţa asta. Atît că ar fi inestetic. Du-te pe plajă, să găseşti un tînăr care să-ţi placă.

— Îmi plac destui! Ce folos că n-am încredere în nici unul? Nu-mi oferă nici o garanţie. De iubitul tău garantezi tu; mă bizui pe competenţa ta. Vrei cămila?

Neprimind nici un răspuns. Dia rămase gînditoare.

— Ce-o să se întîmple cu mine? spuse după o tăcere.

Începu să plîngă neprevăzut, întîi domol, parcă nedecisă. Maria o privea surprinsă și ostilă, deși îi recunoștea un farmec sincer, farmecul atît de fragil al unei singure veri din viață; nimic nu mai poate fi egal cu el. Înțelepciunea, bogăția și chiar fericirea si chiar gloria nu pot înlocui o zi anumită, din tinerețe. Întinse mîna și-i mîngîie obrazul, absorbindu-i îndurerarea certă și atît de inexplicabilă. Atunci, Dia se prăbuși pe pieptul ei, în hohote. Maria îi simțea lacrimile pe sîni, apoi îi simți respirația ritmică și fierbinte. Se ridică, rigidă. Dia nu înțelegea.

— De ce te-mbraci?

— Mă duc cu cămila.

— Unde?

— Spre nord, să caut un deșert.

— Deșerturile sînt numai în sud.

— Îmi pare rău, nu pot merge la sud; a ieșit lumea pe plajă. Aștept toamna, să plece toți, să rămîn doar eu.

— Dar să nu te-ntorci abia la toamnă, Maria!

— Nu, așteaptă-mă aici. Am să fiu înapoi înainte de logodna ta.

— Să n-o lași în galop la înapoiere; nu mai poți s-o oprești.

— Nu mi-e teamă. Unde m-ar putea duce?

— Tocmai la Piramide.

Dia zîmbea cu o tristețe copilărească, puțin speriată. Ce fuseseră mai înainte priviri, gesturi, vorbe, păreau inexplicabile sau închipuite. Viața ei, se gîndea Maria, în vechiul Caravanserai de pe nisip, nu putea să fie decît nefericire și neliniște.

9

DUPĂ ORA ȘASE, Maria puse un bilet sub ușă, ciocăni o singură dată, tare, ca un pocnet, de răsună toată casa și coborî scările. Nu era nici capriciu, nici un act de prudență, ci un stil care exista în ea, fără să-l fi căutat vreodată. „Vin peste o jumătate de oră. Lasă ușa descuiată".

O jumătate de oră se plimbă pe esplanadă, dincolo de Cazinou, spre farul genovez, de unde se vedea tot ţărmul mării, spre nord; fusese acolo de dimineaţă. Acum, sub faleză venise umbra înserării; în schimb, în larg, pe insulele plate de cretă, bătea încă soarele, nu înalt, dar plin de bunătate.

Nu-i plăceau soneriile şi uşile încuiate. La ea n-avea sonerie şi nu încuia uşa nici noaptea, nici cînd pleca de-acasă.

„Imbecilul! Acum se îmbăiază şi se dichiseşte. Îşi închipuie că am luat foc!"

Aştepta cu o bucurie plină de cruzime, să-l dezamăgească. Şi dacă era o femeie la el? N-o interesa nici pe departe. N-avea decît s-o încuie în baie. Nu, în bucătărie; de baie poţi să ai nevoie în orice clipă.

La şapte intră pe uşă şi merse drept la jilţul cu cerga. N-o emoţiona nimic aici, avea însă o altă emoţie, adusă de afară. O construise de dimineaţă, apoi o disimulase; acum simţea că o să explodeze.

— Dă-mi un chibrit şi ceva de băut, repede!

N-avea poşetă, n-avea nimic în mîini. N-avea decît rochia, fără buzunare, şi fularul mov de la gît. Alber o privea confuz; nu înţelegea de unde scosese ţigara, doar nu putuse s-o aibă după ureche, ca hamalii.

— Ce te uiţi aşa? E chiar atît de greu să aprinzi un chibrit.

— Cîte ţigări ai fumat azi?

— O sută patruzeci. Pînă diseară mai am dreptul la cinci.

— Ai mai băut ceva înainte de a veni aici?

— O sticlă de votcă! Şi un litru de vin, dacă nu eşti destul de îngrozit. Iar dacă-ţi închipui că vorbesc anapoda, află că am luat cifra dintr-o revistă medicală. Locuitorii unui oraş industrial inhalează zilnic o sută patruzeci şi cinci de ţigări!; de la coşurile fabricilor, înţelegi? Fără să aibă vreo vină şi fără nici o plăcere. Eu locuiesc pe malul mării, într-un aer cum nu se poate mai liber şi mai fără mizerie; tot ce-ar putea s-ajungă la mine ar fi fumul vapoarelor, dacă nu s-ar pierde pe mare. Şi fiindcă a venit vorba de fumul vapoarelor, stai jos lîngă mine; am o veste fantastică.

Stătea încordată, ca să nu tremure. Alber se aşeză pe covor şi îşi lipi obrazul de genunchii ei goi. Aveau

blîndețea unui cîntec de leagăn, venit de la cea mai de sus fereastră a unei case înalte, într-o noapte de vară caldă și parfumată. Îi simți tulburarea și o pîndi, reținut, așteptînd-o să se declare. Nu făcu nici un gest mai departe, dimpotrivă, își retrase obrazul, lăsînd între pielea lui și a ei, un centimetru de aer. În electricitate, la tensiuni înalte, asemenea rupere poate să provoace scîntei calcinante.

Era altfel decît se așteptase Maria; despovărați, genunchii i se răciră, și din această scădere bruscă a temperaturii se iscă o flacără de-a lungul coapselor. Strînse dinții, războinică, îi băgă mîna în păr și îl zgîlțîi dușmănos; îl ura pe Alber, adînc și adevărat, cu scrîșnete, fiindcă îl descoperea neprevăzut și primejdios, amețitor, ca o prăpastie; din nemișcarea lui atît de sfioasă, de timidă, că ar fi putut s-o creadă umilă, emana groază și voluptate.

Maria se ridică brusc; și cerga pe care ședea acum, pe care se tăvălise odată, era primejdioasă. Se duse la fereastră, se așeză pe glaful rece de marmură; avea marea în spate, pactiza cu ea, provizoriu, ca să-i apere retragerea. Și spuse deodată:

— Ai o hartă a Mării Egee? Tatăl meu trăiește! Am aflat astăzi!

O asculta, în picioare. Rămăsese paralizat, în mijlocul camerei. Ea vorbea alb, calm și egal, cum ar fi debitat o lecție învățată pe dinafară:

— Voiam să merg pînă dincolo de lacuri. Am pornit la pas; cămila e ascultotoare, dar are un mers groaznic, te zgîlțîie de se rup toate în tine. N-ai călărit niciodată pe o cămilă? Să încerci, merită, cu tot chinul; ai impresia că ești primul călător din lume și descoperi pămînturi necălcate de nimeni. Pe urmă, am mers la trap; e insuportabil! Te tasează pînă ți se duce creierul în călcîie. Drept compensație, galopul e ca o coborîre cu schiurile, dar ține seama, ca o coborîre pe care nu trebuie s-o urci înapoi pe urmă. E mai mult decît un zbor. Mai mult decît o plăcere; e ceva neterminat, care nu scade și nu te istovește. Ești pe pămînt, dacă vrei să ții seama, altfel poți să te crezi în lună, sau în cer, sau undeva unde nu s-a gîndit nimeni. Scoate harta!

Aruncă doar o privire asupra arhipelagului; ai fi zis că-l uitase. Alber întinsese harta pe covor, la picioarele ei; el era la sud, ea la nord. Glaful de marmură rămînea rece; marmură adusă poate din Grecia!

— Dia mi-a spus să nu merg în galop la întoarcere, că nu mai pot opri cămila. N-a vrut să se oprească nici la ducere. Dar ce înseamnă dus şi ce înseamnă întors? La ce punct al pămîntului îţi raportezi mişcările? Şi de ce m-aş fi oprit? Mi-au ţinut drumul pescarii de la cherhana; mi-au dat votcă şi icre negre. Unii mă cunoşteau, cunoşteau şi cămila, n-aveau de ce să se mire. Unul mă privea încontinuu; un bătrîn, nu te gîndi la rele. Nu ştiu ce-a făcut, cum a vorbit cu ceilalţi, de ne-au lăsat singuri; m-am pomenit numai cu el, sub şopronul de stuf, şi-atunci mi-a spus: „Te ştiu de mult. Săptămîna asta veneam să te caut. Pînă ieri am avut legămînt să tac. Astăzi pot să-ţi destănuiuesc. Îl cunosc pe tatăl tău; am fost marinar pe Oituz.

— Petrolierul tropilat? întrebă Alber.

Nici nu-l auzi; îşi continuă povestirea. Tatăl ei trăia; suferise o comoţie şi într-adevăr căzuse în apă, sau îl aruncase explozia, dar avea centura de salvare.

— De unde ştie informatorul tău?

— Era acolo, pe o plută pneumatică; se credea singurul supraviețuitor, cînd l-a descoperit pe tatăl meu, plutind în nesimțire. El i-a ajutat să-şi revină. Au rămas aşa, două zile, duşi de valuri, pînă ce au ajuns la o insulă. Nu ştie care. Vezi ce curenţi sînt în nordul Mării Egee, şi gîndeşte-te cît poate deriva o plută în două zile.

— Nu cred nimic. De ce-a tăcut pînă acum?

— Ţi-am spus că avea legămînt; n-a vrut să-mi spună altceva. Nu suportă nici o întrebare.

— Şi de ce a expirat legămîntul tocmai ieri?

Păru surprinsă; nu se gîndise. Dar era simplu.

— Azi e în şapte? Oituz a fost tropilat în august, în ziua de şase. Ieri s-au împlinit douăzeci şi cinci de ani de-atunci!

Maria îngenunche lîngă hartă.

— Ia un compas şi o riglă. Să punem două mile pe oră; în două zile, o sută de mile! Trasează pe hartă.

Acoperi cu mîna zona încercuită; avea o mînă mică, dar sub ea încăpeau zeci de insule.

— Undeva aici trebuie să-l caut!

Se ridică grăbită și ieși fără altă vorbă. De la jumătatea scărilor se întoarse; în ea se produsese o eliberare, tulburarea dintr-o anumită clipă se topise, nu simțea nici o dorință, nu mai avea nevoie să fie precaută.

— Am uitat ceva!

Începu să se dezbrace, indiferentă, cum și-ar fi făcut o datorie. Însă, fără să vrea, și fără să-și dea seama, cu toată această reținere, trupul ei era unduit, și fierbinte, și călătoria cu el ducea dincolo de Egee.

10

MAȘINA PLUTEA pe nisipul ud. Nu se simțea nici o ostilitate sub roți, relațiile cu exteriorul păreau dematerializate. La jumătatea drumului, Maria se răzgîndi.

— Oprește! Nu merg mai departe!

Coborî, traversă plaja și se ghemui lîngă apă, cu genunchii în brațe; era dintotdeauna poziția ei defensivă. Nu voise nici o clipă să meargă; cedase din plictiseală. Alber insista să stea de vorbă cu marinarul; întîmplarea era ciudată, nu putea rămîne nepăsător la destăinuirea Mariei. Intenția ei de a pleca în arhipelag părea din ce în ce mai precisă, în vreme ce planurile explorării apăreau tot mai nebuloase

— Cu ce te-ai gîndit să pleci?

— Cu un pescador din port; am pus de mult ochii pe el.

— Cum de mult, cînd pînă săptămîna trecută nu știai nimic?

— Oricum, voiam să plec într-o zi.

— Și pescadorul al cui e?

— Al statului, ce mai întrebi? Am să-l fur. N-am nevoie decît de cinci oameni devotați. Unul din ei poți să fii tu.

— Nu vreau să devin complice la furt, și nici n-am sînge de aventuier.

— Ce păcat imens!

Nu-şi pleda cauza; era îndurerată sincer şi cu dezinteresare, pentru el! Acum cîteva seri îl privise la lumina flăcărilor, pe plaja plouată, şi crezuse că va zbura fără aripi.

— N-ar fi furat, ci altceva; n-ai să înţelegi.

— Cu ce-ai să plăteşti oamenii?

— Am să te plătesc numai pe tine. Am bijuterii. Am să le vînd la Constantinopole, şi-am să-ţi dau cinci lire sterline pe zi. Ceilalţi n-au să pretindă nimic. Ştiu doi deocamdată, care ar pleca la capătul lumii, la prima chemare, ba chiar mai devreme. Şi-ar mai fi sute, din care să aleg încă trei. Vrei să ştii ce-am să le dau de mîncare? Tulip are un camion de conserve în magazie. Îmi cedează din ele cît am nevoie. Şi doi saci mari cu pesmeţi; o sută de kilograme! Pot să ţină trei luni; pe urmă ai să-mi împrumuţi o liră pe zi, din cele cinci.

Era prea neobişnuit, prea abrupt şi absurd, ca Alber să înţeleagă. Dacă ea avea minţile întregi, iar el nu izbutea să-i dezlege ecuaţia, putea să înnebunească înaintea ei, într-o noapte. Îşi dădea seama că marinarul rămăsese un pretext, imboldurile ei veneau mai de departe; totuşi, întîlnirea cu el declanşase criza şi poate că asupra lui se găsea cheia enigmei.

— Trebuie să spună tot ce ştie; am să-l descos altfel decît tine. Nu-i admis să păstreze secrete, cînd sînt în joc vieţi omeneşti.

— Ce vieţi?

Era batjocoritoare.

— În primul rînd a tatălui tău.

— Tatăl meu e însurat acolo, a doua oară, are o vie, o livadă de portocali, una de măslini, o barcă de pescuit şi duce o viaţă fericită.

— Tot fostul marinar ţi-a spus?

— Îţi închipui că altcineva n-avea cine!

— Dar el de unde ştie?

— N-a vrut să-mi dea nici o lămurire; datoria mea este să-l cred fără suspiciuni.

— Şi ca să constaţi fericirea tatălui tău, dacă n-o fi o minciună, sau ca s-o strici, că de dat nu poţi să-i dai nimic, vrei să-ţi primejduieşti viaţa, împreună cu alţi cinci?

— Of, Doamne, ce plat e pămîntul sub tine! Cîte milioane de ani îi trebuie ca să devină rotund! N-am să-ți dau decît trei lire pe zi, nu meriți mai mult.

Convenise să-l ducă la cherhana; își schimbase gîndul cînd mai aveau de mers un sfert de oră.

Alber se așeză pe nisip, lîngă ea; o simțea că strînge din dinți și spumegă. O cunoștea deajuns ca să știe că trebuie să nu facă nici un gest, să nu spună nici un cuvînt.

Ea se așteptase să-l vadă izbucnind și încă o dată reținerea lui o înfrînse. Abia cînd o simți că plînge, el îi puse ușor mîna pe umăr; nu era un gest deplin.

— Ești mai bun decît aș fi crezut. E atîta timp de cînd n-am mai plîns! N-am avut timp. Și n-am vrut.

Fără s-o înțeleagă, Alber simțea că nu era făcută oricum și n-avea un suflet ca al oricui.

— Maria, știu ce ai să-mi spui: că nu există marinarul bătrîn...

— Nu există

— Și tatăl tău e mort de mult!

— Nu de mult; a murit anul trecut.

El o privi și n-o văzu; vorbi numai ca să se încredințeze că sînt vii și pot duce o conversație.

— Dar atunci ce-a fost cu bătălia de la Salonic?

— Nu știu, m-au îngrozit bubuiturile. În timpul războiului a căzut o bombă pe casa noastra. Ne-au scos din pivniță după trei zile; eram mică, îmi închipuiam că sîntem morți și nu înțelegeam de ce ne mai dezgroapă... Tatăl meu n-a fost niciodată pe mare; era cismar; cîrpaci. N-a făcut nici o pereche de pantofi cu mîinile lui; a pus pingele și petice. Era bețiv. Ne bătea... Ce să-ți mai spun?

— Ai spus tot ce se cuvenea, ca să nu lipsească nimic.

— Crezi că mint! Dar nu-i atît de simplu! De mult nu mai născocesc nimic. Toate sînt în mine, și adevăruri, și minciună. Nu mai știu să le deosebesc. Am născocit atîtea într-un timp! A trebuit să mint și să mă ascund. Mi-am falsificat autobiografiile. Tatăl meu a fost amiral; comandantul flotei. Nu puteam să spun, n-aș mai fi intrat în nici o școală.

Maria se uită în jur; nu înregistra peisajul

— Unde sîntem?... De fapt, nici nu știu ce-a fost tatăl meu Nu l-am cunoscut niciodată. Așa am scris într-o autobiografie.

— Ai prea multă imaginaţie! observă Alber.

— Eşti un nătîng! Nimeni nu poate să aibă prea multă imaginaţie! Imaginaţia nu-i niciodată destulă. Şi nici finită. Nu pot să trăiesc pe pămînt, dacă nu-l transform cum îmi place. Nu pot suporta oamenii, dacă nu-i compun după cum am nevoie. Pe tine încerc să te compun, şi tu dărîmi azi ce-am clădit ieri.

— De ce nu mă laşi cum sînt?

— Du-te dracului, nu înţelegi nimic!

După această izbucnire, Maria deveni blîndă.

— Îmi caut forma adevărată. Peste tot în lume sînt revoluţii. Sînt şi în mine. Nu mai pot să mă suport în atîtea tipare născocite, în atîtea identităţi false. Încerc să-mi fac una definitivă. Într-un loc unde să nu găsesc repere vechi; să pot lua totul de la început. Ajută-mă!

Maria îşi arătă faţa; nu se schimbase.

— Vino cu mine în Marea Egee! Să debarcăm pe o insulă şi să rămînem acolo. Dacă n-ai curaj şi vrei să-ţi dau un scop pe înţelesul tuturor, hai să ne întoarcem la cel dinainte. Cine ştie adevărul? Ce-ai pierde, dacă l-am căuta pe tatal meu acolo unde n-a fost niciodată? Atîţia oameni pierduţi, pe banchize de gheaţă, în păduri tropicale, în munţi netrecuţi de nimeni sau în largul oceanelor, au pus în mişcare omenirea, ca să-i caute. S-au trimis după ei expediţii polare, spărgtoare de gheaţă, dirijabile, avioane, elicoptere, şi deatîtea ori totul a fost zadarnic. Ştie cineva unde a pierit Guynemer? Sau Amundsen, care la rîndul lui căuta pe altul? N-are importanţă unde a murit tatăl meu. N-am să-l găsesc pe nici o insulă din lume, dar nimic nu mă împiedică să-l caut.

Se ridică.

— Dacă vrei, merg şi la cherhana. S-ar putea ca marinarul să şi existe.

Alber încuviinţă. Trebuia să-şi abandoneze şi logica, şi prudenţa, ca să nu rămînă mai prejos. Era subjugat, şi ea îl domina de la înălţimea unde o ducea închipuirea.

— Furnizorul tău, de care vorbeai, întrebă la înapoiere în faţa casei de piatră, nu-i turcul la care am mîncat într-o seară?

— Ba da, dar nu-i turc.

— Tatăl fetei din maşină.

— E fatal să mă îndrăgostesc de tine! izbucni Maria. Pentru ce-o să urmeze, mă bizui pe steaua mea salvatoare! Îți amintești fata! Uiți că era și un băiat în mașină!

Părea ironică, dar se lupta cu sine; începea să fie subjugată, cu cele mai clare simptome; avea gîtul uscat și simțea două puncte dureroase în pîntec, așezate simetric, la o palmă mai sus de pubis.

— Și de unde are tatăl lor atîtea provizii?

Alber era circumspect, deși cu multă absență. Atenția îi alunecase spre glasul ei, puțin răgușit, și spre mișcările care dintr-o dată deveniseră leneșe. Nu-i inregistră răspunsul, ci numai vibrația coardelor vocale.

— Ce te miră? E meseria lui să adune. Orice găsește, nu doar lucruri de mîncare. Obiecte nautice mai cu seamă. Magazia e plină.

Acum Alber înțelegea de unde putea să aibă Maria pavilioanele codului de semnale, care îi împodobeau camera. Nu se mirase; nu-l mirase nici o cutie de sextant, pusă pe noptieră; crezuse că e goală, cu destinații casnice; asemenea obiecte își găsesc ușor explicația într-o casă de pe malul mării. Acum nu s-ar fi mirat să existe chiar sextantul.

— Cele mai multe din lucrurile lui Tulip sînt cumpărate de ocazie, continuă Maria. Din simplă deprindere negustorească. Altele i-au fost lăsate amanet, și nu le-a mai ridicat nimeni. Înainte de război, a ținut o bodegă, sau un fel de cantină, în port, ceva sordid, după cîte am auzit. Venea la el toată scursura Mediteranei și a Levantului. El unul e un om cumsecade, și, poate n-ai să crezi, plin de sensibilitate.

— E foarte de crezut, judecînd după copii.

— Te gîndești la fată.

— De ce să te mint? Mi s-a părut mai reușită decît băiatul.

— E firesc să ți se pară așa!... Ia spune, îți place? Ea ar fi gata.

— Nu te aștepta să fiu fătarnic. Mi-ar plăcea, dar știi bine că nu se poate.

— Da, nu se poate! încuviință Maria.

Devenise blîndă și supusă, ca un animal mîngîiat sub maxilare.

— Vino sus! Într-o zi am să te iubesc de moarte.

La ultima treaptă, Alber îşi ascunse emoţia sub o vorbă necugetată. De fapt voia să supraliciteze, din recunoştinţă.

— Am să mă duc în port, să văd pescadorul.

Maria se dezmetici, îl privi printre pleoape.

— Eşti cu adevărat idiot. Incurabil! Degeaba îmi bat capul cu tine! Ce cauţi aici? Pleacă numaidecît!

Nu trebuia să se revolte şi s-o condamne; izbucnirea unui om nefericit nu poate să jignească. Alber se duse pe plajă, pînă la Calul de Salcie. Coborî din maşină. Se întunecase. Cămila era acolo, dormita pe nisip. Se urcă în spinarea ei, ca să nu rămînă nimic nefăcut. Cămila se ridică şi porni în galop.

11

PE LA CINCI ŞI JUMĂTATE, Alber apăru pe plajă, în dreptul staţiei de radio, şi se aşeză pe nisip, cu faţa la mare. Maria îl vedea de la fereastră; el ştia să apară la vreme. Cu o zi înainte îl detestase, sigur i-ar fi întors spatele. Peste noapte începuse să se împace cu imaginea lui puţin ştearsă, se străduise s-o refacă şi izbutise să-l vadă prin pleoape, destul de clar ca să se înfioare. Se răsucise în pat pînă dimineaţa, refuzînd încă o dată să admită că avea nevoie de el, şi ostilitatea ei pornea numai din orgoliu, nici măcar din nevoia de apărare, fiindcă nu-i era teamă de nimic ce-ar mai fi putut să urmeze. O jignea seninătatea lui, ar fi vrut să-l vadă că se frămîntă, neavînd-o la îndemînă. Dar el ştia să aştepte şi, mai ales, ştia cînd să vină.

Dorinţa de a-l vedea, de a-l simţi aproape, ajunsese insuportabilă. Semnă condica, se duse sus şi nu făcu altceva decît să-şi pună pe umeri un şal mov, ca fularele, dar cu mai multă putere de protecţie, pentru zile mai grele.

Alber îi auzi paşii, însă nu se ridică; ar fi însemnat să asocieze un gest al lui la gesturile ei. Era liberă să se ducă mai departe, ignorîndu-l, ceea ce n-ar fi fost de mirare.

Maria se așeză alături. Nisipul, umbrit, începuse să se răcească. Avea o rochie subțire, aproape derizorie, care nu putea s-o apere de frigul serii. Singurul loc pus sub pază în trupul ei era grumazul, sub șalul încărcat de raze ultraviolete și de căldură. Se aflau în umbra prelungă a casei de piatră, întinsă pînă pe mare; avea să ajungă la orizont înainte de apusul soarelui.

— Hai într-o zonă mai caldă, spuse Maria.

Se ridică prima, la cîteva clipe după ce se așezase. Îi era bine, cu toate că simțea în ființa ei o contrariere; îi venea să se certe, și în același timp s-ar fi lăsat dezmierdată. Omul acesta, clădit cu o armonie pe care trebuia să i-o recunoască, o urma docil și se bucura de îmbrățișarea ei cu o recunoștință aproape umilă, și totuși era atît de demn în virilitatea lui complexă, nedrămuită, neținută în frîu, încît o domina deplin, fără efort și poate fără să-și dea seama. „Ar trebui să-l iubesc! se gîndea Maria. Să mi-l recunosc de stăpîn, să mă împac cu soarta mea, să admit că a dat un sens existenței mele și că aș suferi dacă s-ar întîmpla să nu mai fie!“

La nord, plaja se continua cu o faleză, care creștea repede pînă la o sută de metri; sub ea, marea se vedea ca într-o prăpastie.

Mergeau împreună la deal, și Maria îl privea dintr-o parte. „Dar mai întîi ar trebui să-l construiesc, după datele care îmi sînt necesare“. Îl examina cu luciditate. Nu se întrebase niciodată care erau preferințele ei adevărate. Printr-o profesiune abandonată, cunoștea canoanele frumuseții apollinice și recunoștea în ele armonia perpetuă și universală însă aceasta îi stîrnea un extaz rece, rămas la stadiul bronzului sau al marmurei. Frumusețea vie trebuia să aibă imperfecțiuni, spre a dobîndi personalitate și căldură. În formula ideală nu încap decît statuile. Omul de lîngă ea era frumos, dar în primul rînd era viu și capabil să-i stîrnească voluptăți depline, numai prin prezența lui apropiată, înainte de orice atingere.

După cîteva sute de metri, pe parcursul cărora îl examinase încă o dată, socoti că n-avea nevoie să rectifice nimic în alcătuirea lui anatomică, n-avea nevoie nici să se acomodeze, nici să facă vreo concesie. El îi

convenea deplin, într-o proiecţie oricît de prelungă asupra timpului; simţea că nu i-ar găsi defecte intolerabile, şi nu l-ar huli niciodată. Îşi lipi obrazul de umărul lui.

— Te rog să nu spui nici un cuvînt astă seară! Dar nici unul! Să ne înţelegem prin semne, sau să nu ne înţelegem de loc, să nu ne comunicăm nimic, să ne trăim independenţa pînă la limitele ei absolute.

Era un ideal vechi, neabandonat, deşi irealizabil. Maria se gîndea fără speranţe: „Are să-mi ceară lămuriri şi va fi groaznic!" El nu răspunse nimic; privea drept înainte.

După zece paşi, nu mai putu să suporte tăcerea impusă de ea însăşi; i se părea că îşi anticipează una din morţile viitoare şi reduse restricţia la relaţia dintre unul şi altul.

— Nici un cuvînt despre noi, nici întrebări, nici constatări, nici presupuneri. Spune-mi orice altceva.

Două istmuri puternice ascundeau un golf circular, atît de bine desenat, că părea dintr-o geografie artificială; Maria îl cunoştea de vara trecută, dar peste iarnă topografia lui se schimbase. O falie, desprinsă din faleză, căzuse pe plajă, luînd cu ea un pîlc de arbori, şi acum alcătuia în mijlocul nisipului o insulă verde, ca o oază. Nici o insulă adevărată, înconjurată de ape, nu s-ar fi detaşat atît de ferm, cu ţărmurile atît de bine conturate.

— A fost golful meu, spuse Maria. Din martie, pînă în noiembrie. Opt luni n-a venit nimeni aici în afară de mine şi de pescăruşi. La început se temeau, pe urmă s-au deprins şi nu mi-au mai dat nici o atenţie. Le eram cu totul indiferentă, ceea ce mi se părea foarte convenabil. N-am contractat nici o afecţiune pentru ei, şi toamna golful mi-a devenit antipatic.

— Vorbeşti despre tine! observă Alber.

— Da. Mi-am propus ceva imposibil. Lucrurile nu există în afara noastră. Hai să vorbim despre noi.

— Atunci spune-mi cum ai ajuns să faci o meserie atît de neobişnuită?

— Te referi la meseria mea de radiotelegrafistă?

— Mai ai şi alta?

Făcuse sculptura, la Belle-Arte. Oricît ar fi de neobişnuit pentru o femeie, o interesa piatra, în blocuri masive.

— De ce ai renunţat?

— Din răzbunare; din dispreţ. Şi din ură!... M-au dat afară din institut. După accident. Fiindcă nu s-a putut stabili cauza. Fiindcă am scăpat, şi prezenţa mea acolo era dubioasă. M-au încărcat de învinuiri, mi-au rupt spinarea, ca să mă îngenunche. Am rămas în picioare, şi acum sînt aici.

Era ora cea mai albastră a zilei. În afara cîmpiei din spate, ignorată, şi-n afară de munţii aproape anulaţi de bătaia soarelui, nu rămîneau în peisaj decît cerul şi marea; ele dizolvau, cu o forţă virulentă, culoarea cenuşie a istmurilor, iar nisipul de pe plajă, şi insula nouă, cu arbori, piereau în umbra grea a falezei. Îndată după ora şase, cînd soarele mai are de străbătut o pătrime din emisfera cerească, devenind puţin violet pe margini, tot ce este albastru se amplifică, se concentrează, pare mai dens şi mai adînc; atunci bolta cerului se transformă într-un clopot de sticlă, şi marea îngheaţă. E ora aerosolilor, a surplusului de oxigen, care face respiraţia pură şi dureroasă. Maria îşi strînse şalul pe umeri. Se aşezaseră pe marginea falezei. Dacă nu se gîndea la trecut, avea multe motive să se simtă bine.

— În golful meu a apărut o insulă! observă, după ce examinase schimbarea peisajului. Şi cineva a invadat-o! Dar nu pot să-i cer socoteală, din moment ce n-am avut prevederea s-o iau în stăpînire.

În mijlocul crîngului de pe plajă se vedea un cort verde, cu intrarea închisă. Pe bătătura din faţă, erau urme de foc, o vatră mică, tăciuni stinşi şi cenuşă. Între doi copaci se legăna un hamac, în briza de seară, iar deasupra lui, pe o frînghie, fluturau costume de baie, prosoape şi basmale, care, pe măsură ce se stingea albastrul din atmosferă se arătau tot mai colorate, învingînd umbra de sub faleză. Nu se vedeau oameni, dar nu puteau să fie departe, fiindcă lăsaseră afară atîtea lucruri, chiar şi două scaune pliante.

De jos venea răcoare umedă, cu miros de sare, de iod şi de alge, iar respiraţia aproape că scotea aburi. În spate, soarele continua să dea căldură, difuză, constantă, asupra întregului cîmp care palpita cu o bucurie

domoală. Maria îşi opri o clipă respiraţia, ferindu-se de aerul aspru, şi atunci, simţind numai căldura din spate, palpită şi ea, uşor, filînd voluptatea cu un rafinament pe care îl avea probabil din naştere, dar nu-l exersa decît în rare ocazii. I se părea ocazia cea mai potrivită să se lase dusă încet de ape.

— Odată, în copilărie, spuse, am auzit la radio o convorbire între doi oameni din două părţi ale pămîntului. Era într-o duminică dimineaţa, ai mei abia plecaseră la biserică, eu căutam un post pe unde scurte. Şi deodată am căzut peste o convorbire. N-am înţeles de la început ce se întîmplă, pînă ce mi-am dat seama că ascultam un dialog într-o limbă necunoscută. Mi s-a părut fascinant, am continuat pînă seara, găseam tot mai multe posturi, treceam de la unul la altul, în toată banda, şi am făcut la fel în fiecare duminică. Nu înţelegeam ce spun, aflasem că sînt radioamatori, că nu se cunosc decît după indicativele posturilor, că n-au să se vadă niciodată, dar că îi leagă o prietenie temeinică, neobişnuită şi inimitabilă. Am intrat în rîndul lor; greu mi-a fost pînă ce mi-am înjghebat aparatele şi am obţinut autorizaţia; nimeni nu avea încredere într-o fată. La început, nu cunoşteam decît douăzeci de cuvinte în limba folosită de ceilalţi. Primul bărbat care m-a luat în braţe mai tîrziu n-a trezit în mine atîta tulburare, atîta teamă, nedumerire şi euforie cîtă mi-a dat prima legătură prin radio, cînd am spus: „Dragă prietene, bună ziua", iar cineva de la capătul lumii mi-a răspuns: „Bună ziua, dragă prietenă!"

— Primul bărbat a fost cel din maşină? întrebă Alber.

Chiar dacă greşea, nu putuse să se abţină; avea o durere ascuţită în inimă.

— Nu, alţii, răspunse Maria. Celălalt a apărut mai tîrziu, cînd am izbutit să intru la Belle-Arte. Mi-era profesor şi aveam nevoie de cineva, să mă apere.

— L-ai iubit?

— După accident. Cînd am ştiut că nu mai există. Atunci m-am văzut într-un gol groaznic şi i-am simţit lipsa. L-am iubit în trecut, tot trecutul nostru, zi cu zi, faptă cu faptă; am făcut din toate un prezent, ca o realitate. Dar mai înainte, nu. Uneori îl uram; fiindcă era însurat, şi niciodată nu i-a dat prin minte să se

despartă. De multe ori am vrut să mă răzbun, să-i fac un rău mare, definitiv, să-i scot ochii, să-l mutilez.

Alber se gîndi la accident. Nimeni nu ştia cum se întîmplase.

Trecea ora albastră; cerul se făcea violet la orizont, deasupra mării. Începea ora cîmpiei. O simţiră în spate şi se întoarseră să privească. Pînă sub munţi, se întindea un cîmp de rapiţă înflorită, de un galben uleios şi atît de intens, că putea duce la orbire. Era o priveliişte inadmisibilă, un viciu al naturii, un cancer. Cerul devenise şi el galben, într-o nuanţă mai ofilită, şi părea că se leagănă odată cu rapiţa, pe care o bătea vîntul. Soarele, gata să apună, se lupta din greu să-şi păstreze autonomia, se zvîrcolea în convulsiuni, arunca valuri de aramă topită asupra pămîntului; lanurile nu puteau să reziste, începură să fumege, se făcură portocalii, cu dîre de rugină, şi cînd soarele se scufundă dincolo de munţi, rapiţa luă foc, răspîndind pe cer o incandescenţă tricromă, un amestec de alb, galben şi roşu războinic. Mai tîrziu focul se stinse şi căzu întunericul; din cele trei culori rămase planeta Marte.

Dar Maria şi Alber se aflau pe plajă, coborîseră, cînd încă nu se întunecase. În faleză erau săpate trepte, în zig-zag, printre rîpe şi piscuri de argilă care, să nu fi fost provizorii, ar fi făcut un peisaj dolomitic. O ploaie torenţială, o revărsare a apelor de pe cîmpie avea să aducă dezastru în aceste reliefuri nefixate geologic. Treptele se vădeau nesigure, neegale, pe alocuri abia schiţate, ceea ce făcea coborîrea anevoioasă şi acrobatică. Dar, oricît ar fi fost de sumare, înfăţişau o muncă voluminoasă, nejustificată de acel singur cort aflat pe plajă.

De jos, faleza părea zbrobitoare, era de necrezut că ei veneau de sus, şi mai de necrezut că ar putea s-o escaladeze, ca să se întoarcă la cîmpul cu rapiţă. Cele două istmuri ieşite mult în larg păreau la rîndul lor că închid orice drum de plecare. Deşi marea era calmă, în faţa lor se vedeau brizanţi, valuri sparte în stînci subacvatice, şi li se auzea mugetul, amplificat în spaţiul golfului, ca într-o cutie de rezonanţă. Marea se luptase aici cu uscatul, iarna pe furtună poate valurile ajungeau pînă deasupra falezei şi-o surpau an de an, metru cu metru, fiindcă argila nu putea să se

apere, reprezenta una din neegalităţile lumii. Dar pînă unde avea să ajungă această mare, pusă să surpe pămîntul? Avea să taie continentul în două? Istmurile, în schimb, stăteau neclintite de cine ştie cîte milenii sau ere. Toate istmurile din toată lumea, din alte lumi, de pe alte planete, au o temelie stîncoasă pe care marea, neputînd să o dărîme, o ocoleşte. E atît de simplu şi atît de universal! Oamenii fac la fel; nimeni nu poate născoci o nouă natură.

Maria se uită la Alber; nu vorbea, nu părea intimidat, ca altădată; poate nici atunci nu fusese, îi atribuia slăbiciuni, ca să se poată socoti puternică. Dar acum îşi dădea seama că puterea era a lui, n-avea nevoie să şi-o demonstreze, domina în tăcere timpul şi peisajul, şi pe ea, care se simţea deodată friabilă ca faleza, în primejdie să se prăbuşească, alcătuind golfuri şi insule provizorii, în vreme ce pe el nu-l pîndea nici o ameninţare: el părea un promontoriu, învingător al mării şi al istoriei. „Am să-l iubesc! E groaznic! Am să-l iubesc fără să vreau, înspăimîntată şi revoltată, fiindcă nu-i ceea ce mi-am dorit, şi nici nu-i capabil să se adapteze la o dragoste de neînţeles pentru el, în simplitatea lui sănătoasă şi triumfătoare. Da, trebuie să-l construiesc, de vreme ce nu vreau să fug".

— Ce faci cînd eşti singur şi nu ai nici o treabă?

Întrebarea era vagă şi nu putea impune răspunsuri clare. Ar fi vrut să rectifice, să precizeze, sau, şi mai bine, să anuleze, să amîne, să nu-şi prilejuiască singură dezamăgiri iremediabile.

— Cît de singur? spuse el fără s-o privească.

Mergeau spre cort, căţărîndu-se pe taluzul insulei de argilă. Inima Mariei scăpă dintre gheţuri. Nu se aşteptase; răspunsul depăşea gîndul ei, şi de unde se temuse de o dezamăgire, se simţi în inferioritate. Întrebarea fusese neghioabă. Vorbi repede, speriată şi bucuroasă:

— Nu mai spune nimic! Să rămînem aici. Să continuăm altădată.

Se năştea o speranţă şi voia s-o păstreze. El însă continuă, cu o bunăvoinţă puţin şcolărească. Se ferea de sentinţe; prefera să dilueze ideile, ca să nu pară solemne.

— Înțeleg ce m-ai întrebat, și mai știu și de ce m-ai întrebat. Cînd sînt singur, în înțelesul deplin al cuvîntului, adică eu fără nimeni, și fără nici una din dedublările mele zilnice, mă gîndesc. Asta ai vrut să știi. Nu dorm niciodată în picioare. Mă gîndesc cine sînt și de unde vin. Mi-am pus întrebarea foarte tîrziu, după șaisprezece ani; pînă la adolescență n-am avut conștiința eului decît biologic. Dar de atunci n-am mai pierdut-o. Îmi dau seama că mă suspectezi; poți fi liniștită! Nu trăiesc fără să știu de ce, cu toate că n-am mijloace să mă explic.

— Atunci, cum ai putut să te faci marinar, să-ți alegi o meserie de brută, să te declari insensibil și incult?

— E un sport, nu o meserie. Nu poți să alegi prea mult; n-am un alt pămînt decît cel al oamenilor. Aș fi fost profesor de matematică; asta-i meseria mea adevărată. Am renunțat, fiindcă n-am avut talent s-o completez cu muzica. Muzica și matematica ar fi fost singurele căi prin care mi-aș fi putut explica existența. Unui singur om de pe pămînt, desigur; doi nu te pot înțelege fără echivoc, fără să se producă o falsificare a eului nostru singular. Deoarece nu sîntem multipli, viața noastră pe un pămînt cu mai mult de doi oameni e o convenție; acceptăm formule și rutine. E rolul educației și al învățăturii. Și iată, sînt tobă de carte, dacă vrei să știi, și mi s-a făcut îngrozitor de multă educație. Cînd nu le mai pot suporta, mă îmbăt, iar cînd mă trezesc, îmi caut scăparea în colaborare cu o femeie.

— Ce fel de femeie?

— Oricare îmi place și mă acceptă.

— Fără s-o iubești?

— Dar le iubesc pe toate. E obligatoriu, dacă ai în tine un pic de noblețe.

— Cum se potrivește pluralul, cu ceea ce e singular în eul nostru?

— Nu se potrivește. Se adaptează. Deci se falsifică. Urmează minciuna și umilința. Dar ce poți face dacă pe pămînt sînt mai mult de doi oameni?

Maria se apăra în sine: „E un fanfaron! Urmărește să mă epateze; în cîte feluri poate!“ Dincolo de frazele lui putea să fie numai gol. Cine contro-

leză? Şi cine decide unde se află adevărul, între două filozofii contradictorii? Neputînd să se pronunţe, lumea le acceptă pe amîndouă, ceea ce este o nedemnitate. Unde era adevărul ei, cum să-l aleagă, cum să-l recunoască?

Se aflau lîngă cort şi nu se vedea nimeni în tot golful, pe toată plaja, între cele două istmuri. Dincolo de ele poate nu mai exista nici o lume. Alber cerceta cu ochii împrejurimile, destul de intrigat de atîta singurătate.

— Iată un pămînt unde nu se mai află nimeni. Un pămînt cu doi oameni! Aici putem fi noi înşine.

Se aşezară în uşa cortului, pe scaunele pliante.

— E neaşteptat şi îmbietor! zise el în continuare.

Maria nu-şi putu stăpîni un tremur; scînci, strîngîndu-şi umerii:

— Mi-e frig!

Găsise o justificare. Îi era mai întîi frică, i se părea că într-adevăr pe pămînt nu mai exista nici un om viu în afară de ei, că dincolo de promontorii începea infinitul. Îşi dădea seama, alarmată, că avea nevoie de lume, că nu putea să accepte pămîntul fără oameni; gîndul o îngrozea, dar fiind numai un gînd, deocamdată se simţea doar nefericită.

— Aşteaptă! spuse el, liniştind-o.

Era întreprinzător ca Robinson Crusoe şi avea euforia pe care ţi-o dau descoperirile nebănuite. Trase fermoarul cortului, se tupilă înăuntru, şi se întoarse cu un trening roşu ca purpura.

Treningul mirosea a parfum. Îmbrăcîndu-l, Maria simţi puţină invidie. Ca doi oameni să se retragă într-o pustietate atît de deplină, într-un loc unde chiar ea începuse să simtă inexistenţa lumii, trebuia să fie tineri, sănătoşi, frumoşi, nealteraţi de nici un viciu, liberi în faţa omenirii şi a naturii, şi să se iubească fără arbitru, fără întrebări, fără îndoieli, fără limite. „Cum am putut să trăiesc în atîta sărăcie?“ Nu-şi dădea seama că şi viaţa ei căpătase deodată alte culori; iar neliniştea care o năpădise era făgăduiala unei salvări viitoare. Începuse ceva, sau începea astă seară.

Simţea dorinţa s-o vadă pe cea căreia îi aparţinea parfumul. Era mai mică, treningul i se întindea pe şolduri cu o nedumerire evidentă, nu regăsea personalitatea stăpînei; la fel de nedumerită o lăsau umerii,

și apoi sînii, care la ea aveau o formă intempestivă, neacceptînd să fie temperați de țesătură. Ar fi crezut că treningul se formase pe un trup de efeb și că stăpîna lui era o fetiță, dacă n-ar fi fost parfumul, un mixaj greu de analizat, din tot ce distilează laboratoarele franțuzești, patinat în aer liber, nu în dulapuri unde se oxidează și se întunecă. I se adăugau nuanțe marine, mirosul sării, al iodului, al algelor și scoicilor, purificate, trecute prin filtre subțiri, iar peste toate plana o emanație inedită, de ozon și de zăpadă umedă.

— E o nordică! se pronunță Maria, după ce respiră mult parfumul. Unde s-or fi dus de întîrzie atîta?

Căzuse întunericul, și marea, dacă n-o știai pe dinafară, părea o irealitate. N-avea orizont, nici adîncime, nimeni nu-i putea defini dimensiunile. Golful, abia schițat de umbrele estompate ale falezei și istmurilor, seamăna și mai bine cu o lume unică, nepopulată și neștiută; semăna mai degrabă cu un satelit al unei planete necunoscute. Maria își strînse umerii sub șalul mov; îi era și mai frig, și mai frică. Nu mai credea în lumea de unde venise, iar aici era o intrusă. Unde se putea duce?

Alber adună găteje și aprinse focul pe vatră. Îi plăcea să aprindă focul, avea o pricepere pe care ea o remarcă iarăși, amintindu-și-l în lumina flăcărilor, pe plajă, într-o seară ploioasă. Pierduse agresivitatea de atunci, care o zbrobea și o subjugase. Părea dezarmat, venit de departe, doborît de impresii, dintr-o țară a dezastrelor. Dar focul lui dădea căldură, și ea își trase scaunul mai aproape.

Dincolo de flăcări, noaptea se făcu mai neagră; răcoarea venea mai aspră. E neobișnuit și nedrept să tremuri de frig în miezul verii! El cotrobăia în cort, aprinsese lumina, un bec mic, dar puternic, alimentat de o baterie de automobil aflată afară. Un alt bec se aprinse în copacul din față; bătătura se lumină, făcînd să apară copacii, cu umbrele întinse pînă departe, unde începea alt întuneric, mai dens și mai rece, alcătuind o împrejmuire circulară. Deși nelogic, Maria se simți dintr-o dată la adăpost și în siguranță. Împrejmuirea îi păru un zid de cetate, de o grosime imensă, întins pînă la faleză și în promontorii, pînă la frontierele lumii ei din seara aceea.

Alber scoase din cort o masă pliantă şi o puse în faţa Mariei, între ea şi vatra încinsă. Se găseau de toate în mica gospodărie, ca să se îndestuleze. Începură cu icre de Manciuria, conservate într-o cutie metalică; erau de două ori mai mari decît văzuseră vreodată, aveau pielița atît de subţire, că plesnea la prima atingere, păstrau un gust rece şi proaspăt, neîmbibat cu sare, de parcă fuseseră scoase cu un ceas mai devreme. Alber prăji pîine, o unse cu unt, făcu tartine şi le puse pe o farfurie cromată, care se transformă într-o broşă mare de platină, cu rozete de coral, traforate. Un alcool alb, îndoit cu apă, însoţi icrele roşii, purificîndu-le gustul marin şi ducînd în viscere o căldură confortabilă. Maria mînca firesc, fără să-şi înfrîneze pofta şi fără să-şi ascundă satisfacţia. Între timp, pe jăratic se frigea un laban proaspăt, mare de două şchioape; Alber îl găsise gata curăţat, într-o ladă cu gheaţă.

— Sînt nişte oameni bine organizaţi şi foarte cumsecade, observă Maria. Nu mă aşteptam să aibă atîtea, chiar şi lămîie. Labanul e o sumă a mării şi a verii. Dar i-ar prinde bine puţin vin alb, nu prea dulce.

— Există! exclamă Alber, venind din cort cu o sticlă şi studiind eticheta. Vin de Rin, vin gotic, vinul Niebelungilor şi al Walkiriilor. Acum labanul mi se pare vulgar; să-l terminăm repede. În locul lui ar fi trebuit muzică din Tannhäuser.

— Îmi place Mediterana, ca tot sudul, spuse Maria, cu paharul în mînă. Dar cred că în nord lucrurile sînt mai pure şi mai constante. Cît am voie să beau? E singura sticlă?

— Nu. Au o lădiţă aproape întreagă.

— Atunci toarnă-mi, şi mai dă-mi de mîncare. Abia acum mi s-a făcut foame. Numai vezi să nu-i lăsăm fără provizii!

Pe jăratic, departe de locul unde fusese peştele, sfîrîia un cotlet de berbec, de dimensiuni promiţătoare, dar Maria îl privea neliniştită.

— Nu mai sînt decît două, spuse Alber. Să le pun la fript?

— Măcar unul! Altfel n-am să mă satur.

El se duse la lada cu gheaţă şi cumpăni între cele două cotlete. Neputîndu-se hotărî, le luă şi veni cu ele la spate.

— Alege !

— Stînga !

Era cotletul cel mai mare. Îl schimbă abil cu cel mic; ea îl simţi.

— De ce trişezi?

— Să nu le rămînă prea puţin.

— Pune-le pe amîndouă; pe urmă o să vedem ce facem.

Nu părea posibil, toate trei cotletele cîntăreau poate două kilograme, şi le mîncară, de nu mai rămăsese un fir de carne pe oase.

— De cîte ori mănînc cotlete, îmi pare rău că nu am un cîine, zise Maria. De unde aş putea să iau unul?

— Ce fel de cîine?

— Nu ştiu. Un cîine credincios.

— Dacă te mulţumeşti cu unul ciobănesc, să mergem la stînă.

Maria simţi deodată un dor nemărginit, adînc şi fierbinte, de cîinele ei necunoscut. Voia cîinele, nimic altceva; să-i cuprindă grumazul în braţe, să-şi afunde obrazul în blana lui prăfuită. Îi veni să geamă. Avea o viaţă cu multe goluri. Ar fi trebuit să fie măritată, cu trei copii. Dar cine să fie bărbatul? Se uită la cel ce lîngă ea, care tăia caşcaval dintr-o roată de jumătate de metru; nu l-ar fi acceptat. Acum nu l-ar fi acceptat nici s-o ia în braţe. Voia un cîine, să se gudure, să nu-i caute gîndurile şi să nu cuvînte.

După masă, rămase lîngă foc, dogorită, în vreme ce Alber făcea ordine şi spăla vasele. Era rapid şi îndemînatec, îl observase şi altădată. În cîteva minute toate se aflau la locul lor; să nu fi fost lipsa în provizii, nici nu s-ar fi băgat de seamă vizita lor şi ospăţul.

În cort, peretele din fund era alb, cu o explicaţie găsită numaidecît; exista un aparat de proiecţie, pus pe o lădiţă, şi alături casete cu diapozitive, un geamantan de imagini colorate. Alber legă aparatul de baterie; peretele cortului se lumină, cu o stridenţă care pe Maria o făcu să închidă ochii, orbită. El îi duse scaunul înăuntru. Ar fi fost inutil să citească etichetele, scrise într-o limbă necunoscută, cu îmbinări de litere

rar întîlnite, *a* legat de *e*, *o* tăiat în diagonală. Era daneză, norvegiană sau islandeză, rece, îndepărtată, enigmatică. Peretele alb se coloră brusc, şi în cort se lăsă o lumină calmă. Maria deschise ochii. În primul plan apăruse o maşină mică, roşie, trasă lîngă un trotuar cu lespezi de piatră vînătă. În fund, se vedea parţial un castel sau o cetate veche, de cărămidă, cu firide şi cu creneluri, iar mai aproape, pe socluri de marmură, doi arhangheli albi, cu aripile strînse, cu braţele atîrnînd, într-un gest de renunţare. Începuse să plouă; un băiat şi o fată alergau spre maşină, alarmaţi, dar cu voie bună. Ea îşi apăra părul cu mîinile. Era blondă, tunsă scurt, pieptănată băieţeşte, cu un obraz îngust şi cam auster, încălzit însă de un zîmbet care dovedea bucurie, bucurie multă, bogată, deplină. O bucurau ploaia, băiatul, maşina, un supersport, cu o sălbăticie mecanică presimţită sub o caroserie melodioasă. Fata avea o rochie albă, scurtă pînă la jumătatea coapselor, închisă pînă în gît cu un fermoar median, cu două buzunare mari, aplicate, la înălţimea şoldurilor, şi cu unul pe inimă. Mişcarea făcea din picioarele ei arămii un galop de cerboaică. Imaginile următoare erau continuarea aceleiaşi scene, fotografiată din acelaşi unghi; băiatul şi fata apăreau tot mai aproape, el îi deschidea portiera din partea volanului, apoi îi ajuta să se urce, îngrijorat şi protector, în vreme ce ploaia începea să ude parbrizul.

— Crezi că sînt ei? întrebă Maria.

Semănau cu ceea ce îşi închipuise, li se potriveau golful şi cortul, tot aşa cum li se potrivea maşina, încărcată de putere şi tinereţe. Într-o altă imagine, apăreau în umbra unei statui ecvestre, proiectată pe o clădire de piatră, cu o scară de marmură, care tăia cadrul în diagonală; scara părea fără început şi fără sfîrşit. Maria nu ştia a cui putea să fie statuia; semăna cu Carol cel Mare. Băiatul şi fata o priveau, din umbra soclului, cu capetele date pe spate, şi, proiectată pe piatra patinată, mişcarea lor părea o aspiraţie la zbor. Numai că nu se vedea nici o bucăţică de cer.

Cerul apărea, deschis şi foarte albastru, în imaginea următoare: o fîntînă cu două bazine rotunde, cu o scară între ele, încadrată de doi leoparzi pe socluri masive, tronconice. Băiatul descuia portiera maşinii,

iar fata, sus, pe platforma unde se termina scara, se pregătea să se arunce pe trepte, cu braţele întinse ca aripile. Aici, intenţia zborului, ghicită mai înainte, începea să se materializeze.

— Mai las-o ! zise Maria.

Privi mult mişcarea fetei; linia braţelor era puţin tremurată, dovadă că în clipa cînd fusese făcută fotografia, le mişca într-adevăr, ca pe aripi.

— Visezi cîteodată că zbori?

— Da, răspunse el. Aproape în fiecare noapte.

— Descrie-mi puţin. Cum se întîmplă?

— De obicei mă aflu într-un peisaj deluros. Ştiu că sînt oameni în jur şi mă privesc, dar nu-i văd. Am sentimentul că îi uimesc, fără să-mi dau seama dacă mă invidiază. E limpede însă că ei nu pot face la fel. Mă înalţ cu un efort greu, printr-o mişcare încordată a braţelor, pe care nu le ţin întinse, ci îndoite din cot. Dar nu-i numai atît, cred că există o zbatere ascendentă, a întregului trup, o înălţare din mine însumi, ca un salt reluat, sau mai degrabă un salt nesfîrşit. Încordarea cea mai mare e a voinţei, zborul se datoreşte forţei psihice de a-l impune organismului, mişcările fizice au mai degrabă rolul de a păstra echilibrul şi a determina schimbările de direcţie. E dureros şi extenuant, fiecare metru de înălţime se cîştigă cu gemete, satisfacţia, în schimb, e nelimitată; cînd spun aşa, înţeleg că nici o bucurie din cîte am cunoscut nu o egalează, şi nici nu-mi pot închipui vreuna atît de intensă. E o senzaţie în care se amestecă, în doze infinite, sentimentul victoriei şi al superiorităţii, raportat nu la restul lumii, ci la mine însumi. Mă înving şi mă domin, cu o împăcare superioară, fără trufia învingătorului, fără ura învinsului. Nu m-am urcat niciodată mai sus de ceea ce mi se pare că ar fi o mie de metri. Nu văd niciodată păsări. Urmează deliciul delirant al planării, fără nici o sforţare, numai cu regretul că înălţimea cîştigată atît de greu se consumă prea repede. Aproape de pămînt îmi reiau eforturile şi urc iarăşi, mai anevoios decît prima dată; îmi simt trupul mai greu, mă dor umerii şi braţele, sînt ca o lamă de oţel, din grumaz pînă la glezne. Uneori rămîn pe loc multă vreme, neputînd să cîştig nici un metru, pînă ce, printr-o încordare delirantă mă ridic încă o dată din mine.

Nu-mi aduc aminte cum e întoarcerea pe pămînt. Nu; cred că nu mă întorc niciodată. Visul se sfîrşeşte în somn, fără să mă trezesc, şi totdeauna în timpul ascensiunii. Durerea musculară, încordarea şi satisfacţia rămîn însă după sfîrşitul visului, mult, uneori pînă dimineaţa.

— Schimbă imaginea ! spuse Maria.

Se simţea puţin umilită, îl credea, nu putea să inventeze, şi nu înţelegea de ce ea nu izbutise niciodată să se ridice, deşi visa că vrea să zboare şi se lupta cu pămîntul.

Pe ecran apăru maşina roşie, în mers, văzută din faţă, cu capota coborîtă. Cei doi se vedeau prin parbriz, într-o baie de lumină strălucitoare. Iar în fund, încă un castel, cu două turnuri crenelate şi cu un zid de cărămidă roşie, masiv, ca de fortăreaţă. Într-o coastă a lui creştea, încastrată nefiresc, o piramidă de piatră albă, care se ridica pînă în marginea cadrului. Deşi în plină lumină a zilei, cerul avea culori de seară, albastru intens deasupra orizontului zimţat de creneluri, întunecîndu-se de jos în sus, ca să ajungă la violetul nopţii de vară. Aici fata avea părul lung, lăsat pe spate; care era cronologia fotografiilor?

Perechea nu provenea din acest peisaj, cu cerul sudic. Maria nu recunoştea nimic din decor, nu putea să-l situeze în vreo ţară şi se simţi revoltată că nu avusese parte să cunoască lumea. Îi invidia pe aceşti tineri, care se cunoştea că sînt în vacanţă, departe de ţara lor, că probabil în fiecare an mai descopereau un colţ al pămîntului. Descoperiseră pînă şi golful ei ! De ce se opriseră aici, cînd aveau atîtea drumuri în faţă?

Se făcuse tîrziu şi nu mai veneau. Nu şi-i închipuia la un bar, sau la un restaurant; evident că erau pregătiţi să mănînce acasă.

În altă fotografie, băiatul se vedea din spate, rezemat de aripa maşinii. Ea îl ţinea încercuit cu braţele, cu bărbia rezemată de umărul lui; obrazul ei era în prim plan şi în plină lumină a zilei; avea ochi albaştri şi era puţin pistruiată. Şi iarăşi acelaşi cer, atît de strălucitor, că lua nuanţe de noapte. Abia în fotografia următoare recunoscu decorul, ştiut de la cinematograf sau din cărţi poştale ilustrate, cupola Catedralei San-Pietro, piaţa, cu obeliscul şi puzderia de lume, de trăsuri cu

roți roșii și de automobile; iar pe granitul pavajului, vechi, poate de pe vremea lui Michelangelo, erau trase dungi albe, coridoare pentru trecerea pietonilor. Umbrele în piață se desenau clar, bine determinate; umbra unui om era egală cu înălțimea lui, însemna că soarele se afla la patruzeci și cinci de grade, putea să fie ora zece dimineața sau patru după amiază, și încă o dată, în cadrul luminos, cerul avea intensitatea culorilor de noapte.

— Cine e al treilea personaj? întrebă Maria. Cel care i-a fotografiat?

— Nu cred că există. Nu se simte între ei nici o prezență omenească. Probabil fotografiile sînt făcute automat.

— Și cea unde mașina este în mișcare?

Albert dădu imaginile înapoi.

— Aparatul fotografic e fixat pe capota motorului. Iată-i umbra, nu poate fi altceva.

— Așa e acceptabil, zise Maria. Dar ce nevoie aveau să se fotografieze? Amintirile care nu rămîn singure în memorie, nu trebuie fixate cu mijloace exterioare, mai ales atît de brutale ca o fotografie. Admit o floare, un fir de iarbă, o frunză uscată. Pe unde or fi umblînd?

Se apropia miezul nopții. Luna se ridicase pe cer, și peisajul se luminase, marea sclipea, numai istmurile închideau golful, sumbre și amenințătoare. Reprezentau un hotar și o piedică, dar greu să-ți dai seama dacă păzeau plecarea, sau venirea. Nu se zărea nici o umbră omenească, deasupra falezei, sau pe plajă, și nu se auzeau decît valurile, foarte calme, abia ridicînd un murmur, o șoaptă puțin înghețată.

— Vreau să dorm, spuse Maria, dar te rog să rămîi afară.

Îi dădu un pled, și el se cuibări, cam zgribulit, în scaunul de lîngă vatră. Jăraticul se topise.

Ea adormi cu genunchii la gură, învelită pînă peste creștet în parfumul care se accentua, reproducînd imaginea fetei din fotografie, proiectată pe cerul Mediteranei. Poate o chema Helga. I-ar fi plăcut s-o cheme Helga. Fiica lui Danielson. Dintr-o lume pe care nu avea s-o vadă niciodată.

Nu visă nimic, dar prin somn simți revoltă și mîhnire, pînă dimineața.

★

Aproape de prînz, de după istmul sudic apăru un om, ducînd de căpăstru cămila. Îl recunoscu pe Tulip. În urmă venea o turcoaică bătrînă, tîrîndu-şi şalvarii şi papucii prin nisipul umed.

Pînă atunci nu venise nimeni, golful rămăsese pustiu, bătut de soare cu violenţă şi în tăcere. Aşteptau, nu puteau să plece pînă nu se întorceau ceilalţi, după ce se găzduiseră în cortul lor şi le înjumătăţiseră proviziile. Se treziseră înfometaţi şi mîncaseră pe săturate, batog cu ouă, caş proaspăt, cu ridichi negre şi cafea, cu o aromă care învingea mirosul puţin apăsător al mării de dimineaţă.

Tulip sosi în zece minute; părea contrariat de prezenţa lor, totuşi nu-şi arătă nici mirarea, nici nemulţumirea.

— Îi cunoşteaţi?

Timpul verbului şi tonul întrebării sugerau o nenorocire; ar fi trebuit să bănuiască, dacă nu veniseră.

— S-au înecat aseară, continuă Tulip, dar nu i-au găsit decît de vreo două ceasuri.

Cămila se aşeză pe nisip, la poalele insulei; turcoaica bătrînă se aşeză şi ea alături; aveau amîndouă faţa cenuşie şi tăbăcită, şi parcă făceau parte din aceeaşi familie.

Tulip nu mai era îmbrăcat în fracul lui obişnuit, ci într-o redingotă plină de lustru şi în pantaloni dungaţi, dar avea picioarele goale; pantofii îi ducea turcoaica bătrînă, legaţi de şireturi şi aruncaţi pe umeri. Deşi costumat atît de bizar, şi desculţ, Tulip păstra un aer demn; părea ciudat, dar nu mizer. Scoase din buzunar o hîrtie şi dădu explicaţii:

— Cortul e al meu, cu tot ce-i aici. Scrie în inventar. Am venit să le ridic.

Hîrtia reprezenta un act de cedare, semnat şi parafat de consulul Islandei. Inventarul alăturat era o listă lungă de obiecte, dar acum nu mai avea cine să le dea în primire.

— Sînt ale tale, de la 1 octombrie! rectifică Maria, cu puţină ostilitate.

Prea venise repede, cu graba cioclilor. Tulip făcea multe tranzacţii asemănătoare, avansa bani pe echipamentul de camping, şi pe orice alte obiecte pe care

turiştii nu se mai osteneau să le ia cu ei toamna. Preţul de obicei era derizoriu; în schimb, vizitatorii rămîneau în posesia bunurilor şi se foloseau de ele pînă în clipa plecării. Tulip nu mai putea să le valorifice decît vara următoare, şi pînă atunci se socotea în pierdere cu sumele investite, care nu-i produceau dobîndă.

— Trebuie să aştepţi! continuă Maria. Tu eşti un cavaler. Nu poţi să devii necrofor.

Tulip se înroşi de plăcere.

— Te rog să-mi închiriezi mie tot ce-i aici, interveni Albert. Ţi le dau în primire la toamnă. Cît îţi datorez?

— Nimic! răspunse Tulip, cu o mărinimie subită. Poţi să le iei de tot. Ştiu să pierd cu plăcere. Poftim inventarul. Toate sînt ale dumitale.

— Acceptă! spuse Maria. Tulip e un impulsiv şi un generos, ca toţi excrocii şi contrabandiştii. La toamnă vedem noi ce facem.

— Nu aveţi ce face! Le-am dăruit; luaţi-le!

— Mulţumesc, Tulip! Venim diseară la masă, dacă ai ceva cumsecade.

— Am raci şi pilaf de midii.

— Păstrează-ne!

— Vrei să-ţi las cămila?

— Nu; peste două ceasuri intru în tură. (Maria ezită.) Ei... unde sînt?

— Pe plajă. Nu i-au ridicat încă.

Tulip plecă desculţ, ducînd cămila de căpăstru; turcoaica bătrînă i-o luă pe urmă, tăcută şi cenuşie.

— Vreau să-i văd, spuse Maria.

Albert strînse lucrurile din bătătură, le duse în cort şi închise fermoarul.

— Crezi c-ar putea veni cineva să fure?

— Ar fi cel mai bine!

— Uite ce este, se explică el, cu puţină iritare, nu mă interesează un bun care nu-mi aparţine, fiindcă mă interesează prea puţin chiar bunurile mele, dar mi-ar părea rău să dispară diapozitivele.

— Şi mie. Trebuie să le vedem pe toate, încă o dată.

Îi găsiră pe plajă, dincolo de istm, într-un loc unde nu veneau oameni, întinşi unul lîngă altul, pe nisip, înveliţi amîndoi cu un cearşaf, pînă sub bărbie. Îi păzea un grănicer, care stătea ceva mai încolo, cu arma la picior, puţin încovoiat, cu obrajii supţi, orbit de

soare. Locul gol, şi cerul gol, aveau o solemnitate de catedrală. Îi recunoşteau, nu erau crispaţi, nu-şi pierduseră culorile, veneau parcă din diapozitivele proiectate peste noapte. Ea avea părul scurt, blond ca paiul, aceeaşi faţă îngustă şi cam severă, pe care ochii, închişi, nu mai puteau s-o încălzească. Din păr îi atîrnau alge. Capul lui era întors spre ea, şi cu toată fizionomia îngheţată, avea un aer prevenitor, ca în fotografia unde, surprinşi de ploaie, îi ajuta să se urce în maşină prin partea volanului.

O limuzină grea, neagră, ieşi din şosea şi veni pe plajă. Avea însemnele corpului diplomatic, dar nu purta nici un pavilion pe aripă. Opri alături. Şoferul coborî repede şi, ţinînd şapca pe piept, cu mîna stîngă, cu dreapta deschise portiera. Apăru un om înalt şi subţire, destul de vîrstnic, cu părul alb, dar cu o ţinută de tînăr. Avea haine în nuanţa petrolului, şi o somptuoasă canotieră de pai galben, cu panglică multicoloră.

Curînd veni încă o maşină, mai modestă, aducînd alte două personaje, care salutară cu deferenţă pe primul. Acesta le întinse mîna, iar ei se înclinară mult, pocnind din călcîie; poate erau militari în haine civile. Nu schimbară nici un cuvînt; sau nu vorbeau o limbă comună, sau n-aveau ce-şi spune. Faptele decurgeau de la sine.

Primul personaj se uită la ceas, apoi scrută cerul cu puţină nemulţumire. Ceilalţi îi imitară gestul, nu şi fizionomia. Îndată se auzi un huruit de motor şi se văzu un elicopter, ca un paianjen, coborînd oblic pe plajă. Avea o construcţie barocă, părea diform şi puţin hidos, cum îşi rotea rar palele descărnate, dar inspira încredere, părea că ştie ce face. Atinse nisipul la cîţiva paşi de cele două leşuri; poate cearşaful alb fusese reperul indicat prin radio. Motorul rămase în mers, la ralenti, făcînd să fluture nisipul. Uşa laterală a fuselajului se deschise, coborîră trei oameni; unul, în haine negre, cu o geantă sub braţ, se duse la cei doi veniţi mai înainte, apoi ei îl conduseră spre personajul înalt cu canotieră, cum ar fi vrut să facă o prezentare. Cuvintele erau de prisos, personajul îi întinse mîna, el se înclină şi bătu din călcîie.

Ceilalţi doi din elicopter traseră după ei cîte o targă şi le puseră pe nisip. Întîi îl ridicară pe tînăr, trebuia să-i despartă, şi odată cu trupul, traseră şi cearşaful. Toţi

cei de față se uitară zăpăciți și încurcați unul la altul: fata rămăsese goală în fața cerului, micuță, cu șoldurile fine, cu picioarele în care Maria recunoștea galopul cerboaicei, cu genunchii atît de rotunzi, că aproape nu se vedea rotula. De la șolduri în sus, mijlocul subțire, adîncitura de sub coaste, pieptul cu sînii hemisferici, mici cît mandarinele, umerii delicați, și brațele, și grumazul păreau adolescentine. Pe malul mării, unde toată lumea umblă goală, puritatea ei apărea atît de aeriană, încît nu suporta nici o privire terestră, și prezența oamenilor din preajmă devenea o ofensă. Nimeni nu știa ce să facă; momentul, penibil, se încleia într-o pastă groasă.

Maria își scoase rochia, sub care avea costumul de baie, o sfîșie de sus pînă jos, dintr-o singură mișcare, se apropie și înveli trupul fetei. Înainte de a se ridica, îi privi fața ușor pistruiată, arsă de soarele după care venise zece mii de kilometri, de la Cercul Polar, dintr-o lume abia închipuită. Simți dorința să-i mîngîie obrazul, dar se abținu; era un gest pe care n-ar fi trebuit să-l vadă nimeni. Șopti în sine: „Helga !"

Luară targa; pe cealaltă o urcaseră. Ușa se închise, și elicopterul se ridică în aer, cum ar fi smuls din locul acela un fir de iarbă.

12

SÎNT ZILE, VARA, cînd marea nu mai seamănă prin nimic cu ea însăși, se transformă într-o baltă acoperită de ceață pînă în depărtarea imaginată, și astfel imensitatea ei se anulează, după cum se anulează imensitatea cerului, din înălțimea căruia soarele, invizibil, abia izbutește să trimită o rază nedefinită.

Cum rar se întîmplă în august, ceața persista de o săptămînă. Dincolo de o sută de metri, nu se vedea nimic limpede în peisaj, decît cele două piscuri, de o

parte şi de alta a văii pe unde se ducea lanul de rapiţă. Rapiţa pălise, părea prăfuită şi gata să se scuture. Era nevoie de o furtună cu ploaie, să spele atmosfera şi să despresureze pămîntul.

O săptămînă, fluierul de ceaţă de pe acoperiş sunase cu intermitenţele lui programate, o dată pe minut, cîte cinci secunde, de o mie patru sute patruzeci de ori pe zi. Cînd era în tură, cu căştile la urechi, Maria îl suporta mecanic. Însă în camera de la mansardă îl auzea aproape, făcînd să vibreze tavanul. De o mie patru patruzeci de ori pe zi!

Nici refugiul în golf nu o salva; geamandurile sonore din faţa promontoriilor urlau odată cu fluierul, cu sunete amplificate şi cu o rezonanţă marină. Tîrziu, după ce începea pauza, se auzeau valurile abia murmurînd; marea părea liniştită, însă poate că suporta greu semnalele de ceaţă. Pe plajă trecea din cînd în cînd, traversînd fantomatic nisipul dintre cîmpie şi apă, cîte o vietate rătăcită, o capră, o oaie, un căluţ pe jumătate sălbatec. Într-o zi, Maria desluşi silueta cămilei, proiectată pe fundalul de ceţuri; orbecăia în acest nou deşert, căutînd un coridor pe unde să scape. I se auzea respiraţia agitată, şi în pasul ei se simţea panica. O strigă, dar nu se întoarse. Fugi după ea; nu o ajunse. Ceaţa devenea tot mai deasă. După primele dune se pomeni în faţa unui măgar, care stătea ţeapăn, cu picioarele înfipte în nisip, dezorientat, cuprins şi el de panică. Era atît de cenuşiu, că părea construit din ceţuri. Văzînd-o pe Maria, fu străbătut de un tremur, poate de bucurie, îşi suci grumazul şi, cu capul strîmb pe cerul estompat începu să zbiere, dînd şi el semnalele lui de ceaţă.

Într-o după-amiază, Maria merse singură la Calul de Salcie; avea remuşcări, de aproape o lună îl abandonase. Era şi o ingratitudine, şi o imprudenţă, fiindcă putea să-l adopte altcineva.

Un iepure de cîmp ţîşni dintre dune, trecu pe la picioarele ei, fără s-o vadă, şi se opri la un pas de apă, proptit cu botul într-un val de scoci albe. După o clipă de înlemnire, izbuti să se ridice pe jumătate, şi să privească marea cu ochii inexpresivi, fără înţelegere şi fără mirare.

— Hei! îl strigă Maria.

Iepurele tresări, își mișcă urechile, dar nu întoarse capul. Ea se apropie si se așeză alături, pe scoicile uscate. Îi vedea pieptul tresăltînd, inima i se zbătea disperată, și în toată făptura lui se simțea groaza. Nu putea să-l lase așa; dacă s-ar fi ridicat și s-ar fi dus, vrînd să-i arate că n-are nici o intenție rea, el n-ar fi înțeles, nu-i putea atribui logica omenească; ar fi stat acolo, paralizat, pînă ar fi intervenit alt fapt din afară, să-i dea un impuls pentru o continuare. Era mai bine să-l ia sub pază. Întinse mîinile; ochii lui se pironiră într-ai ei, dilatați de spaimă, exact în clipa cînd urletul geamandurilor sfîșia ceața și biciuia fața mării.

Maria simți o durere în piept, sau în creier, nu-și dădea seama limpede, decît că n-ar fi putut s-o suporte și în clipa următoare. Era reflexul unei revolte a cugetului ei, contrariat de întîmplarea inadmisibilă. Se aflau față în față, două ființe, nu puteau comunica între ele, și, cel puțin în clipa prezentă, ea era cea mai puțin înarmată, n-avea viteza lui, prin care el putea să scape. Dar el nu știa, și ea nu-i putea spune, și i se părea îngozitor de nedrept ca lui să-i fie frică de o agresiune imposibilă. I se sfîșia inima și-i venea să plîngă.

— Hai, du-te! îl îndemna, oprindu-și gestul la jumătate.

Voia să-l ia în brațe, să-l mîngîie, cînd își aminti întîmplarea din sala de operație. Privea pe ghișeul pe unde se dădeau instrumentele sterilizate, deghizată în infirmieră. Bolnavul intrase, clătinîndu-se, dus de brațe. Avea poate patruzeci de ani, vîrsta bărbăției și a curajului, dar nu văzuse niciodată o ființă mai prăbușită. Era uscat, țepos, adus de umeri, rătăcit, cu privirea pierdută, și în ochii lui nu se citea măcar groaza, ca în ochii iepurelui, ci o lașitate degradantă, dezgustătoare. Îl înregistrase ca pe o placă fotografică și, întoarsă în pat, făcuse o schiță, cu gîndul ca mai tîrziu să muleze chipul decăderii umane; renunțase, fiindcă nu exista nici un material potrivit cu imaginea; singurul ar fi fost baliga, dacă ar fi avut consistență.

În cei zece pași, din ușă pînă la masa de operație, bolnavul îmbătrînise deodată, trecut dincolo de orice vîrstă, își trăia moartea, pe cînd biologic era în viață. Se vedea că ar fi fugit, ar fi implorat mila, dar nu mai

avea putere nici să se mişte, nici să vorbească; poate încetase să mai judece. Singura funcţie a creierului la el era să recepţioneze teroarea. Îl vedea dintr-o parte; îl dezbrăcaseră; doi infirmieri vînjoşi, pe care dispreţul îi făcea să fie brutali şi cărora nu le lipsea decît cagula ca să se integreze în ambianţă, îl ridicară, îl puseră în capul oaselor pe masa de operaţie şi rămaseră cu mîinile încleştate de braţele lui, să-l susţină, altfel ar fi căzut, s-ar fi dezagregat, lăsînd în urmă numai frica şi duhoarea. Era bine clădit şi-n afară de un ulcer perforat al stomacului, care impunea intervenţia aceasta urgentă, părea că n-avusese nici o hibă; nu mai demult decît ieri poate ţinuse o femeie în braţe şi se bucurase de iubirea ei deplină. Îl privea şi ar fi vrut să-l stigmatizeze, să-i pună pe frunte şi pe piept marca laşităţii, fixată definitiv, cu fierul roşu, ca nici o femeie să nu-l mai accepte, să nu mai aibă dreptul la dragoste, singura lui bucurie să rămînă mîncarea grasă, odată stomacul cîrpit şi frica lăsată în urmă. O infirmieră îi badijona spinarea cu tinctură de iod; în clipa cînd tamponul atinse pielea, omul icni, se încordă de i se văzură muşchii, tremurînd, fără nici o stăpînire, şi tot trupul i se făcu galben, culoarea tincturii, care nu se mai distingea pe şira spinării. El ştia ce are să se întîmple, era informat despre toate, simţea mişcările chirurgului care se apropia cu seringa, momentul se preciza de la sine, printr-o ritmică prevăzută. Încordarea nu mai avea cum să crească, nu mai era posibilă nici o evoluţie în acel trup, decît descompunerea, şi cînd acul fu la un deget de piele, înainte de a o atinge, bolnavul scoase un rîgîit scurt, violent, suma a tot ce era scîrbos în făptura lui, şi se prăbuşi, atît de greu, că scăpă din braţele vînjoase, ajungînd pe mozaic, la picioarele mesei de operaţie.

Maria regretă multă vreme că fusese martoră. Văzuse cum un om moare de frică ! Ar fi preferat să creadă că nu-i posibil.

„Dar tu n-ai inteligenţă umană ! îi spuse în gînd iepurelui. Ai avea dreptul să mori de frică, fiindcă, în afară de mine toate vieţuitoarele sînt mai puternice decît tine !“ Se aplecă spre el şi-i vorbi în şoaptă, îndurerată de suferinţa lui, pe care n-avea putinţa să o curme prin cuvinte:

— Hai, du-te! Du-te în tabăra ta, caută-ți soațele și pune-te pe muncă, fă-le pui cu sutele; e nevoie de mulți iepuri, ca să nu vi se piardă speța!

Un glonț ar fi fost mai bun, l-ar fi culcat pe nisip într-o clipă, i-ar fi curmat temerea de astăzi și temerile viitoare, fiindcă n-avea să scape niciodată; era destinat să rămînă victimă.

— Haide, ridică-te și fugi, nefericitule! Nu-ți dau voie să mori de frică!

Îl cuprinse în mîini, acceptînd toate riscurile; părea mult prea greu pentru mărimea lui, era oțelos și fierbinte. Îi simțea inima vibrînd, inexplicabil de puternic pentru un trup atît de mic; bătea repede și tare, viața în el era nelinișteși chin. Trebuia să-l ducă între dune și să-i dea drumul acolo, poate recunoaștea locul pe unde venise. Dar îndată ce se întoarse cu fața spre cîmpul de ceață, iepurele i se smulse din mîini și țîșni ca din catapultă. Într-o clipă se pierdu în neștiutul cenușiu, urmărit de urletele geamandurilor. Se ducea spre lanurile lui, știa să fugă. Scăpat de imaginea neprevăzută și hipnotizantă a mării, își regăsise instantaneu instinctul de conservare; fugea, folosind singura lui armă de luptă.

Maria privi după el; nu se vedea nimic dincolo de primele dune; și-l închipuia brăzdînd cîmpul, și-n fiece clipă se putea ivi ceva să-l răpună.

Noaptea, pe la trei, ceața se ridică brusc, dezvelind marea și cerul cu lună plină. Fluierul de ceață și geamandurile tăcură cinci minute după aceea; în locul lor rămase foșnetul valurilor.

Erau în cort, proiectau diapozitive și uitaseră de oră. În toate apăreau băiatul și fata, în peisajele cele mai neprevăzute, pe toate latitudinile pămîntului, într-o vacanță lungă, plină de culori și de fantezie.

Maria avea o suferință calmă, dar continuă; itinerarul lor îi trezea nostalgii, îi stîrnea teamă și-i înăbușea speranțele. Pămîntul era mult prea mare, iar lumea ei mult prea mică; își dădea seama că se tot apropia clipa presimțită demult, cînd ar fi trebuit să evadeze. Numai că n-avea forță și nici nu știa unde s-ar fi putut duce.

— Ajunge! Mă dor ochii.

Era o senzație falsă, n-o dureau ochii, ci un punct între ei, sub țeastă, poate locul unde se află centrul

imaginației. Nu mai putea să interpreteze atîtea fotografii, să le traducă și să le dea viață. În ultima, ningea, băiatul și fata goneau călare pe un ren, ea era în față, el, cu o mînă o ținea îmbrățișată, cu alta ținea frîul. Pe cer, sub perdeaua groasă de fulgi, mari și strălucitori ca diamantele, se legănau coloanele colorate ale aurorei boreale.

Cînd lumina aparatului de proiecție se stinse, pe ușa cortului se văzu noaptea, limpezită și albită de lună.

— Vreau să înot, spuse Maria.

Avea și ea nevoie să se limpezească, fie chiar înfruntînd răceala ostilă a nopții. Cum ieșiră din cort văzură vaporul:

Înțepenise cu prova spre țărm, la trei sute de metri, în mijlocul golfului, încadrat simetric de cele două istmuri, negru, fără nici o lumină, acoperind a treia parte din cerul albastru. La distanța aceea nu putea să fie decît eșuat pe nisip; nu înțelegeau cum se întîmplase, nu se auzise nici un zgomot, nici un semnal de alarmă. De jos, puntea de comandă apărea proiectată pe cer, în zona dominată de strălucirea lunii; antena radarului se învîrtea constant și calm, uitată, fiindcă după toate semnele acolo nu mai era nici un om. Dar, dacă radarul funcționase, cum fusese cu putință ca vaporul să eșueze pe o mare calmă, fără pic de vînt, și încă între două geamanduri ale căror semnale se auzeau de la cîteva mile?

Merseră înot și îl ocoliră. Părea bine așezat pe nisip, parcă pus acolo cu grijă; nu putea să aibă vreo avarie. Cînd se întoarseră, după jumătate de oră, zăriră pe plajă o umbră, silueta unui om; crezură că era un grănicer sau un vameș. Abia la urmă îl recunoscură pe Tulip. Venise în grabă; avea pe el cămașa de noapte, peste care își pusese redingota, dar nu și pantalonii.

— Ați fost pe bord? îi întrebă intrigat și bănuitor.

Nu se așteptase să-i întîlnească, nu înțelegea ce căutau acolo, la ora trei noaptea.

Tulip se trezise la două, deși se culcase după miezul nopții. Era greu de crezut că simțurile lui mergeau atît de departe, încît îi semnalaseră apropierea vaporului. Dar nu mai putea să doarmă, ceva îl îndemna să se ducă pe plajă. Nu i se întîmpla prima oară. Înainte,

cînd avea cantina în port şi dormea în podul barăcii de scînduri, simţea vapoarele de dincolo de far, înainte de a le auzi fluierul, îşi dădea seama la ce dană acostează, aştepta în pat pînă auzea căzînd ancora. Zgomotul lanţului, pe care îl traducea cu o însuşire aproape ocultă, îi spunea multe, de pildă ce tonaj putea să aibă vaporul şi ce stare de spirit echipajul, de unde nu-i rămînea mult pînă la a-i deduce naţionalitatea, şi a trage concluzia dacă este de făcut vreo afacere. Nu se ostenea să coboare din pat, să străbată cheiurile noaptea, decît dacă simţea că n-are să fie degeaba; foarte rar se întîmpla să greşească.

Ajuns la malul mării, prin ceaţa încă deasă, simţi numaidecît mirosul de motorină arsă, şi curînd, în liniştea dintre urletele geamandurilor, auzi motoarele, al căror duduit se propaga pe apă, domol, cu multă claritate. Mergeau la ralenti, la vreo două mile, într-o zonă unde n-avea ce să caute un vapor, decît dacă echipajului i s-ar fi urît cu binele. Ascultă un timp, pînă îşi dădu seama că vaporul se apropia de ţărm, încet, cu o intenţie inexplicabilă, fiindcă faţă de starea mării şi de ritmul clar al maşinilor, nimic nu l-ar fi împiedicat să manevreze altfel, să se îndepărteze de coasta primejdioasă, semnalată de geamandurile sonore. Tulip socoti că în jumătate de oră vaporul avea să eşueze.

Se duse acasă, îşi îndesă în cele două buzunare ale redingotei cîte o sticlă de rom, în buzunarul interior puse cu grijă un plic impermeabil care cuprindea depozitul lui de valută, din toate cîte puţin, dolari, lire sterline, lire italiene şi turceşti, franci francezi şi elveţieni, mărci germane, coroane daneze. Cînd ajunse, vaporul înţepenise pe nisip, maşinile nu se mai auzeau, toate luminile erau stinse, numai antena radarului continua să se învîrtească. (Se învîrti două zile, pînă la epuizarea bateriilor.)

Tulip nu se mira niciodată, trăise multe întîmplări ciudate. Socotea că un fapt împlinit, oricît de inexplicabil, era o realitate care nu putea să fie negată sau răstălmăcită. Îşi mărturisea doar neputinţa de-a înţelege, niciodată nedumerirea.

Antena radarului, învîrtindu-se inutil, nu-l preocupa decît în parte; aştepta să debarce echipajul, să dea explicaţii, deşi nu avea nevoie de ele; nu-l interesa

accidentul; spera să cumpere ceva de ocazie, indiferent ce, ţigări, băuturi, lucruri de îmbrăcăminte, medicamente, orice, după cum spera să vîndă cîte ceva din mărfurile lui eteroclite.

Apariţia Mariei şi-a lui Alber era o dezamăgire; nu le putea interzice să se afle acolo la ora trei noaptea, dar ar fi preferat să manevreze singur, cu toate că ei nu reprezentau o concurenţă, din nici un punct de vedere.

— Vaporul e părăsit, spuse Alber.

— Nu se poate! replică Tulip. Motoarele mai mergeau adineaori.

— Nu se simte nici o mişcare. Înseamnă că au debarcat.

— Unde? Ar fi trebuit să vină aici.

— Atunci sînt morţi. Sinucişi sau otrăviţi.

Tulip se scutură. Asculta, să prindă un zgomot pe mare; dacă o barcă s-ar fi îndepărtat, s-ar fi auzit motorul sau ramele.

— Haide cu noi la cort, îi spuse Maria. O să aşteptăm pînă se luminează.

Merseră, fără Tulip, care refuzase invitaţia şi rămăsese de veghe pe plajă. În aparatul de proiecţie era ultimul clişeu, de peste noapte. Cînd se aprinse lumina, apăru renul în primul plan, alungit într-o mişcare de galop, cu burta în zăpadă. Maria privi mult chipul fetei; îl vedea în profil, era încordat şi totuşi, poate prin ochii plini de luminile boreale, exprima o destindere deplină, o încredere în clipa aceea, în ea şi în lume, dusă pînă la fericire. Acesta era cuvîntul potrivit, indiscutabil şi definitiv. De unde venea fericirea? Din ninsoarea de diamante, din latitudine, din galopul renului, din prezenţa şi din îmbrăţişarea băiatului?

— Mai las-o! zise, cînd Alber vru să schimbe clişeul.

Continua s-o privească pe fată, fix şi intens, fără să mai caute alte detalii, pînă ce imaginea începu să se tulbure, iar în cort se răspîndi mirosul emulsiei topite. Alber stinse repede lumina.

— S-a ars! spuse. Îmi pare rău.

— Nu, răspunse Maria. Cu atît mai bine.

Trebuia să facă la fel cu toate clişeele.

Afară se lumina; cerul la răsărit se înroşise şi începea să palpite. Tulip stătea tot pe plajă, în îmbrăcămintea lui care la lumina zilei devenea caraghioasă. Privea

hipnotizat vaporul. Antena radarului continua să se învîrtească. Era un cargobot de vreo zece mii de tone, negru, cu suprastructurile albe, vopsit relativ recent. Încă nu i se deslușea numele, ci numai inițiala, *H*, scrisă cu negru pe banderola roșie care tăia coșul în două, un coș scurt, de motonavă. Toată arhitectura vaporului părea destul de modernă.

— Hrisantis! exclamă Tulip, ca pentru sine, deși alături apăruseră cei doi indezirabili.

Se afla în apele lui, companiile maritime și vapoarele nu aveau secrete pentru el. Hrisantis, de la Pireu, îi era mai mult decît cunoscut; îndată după primul război mondial condusese agenția lor de la Istambul, pînă în clipa cînd se repatriase, sau se expatriase, fiindcă nici el nu știa sigur cărei națiuni îi aparținea, prin origini mai apropiate, din evul modern; prin cele mai vechi, împinse pînă în antichitate, nu putea fi decît egiptean și nu putea să se tragă decît din cei mai vechi faraoni. Un timp avusese cărți de vizită cu coroană și chiar purtase însemne regești pe cămăși, brodate cu aur. În port, marinarii îi spuneau „majestate", familiar, dar nu în batjocură. Mulți credeau în originea lui regală, și Tulip le povestea istoria îndepărtaților strămoși, coincizînd, ca la școală, cu istoria antică, pe care însă ascultătorii, puțin instruiți, nu o aflaseră.

Nu mișca nimic pe punte, în afară de antena radarului; vaporul părea cu adevărat părăsit. Tulip simțea mîncărimi de piele, curiozitatea îl îmbolnăvea. Cu toată chibzuința pe care și-o impunea de obicei, începea să nu se mai stăpînească; se trezea în el firea adevărată. S-ar fi putut duce acasă, avea o barcă pneumatică, dar ar fi însemnat să piardă două ceasuri.

— Ce faci? întrebă, speriat, văzînd că Alber se îndrepta spre apă.

— Vreau să văd ce-i acolo. Mi se pare ceva foarte ciudat.

Tulip gîfîia, cu ochii bulbucați și cu mîinile răschirate, cum s-ar fi pregătit să-l stranguleze.

— Ia-mă și pe mine! Nu trebuie să te duci singur. Nu-i drept. Eu l-am văzut primul.

— Nu, dovadă că ai sosit cînd noi ne întorceam.

— Dar l-am simțit de departe, înaintea voastră.

— N-ai decît să mergi cu noi!

— Nu ştiu să înot.

În glasul lui Tulip se simţea ciudă amestecată cu disperare. Credea că pe vapor se găsea o comoară, sau era numai curiozitatea, pură şi dilatată?

— Tulip, interveni Maria, ai curaj să mergi pe o saltea pneumatică? Te ducem noi, dacă făgăduieşti să stai liniştit.

Acceptă, cu ochii albiţi de groază. Alber aduse o saltea din cort şi îl instalară. Tocmai răsărea soarele cînd porniră; îl încadrau prevăzători, trăgînd de saltea cu o mînă şi înotînd cu cealaltă. Valurile erau mici, dar soarele, atingîndu-le crestele şi înroşindu-le, făcea să pară mai înalte. Tulip stătea ţeapăn, întins pe burtă, cu mîinile încleştate în marginea saltelei. Fiind greu, salteaua se afunda aproape toată; poalele redingotei pluteau pe apă, sticlele din buzunare puteau să cadă, şi cîte un val îl uda în lung, înclinîndu-l cînd pe o parte, cînd pe alta, într-un ruliu care i se părea de proporţii mortale. Dar suporta; Maria îl privea dintr-o parte; nu era laş, avea dreptul să trăiască.

În bordul vaporului atîrnau, pînă la un metru de apă, cablurile bărcilor de salvare; se vedea limpede că echipajul plecase, rămînea de neînţeles în ce direcţie, şi cum de nu se auzise nici un zgomot.

Cînd fu la un pas de bordaj, Tulip ţîşni, într-o mişcare de lăcustă, să se agaţe de un cablu; îşi pierduse stăpînirea de sine, avea nevoie de o certitudine, şi cablul o reprezenta, fiind legat de gruie, iar gruia fiind bine plantată în puntea vaporului. Salteaua pneumatică însă nu oferea un suport stabil, şi saltul lui se pierdu în gol, redus la jumătate. Căzu în apă, cu mîinile întinse disperat spre cablul care se legăna ca un ştreang de spînzurătoare.

Îl salvară cu bătaie de cap şi nu fără primejdiie, readucîndu-l pe salteaua pneumatică, după ce fu cît pe ce s-o stanguleze pe Maria, în pornirea lui necugetată de a se agăţa de un sprijin.

Astfel, primul puse piciorul pe punte nu el, ci Alber, care se urcă acrobatic pe cablul de oţel, şi odată ajuns sus, aruncă o scară de frînghie. Maria rămase în apă,

păzind salteaua, pînă ce Tulip apucă scara cu amîndouă mîinile. Scăpat de incertitudinea apei și a saltelei fără stabilitate, urcă într-o clipă, ca o maimuță, și îndată ce fu sus se simți ca la el acasă.

Toate pe vapor se aflau la locul lor. În cabine patûrile erau făcute, în bucătărie cazanele și oalele frecate, în oficiu vasele spălate și puse în rafturi, dar nu se vedea un om, nicăieri. În timonerie găsiră jurnalul de bord, deschis la ultima filă; purta data zilei. Vaporul venea de la Pireu, fără încărcătură. Ultima însemnare fușese făcută la ora două, puțin înainte de eșuare, și semnătura comandantului era urmată de alte treizeci de semnături, citețe. În cîteva locuri, se vedea o cruce, făcută cu cerneală, din care iradiau amprente digitale. După ce dădea coordonatele locului, fără nici o greșeală, ceea ce dovedea că vaporul nu se rătăcise în ceață, jurnalul de bord se încheia astfel: „De comun acord, tot echipajul rămas, am hotărît să abandonăm vasul. Cei douăzeci și cinci de oameni care nu s-au asociat cu noi, au debarcat la Istambul. Declarăm că nu au nici un amestec, și nu trebuie să li se găsească vreo vină. Rugăm căpitănia portului cel mai apropiat să anunțe Societatea Hrisantis de la Pireu, despre soarta vasului, pe care îl lăsăm eșuat pe nisip, fără nici o avarie, în stare să plutească, și cu inventarul complet, plus motorină pentru douăzeci și patru de ore. Despre soarta noastră nu trebuie să se intereseze nimeni. Declarăm că ne abandonăm familiile și renunțăm la tot ce ne aparține".

Vaporul se numea King Alexander.

Întîmplarea îi prilejui Mariei să transmită și să recepționeze schimbul de radiograme, și astfel fu martoră la dialogul care se duse cu Pireul, în aceeași după-amiază. Aflînd situația vaporului, Societatea Hrisantis răspunse: „Toate măsurile de ramfluare privesc Loydul." La rîndul ei, agenția de la Pireu a Loydului transmise acest mesaj către consulul Greciei: „Pînă la sosirea ajutoarelor, rugăm numiți custode, la alegerea dumneavostră, și încredințați-i spre bună păstrare motonava King Alexander".

Prevăzînd tot ce avea să urmeze, la ora cînd sosea acest mesaj, Tulip se afla de mult în antecamera consu-

latului. Era în ţinuta obişnuită, dar se bărbierise, îşi călcase redingota abia uscată de apa mării, şi în picioare îşi pusese ghete de lac, cu gumilastic. În buzunar avea oferta, gata scrisă. Cînd consulul îl primi, nu-i rămase decît să-şi pună apostila pe hîrtia boţită. Tulip devenea, provizoriu, stăpînul vaporului, şi pe deasupra mai primea o remuneraţie de o sută de drahme pe zi.

Abia peste o lună trimise Loydul un remorcher, care se întoarse din drum, la ieşirea Bosforului, întîmpinat de furtună; se apropia echinoxul. Remorcherul rămase la Buiuk Deré mult mai mult decît ar fi fost nevoie. Cînd sosi, marea era calmă, dar venise toamna. Între cele două promontorii, curentul de nord şi valurile aduseseră nisip. Scafandrii inspectară carena, palmă cu palmă, timp de o săptămînă; nu găsiră nici o spărtură, numai că vaporul se împotmolise adînc; în unele locuri avea doi metri de nisip pînă la chilă. Dacă nu încercau să-l tragă, însemna că nu şi-au îndeplinit misiunea. Se întinseră cablurile; cu acest prilej, un marinar îşi fractură braţul. Remorcherul se opinti, scoţînd fum negru pe coş şi răscolind marea pînă la fund cu elicele; un cablu se rupse, cu un sunet neprevăzut, de havaiană, dar de proporţii gigantice, şi plesni apa, făcînd-o să ţipe de spaimă. Vaporul nu se clinti din loc, şi remorcherul plecă, după ce zăbovise în golf aproape două săptămîni.

Cum nu se mai putea încerca nimic pînă primăvara următoare, Tulip fu chemat la consulat, unde îl întrebară dacă se mulţumea cu o remuneraţie de zece drahme pe zi. Consulului i se părea derizoriu, dar aşa propunea Loydul. Tulip se tocmi, ca să nu pară suspect, şi după un nou schimb de radiograme între Loyd şi consulat, remuneraţia se urcă la douăzeci de drahme pe zi. Pentru o iarnă întreagă! Tulip plecă mulţumit. Vaporul era ca şi al lui. Dormea în cabina comandantului. Cît mai fusese vară, închiria celelalte cabine vilegiaturiştilor. În careu servea cafea şi băuturi. Pe urmă întinse tendele pe punte, aduse scaune şi mese pliante, şi îşi strămută aici restaurantul Caravanserai, unde rămase doar o anexă, pe care o frecventau inadaptabilii. Vaporul deveni o insulă gălăgioasă.

13

DUPĂ ZILELE CU CEAȚĂ, cînd vegetația părea plină de praf și ofilită, lanul de rapiță își recăpătase strălucirea. Să nu fi fost cele două piscuri, de o parte și de alta a defileului, și în continuarea lor munții care închideau zarea, vineți și sumbri, peisajul ar fi apărut într-o culoare unică, strălucindă, obsedantă, un galben incendiat, ca o amenințare. Mergeau de un sfert de ceas, pe răzorul care tăia lanul în lung, proiectîndu-se în centrul defileului. Nu se vedea un copac pe toată cîmpia, nici alt relief, un dîmb, o cumpănă de fîntînă. Legănarea rapiței, în bătaia lentă a vîntului stîrnea valuri, și mersul printre ele părea instabil, însoțit de o amețeală, de o stare grea, o neliniște și o nemulțumire, ca un rău de mare.

— Nu mai pot! mărturisi Maria.

I se părea rușinos s-o înfrîngă natura. Alber mergea înainte, deschizînd drumul. Avea pantalonii plini de ciulini, iar polenul galben îl acopera pînă la umeri. În altă stare, Mariei i s-ar fi părut suflat cu aur.

— Nu mai privi în jos, o sfătui el. Uită-te la cer.

În urmă, pe mare, cerul era albastru; deasupra muntelui ajungea violet, ca fularul pe care Maria îl avea înfășurat la gît, cu toată căldura după-amiezii. Se chinuia, dar nu putea să se despartă de el; dacă l-ar fi lepădat i s-ar fi părut că rămîne fără apărare.

Mergeau să caute un cîine; Maria cunoștea drumul, mai fusese de cîteva ori la stînă; atunci rapița era neînflorită și nu cotropea cîmpul cu galben.

În defileu, culoarea obsedantă se îngusta, rămînea o fîșie de cîteva sute de metri, ca un fluviu de crom topit. În proporția aceasta, și privită de pe coastele înverzite, era suportabilă. Pînă în vîrful piscului creștea numai iarbă, o pajiște plină de clorofilă și de sucuri mănoase, ale căror miresme calde se ridicau în aer, răscolite de soare. Maria se gîndea că într-un astfel de loc se născuse viața pe pămînt, dacă nu mai era adevărat că se născuse în apa mării. Îi venea să se tăvălească în iarbă. Ceilalți versanți erau împăduriți cu fag și pin, în loturi regulate,

ca în plantaţii; cineva hotărnicise pădurea cu teodolitul, urmărind curbele de nivel ale muntelui; nu putea să fie o întîmplare, natura nu ajunge niciodată la asemenea rigori şi simetrii. Pădurile păreau armate, puse în front, rigide, sfidînd cîmpia şi gata s-o atace.

Aerul se răcea pe măsură ce urcau povîrnişul, dar iarba rămînea fierbinte. Munţii nu erau înalţi, cele două piscuri abia depăşeau o mie cinci sute de metri. De la creastă se deschidea un podiş întins pînă la orizont, în pîcla violetă, nu mai lat de cîteva sute de metri, aceeaşi măsură cu a defileului, cu care se întretăia în cruce, la înălţimi diferite. Dacă i-ar fi dat cuiva prin minte să construiască o autostradă pe creastă, n-ar fi avut de nivelat nimic, nici n-ar fi trebuit să facă tuneluri şi poduri, ci numai un viaduct peste defileu. În rest, nu-i rămînea decît să îndepărteze o palmă de pămînt, ca să dea de piatră, şi pe urmă să toarne asfaltul.

Între mare şi cîmpie autostrada ar fi dezvăluit privelişti de neîntîlnit în altă parte cu atîta înlesnire. Văzută de la înălţime, marea părea mai întinsă, orizontul se ducea pînă la depărtări unde nu ajungeau decît privirile foarte agere. În lungul ţărmului, apa avea culoarea azurie, cu o bandă de dantelă albă, de la valurile răsturnate pe plajă. Spre larg se albăstrea, ca să ajungă la tente intense şi îngheţate. Se vedeau promontoriile, iar între ele vaporul, cu suprastructurile lucind puternic în soare.

— E imposibil să înţeleg! spuse Maria, oprindu-se cu ochii peste întreaga privelişte. Unde se puteau duce?

Tulip închiriase o şalupă şi îi căutase tot ţărmul, pînă dincolo de lacuri. Ar fi trebuit să-i vadă cineva, erau treizeci, nu se puteau ascunde şi, mai ales, nu aveau cum ascunde bărcile.

— N-ar rămîne decît insulele, continuă Maria.

Alber întoarse capul surprins

— E imposibil! Insulele nu sînt locuite.

Ea îl privi, dezamăgită. Ce înseamnă că sînt nelocuite? Că pînă azi nu s-a aşezat nimeni acolo! Dar continente întregi au fost nelocuite, într-o vreme, şi în altă vreme a fost nelocuit tot pămîntul!

De jos, în depărtarea lor, insulele se vedeau numai cîteodată, dacă atmosfera era clară, şi marea liniştită, şi numai după-amiaza, cînd soarele se răsfrîngea în

suprafaţa lor de cretă. Era un mic arhipelag, la patru mile de coastă, şase insule plate, de calcar alb, unde nu trăia nici o vietate; ziua pescăruşii se refugiau acolo, la prînz, dar fiindcă nu aveau unde îşi face cuiburile, seara reveneau pe coastă. De la înălţimea muntelui, insulele se desenau limpede, lăsînd între ele canale de apă liniştită, şi de la cea mai îndepărtată pînă la orizont rămînea încă multă mare.

— N-ai fost niciodată acolo? întrebă Maria.

— Nu. N-am avut de ce. Nu se duce nimeni.

— Trebuia să te duci tocmai fiindcă nu se duce nimeni! Ştii unde pot fi bărcile? În fundul mării! Le-au scufundat! Cum de nu v-a dat prin minte?

Tăiau podişul, în diagonală, apropiindu-se de versantul opus mării, unde se deschidea cîmpia, întinsă pînă la Dunăre, şi potopită de rapiţă. Cît se vedea, între un orizont şi altul al uscatului, nu creştea altceva, şi să nu fi fost oazele albastre ale lacurilor, atîta galben ar fi putut să devină primejdios pentru retină şi pentru imaginaţie. Era o neprevedere, una din acele dispoziţii teoretice date din birouri; cel care planificase asemenea culturi nu se gîndise că natura, redusă la o singură culoare, putea să sufere transformări chimice nebănuite, să devină infirmă şi nebună, să denatureze compoziţia aerului, să dea naştere unei meteorologii noi, să modifice chiar şi astronomia, apropiind luna sau îndepărtînd-o, şi facînd ca pămîntul să se învîrtească mai repede, sau mai încet în jurul soarelui. Totul devenise galben, pînă şi cerul.

O haită de cîini se năpusti în sus, de pe coastă, lătrînd tare, de se clătina muntele. Ciobanul venea după ei, învîrtind bîta pe deasupra capului, şi răcnea din răsputeri, să-i potolească.

Nu le era teamă de cîini, altfel haita i-ar fi sfîşiat în cîteva clipe; se aşezară spate la spate şi nu mai făcură altceva decît să-i ameninţe cu pumnii, neintimidaţi, cu privirile pironite în ochii lor roşii, tulburi de furie; cîinii se opriră în cerc, la cinci metri; aşteptau o ezitare de partea cealaltă, arătîndu-şi colţii, printre care picurau bale. Răsuflarea lor dogorea de la distanţă.

Ciobanul îi risipi, lovindu-i cu bîta; se duseră, cu coada lăsată, dar încă neconvinşi să se potolească, aştepteptînd o clipă potrivită să se întoarcă şi să atace.

Maria se istovise de atîta învrăjbire; nu admitea ostilitatea lor. Nu admitea să le vadă colții scoși fără provocare; se înrăia de atîta nedreptate și fiindcă știa că n-ar putea comunica în nici un fel cu haita turbată, ar fi vrut să împuște în grămadă, să secere, să sfîrtece, să curme războiul cîinelui cu omul. „Nu v-am făcut nici un rău", le spunea în gînd, pe cînd ei, mergînd în derivă, împleticindu-se, de-a latul, tot își mai arătau colții sălbatici. „Am venit să-mi caut între voi un prieten, încredințată că l-aș iubi mai mult decît pe oricare din semenii mei, ceea ce nu-i nici spre lauda, nici spre fericirea mea și a omului. Am socotit că prietenia noastră se poate baza pe dezinteresarea cea mai deplină. Nici unul n-avem ce să cîștigăm de la altul, decît iubirea. De ce nu simțiți că sînt de bună credință? De ce mă siliți să vă urăsc și să mă înverșunez împotriva voastră?"

La o suta de metri, pe pajiștea care cobora de la creastă păşteau oile, strînse grămadă, de parcă le era teamă să nu se rătăcească. Un berbec, descins din altă eră, uriaș, demn și impasibil, stăpîn pe sine și pe cîte se aflau în preajmă, stătea înfipt în solul muntelui, cu greutatea împărțită egal pe toate patru picioarele, și privea cîmpul de rapiță din vale, drumul pe unde venise turma în primăvară și pe unde avea să plece la toamnă, ca să ierneze în vreo luncă a Dunării. Uneltele lui de mascul, conferindu-i aici puteri depline, atîrnau între picioarele din urmă, grele, imense, înfricoșătoare, atingînd pămîntul și parcă fertilizîndu-l, valente în toate regnurile. O oaie micuță, adolescentă, poate în primul ei an de viață, cu lîna căzută în ochi, oarbă și năucă, se învîrtea în jurul lui, adulmecîndu-l de la distanță. Dar, cînd privirea lui se îndrepta spre ea, ispitită, oaia o lua la fugă, într-un galop besmetic, necontrolat, și nu s-ar fi oprit pînă în prăpastie, dacă n-ar fi întors-o cîinii, împresurînd-o cu lătrături furioase, scuturîndu-i blana, risipind în vînt smocuri albe. Și iar începea oaia să dea tîrcoale maimarelui peste turmă, fascinată și îngrozită de grandioasele lui arme. Nu era nimic nefiresc, și totuși Maria simțea un dezgust acru; se socotea umilită, gîndea că natura, creînd cele două tagme și punîndu-le să se caute cu atîta neînfrînare, fusese perfidă și ticăloasă. Mai bine să se piardă sămînța și să dispară speciile,

lăsînd în urmă demnitatea lor, salvată. Îl ura pe bărbatul de lîngă ea, și pe toți bărbații.

Ciobanul purta un tricou marinăresc, alb cu dungi albastre, orizontale. Era la jumătatea vîrstei, voinic, sobru, fără trăsături rurale; semăna cu un muncitor de uzină. Pe o terasă, sub povîrniș, se vedea stîna: o colibă o vatră și țarcul oilor. Doi copii desculți se jucau în fața colibei, turnîndu-și în cap cenușa de pe vatră. Mai din jos venea o femeie cu două găleți de apă pe cobiliță. Era tînără, rumenă, foarte frumoasă, și părul bălai îi cădea în ochi, ca oaiei căpiate de dragoste. Poate și ea era căpiată și aștepta seara, să mulgă oile, să facă mămăligă, să dea de mîncare copiilor, să-i culce și apoi să-și dorească bărbatul. Ce soartă, să aștepți înfrîngerea, cu propria ta voință! Maria ar fi vrut să ardă pe rug, să se purifice.

— Era altcineva vara trecută, zise, încurcată.

Chipul ciobanului îi era necunoscut. Omul încuviință din cap.

— Și de ce n-a mai venit?

— Nu s-a putut. Se face că s-a înecat în Dunăre, astă toamnă, pe cînd trecea cu bacul la Călărași. S-au înecat și oile cu el; toate!

— Îl cunoșteam, continuă Maria. De aceea am venit. Dumnezeu să-l ierte. Voiam să-mi dea un cîine.

— Un cîine? Ce să faci cu el?

— Așa, să-l am.

— Ia te uită! se miră ciobanul, privind-o mai cu luare aminte.

În vreme ce haita ocolea turma în goană și fără oprire, hămăind la oile rătăcite, un cîine roșcat, bine clădit, viguros, dar timid, se ținea pe lîngă cioban, cu capul în pămînt și cu coada între picioare, căutîndu-i privirea cu ochii încărcați de mîhnire umană.

— Ce-i cu el? întrebă Maria. E-al dumitale?

— E-al meu, dar nu vorbesc cu el, răspunse ciobanul, aruncînd cîinelui o privire disprețuitoare.

Era uimită. De cele mai multe ori țăranul nu poartă nici un fel de sentimente cîinelui. Ostilitatea mărturisită în cuvintele de mai înainte stabilea între animal și stăpîn relațiile dintre oameni. Maria acorda faptelor cea mai mare seriozitate, făcîndu-se că nu vede zîmbetul lui Alber, neîncrezător și puțin ironic. „E limitat!“ își

spuse, aproape cu satisfacție. Se străduia să-l alunge departe, să nu-l admită în intimitatea ei sufletească, să nu se transforme într-o oaie capie.

— Da, nu vorbesc cu el, reluă ciobanul.

Nu dădu nici o lămurire. Cîinele asculta spăşit, curbat de mijloc şi cu ochii feriți; părea că înțelege.

— Dă-mi-l mie! spuse Maria.

Scoase din sac un aparat de radio cu tranzistori, cît o carte, şi-l puse să cînte.

— Îl vrei în locul cîinelui?

— Ce marcă e? întrebă ciobanul.

— Sanyo. Japonez.

— Eu am unul mai mic, dar se aude pînă devale. Tot japonez: Național. Cel mai bun!

Scoase din sîn un aparat cît o lanternă electrică, îl porni şi-l acordă cu apartul Mariei, care emitea tangouri languroase, o orchestră mare cu sute de viori. Muntele începu să freamăte; oile ridicară capetele, iar cîinii se opriră, cu limba atîrnînd pînă în iarbă. Numai berbecul rămase impasibil, privind în jos cîmpul de rapiță.

Cei doi copii lăsară jocul, intrară în colibă, şi după scurt timp ieşiră, năpustindu-se amîndoi în sus, pe pajiştea povîrnită. Fiecare avea în mînă cîte un aparat de radio cu tranzistori, care emiteau tangourile acelea cu armonii amplificate prin sute de instrumente, nebune, exasperante.

— Tot japoneze! zise ciobanul. Cele mai bune!

— Altceva ce-aş putea să-ți dau? întrebă Maria, aproape umilită.

— Nimic. Ai să iei tainul lui pe tot anul. Dacă nu te împaci cu el şi nu eşti mulțumită, mi-l aduci înapoi cînd ai să afli că sîntem gata de plecare.

Coborîră la stînă. Femeia cu părul blond căzut în ochi spăla ciuberele cu apă fiartă, dintr-un ceaun care clocotea pe o plită de aragaz cu două ochiuri. Alături, pe o vatră, ardeau conuri de brad. Jăraticul era roşu, cu vine albăstrii; mirosea a răşină, cu cîte o adiere de ozon proaspăt.

— De ce mai faceți focul dacă aveți aragaz?

— Cum s-ar putea altfel? De cînd ne ştim n-am trăit fără foc.

Pe uşa colibei ieşea aceeaşi muzică, prinsă de alte aparate; era o întrecere care dădea amețeală şi făcea să

se legene cerul. Oile veneau cuminţi, de pe coastă, una cîte una, intrau în ţarc, unde aşteptau să le mulgă. După ele veneau cîinii, şi abia la urmă, neacceptînd escorta lor, cobora şi berbecul, cu fuduliile tîrîte prin iarbă.

Femeia avea, pe degetul cel mic de la mîna dreaptă, un inel de aur cu piatră albastră. Piatra nu semăna cu o imitaţie, şi mîna dedată la treburi aspre nu părea nici bătătorită, nici îngroşată; să nu fi fost înroşită de leşia fierbinte, ai fi luat-o drept o mînă de pianistă.

— Frumoasă nevastă ai! spuse Maria.

— Mi-e cumnată, răspunse ciobanul. Nevasta lui frate-miu. Trebuie să vină şi el mai pe seară. S-a dus cu brînză şi caş, să le vîndă în staţiune, că altfel dă lumea grămadă peste noi şi nu ne face plăcere.

Rămaseră în aşteptare. Pînă atunci se mulseră oile, vreo două sute. Toţi, femeia, ciobanul şi copiii făceau cîte o treabă, nu se pierdea nimic şi se vedea că toate mergeau bine.

— Pe-aici iarba e mai bună ca oriunde în ţară şi cred chiar ca oriunde în lume, spuse ciobanul. Ce-i greu e că facem prea mult drum şi mai trebuie să trecem şi Dunărea. Oilor nu le place cu bacul; de fiecare dată, nu dau lapte o săptămînă.

— De ce nu rămîneţi aici? întrebă Albert. Aţi avea ierni blînde şi aţi scuti drumul.

— Ce-nseamnă asta?! Iarna trebuie să fie aspră! Şi-apoi, nu se poate. Cînd vine toamna, ne prinde dorul de locurile noastre. Nu mai avem linişte nici noi, nici oile. Ţi se face milă să vezi cum se uită în zarea cîmpiei. Noaptea, cîinii se pun să urle. Atunci ştim că a venit vremea, şi ne pregătim de plecare.

Sosi şi fratele ciobanului; semănau, puteau fi gemeni. Venea cu doi asini, care îl urmau slobozi, unul în spatele celuilalt. Drept poveri nu duceau decît un desag cu pîine, primul, iar al doilea un patefon cu arc, de pe vremuri, dar în stare nouă, după cum arăta cutia, ca luată din vitrină. După ce dădu bună seara musafirilor şi tuturora, noul venit, înconjurat de cîinii care zburdau în jurul lui, lătrau veseli şi îi săreau în spinare, aproape să-l dărîme, merse drept la strungă, unde femeia sfîrşea de muls oile. Ciuberele, pline, oglindeau cerul de înserare; laptele aburea, călduţ şi leşios, cu miros de lînă, de

iarbă şi de clorofilă. Femeia se ridică, fără să-şi îndepărteze părul de pe faţă dar, printre şuviţe, se vedea că este îmbujorată. Nu spusese nici o vorbă de cînd veniseră oaspeţii. Bărbatul îi dezveli grumazul şi îi puse pe gît un şirag de perle. Ca şi piatra inelului nu păreau să fie o imitaţie. Femeia îşi lăsă fruntea în pieptul bărbatului.

Fraţii stătură de vorbă, în drum spre colibă.

— Îl dau pe Zmeu.

— Bine faci. Să dai şi tainul.

— Se înţelege. Ai să-l pui pe samar şi să-l duci tu, mîine.

— Nu-i nevoie, interveni Maria. Nu ducem lipsă de mîncare.

— Altfel nu se poate. Nu sîntem ţigani, doamnă. Luaţi cîinele cu tot ce-i al lui. N-o să ne bucurăm de tainul care i se cuvine.

— Pot să-i schimb numele? întrebă Maria.

— Pe mine mă cheamă Gheorghe, răspunse primul cioban, fără nici o legătură. Aş fi vrut să mă cheme Vincenţiu.

— Pe mine, interveni al doilea, mă ceamă Petre. În italieneşte se spune Pietro.

— Întocmai, aşa se spune, confirmă primul. Chiar dacă nu ştii carte, afli din filme.

— Va să zică, Pietro! reluă celălalt. Pe copii i-am botezat aşa fel ca să nu le fie ruşine cu numele lor, dacă le-o fi dat să umble prin lume.

Pe o măsuţă cu trei picioare, în uşa colibei, copiii învîrteau arcul patefonului.

— Ajunge! spuse cel mai mic.

Îl chema Quintus, iar pe celălalt Sextil. Mezinul învîrtea arcul; înăuntrul patefonului se auzi un trosnet, dar nu se rupsese nimic; numaidecît, din cutia neagră şi lustruită se ridică un glas de tenor, cam spart şi metalic, totuşi limpede, şi cu o forţă neaşteptată, care îl făcea să acopere tot muntele. Cînta „Ay, ay, ay!" Tranzistoarele se opriră; rămase numai patefonul. Cîinii mîncau mămăligă cu lapte, dintr-o troacă foarte curată. Mîncau cu poftă, dar fără să se înghesuie şi să se zădărască unul pe altul. Oile se culcaseră în ţarc, strînse grămadă. Pe un tăpşan, deasupra, berbecul rumega cumpătat, înfipt în toate picioarele, cu privirea de vale.

Pe femeie o chema Constantina și nici pînă la urmă nu putură să-i vadă fața mai pe îndelete, căci, chiar dacă vîntul îi lua părul și-l da în lături, ea își lăsa repede capul în jos, ascunzîndu-se rușinată. Poate se sfia să-și arate frumusețea.

— Nu-i de pe la noi, dădu lămuriri bărbatu-său. Am găsit-o în părțile de dincoace de Dunăre. Cam turcoaică.

Părul căzut în ochi suplinea iașmakul. Fusta lungă și înfoiată suplinea șalvarii. Pe gleza stîngă femeia avea o verigă de argint, pe cea dreaptă una de aur. Amîndouă glezenele erau subțiri, să se frîngă.

Patefonul fu împins în lături și se puse masa de seară. Cei doi oaspeți fură poftiți să se înfrupte din mîncarea obișnuită a stînelor, brînză, caș, urdă, cu mămăligă, iar de băut jintiță, ultimul produs al laptelui de oaie, aproape inexplicabil în consistența lui, extras din ceea ce rămîne mai inconsistent, zerul străveziu și parcă mai subțire decît apa. Precipitatele acestui lichid te fac să te gîndești la enigme ale naturii, la alchimie și farmece.

Sfîrșind cu masa înaintea celorlalți, copiii puseră din nou în funcțiune patefonul. Același glas de mai înainte cînta o arie de operă, cursivă și dulceagă, căreia îi dădea însă un dramatism autentic. Strădania lui era convingătoare, deși îi rămînea un fundal comic.

— Caruso ! spuse soțul femeii.

— Tatăl nostru l-a cunoscut la Palermo, adăugă fratele lui. Pe atunci erau amîndoi tineri. Au plecat în America, dar nu cu același vapor, se înțelege.

— Tatăl vostru era emigrant? întrebă Alber.

— Nu, marinar. Pe Steaua, dac-ați auzit.

Alber auzise. Era un petrolier și parcă eșuase pe Mississippi. Mai mult nu știa, istoria se petrecuse înainte de nașterea lui. Se uita mirat la cei doi frați, la femeie, la copii, la toate.

— Cum de v-ați întors la oi?

— Nu ne-am întors. Nici tatăl nostru, nici noi n-am fost ciobani.

— Și cum de-ați devenit?

— Ne place. E tot ce poate fi mai adevărat în viața de pe pămînt.

Albert clătină din cap. Maria se încruntă, fulgerîndu-l cu ochii și făcîndu-l să tacă. Era posibil să nu creadă, să nu înțeleagă? Omul continuă:

— Cînd Adam şi Eva, păcătuind, au fost alungaţi din rai, s-au făcut ciobani.

— Ce-nseamnă că au păcătuit? interveni unul din copii. Nu le-a spus Dumnezeu: „Creşteţi şi vă înmulţiţi şi stăpîniţi pămîntul!"?

— Ba da.

— Atunci, de ce să-i pedepsească? Nu au făcut voia lui?

Amîndoi copiii, uniţi în nedumerire, se uitară la tatăl lor.

— E o contradicţie, răspunse acesta. Aţi înţeles?

Încuviinţară din cap. Examinîndu-le fizionomiile, inteligente şi convinse, Maria îşi dădu seama că înţelegeau, într-adevăr. Pe ea n-o interesa subiectul.

— Am întîrziat, spuse, ridicîndu-se. Pot să iau cîinele acum?

— Mai bine să-l trimit mîine dimineaţă, odată cu tainul. Mi-e teamă că n-o să se lase.

Cîinele roşcat, care rămăsese aproape, asculta atent şi obidit, mişcîndu-şi ochii de la unul la altul.

— Te dau! i se adresă ciobanul. Hai, du-te!

Înţelegea, măcar intenţia. Se curbă, făcînd din trup o jumătate de cerc, poziţie în care picioarele nu-l mai puteau duce în linie dreaptă, poziţia cîinelui învins, gata să primească loviturile fără să riposteze. Nu scheună, nu se gudură. Îşi îndura suferinţa cu demnitate.

Maria veni lîngă el şi îl mîngîie pe cap, cu puţină reţinere. Cîinele nu-i respinse gestul; o privi, şi în ochii lui galbeni, supuşi, se vedea disperare.

— Nu-l da, iartă-l! zise ciobanul celălalt.

Femeia stătea cu capul plecat, cu părul căzut în faţă şi nu ştiai ce-i exprimau ochii. Copiii se uitau în lături; ar fi spus ceva; le era teamă şi îşi muşcau buzele.

— Hai, du-te! repetă ciobanul.

Vorbea încet, n-avea glasul aspru, dar se cunoştea că hotărîrea lui era fără întoarcere.

— Haide! zise Maria.

Nu mai părea hotărîtă; ar fi renunţat, dacă nu şi-ar fi dat seama că soarta cîinelui se jucase. „Am să-i fac dreptate, îşi spuse în gînd. Am să fiu bună cu el, şi-are să mă iubească. Are să uite suferinţa de astăzi". Trebuia să se termine cît mai degrabă.

Alber pornise înainte; Maria credea că ajunsese la plictiseală. Cîinii ceilalți, atît de înverșunați la venirea lor, acum stăteau potoliți, păreau că înțeleg ce se întîmpla, și prin ochi le treceau umbre de teamă.

— Să ți-l leg, vorbi ciobanul, apropiindu-se cu un lanț ruginit, care făcea impresie tristă. N-o să meargă altfel.

Maria se împotrivi; i se părea nedemn pentru toată lumea. Nu voia un captiv. Se ridică și spuse, autoritară:

— Haide !

Cîinele o urmă încovrigat, tîrîndu-se pe pămînt. În dreptul ciobanului se opri puțin, dar nu ridică ochii să-l privească.

— Du-te ! mai zise omul o dată.

Atunci cîinele se ridică, își îndreptă spinarea și porni în urma Mariei. Tot drumul merse la piciorul ei, niciodată nu întoarse capul. Nu-l întoarse nici ea. Era crispată și poate nefericită. Cîmpul de rapiță se umbrise; marea apăru amurgită. În golf, vaporul eșuat, cu punțile luminate, emitea o stridență nescuzabilă. Se auzeau muzică și zgomote de petrecere. Întreprinderea lui Tulip începuse să funcționeze; atrăgea lumea curioasă, snoabă sau plictisită. Cine nu mergea pe vapor să bea whisky, a doua zi nu putea să lege o conversație, rămînea izolat, ca leproșii.

Cîinele stătea la ușa cortului, fără să miște; era în el aceeași intransigență ca în stăpînul care îl alungase. Maria îi puse în față un cotlet rece, pe o farfurie de faianță; nu avusese niciodată un cîine, nu știa cum să-l hrănească. Alături puse un castron cu apă și se retrase, să nu-l stînjenească.

Pe la miezul nopții, cînd ieși, carnea și apa erau neatinse, iar cîinele stătea nemișcat, în vechea poziție. Nu-l simțea ostil, dar între ei rămînea o distanță nemicșorată. „Te rog, apropie-te, am nevoie de tine ! Ești singura ființă pe care aș putea s-o iubesc din toată inima, fără temeri și reticențe . . .“

Pînă atunci, proiectaseră diapozitive cu perechea nordică. Venise rîndul unei serii de fotografii făcute în India, imagini convenționale, elefanți, pagode, temple, baiadere. Mașina roșie salva puțin atmosfera banală, ca un documentar cinematografic, contrafăcut și nesincer; fata, cu părul ei blond tuns băiețește, cu gîtul lung, cu

braţele goale şi cu picioarele de cerboaică, dezvelite pînă la jumătatea coapselor, avea atîta autenticitate, încît părea mult mai adevărată decît peisajul. Alături, băiatul, deşi i se potrivea foarte bine, aproape înceta să existe, devenea un accesoriu, pionul în jurul căruia ea evolua, înaripată şi independentă. Maria nu văzuse niciodată o făptură atît de convingătoare. Personalitatea ei, mai degrabă secretă, şi nicidecum retorică, devenea obsedantă. Îi era imposibil să şi-o scoată din minte. O vedea vie, nu mai credea că se înecase, scena de pe plajă, cînd o luase elicopterul, i se părea proiectată într-un timp care încă nu venise.

— Ce faci? întrebă Alber, din cort, cînd auzi paşii Mariei, îndepărtîndu-se.

— Rămîi aici. Să nu vii după mine.

— Unde te duci?

— În India.

Cîinele o urmă, fără să-l fi chemat. Nu putea să-l ignore şi era descurajată. Urcară scările împreună. El se opri la uşă, privi înăuntru, nu vru să intre, se aşeză pe duşumea, cu botul pe prag. Maria socoti că ar fi fost un gest oribil să închidă uşa.

Se aşeză în pat, rezemată de perne, stinse lumina şi rămase cu ochii la dreptunghiul fluorescent al ferestrei luminate de lună. Încet, cadrul începu să se coloreze, pe urmă apărură imagini: un cer albastru, o esplanadă pavată cu piatră roşiatică, un front de palmieri spre partea mării. Şi la umbra unuia, maşina roşie cu portierele deschise. Fata cobora, nu i se vedeau decît picioarele, restul apărea ca un desen vag în umbra din interiorul habitaclului. Pe urmă se arătă în lumină, înaintă cu mîna streaşină la ochi, căutînd să desluşească o imagine de care o separa prea mult soare. Fereastra strălucea, şi Maria se întreba de ce în cameră rămînea întuneric. Fata străbătu distanţa de la esplanadă, crescu pînă ce cuprinse tot cadrul, şi cînd ajunse, sări pe fereastră. „Mă cheamă Helga", spuse, aşezîndu-se pe marginea patului. „Ştiu", şopti Maria. „Cîinele e al tău?" „Aş vrea să fie al meu, dar nu se poate".

În cameră era tot întuneric, ca mai înainte, şi totuşi, fata· părea îmbrăcată în soare.

„Te-ai întors din India?" o întrebă Maria.

„Nu. Abia am ajuns. După-amiază urc pe Hymalaia. Mergi cu mine?"

Porniră, numai ele două, cu cîinele. Pînă să ajungă la peretele de gheață străbătură lanuri de rapiță. O zi întreagă înotară în marea lor galbenă. La poalele povîrnișului, găsiră o scară rulantă; urcau fără să obosească. „Nu se poate! se gîndea Maria. E o falsificare. Prea ușor merg toate!" Avea sentimentul că nu-și face datoria și fură ceva vieții. În unele locuri erau funiculare. De-o parte și de alta pășteau turme de oi, singure, fără ciobani și fără cîini. Mai sus ningea dar, cînd atingea piatra, zăpada se prefăcea în iarbă, și oile puteau s-o pască. A treia zi, seara, se aflau pe cel mai înalt vîrf din lume. N-avea nici o dovadă, dar așa știau toți oamenii. Ei una i se părea o zădărnicie; nu făcuse nici un efort ca să-l cucerească. Și-ar fi vrut să fie alături încă o înălțime, măcar de statura ei, un metru șaizeci și patru, ca s-o poată urca altădată. Nu se vedea nimic sus, decît o stînă părăsită. Era cald; bătea un vînt fierbinte. Maria își ștergea întruna fruntea năduşită. Cînd se întoarseră, fata blondă spuse: „Dar cîinele tău n-a mîncat și n-a băut nimic tot drumul!" „Aș vrea să fie al meu!" gemu Maria.

Ajunseseră pe esplanadă și se apropiau de mașină. Băiatul, care așteptase înăuntru, coborî, îi ajută fetei să urce, apoi trînti portiera. Mașina porni pe sub palmieri, se văzu pînă departe; Helga făcea semne cu mîna.

Maria se mai plimbă puțin pe malul mării, după care veni acasă și adormi îndată ce își lăsă capul pe pernă. Cînd se trezi, cîinele, cu botul pe prag, o privea cu ochii galbeni. „Dar n-a mîncat nimic!" își zise Maria.

Trei zile nu se despărți de ea, o urma pretutindeni; dacă intra undeva, o aștepta afară; noaptea dormea în fața ușii, cu botul pe prag. Nu mînca și nu bea.

— Alungă-l! spusé Alber. O să se prăpădească!

Era în el o nemulțumire, pe care n-o putea numi gelozie; de la apariția cîinelui, Maria îi vorbea absent și monosilabic, fără să-i arunce măcar o privire.

Da, trebuia să-l alunge înapoi, la stînă; altfel ar fi murit în cîteva zile. Maria îi arătă poteca, spre munte.

— Hai, du-te!

Cîinele se ghemui la pămînt; i se vedeau coastele și oasele șoldurilor, descărnate. Alber luă o gătejă și vru

să-l lovească; Maria îl percută cu privirea, făcîndu-l să rămînă paralizat, umil şi ridicol.

— Hai cu mine! spuse, pornind pe potecă spre cîmpul de rapiţă.

Cîinele, care n-o lăsase niciodată singură, se opri şi, prima oară, nu mai vru s-o urmeze.

Aşteptă încă o zi; noaptea, cîinele stătu de veghe la uşă. De la venirea lui, Alber nu mai intrase în cameră.

— Mă duc la stînă, să-l chem pe cioban, hotărî Maria a treia zi dimineaţa.

În noaptea aceea rămăsese în cort, proiectînd imagini. Cîinele păzea bătătura; i se vedeau ochii fosforescenţi, mai vii decît lumina proiectorului.

— Pot să mă duc eu, se oferi Alber.

Simţea că Maria nu l-ar fi acceptat sa meargă împreună ca în celelalte rînduri. O descoperea tot mai ostilă.

— Nu. Vreau să mă duc eu!

Cîmpul, pînă la poalele povîrnişului devenise cenuşiu într-o singură zi. După multă întîrziere îl seceraseră cu maşinile, de la o zare la alta; în aer plutea praf, natura părea strînsă în sine, sărăcită, crispată. Maria se întorarse cu faţa la mare. Deşi se sfîrşea august, marea nu se schimbase; nu se schimba nici în septembrie, în octombrie, nici mai tîrziu, cînd se scutura frunza copacilor, cînd cădea zăpada şi îngheţau toate. Pămîntul se făcea alb. Ningea asupra mării, viscolea groaznic — marea rămînea albastră. Maria se întreba de ce nu putea s-o iubească.

Săptămîna trecută, înainte de a fi fost la stînă să ia cîinele, se dusese cu Alber, departe, pe plajă, fără să ţină seama de ore. Se întorseseră pe întuneric. Îşi pierduse fularul, îl ţinea în mînă, distrată, şi-i alunecase. Pînă să-şi dea seama, venise un val, îl luase şi fusese imposibil să-l mai găsească. „Marea e generoasă, îi spunea cineva, odată. Nu-i cere nimic omului, şi-i dă tot ce are!" — „Oho!, ce vorbă caraghioasă! Dă tot ce poate, în schimb înhaţă orice îi vine la îndemînă şi nimic nu-i mai smulgi din gheare. E o hrăpăreaţă!"

Maria se pierduse pe cîmpul secerat; o puteai ghici în locul unde se ridica praful. Ajunse sus, la jumătatea după-amiezii. La stînă, găsi o încremenire nefirească; în loc să fie la păşune, oile stăteau grămadă în ţarc, înghesuite unele în altele, de nu li se mai vedeau decît

spinările, ondulate. Cîinii, risipiţi ici-colo, cu capul în pămînt, cu cozile lăsate, păreau bătuţi şi fără dor de viaţă. Numai cei doi măgari păşteau, unul lîngă altul, dar şi în mişcarea lor se simţea ceva neobişnuit, o alarmă care era gata să se declare, fiindcă din cînd în cînd ridicau capetele amîndoi deodată, sondînd cu nedumerire tăcerea şi încremenirea.

Venirea Mariei nu stîrni cîinii. Rămaseră tăcuţi, aruncîndu-i cîte o privire posacă. Maria văzu întîi pe cei doi copii, în spatele colibei, în picioare, cu umerii aduşi, cu ochii în pămînt, încremeniţi şi ei, ca toate. În faţa colibei descoperi bărbaţii. Unul stătea în uşă, nemişcat, ca un stîlp. Alături, al doilea, aşezat pe un butuc, cu coatele pe genunchi, îşi ţinea fruntea în mîini. Pe un pat de crengi verzi, la picioarele lor, zăcea un trup omenesc, învelit cu o cergă în dungi negre, roşii şi verzi. Un picior ieşea afară puţin, destul ca pe glezna subţire să se vadă brăţara de argint. Maria înlemni.

Bărbatul aşezat pe butuc o privi lung, fără să spună nimic. Pe urmă, în timp ce al doilea rămînea nemişcat, la locul lui, se ridică, făcu doi paşi şi îndepărtă cerga, la căpătîi. Apăru capul femeii, cu părul căzut în ochi, mătăsos, strălucitor şi viu. Grumazul, sub bărbie, era puţin umbrit, o undă vineţie arăta că sîngele se răcise în trup. Pieptul apărea pe jumătate dezvelit, cu cămaşa trasă în părţi printre sîni, iar sub cel stîng se vedea înfiptă o lamă argintie de cuţit. Mîna dreaptă a femeii era strînsă pe plăsele, dar nu încleştată; gestul părea firesc şi casnic. Maria îşi amintea mîna mulgînd oile, masînd ugerele cu mişcări energice, nu violente, mai degrabă tandre, cu duioşia feminină care uneşte într-un fel tot ce-i femelă pe pămînt, trecînd peste distanţele dintre specii. Pe degetul arătător lucea inelul de aur cu piatra albastră, nealterat, şi poate datorită lui, mîna, deşi se învineţea, ca grumazul, nu părea moartă.

Putea să fie o impietate; ceva o împiedica să plece înainte de a vedea chipul femeii. Se aplecă şi îi îndepărtă părul de pe faţă. O străbătu o înfiorare; dacă femeia murise, părul era încă viu, şi nu doar prin iluzie. Îi simţea freamătul, şi deodată o cuprinse o tristeţe şi o durere de moarte, gîndindu-se că niciodată de aici înainte o mînă de bărbat nu va mai trece printre şuviţe.

Femeia zîmbea, cu ochii închişi şi cu gura puţin crispată. Moartea nu ascundea suferinţă; mai degrabă dezvăluia o eliberare. Maria aduse părul la loc, peste faţă, şi porni pe unde venise. Nu putea să vorbească.

După cîţiva paşi se opri; se apropia cineva din urmă. Nu ştia care din cei doi, n-avea cum îi deosebi.

— Dacă vrei, îi spuse, fără să se uite la el, vino să iei cîinele; altfel moare.

— Am să vin mîine, răspunse ciobanul.

Pe la jumătatea povîrnişului, Maria întîlni o maşină cu şenile, care urca anevoie, tăind versantul în zigzaguri. Lîngă şofer stătea un om în uniformă, iar în spate doi civili, unul în capul gol, altul cu pălărie tare. Acesta din urmă ţinea pe genunchi o geantă neagră.

Pe Alber nu-l mai găsi şi-i păru bine. Cîinele era în locul unde îl lăsase; o simţise de mult şi o aştepta, în picioare, hipnotizat, cu privirea pe cărarea prăfuită. Pe măsură ce Maria se apropia, ochii lui se dilatau, pînă ce ajunseră la o limită imposibilă. Atunci se năpusti la ea, ca şi cum ar fi vrut s-o sfîşie. La doi paşi se opri icnit, îşi lipi burta de ţărînă, se tîrî pînă la picioarele ei şi începu s-o adulmece, rotindu-şi botul pe sus, ca în transă, căutîndu-şi amintirile olfactive în aerul pe care ea îl aducea de pe munte.

Toată noaptea se frămîntă şi scînci, cu botul pe prag, scoţind sunete întrebătoare. Cum îl putea face să înţeleagă? Unul dintre ei trebuia să moară spre liniştea celuilalt.

Maria îşi puse perna în cap, apăsînd-o cu amîndouă mîinile, şi dacă nu mai auzi scîncetul cîinelui, se născu în urechea ei un suspin, venit din altă parte.

Dimineaţa, cînd deschise ochii, cîinele se ridicase, tremura din tot trupul şi părea gata să cadă. Coborî să-i deschidă uşa la intrare. Îl văzu năpustindu-se spre cîmpul de rapiţă; gonea şerpuit, de parcă l-ar fi bătut vîntul. În capul cărării se opri să aştepte. Maria simţea că nu s-ar mai fi mişcat de acolo, ar fi stat aşa, pînă i-ar fi putrezit oasele.

Tulip asculta neîncrezător, cu capul înclinat pe o parte.

— Am încercat să facem groapa în piatră, spunea ciobanul. Nu se poate, e prea aspră, şi deasupra nu-i pămînt nici de-o şchioapă.

Maria venise cu el, să-l ajute; îi trebuia un calup de dinamită.

— Femeia ta nu era turcoaică? întrebă Tulip.

Părea circumspect, dar ciobanul nu avea nimic de ascuns.

— Ba da.

— Și n-ai trecut-o la creștinism?

— Ne-a fost mintea la altele.

— Înseamnă că a rămas în credința musulmană. Trebuie s-o îngropi după legea ei.

Tulip se oferi să facă slujba. În tinerețe fusese muftiu, spunea el, și mai tîrziu nimeni nu-i luase investitura. Avea dinamită, cu tot dichisul, cu fitil și capse. Cum să lucreze cu ele, ciobanul știa. Plecă împreună cu Maria și se opriră la casa de piatră. Lîngă scară zăcea cîinele, mort, învelit cu minteanul ciobanului. Ciobanul se aplecă, luă cîinele, îl puse pe umeri și porni spre cărare fără o vorbă, fără să-i arunce Mariei o privire.

Văzuse odată un om murind de frică. Văzuse cîinele murind, la sfîrșitul unui salt în aer. Murise de bucurie. Sărea din ce în ce mai sus, înnebunit, cu trupul vibrînd metalic, cu ochii ieșiți din orbite, privindu-l pe cioban cu o forță arzătoare. Sărea și nu se putea altfel, alt sfîrșit nu exista decît moartea. Căzuse deodată și, după salturile de mai înainte, cînd părea o neființă elastică, fără legătură cu pămîntul și fără densitate, devenise brusc rigid și greu, de plumb.

Maria începuse să se teamă, din clipa cînd ciobanul se ivise pe cîmp; venea ridicînd praful. Cîinele îl simțise cu mult timp înainte și începuse să tremure. Era în el o vibrație accelerată, datorită parcă unui motor cu turație mare, și vibrația creștea, pe măsură ce se apropia stăpînu-său. Tremurul cîinelui i se transmitea, prin pămînt sau prin aer; Maria îl simțea crescînd, nu-și imagina pînă unde putea să ajungă, își dădea seama însă, că trebuia să se sfîrșească nefiresc, și-i era frică. La cîțiva pași, ciobanul se opri, cu ochii înfundați în cap, negru la față. Se priviră. Tremurul cîinelui contenise, nu mai avea unde crește, carnea lui devenise un metal inflexibil și rece. Și ochii îi erau inflexibili și reci, morți într-o clipă de vibrație maximă. Se priveau. Maria nu mai putea să îndure. Ar fi scos un strigăt, un protest, un blestem,

dar era şi ea încleştată. De ce nu spunea un cuvînt ciobanul, de ce nu făcea un gest, să se termine?.. Dar poate trebuiau să-şi vorbească, într-un fel neauzit şi neînţeles de alţii. Pe urmă ciobanul spuse, simplu, cu o hotărîre în care era poate o blîndeţe indescifrabilă:

— Haide!

Cîinele îşi recăpătă viaţa, începu iar să tremure, ochii îi înviară şi se încălziră, în timp ce pieptul i se dilata, iar din trup îi ieşeau aburi. Se uita la cioban intens şi chinuit, mai avea poate o îndoială, poate îi venea greu să creadă. Ghearele i se înfipseră în pămînt, încet, precaut, gîndit, pînă ce sprijinul fu deplin. Atunci trupul se strînse în el, se comprimă tare şi explodă scurt. Maria nu putu să vadă mersul pe traiectorie; mişcarea fusese de proiectil. Cîinele căzuse la picioarele ciobanului, încolăcit pe gleznele lui. Scotea un scîncet de copil, amestecat cu urlet de lup şi, încolăcit aşa, se urca în sus, spre genunchi.

Maria o luă la fugă. Nu mai putea nici să privească, nici să înţeleagă. Dacă nu era credinţă ce-ar fi fost altceva? Şi cum ajungea credinţa la această treaptă?

Cîinele începuse să latre, lătra nebun, chelălăia, urla, între bucurie şi moarte.

De pe treptele scării, Maria se uită încă o dată, atrasă irezistibil. Cîinele sărea în jurul ciobanului, pe urmă o lua la goană pe cîmp, ridicînd praful, se rostogolea în ţărînă, se întorcea şi sărea iarăşi, tot mai sus, pînă la piept, pînă la umeri. Casa fiind mai jos, Maria vedea salturile amplificate; cîinele atingea înaltul cerului, ascensiunea lui mergea spre o rezolvare exasperată, la fel cum mai înainte mersese tremurul trupului. Începea să semene a zbor, nu putea să cîştige atîta înălţime numai prin forţa musculară a picioarelor, exista un impuls de altă natură, o forţă transcendentală.

Maria, care continua să privească împotriva voinţei ei, simţi crescînd în ea o revoltă neclară. Îi ura pe amîndoi, pe cîine şi pe cioban. De unde atîta nebunie? De ce atîta credinţă? Deodată cîinele căzu. Căzu greu, la picioarele ciobanului. Nici un spasm nu-i străbătu trupul. Murise pe sus, într-un salt maxim.

Puseră dinamită departe, pe creastă, de unde se vedea şi marea, spre răsărit, şi lunca Dunării, spre apus.

Detunătura coborî pe platou, pînă la stînă. Oile, strînse unele în altele se tălăzuiră. Cîinii începură să tremure. Măgarii ridicară capetele şi se priviră. Nu rămăsese nimeni cu animalele.

După ce zburăturile căzură, şi aerul se limpezi, în stîncă apăru o excavaţie neprevăzută; încărcătura de dinamită fusese prea mare.

Tulip nu urcase pînă acolo, avea treburi acasă. Se dusese, după ce făcuse la stînă, în faţa colibei, o slujbă ciudată, neînţeleasă de nimeni, probabil o născocise, un şir de invocaţii intraductibile, îndreptate spre toate zările. Dar avea dramatism în el, ca în toate împrejurările, şi dacă nu le căutai înţelesul, vorbele lui puteau să te cutremure.

Pe femeie o duseră cu o năsălie făcută din crengi de mesteacăn; părea împodobită cu dantele albe. O aşezară în groapă, pe patul de piatră, cu faţa la miazănoapte. Avea la gît toate salbele, şapte, una peste alta, un maldăr de aur, şi deasupra şiragul de perle; pe degete avea toate inelele, şi pe glezne brăţările. O învelită cu o blană de urs, iar deasupra puseră ramuri şi iarbă. La picioarele ei aşezară cîinele, alături tainul lui pe tot anul şi o doniţă plină cu apă. Îl înveliră de asemeni cu blană şi ramuri, iar pe urmă începuţă să care pietre, să-i acopere şi să umple groapa. Cărau toţi, cei doi oameni şi copiii. Se opriră cînd căzu întunericul. A doua zi, odată cu zorile, îşi reluară lucrul; nu-l sfîrşiră decît spre seară. Merseră la stînă, ciobanii mulseră oile, copiii făcură mămăligă. Mîncară în uşa colibei. Nu vorbea nimeni, nu bătea vîntul, pe întreg platoul nu se simţea nici un zvon şi nici o mişcare. După masă, pe cînd unul din copii strîngea oalele, celălalt intră în colibă şi dădu drumul gramofonului. Glasul lui Caruso se duse pe munte, spart şi metalic, dar plin de patimă. Cînta „Ay, ay, ay", şi invocaţia lui nu părea mai puţin dramatică decît strigările lui Tulip, care reînviau şi se reîntorceau din toate zările. Se făcuse atît de întuneric, că nimeni nu vedea chipul celuilalt.

A doua zi, ciobanii încărcară samarele, şi turma coborî povîrnişul, îndreptîndu-se spre Dunăre. În frunte mergeau doi cîini şi măgarii, după ei copiii, apoi oile, iar la urmă ciobanii, cu restul cîinilor.

14

PE O STÎNCĂ, în faţa promotoriului, stătea un om, cu o undiţă, o puşcă şi un cîine de vînătoare. Stătea acolo, aşezat pe piatră, de multă vreme, poate din cursul dimineţii; Maria îl văzuse la douăsprezece, cînd ieşise din tură, iar acum se apropia seara. Era singură, mergea la cort, fără să ştie de ce; mai degrabă o interesa omul care stătea nemişcat, de atîta vreme. Cînd ajunse la cîţiva paşi, cîinele se ridică şi îi ieşi în întîmpinare. Nu se aşteptase, îl vedea prima oară. Se opri, puţin speriată, fiindcă nu-i putea bănui intenţiile. Dar cîinele se apropie cu o privire prietenoasă. Era un setter irlandez, de o rasă nealterată, unul din acele exemplare care stîrnesc uimirea şi admiraţia, dîndu-ţi un semtiment de satisfacţie ramificată. Tot ce-i perfect în natură, de la peisaj pînă la oameni, face să se nască aceleaşi sentimente.

Cîinele, de un roşu ca flacăra, era uriaş; privit de aproape, îi ajungea Mariei pînă la talie, dar, efilat şi suplu, cu picioarele lungi, cu pieptul robust, cu mijlocul supt, părea dezlegat de propriile lui dimensiuni, devenea aerian, plutea în spaţiu.

— Pot să-l mîngîi? întrebă Maria.

Stăpînul cîinelui nu răspunse; poate n-o auzise. Se uita la apă, greu de spus în ce parte; părea absent, nu-l intrigau nici măcar muzica şi glasurile înfierbîntate care veneau de pe punţile vaporului. Şiruri de bărci duceau acolo lume peste lume, atrasă de ambianţa inedită şi de zîmbetele ademenitoare ale lui Tulip.

Cîinele îşi vîrî capul sub mîna Mariei; era o solicitare directă, căreia îi adăuga privirea lui prietenoasă şi caldă. Ea îl mîngîie cu timiditate. Nu înţelegea de ce acest cîine stràin îi arăta, dintr-o dată, o simpatie atît de deplină. Nu îndrăznea, dar ar fi vrut să-i ia capul în braţe, cu o dorinţă pe care în clipa aceea nu i-ar fi putut-o trezi nici o fiinţă omenească. Îi venea să plîngă, se simţea încărcată de tandreţe şi de amărăciune.

Deodată, cîinele începu s-o adulmece cu o atenţie în creştere, ca şi cum ar fi făcut o descoperire. Îi mirosea

rochia, brațele, apoi se ridică, își puse labele din față pe umerii ei și îi căută grumazul cu botul umed. Maria se trase un pas înapoi, altfel ar fi dărîmat-o pe spate. Abia acum, stăpînul cîinelui întoarse capul.

— Kodar, aici ! strigă, cu glasul destul de aspru.

— Zilele astea am avut un cîine în casă, îi explică Maria. Probabil simte.

Simțea, fără îndoială, dar ce putea să afle? Ce mesaj lăsase cîinele ciobanilor? Interesul și semnele lui de simpatie o obligau să-i vorbească omului. Se temea că în mintea lui putea s-o învinuiască de-a fi căutat să cîștige afecțiunea cîinelui. Se cuvenea să-l alunge, dar n-avea putere fizică, și nici n-o lăsa inima.

Omul își strigă cîinele cu mai multă severitate. Avea un glas bine timbrat, care Mariei îi plăcuse încă de adineaori. Părea alcătuit din mai multe tonuri, armonizate; devenea astfel autoritar și penetrant, fără să fie metalic. Era un bărbat trecut de vîrsta maturității, dar departe de bătrînețe. Nici o clipă Maria nu și-l închipui lipsit de vreo parte a dreptului la viață. Cu tot părul încărunțit și fața cutată, părea mai puternic decît orice vîrstă. Viața îi aparținea, după toate semnele, știa s-o domine, și s-o prețuiască, fără să pară încrezut și antipatic.

— Pescuiești?

Ar fi fost ridicol să-i vorbească mai ceremonios în decorul acela. El îi porunci cîinelui să se așeze, apoi răspunse monosilabic; nu venise să pescuiască.

— Atunci de ce ai luat undița?

— Numai de plăcere. E un obiect elegant și plin de sensuri.

Care să fi fost sensurile? O astfel de vorbă, spusă de Alber, și poate de oricine altul, ar fi înfuriat-o, socotind-o fără conținut și pretențioasă. Omul acesta nu părea că ar putea să se joace cu propriile lui cuvinte. Era convingător, direct și simplu.

— Ai fost la vînătoare?

— Nu. Am ieșit pe cîmp doar ca să-mi plimb cîinele.

— Atunci de ce-ai luat pușca?

— Pentru plăcerea lui. Dacă n-am pușca, nu-i prieește plimbarea.

— Da, sigur ! încuviință Maria.

Credea pe deplin şi se simţea puţin prostită. Nu mai avea ce spune; decît bună seara. Acum cîinele rămase indiferent, nu se ridică, n-o urmări măcar cu privirea. Omul se uita pe apă. Cum şedea pe piatră, era greu să-ţi dai seama ce statură avea, dar nu făcea impresia că ar fi destul de înalt ca să domine, cum domina glasul.

Maria se duse la cort; aparatul de proiecţie nu funcţiona, bateria era dată la încărcat. Pînă să se întunece, privi diapozitivele, cu ochii liberi; lumina apusului, proiectată pe mare, albastră, violetă şi roză denatura culorile, şi imaginile n-o mai încîntau. Le privea absentă, fără să le înregistreze, numai ca să-şi justifice venirea acolo. Ar fi trebuit să meargă în oraş, avea întîlnire cu Alber, la cinematograf. O intriga omul de pe stînci; nici acum nu plecase. Nu-l mai văzuse altădată...

Trecuse de mult ora cinematografului, se făcuse noapte. Maria şedea în faţa cortului, cu diapozitivele în braţe. Fata blondă îi era indiferentă în astă seară, nu prinsese viaţă. Totul îi era indiferent şi fără sens. Ce sensuri putea să aibă o undiţă? Iar ea? N-o lega nimic de oameni, decît o meserie pe care o începuse din pasiune, şi acum devenise o rutină, din fericire uşoară. Nu-şi cîştiga pîinea cu sudoarea frunţii, orele de lucru treceau pe nesimţite. Cînd se ridica din faţa aparatelor nu se simţea istovită, n-o apuca groaza că a doua zi începe altă tură. Dar viaţa ei n-avea sens, adică n-avea decît sensul comun: a te naşte, a trăi, a muri. Pentru nimeni, pentru oricine.

Sensul începe odată cu dăruirea. Să te naşti, să trăieşti şi să mori pentru cineva. Să mori de suferinţă sau de fericire. Simţea de un timp nevoia, tot mai clară, pînă ce devenise acum imperativă, să aibă o credinţă la fel de mare ca a cîinelui de la stînă, care, alungat, ar fi murit de durere, iar reprimit, murise de bucurie. Dar trebuia să rămînă sceptică, nu era în firea lucrurilor să se întîmple la fel şi cu oamenii. Cîinele nu cere nimic, suportă gesturile nelogice, uită pedeapsa nedreaptă şi umilinţele, şi nici chiar brutalitatea nu face să-i scadă credinţa. Credinţa omului e o tiranie. În numele ei se la totul, începînd cu libertatea de mişcare şi ajungînd pînă la cea de gîndire. Cine o acceptă se pierde pe sine şi intră în cea mai perfidă sclavie. Maria începuse să gîndească de mult astfel, dar abia acum ştia cum putea

să-şi rezolve dezideratele ei, în creştere, ajunse la treapta insuportabilă. Trebuia să-şi construiască o credinţă, nu cu datele omeneşti, suspecte. Trebuia să ajungă la credinţa cîinelui.

Se făcuse tîrziu, şi Alber nu venise s-o caute. Era contrariată. Prima oară. Pînă acum insistenţa lui ar fi agasat-o. Nu-i plăcea să fie solicitată. Îşi păstrase o independenţă care socotea că salvează demnitatea în toate împrejurările vieţii şi mai ales în dragoste.

Se duse acasă; camera i se păru mai goală ca altădată. Îşi luă un pulover, peste el îşi puse fularul, unul din fularele ei mov, fără număr, şi porni pe plajă. Nu-l găsi nici la Calul de Salcie. Se aşeză puţin, să reflecteze. Aici începuse; simţea cu puţină alarmă, dincolo de care se trezea o bucurie, ea însăşi alarmantă, că nu putea să se sfîrşească. De pe mare venea frig şi umezeală salină. Avea nevoie de căldură.

Porni mai departe, orbită de luminile care creşteau în faţă, ca un incendiu albastru. Neonul denatura noaptea. În staţia trenului electric se opri, mirată. Pe terasa barului, alături, descoperi pe omul cu cîinele. Şedea absent la o masă, cu un pahar mare în faţă; dacă era plin cu altceva decît apă, cantitatea impunea respect şi nedumerire. Omul părea unul din cei care fac totul cu seriozitate şi nu lasă nimic nedus pînă la capăt. Cîinele aştepta alături, aşezat pe labele din spate, în poziţia de pe emblema discurilor de patefon *His master's voice*, însă cu supleţea lui proprie. Puşca şi undiţa se vedeu rezemate de pervazul vitrinei din spate. Lumina dinlăuntrul localului le desena foarte bine. Unele obiecte pot să contribuie la stabilirea personalităţii celui care le poartă cu sine. Acum pe Maria o intriga mai mult conţinutul paharului, un lichid transparent şi alb. Spera să fie ceva concentrat. Îşi aminti că în seara cînd îl cunoscuse pe Alber şi era cam îngheţată, băuse aici saché, rachiu japonez, care nu-i plăcuse, dar, slavă Domnului, i se păruse destul de tare. Dacă omul bea într-adevăr saché, prezenţa lui acolo şi atitudinea atît de absentă îşi găseau justificarea.

Nu-l văzuse niciodată, şi acum îl întîlnea a doua oară într-o singură zi. Totuşi nu părea venit din altă parte; se cunoştea că locurile îi erau familiare. Maria îşi strînse fularul la gît şi îşi continuă drumul, prin parc,

ocolind bulevardul, prea zgomotos şi prea aglomerat. Lumea de peste vară nu se împuţinase şi nici nu devenise mai reţinută. Toamna nu aducea schimbări decît în frunzele copacilor şi-n îmbrăcăminte. Peste cămăşile cu mîneci scurte, seara se puneau pulovere alpine. Lîna era caldă, moale, prietenoasă şi foarte nuanţată în relaţia ei cu oamenii. Maria se opri; în vîltoarea de melodii expulzate pe ferestrele restaurantelor şi barurilor, o strigase cineva, de aproape. Făcu doi paşi în umbră, şi o descoperi pe Dia, aşezată pe marginea unui bazin decorativ, de piatră cenuşie. Alături şedea fratele ei, cu frumuseţea lui cerească. Amîndoi aveau pulovere groase, cu gulerul întors, al ei alb, al lui negru sau poate albastru; nu se desluşea bine în umbră. În spatele lor, într-o slabă lumină fluorescentă, fără sursă vizibilă, ceea ce dădea tabloului o instabilitate somnambulică, apărea, ca din ceţuri albastre, un grup plastic: o femeie de metal alb, probabil oţel inoxidabil, cu alungiri fragile, ca de adolescentă, iar alături, într-un contrast brutal, accentuat de culoarea materialului, o bătrînă gîrbovă, de bronz sau de fontă, cu o rasă pliată aspru, cu o frînghie în jurul mijlocului, cu o sarcină de găteje în spinare. Sculptura, îmbinînd în mod neobişnuit două materiale deosebite şi două imagini care se respingeau una pe alta, părea o cruzime. Grupul era împlîntat într-un bloc de piatră, în mijlocul bazinului. Fusese probabil pus de curînd, fiindcă Maria îl vedea prima oară.

— De ce staţi tocmai aici? întrebă, aproape revoltată.

Băiatul nu răspunse; o privea de jos în sus, cu un zîmbet plăcut, dar negrăitor, de o simplitate primitivă, parcă gol de orice sentiment. Uneori părea impertinent şi agresiv alteori devenea de o timiditate enervantă. Maria evitase să-l studieze cu mai multă atenţie, şi abia astă seară se gîndi că poate îi făcea frică. Nu ştia cum şi de ce, pentru o necuviinţă poate, sau chiar pentru un gest inadmisibil. Îl ocolea cînd era cu putinţă şi în nici un caz nu s-ar fi oprit să-i vorbească, dacă l-ar fi întîlnit singur.

— Îmi place un bărbat, spuse Dia, cu un suspin pornit din fundul sufletului.

Nu se alinta, părea nefericită. Maria o privi cu luare aminte; ocolea astfel și ochii băiatului, care continua să-i zîmbească.

— Ești sigură că numai unul?

— Acum da. M-a fixat ca într-un bloc de gheață. Sînt paralizată.

— Și el nu poate să te elibereze?

— E însurat. Mie una nu-mi pasă; nu-mi plac bărbații neînsurați, nu-ți dau sentimentul păcatului. Dar s-a nimerit să fie un puritan autentic. Vrei să-l vezi? Mîine? Te iau cu noi, sîntem invitați pe iahtul lui.

— Chiar un iaht?

— Da, ce te miră? Îl conduce singur. Are doar un marinar, un om de corvoadă. A făcut ocolul pămîntului sau are intenția să-l facă, n-am înțeles bine. Vine din Oceanul Indian, a trecut Marea Roșie și Mediterana. A stat o săptămînă în Cipru și aproape o lună în Egee.

— Nu născocești? întrebă Maria, apropiindu-se s-o vadă mai bine.

— Poți să te convingi. Vino cu noi mîine.

— Am să vin.

— Nevasta lui e foarte frumoasă, continuă Dia. Cred că Rafael e îndrăgostit de ea. Nu din senin, ea îl provoacă pe față, dar nu sînt sigură că ar merge pînă la capăt; și apoi, el n-are destul curaj. Dacă fiecare ar ceda puțin, am putea să facem o combinație, în patru; așa s-ar rezolva toate. Deși nu-i un iaht mare, am avea loc cu toții.

Maria era uimită și puțin tulburată. Iahtul putea fi o fascinație. Plecă repede, luă trenul electric pînă în centru, de-acolo merse în fugă toată esplanada. Peste parc, la ferestrele lui Alber, era întuneric; o contraria gîndul că lipsa ei nu-l afectase destul, de vreme ce nu venise s-o caute, iar acum se culcase. Urcă scările și încercă ușa; el n-o aștepta, ar fi lăsat-o descuiată, știa că ei nu-i place să sune. Își călcă pe suflet și împinse cu degetul butonul soneriei, într-o mișcare dușmănoasă. Nu răspunse nimeni; înăuntru nu se simțea nici o viață. Sună din nou, așteptă cinci minute, tot mai contrariată. Pe unde umbla atît de tîrziu, noaptea? Gîndul că ar putea fi cu altă femeie nici nu voia să se contureze.

Îl găsi pe o bancă, în faţa cinematografului. Aştepta de la opt seara şi trecuse de miezul nopţii. Dar n-o aştepta pe ea, ar fi fost degradant; uitase să plece. Maria îl privi intrigată; exista deci în el şi o umanitate mai puţin obişnuită, mai inexplicabilă. Îl socotise tot atît de linear ca o cale ferată. Chiar dacă duce prin peisaje ameţitoare, calea ferată rămîne cea mai ternă din lucrările omului. Ea nu-ţi îngăduie nici o evadare şi nici o aspiraţie.

— N-ai îngheţat? îl întrebă, aşezîndu-se alături.

— Poate că da; nu mi-am dat seama.

Şi dacă totuşi era capabil să zboare, cum spusese odată?

— Mie mi-e frig, continuă ea, zgribulită. Ce ai de băut acasă?

În uşă, Maria se opri tresărind. Nu mai fusese de mult, uitase casa. Cerga era în faţa ei, la picioarele fotoliului. Asemănarea îi dădu o durere de inimă. Nimic n-o deosebea de cerga pe care o văzuse la stînă, acoperind trupul femeii înjunghiate.

Se lăsă în fotoliu, cu o oboseală nepercepută; era absentă şi tristă. El luă cerga şi o înveli, de la picioare pînă la umeri. Maria se simţea prea solemnă; îşi ridică picioarele sub ea şi se ghemui în adînciturile elastice ale fotoliului. Aşa devenea mai familiar; camera i se părea acum cunoscută şi caldă.

— Dă-mi de băut, dar nu mult. Vreau să rămîn trează, şi să-mi spui. Să-mi spui tot. Cine eşti, de unde vii, unde vrei să te duci.

Se aştepta ca el să se aşeze la picioarele ei. Ar fi fost un gest firesc şi nici nu i-ar fi displăcut. Rămase surprinsă cînd îi auzi glasul din partea cealaltă a camerei. Alunecase tăcut şi se aşezase pe o pernă, lîngă fereastră; îi deslușea silueta, în luminile intretăiate ale lămpii cu abajur de lîngă fotoliu, şi ale felinarelor cu neon de pe esplanadă. Îi auzea glasul, totuşi nu era în stare să urmărească înţelesul cuvintelor, să extragă din ele o frază. Ţinea paharul în mînă, plin cu o băutură albă; nici n-o gustase; să fi fost saché?...

Cînd soarele răsări pe mare, Alber continua să vorbească; ea nu înţelegea nimic, dar îi era bine şi se bucura că glasul lui venea de departe. Coborî din fotoliu şi îşi

îndreptă rochia. Avusese tot timpul fularul mov la gît, sub cerga cu dungi negre, roşii şi verzi.

— Trebuie să mă duc; peste un ceas intru în tură.

La uşă se opri, se întoarse şi îi mîngîie obrazul, privindu-l intens, nedumerită, curioasă, gînditoare şi tandră. Nu făcuse niciodată un gest asemănător şi cum nu făcea nimic în afara dorinţelor ei, însemna că se produsese în ea o convertire importantă. Nu se mira, o simţea apropiindu-se de cîteva ceasuri; se aşteptase chiar la gesturi mai grave. Se abţinu să nu-i încercuiască grumazul; i se părea nepotrivit cu ora de dimineaţă şi cu clipa plecării. Ar fi putut să pară convenţional, sau casnic.

În stradă nu se mai putu învinge, şi reveni. Alber era la doi paşi de uşă, în locul unde îl lăsase. Răsuflă adînc, cu un zîmbet de triumf. Dar era triumful lui, pe care îl răsfrîngea în sine, cu o satisfacţie dublată. Dacă l-ar fi găsit la baie, pe cale să se dezbrace, sau în pat, pe cale să adoarmă, sentimentele ei ar fi trebuit împinse în urmă, şi revizuite cu multă severitate.

— Te iubesc de aseară, îi spuse. N-am fost sigură, de aceea am tăcut. Dar azi vreau să mai fiu liberă. Am să te caut mîine dimineaţă. Sînt convinsă că n-o să-mi treacă.

15

ERA ÎN PORTUL de iahting, ancorat în mijlocul bazinului, vopsit oranj, cu o dungă neagră la linia de plutire, cu suprastructurile albe, şi cu catargele galbene. Dia făcu semn cu batista. O barcă se desprinse de bordaj şi se apropie de chei.

— El e marinarul? întrebă Maria, privind omul care venea cu barca.

— Nu; stăpînul! Cum îţi închipui că ar fi trimis pe altcineva?

Omul sări pe chei, cu barbeta bărcii în mînă. Maria îl privea, surprinsă, nedumerită, aproape confuză. Poate nu ascultase cu atenţie sau nu înţelesese bine.

Se aşteptase la altceva. Era un om tînăr, cu înfăţişarea plăcută, îmbrăcat cu îngrijire, bărbierit proaspăt, cu un obraz atît de curat, că îi venea să-l mîngîie. Mirosea a săpun de calitate bună, nu semăna a lup de mare în nici o privinţă. Poate Dia mistificase, pusese la cale o farsă. El întinse mîna întîi Mariei, ca să-i ajute să coboare în barcă. Barca avea numai doi metri lungime, se legăna cam tare, nu părea făcută pentru patru oameni.

— Mărtin, spuse Dia, ţi-am adus o prietenă. E foarte deşteaptă şi n-o intimidează nici un bărbat de pe lume. Vreau să te studieze şi să-mi spună de ce te iubesc atît de groaznic.

Pronunţa numele accentuînd prima silabă şi rostogolind uşor pe *r*. Probabil nu din afectare; auzise pe alţii. Astfel, numele căpăta o autenticitate cam exotică, se potrivea cu omul, cu zîmbetul lui timid, cu mişcările bărbăteşti, armonioase şi dibace. Deşi se vedea că ştie să ţină o ramă şi s-o manevreze, n-avea mîinile grosolane, bătătorite, degradate. Dezlegate de o prezenţă umană, să nu fi aparţinut cuiva, ci să fi avut o existenţă eterică, Mariei i-ar fi plăcut ca mîinile să o dezmierde. Nu se simţea uşuratică gîndind astfel, la cîteva ceasuri după ce făcuse unica ei declaraţie de dragoste. Ar fi vrut oare ca mîinile să fie ale lui Alber? Se înroşi, indignată. De ce trebuia să născocească scuze şi explicaţii? Să fi aparţinut oricui, mîinile, n-avea importanţă! Îi plăceau, se uita la om cu admiraţie. Avea pantaloni de stofă neagră, etaminată, iar în sus un pulover cu firul gros, răsucit, bogat, de culoarea coniacului, aşa cum se vede în lumina de flacără. Cămaşa, sub pulover, era albastră, cu un guler larg, apretat cu o grijă suspectă; manşetele ieşeau din mîneci vreo cîţiva centimetri, tot apretate, lăsînd să se vadă butonii, făcuţi din cîte două monede de aur care păreau foarte vechi, medievale sau poate antice. Pentru un om pornit să navigheze cu anii, în condiţiuni aventuroase, toate acestea, privind înfăţişarea lui, păreau inexplicabile. Maria începea să regrete că venise, se iveau complicaţii, impresii aglomerate; nu le putea respinge, o năpădeau luîndu-i independenţa. Începea să se crispeze, iar zîmbetul din zorii zilei, primul de acest fel din viaţă, devenea o amintire incertă, puţin dureroasă.

Iahtul, de vreo şaisprezece metri, nu era o construcţie elegantă, se cunoştea că fusese lucrat primitiv, în vreun şantier improvizat, pe un colţ de plajă, dar părea robust şi potrivit cu marea. Maria îşi mai veni în fire. Faţă de îmbrăcămintea stăpînului, cu cămaşa lui apretată şi cu butonii de aur, acest barcaz zdravăn devenea încă o surpriză, una confortabilă de astă dată.

Un alt om, de pe punte, probabil marinarul, îi întinse mîna s-o ajute, dar ea urcă singură, dintr-o săritură, în care îşi pusese toată ambiţia, ştiind că toţi o examinează. Nefiind loc să urce decît unul cîte unul, cei rămaşi jos şi cei ajunşi sus se uitau obligatoriu. Şi ea se uita, şi văzu că Dia, cu graţia ei care de atîtea ori îi fermecase ochii, se urcă greoaie, puţin fricoasă, cu genunchii îndoiţi şi îndepărtaţi grotesc, în căutarea unui echilibru mai stabil, de caracatiţă. Şi băiatul, ale cărui sărituri la trambulină îi dădeau emoţii şi satisfacţii aproape senzuale, urcă nedibaci şi tocmai fiindcă voia să simuleze o deprindere inexistentă, se împiedică, spre nenorocul lui, provocînd zîmbetul ironic al marinarului. Marinarii sînt nedrepţi cu lumea de la uscat, uită să ţină seama de unde vine fiecare, ajung să fie necruţători şi dogmatici.

Maria ştia să-şi măsoare izbînda. Izbutise pe deplin, cum îi izbuteau săriturile la fileu, odată, cînd juca volei. Apelase de altfel la acele vechi deprinderi şi amintiri, iar cînd îşi făcuse vînt avusese senzaţia că zboară. Nu-i rămăsese decît să-şi tempereze saltul, ca să aterizeze elastic, cu picioarele îndoite puţin din genunchi, fără să şovăie sau să se clatine.

Şi stăpînul, şi marinarul văzură; se uitară unul la altul, şi Mariei, care surprinse privirile lor, nu-i mai trebui altă confirmare. Stăpînul iahtului o pofti să coboare în cabină.

Iarăşi era nedumerită, nu se aşteptase ca pe un vas de dimensiuni mici să fie atîta spaţiu. Pe punte, să fi lipsit greementul şi accesoriile, s-ar fi putut juca volei. Accesoriile marine, dacă fragmentau spaţiul şi limitau mişcările, dădeau în schimb acestui domeniu plutitor o undă de mister şi un val de făgăduinţi fascinante. Maria intui deodată sentimentul independenţei geografice. În jurul ei nu era o mare, erau toate mările pămîntului; nu trebuia să le identifice. Între cele două catarge, la mijlocul punţii se întretăiau meridiane şi paralele.

Virtual, vasul se afla simultan pe toate coordonatele posibile, în emisfera de nord şi în cea sudică.

Un dekhaus, la pupa, în faţa cîrmei, adăpostea camera de navigaţie, minusculă, patru trepte mai jos decît puntea, dar suficient de înaltă, ca pe ferestrele mari, de sticlă armată, privirea să treacă pe deasupra roofului şi să vezi marea în toate direcţiile. La intrare scria numele iahtului, şi portul de origine: Saint Johns. Fără atlas, puţini oameni ştiu să-l situeze pe faţa pămîntului. Maria îl cunoştea, datorită meseriei: un port nordic, la extremitatea estică a Teranovei, unde iarna marea este adesea blocată de gheţuri. Atît că vasul aparţinea acestui punct numai teoretic; sentimentul de mai înainte apărea mai fondat şi mai trainic; nu exista geografie în jur, cu puzderia ei de golfuri şi de adăposturi. Scria Saint Johns, cu litere de metal cromat; nu le puteau da jos, nu îngăduiau regulamentele de navigaţie. Dar Maria ştia că Saint Johns însemna nu un port, ci toate porturile.

Şi mai uimitoare i se păru cabina; dimensiunile ei păreau imposibile, imaginare, le acceptai ca pe o vrajă. Raportată la dimensiunile economice din marină, părea un salon, dar e drept că răpea majoritatea interiorului. De obicei, spaţiul pe micile vase se fragmentează în cabine minuscule, cu paturi înghesuite şi suprapuse, ca să încapă cît mai mulţi oameni. Aici erau numai doi, în afară de marinar, care nu putea să doarmă decît în postul echipajului, de la prova. Cei doi fuseseră generoşi cu ei înşişi. Nimic nu era strîns şi meschin, şi, cu toată modestia construcţiei, cabina părea somptuoasă.

Maria intră prima, după ce coborîse alte patru trepte, din camera de navigaţie. În colţul opus uşii, o femeie picta la un şevalet metalic, fixat pe perete. Se ridică şi veni în întîmpinarea oaspeţilor, cu paleta în mînă stîngă, cu pensula în dreapta. Purta un trening oranj, ca bordajul, la fel de curat ca îmbrăcămintea bărbatului şi ca toate din jur; n-avea nici o pată de vopsea, ceea ce pe Maria nu o uimea mai puţin decît toate.

Femeia apucă pensula în dinţi şi-i întinse mîna. Avea dinţii frumoşi, regulaţi şi albi. Maria se gîndi că era una din condiţiile vieţii lor; nu poţi umbla cu anii pe mări, fără o dantură sănătoasă. Bărbatul împlinea şi el condiţia; întoarse capul spre el, şi, cum zîmbea, izbuti să-i vadă dinţii, destul de bine ca să-şi dea seama

că nu se înșelase. Îi plăceau amîndoi; însoțirea lor i se părea ideală. Se simțea fermecată, cu o nuanță de tristețe și de regrete.

Femeia putea să aibă peste treizeci de ani, exista în ea o maturitate evidentă, o patină estetică, dar părea o fetiță, mai ales prin gesturi. Cum ținea pensula între dinți, căpăta un aer poznaș, atît de cuceritor, că Maria ar fi luat-o în brațe și ar fi sărutat-o. După ce îi strînse mîna, femeia își aruncă privirea peste umărul ei, căutînd pe cineva în spate. Fiind de statură mică, trebuia să se salte pe vîrfuri.

— Rafael, vino să vezi! Ți-am făcut portretul.

Se întoarse la șevalet. Avea părul liber pe umeri, blond ca paiul, decolorat pesemne, ceea ce Maria nu socotea un păcat, din moment ce i se potrivea foarte bine. Cît lăsa treningul să se vadă, părea făcută armonios în elementele primordiale ale anatomiei — umerii, sînii, șoldurile și coapsele. (Mai tîrziu, se aruncă în apă fără costum de baie; prima impresie, prudentă, rămînea foarte departe în urmă. Maria simți atunci o durere în inimă. Toți erau bine făcuți în jurul ei, ca la un concurs de frumusețe. „Dar tu ești cea mai bine făcută dintre noi!" îi șopti Dia, reexprimîndu-și vechea ei admirație).

Portretul semăna cu modelul, numai că frumusețea lui Rafael, îngerească, apărea maturizată și virilă.

— Cum vi se pare? întrebă femeia.

Devenise timidă și stîngace. Maria îi descoperea tot mai mult farmec. Se întreba cu ce ochi ar fi privit-o Alber, și se sperie deodată. Îl iubea! Cum de nu știuse pînă aseară? Îl iubea, dorea să fie al ei și o îngrozea gîndul că ar putea fi și al alteia.

Dia se pronunță prima, după ce privise portretul, surprinsă și extaziată:

— Rafael, așa ai să fii tu în visele cele mai frumoase ale femeii care o să te iubească. Îngenunchează și sărută-i mîinile!

Autoarea portretului se înroși pînă în albul ochilor. Emoția aceasta, la capătul unor ani de aventură, putea să pară neverosimilă, dar Maria nu se îndoia că era sinceră. I se făcea dor de Alber, din ce în ce mai tare.

— Nu vreau să-mi sărute mîna, vreau să mă sărute pe gură! spuse femeia, cu o îndrăzneală stupefiantă,

fiindcă nimic din ea, dincolo de vorbe, nu depăşise timiditatea de mai înainte.

Dia îl împinse pe Rafael de la spate. Băiatul înaintă, cu un curaj şubred; evident că nu ştia pe ce lume se află; voia să braveze. Femeia însă se trase înapoi, apărîndu-se cu mîinile.

— A, nu aşa ! Nu de faţă cu toată lumea !

„E din ce în ce mai grav şi mai fermecător !"

— Màrtin, tu ce părere ai despre capul lui? întrebà Dia.

Voia să-l scoată din încurcătură pe Rafael, care nu mai ştia ce să facă.

Stăpînul iahtului privi portretul, comparîndu-l cu modelul, aflat într-o postură atît de nefavorabilă.

— Cred că Tereza l-a făcut după cum îl visează noaptea.

„Ce nume impozant, la o fiinţă atît de gingaşă ! se gîndi Maria. Şi nici nu are un diminutiv, nici nu poate avea. E un nume săpat în piatră !"

Pictoriţa se explică:

— Sigur că l-am făcut din vis, dacă nu mi-a pozat niciodată.

Dia îl certă pe frate-său:

— De ce n-ai pozat, nătărăule?

Maria se bucura că băiatul se afla în inferioritate. Nu-i mai era teamă că ar putea deveni arogant. Îi plăcea foarte mult aici, o interesau şi iahtul, şi oamenii, însă se gîndea tot mai intens la Alber. I se părea mult pînă a doua zi, se strîngeau în ea dor şi tandreţe. În viitor trebuia să se înfrîneze, altfel el putea să se înăbuşe, cum era învăţat cu răceala ei cronică.

Rafael îşi regăsi glasul:

— Mi-l dai mie?

— Da; aşteaptă să-l iscălesc.

În timp ce-şi picta numele cu majuscule dispuse în cerc, colorate felurit, galben, verde, violet, oranj, albastru şi roz, Tereza adăugă:

— De obicei îmi vînd portretele cu cincizeci pînă la o sută de dolari. Nu-i mult, nu pot avea pretenţii, nu sînt o artistă, fac doar un meşteşug, care de altfel îmi şi place.

Rafael se regăsea tot mai mult. Se înroşi, dar nimeni nu băga de seamă, fiindcă toţi continuau să privească portretul. Spuse, strangulat:

— Eu am să-ţi dau două sute de dolari. Ţi-i aduc mîine dimineaţă.

Nu-l puteau lua în serios. Probabil n-avea nici două sute de lei.

— Mergem la pescuit! hotărî Màrtin.

Pe Maria n-o interesa pescuitul, nu ţinuse niciodată o undiţă în mînă. Màrtin urcă treptele în camera de navigaţie şi apăsă pe un buton; se auzi motorul, pornind, într-un compartiment aflat sub picioarele lui. Maria simţi prin podea o vibraţie neplăcută. Tereza îşi strîngea pensulele şi culorile.

— Cine-mi ajută să aduc de băut?

Afară se auzea zornăind lanţul ancorei. În mijlocul cabinei era împlîntat catargul mare şi toată viaţa aici se organiza în jurul lui; catargul despărţea spaţiul în patru compartimente, cu pereţii imaginari. La prova, în stînga, era o laviţă colţar, cu perne groase, îmbrăcate în culori vii, felurite, albastru, roşu, verde veronez, roz, violet, culorile din semnătura Terezei. O masă, fixată în faţa laviţei, oferea loc pentru şase oameni, pe două din laturi. Încă şase puteau să mai stea pe celelalte două laturi, pe scaunele pliante care se vedeau strînse într-un colţ. În bordul opus era şevaletul, cu un taburet fixat în podea; lumina venea de sus, pe spirai, şi crea ambianţa unui adevărat atelier de pictură. Colţul mai cuprindea o etajeră, cu maldăre de cartoane şi suluri de pînză. Sub ea, în umbră, se vedea un dulap cu uşile pictate. Şi restul mobilelor de lemn, şi pereţii cabinei, aveau pete vii de culoare, flori multicrome, acelaşi model în mărimi diferite, dispuse fantezist sau anarhic. Privite de aproape nu dezvăluiau nimic altceva decît semnătura Terezei, aşa cum o pictase pe portretul lui Rafael, cu literele dispuse circular. Păreau un blazon sau un sigiliu.

Rafael se dusese pe punte, interesat de manevrele, iahtului. Tereza cu Dia veneau din bucătărie, cu sticle şi pahare în stative de metal cromat, cu baza masivă, ca să nu se răstoarne. Maria înţelegea că viaţa aici, în toate detaliile ei, trebuia să fie altfel organizată decît pe uscat. Oare firea omului nu suferea contrafaceri?

— Vino pe punte, o pofti Tereza, străbătînd cabina. Altfel nu capeţi nimic de băut.

Spre pupa, cabina era despărţită în două de scara care urca în camera de navigaţie. Într-un bord se vedea patul, aşezat simetric cu sufrageria, şi despărţit de aceasta printr-un dulap de haine, nu prea voluminos în bună parte disimulat în spaţiul dintre bordaj şi perete, ca să nu ia aerul. Spre deosebire de pernele puse pe laviţă, tapiţeria patului, simplă, fără volane, avea o singură culoare, a paiului. Pe sulul de la căpătîi, stătea, parcă prăbuşită, o păpuşă melancolică, gata să plîngă, cu toată rochia ei vioaie, de brocart roşu.

În partea cealaltă a treptelor, simetric cu spaţiul şevaletului şi sub un spirai care dădea şi aici o lumină indirectă, filtrată, erau două fotolii ademenitoare, deşi nu prea voluminoase. În spatele lor, rafturi de bibliotecă îmbrăcau pereţii, dar nu se vedea în ele nici o carte, ci numai benzi de magnetofon. Rafturile se sprijineau pe o combină muzicală, complexă şi desigur foarte preţioasă. Între acest colţ şi cel de pictură, apărea piesa cea mai voluminoasă din încăpere, o orgă electronică, luxoasă, cu două rînduri de clape, cu şase pedale, iar deasupra claviatura, cu zeci, poate sute de butoane de reglaj. Ca să le manevrezi, se cerea cu siguranţă o tehnică subtilă, care putea fi o nouă virtuozitate.

Pe catarg atîrnau coliere de scoici şi coral, iar în puţinele spaţii neacoperite de aceste podoabe, apărea floarea alcătuită din literele Terezei.

Cînd Maria urcă scările, iahtul pornise spre ieşirea din port. Màrtin manevra cîrma, iar marinarul pregătea pînzele. Ceilalţi şedeau pe cele două bănci longitudinale din cockpit. Şi aici erau perne colorate, dar nu de stofă, ci de muşama, în aceleaşi şase culori. Maria privi sticlele şi paharele din stative; se aflau pe masa dintre bănci, la îndemîna tuturora, îmbrăcate în papură împletită. Nu mai văzuse o papură cu fibra atît de fină.

— Nu-i papură, ci fibră de papirus, o lămuri Tereza, pe cînd turna băutura. Papirusul l-am tăiat chiar noi, din delta Nilului.

Nu era altceva de băut decît votcă, şi nu din cea mai bună. Fiindcă se vorbea de papirus, Dia oftă plictisită:

— Ar trebui să-mi fie dor de strămoşii mei!

Nimeni nu înțelese ce voia să spună. Maria o știa năucă, altfel i-ar fi reproșat că o informase anapoda. Trebui să afle de la Tereza că nu erau la începutul experienței lor marine, ci făceau a treia oară ocolul pămîntului. Socotea inadmisibil să nu îi minte! Era ca o înscriere pe orbită. Din ce trăiau, ce lăsau în urmă? La Saint Johns n-aveau o casă, ca oamenii?

Tereza rîdea din inimă, sănătos și deplin, cu capul dat pe spate, arătîndu-și gura pînă la măsele. Imaginea nu era grotescă, avea o gură armonioasă, cu liniile delicate, care nu părea destinată îngurgitării, ci rîsului și exclamațiilor.

— Nu avem nimic decît barca asta! Am făcut-o noi, cu mîinile noastre. Am mai avut două, înainte. Una a putrezit, lemnul fusese verde, și nici n-o lucrasem bine. A doua am pierdut-o într-un naufragiu.

Maria goli un pahar de votcă dintr-o înghițitură.

— Barca e singura noastră avere. Nu avem casă și nimic altceva. La Saint Johns nu ne mai întoarcem niciodată. Și nici n-avem de gînd să ne așezăm în altă parte. Rămînem pe apă. Trăim din nimica toată. Ce vedeți în jur e rezultatul zilelor noastre norocoase; cîteodată vînd cinci portrete într-o singură dimineață, iar Màrtin se întîmplă să prindă o sută de kilograme de pește în cîteva ceasuri. Oamenii sînt peste tot snobi, vor să fie mai presus decît alții „Ia gustați! spun, cu gura îndopată. E pește cumpărat de la perechea de canadieni!". Și nici măcar nu sîntem canadieni! „Cum, nu-i știți? Au sosit în port alaltăieri și rămîn o săptămînă. Șaptezeci de zile n-au văzut pămîntul; numai apa. Trebuie să-i cunoașteți, negreșit. Ea face portrete, merită să încercați, sînt foarte reușite. El pescuiește orice doriți, pe comandă. Azi dimineață s-a luptat cu un rechin, aprope două ceasuri, și nu s-a lăsat pînă nu l-a pus pe fugă. Am luat de la el o anghilă de doi metri; și jumătate, gîndiți-vă ce muncă s-o răpui, și pe urmă s-a aduci sus! Nouă kilograme! I-am plătit zece lire, nici un șiling mai puțin!"

Tereza rîse din nou.

— Cînd oamenii spun zece lire, înseamnă că au plătit două, cel mult. Nu ne îmbogățim. Uneori nu vine nimeni să-i fac portretul, și Màrtin nu pescuiește nimic. Apoi sînt și locuri primejdioase. Atunci muncim

în port, orice se găseşte. Nu ne dăm în lături de la nimic. El face pe chelnerul prin baruri, eu spăl vase. Am spălat şi rufe. Am plimbat copii, i-am şters la dos. Totul este să fii convins că nu există pe pămînt nimic fără haz.

Şi în biblioteca lor nu era nici o carte!

— De trei ani nu citim nimic. E o hotărîre. Nici reviste, nici ziare. Singurele cărţi aici sînt cele de navigaţie. Dar ascultăm muzică. Multe ceasuri. Muzică de toate felurile. Toată muzica. Avem peste o mie de benzi, aproape cinci mii de ore, două sute de zile, peste jumătate de an. Toată muzica! Nu există mai multă!

Dia asculta extaziată, cu gura întredeschisă, dar Maria ştia că simulează, ca să-şi ascundă plictiseala. Gîndul ei vagabonda prin altă parte. Întîmplător, ochii Mariei căzură pe marinar, care trecea prin faţă. La început nu-l privise, nu avusese răgaz şi era emoţionată. Bătu tare din pleoape. Îl mai văzuse, îl ştia bine, avea memoria figurilor, poate prin vechea ei meserie. Iarna trecută îl întîlnea la barul lui Max, de cîte ori intra să-şi cumpere chibrituri; era ceva caraghios, mergea trei kilometri pe jos şi nu cumpăra decît o cutie; niciodată nu-i dăduse prin minte să-şi facă o rezervă. Şi marinarul parcă o recunoscuse, dar ai fi zis că voia să fie discret. Ca şi cînd între ei ar fi fost o complicitate! Maria începea să se enerveze. Ce era mistificat în povestea Terezei? N-avea de gînd să suporte, de aceea puse întrebarea cea mai directă:

— Din ce parte a lumii este marinarul vostru?

După ce o privi nedumerită, Tereza începu să rîdă:

— Crezi că ne dă mîna să ţinem un marinar? Foarte rar angajăm unul, cu ziua, în porturi, ca să căpătăm mai multă independenţă. Bineînţeles, doar atunci cînd ne merge bine.

Persista o nemulţumire, o agitaţie ascunsă. Maria nu putea să şi-o explice într-o zi atît de frumoasă. Marea se ivi între faruri, de un albastru atît de intens şi sticlos, că părea emailată. Motorul se opri pe neaşteptate, şi atunci înţelese Maria de unde veneau agitaţia şi nemulţumirea. Vasul trepida, era şi în el o nemulţumire, i-o simţise tot timpul, percepută prin călcîie. Liniştea care urmă era deplină şi nesperată. Toate elementele trecuseră la starea lor de predevenire, fără vibraţie, şi chiar valurile, continua mişcare a mării,

păreau o ondulație în repaus. Vasul plutea în derivă, balansîndu-se neliniștitor, inconfortabil, și totuși nu rezulta o violență, ci senzația unei iminente contopiri universale. Maria simți contopirea, aievea, în clipele următoare, cînd balansul se liniști prin miracol. Exista mișcarea, a mării și a vasului, amîndouă poate mai ample, dar atît de sincronizate, că se anulau una pe alta.

Pînzele zburaseră sus, umflate de vînt, cu semnătura Terezei risipită de toată suprafața lor albă; acopereau jumătate de cer, ca o cale lactee altfel construită, iar florile, ondulate de vînt, păreau o constelație colorată.

Maria nu cunoscuse vasul cu vele și nimeni nu i-l explicase. Îl înțelese singură, dintr-o dată. Prin mijlocirea vîntului, pînzele dădeau balansului același ritm ca al mării. Decurgea o senzație de odihnă deplină, într-o beție încă nedeclarată, și-ntr-un vis încă neînceput.

Tereza, absentă un timp, se întoarse în cockpit și reîncepu să distribuie votcă la toată lumea. Ridicase singură focurile, după ce îi ajutase lui Màrtin să ridice vela mare. Marinarul făcea ordine pe punte, întărea nodurile fungilor, strîngea parîmele. Màrtin fixă corectorul cîrmei pe direcția insulelor, luă un pahar de votcă, îl duse marinarului, apoi veni și el în cockpit. Maria nu descoperise nici o asiduitate în purtarea lui cu Dia. Și totuși ea nu avea obiceiul să fabuleze. Poate se petrecea ceva, fără privire și fără vorbe. Cum Màrtin avea pantalonii sumeși pînă la genunchi, fiindcă îl stropise un val spart în bordaj, Maria descoperi deasupra gleznei drepte o cicatrice adîncă, o împunsătură care aproape îi segmenta fluierul piciorului.

— O amintire din luptele mele cu rechinii, îi explică el, văzîndu-i privirea.

Deci era adevărat ce spunea Tereza!

— Nu-i un risc prea mare să te lupți cu ei în elementul lor?

— Eu am avantajul că judec. Și apoi nu-mi pierd firea, pe cînd ei sînt proști și fricoși. Dacă nu mă împresoară prea mulți, nu-i greu să-i alung; ajunge să-i amenинț. În cel mai rău caz, le arunc peștele pe care l-am prins; nici nu vor altceva, cu mine nu au nimic. Dar e nedrept să mă jefuiască, de aceea îi urăsc, și ori de cîte ori pot, mă lupt. N-am măsurat niciodată riscul;

poate că îmi place. Îmi place în orice caz să înot sub apă, iar pescuitul îmi ajută să trăiesc.

Maria stărui, cu ochii la glezna lui:

— Dar cum mai e cu putinţă să scapi, dacă a apucat să...

— Să mă înhaţe? (Màrtin rîse.) Ştii, aici a fost un decalaj între gesturile şi intenţiile noastre. Cînd mi-a apucat glezna, îl şi lovisem; o lovitură zdravănă, cu harponul, drept în creştet. N-a mai putut nici să-şi schimbe intenţia, nici s-o ducă pînă la capăt. Ce s-a întîmplat cu el, nu ştiu. Eu am scăpat cu o lună de spital. Noroc că nu mi-a zdrobit articulaţia. (Îşi mişcă glezna.) Funcţionează. Şi noroc că la Port Lincoln, unde ne aflam atunci, au fost mulţi amatori de portrete.

Tereza completă.

— Treizeci şi nouă, plus cinci, căpitanul portului cu familia lui. Dar căpitanul portului nu mi-a plătit nimic.

— Îţi datorez două sute de dolari, spuse Rafael. Ţi-i aduc mîine dimineaţă.

— Nu fi prost! Nu-mi datorezi nimic, şi am să-ţi fac în fiecare zi cîte un portret. Chiar dacă nu le vrei. Am să le vînd mai tîrziu, pe oricît, chiar şi pe cincizeci de cenţi.

— Am să le cumpăr pe toate.

„E îndrăgostit! se gîndea Maria. Probabil suferă. şi se zbate ca un rechin lovit în creştet.“ Nu-l crezuse capabil de sentimente, iar dintre senzaţii bănuia că nu înţelege decît plăcerea.

— Cine vrea să înoate cu mine? întrebă Tereza, ridicîndu-se, în timp ce trăgea, cu o mişcare lungă, fermoarul treningului.

N-avea costum de baie pe dedesubt. Maria nu se mira, nu dezaproba, devenise doar curioasă. „Oare o să rămînă goală?“ De ce nu? S-ar fi dezbrăcat şi ea, dacă n-ar fi semănat a competiţie.

Tereza lăsă treningul să-i cadă în lungul trupului, apoi îşi scoase picioarele din glezniere. Stătea dezbrăcată în faţa lor, şi o priveau toţi, în afară de Rafael, care îşi lăsase ochii în panou. Sigur, era îndrăgostit. „De ce nu?“ îşi spuse Maria, începînd să admită. Se uită în jur cu nedumerire. De unde venea cuvîntul şi se repeta cu atîta stăruinţă? Era în faţa ei, îl citea

subconştient, numele iahtului, scris cu litere de metal cromat, pe dekhaus: *Why not?* Chiar copiat după Charcot, merită să se perpetueze. În vorbirea omenească, puţine sînt cuvintele care duc atît de departe. Şi cine ştie dacă nu venea dinaintea lui Charcot, de la wikingi? Sau de la fenicieni? „De ce nu se aruncă în apă?" se întreba Maria. Tereza întîrzia, dar cu atîta firesc, că nu puteai să-i atribui intenţia de provocare. Stătea s-o încălzească soarele, cu un drept din vechime, pe care îl reclama iarăşi de la lume. Era mult mai carnală decît s-ar fi bănuit sub trening, cu o personalitate inexplicabilă la o fiinţă atît de fragilă. Maria o studia în voie. Desigur că era frumoasă, şi chiar pentru toate vremurile, dar, peste perfecţiune, era adevărată, născută incestuos din ea însăşi, în tiparele ei, procreată de propria ei sămînţă. Nu putea fi pură, chiar dacă se ignora; la o asemenea plăsmuire puritatea ar fi făcut parte din păcatele capitale.

Rafael fugi în cabină, fără să ridice privirea. Tereza se aruncă în mare. Peste o jumătate de oră, Mărtin întoarse prova în vînt. Trebuia s-o aştepte, rămăsese departe, în urmă.

Tereza se urcă pe punte şi nu se mai arătă goală decît cu discreţie, timpul cît să-şi arunce halatul pe umeri. Dia se duse în cabină, îl găsi pe Rafael trîntit pe pat, cu păpuşa în faţă, amîndoi dezolaţi şi gata să plîngă. Se întinse lîngă el, atît de unduită şi de aderentă, că, să nu fi fost despărţiţi de rigori ancestrale, le-ar fi stat bine să rămînă acolo toată noaptea.

— De ce nu te-ai dus să înoţi cu ea? Poate vă iubeaţi şi vă înecaţi împreună.

Trecuse o oră de la plecare; ajungeau la jumătatea distanţei. Restul drumului se ocupară de masă. Mîncau în cockpit, la soare. Midii, cu piper şi lămîie. Marinarul le adunase de dimineaţă, pe stîncile de sub digul verde.

— Sînt la fel de bune ca stridiile.

— N-am mîncat stridii. Ia uite. Am găsit o perlă. Crezi că e adevărată?

— Sigur. Păstreaz-o.

— Aş vrea să mai găsesc una. Mi-aş face un colier.

— Două perle nu-s de ajuns pentru un colier.

— Nu, dar îţi dau o speranţă.

Insulele se vedeau aproape. În căutarea unui loc de ancoră, le ocoliră. Acopereau, împreună, o zonă circulară cu diametrul de vreo două mile. Din anumite unghiuri, suprapunîndu-se unele peste altele, păreau una singură. Apoi apărea un canal, le despărţea în două, şi cînd canalul se închidea în urmă, se deschidea altul în faţă.

— Curioasă geologie! observă Màrtin, care le studia cu binoclul. N-am văzut o asemenea structură nicăieri în lume. Care-i originea lor? Ce ştii despre ele?

Maria ridică din umeri. Nu ştia nimic, şi se întreba abia acum de ce nu se interesase niciodată temeinic. Colegii ei nu le dădeau atenţie. La fel pescarii. Doar vilegiaturiştii se duceau acolo, cu şalupa, sau cu barcazul, făceau ocolul arhipelagului, fotografiau piatra goală şi neîmbietoare, şi numai rar debarcau, pentru cîteva minute; nimeni nu era ispitit să traverseze vreuna din insulele inexplicabile. Nici Alber nu ştia despre ele mai mult decît arătau instrucţiunile nautice, iar acestea se mulţumeau să le precizeze locul şi să le descrie aspectul, pentru folosul navigatorilor. În extremitatea estică era un far, singura lucrare făcută de oameni. Într-o vreme, locuise acolo un paznic, care aprindea felinarele; erau peste patruzeci de ani de atunci şi i se pierduse urma. Din coliba lui nu mai rămăsese nici o mărturie; crivăţul o măturase, şi după cîţiva ani, în locul ei rămăsese piatră goală. Astăzi farul funcţiona cu electricitate, se trăsese cablu submarin. De două ori pe an o echipă de la Direcţia Porturilor venea cu şalupa să verifice instalaţiile. Arhipelagului nu avea nume; în dreptul lui, pe hartă, scria: *şase insule.*

Pornise iar motorul, a cărui trepidaţie îi transmitea Mariei vechea nelinişte şi nemulţumire. Canalele aveau în unele locuri abia cîteva zeci de metri lăţime; nu se putea manevra cu vele, mai ales că între insule vîntul ajungea slab şi instabil. Nu găseau loc de ancoră; de jur-împrejur, fundul mării era stîncos. Nici pe canale n-avea altă structură. Opriră motorul şi rămaseră în derivă; Maria îşi reveni îndată ce dispăru trepidaţia, dar acum o ameţea peisajul.

Se aflau în centrul arhipelagului, unde se întretăiau mai multe canale, creînd o zonă de apă întinsă, un bazin de aproape un kilometru; din acest punct, se vedeau toate şase insulele, dispuse circular, amintind literele din semnătura Terezei. Toate erau aproape plate, ca platoşele unor broaşte ţestoase; cea mai mare înălţime, în centru, nu depăşea trei metri; era uşor de presupus că iarna, pe furtună, valurile le spălau pe toată suprafaţa, şi aşa se explica lipsa oricărei urme de pămînt şi-a oricărei vegetaţii. Se vedea numai piatră albă, poate un calcar mai dens, dacă nu chiar marmură.

În chip uluitor, această natură săracă şi goală nu era respingătoare, nici măcar monotonă, ci, în felul ei bizar, foarte decorativă. Ploaia şi valurile, lucrînd fiecare sub alt unghi asupra rocii, creaseră reliefuri contrapunctate, o cizelură alcătuită din şerpuiri interminabile, împletite în tot atîtea forme cîte încap în imaginaţie. Nimic nu putea fi numărat, nimic asemuit cu altceva. Fiecare linie părea unică, dînd, mai bine decît suprafeţele imense ale deşerturilor şi ale marilor, senzaţia de infinit.

— Într-un singur loc, în Sahara, spuse Màrtin, am mai văzut asemenea reliefuri, la o scară mai mare, desigur, dar mai puţin misterioase şi mai efemere, căci erau dune de nisip, creaţia vîntului, făcute să se spulbere în bătaia altui vînt.

Cizelura pietrei avea gradaţii, reliefurile se împleteau într-o progresie lentă, de la un milimetru, pînă la adîncimi de şaizeci-şaptezeci de centimetri; toate decurgeau unele din altele, fără salturile întîlnite în restul naturii, şi probabil aşa se năştea impresia de armonie pe care o emitea peisajul.

Dar, mai presus de toate, era puritatea pietrei, culoarea ei albă, uniformă, nealterată, din care se ridica o lumină atît de densă, că părea palpabilă, ca o lentilă uriaşă, din cele mai curate cristale. Cerul deasupra apărea şi el alb, albul consistent al caseinei solidificate.

După un timp, Maria simţi că o ardeau ochii, care începură să lăcrimeze, dîndu-i teama că putea să-şi piardă vederea. Răul începuse mai demult; intrigată şi captivată de peisaj, nu-l băgase în seamă. La fel se întîmpla şi cu ceilalţi.

— Puneţi-vă ochelarii de soare! îi sfătui Màrtin. Dacă n-aveţi, căutaţi în cabină.

Aparatul lui fotografic developa şi copia automat. În primele fotografii nu apărură decît reverberaţii albe, ca de flacără. Puse filtre din ce în ce mai întunecate, pînă ce, în sfîrşit, izbuti să fixeze o imagine; părea luată pe altă planetă.

Maria îşi aminti legenda omului de la far, care venise orb de pe insulă. Nimeni nu putea locui aici. Arhipelagul părea destinat să rămînă pustiu şi necunoscut, pînă în mileniul cînd, ros de ploi, de vînt şi de valuri, avea să dispară în apa mării.

Màrtin scoase din magazie echipamentul de pescuit.

— Mergi cu mine? o întrebă pe Dia.

— Nu; mi-e frică.

Maria examina scafandrul autonom. Spera că este destul de perfecţionat, ca să nu fie primejdios. Acum cîţiva ani, în portul nou, un om fusese scos de la fund cu toracele explodat, ca un cauciuc de automobil.

— Dia, sigur nu vrei? Atunci am să încerc eu.

Îi era frică, nu voia să nege, dar adîncul mării devenea obsesie, cum fusese marea însăşi. Chiar dacă n-o iubise, şi n-o iubea nici astăzi, nu răbda să-i rămînă necunoscută. Între ele lupta rămînea deschisă; Maria spera să învingă.

Tereza se dusese la bucătărie; pregătea gustarea de la cinci după-amiază. Strigă pe spirai:

— Màrtin, poate găseşti o langustă.

— Aici nu trăiesc languste, spuse Dia.

— Atunci crabi. Şi pentru diseară, un calcan. Rămîneţi toţi să mîncaţi cu noi. Pe urmă mergem la bar.

Màrtin îi ajută Mariei să-şi pună tuburile de oxigen în spinare; i se părea de prisos să-i recomande combinezonul de cauciuc. Marea fiind caldă, costumul de baie putea fi de ajuns.

Aparatul i se păru Mariei prea greu, iar chinga îi limita mişcările, dîndu-i sentimentul că e legată la stîlp.

— Nu trebuie să faci nimic decît să respiri normal şi să înoţi încotro îţi place; oxigenul se reglează automat.

În timp ce-i dădea aceste sfaturi, lîngă balustradă, Màrtin îi prinse de braţ o busolă şi un altimetru, ca două ceasornice.

— Ţine seama în ce direcţie mergi, ca să te poţi întoarce. Şi deocamdată să nu cobori mai mult de zece metri. Dacă nu te îndepărtezi prea mult, nici nu trebuie să ai grijă de altimetru, fiindcă aici adîncimea e mică. Dar cel mai bine e să te ţii după mine.

Echipamentul continua s-o incomodeze, dîndu-i o stare de nesiguranţă, iar masca i se părea monstruoasă. Toate se schimbară cînd se adînci în apă. Teama dispăru numaidecît, atenţia fiindu-i atrasă de senzaţiile noi, necunoscute, nebănuite. Nu mai simţea greutatea din spate, nici chinga care o incomodase mai înainte. Avea pe tot trupul o apăsare egală, odihnitoare, de unde se năştea impresia că se află într-un element mult mai bun decît aerul. Înotase şi alteori sub apă şi trebuise să învingă cu efort şi cu îndemînare forţa care o ridica la suprafaţă. Se simţea nedreptăţită şi era înciudată, i se părea că marea n-o acceptă în intimitatea ei misterioasă, o expulza sistematic.

Acum forţa aceea, lucrînd de jos în sus, se anulase; plutea între ape, într-un echilibru stabil, într-o stare de repaus, de linişte şi de siguranţă. Apa devenise un element docil, o accepta, penetrabilă, şi dacă trebuia să se mişte spre a o străbate, nu-şi dădea seama cum era compusă mişcarea, de unde pornea, din ce parte a trupului; i se părea că înaintează prin simpla declanşare a voinţei. Nu percepea altceva deocamdată, îşi prelungea relaţia primară cu apa mării, trebuia s-o înţeleagă în toate felurile şi pînă la capăt. Dar, pe cînd îşi urmărea evoluţia tridimensională, ca în zborurile din vis, nerealizate, se descoperi pe sine, fără voie, fără mirare. Era aşa cum se ştiuse, îşi vedea trupul, de la extremitatea braţelor pînă la a picioarelor, cu anatomia veche, însă cu articulaţiile funcţionînd altfel, sub alte unghiuri, cu alt ritm şi altă amplitudine, parcă nelimitată, cu mai multe sensuri de mişcare, adaptate cardanic la cele trei dimensiuni ale lumii de apă. Era o cucerire; îi rămînea s-o folosească.

O scălda mai multă lumină decît văzuse vreodată sub faţa mării; chiar adîncimile totdeauna sumbre, aveau o culoare albă, egală, în care nu puteai percepe distanţele. La cîţiva paşi îl descoperi pe Màrtin, coborînd, cu capul în jos, cu harponul în mînă. El îi făcu semn să vină; îl urmă fără nici o teamă, alunecînd în

trena înspumată pe care o lăsa aerul expulzat din mască. Şi ea lăsa o asemenea trenă şi, pînă să se topească, se împletea, şerpuind, cu cea venită din faţă.

Un cer opac apăru pe neaşteptate; la început avu senzaţia că urcă, în loc să coboare. Cînd se dezmetici, stătea pe fundul mării, în lumina albă care crescuse în jurul ei, în vreme ce înapoi, spre suprafaţă, devenea albastră. Stînca de calcar se prelungea sub apă, la fel de curată ca sus, fără nisip, fără scoici, fără nici un fel de viaţă şi fără nici un reziduu al vieţii, un podiş alb, ale cărui dimensiuni se înecau în ceaţă şi deveneau nebănuite.

Singură i-ar fi fost frică; după ce se crezuse învingătoare, vedea că marea avea încă multe arme de luptă. Dar nu putea fi invincibilă! Maria se înverşunase pînă la nesocotinţă. Să fi fost beţia adîncului? Se uită la altimetru arăta numai şapte metri, abia era începutul. Màrtin porni înainte; înota jos, lipit de stîncă. Maria încercă sà meargă în picioare; nu era imposibil, însă înainta mult mai greu, rămînea în urmă. Începu să înoate, şi dintr-o dată îşi regăsi libertatea mişcărilor, ca mai înainte. Putea merge oricît, marea i se părea iarăşi supusă, se retrăgea, aşteptînd să fie învinsă.

După ceas, înotau de două minute; nu-şi dădea seama, cu propriile ei simţuri. Dispăruseră unităţile de măsură ale timpului, nu mai existau ore şi zile marcate de înserări şi răsărituri, şi numerotate calendaristic. Tot ce rămînea în urmă se suprapunea pe clipa cînd se născuse. Toate alcătuiau trecutul.

O barieră întunecoasă începea să crească în faţă. Platoul se păstra tot alb, dar coborîse doi metri, pe o pantă prelungă. Şi deodată, peisajul se schimbă, pe neaşteptate. Màrtin se oprise şi stătea în picioare, arătîndu-i cu mîna înainte. La jumătate de pas, podişul se sfîrşea, retezat, şi dincolo începea abisul. Maria avu această impresie numai în prima clipă; era o prăpastie, îi atribui adîncimea munţilor, transpusă invers. În clipa următoare, apa, care ocupa tot volumul anulă noţiunea de abis şi ideea se stinse. Rămase numai marea pretutindeni.

Aici însà peisajul se îmbogăţise. La cîţiva metri mai jos, în locul stîncii uniforme de mai înainte, se întindea un cîmp întunecat, nu sumbru, fiind brăzdat

de şerpuiri colorate, emanaţii fluorescente, instabile, care îşi schimbau şi nuanţa, şi locul. Pînă nu ajunse deasupra, Maria nu putu să-şi traducă impresia. Deşi vocabularul acestei lumi părea inabordabil, se dezvălui repede, deplin şi simplu. Nu putea vorbi sub mască, exclamaţia ei se exterioriza prin pielea înfiorată. Apa se răcise, începea să-i fie frig, însă bucuria întrecea orice suferinţă. Înota peste o pădure de alge, plante uriaşe, ca nişte arbori, dar fragile şi elastice. Marea, al cărei suflu nu-l mai simţise pe platoul de piatră, aici avea o mişcare continuă, balansată şi şerpuită, şi ea stîrnea pe întinsul pădurii arabescuri nesfîrşite. Unul nu se asemăna cu altul, desenele se succedau, înnoindu-se, ducînd din uimire în uimire. Toate apăreau irizate, de parcă ar fi fost vis, sau închipuire, şi totuşi, lumea de aici, încă neexplorată, părea mult mai reală decît lumea de deasupra apei. Iahtul, Tereza şi ceilalţi, cu gesturile, cu vorbele lor, i se păreau pieriţi într-un naufragiu; supravieţuiau numai ea şi Màrtin. Îl urma, cu o încredere pe care zadarnic ar fi încercat să şi-o explice şi să şi-o controleze.

În legănarea ei continuă, pădurea îşi arăta tijele cînd de o parte, cînd pe alta, ceea ce ducea la schimbarea culorilor şi la înmulţirea nuanţelor, pînă la feerie. Fondul, ruginiu la suprafaţă, mai jos devenea brun, apoi se pierdea în întuneric, unde nu putea fi altceva decît o noapte simultană cu ziua, prin etajarea lor şi prin comprimarea timpului. Un om aici putea să trăiască un număr dublu de ani, dar n-avea cum să-i numere.

Pe fondul ruginiu răsărea cîte o floare multicoloră, şi toate i se păreau Mariei că au şase petale. Din loc în loc, pădurea îşi schimba şi structura, şi culoarea. Se derulau zone galbene şi verzi, apoi vernil palid, fără colorofilă. După ce ruginiul şi brunul reveniră iar, se aşternu în faţă o plantaţie rară de alge negre, trestie şi abanos contopite. Ciudatele plante, fără frunze, părînd trase prin laminor, aveau în vîrful tulpinei elastice o singură floare, mică, albă.

O depresiune apăru brusc în faţă; în adîncul ei licărea o lumină verde. Era un luminiş, greu de înţeles prima dată. Màrtin coborî pînă ce întîlni o pajişte, unde se opri să aştepte; Maria rămăsese în urmă, dar nu fiindcă ar fi avut vreo ezitare. Surpriza îi paralizase

mişcările. Se aflau la şaptesprezece metri adîncime; presiunea rămînea suportabilă; respira bine, înviorată; simţea doar în urechi o apăsare. Trecuse un sfert de oră.

Jos nu erau plante, cum crezuse, ci fundul mării, o stîncă verde care, prin apa străvezie, prindea destulă lumină de afară, ca să capete viaţa smaraldului.

La acest loc de popas, se priviră.

Maria se gîndise uneori ce-ar face dacă după un naufragiu s-ar pomeni singură cu un bărbat, pe o insulă nelocuită. Se întrebase, examinîndu-l în închipuire, în a cîta zi ar trebui să întindă braţele.

Se priveau şi erau singuri. Din lumea exterioară nu venea decît oxigenul. . .

Printre alge se deschidea o alee dreaptă, parcă desenată; asupra ei cădeau, printre plante, raze oblice de lumină. Maria le primea în obraz, ca o mîngîiere ritmată. Acum mergeau alături, nu-l mai vedea pe Màrtin în cîmpul vizorului, în schimb îl simţea aproape; apa dizlocată de el stîrnea curenţi, care îi alunecau insinuant pe tot trupul. Un cîrd de lufari argintii traversă aleea. Păreau domestici. Maria întoarse capul; Màrtin avea harponul în mîna dreaptă, dar nu se pregătea să tragă. Ea înţelese: imersiunea lor căpătase alt sens; se simţi tulburată.

Peştii se înmulţeau. Acolo începea tabăra lor, fiindcă, după o pustietate atît de lungă, apăreau cîrduri după cîrduri; toată fauna Mării Negre. Şi încă o dată se făcu întuneric în faţă. Aleea se sfîrşea într-un perete de piatră. Màrtin o apucă de braţ şi o trase în sus, în clipa cînd ea putea să se lovească. Mîna lui avea înmagazinată electricitate, o simţi descărcîndu-se pe pielea ei, alunecînd lung, pînă la glezne. Peretele se lumina treptat, dar Maria plutea în întuneric, pînă ce se pomeni pe pustiul de calcar. Începea iar deşertul alb, fără vietăţi şi fără plante. El îi lăsă braţul; rămase o cicatrice fierbinte. Atunci văzu în zona apropiată de sub apă, o formă albă, ceva care semăna cu o barcă, zăcînd pe o coastă. Nu avu destul îndemn să se ducă, sau poate îi lipsea curajul să se îndepărteze de Màrtin. Niciodată n-avea să ştie dacă era o barcă, într-adevăr, şi dacà pe ea scria King Alexander.

Nu trecuseră decît douăzeci şi cinci de minute, cînd puseră piciorul pe punte. Mariei nu-i venea să creadă;

traversase o lume şi o viaţă, nu era închipuire, putea să le deruleze, în extensiunea lor adevărată. Îşi scoase masca; Màrtin îi desfăcu chinga aparatului. Stătea supusă. Să nu fi fost udă, i-ar fi ars obrazul.

— Cine mai pleacă?

— Eu şi Rafael, hotărî Tereza.

Părea cam agresivă. Maria se simţea vinovată, fără claritate. Ochii Diei o urmăreau iscoditori şi ironici. Pe urmă îi auzi glasul:

— Ţi-a plăcut?

Se întoarse spre ea.

— Ce să-mi placă?

— Să nu vă depărtaţi prea mult, spuse Màrtin. Nu mai este oxigen decît pentru treizeici de minute.

— Pentru patruzeci şi cinci! replică Tereza.

— Nu e sigur. Şi trebuie să rămînă o rezervă.

— În ce parte ar putea să fie peşte?

— Nu ştiu, răspunse Màrtin.

Maria se înroşi. Ar fi vrut să-l privească, dar Dia o examina fără pauză.

— Ţi-a fost frică?

— De ce să-mi fie frică?

Tereza îşi puse pe braţ, lîngă ceasornic, busola şi altimetrul.

— Ne întoarcem la cinci fără zece, zise, dîndu-şi drumul în apă. Aperitivul e pregătit.

Maria nu mai avea ţigări; marinarul îi oferi un pachet, Kent, exact ce fuma ea. Îl primi, socotind să-i plătească. El refuză banii, ofensat. Sigur că îl văzuse la bar, astă iarnă. Acum continua să o privească la fel ca mai înainte, cu un fel de complicitate ironică. Regretă că primise pachetul; trebuia să-l restituie, dar ar fi fost posibil ca el să nu primească, la fel cum nu primise banii. Întîmplarea nu-i plăcea, nu putea s-o curme, şi ea începuse. Ea începea totdeauna. Şi astăzi începuse tot ea. În luminiş, cînd îl măsurase cu privirea pe Màrtin. Probabil el îi citise gîndurile pe faţă; nu era greu să se vadă.

— Ce vreţi să beţi? întrebă Màrtin.

Stăteau în cockpit, el, Maria şi Dia. Marinarul se dusese la prova.

— M-am săturat de votcă, spuse Dia. Mai ai şi altceva?

— Whisky.

— Tereza l-a păstrat secret.

— Nu, e secretul meu. Am o sticlă a mea.

— Ia te uită! exclamă Dia. N-aş fi crezut.

Màrtin coborî în cabină, să aducă băutura. Dia strigă după el:

— Te rog să pui muzică! Mă auzi?

— Ce vrei să asculţi?

— Tot ce ai mai trist.

Bău două pahare de whisky, unul după altul. Era un dezmăţ şi o prostie. Se uită în ochii lui Màrtin.

— Îţi place Maria?... Şi eu?...Şi Tereza?... Eşti un poligam antipatic! Mai toarnă-mi!

Dia se întinse pe bancă.

— Te rog pune încă o dată banda... Cu muzica asta cred că e o bucurie să mori. Màrtin, te rog, vino aproape. Să ştii că am ceva cu inima. S-ar putea să mor astăzi, înainte de apusul soarelui.

Màrtin se ridicase şi privea faţa mării.

— Au trecut douăzeci şi cinci de minute. Trebuiau să se întoarcă.

— Nu fi gelos! Tu eşti de vină! De ce i-ai lăsat să plece împreună?

— Tacă-ţi gura!

Pe Maria o surprinse vorba brutală, deşi o socotea explicabilă. Întîrziau, fiecare minut devenea o ameninţare. Dia stătea întinsă pe bancă, lascivă, cu ochii închişi, cu gura umedă.

— Màrtin!

El nu răspunse. Se plimba agitat, cu ochii cînd la ceas, cînd pe faţa mării.

— Urcă-te la crucetă, îi porunci marinarului, şi vezi dacă n-au ieşit mai departe.

Maria se uita la marinar; era suplu şi îndemînatic; luase catargul în braţe şi se ducea în sus, alunecînd cu mişcările şarpelui. Prin tricou şi prin pantalonii de doc, strînşi, i se vedeau muşchii, arătîndu-şi forţa, în fluxuri şi refluxuri enorme.

— Se vede ceva? strigă Màrtin.

Marinarul ajunsese la prima crucetă.

— Urcă-te mai sus!

Pendulările catargului, amplificate de înălțime, măturau cerul cu el. Era la a doua crucetă, zece metri deasupra punții.

— Nu se vede nimic!

— Màrtin! chemă Dia.

— Ce vrei?

— Dacă mor astă seară, o să-ți pară rău?

Màrtin se repezi la ea, îl cuprinse grumazul și o ridică în picioare; părea pornit s-o sugrume. Maria înlemnise. El șovăi, pe urmă îi dădu drumul, și în timp ce fata cădea pe spate, îi plesni obrazul, de două ori, scurt, sălbatic.

Maria simți oroare și satisfacție.

Dia zăcea pe bancă.

— Mai ales acum, are să-ți pară rău dacă mor, Màrtin?

— Porniți motorul! strigă marinarul, din vîrful catargului. Sînt la cinci sute de metri, drept în față.

Iarăși începu trepidația; iritarea și nemulțumirea Mariei depășeau ce fusese de dimineață. Ar fi vrut să se arunce în apă. O văzu pe Dia ridicîndu-se de pe bancă. Lîngă ea era Màrtin, cu mîinile strînse pe cîrmă. Dia îi privea mîinile, cu un fel de stupefacție admirativă; apoi își pipăi obrazul și rămase cu o mină uimită.

— Știi că-i interesant? N-aș fi crezut! îi spuseMariei.

Trepidația devenise insuportabilă. Maria își ascunse fața în mîini, gata să hohotească. Motorul se opri; începu agitația.

Tereza se prinse cu o mînă de copastie și își smulse masca.

— Nu pot să-l ridic. Ajutați-mă!

Màrtin se aruncă în apă, îl cuprinse pe Rafael pe sub umeri, ținîndu-l cu capul deasupra apei. Masca i-o scoase cu dinții.

— Urcă pe punte! îi porunci Terezei.

Marinarul întinse brațele, s-o ajute; în timp ce ea se lăsa vlăguită pe marginea roofului, marinarul aruncă o parîmă. Màrtin o prinse cu o singură mînă, o trecu în jurul toracelui, pe sub brațe, o înnodă, apoi împinse povara, de la spate.

— Trage!

Trecuseră patruzeci și șapte de minute, dincolo de limită. Îi făceau respirația artificială, gură la gură;

n-aveau alte mijloace să-l reanimeze. Prima fu Maria. Se pomeni aplecată peste el, cu gura fierbinte, lipită de gura lui rece; expira greu, plămînul inhibat nu voia să se dilate. Suflă de multe ori, pînă ce îi veni amețeală. Buzele lui Rafael începeau să se încălzească, să nu mai fie străine.

Se clătina; cineva o dădu deoparte, îi luă locul. Maria se întinse pe banca din cockpit. Zîmbea rătăcită. După ce legi se unesc doi oameni și se plac unul pe altul?

Pericolul trecuse, respira normal, dar părea rătăcit, n-ar fi putut să-și păstreze echilibrul. Màrtin își lipi urechea de pieptul lui, îi ascultă inima. Se ridică, se apropie de Tereza. Stătea întinsă pe roof. Alături zăcea aparatul. Îl examină; cu amîndouă robinetele deschise, acul manometrului tăia în două cifra zero; pe tuburi nu venea nici o adiere.

— De ce-ați întîrziat?

— Nu mi-am dat seama; cînd m-am uitat la ceas, eram departe.

— Nu ești la prima experiență!

Tereza ridică ochii. Ce experiență? Màrtin o înșfăcă, o frînse pe genunchi, cu fața în jos, și începu s-o plesnească la spate, ca pe copii. Toți care vedeau întoarseră capul. Rafael se ridicase într-un cot; privea nedumerit și jalnic.

Dia se aplecă la urechea Mariei.

— Are palma grea, bătăușul, dar uite la ea cum stă! Probabil îi place... Te-a bătut vreodată un bărbat?

Nimeni nu se atinse de aperitiv. Maria voia să nu rămînă la masa de seară; odată ajunși în port, să coboare. Dia se împotrivi.

— Nu se face, tocmai acum.

Pînă să ajungă în port, venea oricum ora mesei. Tereza se duse la bucătărie; se purta, de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic. Atmosfera se calmase. Màrtin și marinarul începură manevrele de plecare; ridicau pînzele. Din fericire pentru Maria, vîntul fiind bun, nu mai trebuia să pornească motorul. Rafael stătea întins în pat, cu capul pe sul, lîngă păpușa în rochie roșie. Și obrazul lui era roșu; nu părea bolnav, dar sigur n-avea nici o vlagă și poate încă îl stăpînea spaima. Poate

spaima urma să crească, pe măsură ce se dezmeticea mai mult.

Din cabină, o uşă, spre prova, dădea într-un coridor îngust; în bordul drept era camera de toaletă, cu duş; în cel stîng bucătăria, destul de spaţioasă pentru un iaht de dimensiuni mijlocii, şi neaşteptat de bine echipată. Exista un mic aparat pentru orice nevoie, nimic nu cerea migala mîinilor. În afara maşinii de gătit, cu gaze lichefiate, toate funcţionau electric. În camera motorului erau baterii de acumulatoare şi un generator, care pornea automat cînd scădea tensiunea. Pornise de mai multe ori în timpul zilei; nu făcea zgomot, mergea cu benzină, şi nu i se simţea trepidaţia.

Maria venise să întrebe dacă nu putea să dea o mînă de ajutor. Oricît de mult spaţiu ar fi fost aici, în proporţie cu dimensiunile vasului, doi oameni nu se puteau mişca în voie; poate cel mult un bărbat şi o femeie; două femei în nici un caz; s-ar fi ciocnit între ele şi ar fi ajuns repede la antipatie.

— Îţi mulţumesc, dar n-avem loc, răspunse Tereza, politicoasă. Şi mă descurc singură. De obicei nu mă ajută nimeni.

— Acum sîntem mulţi. Măcar să pun masa.

— Mai bine du-te. N-ai să ştii cum, aici toate sînt altfel decît într-o casă. Lasă-mă pe mine!

În atitudinea Terezei era o reţinere vizibilă. Maria îşi dădea seama că o respingea, dar, faţă de cîte se întîmplaseră, trebuia să admită că se purta foarte bine. Ar fi vrut s-o studieze, să înveţe de la ea, ca pînă la urmă să-i semene.

Ieşi pe tambuchiul de la prova. După bucătărie descoperi o cabină, mică, ademenitoare, cu două paturi suprapuse, într-un bord, cu o canapea îngustă în bordul celălalt, iar în faţa ei cu o măsuţă dreptunghiulară. Lumina venea de sus. Toate erau de lemn ieftin, vopseaua însă le dădea eleganţă. Cuverturile, de pînză simplă, oranj, aveau volane negre. De sub ele apărea marginea cearşafurilor, albe, curate, cu dantelă apretată; se simţea în cabină micuţă o cochetărie discretă şi fină. Tapiţeria canapelei reproducea culorile cuverturii, oranj cu negru, şi Maria îşi dădu seama că erau culorile bordajului. Şi aici se vedea, în locurile libere ale pereţilor,

floarea cu şase petale, în culori diferite, semnătura decorativă Terezei.

Ar fi fost loc pe puţin pentru încă doi oameni, ca să trăiască în voie, pe acest iaht care cutreiera mările. Dincolo de tambuchi, un post de echipaj, în forpik, adăpostea materiale de întreţinere şi accesorii, vopsele, pînze de rezervă, felinare, parîme şi mai rămînea loc pentru patul marinarului. Maria simţi o arsură în stînga pieptului. Uitase să se gîndească la Alber, nu-l avusese în minte, în schimb, îşi dădea seama acum, îl adăpostise tot timpul în inimă. Trebuia să-l vadă chiar astă seară, să fugă la el, îndată ce punea piciorul pe chei. I-l amintise cabina micuţă, fiindcă îi revelase putinţa unei vieţi cu el, aici, departe de ostilitatea lumii, acceptînd ostilităţile mării. Era numai un gînd, n-ar fi avut curajul să-l aducă la îndeplinire, dar probabil că, să fi vrut, n-ar fi fost realizabil. „De ce nu?" se gîndea Maria. Îi era teamă? Nu, cu siguranţă. Îi lipsea elanul şi n-avea o credinţă. „Trăiesc în părăsire!" Trecînd peste orice, construindu-se din nou, tot nu s-ar fi putut. Cu Màrtin şi Tereza alături, ceva s-ar fi distrus repede. Erau bizari, inexplicabili, purtau cu ei un morb neînţeles, care, după mai multă vreme, putea să contamineze pe toţi din jurul lor. Şi ei? Ei doi, singuri, puteau să supravieţuiască oricît, fiind probabil imuni. Stăteau la soare, înotau sub apă, pescuiau, pictau, şi seara ascultau muzică. Orice muzică. Toată muzica din lume. Cîtă putea să fie? Jumătate de an de muzică neîntreruptă! Să fi fost atîta? Să fi fost încă mai multă?

Masa se puse în cabină; sus bătea o briză rece, care îi ducea repede spre coastă. La cîrmă stătea marinarul. Se întunecase. Pe uscat se aprindeau luminile, de la o zare la alta, părînd că se duc mai departe, dincolo de zări, că toată lumea e incendiată. Deasupra lor izbucneau, puternice, autoritare, sclipirile farurilor. Nimeni nu putea să se rătăcească!

Mîncau în tăcere, cu ochii în farfurie, dar se spionau unii pe alţii. Maria surprinse privirea Terezei, insistentă, deşi furişă. Stăteau faţă în faţă. Se aşezase fără să ştie care este locul gazdei. Cînd li se întîlnită ochii, Tereza se înroşi tare. „Ştie că numai eu pot să ştiu dacă se poate. Fiindcă am rămas cu un bărbat, douăzeci şi cinci de minute sub apă". De ce nu-l spiona pe bărba-

tu-său? N-ar fi putut să ştie şi el, la fel de bine?. Nu, ea ştie că el nu poate să ştie!" Ar fi putut să ştie dacă existase sau nu o dorinţă, dar numai Maria putea să hotărască dacă îndeplinirea ei era posibilă.

— Vreţi să ascultaţi muzică? întrebă Tereza.

— Ai făcut foarte bine muşchiul, spuse Dia. L-ai întrecut pe grataragiul nostru. Rafael, am dreptate?

Rafael nu răspunse. Ceilalţi tăceau. Dia continuă:

— Màrtin, vrei să-mi dai un pahar de whisky?... Iartă-mă, ţi-am trădat secretul.

„Ce jigodie!" se gîndi Maria, zîmbind în sine.

Màrtin se ridică şi aduse sticla de whisky.

— Nu-i nici un secret! spuse, punînd-o pe masă.

— Atunci de ce m-ai minţit?

— Ca să te exciţi.

— Eşti un monstru mezozoic! De o mie de tone. Poţi să faci praf două regimente. Dar nu pe mine!

Dia îşi ascundea trei sferturi din furie; Maria ştia că ar fi spart ceva, în capul lui Màrtin, şi chiar al celorlalţi, fiindcă erau martori. Se mulţumi să bea whisky din sticlă, cu capul dat pe spate, cu o patimă fabricată. Cînd luă sticla de la gură, Maria îi surprinse o grimasă. Băutura nu-i plăcuse; poza, acum şi probabil totdeauna.

— Vreţi să vă pun muzică? repetă Tereza.

Tăceau toţi, cu ochii în farfurie.

— Nu vrem! răspunse Dia, agresivă. Ia ascultaţi aici, de ce vă ascundeţi după deget? Hai să vorbim deschis; o să vă simţiţi mai bine. Şi-apoi sînt foarte curioasă. Tereza, ce-aţi făcut sub apă?

— Nu te priveşte. Eşti prea mică! răspunse Tereza netulburată.

Maria se miră că putea să rămînă atît de calmă, cînd mai înainte roşise, numai fiindcă li se întîlnise privirea. Dia se ridică în picioare.

— Nu sînt chiar atît de mică, izbucni arătîndu-şi şoldurile şi sînii. Lasă-l pe bărbatul tău să se culce cu mine şi o să afli de la el. Haide, Màrtin, emancipează-te! Şi să ştii că pe deasupra sînt şi fecioară. Ai să vezi. Dar îţi jur că n-am să-ţi fac nici o dificultate.

Tereza se duse şi deschise capacul combinei.

— Vreţi să pun muzică?

— Vrem! urlă Dia.

Marinarul îl strigă pe Màrtin; intrau în port. Îndată ce căzu ancora, Maria se ridică să plece.

— Nu mai mergem la bar? întrebă Dia, mirată cu inocenţă.

Màrtin îi duse cu barca. Se despărţiră pe chei.

— Îţi mulţumesc pentru ziua de astăzi, îi spuse Maria. Am s-o ţin minte.

Dia veni alături.

— O preferi pe ea?

Màrtin nu răspunse; Maria îi simţi ochii. Se priveau unul pe altul, ca sub apă. Era foarte obosită.

Rafael şi Dia o conduseră, pînă la far, pe esplanadă.

— Te duci la iubitul tău! observă Dia. Ar fi putut să fie al meu, dacă te gîndeşti bine. S-a întîmplat să-l întîlneşti înaintea mea. Numai cu douăsprezece ore.

Se întoarse spre Rafael, care tăcuse tot timpul.

— Acum poţi să spui. Cred că n-o să te ascunzi de Maria. Cum a fost sub apă?

Rafael îi întoarse spatele.

— Te-am lăsat. Vino singură, dacă nu ţi-e frică.

— Vrei să fii discret, descendent al lui Ramses! Mi-e ruşine că sînt soră cu tine. Şi nu mi-e frică de nimic. Ce-ar putea să mi se întîmple? Cîţi ar putea să tabere pe mine? O duzină?

Rămaseră singure. Maria voia să fugă, nu mai putea să aştepte, o ardea inima.

— Mai stai o clipă! Sînt foarte tristă, Maria! Mă crezi?

— Da; ştiu.

— De ce nu pot să iubesc pe nimeni?

— Ai să iubeşti într-o zi.

— L-aş fi iubit pe iubitul tău.

Maria se uită în sus, printre copaci. O umbră trecu pe la geam. Văzuse lumina dinainte, dar Alber pleca uneori în oraş, fără s-o stingă. Acum ştia limpede, sigur, definitiv, că el exista, acolo. Era fericită, o fericire venită de departe, cu cel mai încet dintre vehicule. S-ar fi putut să nu ajungă niciodată, dar ajunsese înainte de a înceta s-o aştepte, deşi de multe ori obosise, sau se răzvrătise, sau negase şi nu mai crezuse.

Mîngîie obrazul Diei; era rece.

— Eşti fragilă şi monstruoasă! îi spuse. Mi-e teamă de tot ce poate să ţi se întîmple. Pari înarmată şi nu

eşti. Ai să pierzi toate războaiele. Aş vrea să te apăr, deşi nici eu nu am arme prea sigure. Ştii cum eşti tu şi ce are să se întîmple cu tine? Eşti o căţea mică şi capie, rătăcind pe cîmp, în căutarea unui stăpîn. Pînă sà dai de el, s-ar putea să nimereşti într-o turmă de porci. Cu vierii ai să te descurci; vezi să nu te sfîşie scroafele!

Dia asculta cu privirea în pămînt. Părea că plînge, doborîtă. Maria îi mîngîie iar obrazul; nu găsi lacrimile, dar cînd Dia ridică ochii, le ghici, ascunse sub pleoape.

— Îţi mulţumesc, Maria! Am să-ţi cer ajutor în războaiele mele. Vrei să-mi spui ceva? (Tristeţea din ochii Diei crescuse atît că părea viciată.) Cînd ai fost cu Màrtin sub apă...

— Spune!

— S-a întîmplat ceva între voi?

Maria rîse, dezarmată.

— Vrei să începi războiul tocmai cu mine?

— De ce? L-am început cu ceilalţi.

— Nu s-a întîmplat nimic, dacă vrei să afli.

Dia veni foarte aproape şi înălţă capul, s-o vadă mai bine.

— Dar *putea* să se întîmple?

Îi făgăduise alianţa. Maria văzu iar umbra trecînd prin dreptul geamului. Nu dorea nimic mai mult decît să fie cu Alber, astă seară şi multe seri, nu voia să le numere, îi era frică să se gîndească la toată viaţa. Toată viaţa e o noţiune nedefinită. O privi pe Dia în ochi. Din alianţă decurgea loialitatea în toate. Răspunse:

— Da, putea să se întîmple!

16

CÎND AJUNSE SUS, găsi uşa deschisă; Alber o aştepta în prag; însemna că o văzuse în stradă. O spionase?

— Nu ştiam că ai să vii astă seară.

De ce se năştea din nou în ea ostilitatea? Deşi ardea, emana răceală. Trecerea în dragoste înseamnă o escala-

dare. De obicei se întîmplă la început, la primele tresăriri ale sufletului. Sentimentele atrag gesturile, le sincronizează. Gesturile şi sentimentele ei se respingeau, fuseseră într-o contrazicere continuă şi nici măcar acum nu izbutea să le concilieze.

— N-aveam de gînd să vin. Bine că nu te-am găsit cu altă femeie. Mi-ar fi părut rău să te pun în încurcătură.

Privea în faţa ei fotoliul cu cerga. Erau aici intermediarii cei mai direcţi între gesturile lor. Cerga mai ales. Îi plăcea s-o tragă jos, să se întindă pe ea, sincer şi primitiv, simplificînd, eliminînd tot ce-ar fi fost de prisos. Fiindcă are specificul lui, un pat e penibil. Acum nu-şi mai regăsea gesturile directe de alteori. Se cuibări în fotoliu, ca seara trecută, şi el o înveli, din iniţiativa lui. Pentru orice alte gesturi, aştepta reţinut iniţiativa ei. Ea însă era acum înhibată. Îi rămînea raţiunea; putea să vorbească, ştia ce să-i spună. Nu se grăbea; rămînea timp, pînă dimineaţa.

— Ce ai de băut?

— Votcă.

— Dă-mi, dacă nu-i dulce şi parfumată. Am băut votcă toată ziua.

După ce gustă, nu se putu abţine, aruncă paharul pe fereastră; gestul nu-i aparţinea; îşi dădu seama abia după ce-l făcuse.

— E groaznică ! Parcă-i acid sulfuric. Ai spirt? Amestecă-l cu apă, jumătate şi jumătate.

— E prea tare; o să te ardă.

— *Vreau* să mă ardă.

Avea nevoie. Ca soldaţii înaintea atacului. Stătea cu paharul în mînă, un pahar mare, ca al omului de la bar.

— Stai jos, dar nu lîngă mine.

Alber se aşeză pe perna de la fereastră.

— Noaptea trecută, începu Maria, n-am înţeles ce mi-ai spus. Te-am ascultat, doar atît. Îmi plăcea glasul tău. Vrei să-mi mai spui o dată cine eşti?

El tăcea; poate se simţea jignit. Maria întinse mîna în direcţia lui, discret, pe furiş, ca să n-o vadă; n-o văzu, dar gestul era făcut. Răsuflă uşurată.

— Ştii ceva? Vreau să lămuresc astă seară neînţelegerea dintre noi. Mă vezi?

— Nu.

Fotoliul era în umbră.

— Eu te văd. (Îl bătea lumina de pe esplanadă.) Ai un nimb în jurul capului. Nu eşti cumva un arhanghel rătăcit pe pămînt?

Aşteptă, dar nu primi nici un răspuns. Răsuflă adînc.

— Atunci, să nu mai ocolim. Cred că ţi-ai dat seama, mi-e frică să spun. Te iubesc. Te iubesc îngrozitor de mult, şi niciodată n-am să-ţi mai spun, niciodată n-am să-mi iert că ţi-am spus. Te iubesc fiindcă nu m-ai înăbuşit. Fiindcă nu te-ai repezit la mine acum; m-ai fi dezgustat. Fiindcă ştii să mă ţii în braţe, fiindcă vii cînd te chem şi pleci cînd îţi spun să te duci, fiindcă ştii cînd să vii şi cînd să pleci. Sînt însuşirile tale esenţiale, le urmăresc de mult. Astăzi s-ar fi putut să mă culc cu alt bărbat. Fugitiv. În condiţiuni care eliminau raţiunea curentă şi creau altă raţiune, extraterestră. Ca într-o lume nou făcută, fără legi şi cu morala încă nestabilită. N-ar fi fost lasciv, ci experimental. Dar gestul, după definiţia lui curentă, rămînea acelaşi. Ce-ai fi făcut?

— Mi-ai fi mărturisit?

Maria se gîndi un timp.

— Dacă mă-ntorceam la tine, trebuia să-ţi mărturisesc. Şi m-aş fi întors. Te-ar fi durut?

— Da. M-ar fi durut.

— M-ai fi urît?

— Nu.

— M-ai fi alungat?

— Da. Şi n-aş fi vrut să te mai văd niciodată.

— Aşa trebuie să fie? întrebă Maria.

— N-aş putea altfel.

Se simţea îngheţată. Abia îşi auzea respiraţia. Alber vorbea, cu nimbul în jurul capului:

— Cînd ai intrat, ai pomenit de posibilitatea să fi găsit aici altă femeie. Era probabil în cincizeci dintr-o sută de cazuri şi posibil în nouăzeci şi cinci.

— În nouăzeci şi nouă! îl corectă Maria.

— Nu te cred şi nici tu nu crezi. Uneori ne jucăm cu vorbele, ca să le auzim cum sună. Iar acum, dacă te-ai destăinuit, ascultă şi destăinuirea mea. De cînd te-am întîlnit pe tine, nu m-am mai apropiat de altă femeie. În gînd, da, nu vreau să te mint, fiindcă dacă le vezi, nu se poate să nu le cîntăreşti din ochi, să le

clasifici, şi uneori să le şi doreşti. Dar le-am respins. Fără regret, fără chin. Cu satisfacţie. Trăiesc aşteptîndu-te şi pregătindu-mă pentru tine. Toate gesturile mele intime îţi aparţin. Eşti oglinda mea cînd mă spăl, cînd mă pieptăn, cînd îmi pun cămaşa. Aşa cum unii acumulează averi, eu acumulez tandreţea pe care să ţi-o dau ţie; o adun din cer şi din soare, din copaci, din flori, din valuri. Nimic nu trece prin faţa mea, frumuseţe şi bucurie, fără să te aduc în gînd şi să nu le împart cu tine. Altfel, zilele mele n-ar avea sens, existenţa mea n-ar avea raţiune... Ajută-mă să mă opresc aici.

— Da, încuviinţă Maria, încă un cuvînt şi ar fi prea mult! Socotesc că n-a fost o declaraţie de dragoste, ci o confesiune. Poate mai tîrziu o să mă încălzească. Deocamdată mi-a tăiat respiraţia. Mi-e frică de ceea ce înseamnă tot, absolut, definitiv. Vreau să rămînă neprevăzutul, în libertate, capricios şi ilogic, chiar dacă el s-ar numi suferinţă. Bucuria continuă animalizează. Iar fidelitatea ta, aşa cum ai definit-o, m-a coborît din cerul unde ajunsesem înainte. Fidelitatea e o convenţie; oamenii inteligenţi nu pot s-o suporte.

— Atunci, o întrerupse Alber, vreau să rămîn prost, fără leac şi pînă la moarte. Pentru mine, gîndul că în afara ta nimeni nu poate să pătrundă în zona sentimentelor mele, a bucuriilor pe care mi le dai tu, e o voluptate egală cu dragostea însăşi. Dacă nu cumva mai mare. Fiindcă e continuă, e totdeauna cu mine, secretul meu, pe care îl port printre oameni, care îmi dă siguranţă şi superioritate asupra a tot ce există pe lume.

— Poţi veni mai aproape! spuse Maria. Mi se pare că am nevoie. Aşază-te aici, la picioarele mele. Îţi stă bine... Cum de-ai putut să aştepţi atît?

— Aveam nevoie de tine. N-a fost o abilitate, fiindcă nu am cumpănit între două situaţii, s-o aleg pe cea mai bună. Am jucat pe o singură carte.

Şi cîştigase. Avea dreptul, trebuia să cîştige!

— Uneori m-am crezut învins şi mi-am căutat alte poziţii. Am fost şi revoltat. Te-am şi urît. Ne aflam în război. Războiul tău. Puteam să-l cîştig mai de mult, de la început, plecînd. Ferm, cu gîndul să rămînă definitiv. Ai fi venit după mine, dar ai fi fost rănită. Şi ar fi fost prea tîrziu. N-am vrut ca războiul să se termine urît. Am vrut să nu fie nimeni înfrînt.

„După ce trece prin toate încercările, se gîndea Maria, prin toate grozăviile, după ce îşi neagă toate idealurile, după ce îşi fărîmă pumnii lovind şi e sătul de ură, de brutalitate şi duşmănie, omul se întoarce la iubire, prin ultima lui raţiune de a fi pe lume.“ Luă mîna lui Alber cu amîndouă mîinile. Se simţea firavă, şi aşa trebuia să fie.

— Blîndul meu războinic ! Ce bine că nu m-ai rănit !

17

RAFAEL AVEA două sute de dolari; îi luase din plicul impermeabil unde îi ţinea Tulip. Nu se putea numi furt. Lăsase în loc o chitanţă.

La opt, cobora în portul de iahturi. Scara avea cincizeci şi şase de trepte; nu le numărase pînă astăzi. Soarele bătea drept din faţă, făcînd să sticlească apa bazinului. Era orbitor, nu mai desluşea nimic, decît o oglindă lucioasă. Cînd ajunse jos, văzu dintr-o dată: iahtul plecase. Pleca şi alteori, chiar mai de dimineaţă. Nu-şi ierta că întîrziase. Puse mîna pe buzunarul cămăşii. Simţi banii: douăzeci de hîrtii de zece dolari mototolite şi slinoase, trecute prin sute de mîini, prin toate porturile, pe la toate vămile. Ar fi vrut să fie hîrtii noi, neatinse; n-avea unde să le schimbe.

Îşi închipuia că după ziua de ieri, atît de obositoare, n-au să iasă la pescuit foarte devreme. În larg nu se vedea nici o pînză; poate căutau o zonă bogată în peşte, după promontorii.

Din umbra unei bărci trase pe chei, se ridică un om; venea alene, în capul gol, cu mîinile în buzunare şi cu un pai în gură; îl recunoscu după mers, era marinarul. Fugi spre el. Îşi ţinea mîna pe buzunarul cu banii.

— Cînd au plecat?

— Aseară.

— Cum aseară?

— Aseară, la nouă şi jumătate. După ce v-aţi cărăbănit.

— Şi de ce eşti aici?

— Fiindcă nu mai aveau nevoie de mine. M-au debarcat, înţelegi? S-au dus.

Rafael păli. Marinarul îl privea impertinent.

— Unde s-au dus?

— În lume.

Nu putea să creadă. Marinarul întinse mîna.

— Scoate banii!

Nu se vedea nimeni pe chei.

— Ce bani?

— Dolarii. Două sute. Să nu faci pe nebunu', că ştiu.

Rafael se uită în jur, pe cheiurile goale, se uită în sus. Strada era departe; cincizeci şi şase de trepte. Marinarul aştepta cu mîna întinsă.

— Dă-i, ca altă scăpare n-ai. Nu pleci viu de aici.

Marinarul scoase cuţitul din carîmb; purta cizme de cavalerist, pînă la genunchi. Rafael se ştia mai slab, şi n-avea nici o armă. Se gîndi să fugă; scăparea nu putea fi sigură; dacă nu-l ajungea, ar fi aruncat cuţitul; îl văzuse ţintind în catarg, de la cinci metri; de zece ori, şi greşise numai o dată. Duse mînă la buzunar şi scoase banii. Dar deodată îl cuprinse o furie la care nu se aşteptase. Îşi aminti toată ziua de ieri; portretul Terezei; şi Tereza însăşi, în trening; apoi sub apă. Dar aceea era altă Tereză, din altă lume; venise în treacăt, pe urmă murise. Se uita după ea, într-o depărate a visului; se făcea tot mai mică. Iar el era singur, cu atîta gol în piept, că nu mai avea decît sufletul. Şi în golul acela năvălea umilinţa. De ce să fie victimă? Banii din mînă, a căror valoare o ştia doar teoretic, erau o miză. O pierduse înainte de a o pune pe masă. Nimeni n-avea dreptul s-o mai atingă.

Nu-şi mai simţea sîngele în vine; tremura mărunt, din tot trupul. Văzîndu-l învins, cu banii în mînă, marinarul rînji satisfăcut şi băgă cuţitul în carîmbul cizmei. Rafael lovi cu pumnul stîng. Nu lovise niciodată un om, nu ştia cîtă forţă să pună. Lovi drept între ochi şi atît de tare, că îşi fărmă pumnul; nu-l durea, dar era moale. Banii căzură pe jos, plini de sînge. Îşi privi pumnul; nu sîngera. Abia atunci îl văzu pe marinar, cu faţa roşie, orbit, clătinîndu-se; al lui era sîngele. Rafael se aplecă să adune banii, cu mîna nerănită. Cînd se ridică, marinarul se năpustea spre el. Băiatul nu făcu

altceva, decît să ţintească; era oribil, era greţos: îşi luase drept ţintă pata de sînge, şi marinarul intră cu arcada fărîmată, drept în pumnul lui, rigid ca o gheoagă. Nu mai scăpă banii. Îi strînse atît de tare, că şi nervii amorţiţi se treziră. Strînse, înfruntînd durerea atroce, cu o cruzime faţă de el însuşi, la care nu poţi ajunge decît odată cu pierderea minţilor. Nici nu-i mai trebuiau, judecase ce trebuia să facă, singurul gest admisibil. Strînse banii pînă ce socoti că sînt făcuţi pastă, şi atunci îi aruncă în apă; n-avea alt mijloc, să-i distrugă.

Pluteau, ar fi fost nevoie de ore ca să se îmbibe cu apă, sau să se destrame, să-şi piardă structura. Noroc că marea îi sugea, se îndepărtau de chei, deveneau greu vizibili. Marinarul se dezmeticea cu întîrziere; aruncarea banilor îl clătinase mai mult decît pumnul proptit în arcadă. Dădu să se arunce în apă, îmbrăcat şi cu cizmele în picioare; nu-şi mai vedea adversarul. Rafael ajunse prea tîrziu să-i ţină calea. Nu-i rămase decît să se trîntească la pămînt, în urma lui, şi să-l apuce de picioare. Marinarul căzu cu faţa în piatra măruntă, se duse tîrîş pînă la marginea cheiului, zdrelindu-şi obrazul. Trebuia să-l lovească numaidecît, acum, cît era răpus, să nu-i dea răgaz, altfel Rafael simţea că n-ar mai putea să-l înfrunte încă o dată; îi venea ameţeală, pămîntul, marea şi cerul se amestecau între ele. Se repezi, împleticit; o forţă din afară îl abătea din drum, trăgea de el, smucind, şi n-avea cum se împotrivi. Se opri pe bordură, înainte de a cădea în apă, cu o încordare a voinţei necomandată de el. Singurul lui act conştient fu să caute cu ochii banii zvîrliţi; nu se mai vedeau; răsuflă, liniştit. Atunci marinarul se ridică, la doi paşi de el. Se ridică încet, ameţit, întîi pe coate, apoi în mîini şi-n genunchi. Dacă Rafael i-ar fi tras un pumn sub bărbie, l-ar fi lăsat fără puteri şi înfrînt. Dar nu-l vedea; în apele roşii care se vălureau în jurul lui, flutura, irizată, imaginea Terezei, dusă de curenţi printre alge. Voia să ajungă la ea, dar nu putea înfrînge împotrivirea apei. Ea era tot mai departe, iar forţele lui, tot mai slabe; înţelese că n-avea s-o mai vadă niciodată.

Nu se împlinise ziua de cînd moartea trecuse pe lîngă el; acum moartea venea a doua oară. Marinarul se ridicase în picioare, mutilat, cu o plagă vînătă, de la rădăcina părului pînă la bărbie, încrustată cu nisip şi

criblură, ca o mască de groază. Era prea tîrziu să fugă, şi nici n-avea putere. Nu simţea frică; primi lovitura senin, aproape cu mulţumire.

Era duminică, ora opt şi jumătate dimineaţa.

Maria şi Alber treceau pe sus. Ea nu se uită în port, peste parapetul de piatră. Şi dacă s-ar fi uitat, n-ar fi băgat de seamă că iahtul nu mai era acolo; uitase. Un circuit din creier, în zona memoriei, era tăiat cu precizie în faţa celulei unde se aflau amintirile ei din după-amiaza zilei trecute, sîmbătă, 1 septembrie.

Ieşise din casă şi se pomenise în lumina soarelui, aurie, călduţă şi calmă, puţin obosită, anunţînd toamna.

— Lasă maşina. Vreau să mergem pe jos; mult. Pînă diseară.

Oraşul era gol, duminica rămînea provincială. Ocoliră centrul şi merseră pe străzile de deasupra mării. În jos, pe rîpa altădată hidoasă, se înşirau căsuţe noi, în amfiteatru, fiecare cu un patio în spate, cu o terasă spre mare, cu un palmier de o parte, cu un chiparos în cealaltă, într-o simetrie căutată, repetîndu-se sistematic. Era o monotonie găsită cu rafinament, şi ea transpunea în registre terestre monotonia valurilor, atît de vorbitoare. Toate vorbeau în această natură, în a cărei uniformitate rămîneau, ca şi în mişcarea mării, mii de nuanţe, inedite, născute din ele însele şi nerepetîndu-se niciodată.

— Aş vrea să locuiesc aici, spuse Maria. E simplu, cald şi bine. Aici nu poate fi nimeni urît şi bătrîn. Nimeni nu poate fi rău. Nici bolnav. Şi nici nu poate să moară. Ştii ceva? Sînt mulţumită şi fericită. Prima oară în viaţă. Vreau să te ţin de mînă.

La capătul golfului se sfîrşea oraşul; faleza începea să coboare, pînă se pierdea pe plaja de o lăţime nemăsurată; o generozitate, în nisip şi spaţiu. Autostrada, care o tăia în lung, nu izbutea s-o segmenteze şi, oricît ar fi fost de impozantă, cu cele şase benzi de circulaţie, părea minoră în mijlocul peisajului.

O perdea de pîclă violetă, persistînd şi în zilele cele mai senine, printr-o ciudăţenie meteorologică, acoperea oraşul nou, staţiunea de vilegiatură, ale cărei blocuri, oricît de armonios combinate, violentau natura calmă şi plană. Datorită fenomenului, înainte de a întîlni construcţiile imense şi somptuoase, străbăteai o zonă

incertă, de vis tranzitoriu, şi nimic nu te mai surprindea cînd ieşeai în lumină.

Mergeau desculţi, umăr la umăr, cu pantofii în mînă, prin nisipul rece şi încă umed. Nu se vedeau oameni pe plajă, iar şoseaua era goală. Printr-o dispoziţie a municipalităţii, duminica, autobuzele nu începeau să circule înainte de ora douăsprezece. Acest timp de repaus, probabil inexistent în altă parte a lumii, ducea la impresia inedită că pămîntul a încetat să se învîrtească în jurul soarelui, că a încetat totodată orice luptă între om şi natură. În primul rînd se cîştiga liniştea, şi în aer nu mai plutea miros de benzină. Se prevestea idealul cînd omul avea să înfrîngă maşina creată de el însuşi, după milenii de zbucium, să descopere alte mijloace de deplasare, în propria lui biologie, putinţa de a zbura fără aripi exterioare, fără propulsie mecanică, ci prin forţa spiritului, şi, încă mai mult, de a fi, în acelaşi timp, într-o infinitate de locuri. Aceste soluţii se căutau cu înfrigurare, trebuiau găsite înainte ca omenirea să moară asfixiată. Pe Maria o urmărea un gînd, din zorii zilei.

— Astă noapte am visat că zbor. Zburam prima dată; pînă acum n-am izbutit.

— Eu continui să visez în fiecare noapte. Uneori mă trezesc foarte obosit. (Alber se opri surprins.) Astă noapte n-am visat!

— Mi-ai transmis mie forţa ta. Am simţit un fluid, încă înainte de a adormi, cum am pus capul pe pieptul tău.

Din negura violetă răsări un om, pe autostradă, o umbră neagră, dezarticulară, care venea în fugă spre ei, strîmbîndu-şi picioarele în beton, bălăbănindu-şi braţele în aer, de parc-ar fi vrut să se sprijine în ele, ca în nişte aripi. Fugea deznădăjduit, scoţînd strigăte de neînţeles, răsucindu-se cînd şi cînd, spre a privi înapoi şi în părţi, cum ar fi căutat pe cineva, în locurile unde nu se vedea nimic.

Merseră spre şosea, în întîmpinarea lui. Era Tulip, dar de nerecunoscut, un om scos din minţi, strigînd: Taxi! Taxi! Taxi!

Se uită la ei, nu-şi dădu seama cine sînt, îi întrebă, absurd, cu un glas rugător şi sfîşiat:

— Taxi! N-aţi văzut?

Îşi continuă fuga spre oraş; strigătul nu se mai auzea, poate îi înţepenise în gît, dar gonea ca şi pînă atunci, parcă beat, sau nebun.

Se duseră drept la Caravanserai. Porţile, totdeauna închise, acum erau date în lături şi le bătea vîntul. Femeile de la bucătărie boceau lîngă cazanele răsturnate. Turcoaica bătrînă se lovea cu capul de ghizdurile puţului. Peste şopronul scund ieşeau capul cămilei şi cocoaşa. Pe pridvorul de la odăile familiei, o văzură pe Dia, într-un halat scurt, de plajă, neîncheiat în faţă, zgîriindu-şi pielea cu unghiile, însîngerîndu-se. Alături chelălăia cîinele.

18

ÎN AFARĂ DE EL nu mai erau decît trei asistente. Îl chema, neinspirat, Milcuţ, nume pe care toată lumea îl pronunţa cu nedumerire. Avea treizeci şi doi de ani, îşi începuse bine meseria, dar şi acum se simţea slab cînd intra în sala de operaţie. Se învingea cu bravură, pe urmă rămînea trist toată ziua. Nu spunea nimănui. Continua, fiindcă se îmbarcase pe o corabie primejduită, şi dacă ar fi plecat, i s-ar fi părut o laşitate. Ştia că într-o zi va trebui să termine, cînd se va ivi altcineva să-i ia locul. Profesorul se luptase să-l aducă în clinică, îl apărase de intrigi şi de invidii, îi consacrase clipele cele mai bune, ca să-i transmită ceva din el, inspiratele şi uimitoarele lui intuiţii, să lase o moştenire şi să aibă un sprijin, cînd avea să-i tremure mîna.

Era de gardă, singur, numai cu cele trei asistente, în toată clinica, duminică dimineaţa, la ora nouă. Nu găsise pe nici unul din ceilalţi; nu răspundeau la telefon, dormeau, se îmbăiau, se pregăteau să plece la plajă; nimeni nu putea să-i împiedice. Stătea rezemat de tocul uşii, mai alb decît halatul şi vopseaua, cu o mînă moartă pe lîngă trup, cu cealaltă ţinînd receptorul.

— Nu pot! Am să mă pierd!

Îl găsise pe profesor. Îl chemase la urmă. Ar fi vrut să nu-i strice duminica, îl ştia obosit, ca niciodată,

gata să se încline. Să fi fost față în față, profesorul l-ar fi privit în ochi cu puterea lui hipnotică, i-ar fi alungat orice teamă. Prin telefon nu-i simțea fluidul; rămînea doar un glas, de departe:

— Milcuț, băiete, așteaptă-mă! Sînt acolo într-o jumătate de oră. Pînă atunci deschide-i toracele.

Puse receptorul pe furcă și își privi mîinile. Nu atinsese niciodată cu ele o inimă omenească! Avea mîini albe, cu degete lungi; cînta la trompetă. Studiase jazzul la conservator. De ce nu renunțase la medicină? Visa o orchestră de opt oameni, să umble nebuni prin lume.

Pe coridor, Tulip îi ținea drumul, prăbușit în genunchi; își încolăci brațele pe picioarele lui.

— Domnule doctor, nu mi-l prăpădiți! Odorul meu! Dați-mi-l viu!

Intră în sala de operație și păli mai tare, puțin frînt de mijloc, cu mîinile departe de trup, ca în fața unui rînd de puști.

Afară Tulip își continua lamentul, cu capul în zid:

— Odorul meu, comoara mea, sîngele meu neprețuit, să nu te duci! Rămîi și am să te țin ca pe fiii de împărați, am să te îmbrac ca pe prinți, cu dantele la gît, am să-ți umplu degetele cu inele subțiri, am să-ți cumpăr automobil. Să nu te duci, odorul meu, că nici îngerii din cer nu sînt frumoși cum ești tu!...

Nici îngerii nu puteau fi atît de frumoși! Cu fața în sus, sub lampa ciclopică saturată de lumini, cu obrazul prelung, fin, fără sînge, adîncit sub pomeți, dînd o umbră romantică, rămasă pe lume dintr-un timp pierdut, cu o adolescență prelungită gingaș peste ceea ce începea să fie matur, cu pieptul sculptat într-un bronz pur, neatins de intemperii, abia scos din topitorie și încă nerăcit. Iar în stînga pieptului, cuțitul, împlîntat oblic și pulsînd.

Pulsa, de parcă ar fi fost viu, făcînd parte din trup. Milcuț se apropie, șovăind. Îi era groază, nu îndrăznea să se gîndească la bisturiu. Nici îngerii nu puteau fi atît de frumoși! Băiatul stătea cu ochii deschiși, uitîndu-se neliniștit la soarele de cristal aprins deasupra lui; poate nu mai înțelegea nimic. După mișcarea cuțitului, inima bătea tot mai slab, în schimb ritmul devenea tot mai rapid. Milcuț privi grumazul scăldat în sudori, care coborau de pe frunte, de pe obraji, dînd naștere unei

orografii chinuite. Din toată această anatomie expusă direct în lumina dizolvantă a lămpii scialitice, care dezvăluia reliefurile şi adînciturile, fără să facă umbre, numai grumazul îşi pierdea liniile; părea al altui trup şi-al altei vîrste. Venele jugulare erau umflate bestial, cum nu mai văzuse. În ele descoperise primul simptom; după cîteva clipe de panică, îşi amintise; o simplă informaţie teoretică, i se fixase în memorie şi ieşea la iveală prin invocaţie. Trebuia să iasă la iveală tot ce învăţase, nu avea pe cine să întrebe, nimeni nu venea să-l ajute. Inima putea să mişte cuţitul şi prin atingere, dacă lama se afla destul de aproape ca să înregistreze pulsaţiile. Dar venele jugulare dovedeau că în cavitatea pericardului se infiltra sînge; inima era străpunsă.

— Da, fără îndoială! îi confirmase profesorul. Totuşi fă-i o radiografie toracică.

— I-am făcut-o.

Urmase o pauză, punctată cu pocnetele telefonului, ca nişte semne de mirare.

— De ce? întrebase apoi profesorul.

Îl interoga iscoditor, ca la examen. Milcuţ avusese timp să-şi spună că erau vorbe de prisos. Convorbirea ţinea de patruzeci şi cinci de secunde.

— Ca să fiu sigur. Inima e mărită uniform, pe toată suprafaţa.

Pînă aici mersese bine; cunoştea simptomul, teoretic. Îi venise în minte la timp şi cu claritate. I se cuvenea bilă albă.

— Da! Deschide-l numaidecît! Să nu atingi cuţitul. Să-ţi aducă doi litri de sînge.

Nu avea ca ajutoare decît pe cele trei asistente; le cunoştea, dar nu putea să le identifice, le uitase numele. Se mişcau în linişte, pregăteau instrumentele, cu o rutină care le făcea să pară indiferente. Nu le impresiona de loc băiatul mai frumos decît îngerii? Nu le interesa nici măcar anatomia lui, atît de armonioasă? Puteau să-l privească în voie, cum niciodată nu-şi priveau bărbaţii acasă, puteau face comparaţii. Din tot al lui, era acoperită numai faţa. Nu în întregime; rămîneau liberi ochii, neliniştiţi, fruntea şi bărbia, cu năduşeala curgînd în şuviţe groase. Masca de oxigen cuprindea numai nasul şi gura, dar poate îi anula fizionomia; de-aceea femeile erau atît de indiferente.

Milcuţ deschise vena, în braţul drept, şi introduse tubul subţire de material plastic. Nu-i tremurau mîinile, toate erau intrate în matcă, dar cuţitul mişcîndu-se în faţa lui, îi dădea o durere îngrozitoare în stern, de unde iradia în tot toracele. O venă proeminentă, fragilă şi elastică ! Venă de om tînăr, nesclerozată ! O asistentă, nu ştia care, făcu legătura, şi sîngele din sticla de pe stativ începu să curgă încet, picătură cu picătură.

— Avem doi litri? întrebă Milcuţ.

Trebuia la urmă, pentru o compensare rapidă, cînd se scotea cuţitul din inimă. Nu voia să se gîndească la clipa aceea; nu-l privea, n-o putea duce pe umeri. Ceasul electric de deasupra uşii arăta nouă şi patruzeci şi cinci de minute.

— Începem ! hotărî Milcuţ.

Toate trei asistentele ezitară, rămaseră cu mişcările neterminate. Nu înţelegeau ce să înceapă. Cuvîntul era al profesorului, îl cunoşteau, suna ca un ordin de pornire la atac. Nu înţelegeau cu *cine* să înceapă.

— Începem ! repetă Milcuţ.

Acum îi împrumutase şi tonul. Asistentele îşi reluară mişcările. Durerea din stern încetă deodată. De ce s-ar fi temut? Nu el împlîntase cuţitul ! Ceru prima seringă; dolantin cu atropină. Injectă lent, cu o mişcare micrometrică, uitîndu-se cînd la ceas, cînd în ochii bolnavului; privirea neliniştită începea să se tulbure. Unde putea să fie fata lui de aseară? Trebuia să existe o fată; sau mai multe. Dacă se năpusteau acum pe uşă? Nu era nimeni pe coridor, să le oprească.

Trecură două minute. Ceru a doua seringă; un gram de thiopental. Alte trei minute. Îi urmărea respiraţia, cunoştea ritmurile ei şi inflexiunile; treptat, bolnavul îşi pierdea cunoştinţa. Trecu la căpătîiul lui, îi desfăcu maxilarele şi examină glota cu laringoscopul. Era crispată, ar fi însemnat s-o rănească. Substanţa otrăvitoare din vîrful săgeţilor ! Vrăjmaşii tribului mureau cu trupul paralizat, trecut în alt regn, ca piatra sau ca lemnul copacilor. Strecură în venă cîteva picături de curara; abia un sfert de fiolă. Otrava triburilor din Brazilia ! Corzile vocale se relaxară; îşi începeau şi ele somnul, ca bolnavul. Sonda traheală trecu uşor; ţesuturile deveniseră docile şi elastice, dar simţi în propria lui trahee o contractură dureroasă, insuportabilă, care se transmise

în tot trupul, pînă în călcîie, iar în sus pînă în creier. O clipă i se opri respirația, pe urmă îi veni să tușească; o tuse seacă, o intenție chinuitoare și nedeclanșată. Tusea stătea în gîtlej, creînd o nevoie imperativă, care nu se putea satisface. Sonda era în traheea lui, nu a bolnavului; trebuia s-o suporte, în tot ce avea insuportabil, ca idee și ca prezență. Pe lîngă durere, simțea umilință. Nu-și mai aparținea lui însuși, ci aparatului, care îi anula personalitatea, îl bloca într-un punct al spațiului, îi lua libertatea mișcării, odată cu a gîndirii, nelăsînd în loc decît degradarea.

Dar nu mai putea să dea înapoi; ar fi însemnat să omoare bolnavul, să-l asfixieze cu mîna lui, cînd inima înjunghiată continua să trăiască. Racordă sonda traheală la aparatul de anestezie; acum respirația devenea mecanică, putea să fie controlată, viața bolnavului trecea în grija unei mașini, care totdeauna funcționase bine. Avea încredere în ea; îi lua jumătate din răspunderea orei îngrozitoare. Minutarul ceasului mai sări peste o liniuță. Obrazul palid al băiatului se coloră ușor în roz; era o înviorare, se reclădea lumea; nu o biată viață, ci întreg universul.

Fără masca de oxigen, chipul apărea întregit, destins și poate nu-i lipsea un zîmbet de împăcare. Din trei femei îl privea numai una, asistenta anestezistă, fiindcă îi urmărea reacțiile, dozînd oxigenul și barbituricele. Dar pe fața ei nu se vedeau decît încordare și neliniște; și ea era singură, fără ajutor, intimidată de aparatul încărcat de cadrane, cu cei doi cilindri transparenți și cu membranele care pulsau mecanic. Nu-și dădea seama de frumusețea obrazului. Un obraz atît de frumos cum nu au nici îngerii!

Celelalte asistente puneau peste trupul gol cîmpuri sterilizate, ca un giulgiu, parcă îl pregăteau pentru întîlnirea cu moartea. Trupul se anula; rămase numai toracele. Iar în marginea lui, cuțitul. Nu trebuia să-l atingă.

Trecu în stînga mesei de operație și căută prima coastă mai jos de locul unde pulsa lama cuțitului. Trase o linie, în gînd, de la stern în afară, lungă de douăzeci și cinci de centimetri. Nu se încumeta să taie, avea nevoie de un desen, să-l urmărească, altfel putea să-i alunece mîna. Punctă linia aleasă, ciupind pielea din

loc în loc, cu vîrful pensei. O asistentă împinse spre el masa cu instrumente. Cealaltă aştepta să-l ajute; o simţea că n-are încredere. Pe bună dreptate! El ştia cel mai bine.

— Cît e ceasul?

Nu răspunse nimeni. Era un ceas mare, drept în faţa lui, deasupra uşii; îl privea, şi nu putea să citească. Asistenta se uită la el, fără să înţeleagă.

— Te-am întrebat cît e ceasul!

Răspunse anestezista, de la capătul mesei:

— Nouă şi cincizeci şi unu.

Milcuţ îşi aruncă ochii pe cadrane, pe valvule care se mişcau regulat, ritmînd respiraţia. Dacă maşina se oprea, nu rămînea nici o speranţă adevărată. Mersese repede, nu trecuseră decît patrusprezece minute de cînd închisese telefonul; mai rămîneau şasesprezece pînă să vină. Cu ce putea să le umple, şi cum să le suporte?

Îşi memoră actele, ca să le poată trece în condică; protocolul operaţiei. Jurnalul de bord! Obligatoriu, sub ameninţarea pedepsei penale.

Lungi linia cu cinci centimetri. Desenul, făcut fără greşeală, nu putea dezvălui nici o surpriză. De-aici înainte trebuia să nu se mai gîndească. Nu exista îndoială cu privire la nici un gest; nu deschidea prima oară un torace. Numai de inimă nu se atinsese niciodată. „Pentru a face bine, e nevoie să vezi bine". Bilă albă! Erau cuvintele profesorului. Şi le amintise deodată, tocmai la timp, înainte de a începe incizia. Se hotărî să rezece o coastă, ca să mărească fereastra asupra peisajului anatomic, să-l poată parcurge în voie, cu mîinile şi cu privirea. Mută desenul un centimentru mai jos, de-a lungul coastei. Deci nu se putea fără amintiri, fără gînduri şi fără să raţioneze! Înţelese că nu se bizuia pe nimic fix, ştiut dinainte. Şi nimeni nu putea să-i dea sfaturi. Fruntea i se umplu brusc de sudoare. Asistenta îl şterse cu tifon steril; avea şi ea o rutină, dar nu se aşteptase, era prea devreme. Nici ea nu putea să se bizuie pe ce ştia dinainte.

— Unde dracu' e bisturiul?

— Îl aveţi, domnule doctor!

Ţinea bisturiul în mînă, vîrful lui pulsa, într-un ritm de două ori mai viu decît al cuţitului înfipt în inimă.

Ce le deosebea? Erau arme egale. Dar pulsul bisturiului avea altă origine: îi tremura mîna.

Dacà nu renunţa la sentimente, urma dezastrul. Trebuia să se convertească, să treacă la brutalitate, ca să se domine. Înfipse brusc bisturiul în piele, la capătul liniei, şi trase apăsat, urmărind desenul. Se opri după cîţiva centimetri; pielea foşnea, hîrjîită, rezista, transmitea în braţ trepidaţii sacadate; era o sfîşiere, o rupere. Aruncă bisturiul cu o furie izbucnită din neputinţă; credea că lama de oţel nu vrea să-l asculte.

— Nu taie! Dă-mi altul, repede! Şi altădată ai grijă de instrumente!

Vocabularul şi tonul profesorului! Şi lui i se întîmpla să nu taie bisturiul! „Sala de operaţii ar trebui să aibă legi marţiale! Cine greşeşte să fie condamnat la moarte!" Profesorul îşi putea permite orice sentinţe, fiindcă nu se îndoia de nimic, şi nu-i era frică.

— Altul, nenorocito!

Începea groaza. Dacă nu se stăpînea în primele clipe, nu mai rămînea nici o ieşire. Cădea pe masa de operaţie, lîngă victimă.

Se regăsi brusc, triumfător, cu un zîmbet de faţă, clar şi rece. Deci nu fusese vina lui, putea merge pînă la urmă, şi mai departe, pînă la capătul lumilor. Dar era inadmisibil, era criminal ca două bisturie pregătite pentru operaţie să nu fie ascuţite! Al treilea tăia, în linie dreaptă, fără efort, emitea o muzică puţin aspră, cu o armonie puternică.

Ajunse la capăt şi se uită în urmă; tăietura abia sîngera, colorînd în roz stratul subţire şi delicat de grăsime; nu era nimic de prisos sub pielea arsă de soarele verii, nici o acumulare vulgară. Puteai privi cu mulţumire şi cu plăcere. Toracele, bine construit, armonios şi auster aparţinea unei anatomii umane de factură superioară. Ar fi fost păcat să se piardă; trebuia să meargă înainte, repede, cu voie bună şi cu speranţă. Nu-i mai era teamă.

Tăie primul strat de muşchi, adîncind desenul; coasta rămase goală. Inciză periostul, în lung, luă o răzuşă curbă şi îl desprinse, de la un cap la altul. Se gîndise o clipă să renunţe, ca să cîştige vreme, să rezece coasta cu totul; aşa osul n-ar mai fi crescut la loc, dar cîţi oameni nu trăiesc fără o coastă? Adam rămîne cel mai vechi

exemplu! Nu-şi îngăduia să mutileze anatomia aceasta superbă, şi nu avea putere să creeze nimic din coasta scoasă. Era dator să cruţe periostul. Alături, cuţitul continua să pulseze, cu mişcarea lui slabă şi foarte accelerată, ca o vibraţie.

Asistenta îl şterse iarăşi pe frunte. Îl întrebă, timidă:

— Sînteţi bine dispus, domnule doctor?

Avea maxilarele încleştate, dar printre dinţii strînşi fredonase un cîntec, fără să ştie, un motiv binar, un fel de marş, o ascensiune, o victorie continuă. Făcea parte dintr-un studiu pe care îl exersase în cursul săptămînii. Îi plăcea obsedant, îl fredona şi noaptea, în somn; se gîndea să caute pe cineva, să i-l orchestreze pentru o formaţie de jazz, unită cu opt instrumente clasice, lemn şi alămuri, dar nu ştia cine i-ar putea înţelege intenţia. Voia să aibă contraste extreme, de la întuneric la arc voltaic; să alunece prin vis, prin decoruri pastelate, prin mijlocirea oboiului; să coboare în abisuri calme, prin mijlocirea fagotului dublat de timpane; şi apoi, fără nici o pauză şi nici o pregătire, să izbucnească trombonul şi trompeta, respingîndu-se între ele, într-un şoc care să ardă retinele şi să perforeze urechile. Încetase să fredoneze, se controla cu atenţie, dar avea muzica în sine, izbutind să acopere zgomotele, clinchetul instrumentelor, paşii asistentelor, respiraţiile, bătăile inimilor.

Acum tăia în lung muşchiul intercostal, împreună cu pleura. Plămînului apărea treptat, unduindu-se ca o pînză întinsă pe valuri, peste o mare neliniştită. Îşi modifica repede culoarea, căpăta umbre albastre.

— Oxigen! spuse, fără să întrerupă melodia care îl urmărea, cu orchestraţia ei tot mai amplă şi mai compusă.

Nu avea de ce să se sperie; grav ar fi fost numai dacă tuburile de oxigen erau goale. Asistenta deschise robinetul, şi după o clipă plămînul îşi recăpăta culoarea roşie, purificată. Cîntecul lui putea să fie un imn inchinat oxigenului.

— Cît e ceasul?

— Nouă şi cincizeci şi nouă de minute!

Trebuia să vină. Ascultă, sperînd să audă paşii pe coridor. Dar mai întîi ar fi trebuit să audă maşina intrînd pe poartă; apoi ascensorul.

— Soră, uită-te-pe fereastră!

Poarta era închisă, şi curtea spitalului goală. Avea să se populeze după-amiază, de la ora două, cînd se dădea drumul vizitatorilor. Poţi să-i respingi? Lumea ar spune că-i un act de neumanitate. Dar mult mai neuman este să-i laşi înăuntru, să respire aerul bolnavilor, să se aşeze pe cearşafuri, să le zgîlţîie patul, să le aducă veşti proaste, să le transmită umoarea lor veştedă, şi toată nefericirea dintre două vizite.

Asistenta stătea lîngă el, cu depărtătorul în mînă; semăna cu un instrument de tortură, în curînd avea să se umple de sînge, şi-avea să semene şi mai bine. „Ştie tot ce urmează", gîndi Milcuţ despre asistenta care îi prevenea gesturile, la distanţă de o secundă. Puse depărtătorul între coaste, iar fata învîrti manivela; osul trosni, fisurat, lîngă stern, şi iar simţi durerea în propriul lui torace. Ar fi vrut să geamă şi să spună: „Mai încet; mai cu milă!" Bolnavul avea, faţă de el, avantajul incomensurabil că nu simţea nimic, nu ştia pe ce lume se află, şi nici nu avea să ştie vreodată ce se întîmplase cu inima sănătoasă a celor din sala de operaţie.

În cîmpul lărgit, apărea un fenomen neprevăzut şi inexplicabil; plămînul împins în sus creştea ca o lavă, părea că va da peste margini. Nu recunoştea anatomia, i se părea aberantă; natura îi întindea o cursă, îi pregătea o înjositoare bilă neagră. Nu ştia ce se întîmplă, trebuia să-şi recunoască ignoranţa. Dar nu era vina lui că se hazardase pe un continent necunoscut, ci a celui care îl împinsese de la spate. Îl ura, ar fi vrut să-i strige în faţă: „Mi-ai pus cuţitul în mînă şi m-ai trimis să omor un om, ai făcut din mine un ucigaş. N-aveai dreptul să-mi pătezi viaţa!"

Atunci văzu inima şi se strădui s-o recunoască, în ceea ce părea de nerecunoscut. Căpătase dimensiuni ameninţătoare, nu mai avea loc în torace, împingea plămînul şi se pregătea să facă explozie, să coloreze cu sînge tavanul, pereţii sălii de operaţie, şi dincolo de el spaţiul, cîmpul cuprins de imaginaţie. Pulsaţiile reduse, abia vizibile, păreau un tremur, ca de frică şi neputinţă, dar Milcuţ ştia că dedesubt se ascunde o tonă de dinamită.

Cuţitul ucigaşului îl aduse la realitate: după orientare părea că străpunge peretele ventricolului stîng,

în regiunea cea mai robustă a inimii. Norocul în nenorocire! Simţea o nevoie bolnavă să arunce instrumentele şi să pună mîna pe trompetă, să emită un ţipăt. Cum poate încăpea noroc, unde s-a instalat nenorocirea? Semiparadox acceptat din laşitate! Să coşi o inimă străpunsă e o profanare a ideii de viu şi de viaţă!

Ştia atîtea despre inima omenească! O simţise pe-a lui, le simţise pe ale altora; cele mai multe erau ale fetelor, cîte mîngîiase. Le auzise bătînd sub sînul pe care îşi lăsa obrazul; pulsul lor îl legănase ceasuri, desfiinţîndu-le măsura şi făcîndu-le interminabile. Inima îi tălmăcea, prin bătăile ei, bucuria şi durerea, iubirea şi ura, curajul şi frica, deznădejdea şi speranţa. Ştia s-o disece, pe masa îngheţată de faianţă albă, ignorînd a cui este; din moment ce încetase să bată, nu mai avea nici o identitate. Dar aici era o inimă vie care, prin noroc, fusese străpunsă în partea cea mai robustă. Profanarea trebuia încercată, numai că el nu se simţea în stare, şi marele ajutor întîrzia să vină.

— Cît e ceasul?

— Zece!

Putea să întreprindă un ultim pas înainte, să golească pericardul de sînge. Pericardul nu înseamnă inimă, este doar un înveliş neutru. Făcu o incizie mică şi introduse repede tubul aspiratorului, care, instantaneu, începu să sugă sîngele. Era o maşină, funcţiona bine, făcută să absoarbă lichide, fără să le identifice, apă sau sînge, fără emoţia omului, atoateştiutorul, atoaterăspunzătorul. Decompresată, inima îşi schimbă ritmul, întrebătoare, nedumerită, parcă mirîndu-se.

Şi dacă se oprea motorul aspiratorului?

Pe măsură ce scădea volumul inimii, despresurată de sînge, creştea pulsul, ameninţînd să-şi depăşească limitele. Recăpătîndu-şi forma, inima îşi recăpăta şi temperamentul, dar fără să respecte proporţiile, mergînd prea departe, exacerbîndu-se. Milcuţ o privea cu teamă; putea să se răzvrătească? Fusese aproape un litru de sînge; acum se coagula în recipientul aspiratorului, pe urmă, atît de preţios şi totuşi rămas fără nici o valoare, avea să ajungă la crematoriu.

Tăie pericardul golit, eliberînd lama cuţitului. Aici abia descoperi inima adevărată; pulsa nebuneşte. Niciodată nu simţise bătînd o inimă în mîna lui; dacă ar fi

atins-o, putea să paralizeze de spaimă. În mişcările lui ritmice, muşchiul miocardului părea încărcat cu forţe nefireşti, concentrate, supranaturale, exercitîndu-se divergent în toate sensurile care definesc spaţiul şi făcînd să vibreze pînă şi cosmosul. Nimic nu mai exista în galaxie, decît chirurgul tînăr, şi inima rănită!

— Cît e ceasul?

— Zece şi patru minute.

Întîrziase nouă minute! Nu era drept să-l lase singur, cu un muribund despicat pe masa de operaţie, cu inima dezvelită.

— Uită-te pe fereastră!

Nu venise.

Strigă înspre uşă:

— Este cineva afară?

Uşa se deschise, tîrziu şi sfios, neconvinsă. La înălţimea clanţei, apăru capul lui Tulip, sfîşiat de spaimă şi de suferinţă. Prezenţa lui acolo era inadmisibilă, dar cine putea să-l oprească?!

— Ieşi de-aici! Du-te şi telefonează!

Tulip nu putea înţelege, unde să telefoneze? Nu putea să se mişte, nu vedea nimic înainte.

— Trăieşte, domnule doctor? Odorul meu, sîngele meu fierbinte! Nu-l lăsaţi să se ducă!

— Închide uşa!

Înlemni, cu ochii la lama cuţitului; marginile rănii sîngerau, sîngele pulsa, izbutea să-şi facă loc, avea să erupă în obrazul lui şi-n lampa scialitică. Se gîndi să apuce cuţitul, să-l împingă înapoi şi să-l ţină cu mîna. Ar fi fost o monstruozitate, lua locul ucigaşului, îi continua gestul, şi poate îl ducea pînă la capăt!

Vru să tamponeze rana; inima zvîcni pînă deasupra plămînului. Se împăcase cu lama; nu accepta altă atingere.

— Procaină! Repede!

— Cîtă, domnule doctor?

N-ar fi trebuit să fie grija lui! Avea destule.

— Urmăreşte pulsul; pînă se linişteşte.

Asistenta cealaltă schimbă flaconul cu sînge; al şaselea! Nu putea să continue multă vreme. Peste cîteva minute, nu mai rămînea nici o scăpare. Băiatul frumos avea să moară pe masa de operaţie, inima avea să se

oprească în faţa lui, şi el s-o privească, dezarmat, rătăcit, nedemn să trăiască.

Se făcuse zece şi patrusprezece minute. Trădat, aruncat în luptă, apoi lăsat singur! Sîngele care picura pe lîngă lama cuţitului se prefăcu în şuviţă. „Pune mîna, laşul dracului, paraliticule, nu te zgîi ca tîmpiţii!" Vocabularul generaţiei lui! O trădase, nefolosindu-l?

Asistenta îi şterse sudoare de pe frunte.

Era ca în clipa atacului, în pînza de gloanţe. Scapă cine poate! Viaţa nu mai are valoare.

— Încarcă repede acul!

— Catgut?

— Nu, aţă.

Bilă albă! Suna o trompetă peste pîrîitul mitralierei. Cuprinse inima cu mîna stîngă; trebuia s-o stăpînească şi s-o învingă. Inima se zbătea, nesupusă; o simţea prin braţ, prin umăr, prin coaste, pînă în propria lui inimă. În cîmpul vizual apăru o mînă.

— Acul, domnule doctor!

Bine, fie! Prinse cuţitul cu mîna dreaptă, îl strînse de plăsele, şi cînd îl trase, împinse în locul lui indexul de la mîna stîngă. Era un viol fără iertare, pătrundea pe un teren intangibil care se apăra cu jeturi de sînge. Peste sunetele trompetei şi răpăitul mitralierei, auzea ţipete. Împinse degetul înainte, pînă ce sîngele se opri, şi ţipetele se stinseră. Acum mîna îi era imobilizată pe inimă. Nu şi-o mai putea retrage pînă la sfîrşitul lumii.

Luă acul şi începu să coase în miocard; orice mişcare greşită a mîinii drepte, a mîinii stîngi, orice absenţă a cugetului puteau să oprească inima. Mînuia acul în ritmul ei, pîndind clipa de relaxare a muşchiului.

— Sînge, soră!

Era al optulea flacon; ultimul!

Încă o împunsătură şi avea degetul încercuit, ca gura pungii cu bani a avarului. Asistenta luă capetele aţei şi începu să le strîngă, pe măsură ce se retrăgea indexul. Milcuţ îşi simţea degetul apăsat de o presiune egală. Nu-i mai rămînea nimic de făcut decît să-şi termine mişcarea. În urma ei, rana era închisă, şi inima nu încetase să bată; acum bătea independentă.

— Mulţumesc, soră! spuse Milcuţ, de parcă şi-ar fi dat duhul.

Uşa se deschise în clipa cînd înnoda aţa. Îi era greaţă, îi era silă de el, de toate, nu ştia de ce se născuse şi ce rost mai avea să trăiască. Privi, i se părea că nu cususe destul de bine, rana nu mai sîngera, dar aţa putea să plesnească, zbaterea inimii, dedesubt, în starea ei nouă, crescuse pînă la răzvrătire; nu ştia cine-i vinovatul.

În urma profesorului intrară toţi pe care nu-i găsise, apoi veniră infirmiera şefă şi surori cu duiumul.

„De unde aţi răsărit? Unde dracu' aţi fost pînă acum?"

— Am stat un sfert de oră la barieră, se explică profesorul, fără să pară neliniştit de întîrziere.

Barierele ! Pe fiecare drum este una. De cînd ne naştem. Aşteptăm în faţa lor, nu ştim să zburăm pe deasupra, nu îndrăznim să le aruncăm în aer. Şi totdeauna ajungem cu întîrziere, chinuiţi, vlăguiţi, acoperiţi de ruşine. Aşa ne pierdem zilele cele mai bune, şi anii cei mai buni şi toate care sînt în fiinţa noastră cele mai bune.

Profesorul se apropie, privi peste umărul lui Milcuţ. Nu era mirat, parcă aşa fusese înţelegerea, să meargă pînă la capăt. Şi nici măcar nu-i dăduse o îndrumare. Lucrase după o logică accelerată, sau după instinct mai degrabă. Iar acum, care era vorba lui de mulţumire?

O asistentă veni cu halatul, îi ajută să-l îmbrace.

— Te-ai descurcat? întrebă profesorul, privind cîmpul de bătaie. Bravo, e bine ! Acum stai şi te odihneşte puţin, cît mă spăl pe mîini. Ai să mă asişti. Îl închid eu.

Treaba ucenicilor ! Simplă, fără risc, nespectaculoasă. Îi lăsa pe ei să termine şi pleca din sala de operaţie. În sala vecină îl aştepta altă echipă, alt bolnav; nu-i vedea faţa, nu ştia cum îl cheamă.

Veni de alături, cu mănuşile în mîini, cu masca pe faţă; începu să apropie coastele şi să coasă muşchii; inima dispăru, istoria era încheiată.

Milcuţ îi dădea instrumentele, încărca acele, îi urmărea mîinile, le recunoştea, încă îi stîrneau admiraţie. Deşi nu făcea decît lucrul ucenicilor ! Dar mişcările lor erau melodioase, sincronizate, armonizate, puse pe note. Se străduise să i le descifreze, să şi le însuşească; nu putea fi ceva mai bine făcut, nicăieri în lume. N-aveai unde să mai urci. Cine se apropia cît de cît de înălţimea lui, trebuia să se oprească mulţumit şi să-l privească recunoscător, ca un sclav eliberat.

— Ce băiat frumos! exclamă profesorul, cînd, fără intubator, obrazul apăru destins, nechinuit, parcă zîmbind. Ce s-a întîmplat cu el? Cine e?

Nu ştia cum îl cheamă. Peste o zi putea să-l uite; mai curînd, peste o oră, şi odată, cînd un tînăr mai frumos decît îngerii avea să-i spună: „Mi-aţi salvat viaţa", avea să-l privească binevoitor, ascunzîndu-şi nedumerirea sub un zîmbet de circumstanţă, zîmbetul lui fabricat mecanic şi nedemascat de nimeni. E o povară să ai în urma ta atîţia oameni scăpaţi de la moarte! Nimeni nu ştie. Renumele te desparte de propriul tău eu, îţi creează altul, rece şi străin, o dedublare falsificată.

Apăru şi brancardierul, apăreau toţi de care ar fi fost nevoie acum un ceas şi jumătate. Îl transbordară pe căruciorul tras lîngă masa de operaţie; o mînă sub cap, alta sub şale; asistenta nu trebui decît să-i susţină picioarele. Trupul fu deplasat ca pe o pernă de aer. Era şi aceasta o meserie. Brancardierul şi-o cunoştea bine. Ar fi putut să smucească, să trîntească, să răstoarne. Toţi cei aflaţi aici îşi cunoşteau meseria. Milcuţ se gîndea că numai el avea încă mult să înveţe. Încă nu salvase pe nimeni de la moarte. Azi cususe o inimă înjunghiată, dar nu era izbînda lui, ci a profesorului, care închisese toracele.

— Dă-mi condica! spuse profesorul.

Îşi scoase numai mănuşile şi masca. Deschise condica şi se pregăti să scrie.

— Dictează-mi protocolul. Spune cum ai făcut.

Nu se ocupa niciodată de scripte, nu mai încheiase un protocol de operaţie de cînd era intern. Urcase repede treptele, în viaţă şi în chirurgie. Fusese poate o singură dată mîna a treia, cel care dă instrumentele; de cîteva ori mîna a doua, ajutorul direct, admis să umble în plagă. Iar pe urmă numai mîna întîia, şi sfetnicul recunoscut în toate cazurile grave. La treizeci şi doi de ani, cîţi avea astăzi Milcuţ, care încă nu salvase pe nimeni de la moarte, era cunoscut, invidiat, necontestat. Îi lipsea numai vîrsta, ca să fie o somitate. Pînă la acest titlu maxim, îi mai trebuiseră numai zece ani. Cît mai urcase de atunci nu putea fi măsurat, nu existau alte trepte.

— Lăsaţi, domnule doctor, interveni Milcuţ, scriu eu protocolul!

— Azi nu-i treaba ta. Azi eşti mîna întîia!

Şi profesorul scrise: „Operator principal, doctor Milcuţ Panaitescu". Scrise numele asistentelor care îl ajutaseră, în ordine. Pe el se trecu ultimul, mîna a treia: „Profesor doctor docent..."

— Numele bolnavului?

Milcuţ se făcu roşu la faţă; internase un bolnav, începuse operaţia, o terminase şi nu ştia cum îl cheamă. N-avea nici o vină, nu ştia nimeni, îl adusese Salvarea, fără nici un fel de forme, nu fusese timp pentru ele; dar nu-i era îngăduit să se dezvinovăţească. Aştepta mustrarea.

— Bine, completezi pe urmă, spuse profesorul.

Scrise răbdător tot ce-i dicta Milcuţ. Din cînd în cînd ridica ochii şi-l privea intrigat de precizia gesturilor transpuse acum în cuvinte. Era o satisfacţie să reia în gînd operaţia; se regăsea pe el însuşi, în toate detaliile; nimic n-ar fi făcut altfel! Vrednicul ucenic reuşise, dar ar fi putut să se piardă. Şi n-ar fi putut să-l învinuiască nimeni. Nu fusese un hazard? Bineînţeles! Hazardul e şcoala bărbaţilor puternici!

— Citeşte; doar încheierea.

Milcuţ citi: „Travaliu de patru ori excepţional, fiindcă operaţia s-a executat în stare de urgenţă imediată, fiindcă au existat motive de panică, fiindcă au lipsit anestezistul şi toate ajutoarele, şi fiindcă reuşita e admirabilă".

Nu-i venea să creadă, se înroşi, rîndurile îi jucau în faţă. Citi pînă la capăt, zîmbi îndoit, apoi o umbră îi trecu pe faţă. În încheierea protocolului, profesorul decreta, cu puterea lui necontestabilă: „Începînd de astăzi, doctorul Milcuţ Panaitescu se numeşte general de brigadă".

— Ce nu-ţi place?

— Poate era mai bine să nu scrieţi ultima frază. Aşa, totul poate să pară o glumă.

— Bine! Dă condica!

I-o smuci din mînă.

— Rectific: începînd de azi eşti numit mareşal! Şi capeţi de la mine trei sticle de coniac, Napoleon, V.S.O.P., numerotate.

În uşa sălii de reanimare, aştepta Tulip, mai înzdrăvenit, deşi tot în alarmă. Privirea lui, rătăcită, cu urme de panică, nu-l descoperi pe profesor decît în clipa

cînd acesta punea mîna pe clanță. Căzu în genunchi și-i cuprinse genunchii cu brațele.

— L-ai scăpat ! O să trăiască. Odorul meu, comoara mea !

Profesorul dădu să se desprinsă, puțin agasat, cu gîndul în altă parte.

— Nu l-am scăpat eu.

Tulip nu auzi, îi apucă mîinile și începu să i le sărute.

— Îți mulțumesc cu fruntea în pămînt. Îți mulțumesc și mă înclin... Doamne, fă-mă cîine să mă tîrăsc la picioarele lui, să-i ling mîinile, să-l apăr de lupi !

Enervat, profesorul îl apucă de reverul redingotei și-l ridică în picioare.

— Nu l-am operat eu, ci el ! spuse răstit.

Tulip se uită de la unul la altul, apoi clătină din cap; nu credea, deși fusese în ușa sălii de operație.

— Altul n-ar fi putut, numai dumneata faci minuni ! Știe tot orașul !

„Tot orașul? se gîndi Milcuț. Nu ! Toată țara ! Toate țările, tot pămîntul !"

— Nu fac nici o minune, și nu l-am operat eu, dacă îți spun. Mulțumește-i lui !

— De ce nu vrei, dacă tot e gata? se lamentă Tulip. De ce pui pe altul?

Profesorul apăsă clanța și intră în sala de reanimare. Milcuț nu-l urmă, rămase pe loc, reținut telepatic. Din capul coridorului venea o fată, despletită, cu privirea fixă, uitîndu-se drept în față; avea un mers somnambulic. Nu o văzuse niciodată; o recunoscu, nu putea fi decît sora băiatului, cu frumusețea lui, transpusă în trăsăturile feminine, la o scară mai mică, și într-o îmbinare molatică, de pară pergamută. Oricine ar fi simțit nevoia să întindă mîna, s-o rupă.

Milcuț rămase pe loc, așteptînd-o; cînd fata se opri alături, își adînci privirea în ochii ei, pînă dincolo de retină. Nu simțise niciodată atîta ademenire; parcă venise o vrajă. Tulip îi atinse brațul cu vîrful degetelor.

— E sora lui, îi spuse, ursuz. Întinde-i mîna să ți-o sărute !

Fata îl privea, pironită; își simțea și ea retina străpunsă.

19

CA SĂ AJUNGĂ în portul nou, autostrada trecea pe sub oraş, printr-un tunel de opt kilometri. Lucrarea, abia terminată, nu-şi dovedise încă utilitatea, fiindcă portul, în lucru, mai cerea un an de muncă pînă să fie dat în folosinţă. Dar tunelul rămînea o realizare grandioasă, care merita să fie admirată şi putea să uluiască pe oricine, prin anticipativul ei dus atît de departe: o excavaţie boltită, cu o lăţime de douăzeci şi cinci de metri, pentru o şosea cu şase benzi de circulaţie; îngăduind scurgerea a o sută de vehicule pe minut, într-un sens şi în altul.

Maşina hîrbuită, vechiul BMW dinaintea războiului, mergea prin tunel, cu faza mare aprinsă, fiindcă iluminaţia nu era terminată. În bătaia farurilor, hăul nemăsurat, gol, apărea fără sens şi puţin înfricoşător, ca un drum pe o planetă de curînd abordată de oameni. Nu răzbea nici o dîră de lumină din faţă, ca să vestească ieşirea, şi zgomotul motorului, împreună cu modulaţia cauciucurilor pe beton, sfîşiau atmosfera făcînd-o să atîrne în franjuri, de boltă.

Înainte de a intra în tunel, maşina trecuse printr-o zonă de ploaie. Ploua pe plajă şi asupra oraşului de vilegiatură, care părea părăsit, ca iarna, cînd nu mai rămîneau decît paznicii. Văzînd bulevardele şi aleile goale, Maria îşi amintea lunile ei de singurătate. Odată închise, toate clădirile acelea, hoteluri, vile, magazine, cafenele, baruri, restaurante, oricît de multe şi somptuoase ar fi fost, nu reprezentau un ajutor sau o consolare pentru cineva nevoit să-şi ducă viaţa în apropierea lor, departe de lume. Aici trăiau numai fantomele mulţimii de peste vară; în mugetul mării răscolite de furtună, în urletul viscolului care spulbera zăpada şi nisipul dunelor, amestecîndu-le cu mărăcinii, fantomele retrăiau trecutul, întinse la un soare imaginar, printre cearşafuri multicolore, din amintire. Copiii construiau cetăţi şi castele de nisip, femeile îşi vopseau pleoapele în albastru, şi unghiile de la picioare în roşu, de la multiplele localuri se auzeau orchestrele şi tonomatele. Tunelul le anula pe toate, realitatea şi aducerile aminte.

Maria întoarse capul şi privi în spate, unde apa de ploaie, pătrunzînd printr-o ruptură a capotei, picurase pe banchetă şi-i udase fularul. Nu-l mută, şi nu din lene, ci dintr-o pornire pe care şi-o formase conştient în primii ani ai adolescenţei: a apăra cu grabă şi fără discreţie un obiect personal, fie că ar fi fost chiar actul ei de identitate, i se părea un gest meschin. Spuse doar atît:

— Capota asta ar trebui cîrpită.

Pe urmă se ruşină şi se strînse în sine; dispreţuia lucrurile cîrpite şi le abandona, chiar dacă nu putea să pună altele în loc.

Alber respinse ideea, însă condus de altă raţiune:

— N-ar avea nici un rost; pînza e putredă. Ar trebui să schimb toată capota.

Maria răsuflă cu uşurare.

— Şi de ce n-o schimbi?

— Sper să-mi iau altă maşină.

— Foarte bine! Una care să meargă mai repede.

Viteza moderată nu-i dădea nici o satisfacţie. Privi brelocul cheii de contact; i-l dăruise ea, era un medalion cu fotografia ei, pe care scrisese mărunt, ca să încapă: „Cînd mergi cu o sută de kilometri pe oră, gîndeşte-te la mine!"

Numai femeile pot face astfel de gesturi: înţelegea şi se simţea puţin ridicolă. Maşina, destul de prăpădită, cu anvelopele tocite, nici nu putea atinge acei o sută de kilometri!

În faţă apăru o rază portocalie, se lăţi repede, desenînd ieşirea din tunel, dincolo de care, pe cerul înseninat în chip miraculos, soarele se pregătea să apună, parcă prima oară de la facerea universului.

După ce străbătea pe dedesubt platoul deasupra căruia se întindea oraşul vechi, la înălţimi alpine, şoseaua răzbea de-a dreptul la nivelul cheiurilor; proiectat pe orizontul marin, ivit pe neaşteptate, după atîţia kilometri subterani, portul părea scufundat în apă, ca tot peisajul.

Maşina opri în flancul unei clădiri noi, o prismă ale cărei linii geometrice nu erau întrerupte decît de ferestrele aproape continue, ca nişte brîuri de sticlă, încercuind toate patru laturile. Alber coborî şi se uită la ceas; era ora cinci fără cîteva minute; trebuia să fie sus,

la cinci fix. Înainte de-a urca treptele de la intrare, prelungite şi ele pe toată întinderea faţadelor, ca un al doilea brîu, de piatră, subliniind brîurile de sticlă, aruncă o privire cauciucurilor din dreapta; pe drum simţise că maşina trăgea puţin într-o parte. Într-adevăr, cauciucul din spate n-avea presiune.

— Dă-i tu cîteva pompe!

Maria coborî, cotrobăi în port-bagaj, scoase pompa şi se apucă de treabă. Purta pantaloni de doc albastru, care-o făceau mai subţire şi mai mică. Un pulover negru de lînă completa această îmbrăcăminte nefeminină, pe care în schimb o corectau mişcările ei ondulate continuu, şi părul căzut în ochi, arzînd în lumina apusului.

După ce controlă cu manometrul presiunea, Maria puse pompa la loc, se şterse pe mîini cu un ghem de bumbac, apoi îşi îndreptă spinarea, de obicei puţin adusă, şi ridică ochii spre ferestrele etajelor.

Contrastul apărea inacceptabil între maşina prea veche şi clădirea care avea să rămînă modernă după decenii.

Cînd Maria îşi dădu capul pe spate, ca să privească în sus, părul îi descoperi faţa, foarte bronzată, aprinsă şi ea de lumina soarelui; ar fi putut să pară ostentativă, sau provocatoare, dacă ar fi avut cine s-o privească; nu era nimeni în preajmă; portul abia începea să ia viaţă. După o clipă, se ascunse iarăşi sub perdeaua de păr, trăgîndu-l peste obraz, inimitabilul ei gest defensiv, şi ocoli maşina ca să vadă starea celorlalte cauciucuri.

În privinţa maşinii, relaţiile ei cu Alber erau camaradereşti; ca la război, în tranşee. El o învăţase să conducă, exigent, excesiv, necunoscînd măsuri de mijloc; nu-i îngăduise să se prezinte la examen decît atunci cînd avusese certitudinea că va reuşi fără indulgenţă.

— Nu admit să fii umilită! Nu accepta să te pună în inferioritate. Să fii dîrză; şi arogantă! Ai dreptul, în clipa cînd ai să ştii că nu poţi greşi.

Dăduse examenul abia săptămîna trecută. Se aşezase la volan fără nici o îndoială, sigură că n-o puteau pune în dificultate. Părea crispată de frică, o socoteau respinsă, fiindcă îşi impusese să fie rigidă, să nu-i scape un zîmbet, să nu accepte o glumă. După o sută de metri, cei doi examinatori se uitau unul la altul, fără să înţeleagă. În locul unei începătoare stîngace, descopereau o rutinată.

„Fiindcă ştiu mult mai multe decît se cere ca să poţi conduce o maşină ! Accept să mă puneţi la încercare, deoarece aşa cere legea. Îndepliniţi-vă funcţia în tăcere, cu decenţă, ca să se poată stabili între noi un început de cordialitate, singurul sentiment pe care accept să ni-l declarăm, după ce ne-am cunoscut fiecare poziţia noastră !"

Nu fusese nevoie de atîta încordare. Decursese paşnic, şi cordialitatea era cîştigată.

— Acum ai grijă să nu te fluiere pe stradă !

Teoria lui Alber: un agent de circulaţie ar trebui să ştie şi să înţeleagă cît un judecător, un pedagog şi un preot luaţi laolaltă. Fiindcă nu se poate, eşti datoare să ştii şi să înţelegi tu totul, şi să te adaptezi situaţiei. Sînt greşeli de care trebuie să te fereşti în chip absolut, fără să invoci logica. Să semnalizezi schimbarea direcţiei chiar pe un drum de ţară neumblat de nimeni, chiar în curte, chiar cînd depăşeşti o muscă moartă. Semnalizatorul pus în funcţiune devine o platoşă imbatabilă. E amuzant, la urma urmelor. Totul e să-ţi păstrezi buna dispoziţie.

Într-adevăr, spaima Mariei în legătură cu maşina era că puteau s-o fluiere. Mergea cu gîndul că într-o asemenea împrejurare ar trebui să oprească pe dreapta, să coboare şi să renunţe pentru totdeauna.

Îngrijirea maşinii devenise obligaţia ei de cînd începuse lecţiile de conducere. Nu i se părea o corvoadă, ci o treaptă; făcea lucrul cu plăcere; o maşină nouă ar fi dus-o pînă la pasiune.

Era una, parcată cincizeci de paşi mai departe, în umbra clădirii; o maşină joasă, cu alură sportivă, care îi atrase privirea şi o făcu să pornească spre ea, fascinată. Nu putea s-o identifice; pe măsură ce se apropia, îşi dădea seama că nu mai văzuse niciodată una asemănătoare. La înălţimea ei, izbitor de redusă, lăţimea, confortabilă, o făcea să pară lipită de pămînt, dădea un sentiment de plăcere şi de siguranţă. Maria zîmbi năpădită de bucurie. Totul apărea fascinant la acest automobil, botul lung, imperativ, spatele retezat, ca de rachetă, parbrizul imens, înclinat mult, legînd într-o gamă cromatică învelitoarea motorului cu habitaclul, dînd impresia unei mari forţe de penetraţie. Nimic, în linia caroseriei şi în detalii, nu emitea o stridenţă,

nici măcar culoarea, un violet metalizat, cîteva tonuri mai închis decît fularul Mariei. Zîmbetul i se accentuă; lucrurile frumoase o făceau să se simtă fericită. Cum nu credea posibil să aibă vreodată o asemenea maşină, cum nu putea nici măcar să spere, o studia fără să regrete. Rămînea plăcerea de a o privi, ca pe o sculptură de preţ, într-un muzeu public.

Îşi lipi fruntea de geamul curbat al portierei şi descoperi tabloul de bord, încărcat de instrumente. Refracţia luminii în sticlă opaciza interiorul, nu-l vedea decît parţial. Scaunul pilotului, de piele ivoar, adînc şi învăluitor, părea capabil să fixeze corpul în viraje, scutindu-l să se mai opună atît de trudnic forţei centrifuge. Nu desluşea scaunul celălalt, despărţit de primul printr-o consolă garnisită cu altă serie de cadrane, cu magnetofon, pik-up şi aparat de radio, şi cu schimbătorul de viteze, nu mai înalt de o palmă.

Pe scaunul estompat de sticlirea geamului, se mişcă o umbră; înainte ca Maria să se dezmeticească, un cîine se ridică, atît de mare că ajungea cu capul în tavanul maşinii, şi se întinse peste consolă, pregătindu-se parcă să atace. Instictiv, Maria se trase înapoi, uitînd că geamul rămînea o pavăză. Cîinele însă nu era agresiv, avea o privire prietenoasă, părea că zîmbeşte, ca oamenii. Maria reveni, îşi lipi nasul de sticlă; cîinele la rîndul lui se apropie trecînd pe scaunul din partea ei; dădea din coadă, bine intenţionat şi simpatic. Atunci îl recunoscu; cîinele omului pe care îl văzuse la promontoriu. Nu-şi mai amintea fizionomia lui, nu l-ar fi recunoscut cum recunoscuse cîinele. Tot ce-şi amintea despre el, era paharul pe care îl avea în faţă, la bar. Convorbirea de la promontoriu o uitase.

I se făcu dor deodată de ziua aceea, cînd stătuse la cort pînă căzuse noaptea. Abia acum îi venea în minte diapozitivul la care se uitase un ceas, fără să-l înţeleagă. Ce căutau acolo, pe banchiza ninsă proaspăt? Nu erau sătui de zăpadă? Se vedea un colţ de ocean, împresurat de gheţuri albăstrii; în dreapta cadrului pătrundea etrava unei nave, cu un bompres lung şi cu un galion dedesubţ, o sculptură în lemn aurit, reprezentînd o sirenă, cu chipul atît de expresiv că l-ai fi crezut viu. Nu apărea nimeni din echipaj; după imagine, nava

putea fi părăsită. Cu cine navigase pînă aici perechea nordică? Îmbrăcați în hanorace portocalii, băiatul și fata se băteau cu zăpadă, în umbra etravei care se prelungea pînă sub o colină de gheață. Iar pe colină, așezați în amfiteatru, într-o ordine parcă studiată, cu redingotele lor negre și cu plastroane albe, o colonie de pinguini ai fi zis că-i încurajează, gata să aplaude.

Ce se întîmplă, după ce mori, cu toate imaginile adunate pe retină într-o viață? De la Helga rămîneau cîteva, fixate fotografic. Și celelalte?

Maria se gîndi la Calul de Salcie, transpus într-un diapozitiv colorat, cu marea albastră într-o parte, în alta cu dunele albite de ninsoare. Să ningă tare, peste toate. În cele două ierni ale ei pe malul mării, nu se bătuse niciodată cu zăpadă. Nu exista pe tot pămîntul nici o ființă, să vină acolo și s-o cheme la joacă...

Alber ieșise, o căuta cu ochii. Se despărți greu de mașină și de cîine, dincolo de care se proiecta Cristofor, în ninsoare, iar mai departe Helga și băiatul bătîndu-se cu zăpadă.

— Am umflat cauciucul.

El o privi fără să înțeleagă; uitase de cauciuc. Se mira că nu-l întreba nimic, n-o interesa ce se întîmplase, și doar știa că fusese convocat grabnic la Direcția Navigației, pentru o discuție importantă.

— Îți place mașina violetă?

Iată ce se găsise să-l întrebe! Maria se așeză la volan, fiind rîndul ei să conducă. Alber se urcă alături și trase portiera destul de brutal. De la mirare, trecuse la revoltă. Era cu putință să n-o intereseze?

— E fantastică! urmă Maria. Robustă și elegantă. Culoarea mă înnebunește. Înăuntru e sufocantă, are un tablou de bord ca de avion. Kilometrajul e numerotat pînă la două sute șaizeci. Înseamnă că poate atinge măcar două sute. Nu i-am deslușit marca. O cunoști?

— Da, e o mașină japoneză cu motor rotativ; o noutate. Hai să mergem, n-o mai admira atît.

— Îmi place s-o privesc, dar n-aș vrea să fie a mea; nici a ta. M-aș mulțumi cu una mai modestă, numai să meargă repede.

În dreptul maşinii violet, Maria opri şi se mai uită o dată. Cîinele nu se mai vedea. Se cuibărise iarăşi pe scaun.

— Dacă mă gîndesc bine, mă cam sperie. Ştii ceva? Maşina asta mi se pare o demonstraţie. Cînd naiba au avut timp japonezii să ajungă atît de departe? Acum o sută de ani mi se pare că n-aveau nici cale ferată, nici vapoare, nici un fel de fabrici. Flota lor de război era alcătuită din bărci de lemn, cu rame. Am citit într-o carte.

— Se vede! Vorbeşti ca din carte.

Îl privi cu coada ochiului; părea ironic şi agresiv. Oare cu o lună înainte şi-ar fi îngăduit? Dar Mariei nu-i era frică. Dimpotrivă, simţea chiar o voluptate ca el să fie puţin dur; se dăduse pe mîna lui şi nu înţelegea să retracteze. Accepta tot ce venea de la el. Rezistase destul.

— Sigur că vorbesc ca din carte, dacă nu ştiu decît ce-am citit. Spune-mi tu altceva despre japonezi.

— Sînt mulţi. Atît de mulţi, că nu poţi să vezi niciodată un singur om. Doar de la o sută în sus. Japonezele merg în urma bărbatului şi duc pachetele. Nu le poţi cunoaşte decît pe cele de la baie sau de la bordel. Gheişele nu iubesc. Madame Butterfly e o poveste înlăcrimată. N-am învăţat nici jiu-jiţu, nici judo. Îmi repugnă. Pot să mă apăr şi altfel; nu sînt un slăbănog.

— Aşa e, slavă Domnului! încuviinţă Maria. Ai fost şi în India? Eu am fost. Într-o noapte. Vrei să mergem la cort, diseară? Mai sînt multe diapozitive. Ar fi păcat să nu le vedem pe toate, şi peste trei săptămîni trebuie să i le dăm în primire lui Tulip.

Alber spuse rece:

— Peste trei săptămîni n-am să mai fiu aici!

Maria puse frîna brusc; maşina se opri lîngă borna kilometrului trei. Se aflau în tunel, exact sub piaţa din centrul oraşului. Urletul cauciucurilor îl evocă Mariei accidentul. Îşi luă capul în mîini şi începu să tremure.

— Ce este? întrebă Alber.

— Nu ştiu cum s-a întîmplat. Nu-mi amintesc nimic decît zgomotul.

20

UN OM ÎȘI SPĂLA MAȘINA pe plajă, cu apă de mare. Un Mercedes nou, 280 SE, impozant și sever. Ca să ai asemenea mașină se cere, probabil, un spirit autoritar. Omul, gras și lălîu, nu făcea această impresie. Gîfîia, cu buretele într-o mînă, cu o găleată de plastic în cealaltă. Avea un șort cafeniu, pînă mai jos de genunchi, ca un pantalon retezat. Sub abdomenul voluminos, picioarele apăreau caraghios de subțiri. Pentru un om atît de corpolent s-ar fi cerut mai mult decît două țurloaie păroase. Valurile ajungeau la mașină, și o loveau într-un flanc.

— Domnule, i se adresă Alber, n-o spăla cu apă de mare, că o nenorocești.

Omul, atît de umil în îndeletnicirea lui necalificată, lăsă jos găleata și buretele, își puse mîinile în șolduri și răspunse, bătăios:

— Te-a întrebat cineva?

Împotriva primei impresii, devenise atît de autoritar cît se cerea ca să i se potrivească mașina. Scurtul dialog atrase atenția unei persoane care urmărea munca omului, de la distanță, dintre dune, unde ședea pe un scăunel pliant, apărîndu-se de soare cu o umbrelă multicolură, ca un disc al lui Newton. Era o femeie, tot atît de corpolentă ca bărbatul, și cel puțin la fel de autoritară.

— Ce vrea, dragă? întrebă tare, ridicîndu-se de pe scăunel.

— Nu știu! răspunse omul.

— Acum ce-ai rămas așa? continuă femeia. Pune mîna și spală.

Merseră încă un kilometru pe plajă, pînă la Calul de Salcie. Era pe jumătate împresurat de nisip; deși ura iarna, ar fi vrut ca în locul nisipului să fie zăpadă. Și să se bată cu bulgări, măcar o dată. Cu Alber! Nu exista altcineva, pe tot pămîntul!

— Se întind din ce în ce mai departe! spuse Alber, gîndindu-se la omul cu mașina. Ce-o să facem cînd au să ajungă aici?

— Nu se poate! murmură Maria, aşezîndu-se pe Calul de Salcie. Nu se poate să pleci! Acum o lună ar fi fost altceva.

Stătea aplecată în faţă, cu coatele pe genunchi; privea marea cu o nelinişte ascunsă.

— Nu mi-ai spus niciodată dacă sînt frumoasă. N-am avut nevoie pînă astăzi. Vreau să ştiu cum apar în ochii tăi. Ce te-a legat de mine? Dacă pleci, înseamnă că nu te leagă nimic!

— Mă leagă tot ce eşti tu, de la piele, pînă la suflet. Îmi plac gesturile tale, firea ta nedefinită, îmi plac gîndurile tale, chiar cele pe care nu le ştiu.

— Îţi place să mă ţii în braţe!

— Da, în primul rînd. De aici am pornit. E rău cînd porneşti din altă parte, pe drumuri lungi şi ajungi obosit. Cu un suflet macerat de aşteptare, nu mai poţi fi obiectiv. Socoteşti că după atîta timp trebuie să-ţi placă obligatoriu, altfel de ce-ai fi rîvnit?! Şi te minţi, ca să nu te declari dezamăgit. Doi oameni legaţi aşa, sînt nişte nefericiţi.

— Ce propovăduieşti tu?

— Tocmai ceea ce s-a întîmplat cu noi.

— Dacă nu ne plăceam, ne-am fi ocolit?

— Poate că nu. Am fi continuat un timp, din politeţe; e o obligaţie minimă. Apoi din plictiseală, iar la urmă din obişnuinţă. Cînd ajungi aici, eşti un învins.

— De ce crezi că te-am acceptat atunci, în prima zi?

— Fiindcă erai singură şi n-aveai nimic de pierdut. Fiindcă dogorai, te arsese soarele, toată ziua.

— Aşa este, dar n-ar fi fost de ajuns. Nu m-aş supune niciodată unui bărbat, numai pentru o dogoare din mine, oricît m-ar chinui. Eram tristă, aveam un gol în suflet; aşa a început. Acum are să vină altă tristeţe... Măcar dacă ar fi cea de la început! E alta, şi golul din suflet are să fie mai mare. Pe măsura ta. Fiindcă pleci dintr-un adînc pe care l-ai săpat tu. Să nu pleci! Să renunţi! La tot!

— Nu! se împotrivi Alber. Eşti pentru mine tot ce se poate închipui. Condiţia ca, la rîndul meu, să exist în viaţa ta, este să rămîn eu însumi. Nu încerca să mă anulezi.

— Dacă ţi-aş cere să alegi, ce-ai face?

— Aş renunţa la tine!

Maria îl privi lung; își strînse fularul la gît. Pornise briza rece de seară. Odată gîtul protejat, nu mai simți frigul, deși avea brațele goale.

— Tot timpul mi-a fost frică de tine. Ai putea să pleci fără nici un regret?

— Nu amesteca regretele cu plecarea!

— Fără nici o remușcare?

— Dacă-i vorba de remușcări, da, fără nici una. Să ne facem datoria; amîndoi, nu doar eu. Sînt obligat să plec; am un contract. Să-l calc ar însemna să mă descalific. Datoria ta e să înțelegi; nu mai mult.

— Te înțeleg. Am să merg cu tine! Nu trebuie să cauți altă soluție. Mă mir că nu te-ai gîndit. Ia-mă ca radiotelegrafistă.

— Nu m-am gîndit, fiindcă nu se poate, nu permite regulamentul. Dar hai să visăm puțin. O zi pe mare, cu tine! Nicăieri pe pămînt n-am fi atît de aproape unul de altul. Tu și marea! Două bucurii înmulțite între ele.

— Pentru mine marea nu-i o bucurie. Rămîi numai tu!

— Nu se poate să n-o iubești pînă la urmă!

— N-am s-o iubesc niciodată. Știu de mult. Dar vreau să merg cu tine. Chiar dacă are să-mi fie frică. Trebuie să facem ceva. Cînd există o nevoie imperioasă, trebuie la fel de imperios să aibă o rezolvare.

— De ce nu m-ai lăsat să visez?

— Ia-mă cu tine și visează.

— Nu pot să visez decît la ceva care nu se poate. Și nu se poate, fiindcă ar fi nedrept și neestetic: o femeie, între șaizeci și cinci, de bărbați! Și numai unul singur să aibă dreptul la ea!

— Se întîmplă și pe uscat. Ba chiar în proporții mai mari. Sînt femei la care rîvnește un oraș întreg.

— Nu pe un spațiu atît de restrîns. Și-apoi nu sînt numai ele; există compensări, sau consolări. O femeie între atîția bărbați singuri, e violată virtual clipă de clipă.

— Dacă rămîn aici nu există aceeași primejdie? Poate mai mică, dar mai precisă.

Alber se crispă.

— Ce-ai să faci în lipsa mea?

— Nu pot să știu dinainte.

— Ai fi în stare să te uiţi la alt bărbat? Adică să-l accepţi?

— Orice e posibil.

— Ai dreptate. De cîte ori am plecat, n-am lăsat o femeie în urmă. Am avut legături provizorii, unele frumoase, care merită să le ţii minte; cîteodată le-am reluat la înapoiere şi n-a fost rău, dar niciodată n-am socotit că e o continuare. Pe atunci mă gîndeam că o femeie nu-i obligată să aştepte oricît şi că, dacă ar exista una în viaţa mea, iar eu ar trebui să plec un timp mai lung, i-aş reda independenţa. Era un principiu.

— Te-ai gîndit ce faci cu independenţa mea?

— Nu mă pot gîndi. Acum e altceva.

— Ai să-mi iei jurămîntul?

Dialogul se opri aici, în nehotărîre şi apăsare. Odată cu întunericul, merseră la cort. Se făcuse frig; Maria îmbrăcă treningul fetei. Alber aprinse focul în faţa intrării; flăcările schimbară atmosfera. Ea se prelungi deodată în prima imagine care apăru pe ecran. Era noapte, se vedea un cort, în spatele lui maşina roşie. În uşa cortului ardea focul, dezvăluind o parte dintr-un peisaj ciudat, un cîmp cu viţă de vie culcată pe jos, năpădită de stuf, ca pe marginea bălţilor. Inexplicabil cum creşteau împreună cele două plante! Să fi închis ochii, Maria ar fi văzut pinguini şi zăpadă. Băiatul, aşezat în uşa cortului, frigea ceva pe grătar; se vedea fumul înroşit de flăcări. Fata, în planul cel mai apropiat, privită din spate, nu era decît o siluetă, cu părul mai lung decît altădată, o pată blondă, mătăsoasă şi luminoasă. Printre şuviţele fluturate uşor de vînt, se împleteau flăcările. Dacă uitai că sînt mai multe planuri, părul părea că arde, cu vîlvătăi roşii şi blonde.

21

MARINARUL STĂTEA la picioarele patului, ţeapăn, cu zîmbetul ironic, ştiut dinainte, mai greu de descifrat pe faţa rău mutilată. Un gardian îl ţinea, legat de el cu aceeaşi cătuşă. Mai erau acolo doi civili şi un militar.

Rafael nu putea să fie surprins; i se spusese dinainte, după ce medicii acceptaseră ca marinarul să fie adus la confruntare. Îl privea nepăsător; nu-i stîrnea nici o emoţie; nici frică, nici silă, nici dorinţă de răzbunare. În opt zile uitase.

— Îl cunoşti? întrebă unul din civili.

Celălalt se aşezase pe scaun şi se pregătea să scrie. Rafael încuviinţă din cap.

— Unde l-ai cunoscut?

— În port.

— L-ai recunoaşte pe omul care te-a lovit?

Încuviinţă iarăşi. Trebuia să răspundă afirmativ; altfel declaraţia lui în continuare nu apărea concludentă. Aştepta întrebarea şi, acum prima oară, îşi aminti ciocnirea de pe chei. Omul îl atacase pe nedrept, nu doar ca să-i ia banii, ci să-l şi umilească. Simţise din ajun că marinarul îl ura. Pentru că stăpîna iahtului îi făcuse portretul. Pentru că el voia să-i plătească două sute de dolari.

Îl privi. Brava, sfidîndu-l cu zîmbetul lui capabil să te scoată din fire. Dar era neputincios şi învins, prizonier, cu mîna în cătuşă, torturat şi desfigurat. Din bărbie pînă în rădăcina părului se întindea o cicatrice scorţoasă. Chiar cînd cojile aveau să cadă, lăsînd în loc o piele mai netedă, n-avea să mai fie obrazul lui; rămînea marcat pe toată viaţa.

— El e?

Zîmbetul marinarului se accentuă, schimonosindu-l mai rău. Rafael clătină din cap şi răspunse cu ochii în ochii lui duşmănoşi şi batjocoritori:

— Nu!

Anchetatorii erau contrariaţi. Pentru ei nu încăpea îndoială, şi exista chiar o dovadă: cuţitul, care se stabilise că aparţinea marinarului.

— Priveşte-l bine!

— Nu-i nevoie. V-am spus că-l cunosc.

— Încearcă să-ţi aminteşti. Ai trecut printr-o suferinţă grea. Poate nu mai ştii cum s-a întîmplat.

— Ştiu. Nu-i el! Şi am suferit foarte puţin.

— Dar cuţitul e al lui!

— Se poate. De lovit nu m-a lovit el.

— Cine atunci?

— Nu ştiu: un necunoscut.

— Poţi să-l descrii?

Rafael se uită la toţi, apoi arătă spre gardian:

— Avea aceeaşi statură.

Închise ochii; nu voia să mai vadă zîmbetul marinarului. După ce plecară, veni Tulip, satisfăcut şi enigmatic.

— Ai făcut foarte bine! L-ar fi condamnat şase luni, pentru omor săvîrşit, dar neizbutit. Aşa se numeşte. Acum au să-i dea drumul, n-au ce-i face. Rămîne al meu! Am să-l judec eu, am să-i dau pedeapsa mea!

— Nu, lasă-l în pace! Nu m-a atacat pe întuneric. Ne-am bătut. Fiecare ne-am primit partea.

— Tu n-aveai nici o vină.

Unde putea să fie Tereza?

— Te-au obosit, spuse Tulip, trăgîndu-se înapoi. Odihneşte-te!

După contravizita de la ora şase, veni Dia. Era gătită şi mirosea a *Femme*; i se potrivea, o maturiza puţin. Părea o bacantă încă neconfirmată. Alcătuirea ei rămînea provocatoare, însă peste ea se aşezase o haină de timiditate. Fiind în amîndouă privinţele sinceră şi adevărată, nu-i lipsea nimic să devină o femeie primejdioasă.

— Eşti frumoasă! îi spuse Rafael. Şi acum poţi să te duci, mă simt admirabil, n-am nevoie de nimic. Hai, fugi! Ştiu că n-ai venit pentru mine.

Se deschise uşa; Milcuţ îşi arătă capul.

— În cinci minute sînt gata.

— De ce te duci cu el? Îţi place? întrebă Rafael, după ce se închise uşa.

— Mă străduiesc să-mi placă.

— Din recunoştinţă? Nu vreau să plăteşti tu oalele sparte!

— Nu. Mă duc fiindcă am nevoie.

— Vezi să nu faci vreo ticăloşie!

— Ţi-e teamă că am să mă culc cu el?

— Asta n-ar fi o ticăloşie.

— Atunci la ce te gîndeşti?

— Să nu-i laşi sufletul gol.

— Ce nu-mi place la el e că nu-i însurat, şi e prea tînăr.

— Aşteaptă să mai crească şi să se însoare.

Milcuţ veni s-o ia, îmbrăcat de oraş. Pe cînd se apropiau de poartă, ea se uită dezamăgită prin curtea spitalului.

— N-ai maşină?

— Nu, am motocicletă. E acasă; nu umblu cu ea în oraş. Dacă vrei, mergem s-o luăm.

Inima Diei bătu în ritm dublu. N-o invitase niciodată un bărbat acasă la el. Şi nici cu motocicleta nu mersese pînă acum. Dar motocicleta era un pretext, trebuia să-şi închipuie. Dacă vrei să te duci, te prefaci credulă. Fiecare trebuie să-şi joace jocul.

— Prefer să mergem pe jos.

— E mai bine aşa, încuviinţă Milcuţ, repede. Ai o rochie prea frumoasă pentru motocicletă.

Îl privi cu coada ochiului. Părea de bună credinţă. Nu urmărise s-o ademenească, altfel ar fi insistat. Se simţea uşor dezamăgită.

— Unde vrei să mergem? întrebă el.

— Oriunde.

— La cît trebuie să fii acasă?

— N-am oră. Oricînd.

— Chiar după miezul nopţii?

— Chiar mîine dimineaţă.

Acum o privi el cu coada ochiului. Se socotea că face parte din altă generaţie. Generaţia de după el se arăta prea intempestivă, îl cam neliniştea. Dar poate aveau şi ei o dreptate. Era dispus s-o înţeleagă.

— Îţi place să mergi pe jos?

— Nu prea mult; sînt leneşă.

O urcă în trenul electric, care trecea pe deasupra oraşului cu o sută de kilometri pe oră. Nu existau scaune, toată lumea stătea în picioare. Întregul drum, de la sud la nord, dura zece minute. Stăteau la geam, se ţineau de bara nichelată, fiindcă la curbe forţa centrifugă i-ar fi aruncat în fereastra cealaltă. Li se atingeau mîinile, din întîmplare; le retrăgeau cu timiditate. Depindea de el; dacă ar fi făcut un gest clar, dacă i-ar fi apucat mîna, ar fi stat, aşteptînd gestul următor. Din moment ce se afla aici, ar fi fost necuviincios să se împotrivească. Acum descoperea alt stil, la care nu se aşteptase; îl ştia numai din literatură şi îl credea dispărut. Altădată s-ar fi socotit ridicolă şi proastă. Acum participa, din ce în ce mai timidă. Cînd ajunseră la

staţia terminus, şi el o apucă de braţ, ca să-i ajute la coborîre, se înroşi tare. Se întorcea în ea însăşi, în urmă, undeva pe unde trecuse fără să ştie, fără să vadă, sărind etapele.

El îi dădu drumul repede, de teamă să nu pară că profită de o situaţie favorabilă.

— Vrei să intrăm la o cofetărie? Te tentează o prăjitură, sau o îngheţată?

Dia scutură din cap cu un gest necontrolat. Cofetărie, prăjitură, îngheţată! Nici aşa!

— Aş prefera să beau ceva. Dar nu pepsi-cola! Votcă sau coniac.

Intrară la barul din staţia trenului electric. Pe terasă se vedeau cîţiva oameni, mai mult localnici; vilegiaturiştii se răreau şi nici înainte nu prea veneau atît de departe. Înăuntru nu era nimeni. Ardeau lumini mici, multe, disimulate între lamele de lemn care alcătuiau pereţii şi plafonul, dînd o impresie de inconsistenţă. Arhitectura n-avea fermitate, nu crea senzaţia de interior, părea că de jur-împrejur e numai o perdea de stuf, străbătută de stele. Şi totuşi, oferea un adăpost, pe care îl descopereai intim şi confortabil, îndată ce te aşezi într-un colţ, la o masă.

Se aşezară în partea cea mai îndepărtată de intrare. De la bar, pînă la ei, chelnerul avea de întreprins o călătorie.

— Nu vreţi să vă mutaţi mai aproape?

— Fă-ne o favoare şi lasă-ne aici, îl rugă Milcuţ. N-o să te deranjăm mult.

— Dacă ai ceva la inimă, te vindecă el, adăugă Dia.

— Nu-mi face reclamă deşănţată! Nu-s cardiolog, domnule.

— Eu sînt sănătos, spuse chelnerul. Nevastă-mea suferă de inimă.

— Ce are?

— Nu se ştie. I se opreşte inima.

— Cum se opreşte?

— Aşa, nu mai bate. Un minut, două... M-am obişnuit. Uneori ţine şi un sfert de oră.

— Nu-i posibil. Ţi se pare.

— Un sfert de oră, cu ceasul în mînă!

— A văzut-o vreun medic? Ce-a spus?

— Că n-are nimic.

— Am să vin s-o văd eu.

— Sînteţi medic? Ce să vă servesc?

— Mai întîi dă-mi toate monedele de douăzeci şi cinci de bani pe care le ai. Cincizeci, o sută.

— Poate doar să deschid tonomatul.

— Deschide-l. Pentru tonomat îmi şi trebuie.

Era ora opt; afară se întunecase.

— Avem saché, rachiu japonez, spuse chelnerul, cînd aduse monedele.

Stăteau faţă în faţă, privindu-se pe furiş. Din cînd în cînd Milcuţ se ridica, să pună în mişcare tonomatul. Erau cincizeci de discuri. Le ascultară o dată, apoi el le puse de la început; tot aşa pînă la ora unu după miezul nopţii, cînd se închidea barul. De mult plecase toată lumea de pe terasă; înăuntru nu mai venise nimeni. Chelnerul nu se vedea pe nicăieri. Erau singuri, cu paharele mari între ei. Nu schimbau o vorbă, fiecare aştepta un cuvînt de la celălalt. Dia îşi golise paharul. Întinse mîna să-l ia pe-al lui. Nu-i plăcea rachiul, îl băuse în silă; voia să creeze o intimitate. Cînd bei din acelaşi pahar cu cineva, faci un pas spre orice. Mîinile li se întîlniră, tocmai atunci el voia să ia paharul; trebuia măcar să simuleze interesul pentru băutură. Mîna ei se aşeză peste a lui şi nu-i mai dădu drumul, decît atunci cînd se sfîrşi seria de discuri. În timp ce el pornea tonomatul, ea îi bău tot paharul, pe urmă îl puse pe masă, fără să-şi retragă mîna. După ce se schimbară trei discuri, la al patrulea, care nu era decît un ritm de baterie, într-un pas rar şi legănat, sugerînd deşertul şi mersul caravanelor, Milcuţ puse mîna pe mîna ei. Rămaseră aşa pînă la ora unu, cînd chelnerul veni cu nota de plată.

— Scrie adresa aici. Am să trec astăzi să-ţi văd nevasta.

Ultimul tren electric plecase. Autobuzele nu mai circulau după ora unu. Pînă în oraş erau opt kilometri.

— Ai să dormi la noi, în camera lui Rafael, hotărî Dia.

Caravanseraiul se închisese de o săptămînă, deşi nu venise toamna. Pe Tulip îl pasiona mai mult vaporul, unde continua să dea năvală multă lume. Merseră alături, fără să se atingă şi fără să-şi vorbească. Dia intră în cameră, scoase o pijama, cearşafuri curate şi făcu patul. Cînd se apleca, i se vedea pielea bronzată,

pînă la şolduri. Nu avea pe ea decît un singur lucru de îmbrăcăminte, în afară de rochie. Mai scoase o periuţă de dinţi, îi arătă unde era baia, apoi se duse în camera ei, alături. Amîndouă încăperile dădeau pe pridvor. Lăsă uşa deschisă, ca de obicei, să fie curent. În zorii zilei turcoaica bătrînă i-o închidea fără zgomot.

Adormi tîrziu, întinsă pe spate, cu mîinile sub cap. Dormea goală, învelită numai cu un cearşaf; nu suporta nimic pe ea. Cînd se trezi, soarele intra pe fereastră, violent, aproape sonor. Se gîndi că n-aveau să mai fie multe zile frumoase. Îmbrăcă un halat de baie, scurt pînă deasupra genunchilor şi se duse alături, fără să-l strîngă în faţă. Găsi aşternutul pus la aerisit, pe fereastră, şi odaia dereticată. Îi părea rău că nu rămăsese nici un semn de la Milcuţ, măcar dezordinea încăperii. Descoperi doar un fir de păr, pe pernă. Nu o emoţiona; îl puse totuşi într-o carte. Ar fi fost prea gol, dacă nu făcea măcar atît. Îşi strînse halatul cu cordonul, şi plecă la plajă.

— Te-ai măritat? o întrebă în curte turcoaica bătrînă.

Nici n-o auzi; era cu gîndul în altă parte.

— Nu mănînci nimic?

Se duse la nudişti, se întinse la soare cu faţa în sus.

22

ALBER SE TREZI chinuit, pe la trei noaptea. Visase că nu mai pleca, denunţase contractul. Altul nu mai avea cine să-i ofere; însemna că renunţase la tot ce muncise pînă acum, la tot ce învăţase. Era o nesăbuinţă; nu putea să se apuce de altceva.

Cînd se dezmetici, dîndu-şi seama că nu fusese decît vis, simţi o uşurare atît de subită şi de deplină, că se transformă în durere. Fericirea îl izbise brutal, făcîndu-l să se clatine. Se duse la geam, încercă să privească marea, peste esplanadă; nu se vedea, noaptea era prea întunecoasă, dar izbiturile valurilor în dig se transformau din zgomote în imagini. Se aplecă, privi spre dreapta, unde apărea o parte a portului

vechi: coşuri de vapoare, catarge, macarale, în lumina violentă a reflectoarelor. Departe, în ultimul bazin, cel mai adînc, stătea legat la chei Saturn, vaporul lui. Pronumele posesiv spunea altceva decît înţelesul obişnuit. Vaporul îi aparţinea în alt fel decît un bun, era un intermediar între realitate şi transcendent, o altfel de lampă a lui Aladin. Datorită lui, totul îi era îngăduit, pînă la ultimul vis.

Se gîndi să se ducă în port, să ia din nou cunoştinţă de existenţa lui. Ar fi fost o lăcomie; şi-o reprimă, cum îşi reprima orice lăcomii. Bău un pahar de coniac, fără să-l deguste; îl dădu pe gît, barbar, ca pe rachiu, sperînd să adoarmă din nou.

Se trezi repede, după alt vis. Maria nu mai exista. Nu murise, nu plecase, nu ştia nimic despre ea; îi lăsase doar conştiinţa că fusese într-un trecut neclar. Îl cuprinsese groaza prin somn; niciodată nu ştiuse cine era şi ce însemna ea cu adevărat pentru el. Acum simţea: fusese raţiunea lui de a fi. Fără ea nu avea nici un destin.

Se aşeză pe marginea patului, ameţit; regăsea greu realitatea, înota ca printr-o apă vîscoasă. Cînd imaginea Mariei apăru, aşa cum fusese ea acum cîteva ceasuri vie, adevărată, caldă, supusă, simţi iar aerul, cu drept să-l inspire liber, pînă în fundul plămînilor, după ce fusese strangulat, gata să se înăbuşe. Respiră cu bucurie. Exista, nu plecase, îl aştepta, fiindcă şi ea avea în el singura ei raţiune de a fi.

Dar îl împresura o nelinişte, micşorîndu-i progresiv bucuria, pînă ce îl făcu să rămînă înlemnit, cu un junghi în inimă; uitase vaporul. Nu puteau să existe împreună, vaporul şi Maria, şi nu putea să renunţe nici la vapor, nici la Maria.

Se duse la geam, se frămîntă, îşi munci mintea, pînă se făcu ziuă. Ea avea dreptate: dacă există o nevoie imperioasă, nu se poate să nu existe şi rezolvarea. Trebuia să creadă din nou în această vorbă abandonată. Oricine ar mai fi spus-o şi-n orice limbă, fusese dictonul lui la douăzeci de ani, cînd se cunoştea şi începuse să-şi simtă puterea. Să fi fost oare vîrsta celor mai mari îndrăzneli şi speranţe? Nu admitea imposibilul; limitele omului nu sînt mai mici decît imaginaţia lui; orice gînd trebuie să fie realizabil.

Era sărac şi-i destăinuia singurului prieten că, dacă s-ar ivi imperios nevoia să aibă un milion de lei pînă a doua zi dimineaţa, l-ar avea, pe viaţă şi pe moarte, prin exaltarea supremă a voinţei şi a forţei. În faţa lor nu pot să rămînă obstacole.

Întîlnise multe obstacole pe urmă, se lovise de ele cu fruntea, făcîndu-şi rană după rană. De mult se dusese la groapa cu gunoi milionul. Într-un timp, cînd nu avea ce să mănînce, bătea străzile, kilometri după kilometri, să se împrumute pe la cunoscuţi şi prieteni, şi nu găsea douăzeci de lei în tot oraşul.

Acum se afla în faţa unei încercări, mai mare decît oricare alta întîlnită vreodată. Era într-adevăr, pe viaţă şi pe moarte! Trebuia să-şi refacă vechea credinţă şi s-o mărească.

La opt se duse în port.

La douăsprezece aştepta la casa de piatră, să iasă Maria din tură.

— Te iau cu mine! Trebuie să reuşim. Nu pot să te las aici. N-aş avea aer; nici lumină.

— N-am dormit toată noaptea, răspunse Maria. M-am gîndit, mi-am dat seama că n-am dreptate. Du-te! Am să fiu foarte nefericită, dar am să te aştept oricît, orice ar fi să fie. Am să ştiu că eşti şi ai să vii, şi poate din suferinţă am să-mi fac altă fericire. Am să ţes pînză pentru tine!

— Nu! Trebuie să mergi cu mine! Sper să trec peste toate obstacolele. Azi n-am făcut nimic. Am vorbit cu Mec, dar nu l-am convins.

— Cine-i Mec?

— Mecarian, directorul navigaţiei.

Sub numele întreg Maria îl cunoştea, deşi nu-l văzuse niciodată; el semna radiogramele adresate comandanţilor de vapoare.

— De el depind, contină Albert. Şi îi datorez foarte mult. Îmi pare rău că am să-l contrariez; n-am încotro, trebuie să trec peste cuvîntul lui. Mîine mă duc la minister.

Plecă la trei noaptea, cu maşina, şi se întoarse pe înserat. Maria îl aştepta pe trepte. Făcuse exerciţii de singurătate, gîndindu-se că el are să întîrzie. Întîi îşi imaginase că are să întîrzie o lună; scăzuse succesiv la două săptămîni, la zece zile, la şase zile, la cinci,

la trei, la una. Începutul nu o încuraja; simţea că vine o deznădejde.

Se strădui să pară nepăsătoare. El se aşeză lîngă ea, pe scară.

— Am adus o rezoluţie echivocă; tot Mec rămîne să hotărască. Nu i se poate încălca autoritatea. Aici e puţin ca la război. El e şeful Statului Major; nu primeşte ordine de la ministru.

— Ce fel de om e?

— Dur! Şi admirabil. Mi-e puţin frică de el, dar îl iubesc. Am să-l conving... (Alber şovăi, cu ochii în pămînt). Poate are să fie nevoie de o formalitate. Să ne căsătorim. Te încurcă foarte mult?

Maria răsuflă lung. Nu se aşteptase; îi era teamă.

A doua zi, la trei, Alber se întoarse abătut, urcă scările la mansardă, se aşeză pe marginea patului; îşi amintea prima lui noapte aici; dimineaţa se simţise ca în captivitate.

— Nu l-am convins. Şi-a chemat colaboratorii, tot statul lui major. Eram de faţă. S-a consultat cu ei; din nouă, cinci au răspuns în favoarea mea; înseamnă că se poate! Dar el n-a vrut. A mai stat o jumătate de oră cu hîrtia în faţă. Nu ştiam ce gîndeşte, credeam că înnebunesc. Îmi dădeam seama că nu are o hotărîre luată, că dacă ezită atît, şansa şi neşansa sînt egale, sau nu e distanţă mare între ele; o minimă bunăvoinţă putea să încline balanţa spre mine. La sfîrşit a spus nu! La sfîrşit, după atîta gîndire! N-aveam nevoie să mă gîndesc cît el, ca să spun şi eu nu! Mi-am dat demisia. Nu recunosc nimănui dreptul să ne despartă, chiar dacă într-o zi am ajunge să ne urîm.

Seara, Alber găsi sub uşă un plic de la Direcţia Navigaţiei. Înăuntru, în locul hîrtiei oficiale, era fotografia în culori a cargobotului Saturn. Pe partea cealaltă scria: „Nu fi nebun! Iată vaporul *tău!* N-am să-l dau nimănui!"

23

SE SFÎRŞEA SEPTEMBRIE. Dispăreau ultimii vilegiaturişti, se închideau ultimele localuri, păleau frunzele,

staţiunea rămînea pustie. Trenul electric venea mai rar, din jumătate în jumătate de oră, şi mai totdeauna fără lume.

Plecarea se amînase cu cincisprezece zile. Alber se mutase pe vapor. De la început, secundul i se păru antipatic; era mai în vîrstă, avea mai mulţi ani de navigaţie, dar nu reuşise la examenul de comandant, şi după trei experienţe nenorocoase, trebuise să se resemneze; a patra oară nu mai avea dreptul să candideze. Condamnat să rămînă secund toată viaţa, devenise acru, gata să respingă şi să ironizeze. Comandantul tînăr care avea de pe acum un renume, căruia i se încredinţa dintr-o dată un vapor de douăzeci de mii de tone, îi stătea ca un ghimpe în suflet. În sinea lui îi nega şi competenţa, şi autoritatea. Aştepta să-l discrediteze, de aceea îl luase în observaţie, urmărindu-i gesturile, înregistrîndu-i vorbele. Alber era prea generos ca să creadă în inamiciţia cuiva din echipaj. Atitudinea lui faţă de secund, căruia i-o luase mult înainte, rămînea prevenitoare, politicoasă şi cordială. Ocolea, fără laşitate, să-i impună autoritatea lui şi să-i atragă atenţia asupra gradelor.

Maria refuza să vină pe vapor. I se părea fără rost. Şi nu voia ca într-o zi să-l întîlnească pe acel Mec, duşmănos şi dezumanizat. Fără să se cunoască, socotea că există între ei o antipatie reciprocă.

Vara nu-şi luase concediu, orele libere îi ajungeau pentru plajă; nu avea nevoie să plece nicăieri, nu trebuia să vadă pe nimeni. Îşi luă concediu acum, ca să fie cu Alber. Demontaseră cortul, i-l dăduseră în primire lui Tulip, cu tot ce era acolo, în afară de ultima casetă cu diapozitive, pe care o păstrase Maria. Ea se ducea rar la casa de piatră; cele mai multe zile rămînea la Alber. El lipsea toată ziua; îl aştepta în fotoliu, învelită pînă în bărbie cu cerga dungată, repetînd exerciţiile de singurătate. Seara mergeau să mănînce în oraş, nu aveau nimic în casă, în afară de băutură. Cîteodată se duceau cu maşina pe plajă, depăşeau casa de piatră, urcau pe faleză şi se opreau deasupra golfului unde se vedea epava, neluminată. Nu mai venea nimeni acolo, să petreacă. Iar jos, unde fusese cortul verde, rămăseseră numai copacii şi amintirea verii, bătută de lună. În curînd aveau să vină ninsoarea, viscolul şi gerul. Marea avea

să înghețe, aruncată pe stînci, plaja să fie îngropată în zăpadă. Maria se simțea dezbrăcată și fără nici o pavăză. Îi era dor de o zi albastră, să se întoarcă de pe mare și să se ducă în munți, peste cîmpul de rapiță. Îi era dor de culoarea galbenă.

O singură dată merse pe Saturn, seara tîrziu, după ce se liniștise toată lumea. Nu era nimeni în drum, decît timonierul de la scară, care salută cu un zîmbet de simpatie. Maria simți că simpatia, manifestată atît de deschis, nu micșora respectul și admirația. Înțelegea foarte bine, așa era Alber, i se cuvenea tot, nimeni nu putea să-i dea numai o parte din sentimente. Îl cunoștea mai de mult sau îl cunoscuse acum, timonierul avea încredere în el, îi încredințase destinul, zîmbetul lui dovedea că e gata să i se supună și să-l urmeze. În alt fel decît un soldat la război, care, înaintea sentimentelor lui, are jurămîntul și legile marțiale. Un echipaj de șaizeci și cinci de oameni. Un popor, pe un continent de douăzeci de mii de tone! Maria se simțea în inferioritate, față de întreg universul lui. Nu avusese niciodată viziunea completă a aspirațiilor pe care le nutrea omul de lîngă ea. I se supunea, gata să-l urmeze, dar aderase prea tîrziu; ocupa în viața lui locul al șaizeci și șaselea!

— Nu vreau să merg peste tot. Mă interesează numai spațiul tău. Ca să-mi pot imagina unde ești.

Puntea de comandă îi apărea ca un imperiu mobil, proiectat peste întreg spațiul marin.

— Haide să alegem o oră, cînd să ne întîlnim, spuse Maria.

— Seara, cînd te culci.

— Nu, mai bine dimineața; e un timp mai pur. La ora șase; vrei? Am să mă gîndesc la tine atît de intens, încît ai să simți. În fiecare zi. Restul timpului vreau să mă uiți.

Alături erau stația de radio și cabina telegrafistului. Acesta încă nu fusese numit. Se uită intrigată peste tot, se proiectă pe sine în interiorul care s-ar fi putut să-i aparțină.

— Să știi că-l înțeleg pe Mec al tău. Ar fi fost indecent.

În bordul celălalt era apartamentul comandantului; un salon, o cameră de dormit, o sală de baie echipată luxos. Maria nu-și închipuise; depășea nevoile unu călător.

— Îmi pare bine că ai unde să respiri. Mă aşteptam la ceva meschin.

Uşa se deschise pe neaşteptate; se ivi capul unui ofiţer mai în vîrstă, cu o mimică intrigată.

— Scuzaţi! spuse repede, fără să se fîstîcească. Am văzut lumină şi te ştiam în oraş.

Avea fraza pregătită, se cunoştea că venise să spioneze. Se retrase cu alte scuze, după ce îşi opri ochii pe Maria, măsurîndu-o cu îndrăzneală.

— E secundul, o informă Alber.

— Nu-mi place, răspunse ea.

— Mie trebuie să-mi placă. E o obligaţie profesională.

Alber învîrti cheia în broască, destul de zgomotos ca să se audă pe coridor.

— Vreau să rămîi aici noaptea asta. Am nevoie de amprentele tale.

24

FAMILIA LUI TULIP, Rafael şi Dia, cu o femeie care făcea gospodăria, se mutase în oraş, la locuinţa de iarnă. În Caravanserai rămăsese numai turcoaica bătrînă, să aibă grijă de cămilă. Tulip dormea pe vapor, altfel ar fi trebuit să plătească un paznic; pescarii puteau să vină noaptea cu barca, să fure. La oraş se ducea numai din cînd în cînd, un ceas-două. Dia mergea la şcoală; trecuse în ultima clasă a liceului. Rafael ar fi trebuit să dea examen la facultate; amînase pe la anul. Îşi continua convalescenţa; ceva în organismul lui rămăsese şubred. Parcă avea o rană în plămîn; tuşea din adînc, dureros, şi se aştepta să scuipe sînge. Dia îl privea cu îngrijorare. Milcuţ îi spusese să nu se teamă; era o sechelă. Ce idee să foloseşti astfel de cuvinte! Nu ştia ce înseamnă, nu cunoştea vocabularul suferinzilor, şi nici nu voia să întrebe. Milcuţ, care un timp o intrigase cu purtarea lui neobişnuită pentru un tînăr, începuse s-o plictisească. Îi lipsea imaginaţia, sau avea cine ştie ce infirmităţi spirituale, fiindcă nu era în stare să creeze altă atmosferă decît în prima seară. Întîmplarea

de atunci îi lăsase o amintire tulbure, puţin romantică, puţin ciudată: reţinerea lui, muzica tonomatului, mîinile lor împreunate pe pahar, şi tăcerea. Probabil avea în el o forţă, dacă putuse s-o ţină cinci ore aşa, fără ca ea să-şi dea seama cum trece vremea. Visase zîmbind, se gîndise la el şi la întîmplarea lor, toată ziua cît stătuse pe plajă.

La ora şase îl aşteptase în poartă.

— Unde vrei să mergem?

Milcuţ repeta întrebarea din ajun, dar încă nu se vestea ceva alarmant.

— Oriunde.

— La cît trebuie să fii acasă?

Se uitase la el lung; îi plăcea, altfel i-ar fi dat un picior sub burtă, băieţeşte. Era antrenată.

— Ţi-am mai spus că n-am oră. Oricînd. Mîine dimineaţă, poimîine, săptămîna viitoare, la anul. Sau niciodată!

Devenise circumspect; semăna cu o ofertă, şi prea era directă, ca să nu pară primejdioasă. Şi Rafael o socotea primejdioasă, şi alţii, pe cînd în ea nu găseai decît tristeţe, o tristeţe nu a ei, ci moştenită de la neamuri îndepărtate. O simţise numai Maria. Şi îi prezisese un destin egal cu tristeţea ei atavică.

— Haide odată! Nu mă ţine în poartă!

O dusese la barul din staţia trenului electric, la aceeaşi masă; nici măcar chelnerul nu era altul.

— Nevasta dumitale n-are nimic. Am văzut-o azi după-amiază.

— Atunci de ce i se opreşte inima? Pînă la un sfert de oră, cu ceasul în mînă.

Chelnerul pusese pe masă un pumn de monede pentru tonomat, apoi adusese două pahare cu saché.

25

ÎNTR-O NOAPTE, pe la două, Tulip auzi zgomot pe punte. Dormea în cabina comandantului. Montase o sobă cu petrol, îi transformase duzele şi ardea în ea motorină din tancuri. Avea şi un grup electrogen, una

din agoniselile lui eteroclite, pe care îl branşase la instalaţia vaporului. De cînd se terminase sezonul şi nu mai primea vizitatori, nu-l mai punea în funcţiune; se mulţumea cu lumina unei lămpi de petrol.

Zgomotul venea de afară, un bocănit de bocanc sau de cizmă. Cineva umbla pe punte, fără să-şi înăbuşe paşii. Tulip nu era un fricos; din toate primejdiile posibile, se temea numai de apă. Stinse lumina, dădu perdeaua la o parte şi se uită pe hublou; paşii se auzeau limpede, nedisimulaţi, îndepărtîndu-se spre pupa. Era o noapte neagră, cu o pătură groasă de nori; nici nu se putea bănui unde ajunsese luna. Tulip îşi trase în picioare o pereche de galoşi vechi, îmbrăcă redingota peste cămaşa de noapte, luă revolverul de pe noptieră, îi dădu piedica la o parte şi ascultă. Paşii se întorceau, zgomotul lor creştea cadenţat, se apropia, pînă ce îi auzi oprindu-se lîngă peretele cabinei.

Era imposibil să vadă ceva afară; în liniştea care se aşezase asupra punţii, putea crede că fusese halucinaţie, dacă n-ar fi simţit o prezenţă străină, aproape, la cîţiva paşi. Avea impresia că aude o respiraţie, alt zgomot şi în alt ritm decît al valurilor răsturnate pe plajă.

Deschise hubloul.

— Cine e? strigă, aplecat afară.

Nu mai auzea respiraţia de adineaori; peste zgomotul mării, plutea tăcerea. Şi totuşi, prezenţa străină se simţea, în continuare. Tulip regreta că nu avea o lanternă electrică; neglijenţa i se părea inadmisibilă, cînd de obicei prevedea totul, metodic. Ochii nu i se obişnuiau cu întunericul; noaptea rămînea nepătrunsă.

— Cine e? strigă încă o dată.

După cîteva secunde, paşii se auziră din nou, pornind de lîngă el, îndepărtîndu-se, într-un ritm calm, nezorit. Coridorul cabinelor avea uşa în bordul celălalt. Tulip nu se temea de un atac, revolverul reprezenta numai o obişnuinţă nocturnă, era în schimb atît de intrigat, că îl mînca pielea. Ieşi în fugă, scărpinîndu-se pe sub redingotă cu mîna liberă, ocoli suprastructurile pînă la bordul opus; paşii se îndepărtaseră, se auzeau însă clar, ducîndu-se spre pupa, pe puntea bărcilor. Porni după ei, căutînd drumul ca orbii, cu mîinile prin aer. Norii cădeau grei, şi pe uscat, şi pe mare, acoperind pînă şi reverberaţia puternică de deasupra oraşului. Cunoştea

bine vaporul, după cinci luni de cînd îl avea în primire dar bezna îl împiedica să se orienteze. Mergea în zig-zag între parapet şi perete, lovindu-se de obstacole necunoscute, parcă imaginare. Singurul reper sigur rămîneau paşii care se auzeau în faţă. Strigă peste punte:

— Cine eşti? Stai că trag!

Bezna îi înăbuşea pînă şi glasul. Paşii conteniră numai o clipă, după care îşi reluară ritmul. Îi urmărea de departe, fiindu-i imposibil să-i ajungă, şi nu înţelegea cum vedea celălalt în întuneric. Apoi zgomotul paşilor suferi o modificare; la început nu-şi dădu seama ce se întîmplase, nu mai aveau nici ritm, nici intensitate egală; mersul unui om care şchioapătă. Necunoscutul cobora scara de fier, de pe puntea bărcilor, pe puntea principală. Cînd Tulip ajunse la scară, paşii se auzeau iarăşi egali, îndepărtîndu-se, fără grabă. Îi urmări din ce în ce mai intrigat; era imposibil să-i ajungă, imposibil să înţeleagă. O uşă grea, metalică, scîrţii macabru; vizitatorul cobora în sala maşinilor, în bezna din cală, nu mai grea decît bezna din afară. După altă uşă de fier, paşii se duseră mai departe. Tulip se opri, dezorientat, ca la o răspîntie fără indicatoare. Erau trei uşi, nu putea şti pe unde o luase. Porni la întîmplare, drept în faţă, pe un coridor lung, spre servomotorul cîrmei. De acolo înainte, străinul nu avea unde merge. Dar după ce înaintă puţin, pipăind pereţii, Tulip îşi dădu seama că nu se mai auzeau decît paşii lui. Celălalt se oprise; ajunsese la capătul coridorului, sau luase alt drum? Era prea tîrziu să se întoarcă; merse pînă la capăt. Camera servomotorului n-avea mai mult de doi metri lăţime. Ar fi fost imposibil să-i scape cineva, chiar dacă se lipea de perete. Dar nu era nimeni, se convinse după ce se roti prin toate colţurile. Şi apoi, să fi fost acolo, să fi făcut o mişcare, i-ar fi auzit paşii; chiar dacă ar fi vrut să-i înăbuşe, cum nu făcuse de loc mai înainte, rezonanţa camerei nespaţioase, cu pereţii de fier, ca nişte membrane, i-ar fi amplificat pînă la tunet.

Se întoarse; celelalte uşi dădeau în atelierul mecanic, şi la centrala caloriferului.

Stătea ascuns undeva, imposibil să-şi închipuie unde; n-avea nici un rost să mai orbecăie prin întuneric. Trebuia să aducă lampa, repede, înainte ca necunoscutul să-i bănuiască intenţia.

Tulip urcă scările, pînă ce se pomeni pe puntea principală, scăldat în lumină. O spărtură în nori, nu mai mare decît o gură de găleată, lăsa luna să treacă, sclipitoare şi penetrantă.

Nu se vedea pe punte nici o urmă lăsată de vizitatorul inexplicabil. Tulip se întoarse cu lampa în sala maşinilor şi o cercetă colţ cu colţ, cercetă la fel compartimentele vecine, se duse încă o dată la servomotor. Nu găsi nici un semn. Nu credea în fantome; şi-apoi fantomele nu fac zgomot. Fusese un om şi n-avusese pe unde să iasă, decît prin pereţii de tablă. Însemna că undeva exista o tainiţă, o uşă secretă. Trebuia să pîndească; străinul nu putea să stea ascuns toată viaţa.

Merse pe punte şi, mai mult de curiozitate, se uită jos, la barcă. Era la locul ei, luminată de lună, dar scara de frînghie părea că se leagănă. O privi, buimac. Se legăna vizibil. Nu bătea pic de vînt.

Îşi luă două pături pe el, se cuibări lîngă tambuchi, trăgînd cu urechea pe scări în jos. Nu simţi nimic, toată noaptea, nici a doua zi. Deocamdată nu avea cum să cheme pe cineva în ajutor. Rămase de pază pînă la prînz, cînd pe plajă apărură cămila şi turcoaica bătrînă. Aveau un consemn; turcoaica venea în fiecare zi, cu mîncare gătită, şi dacă stăpînu-său pleca în oraş, îi ţinea locul. Cămila o aştepta în golf, nemişcată. De la începutul verii nu mai galopase niciodată pe plajă. Era bătrînă şi tristă.

Tulip coborî în barcă. De jos văzu scara legănîndu-se; el o mişcase. Nu înţelegea de ce se legănase peste noapte, dar nici nu trebuia să-şi bată capul; nu putea să facă mister din toate. Puse mîna pe rame şi începu să vîslească. Vîslea mecanic, cu gîndul în altă parte; ce făcea necunoscutul în cală? Deodată, Tulip scăpă ramele din mînă şi rămase ţeapăn. Nu era barca lui, ci una necunoscută, vopsită în negru.

— Ce te holbezi aşa? îl întrebă turcoaica bătrînă, cînd, într-un tîrziu, Tulip ajunse la locul de întîlnire.

— E cineva pe vapor, a venit peste mine. Uite-i barca; barca mea era albă.

— Te dor ochii! zise turcoaica bătrînă.

Tulip se frecă la ochi. Barca îşi schimba culoarea încetul cu încetul, pînă ce deveni albă.

26

SEMĂNA CU UN SFÎRŞIT de boală, fără febră, fără teamă, o oboseală calmă şi cenuşie. Criza Mariei trecuse în primele zile cînd se zbucimase mai greu decît putea să-şi dea seama ea însăşi. Mai aştepta o criză asemănătoare, după plecarea lui Alber. Pînă atunci număra zilele, care treceau ca într-o vacanţă suplimentară. Nemaifăcînd plajă, fiindcă vremea se asprea după o toamnă lungă şi frumoasă, rămînea cu toate orele zilei în faţă, neştiind ce destinaţie să le dea. Acum observa cît timp din viaţa ei ocupa soarele. Zile în şir, cerul rămînea înnorat. De dimineaţă, cînd pleca Alber, şi pînă seara, cînd se întorcea, era un gol plat, fără orizont, fără atmosferă. În lipsa lui, camera devenea străină. Maria nu se lăsase absorbită de atmosfera ei; numai el îi înlesnea să-i simtă căldura şi intimitatea. Venea obosit şi preocupat. Tandreţea lui părea de multe ori mecanică, se ducea cu gîndul în altă parte. Învăţase să-l înţeleagă, se arăta înţeleaptă şi caldă. Şedea în fotoliu, insula ei, unde se simţea apărată. După ce o învelea cu cerga, al doilea aliat al Mariei şi amintirea ei cea mai îndepărtată, Alber se aşeza jos, lîngă ea, şi rămîneau aşa ceasuri, fără să facă un gest şi fără să vorbească. Se absorbeau în linişte, dar cu o intensitate aproape dureroasă; făceau provizie unul de altul, pregătindu-şi fiecare lunga lui traversadă.

Într-o seară, în ultima săptămînă, el îi spuse, denunţîndu-se cu intoleranţă:

— Mă zbat şi mă împart în două de atîta vreme, că îmi simt sufletul ca o rană. Nu încap două pasiuni în mine, se luptă între ele, se însîngerează, şi nu pot renunţa la nici una. Am halucinaţia drumului, îl trăiesc aproape aievea, de dimineaţă pînă seara, proiectat în conştiinţa şi inima mea, ca pe ecranul radarului. Nu mai pot să aştept, zilele sînt chinuitoare, aş vrea să plec mîine, sau acum, şi cînd îmi aduc aminte că tu n-ai să mai fii, mă apucă disperarea, de parcă aştept să vină o moarte.

— Hai să împăcăm puţin între ele pasiunile tale răspunde Maria. Eu sînt a doua.

— Nu, eşti prima!

— Nu-i drept, şi nu accept locul. La început uram prima ta pasiune; o simţisem înainte de a mi-o fi mărturisit. Poate în tăcerile tale, poate în felul cum priveai uneori marea, absorbit de ea pînă la tristeţe. Am ştiut că marea are să fie încă o dată duşmanul meu; a fost totdeauna, de cînd a dispărut tatăl meu. Din cauza ei m-am ferit de tine, m-am apărat, pînă n-am mai avut putere şi am căzut la picioarele tale. Fiindcă mi-ai dat înapoi o viaţă pierdută, colorată de tine în culori nebănuite, care mă orbesc şi îmi umplu inima de bucurie. Du-te, am să te aştept, ne stă bine împreună, atît de bine cum nu poate să stea nici unei perechi de pe lume. Dar pînă în ziua plecării, deconectează-mă, scoate-mă din reţeaua ta pasională, lasă-mă în părăsire; n-am să sufăr şi n-am să fiu singură, atîta timp cît am să mă gîndesc la tine, şi dacă din cînd în cînd ai să-mi iei mîna, chiar dacă atunci are să te preocupe altceva. Du-te întreg la visele tale. N-am să fiu niciodată departe de ele.

În aceste ultime zile, Maria găsi, cu întîrziere, ce destinaţie să dea orelor goale. Merse prin magazine să caute obiecte, ca să-i facă lui Alber o zestre sentimentală. Nu era uşor, n-avea pricepere în domeniul cumpărăturilor, îi lipseau şi simţul utilităţii, şi imaginaţia. Trebuia să fie obiecte pe care să le poarte cu el toată ziua, şi altele să stea la vedere, în cabină. Cumpără un stilou şi două cutii cu plicuri; i se părea darul esenţial. Ca să-i cumpere un cronograf, n-avea destui bani. Îi luă agendă şi calendar. O ramă de piele veneţiană, pentru fotografii; o lăsă goală, nu voia să se insinueze, el avea să pună ce fotografie i-ar plăcea. O mapă de birou, luxoasă, în stil cu rama. Pe ea gravă cu mîna ei, cu o artă construită pasional; „Sfînta Maria protejează pe marinari". Mai erau obiecte de atîrnat în perete, o maimuţă de pîslă, hazoasă, deşi cu privirea tristă. O păpuşă cu chipul stilizat, cu ochii imenşi, cu gura bine conturată, carnală, aproape provocatoare. Nu putea fi o jucărie pentru copii; o luase fiindcă semăna cu ea, într-un fel; de cîte ori o privea îi venea să zîmbească. Dacă Alber descoperea asemănarea, avea să zîmbească şi el. Dimineaţa, la şase.

Ultimul obiect era un brad miniatural, de material plastic, atît de izbutit, că părea viu; nu se vestejea niciodată, putea să-l însoțească tot drumul. Într-o noapte avea să-i aprindă lumînările minuscule, care să-i aducă un cer înstelat în cabină, și să le privească în tăcere, cu lumina stinsă. Îl fixă într-o cutie de carton, ca să nu se deterioreze. Pe cutie scrise: „Se deschide în noaptea de Ajun!" Iar înăuntru puse fotografia ei, aceeași din medalionul cu cheile mașinii. Era singura fotografie care îi plăcea, fiindcă o reprezenta cu adevărat, nu atît prin trăsăturile obrazului, cît prin ochi; deși calmi, încălziți de un zîmbet comunicativ, privirea lor ascundea o nelinişte, părea că străpunge spațiul, căutînd ceva infinit. În josul fotografiei scrise: „La mulți ani, toți pe care ți-i dau, și nu pot fi numărați!"

În altă seară, Alber îi spuse, chinuit și puțin iritat:

— Azi, în careu, secundul a făcut glume monstruoase pe seama nevestelor lăsate acasă și mai toți i-au ținut hangul. N-am putut suporta atîta vulgaritate și le-am atras atenția că și ei sînt însurați. Secundul mi-a răspuns, uitîndu-se insinuant la ceilalți: „Dumneata n-ai de ce să te vaieți!.." Dar de cînd ai fost pe vapor, toți știu de existența ta.

Alber își continuă gîndul, după o pauză:

— Bineînțeles că-i doar o formalitate; totuși îți dă ceva, o grijă, compensată de o siguranță, de o stabilitate. Nu vrei să ne căsătorim? Ar mai fi timp. Poate ți-ar prinde bine să știi că ești legată de mine prin acte.

Maria nu se gîndi mult. Parcă aștepta propunerea și avea răspunsul pregătit.

— Vreau să ne iubim în libertate. Așa ajungi mult mai sus. Ți se cere mai mult curaj, în schimb dragostea e mult mai intensă. Nu te teme, am să fiu curajoasă.

În ultima seară, Alber se întoarse tîrziu; Saturn pleca a doua zi, la opt dimineața. Era istovit.

— Sper să nu înnebunesc pînă la plecare. Au mai rămas unsprezece ore și am încă multe de făcut. În seara asta ar fi trebuit să rămîn pe vapor.

— Du-te!

— Nu pot! Orice ar fi să fie. Seara asta e o limită; mi-e imposibil să trec peste ea, chiar dacă ar fi să pierd tot.

— Eşti obosit; odihneşte-te ! Am să stau cuminte.

— Nu mă pot odihni. Avem de vorbit. Vrei să rămîi aici în lipsa mea? Ar fi mai bine decît dincolo.

— E prea departe. Şi e prea fără tine. Să nu-mi laşi nici cheia. Mi-ar face rău să intru în casa ta. Am să te caut în aer liber.

— Dar maşina trebuie s-o iei. Are nevoie de puţină îngrijire; aici, fără garaj, s-ar părăgini peste iarnă. Acolo poţi s-o ţii în magazie. Foloseşte-te de ea cît îţi place, o să reziste pînă mă întorc. Vezi să nu te fluiere nimeni ! Ai să vii să mă iei din port. Te-ai gîndit cum are să fie?

— Da ! Mult război trebuie să ducă într-o viaţă bietele noastre inimi ! N-am să intru în port. Am să te aştept afară. Au să fie oameni oficiali; n-au de ce să mă vadă acolo. Mai ales protectorul tău. I-am dat dreptate, dar mi-e frică de el. În seara asta cred că-l urăsc. Abia acum înţeleg, în măsura adevărată, ce-ar fi însemnat să merg cu tine, să fim împreună, zi de zi, noapte de noapte, să ne despartă numai un perete de scîndură, să fiu auxiliarul tău, nu cel mai util, dar cel mai devotat. Şi acestei convieţuiri ideale, să i se adauge dragostea, ca o recompensă continuă, numai a noastră, deasupra tuturora, chiar şi a mării. N-o să-mi fie greu să aştept, ci să uit regretul. Astă seară îl simt ca pe o rană. Vreau să te culci, nu mai poţi ţine ochii deschişi. Eu mai am treabă, dar n-am să fac zgomot.

— Nu pot să dorm pînă ce nu vii lîngă mine. Am să te aştept.

Adormi cum puse capul jos. Maria acoperi lampa de pe noptieră, se aşeză pe marginea patului, îl veghe o vreme, triindu-şi încă o dată gîndurile; nu-i spusese decît o mică parte din ele. Dormea încruntat, cu pumnii strînşi deasupra cuverturii, se războia prin somn. Se simţea, mai bine ca niciodată, că era om, întreg şi puternic, pînă în ultima lui fibră vibrantă.

Maria se aşeză la masa de lucru şi medită mult. Îi auzea respiraţia. El se trezi o clipă şi murmură, fără să deschidă ochii:

— Să mă scoli la cinci.

Poate vorbise prin somn. Maria ar fi vrut să-şi pună capul pe umărul lui şi să plîngă în linişte, pînă dimineaţa. Scoase foi de hîrtie, le tăie în opt, nouăzeci de bucăţi, ca nişte file de calendar; scrise pe ele datele zilelor, pînă

la întoarcere. După aceea le luă pe rînd, oprindu-se îndelung la fiecare, gîndindu-se încordată, ca să scrie cîte un rînd în capul paginilor. Cînd sfîrşi, se făcuse ora patru. Le puse, ordonate cronologic, într-o casetă pentru cărţi de vizită; caseta o înveli în foiţă violetă şi legă pacheţelul cu şnur galben. Ultimul ceas îl petrecu în genunchi, lîngă pat, prosternată. Suferea, ştia că are să sufere, şi era fericită. La cinci îi puse mîna pe frunte.

— Ce-ai să faci cu cheia? întrebă el, cînd să plece.

— Te-am rugat să nu mi-o laşi. Am să ies odată cu tine. Dar o iau în partea cealaltă, cu viteză maximă. Du-te pe jos; nu-i departe.

— Uite cheile maşinii.

Maria zîmbi cu tristeţe; în locul fotografiei, o pusese pe a lui, şi pe ea scria, parafrazînd îndemnul ei la prudenţă: „Cînd mergi cu *şaizeci* de kilometri pe oră, gîndeşte-te la mine!"

— Bine! încuviinţă Maria. Renunţ la viteza maximă, dar am să mă duc repede.

Merse la masă, luă pacheţelul şi îl ţinu la înălţimea ochilor, ca pe o ofrandă.

— Ai aici cîte o filă pentru toate zilele. Ţi-am scris nouăzeci de întrebări, una pe zi. Mai jos e loc pentru răspuns; ai să mi le dai la înapoiere. Dar jură-mi că n-ai să le citeşti pe toate deodată. Te-ai rătăci. Aşteaptă să le vină rîndul.

Maria îşi puse fularul la gît, ultimul gest pe care putea să-l facă. Îşi interzise orice tandreţe; plecă bărbăteşte. La jumătatea scărilor se opri. Trecuse prin inima ei presimţirea nebună că scara n-avea decît un sens; o cobora şi nu mai putea niciodată s-o urce.

27

MILCUŢ SE ÎNTÎLNEA cu Dia a şaptea oară, şi prima de cînd ea se mutase în oraş. Aveau o casă provincială, destul de arătoasă, cu grădină în faţă. Nu-l poftise niciodată înăuntru şi n-avea de gînd să-l poftească. Aştepta un incident, să se termine. Dintre toate,

cel mai inacceptabil rămînea numele lui, neevocator, parcă făcut. Milcuţ ! La spital îl absolvise, accepta orice se lega de viaţa lui Rafael. Pe urmă, numele i se păru ridicol; îi era imposibil să-l gîndească, necum să-l pronunţe.

După o săptămînă de ploi, vremea se făcuse din nou frumoasă, scurgîndu-se prelung, odihnitoare şi caldă.

Venise în sfîrşit, cu motocicleta; era impresionantă.

— Unde vrei să mergem? întrebă Milcuţ.

— Oriunde ! răspunse Dia.

Motocicleta, robustă, bine aşezată în spaţiu şi în propria ei alcătuire, trezea în ea interes pentru mecanică.

— Teribilă ! Ce marcă e? întrebă, dîndu-i tîrcoale.

— N-are marcă; e dintr-o serie de prototipuri.

— Şi cum de-ai pus mîna pe ea?

— Am cumpărat-o de la cineva, care a adus-o din Japonia.

— Pare cam sălbatecă.

— Este, dacă accelerezi prea tare.

— Care-i viteza maximă?

— Să nu te sperii; două sute zece pe oră !

— Nici nu-mi închipui cum ar putea să fie. Într-o maşină e altceva. Există vreun om care să se lanseze în viteza asta, aşa, neapărat de nimic?

— E plină lumea.

— Mi-ar fi plăcut să fiu pilot de curse, dacă s-ar fi primit şi femeile. Să apăs pe acceleraţie, să mă dau peste cap în viraje, să iau foc, dar să scap teafără şi să înnebunească bărbaţii după mine.

— Unde vrei să mergem? reluă Milcuţ.

— Oriunde ! repetă Dia.

Deşi calmă, simţea că azi are să se răzvrătească. Se urcă pe şa, la spate; rochia i se ridică pînă la şolduri; ar fi însemnat să îngheţe. Se duse în casă şi îşi puse un trening gros de lînă, copiat după al eroinei din „Formula întîia", un film despre autodromuri, plin de catastrofe spectaculoase. Îi plăceau automobilele de curse, dar nu le văzuse decît la cinematograf.

Motocicleta o cîştigă repede. N-ar fi bănuit că poate fi atît de confortabilă, cu o suspensie atît de echilibrată. Se legăna ca o barcă, dar îşi păstra stabilitatea şi nu ieşea din linia dreaptă. Dia stătea cu picioarele bine aşezate în scări, n-avea nevoie să se mai ţină de nimic, îşi păstra

echilibrul prin musculatură; simţea o povară grea în şolduri, care o torsiona insinuant, cu o durere promiţătoare. Nu mai avusese niciodată aceeaşi senzaţie; era cu totul neprevăzută şi părea că poate să meargă pînă departe. Închise ochii, o absorbi la început intrigată, apoi puţin ameţită; dacă ar fi trebuit s-o descrie, n-ar fi putut să folosească decît cuvîntul divin, o expresie de bază în vocabularul ei festiv. Se trezi dezamăgită, cînd motocicleta opri în faţa barului. Coborî fără să protesteze, numai fiindcă era ameţită, dar ştia că are să facă explozie.

Terasa se vedea goală, fără mese şi scaune, ca la o retragere. Pe uşa ferecată scria cu cretă: „Închis pînă la primăvară".

— Ce facem? întrebă Dia, ironică. Aşteptăm aici pînă se deschide?

Milcuţ stătea prostit, cu capul în jos; oare chiar nu avea nici un pic de imaginaţie? Deoarece acum era obligatoriu să schimbe programul din zilele celelalte, Dia se calmase, în aşteptarea neprevăzutului. Neprevăzutul însă nu se vestea, partenerul ei nu lua nici o iniţiativă. La adăpost de vînt era cald, soarele ardea ca în după-amiezele de vară. Dia se aşeză pe bordura terasei.

— Vino şi stai lîngă mine. Ai să-mi răspunzi la un interogatoriu. În viaţa ta există o femeie?

— Desigur, ce-ţi închipui!? Dar nimic statornic.

— Au existat multe?

— Destule.

— Ce erau?

— Colege de şcoală, de facultate, de meserie. Şi altele.

— Cîte? Poţi să le numeri?

— Cele pe care le ţin minte, vreo şapte.

— Şi cele pe care le-ai uitat?

— Cred că încă pe-atîtea.

— Puţin! exclamă Dia, indignată. La treizeci şi doi de ani e inadmisibil! Mai ales cu meseria ta. Cred că ai în fiecare zi cîte o ocazie.

— N-am căutat niciodată ocazii.

— Pe mine de ce mă cauţi?

— Tu nu poţi fi o ocazie.

— Vrei să fiu iubita ta?

— Aş fi vrut; acum ştiu că nu se poate.

— De ce? întrebă Dia, interesată.

— Există în tine o nestatornicie, o instabilitate pe direcție, un mers în zig-zaguri.

— Nu ești prost de loc! E adevărat, mă cam clatin. Crezi că o mînă puternică n-ar putea să mă țină?

— Nu știu; mîna mea este exersată pentru altceva.

Dia îi luă mîna. O cunoștea de pe paharul de saché, din atingeri prelungite parcă în imaginație. De privit n-o privise niciodată în plină lumină. Era o mînă bine desenată, cu trăsături personale, pe care, cu exercițiu, ai fi putut să le identifici, ca pe trăsăturile obrazului. Nu era oare destul de puternică, s-o țină de umăr, s-o ducă în linie dreaptă, cum conducea motocicleta? Conducea atît de sigur și de viguros, că părea invincibil; totul în fața lui trebuia să se dea în lături și să i se supună. Chiar ea simțise nevoia, pe o parte a drumului, cînd durerea din șale devenise lascivă. Nu și-l mai dorea, se îndepărtase de el, lucidă și resemnată. Totuși, acum, dacă mîna lui s-ar fi întins spre ea, s-o ducă de-aici, ar fi mers oriunde, ar fi acceptat orice, fără să amîne. Nu putea s-o respingă, era mîna care atinsese inima lui Rafael.

— Îl iubesc atît de mult, că-mi vin lacrimi în ochi.

Omul de lîngă ea îi ținuse inima în mînă! Îi dăduse a doua viață. Poate de aceea stătuse ceasuri mînă în mînă cu el; nu o accepta din recunoștință, ci fiindcă era încărcată de fluide.

— Toată vara am căutat un om pe care să-l iubesc, reluă Dia. Uneori am fost nerușinată, am provocat pe unii și pe alții. Nu urmăream decît să văd ce forță au în ei cînd se dezlănțuie. Unii se umflă, li se înroșesc ochii, suflă foc pe nări, de crezi că au să te nimicească, și cînd colo, dacă le pui mîna în piept, se poticnesc lamentabil, ca vaca împiedicată. Cei reținuți sînt mult mai primejdioși. După ce-i stîrnesc, o cam iau la fugă. Și uite așa, nici eu nu știu ce caut, merg în zig-zag, bine ai spus. N-o să fiu fericită. Dacă mă vrei, îți stau la dispoziție. Nu mi s-a mai întîmplat pînă astăzi, dar n-o să fie nici o pagubă; e fatal să se întîmple odată. Mă privește numai pe mine. Și există o justificare la o adică. E drept să se întîmple așa, fiindcă la început te-am iubit, o zi întreagă. Mă ardea soarele pînă în inimă. Cheamă-mă la tine acasă, cît nu uit ziua de-atunci.

— Nu pot; stau cu părinții.

— Ce groaznic ! Cum îți rezolvi ocaziile?

— Prin locuri unde nu vreau să te duc pe tine.

— Dacă-i așa, vino la mine, diseară, după ce se culcă femeia. Dar pînă atunci să nu mă lași singură, ține-mă în tensiune, să nu mă năpădească gîndurile negre. Hai cu motocicleta. Vrei să încercăm viteza maximă? Știu un loc unde se poate.

Locul se întindea dincolo de promontorii, unde se sfîrșea faleza și începea altă plajă, spre cherhana și spre lacuri; șase kilometri de linie dreaptă, fără nici un obstacol. Nisipul umed și tasat era mai neted decît asfaltul, iar aderența cauciucurilor părea inexplicabilă. Se simțea în ghidon și în șa; din amîndouă venea o vibrație violentă, dar egală, fără să oscileze, ca și cum roțile ar fi fost antrenate magnetic.

Acum Dia stătea lipită de Milcuț, ținîndu-l în brațe, cu bărbia pe umărul lui, ca să poată privi kilometrajul. Motocicleta atinsese o sută douăzeci pe oră, într-un sfert de minut, fără trepidații, fără efort, cu accelerația netrasă pînă la capăt. Se simțea în turația motorului, calmă, echilibrată, o rezervă de putere imensă, care aștepta să se dezlănțuie.

Acul kilometrajului rămase însă în aceeași poziție.

— Mai repede ! strigă Dia.

Milcuț ! Nu mai știa cine este, nu avea nici o importanță; peste conștiința ei, peste amintiri și sentimente se ridicase, dominînd totul, senzația deplasării vertiginoase, într-un spațiu care rămînea în urmă dezagregat, în neputință să se refacă. Motocicleta ținea o linie perfect dreaptă și despica plaja în două, lăsînd-o răscolită, într-o trenă lungă de nisip spulberat în aer. Trena începu să crească, să facă vîrtejuri; era un ciclon. Dia îi auzea urletul, mai puternic decît al motorului. Curentul îi presa pleoapele, trebuia să facă eforturi ca să le deschidă o clipă, să vadă kilometrajul. Acum arăta o sută optzeci de kilometri, oscilînd încet spre gradația următoare. Își lipi gura de urechea lui Milcuț; descoperi un parfum cald, de neînțeles cum se păstra în curentul vijelios care anula toate senzațiile, în afară de a vitezei. Îi venea să-l muște.

— Mai tare ! Accelerează !

— Nu mai pot. E la maximum.

Amîndoi aveau vocea schimbată, ascuţită, metalică şi înregistrară o clipă aceeaşi impresie că le plesneşte pieptul; pătrunzînd în gură cu presiune, aerul dădea vibraţii violente corzilor vocale, dilata traheea şi invada plămînul. Dia trecu printr-un moment de panică; nu voia mai mult, acul kilometrajului ajunsese aproape la două sute, începea un zbor, motocicleta părea o rachetă, jetul din urma ei se lăţise şi oscila, măturînd plaja de la ţărm pînă în dune. I-ar fi cerut să micşoreze viteza, însă nu avea curaj să vorbească. Între două zbateri grele ale pleoapelor, văzu în faţă, încă departe, un văl vînăt, care înainta cu viteza stelelor căzătoare. Era însuşi spaţiul, devenit material prin comprimare. În zona apropiată, plaja se sfîrşea, inundată de lacuri şi de canalul care se vărsa în mare.

Viteza motocicletei scădea, cu acceleraţia redusă prevăzător, treptat, milimetric. O mişcare bruscă i-ar fi dat peste cap, proiectîndu-i departe.

Ultimele sute de metri merseră în alură de promenadă. Dia avu timp abia acum să consume mirajul, în linişte. Îi rămăsese întipărit în toată fiinţa. Cînd coborî era istovită.

Se odihniră pe malul lacului, în iarba palidă, încălzită de soare.

— Mi-a fost groaznic de frig!

Tremura, cauza nu era numai frigul, ci şi tensiunea nervoasă, trecută peste limitele suportabile. Fără nici un motiv explicabil, îi venea să bocească.

— După ce am să mă dezmeticesc, cred că am să te admir, ca pe un zeu. Îmi pare bine că te-am întîlnit, că am ajuns pînă aici. N-o să-mi pară rău de nimic, deşi a început să-mi cam fie frică de mine. Te rog să nu-mi tolerezi nici o ezitare. Pactul nostru e făcut. Dă-mi mîna!

Îşi lipi obrazul de mîna lui; cerşea o mîngîiere, incapabilă să o ceară altfel. Mîna se încălzi puţin, îi transmise în obraz pulsaţii masculine.

— M-ai înspăimîntat, nu mi-e ruşine să spun. De unde atîta forţă, atît curaj, atîta precizie şi neclintire la un chirurg?

— Din trupuri spintecate şi cusute la loc. O operaţie pentru mine înseamnă facerea lumii.

— Crezi că am să pot urma medicina? Nu mi-ar mai plăcea altceva. Te rog să mă meditezi, să mă înveţi trucurile voastre, ca să reuşesc la examen; ştiu că e foarte greu. E adevărat că i-ai tăiat o coastă lui Rafael?

— O să crească la loc.

— Cred că-i mai lipseşte una; coasta din care sînt făcută eu. Poate că nu te-am descoperit complet, nu ştiu tot despre tine. Spune-mi, care sînt celelalte daruri ale tale, în afară că ştii să spinteci oamenii?

— Cînt la trompetă.

— Fabulos! Trompeta e cel mai viril dintre instrumente. Ce cînţi?

— Jazz, fireşte, dar de altitudine. Am să-mi fac o orchestră.

— Şi celelalte daruri?

— Ştiu să tac. Ştiu să ascult.

— Îţi pare rău că au ajuns oamenii pe lună?

— Nu, îmi pare bine. Am plîns de emoţie în noaptea cînd erau acolo.

— Hai să mergem. Să nu te grăbeşti, ca să n-ajungem pe lumină.

Soarele coborîse, nu mai dădea căldură. Motocicleta mergea moderat, curentul era suportabil. Dia stătea adăpostită la spatele lui Milcuţ. Se ţinea cu braţele de el, era viu şi frumos; căuta oamenii frumoşi, pe ceilalţi îi ocolea aproape îngrozită. Era tînăr şi plin de daruri, cum nu mai văzuse la nimeni. Îi plăcea deplin, şi totuşi, pe măsură ce kilometrii rămîneau în urmă, îşi simţea inima răcindu-se, îi pălea obrazul, în suflet i se năştea o jale prelungă şi se materializa, ca o funie care se tîra în urma motocicletei. La capătul ei avea să crească o ancoră, să se înfigă în nisip, s-o smucească şi s-o răstoarne. Nu-l iubea şi nu putea să-l iubească; trecuse clipa, se străduise s-o întoarcă înapoi, nu izbutise.

— Nu merg mai departe! spuse deodată, dezlipindu-se de el, lăsîndu-şi greutatea pe spate, gata să cadă. Întoarce-te singur!

— Nu eşti în toate minţile! Cade noaptea şi ai cincisprezece kilometri pînă acasă.

În loc să oprească, Milcuţ acceleră; motocicleta răscoli nisipul sub roata din spate.

— Opreşte ! stigă Dia. Sar jos şi răspunzi de viaţa mea ! Opreşte, ucigaşule ! Nu vreau să mă spinteci şi pe mine !

Viteza creştea. L-ar fi lovit cu pumnii în ceafă, dacă nu i-ar fi fost teamă că-l dezechilibrează. Se agăţă iar de el, să nu cadă. Plîngea în hohote.

Mergeau în lungul dîrei pe care o lăsase motocicleta, un şanţ drept, parcă tras cu plugul; pe-aici trecuse cu două sute de kilometri pe oră. Adîncimea şanţului se micşora progresiv, pînă ce urma roţilor se şterse. Se apropiau de locul plecării. Acum viteza ajunsese incontrolabilă. Trebuia să încetinească numaidecît, altfel se întîmpla o nenorocire; faleza se vedea la cinci sute de metri, ca o barieră.

Viteza începu într-adevăr să scadă; Dia bănuia că se apropia de o sută de kilometri, cînd simţi în şale o smucitură brutală. Ghidonul deviase, şi motocicleta, păstrîndu-şi echilibrul printr-un miracol, aluneca pe nisip, derapînd de-a latul. O umbră deşirată, o fantomă apocaliptică ţîşnise dintre dune şi le tăia drumul. Milcuţ se strădui să redreseze ghidonul. În faţa lui apăruse cămila, barîndu-i drumul, inconştientă sau înnebunită. În acele fracţiuni de secundă, dilatate printr-o concentrare a tuturor simţurilor şi reflexelor, cămila părea că stă pe loc; în realitate gonea, traversînd plaja. Milcuţ mută ghidonul în partea cealaltă. Motocicleta se răsturnă, apoi se ridică în aer. Dia avu timp să se vadă zburînd, catapultată, în vreme ce motocicleta cădea pe spate. Milcuţ era în şa, cu mîinile pe ghidon, menţinut de o forţă centrifugă născută în rostogolirea vertiginoasă şi încă neepuizată.

O secundă mai tîrziu, Dia se trezi proiectată pe panta prelungită a unei dune de nisip. Aterizarea sa sfîrşi ca o săritură cu schiurile, sub un unghi care amortiză izbitura. Era doar ameţită.

28

CĂMILA GALOPA între mare şi dune. Ieşise pe poartă, în timp ce turcoaica bătrînă moţăia pe treptele

pridvorului, rezemată de stîlp, învăluită de soarele ofilit. Nu-şi cunoşteau una alteia originea, dar amîndouă veneau aici din sud, de la depărtări geografice, migrînd spre nord, generaţie după generaţie; istoria lor era veche, ca a imperiilor dispărute, de pe malurile Nilului şi din Asia Mică. Nu se ştia, nici despre una, nici despre alta, cînd şi de ce se opriseră aici, unde urma să li se stingă spiţa, căci n-aveau descendenţi, nici turcoaica bătrînă, nici cămila. Îşi trăiau exilul împreună, ajutîndu-se între ele, în aşteptarea ultimei zile; dacă ar fi avut nenorocul să nu moară împreună, era greu de închipuit ce s-ar fi întîmplat cu supraviețuitoarea.

Cămila se oprise puţin în faţa pridvorului şi o privise pe turcoaica bătrînă. Semănau întrucîtva, prin oboseala de pe chipurile bătrîne şi prin nostalgiile înrudite. Turcoaica dormea cu un rictus al gurii, singurul semn care ar fi dovedit dezamăgirea ei de pe timpul marelui vizir şi al paşalei. Nimeni nu putea să afirme cu siguranţă că nu i se cuvenea titlul de împărătească. O muscă i se plimba pe faţă, insistentă, ticăloasă, şi nici o sclavă nu venea s-o alunge cu evantaiul.

Cămila simţea nevoia să plece. De mai mult timp examina zările; spre sud se vedea oraşul, care o împiedica să treacă. Singurul drum liber rămînea spre nord, adică spre o nouă migraţie. Se îndepărta, în loc să se întoarcă. De fapt îşi continua destinul. Turcoaica bătrînă nu putea s-o urmeze; era mult prea obosită, şi avea o fire prea paşnică; de vreme ce se resemnase, n-ar fi fost în stare să se mai răzvrătească. Şi n-ar fi suportat galopul.

Cămila galopa, singură, între dune şi ţărmul mării, de-a lungul dîrei pe care o lăsase motocicleta. Mergea în linie dreaptă, pentru a străbate spaţiul, nu pentru a ajunge la o destinaţie; destinaţia se năştea acolo unde se termina mersul. Trecu de cherhana; pescarii, care mai înainte priviseră goana motocicletei, voiră s-o oprească şi s-o întoarcă din drum, cum mai făcuseră şi altădată; ştiau că este cămila lui Tulip, urmăreau să-l servească, fiindcă el le cumpăra peştele şi îi împrumuta cu bani, fără camătă.

Nu izbutiră; cămila nu mai era dispusă să se supună, nici lor, nici altcuiva; trecu printre ei, dîndu-i pe spate; soarele apunea peste munţi, în timp ce luna răsărea de

pe mare. Merse tot aşa, într-un galop reţinut, de călătorie, pînă ce ajunse în faţa lacurilor. Nu trecuse niciodată canalul; nu cunoştea deşertul care se întindea mai departe.

Aici făcu un popas, examinînd nisipurile înroşite de lună. Întinse gîtul, ascultă pe uscat; se întoarse, ascultă pe mare. Se aplecă să bea apă din canal; apa era dulce, proaspătă, pătrunsă de aerul rece al înserării. Bău mult şi pe îndelete, fără să-i fie sete, numai din deprindere, în faţa deşertului. Canalul, dragat primăvara, era adînc şi avea o lăţime de o sută de metri; în schimb nu se simţea curentul, apa lacului se scurgea lin în mare. Trecu înot, continuîndu-şi linia dreaptă; ajunsă dincolo se scutură de apă, ascultă iar zvonurile nopţii, îşi reluă galopul.

Ţinutul părea mai sălbatic, nu se vedeau semne lăsate de oameni, poate nu-l străbătuse nimeni, îl străbătea ea prima oară; de multe ori străbătuse ea prima oară un ţinut în istoria lumii.

Luna se ridicase sus, albea decorul, umbra dunelor se scurta, concentrîndu-se, căpătînd contururi mai bine desenate. În afară de cer, nu existau, în tot peisajul, decît marea şi nisipul; amîndouă se pierdeau la orizontul lor, marea într-o cortină albastră, nisipul în văluri violete.

Cămila îşi continuă galopul, în acel deşert care spre norocul ei nu-şi anunţa încă un capăt. Pierduse multe din noţiunile curente; de la canal nu făcuse nici trei kilometri, şi i se părea că merge de secole. Plaja se îngusta, în timp ce dunele creşteau tot mai înalte. Marea muncise aici mii de ani ca să îngrămădească munţii de nisip, din firişoare infime, în număr cosmic. Aici îşi căuta cămila locul de unde pornise, la prima ei naştere, şi unde trebuia negreşit să ajungă pentru odihnă.

Pe mare, orizontul începea să se lumineze, în vreme ce pe uscat violetul din zare devenea sumbru şi rece. Cămila obosise, ştia că nu va ţine pînă la răsăritul soarelui. Căută cu ochii duna cea mai înaltă; o descoperi la o sută de metri. Îşi adună forţele sleite, se încordă, mări pasul, pînă ce galopul ajunse să lase în urmă furtuni de nisip, împletite. Ţintea înălţimea cea mai mare, nu putea s-o urce dacă n-avea destulă viteză. Şi dacă nu ajungea sus, spre a vedea pînă la sfîrşitul deşertului, destinul ei rămînea fără capăt.

Ajunse după ce ultimii paşi îi făcu tîrîndu-se, în primejdie să se rostogolească pe plajă şi să rămînă acolo, fără orizont, fără lumină.

Din vîrful dunelor, deşertul se desfăşura ca o ţară făcută din depărtări şi coline. De-aici puteau porni caravanele, spre a descoperi din nou lumea.

După ce văzu şi ştiu că ajunsese, cămila se lungi pe nisip, îşi puse capul jos şi îşi dădu răsuflarea încet, cu ochii deschişi, privind cerul cu steaua polară.

Cînd turcoaica bătrînă se trezi, o văzu pe Dia în faţa ei, răvăşită, plină de nisip, clătinîndu-se pe picioare; îşi ţinea o mînă la frunte, ca de durere, sau ca să-şi adune minţile.

— Dă-mi ceva să pun pe mine, mi-e frig ! zise fata, lăsîndu-se moale pe treptele pridvorului.

Turcoaica o înveli cu o pătură. Dia îşi luă mîna de la frunte, privi curtea umbrită de înserare, de parcă o vedea prima dată. Dar o recunoştea, nu-şi pierduse memoria.

— Du-te şi-l cheamă repede pe Tulip.

— Unde ţi-ai lăsat băiatul? întrebă turcoaica bătrînă.

— Ce băiat? De unde ştii?

— V-am văzut cum treceaţi, ca nebunii.

— Ca nebunii ! îngînă Dia.

Pînă să vină Tulip de pe vapor, rămase nemişcată. Se auzea marea, peste plajă.

— Ce s-a întîmplat? strigă Tulip, repezindu-se pe poartă.

— A fugit cămila, răspunse fata. Trimite după ea. Cred că nu se mai întoarce.

Nu avea pe cine să trimită. Se duse el, a doua zi dimineaţă. La cherhana, pescarii îi confirmară, cămila trecuse pe acolo, în galop, nu putuseră s-o oprească. Merseră să-l ducă peste canal, cu barca. Doi îl însoţiră mai departe. O găsiră pe duna cea mai înaltă. Tulip vru să-i închidă ochii, dar nu izbuti; pleoapele îi erau ţepene. În irisul cafeniu se oglindea cerul.

Un vultur venea de departe, dinspre Dunăre; vestea îi ajunsese tîrziu şi avusese de traversat toată Dobrogea.

Tulip lăsă acolo un om, ca să nu-l îngăduie pe vultur, şi se întoarse la cherhana cu celălalt.

Omul rămas n-avea nici o armă, nici măcar o bîtă; îşi scoase cureaua groasă şi se apără cu ea tot restul zilei şi toată noaptea. Atacurile vulturului nu conteneau, deşi în cîteva rînduri se rostogolise pe nisip, lovit în cap cu catarama metalică. La răsăritul soarelui, istovit, însîngerat, se aşeză pe un dîmb de nisip, alături. Locul era plin de pene pierdute. Se priviră în ochi. Pescarul văzu în ochii vulturului atîta ură, că i se înfioră pielea.

Se priviră aşa vreo două ceasuri, pînă ce soarele ajunse la sfertul cerului. Atunci vulturul întoarse capul spre Dunăre, şi bătu din aripi cu o mişcare semeaţă. Veneau alţi vulturi, trei, iar în spatele lor încă vreo şase. Zarea se făcea neagră.

Sosea şi Tulip, cu ajutoare. Războiul cu vulturii ţinu trei zile; cinci oameni, aşezaţi în cerc, apărară cămila, lovind cu vîsle, cu ciomege, cu topoare. În prima zi căzu un vultur. Înainte de a muri, cu spinarea fărîmată, se zbătu răscolind nisipul, împroşcîndu-l cu sînge. Agonia ţinu mult, de ţi se făcea milă şi greaţă, dar nimeni nu se putea duce la el, să-i dea ultima lovitură, fiindcă odată singur, l-ar fi atacat vulturii ceilalţi. A doua zi mai pieri unul; o lovitură de topor îi reteză capul; trupul nu se prăbuşi numaidecît, aripile se deschiseră mari, bătură aerul cu furie, şi vulturul fără cap zbură pînă deasupra mării, unde căzu pe o coamă albă de val, înroşind-o de sînge.

Două dube mari, pescăreşti, cărau blocuri de piatră, tocmai de la promontoriu. Tulip ar fi putut să dizloce stînca dinamitînd-o, dar nu voia să atragă atenţia grănicerilor. Oamenii de la cherhana lăsară pescuitul şi veniră să-l ajute. O parte spărgeau piatra, cu tîrnăcoapele, cu răngile, cu pene de fier şi cu baroase, alţii o încărcau în bărcile uriaşe, care puteau duce cîte o tonă. Dincolo o descărcau, şi altă echipă o transporta în vîrful dunelor. Nu erau blocuri mari, doi oameni puteau să le ducă. Făcură un brîu pătrat în jurul cămilei, apoi începură să-l înalţe, retrăgîndu-se cu fiecare rînd de piatră; a treia zi, seara, cînd puseră ultimul bloc, sus, construcţia avea forma unei piramide şi era înaltă de trei metri şi jumătate.

Tulip plăti oamenii după învoială. Vremea se răcise; din violete, zările se făceau plumburii. Vulturii mai rămaseră acolo vreo cîteva zile, agăţaţi pe feţele pirami-

dei, pînă ce îşi luară gîndul şi zburară spre Dunăre. În aceeaşi zi începu să ningă.

29

MARIA STRÎNSE DIAPOZITIVELE; îi obosise imaginaţia, nu mai putea să le interpreteze. În locul aparatului de proiecţie, pe care îl restituise lui Tulip, fiindcă ar fi fost inutilizabil în camera mică de la mansardă, îşi luase un diascop, cu lentile. Imaginea apărea mărită şi destul de clară. Faţă de aparatul celălalt, avea avantajul că puteai privi oricît, fără ca emulsia diapozitivului să se topească, sursa de lumină rămînînd în afară. Ziua se aşeza la fereastră, serile sau nopţile stătea întinsă în pat, cu diascopul la ochi, sub lampa din tavan, cu un bec puternic. Derula imaginile repede, nerăbdătoare, făcînd numai scurte pauze, ca să decidă soarta personajelor. Totdeauna apăreau băiatul şi fata, de cele mai multe ori cu maşina roşie alături, şi în decorurile cele mai neobişnuite.

Ultimul diapozitiv, pe care îl privise după-amiază, o obosise atît de mult, că nu mai putea să înţeleagă nimic, în ce timp şi în ce parte a lumii fusese făcut. Reprezenta un fluviu de culoare cărămizie, atît de lat, că abia i se zăreau ţărmurile. O plută de bambus traversa apa, împinsă de un motor aus-bord fixat la extremitatea din spate. În mijlocul plutei era maşina, plină de noroi, de părea cenuşie, cînd totdeauna pînă acum apăruse curată şi lustruită. Amîndouă portierele date în lături îngăduiau să se vadă interiorul, în umbră, încărcat de pepeni galbeni, care nu lăsau liber nimic altceva decît cele două scaune.

Băiatul cu fata stăteau jos, lîngă aus-bord, cu picioarele în apă. El ţinea cîrma, iar ea împletea o cunună, dintr-un maldăr de flori necunoscute, aflate alături, un fel de lotuşi cu floarea foarte mică şi cu tija elastică. Structura lor îi amintea Mariei algele cu flori albe, pe care le întîlnise în pădurile de sub apă; numai că florile aici erau violete.

În afară de ei nu se mai vedea nimeni pe pluta misterioasă. A cui era, cine le-o încredinţase, unde voiau să meargă? Pe ţărmurile îndepărtate nu apărea nici un relief, nici o construcţie, nici măcar vegetaţie, un arbore, prin a cărui formă, natura pustie să poată fi identificată. Pînă şi cerul rămînea gol, fără nici un zbor de pasăre. Abia tîrziu descoperi Maria, pe unul din bambuşi, un fluture albastru, de o culoare intensă şi curată. Era prea mic să-l poată încadra cineva într-o specie, chiar dacă ar fi fost specialist şi l-ar fi studiat cu lupa.

Pe măsură ce privea mai mult fotografia, Maria se simţea mai nedumerită şi mai derutată. Se aflau, probabil, într-o zonă tropicală, dar pe care din continentele posibile: în America de Sud, în Asia, în Africa? De unde veneau, unde puteau să ajungă?

Diapozitivele celelalte nu furnizau nici o lămurire, nu erau puse într-o ordine cronologică, şi nu-şi amintea să fi fost nici la început, cînd le descoperiseră în cort şi le proiectaseră fuga, pe sărite, într-o singură noapte.

După umbra maşinii, prelungă, se vedea că vine înserarea, ceea ce dovedea şi culoarea apei, nefirească, desigur răsfrîngerea roşie a soarelui gata să apună. Maria renunţase să înţeleagă, strînsese diapozitivele şi se pomenise, fără voia ei, aşezată pe marginea patului, cu fruntea în palme, pulsîndu-i înfierbîntată. Căci nu era doar o fotografie, ci un moment de viaţă. Fusese ceva înaintea ei, o zi, ceva după ea, o noapte. Iar cei doi tineri nu erau ca aici, o imagine, ci doi oameni vii. Venea seara, poate după o zi de arşiţă, avea să cadă o noapte rece. Se aflau, cu siguranţă, într-o lume străină, greu de străbătut, greu de înţeles, fără să ştie unde au să înnopteze şi ce surpriză le pregăteşte întunericul. Iar ei rîdeau fericiţi, jucîndu-se cu picioarele în apă; fata împletea o cunună din flori violete.

Maria coborî scările şi porni pe plajă. Avea de mers doi kilometri pînă la primele blocuri, apoi încă unul, pînă la staţia autobuzului, unde rămăsese deschis barul lui Max, frecventat de trecători şi de paznicii hotelurilor părăsite. Pentru atîta drum nu socotea necesar să scoată maşina; şi-apoi îi plăcea să meargă pe jos cît de mult, kilometri.

La o săptămînă după ninsoare, zăpada persista pe plajă, deşi nu era ger. Dar nu se arătase nici soarele. Un alb atît de intens nu mai văzuse decît pe insulele de calcar; să fi fost mai multă lumină, priveliştea ar fi devenit orbitoare. Marea rămăsese tot timpul liniştită, bătea un vînt slab dinspre uscat şi nu se formau valuri. Pe întinsul zăpezii nu se vedeau urme de paşi, nu trecuse nici un om toată săptămîna. Mai ciudat: nu se vedeau nici măcar paşi de vulpe sau de iepure, şi nici de păsări. Maria deschidea primul drum în această lume; îi făcea bine, fiindcă dezolarea peisajului se armoniza cu starea ei din ultimele zile; o stăpînea o durere calmă, continuă, pe care o suporta resemnată, sau înţeleaptă, ca pe o condiţe inevitabilă. Ajunsese la această stare de anestezie după un şoc, care o zguduise pînă la senzaţia fizică a electrocutării. Nu-l prevăzuse, socotea că îşi sondase reacţiile ei viitoare, şi că putea să se domine.

Cînd cobora scările, la despărţire, era hotărîtă, printr-o chibzuinţă anterioară, să-şi suspende sentimentele şi amintirile; începînd din clipa aceea, să se ridice deasupra ei însăşi, ca să se întoarcă în urmă, în punctul unde avea o viaţă goală şi liniştită. Nu era greu să-şi precizeze nici locul, nici timpul; fusese la începutul lui iunie, cînd stătea la soare, lîngă Calul de Salcie, şi apăruse un om tînăr, pe care îl vedea prima oară. Nu ţinea minte că îl mai întîlnise o dată, pe şosea, lîngă Sighişoara; atunci se priviseră numai cîteva clipe, de la distanţă. Dar întîlnirea aceea crease o predestinare.

Ducîndu-se cu gîndul înapoi, la întîmplarea de pe plajă, Maria era încredinţată că va putea să-şi continue viaţa veche, eliminîndu-l pe omul predestinat, pentru a-l regăsi altădată. Ajunsă în stradă, în dimineaţa plecării lui Alber, voia să ignore tot ce lăsa în urmă, să se întoarcă la casa de piatră, unde să-şi reia programul de totdeauna.

Neliniştea începuse pe cînd încă mai cobora scara; o presimţire inexplicabilă o făcea să creadă că n-are să se mai întoarcă niciodată. Era tocmai ce-ar fi trebuit să se fixeze în conştiinţa ei, ca să ajungă la suspendare; hotărîse doar că nu mai exista nimic, nici o amintire, nici fotoliul, nici cerga, nici casa, şi dacă nu existau, sigur că nu putea să se întoarcă la ele.

Se urcase în maşină, demarase necontrolat, făcînd să patineze roţile din spate. Prin mişcarea bruscă, se smulgea pe sine dintr-un trecut pe care hotărîse să-l desfiinţeze. Atunci venise panica; fiindcă fusese pe cale să izbutească. Şi se întorsese. El nu mai era acolo, dar casa nu dispăruse, ca în hotărîrea ei nedreaptă. Se uitase mult la faţadă, la ferestra cu glaful de marmură, de unde privise marea şi unde Alber se aşeza uneori, după o ce învelea cu cerga. Nimic nu trebuia desfiinţat; ar fi fost o trădare şi o laşitate. Dacă în preţul dragostei intră şi suferinţa, ea trebuie acceptată; altfel urmează deprecierea tuturor sentimentelor.

Astăzi, Maria îşi suporta greul cu o mulţumire gîndită, pe care o construise din disperarea orelor de după despărţire. Nu avusese curajul să se îndepărteze. S-ar fi dus în port, trecînd peste toate rezervele şi hotărîrile dinainte, dacă nu i-ar fi fost teamă că ar putea săvîrşi o nechibzuinţă, care să-l discrediteze pe Alber şi să-i creeze o dezamăgire. Nu-i păsa de ea, s-ar fi arătat oamenilor, nepieptănată, plînsă şi urîtă, nu-i era ruşine să i se afle suferinţa; prin ea îşi cîştiga drepturi mai mari la dragostea ei viitoare.

Oprise maşina pe o stradă care se sfîrşea deasupra falezei. În jos, pe panta terasată, se întindea şirul de vile cu patio şi terasă, cu palmieri şi chiparoşi. Trecuse pe acolo cu Alber într-o duminică dimineaţa, prima zi cînd îşi pierduse complet independenţa şi era fericită. Atunci gîndise că în casele acelea nu poate să existe nimic slut, nici boală, nici moarte, mizerie sau viciu.

În ajun fusese cu iahtul la insule, înotase sub apă, ajunsese la descoperiri uluitoare, între altele că un bărbat străin putuse să o tulbure. Era o infidelitate, care o făcuse să zîmbească puţin în sine, nedumerită şi intrigată. Astăzi se ura pentru slăbiciunea de atunci, deşi atît de neclară. Ar fi vrut să se pedepsească, să se lase bătută cu biciul, ca să se purifice.

Se vedeau cele două faruri de la intrarea portului, se uita la ele hipnotizată, înregistrînd sunetele amestecate, de fluiere şi sirene. Curînd după opt apăruse vaporul, ştia unde se afla Alber, îşi fixase în minte locul lui pe puntea de comandă. Privea împietrită, cu pumnul la gură. Abia seara băgase de seamă că avea mîna rănită.

Fusese mai rău decît o moarte în chinuri, fiindcă rămînea lucidă, vedea limpede vaporul ducîndu-se și luîndu-i-l, și cu fiecare sută de metri, un călău de o ferocitate neîntîlnită în istoria chinurilor îi mai înfigea în inimă un ac cu vîrful întors, ca să se prindă. Iar de fiecare ac erau legate sfori, împletite între ele, alcătuind o parîmă întinsă pe apă, și prinsă într-un cîrlig, la pupa vaporului, unde se pune lochul care numără milele. Îndurase suferința, ceasuri. Vaporul nu se mai vedea, parîma se rupsese, căzuse în apă; inima nu putea să rămînă teafără. Plînsese pînă după amiază, prăbușită pe volanul mașinii, cu capul în fular, ca într-o broboadă, să n-o vadă oamenii. Treceau puțini, unii n-o băgau în seamă, alții se uitau pe geam, ridicau din umeri și își continuau drumul. Se găseau și din cei care să rîdă, făcînd comentarii vulgare; o credeau nebună, sau beată. Nimeni nu încercase s-o acosteze. Poate zbucimul ei avea o emanație ostilă; la disperare se adăuga atîta ură, că, nemaiîncăpînd în habitaclul mașinii, erupea afară. Ura cu disperare pe omul datorită căruia se afla aici, aproape agonizînd, cînd ar fi putut să plece în cea mai fericită dintre croazierele întreprinse de oameni.

Vaporul intrase în Marmara, seara, cînd trimisese prima ei radiogramă. În codul lor, făcut de ea, cu multă căutare, ca să fie complet și să-și poată declara sentimentele, feriți de oricine, nu exista nici un cuvînt ca să-i exprime starea din momentul acela. Căutase nedumerită, filă după filă, la toate literele alfabetului. Descoperea că n-avusese destulă imaginație; codul cuprindea numai expresii curente. Prevăzuse dorul, nu și disperarea. Se mulțumise să spună: „Aici bate vîntul rece." Însemna: „Mi-e foarte frig fără tine!"

Era ridicol, nu putea transmite radiograma decît predînd-o mai întîi la poștă; existau justificări administrative, comunicările particulare nu aveau cum să fie taxate. Se aruncase în mașină, gonise pe autostradă, uitînd consemnul, cu o sută de kilometri pe oră, biata viteză maximă a acestui BMW atît de glorios altădată. Pe lîngă ridicol, era nedrept și absurd! În fiecare zi cînd avea de transmis un gînd, trebuia să facă drumul pînă la oraș, să aștepte o jumătate de oră, să plătească, să primească o recipisă!

Poşta comunicase mesajul, prin telefon, abia peste o oră. Îl primise ea, intrată atunci în tură şi-l transmisese cu mîna ei, la şase şi jumătate, cînd se făcuse demult întuneric. Se uita pe geam în noaptea de afară, o străbătea cu închipuirea, urmînd undele emise de propria ei mînă care apăsa pe manipulator cu atîta rutină, că ea între timp rămînea liberă să se ducă cu gîndul oriunde. Era singură şi putea să plîngă. Timp de două ceasuri rămase pe recepţie; toate vapoarele Societăţii de Navigaţie transmiteau punctul unde se aflau la sfîrşitul zilei. Bătea la maşină, mesaje după mesaje, venite de pe toate mările. Nu cunoştea pe nimeni din echipaje, dar iniţialele vapoarelor şi numele comandanţilor le ştia de multă vreme, reprezentau a doua ei rutină. Cu Saturn comunica prima oară; cînd auzise indicativul, i se oprise inima. Ceruse de două ori repetarea textului. Desluşea literele şi nu putea să le bată la maşină; mîinile îi tremurau atît de tare, că zadarnic ar fi încercat să le apropie de claviatură; iar cînd izbutea să le domine, ajungeau la starea inversă, a paraliziei. Greu izbutise să scrie jumătăţi de cuvinte, cu degetele înţepenite. Abia mai tîrziu reconstituise radiograma, cu semnătura comandantului. O privea, şi nu putea să stabilească relaţia dintre ei doi şi spaţiu. Vaporul intra în Dardanele. Iar el avea mesajul ei în mînă! Dar ce putea înţelege? „Mi-e frig fără tine . . .“

La două venise curierul cu motocicleta, să ia radiogramele. Pe cele urgente trebuia să le telefoneze ea însăşi; nu fusese nici una. Pînă la miezul nopţii, cînd i se sfîrşea tura, urma o perioadă de acalmie; putea să şi doarmă, trăgînd cu urechea să audă apelurile. Uneori, iarna mai ales, pe timp de ceaţă sau de furtună, înregistra semnale de alarmă.

Nu se întinsese pe canapea în seara aceea, aştepta în faţa aparatelor, cu degetele pe manipulator, mimînd linii şi puncte, extrase din zbaterea inimii. Era strigătul ei SOS, destinat să nu-l recepţioneze nimeni.

La ora zece şi un sfert, receptorul deschis începuse să piuie. Apăsa mecanic pe clapele maşinii de scris, pînă ce îşi văzuse numele, apărînd ca din neant, dintr-o lume imaginară. Înlemnise, cu ochii la foaia de hîrtie, care se tulbura, acoperită de valuri. Nu înţelegea nimic în continuare. Se dezmeticise la apelurile enervate ale

aparatului. Corespondentul ei îi cerea confirmarea. Îl rugase să repete mesajul . . .

Criza de disperare se sfîrşise atunci cînd avu în faţă răspunsul. Nu-i mai tremurau mîinile; citea calmă, cu un zîmbet pe faţa chinuită şi plînsă. „Îţi doresc să ai mult soare." Era soare, în plină noapte, fiindcă vorbele însemnau: „Încălzeşte-te de la inima mea".

Dormise cu radiograma în sîn. De a doua zi începuse să aştepte, şi de atunci trecuse o lună. De patru ori fusese la poştă. Trebuia să se înfrîneze, ar fi trimis radiograme în fiecare zi, de mai multe ori pe zi, din oră în oră.

Acum ieşise din casă, fiindcă născocise o nevoie; nu mai fumase de multă vreme, uitase deprinderea însuşită provizoriu şi fără convingere. Voia să-şi cumpere ţigări, de la barul lui Max. Putea să-şi cumpere numai chibrituri, la urma urmelor. Poate în realitate urmărea să evadeze din casa de piatră; sau să vadă cum mai arată oamenii la faţă. Ce oameni? Un pescar, un paznic, un biciclist în trecere, oprit să se încălzească, un cuplu, clandestin desigur, şi destul de suspect, femeia în vîrstă, fardată groaznic, bărbatul un tînăr, speriat, încolţit şi ruşinat, încercînd să se ascundă de privirile celorlalţi. Apoi doi hamali, disputîndu-şi o mătuşă, cherchelită rău, aşezată între ei la masa cea mai luminată. Atîta văzuse într-o seară, cînd venea de la poştă şi intrase să ia o sticlă de coniac. Nu-l băuse; nu putea să bea singură. Ar fi băut însetată băuturile din trecut, ghemuită în fotoliu, învelită cu cerga.

Pînă să cadă noaptea, rămîneau două ceasuri. Maria se opri puţin la Calul de Salcie. Nisipul în jurul lui mai crescuse de o palmă; topografia locului se schimbase. Ar fi fost bine să vină într-o zi cu lopata, să arunce nisipul, să reconstituie decorul zilei de iunie, cînd se iubise cu un bărbat, la cîteva ceasuri după ce-l cunoscuse. Voise să fie un gest simplu, o bucurie nefăţarnică, egală pentru amîndoi, îndreptăţită de singurătate şi de frumuseţe. Fiindcă îl privise, îl studiase, ca pe un model; ar fi vrut să-l sculpteze. Dar mai întîi să-l mîngîie . . .

După acel examen şi-l făgăduise; aştepta seara cu pielea atît de fierbinte, că trebuise să intre în apă, pe o temperatură inacceptabilă, altfel el şi-ar fi dat seama. Nu voia să-i acorde altă atenţie,

decît o îmbrăţişare, în libertate. Sclavia trebuia să dispară, măcar acum cînd se eliberau ultimele dintre popoarele înrobite. Dar ea pe urmă se dusese cu secole înapoi, de bună voie, şi era sclava unui om pentru care ar fi putut să moară.

Se uită în cugetul său, întrebîndu-se dacă un alt destin ar fi fost mai bun. Nu; libertatea ei dinainte i se părea goală; n-o folosise, nu era legată de altă amintire decît a unei monotonii calme, fără trecut şi fără viitor, fără istorie.

Se uită în jur, să se regăsească în peisaj; descoperi, mirată, urme de paşi în zăpadă. Veneau dintre dune, pînă la malul mării, lîngă Calul de Salcie, apoi porneau pe plajă, spre sud, în linie dreaptă. Erau paşii unui om şi-ai unui cîine; mergeau liniştiţi unul lîngă altul. Maria îi urmă, intrigată, mai bine de un kilometru, pînă ce cotiră la dreapta, şi se pierdură pe betonul autostrăzii. Aşteptă puţin, nedumerită; uitase de ce se afla aici, i se părea că nu urmărise altceva decît să vadă unde duceau paşii.

În apropiere erau primele blocuri; merse printre ele fără să le privească. Nu-i plăcea lumea gălăgioasă de peste vară, ocolea pe departe restaurantele şi barurile, unde cîntecele şi dansurile nu conteneau decît înspre ziuă. De aceea nu o întristau de loc tăcerea şi pustiul, cînd plecau ultimii vilegiaturişti, iar hotelurile şi localurile se închideau, rămîneau goale, ca pe vremea de ciumă. Dar recunoştea că exista o dezolare adîncă în aşezarea aceasta imensă, somptuoasă, de marmură, aluminiu şi sticlă, lăsată în părăsire. Unde se ducea lumea debordantă, veselă, gălăgioasă, încărcată de fantezie, care vara popula hotelurile? Puteau oamenii să-şi abandoneze amintirile cu atîta uşurinţă? Să ignore crivăţul, gerul, viscolul, care puneau stăpînire pe această cetate a soarelui? De ce nu rămînea nimeni aici, s-o apere? Se vedeau lumini, din loc în loc, pe la etaje, ca să marcheze existenţa unei administraţii, să nu se creadă că bunurile ei sînt lăsate în voia soartei. Numai că luminile erau reci moarte. Existau pe undeva şi oamenii, îngrijitori sau paznici, dar nimeni nu-i vedea, îi absorbea spaţiul.

Maria se opri la bazinul unde îi găsise într-o seară pe Rafael şi Dia, aşezaţi pe bordura de piatră cenuşie. Erau tineri şi nu ştiau ce să facă din tinereţea lor, proiec-

tată pe grupul plastic din mijlocul bazinului. Bazinul era acum secat, plin de frunze înghețate. Femeia bătrînă, de fontă, cu legătura de găteje în spinare, părea mai gîrbovită, dar exista în ea o vitalitate metalică. Maria descoperi abia acum că avea pe fața uscată un zîmbet ironic. Alături, femeia tînără, de oțel inoxidabil, albă, semeață peste vară, nu îndura frigul, părea că tremură și se îndoaie. Maria i-ar fi pus ceva pe spate.

Puțin mai departe, străluceau, reci, vitrinele unui restaurant mare; vara vitrinele se ridicau, și interiorul se lega cu terasa, alcătuind un platou continuu, o bogăție de spațiu care te făcea să uiți, o vreme, existența zidurilor din lume. Acum terasa era goală, acoperită de zăpadă. Înăuntru se vedeau mesele și scaunele, făcute piramidă, în mijloc, sub un bec care trimitea prin colțurile goale umbre aspre. Era întristător, dar nu pentru Maria. Ea avea numai sentimentul deșertăciunii; i se părea absurd și nedrept ca toate aceste lucrări făcute de oameni să rămînă fără utilitate. „Și cît soare, se gîndea înfiorată, va trebui să bată în ziduri, primăvara, ca să le dezghețe!" Niciunul din viitorii oaspeți nu putea să se gîndească, nu putea se înțeleagă, să simtă și să-l treacă fiorii, că între el și vara din urmă era o banchiză polară.

Cînd ajunse la barul lui Max, o pătrunsese frigul; nu prevăzuse, nu se apărase. Înăuntru erau puțini oameni. Nu exista calorifer, localul nefiind destinat să funcționeze iarna. Căldura venea de la o sobă, o improvizație, instalată în mijloc, cu un burlan lung, care ieșea pe o tăietură din colțul unei ferestre. Făcea impresie proastă, în schimb aerul devenea acceptabil.

Îl cunoștea pe barman, care îi făcu un semn de amiciție, fără familiaritate. Îl chema Nicu, dar i se spunea Max, și purta haină neagră.

— N-am cîștigat! îi spuse Mariei.

Juca la loto; jumătate din leafă.

— Mai încearcă! îl sfătui Maria.

— M-aș duce la o cărturăreasă. Nu cunoașteți vreuna?

— Nu, dar învață să dai pasiențe. Îți ghicești singur, dacă un număr, care vrei, iese sau nu iese.

— Mulțumesc, am să încerc. Beți ceva?

— Nu; am venit după țigări.

— Anul trecut luați chibrituri.

— N-ai uitat.

— N-am voie să uit.

— Max ! strigă cineva de la o masă.

— Iertați-mă !

Maria se apropie de sobă, să se încălzească înainte de a porni spre casă, cu vîntul în față. La venire fusese convenabil; nu se gîndise cum va fi la întoarcere.

Nu vedea pe nimeni, nu auzea glasurile. Cineva dădu drumul tonomatului. Maria tresări, surprinsă neplăcut; muzica nu se potrivea cu iarna, venea de peste vară, zglobie, spumoasà, iar alături ardea o sobă mizerabilă.

În partea opusă intrării, o fereastră, ca o vitrină, dădea spre mare, într-un loc cu plaja foarte îngustă. Valurile se vedeau aproape, din locul ei păreau că vin pînă în zid; să nu fi fost muzica, li s-ar fi auzit foşnetul. Pînă unde ajungeau, cînd bătea vîntul din larg?

Întîi descoperi cîinele. Probabil o observase de la început, dar nu se hotărîse să vină. Acum se apropia, în lumina tulbure a ferestrei, pe care se vedea, înaintînd în mare, un capăt de dig, început şi lăsat în părăsire. Cîinele se opri lîngă ea, ridică ochii, prietenoşi, o adulmecă, schițînd dintr-o mişcare a cozii un semn de simpatie. Maria se aplecă să-l mîngîie pe cap; atunci descoperi şi omul. Îl recunoscu, deşi singura lumină venea din exterior, cenuşie, de înserare. Stătea la o masă, lîngă fereastră, retras în umbră, de unde însă putea privi afară. N-avea ce să vadă, decît marea, pustie, rece şi tristă, dar îl absorbise, fiindcă nu descoperi lipsa cîinelui decît cu întîrziere. Ochii lui se întîlniră cu ai Mariei; ea citi în ei o contrariere, o nemulțumire şi luă mîna de pe capul cîinelui. Salută prima, intimidată, ca şi cînd ar fi avut o vină. El răspunse cu o tresărire, ridicîndu-se repede, pe jumătate, cît îi îngăduia spațiul dintre masă şi scaun. Părea cam greoi, sau îl incomoda şuba pe care o ținea în brațe. Întîlnirea îl stînjenea vizibil, poate fiindcă nu apucase să salute primul. Sau ştia că ea îl mai văzuse odată la un bar, tot cu un pahar mare în față? În paharul la fel de mare era aceeaşi băutură albă, străvezie. „Poate saché", se gîndi Maria. Cîinele se uita la ea, gudurîndu-se; ignora mişcarea stăpînului.

— Hai, du-te !

Cîinele întoarse capul spre fereastră, dar rămase. Maria se simțea din ce în ce mai vinovată. Regreta că intrase; trebuia să plece cît mai degrabă. Luă cîinele

de zgardă și îl duse stăpînului. Acesta nu izbutea să se ridice în picioare, se clătina cu șuba în brațe, între scaun și masă. Putea să pară beat; ar fi fost detestabil. Maria socoti că era doar neîndemînatic, dacă nu cumva îl plictisea situația.

— L-am adus pe Kodar, spuse, fiindcă unul din ei trebuia să vorbească.

El nu răspunse, încă se chinuia cu șuba, pînă ce se enervă deodată și împinse masa cît colo. Din această mișcare simplă, își regăsi și echilibrul, și personalitatea, apăru numaidecît ca un om întreg și sigur pe sine. Puse șuba pe scaun, ceea ce ar fi trebuit să facă de la început, și își îndreptă spinarea. Maria nu-l văzuse niciodată în picioare, nu se aștepta să fie atît de înalt; îl privea cu capul dat pe spate. I se păru prea matur, cu o figură prea încordată. Era un om care putea să domine și poate chiar avea această obișnuință. Nu se simțea bine în fața lui, mai ales că îl obliga să stea în picioare; era evident că n-are să se așeze cît timp ea rămînea acolo.

— Kodar, aici! porunci el, cu glasul aspru, la care Maria se așteptase.

Înainte de a-i vorbi ei, îi vorbise cîinelui. Acesta merse obidit să se așeze sub masă. Maria privi pușca rezemată de scaun.

— Ai fost la vînătoare? întrebă, mutîndu-și ochii la paharul de pe masă.

— Nu, răspunse el. Am fost să-mi plimb cîinele.

— A, da! zise ea. Nu l-am chemat eu, dar te rog să nu-l cerți. Iubesc foarte mult cîinii și toți vin la mine.

El nu răspunse; vedea că ochii ei erau îndreptați asupra paharului.

— Vrei să bei ceva?

Întrebarea nu părea îmbietoare.

— Nu, mulțumesc, răspunse Maria. Bună seara.

Se întoarse repede, renunțînd să mai facă un semn cîinelui, și porni spre ușă. Ar fi trebuit să întrebe ce băutură era în pahar. Afară începea să se întunece; vîntul se întărea. Nu mai rămînea decît o jumătate de oră pînă să fie noapte; abia avea timp să ajungă acasă, dar ceva o împiedica să plece. Ocoli clădirea; în flancul ei,

pe platforma betonată unde era un loc de parcaj, aglomerat vara, văzu maşina violetă, atît de singură, de neprevăzută, că părea o închipuire. Îi trebui timp pînă să se convingă că era reală şi că o mai văzuse odată în port, lîngă clădirea administraţiei. În ziua cînd Alber primise comanda vaporului. Nu o sărbătoriseră; se simţeau amîndoi ca după o înmormîntare. Maria regreta acum din toată inima că nu izbutise să se depăşească, să transforme izbînda lui într-o bucurie comună. Asta-i, fericirea; se învaţă, în lecţii grele şi scump plătite ! Privi pe geamul portierei. Recunoscu interiorul, ca o carlingă de avion, cu tabloul de bord încărcat de instrumente. Erau oare necesare, sau trebuiau să flateze pe proprietar, iar pe ceilalţi să-i epateze? Îi plăcea tapiţeria, acel ivoar feminin, delicat, calm, surprinzător într-un ansamblu mecanic. De ce nu-şi lăsase puşca în maşină? Cui vroia să o demonstreze, cine s-o admire, într-un bar cu oameni îndoielnici, rebegiţi de frig, puşi pe băutură, evadaţi pentru o seară din viaţa lor mizerabilă? Toţi de-aici erau nişte evadaţi, şi omul cu cîinele, şi ea, dacă s-ar fi aşezat şi ar fi băut un pahar. Pe urmă îşi aminti; luase puşca înăuntru, fiindcă îi plăcea cîinelui. Bubuitura, mirosul de pulbere, goana pe cîmp, prin hăţişuri ! Erau natura lui obsedantă, îl făceau să schiaune, să tremure, cu burta suptă pînă în şira spinării, cu picioarele încordate, gata să se lanseze. Nu vîna în folosul lui, sau al puilor lui, să-i hrănească. Vînase oare vreodată pentru el? Poate în vremuri îndepărtate, la prima generaţie a rasei. De atunci vîna pentru om. Ce moştenire purta în sînge, de nu-i scădea patima după atîtea milenii? Cum de recunoştea puşca, în locul ghioagei, arcului, bumerangului?

Maria merse pînă după colţ, în partea mării. Înăuntru se aprinsese lumina; tonomatul încetase. Privi pe furiş; ar fi fost penibil ca el s-o descopere, dar nu putea să plece înainte să vadă; paharul era la locul lui, în mijlocul mesei, golit pînă la jumătate. Simţi nevoia să bea un alcool tare. Îşi aminti sticla de coniac de acasă; se gîndea că avea să-i scoată dopul, să-şi toarne, să dea paharul pe gît, şi se socotea vicioasă.

30

RAFAEL NU MAI IEŞISE DIN CASĂ. În afară de durerea plămînului, care nu înceta şi îi dădea continuu senzaţia că trebuie să tuşească, nu avea nici o suferinţă. Medicii nu descopereau nici o complicaţie, analizele repetate, examenele clinice, radiografiile nu depistau nici o anomalie. Rafael respingea sfaturile, refuza să iasă din casă. Nici măcar nu încerca să vadă cît se putea bizui pe picioare. Stătea într-un balansoar, în faţa sobei încinse, cu uşa deschisă; jăratecul îi îmbujora faţa palidă, o făcea vie, îi înmulţea globulele roşii, fără să învingă o altă paloare, din inimă. Dacă închidea ochii, în arşiţa sobei şi-n legănarea înceată a balansoarului, mergea în zona mirajelor, între tropice, în insulele Canare, sau în Oceania. Nu citea nici o carte, nu voia să asculte muzică. Refuza orice prezenţă, în afară de a Diei; cînd venea de la şcoală, ea nu-l mai părăsea pînă la miezul nopţii, uneori pînă la ziuă. Rafael adormea în balansoar sau se prefăcea că doarme; atunci ea se întindea în patul lui, temîndu-se că dacă s-ar duce alături, în camera ei, i-ar face o nedreptate. Dintre toţi oamenii care se îngrijeau de sănătatea lui, ridicînd nedumeriţi din umeri, numai ea se temea că Rafael ar putea să moară. Fără motiv; să se stingă. Grijile ei pentru el nu însemnau un sacrificiu; îi prisosea timpul, nu trebuia să înveţe, orele de şcoală îi ajungeau ca să ştie lecţiile. Trecea cu o uşurinţă puţin trufaşă printre materii care nu-i făceau nici o plăcere, dar pe care le pătrundea pînă la ultima lor semnificaţie, anticipînd de multe ori explicaţiile. Ar fi fost un exemplu în toată şcoala, dacă n-ar fi atras, poate intenţionat, antipatia secretă a profesorilor. Nimeni nu putea să-i reproşeze nimic, decît poate privirile impertinente, peste care ştia să lase la timp pleoapele, cu un zîmbet sfios, în realitate plin de ironie. Nu-i puteau declara război; nu existau motive. Se îmbrăca decent şi se mişca mai corect decît o călugăriţă. Alcătuirea ei însă prevestea o explozie, care avea să dărîme multe ziduri, făcînd multe victime. Consolarea celor ameninţaţi astfel era că peste patru luni termina

şcoala. Din partea ei, la acest gînd, Dia nu simţea nici o bucurie. În preocupările ei, şcoala reprezenta o etapă neimportantă. Avea facultatea de a înmagazina fără efort orice scria într-o carte, chiar dacă o citea fără să se concentreze. Nici un examen, de orice grad, n-ar fi pus-o în încurcătură; în capul ei nu era doar o enciclopedie, ci şi o uimitoare putere de sinteză. Nu-şi etala niciodată ştiinţa, ca şi cum n-ar fi pus mare preţ pe ea, sau i-ar fi fost lene, ori mai degrabă ca şi cum nimeni şi nimic nu merita prea multă atenţie. Şcoala nu cunoscuse pînă atunci un astfel de exemplar, care îşi concura profesorii cu aceeaşi uşurinţă la cele mai distanţate discipline: la desen, la muzică, la astronomie, la fizică sau latină. Dar toţi o priveau cu suspiciune, îi dădeau în silă notele maxime, aşteptînd să descopere o farsă, sau o vrăjitorie.

Într-o singură după-amiază, după ce căzuse ninsoarea, lipsi de acasă şi merse la casa de piatră, s-o vadă pe Maria. Rămăsese doar un autobuz, care venea din oră în oră pînă la barul lui Max, ultima staţie, aducînd numai cîţiva oameni, şi de multe ori nici unul. Restul drumului îl făcu pe jos, nu prea bucuroasă. Pe Maria o găsi în staţie, cu casca la urechi, recepţionînd radiogramele; vorbiră în cîte o pauză.

— Ce mai ştii despre iubitul tău? întrebă Dia.

— Nu-i mai spune aşa. Are un nume.

— Eu nu ştiu altceva decît că e iubitul tău. Nu mă interesează cum îl cheamă. Şi dacă n-ar fi iubitul tău puţin mi-ar păsa că există!

Maria nu răspunse; bătea la maşină.

— Tu te-ai gîndit că într-o zi s-ar putea să mori? continuă Dia. Moare atîta lume... Ieri noapte mi-am scris testamentul. De fapt, e o simplă scrisoare, pentru posteritate. Îţi dai seama că n-am de lăsat nici o moştenire. Am vrut doar să se ştie care sînt gîndurile mele, despre mine, despre oameni, despre viaţă. Mă enervează ideea că, după moartea mea, cineva ar putea crede că am fost proastă. Maria, crezi că te iubesc foarte tare?

— Cred, deşi nu găsesc explicaţii. Nu mă cunoşti bine.

— Îmi ajunge că eşti frumoasă; frumuseţea reprezintă o garanţie. Tu ţi-ai făcut testamentul?

— Nu. Nici nu m-am gîndit. N-am nimic de lăsat. Nu mă plîng, nu mi-a plăcut să agonisesc; nici măcar boarfe. Îmi place să merg fără geamantane și cu buzunarele goale.

— Da, e frumos, dar nu-i firesc. Dacă s-ar întîmpla să mori, n-ai vrea să mi-l lași mie pe iubitul tău?

— Cum să ți-l las?

— Prin testament. Cu limbă de moarte. Asemenea dorințe se respectă totdeauna.

— Viața ar putea să-ți dea multe, spuse Maria. N-ar trebui să cerșești. De ce nu-ți cauți un băiat de-o vîrstă cu tine?

— Ți-am mai spus: nu-mi oferă nici o garanție. Îmi plac oamenii legați de o femeie. Înseamnă că sînt verificați.

— Cred că n-ai încredere în tine!

— De loc! izbucni Dia. Sînt o hahaleră! N-am echilibru, înțelegi? M-am născut în vremuri grele; era teamă, și foamete. Nici nu știu cine a fost mama mea; dacă era nebună? Sau o criminală? De unde să aflu? M-a crescut turcoaica bătrînă. Tot ea l-a crescut și pe Rafael... Rafael o să moară. (Dia se ridică, împinsă de o teamă subită.) Trebuie să plec. Presimt că nu-i este bine.

— Dacă aștepți o jumătate de oră, te duc cu mașina. Oricum, ajungi mult mai repede.

Pe drum Dia spuse, dezgustată;:

— Cum poți să te urci în rabla asta? Nu merge mai repede?

— Ba da, dar am un consemn.

— Ți-e frică de moarte! Vrei să-ți spun ceva? Mi-ar părea foarte bine să fiu bolnavă. O boală care nu iartă. Nu tuberculoză, asta se vinecă. Îți dau niște medicamente de te îngrași cu o sută de kilograme; mai bine lipsă. Nu mi-ar plăcea nici o boală de inimă; mori ușor, dar am auzit că pînă atunci ți-e teamă tot timpul. Mă gîndesc la o boală patetică, să fii palidă, frumoasă, fascinantă, toată lumea să plîngă prin coluțuri, iar tu să zîmbești fericită. Să știi că mori, dar să nu te doară, nici să-ți fie frică. O moarte euforică. Tu crezi că există? Am acasă, dar să nu mă trădezi, o cutie cu o sută de pastile. Nu-ți spun de care, nu vreau să te ispitească; am auzit că dacă iei numai zece, te duci direct în paradis;

şi dacă bei şi o litră de coniac pe deasupra nu te mai trezeşte nimeni; admiţînd că ai avea ghinionul să te găsească prea devreme. N-am de gînd să recurg la ele, dar e bine să le ştiu acolo. Îmi dau o siguranţă. Cînd sînt necăjită şi mă gîndesc că depind numai de un gest, al meu, devin optimistă. Moartea te scoate din toate încurcăturile. Cred că arma cea mai sigură a unui om atacat este o fiolă de cianură. („Sau a unui om ofensat", se gîndi Maria.) S-o ai tot timpul la tine, iar în clipa primejdiei, s-o bagi în gură, s-o ţii sub limbă şi să spui: „Cînd mă jigneşte, mă insultă sau se atinge de mine, devine ucigaşul meu şi o să mă aibă pe conştiinţă". Dar ştii, să te ţii de cuvînt, să înghiţi fiola; îi faci praf! Îi mitraliezi! Ori, ştiu eu? Poate există trucuri, să te strîngă de gît, să-ţi dea cu pumnul în ceafă, ca să nu poţi înghiţi. Cel mai bine ar fi să sacrifici o măsea, să-i pui o coroană de porţelan, şi înăuntru să ascunzi fiola; nu-i nevoie să fie mare; cît o gămălie de chibrit. Numai că ar trebui să ţi-l faci complice pe dentist. Şi pe urmă nu cred că te simţi în largul tău, să ştii că ai otrava tot timpul în gură. S-ar putea odată să mişti greşit, sau să fie un os în mîncare... Oricum, dacă-ţi trec prin cap asemenea gînduri înseamnă că mai bine era să nu fi venit pe lume!

Trecînd pe la barul lui Max, Maria îşi aruncă ochii în stînga şi descoperi maşina violetă, în locul de rîndul trecut; nu trecuseră de atunci decît trei zile; venea oare în toate serile? La întoarcere, văzu maşina tot acolo. Se luptă puţin cu sine, o ispitea gîndul să spioneze, paharul lui devenea o obsesie. O respinse. Avea nevoie să se reculeagă, acasă, izolată de lume. Discursul Diei o deprimase. Ar fi trebuit s-o repeadă, dar îi lipsea energia sau poate curajul. Şi poate în Dia nu era o contrafacere, ci o moştenire nefastă.

Dia intră de-a dreptul în camera lui Rafael; îl găsi în faţa sobei, legănîndu-se în balansoar, pe întuneric; singura lumină venea de la jăratec şi-i colora obrazul.

— Mi-a fost teamă că nu te simţi bine, spuse Dia, după ce-i puse mîna pe frunte. Stai puţin să scot ţoalele de pe mine.

Deşi în plină bătaie a sobei, fruntea avea o înrourare rece. Dia se duse în camera ei şi se întoarse mai mult

goală, în halatul de baie, scurt, încheiat numai pe jumătate. Nu umbla altfel prin casă, nici iarna. Se vedea că pe dedesubt avea nimica toată. Nu se ferea de Rafael. Şi de nimeni. Pudoarea ei consta în a găsi mişcări plastice şi a se feri de poziţii groteşti, chiar cînd n-o vedea nimeni. Îşi asumase legea statuilor; nimeni nu se scandalizează de goliciunea acestora, care uneori e prea sugestivă, şi nu-i totdeauna pură, în înţelesul moralei. Sigur, nu putea impune semenilor să umble goi; ar fi fost dezastruos. Ar fi însemnat să n-ai o clipă de repaus, să păstrezi tot timpul o ţinută care să nu trădeze nimic dizgraţios, din nici un unghi, pentru nici un ochi, chiar dacă ar fi milioane. Ar fi foarte anevoios să trăieşti gol; poate ai trăi numai pe jumătate, ai muri de oboseală. Îmbrăcămintea lungeşte viaţa şi o uşurează, dar nimeni nu-i înţelege rostul. Toţi cred că trebuie să acopere părţile secrete.

— Ce-ai făcut în lipsa mea?

— Nimic. Mă doare inima.

Dia era alarmată; pînă acum îl duruse plămînul; doctorii spuneau că e numai o impresie; bine! Şi dacă totul e numai impresie? Inclusiv moartea?

— Tu unde crezi că ar putea să fie acum? Ea. El nu mă interesează.

— Dar sînt împreună!

— De unde ştii?

— Nu făceau impresia că ar putea să se despartă.

— Şi dacă el a murit? De boală. Sau într-un naufragiu.

— La fel ar fi putut să se întîlmple şi cu ea.

— Eşti o mizerabilă! Mă doare inima!

— Nu mai vorbi!

— De ce n-o fi scris?

— Nu ne ştiau adresa. Cred că nu ştiau nici cum ne cheamă.

— Nici măcar atît?! Oare au să se întoarcă vreodată?

Dia puse lemne pe foc; pînă să le cuprindă flăcările, în odaie se făcu intuneric. Rafael se legăna cu ochii închişi.

— Vrei să-i spui numele? Dar nu tare.

— Tereza! şopti Dia.

El se învioră, zîmbi mulţumit.

— N-ai să înţelegi cît îmi face de bine! E un nume care nu mi-a plăcut niciodată. Poate fiindcă totdeauna mi-a amintit de Maria Tereza. A fost o împărătească mare, dar n-am simpatizat-o. Din cauza bărbaţilor; nu că ar fi fost destrăbălată; n-aş condamna-o, să fi avut şi o sută.

— Se pare că a avut mai multe sute, spuse Dia, cu răutate.

— Nu ştiu; cred că-s anecdote. Dar i-a mîncat, i-a hăpăit. Era grasă şi lacomă. Bărbaţii plecau de la ea clătinîndu-se... Şi uite că pe numele ei oribil a venit o fiinţă suavă. Nu spun că semăna cu o floare; era femeie şi ştia că este, se vedea pe faţă. Dar nu putea fi lacomă. Făcea parte din oamenii care nu iau niciodată mai mult decît trebuie şi decît le trebuie. Se cunoştea după multe, toate ale ei dovedeau feminitate şi discreţie. Gîndeşte-te numai cum avea şoldurile, cum se îmbinau cu talia, că ar fi putut să se rupă; păreau şolduri de fetiţă, le-ai fi cuprins cu mînă, şi cînd colo, la prima mişcare, emanau valuri de voluptate. Mai spune-i numele o dată!

Dia şopti:

— Tereza!

— Nu-i la fel ca adineaori. Ce-i cu tine?

Era puţin iritată. Se ridică în picioare, îşi desfăcu halatul, cît să i se vadă şoldul şi talia.

— Despre şoldurile mele nu s-ar putea face aceleaşi poeme? De ce nu le compari cu ale ei? De ce nu te-ai uitat şi la mine?

— Tu eşti sora mea.

Dia îşi strînse halatul şi se aşeză pe covor, în faţa balansoarului.

— S-ar putea nici să nu fiu. Tu ştii cine a fost mama ta? Aveai un an cînd m-am născut eu. O ţii minte?

— Cum să o ţii minte la un an?

— Dar unde-i mama noastră? Tulip n-a pomenit niciodată de ea. Ştii ce cred eu? Că nici nu sîntem copiii lui. Ne-a luat de suflet. Sau ne-a furat.

— Nu ştiu! Eşti sora mea. Fiindcă aşa am crescut. S-a fixat ceva în conştiinţa noastră. Toate concepţiile mele despre femei se schimbă cînd mă gîndesc la tine. Tu eşti mai presus de propria ta alcătuire femeiască.

— Dacă o vijelie ne-ar împinge unul spre altul, n-ai putea să uiţi?

— Nu.

— Îmi pare rău ! spuse Dia.

Nu se ridică; doar se strînse, ascunzîndu-se cît putea în halatul care o lăsa mai mult goală.

— Mai spune-i numele ! Te rog !

— Dă-o dracului !

Genunchiul Diei, încins de dogoarea sobei, era ud de lacrimi; se miră, nici nu ştia că plînge.

31

MARIA GĂSI ACASĂ un plic, venit cu avionul, de la Singapore. Sosise de două săptămîni, după data de pe ştampilă. Nu o mira că întîrziase atît la poştă; o nedumerea Singapore; vaporul nu trebuia să facă nici o escală pînă în Japonia. Dar scrisoarea exista, era de la Alber, îi recunoştea scrisul, şi-l recunoştea pe el, de la primele rînduri. N-o mai interesa altceva, nici măcar escala neprevăzută. „Dacă aş fi ştiut că intrăm aici, ţi-aş fi telegrafiat din vreme, să-mi trimiţi o scrisoare. Nu ştii ce-ar fi însemnat pentru mine !"

Ştia, cu prisosinţă. Fiindcă îi curgeau lacrimi şi-i tremurau mîinile.

„Îţi mulţumesc pentru calendarul tău. E o mîngîiere nebănuită. Îţi respect consemnul, citesc numai fila zilei, apoi mă străduiesc să caut un răspuns care să aibă valoarea întrebării. Ai să-mi spui într-o zi cine eşti tu cu adevărat, de unde aduci avalanşa asta de gînduri, negîndite de nimeni pînă la tine? Oamenii vorbesc des de noroc şi de fericire, prea des ca să fii sigur că ştiu ce înseamnă. Eu ştiu bine, ştiu după ce m-am gîndit nopţi şi zile. Pot să spun, cu toată mintea şi cu toată inima, că eşti pentru mine un noroc — s-ar fi putut sà nu te întîlnesc — şi eşti fericirea, fiindcă te asociezi cu toate speranţele mele. Am să fac tot ce mi-am dorit şi mi-am pus în minte, am să fac mai mult şi mai bine, pentru că exişti tu. Totul are să fie pentru tine ! Te aştept în toate dimineţile tale, la ora şase; aici ora se schimbă cu meridianele, trebuie să pun timonierul să mă scoale. Bine-

înţeles că a aflat toată lumea, începînd cu secundul, şi toţi îmi aruncă priviri ciudate. Poate mă cred nebun. Aş vrea să le strig tuturor, prin staţia de amplificare, să audă toţi, pînă la mecanicii din fundul calei, să strig mai tare decît zgomotul motoarelor, şi să le spun că la orele acelea neînţelese de ei am întîlnire cu Maria. Să audă şi păsările călătoare, cînd se aşază pe catarge să se odihnească, să audă şi oceanul, şi stelele. Fii binecuvîntată că eşti, fii binecuvîntată că mi-ai ieşit în cale! Nu-ţi spun cum trec orele mele. Atîta timp cît te am în gînd, nu poate să fie decît bine. Distanţa care ne separă şi creşte zi de zi, cu sute de mile, nu-mi dă sentimentul că eşti departe. Ne separă numai timpul, şi l-aş suporta greu, dacă n-ar fi calendarul. Au trecut douăzeci şi nouă de zile. Ştiu nu din jurnalul de bord ci de la tine. Dar cum ai putut să mă laşi să dorm, în noaptea dinaintea plecării? E singurul meu regret, care uneori se transformă în umilinţă, alteori în furie. Acum, cînd patul meu e gol, şi cînd mă gîndesc cum ar fi să apari aici prin minune, mi se taie răsuflarea. Acum ştiu cît preţuieşte o noapte cu tine şi-mi vine să gem: cum am putut să irosesc noaptea aceea?"

Era ceasul opt seara. Mai avea timp să alerge la poştă, să trimită o radiogramă. Îşi puse haina, coborî scările. Jos îi veni alt gînd; deschise uşa staţiei. Era unul din cei trei care împreună cu ea împărţeau ziua în patru. Îi cunoştea doar numele.

— Vreau să dau o radiogramă personală.

— Nu în tura mea! Ştii că nu se poate.

Ştia, dar primise o scrisoare, şi scrisoarea, dacă nu schimba mersul lumii, pe ea o obliga măcar să calce legea. Făcu în minte un film dinamic, să aibă un revolver, să-l pună pe om cu faţa la zid şi să-şi transmită mesajul fără să-l mai cifreze, să-l citească oricine, să nu-i pese de nimeni: „Îţi dau toate nopţile mele cît timp am să fiu vie şi o să ai nevoie de mine".

Scoase maşina, în clipa cînd începeau să cadă fulgi de zăpadă; capota era tot ruptă, zăpada topită avea să curgă înăuntru. Nu putea nici să renunţe, nici să meargă pe jos pînă la autobuz; ar fi ajuns în oraş după închiderea poştei. Cu toată ninsoarea, şoseaua nu era alunecoasă; se simţea aderenţa anvelopelor pe asfaltul zgrunţuros, cu criblură antiderapantă; din frecarea celor două

materiale, cauciucul și piatra, se năștea o trenă sonoră, aspră, robustă, care se transforma într-o senzație de stabilitate și siguranță.

Pe la barul lui Max trecu la ora opt și douăzeci de minute; mașina violetă era iarăși acolo. Se simțea dezamăgită, cu un fir de tristețe. Să fi fost un vicios? Un om fără rost pe lume? I se părea inadmisibil. N-ar fi avut o asemenea mașină; nici cîinele.

La întoarcere nu-și mai înfrînse curiozitatea. Trebuia să vadă ce-i cu paharul. Opri lîngă bordură și ocoli clădirea. Lumina venită pe fereastră traversa plaja, pînă în mare; se vedeau valurile albe care păreau mai mari, proiectate pe cortina de întuneric; semănau cu avalanșele de zăpadă. Ningea asupra lor, bogat, calm, ca un adagio în tonalitate majoră.

Paharul era golit pe jumătate, în mijlocul mesei; omul tocmai se ridica să plece. Maria intră în panică, atît de nepermis i se părea gestul ei; trebuia să dispară înainte ca el să iasă pe ușă. Alergă la mașină; se uită la ruptura capotei cu părere de rău, zăpada topită se scurgea înăuntru ! Cînd să deschidă portiera, se opri consternată. Cauciucul din spate se lăsase, probabil mai dinainte și mersese cîteva sute de metri pe jantă; simțise că mașina trăgea spre dreapta, nu destul de tare ca să se alarmeze; putea să fie vîntul, sau profilul șoselei. Roata de rezervă trebuia și ea reparată, tot amîna de două săptămîni, cu speranța că n-o să aibă necazuri. Camioane nu treceau, să ceară ajutor unui șofer; nu-i rămînea decît să caute la bar, poate găsea un om priceput, dispus să-și lase băutura și s-o depaneze. Era atît de confuză, încît uitase cauza panicii. Dădu piept în piept cu el, tocmai cînd ieșea pe ușă, cu șuba într-o mînă, cu pușca în cealaltă. Nu se arătă surprins. O simți însă că era în restrîște.

— Ce ți s-a întîmplat?

Nici cîinele nu părea surprins; poate o adulmecase prin ușă, fiindcă veni drept la ea, fără nici o ezitare, și-i puse labele mari pe umeri. Maria nu era capabilă să-i accepte efuziunea.

— Sînt în pană de cauciuc, spuse, arătînd mașina care, sub ninsoarea grea, părea și mai prăpădită.

— Am să-ți ajut să schimbi roata, spuse omul.

— N-am roată de rezervă. Căutam pe cineva, poate îmi repară cauciucul.

El o privi mirat, apoi reprobativ, dar nu-şi exprimă gîndurile în cuvinte. Era în capul gol, şi părul i se făcuse alb de zăpadă. Maria nu mai ţinea minte dacă era cărunt pe la tîmple; probabil că da, ar fi fost firesc, după vîrstă. Avea peste patruzeci de ani, poate peste patruzeci şi cinci. El se apropie de maşină, privi cauciucul scăldat în zloată.

— E greu sà-l repari noaptea, pe vremea asta. Încuie maşina şi las-o aici pînă mîine. Te conduc eu acasă.

Maria îl privi, dezorientată. Nu putea să lase maşina afară, toată noaptea; picura înăuntru, i se părea că ar fi o trădare. Bîigui ceva, cu ochii la roata din spate. Întradevăr, ar fi fost imposibil să repare cauciucul. Trebuia să primească oferta, numai că i se părea irealizabilă.

— Îmi pare foarte rău, dar stau departe.

— Unde?

Arătă cu mîna în lungul bulevardului care se pierdea în întuneric.

— La staţia radio de coastă.

— Nu-i departe, spuse el, pornind spre maşină.

Nu părea mirat, nu-i ceru nici o lămurire. Deschise portiera din dreapta, luă de pe scaun un pled, pe care după semne şedea cîinele. Acesta se simţea expropiat şi dădea semne de nemulţumire.

După ce şovăi, Maria se întoarse în fugă la maşina abandonată în ninsoare. Nu încuie uşile, dar puse o batistă peste ruptura capotei. Batista se lipi de pînza udă; putea fi o protecţie.

Cînd se urcă în maşina străină căzu în scaun, cu impresia că făcuse o greşeală, că se aşezase alături. Scaunul era atît de jos, încît i se părea că stă direct pe podea, cu picioarele întinse, fără nici un unghi la genunchi. Era greu să te aşezi într-o astfel de carlingă, dar pe urmă o învălui o senzaţie de confort, de siguranţă, ca o biruinţă. Scaunul o cuprindea de sub genunchi pînă la umeri, ţinînd-o strîns, nu rigid, ci elastic şi parcă însufleţit. Îi fu deodată teamă de clipa cînd va trebui să se ridice.

Omul deschise portiera din stînga, întinse pledul pe bancheta din spate, unde n-ar fi încăput un om decît redus la jumătate. Şterse cîinele pe picioare şi-l urcă înăuntru. Maria nu avu deloc gîndul că dovedea meschi-

nărie, că își proteja frumoasa mașină; era o grijă pentru cîine.

Cînd se aprinse lumina, tabloul de bord căpătă contururi fluorescente; cadranele apărură într-o orînduire severă, cu indicatoare imperative; nimic nu mai părea superflu, erau indispensabile unele altora, legate între ele prin legi ca ale aștrilor. Tot ansamblul acela impunător, în lumina translucidă, albastră, semăna acum cu o constelație și se suprapunea pe un cer de sub orizont, pe care mașina avea să-l perforeze cu farurile. În clipa cînd porni pe șosea, Maria avu impresia că începe un zbor; se simți proiectată în scaun, se adînci în moliciunea lui, cu senzația că n-o să se mai poată desprinde, că o să rămînă într-un prizonierat confortabil. Botul mașinii se ridică, dînd impresia că urmează o decolare. Zăpada fu proiectată în parbriz cu atîta violență, încît Maria închise ochii și își feri capul. Cînd izbuti să vadă din nou, de jur-împrejur nu era decît zăpadă compactă; fulgii presați unii în alții dădeau o masă continuă, albă, elastică. Luminile farurilor deschideau un tunel circular și se așterneau pe asfalt, ca două fabuloase șine de cale ferată. Mașina aluneca pe ele, în linie dreaptă, parcă trasă de ghiduri magnetice; nu era o impresie falsă, se simțea clar că motorul acționa pe roțile din față. Din această mecanică rezulta o traiectorie de proiectil, care îi dădea Mariei senzația că una din dimensiunile spațiului, cea laterală, e anulată. Nu se auzea nici un zgomot, decît respirația vagă a motorului și ansamblul de fluierașe al aerului străpuns de caroserie. Nu putea să aprecieze viteza, fiindcă nu avea repere terestre, dar probabil tindea să devină vertiginoasă, judecînd după presiunea în scaun, pe care o simțea crescînd încontinuu. Deși viteza o îmbăta de satisfacție, nu-i plăcea acest stil de a conduce, noaptea, pe o zăpadă atît de deasă. Omul voia să-și demonstreze mașina, demonstrîndu-se pe sine. Ar mai fi lipsit să dea drumul la muzică, la magnetofon sau la radio ! Îl privi pe furiș, în lumina farurilor care invada habitaclul, răsfrîntă în masa de zăpadă incendiată. Voia să descopere pe chipul lui îngîmfarea, suficiența, și regreta, fiindcă după toate celelalte semne nu l-ar fi socotit capabil să urmărească efecte atît de ieftine. Fu surprinsă: era absent, conducea cu o atenție derivată dintr-o deprindere mecanică, gîndurile lui, citite pe

fruntea sumbră şi aspră, se aflau cu siguranţă în altă parte. După cum ţinea mîinile pe volan şi piciorul pe acceleraţie, se vedea că nu caută nici o performanţă. N-ar fi fost firesc să meargă mai încet; nu era viteza lui, ci a maşinii.

El nu spusese un cuvînt, nu întorsese capul, s-o vadă, cînd Maria scoase un ţipăt şi se agăţă de volan, smucindu-l într-o parte. Maşina derapă, gata să se aşeze de-a latul; el o stăpîni, cu mişcări bruşte din volan, făcînd-o să se balanseze în zig-zag-uri, pînă ce izbuti s-o aducă pe linia dreaptă şi să oprească. Maria stătea ghemuită în scaun, cu capul pe genunchi, cu mîinile întinse înainte, într-un gest de spaimă şi de apărare.

— Ce s-a întîmplat?

Îi vorbea liniştit, cînd ar fi avut dreptul s-o ia la palme. Ea bîigui:

— A trecut ceva prin faţă.

— N-a fost nimic; ţi s-a părut.

Porni şi merse încet mai departe. Nu arăta, dar sigur că se speriase. Cunoştea locurile, părăsi şoseaua şi continuă drumul pe plajă, pînă la casa de piatră. Acolo coborî, trecu în dreapta şi deschise portiera; maniera nu mai era uzitată, toată lumea o uitase, în afară de şoferii ambasadelor. Ar fi putut să se aplece peste ea, ferindu-se cel mult s-o atingă cu braţul, şi să deschidă portiera fără să mai coboare.

Maria se desprinse greu din scaun, se ridică îngrijorată, să nu facă mişcări nepotrivite; nu era simplu să se extragă din carlingă, fiindcă la dificultatea fizică se adăuga un regret; maşina îi plăcuse, îi părea rău să coboare.

Cîinele sări după ea; aştepta să i se restituie locul. Omul nu puse nici o întrebare, deşi împrejurarea devenise destul de ciudată. Se înclină, fără să-şi spună numele. După ce şovăi, nedecisă, ea îi mulţumi, cu un singur cuvînt, şi nu-i întinse mîna. Rămîneau doi străini.

La jumătatea scărilor, Maria se opri, să respire. Viteza maşinii prin ninsoare o ameţise. Nu mai ştia cum începuse. Îşi aminti în clipa următoare: fusese la poştă, să dea o radiogramă.

A doua zi la prînz se duse după maşină. Găsi cauciucul umflat. Nu mai ningea. Vîntul luase batista de pe capotă; o descoperi alături, murdară de zloată.

Ajungînd în locul unde derapase, o cuprinse frica. Aşa fusese în prima clipă atunci, pe şoseaua Sighişoarei, dar îi era imposibil să-şi aducă aminte dacă apăruse ceva în drum şi dacă ea smucise volanul.

32

ERA MIEZUL NOPŢII cînd Tulip se trezi, buimac, şi trase cu urechea afară. Zgomotul se auzea iarăşi; nu-l recunoscu de la început şi rămase puţin derutat, fiindcă sunetul se schimbase. Pe urmă înţelese că din cauza zăpezii care acoperea puntea. Întinse mîna şi dibui lanterna electrică de pe noptieră. Era un reflector cu fascicul reglabil, care lumina pînă la o sută de metri. Îşi puse repede redingota, pe deasupra o şubă marinărească, îşi trase căciula pe urechi şi ieşi pe punte, renunţînd să mai piardă vremea ca rîndul trecut. Ningea abundent, şi dacă zăpada dădea în jur o reverberaţie alburie, în schimb perdeaua groasă de fulgi limita vederea la cîţiva metri.

Tulip ocoli suprastructurile pînă în bordul celălalt, unde auzise paşii. Toate se repetau, ca după un tipic, necunoscutul străbătea puntea bărcilor, îndreptîndu-se spre scară. Tulip îşi orientă lanterna.

— Stai ! strigă, în clipa cînd apăsa pe declic.

Raza de lumină nu ţîşni. Apăsă de mai multe ori declicul, nervos, cu trupul cuprins de mîncărimi. Lanterna nu voia să se aprindă. O întoarse, privi lupa, descoperi o luminiţă roşie, plăpîndă, ca un fir de jăratic, gata să-şi dea duhul. Bateriile erau moarte, nu prevăzuse să le înlocuiascà; umezeala le făcea să se descarce înainte de timp. Vru să se întoarcă în cabină, să pună altele; se răzgîndi, cele de rezervă aveau aceeaşi vechime, nu puteau fi decît foarte slabe.

Paşii coborau scara de fier, pe puntea principală. Îi urmă, totul decurgea ca rîndul trecut; începea să fie caraghios, pe lîngă inexplicabil. Şi la fel de inexplicabil, chiar pentru el însuşi, lui Tulip nu-i era frică. Auzi scîrţîind uşa de fier a tambuchiului. Necunoscutul

cobora scările în cală. Tulip nu se mai grăbi; zîmbea în sine cu o satisfacţie grasă. După ce paşii se topiră în adîncime, merse încet, închise uşa în urma lor şi puse zăvorul. Nu mai avea nimic de făcut pînă la ziuă. Mergea spre cabină cînd se opri, tresărind în sine. Barca necunoscutului nu putea fi decît jos, lîngă a lui; trebuia s-o examineze, să vadă mai ales dacă era neagră.

Mutase scara în bordul celălalt, la adăpost, fiindcă seara vîntul bătuse de la nord. Barca era legată de ultima treaptă a scării. Nu zărea nimic în ninsoarea deasă, dar neîndoios a doua barcă trebuia să fie acolo, lîngă prima.

Nu putea să rabde, trebuia s-o inspecteze, poate descoperea un semn, un obiect, ceva care să aducă o lămurire. Vîntul se mutase, bătea de la nord-vest, aproape de la prova, lua bordajul în lung şi făcea să se legene scara. Încă nu erau valuri prea mari; puteau să crească pînă la ziuă. Tulip coborî, agăţîndu-se înfricoşat de trepte; abisul şi apa îi dădeau ameţeală.

Barca se legăna tare, smucindu-se în legătură. Vîntul presa în ea, s-o împingă în larg. Pe asemenea vreme ar fi fost mai bine s-o ridice pe punte, dar era greu să manevreze gruia. Tulip coborî în barcă, înfricoşat, cramponîndu-se de scară şi de copastie, să nu cadă în valuri. Fulgii de zăpadă pluteau puţin, înainte de a-i înghiţi apa, puneau deasupra mării o pătură albă, subţire şi inconsistentă. Tulip constată că nu există altă barcă alături. Poate necunoscutul urcase prin bordul celălalt, cine ştie cum, fără scară. Tîrîndu-se cu frică pe fundul bărcii, în speranţa absurdă că ar putea găsi vreo explicaţie, dădu cu mîinile peste un obstacol; se trase înapoi cu groază. Era un corp moale, o vietate, nu putea şti ce, o pisică, un iepure, sau altceva, un duh întrupat, un geniu rău al epavei. Auzi o plesnitură în apă. Înainte de a se dezmetici şi a-şi da seama că era parîma, desprinsă, barca se mişcase, ieşise de la adăpost şi intrase în bătaia vîntului care sufla cu rafale. Tulip simţi din nou mîncărimi de piele, pe tot trupul. Nici acum nu-i era frică, nu vedea că vaporul rămînea repede în urmă; într-o clipă nu mai rămase nici măcar ca o umbră. Gîndul lui dădea tîrcoale parîmei; cum de se desfăcuse? O trase, cu mîinile înghetate, udîndu-şi şuba în faţă. Mîinile se opriră nedumerite pe capul parîmei: n-avea nod, era tăiată pieziş, dintr-o lovitură. Renunţă să

caute explicaţia imposibilă; îşi dădu seama că barca plecase, marea o ducea repede.

Pînă să ia ramele de jos şi să le pună în furcheţi, intrase în zona unde vîntul bătea violent, spulberînd crestele valurilor şi dezlănţuind vîrtejuri de apă amestecate cu vîrtejuri de zăpadă. Ca să ajungă la mal, trebuia să meargă împotriva vîntului, nu era greu să se orienteze; însă barca se îngreuiase deodată, o simţea că nu înaintează. Trăgea la rame, chinuit iarăşi de mîncărimi în tot trupul, furios pe el însuşi, fiindcă nu ştia cum se întîmplase. Apa spulberată îl uda, n-o simţea, nu se temea că ar putea să înghețe. Nu răzbea lumina nici unui far prin ninsoarea deasă. Auzi deodată urletul geamandurilor de la promontorii, dar cu totul în altă parte decît se aşteptase. Nu înţelegea cum de tăcuseră pînă acum; fuseseră mute toată noaptea, cînd ar fi trebuit să intre în funcţiune îndată ce se înteţise ninsoarea. Nu înţelegea apoi, cum de se afla la nord de ele, cînd după direcţia vîntului ar fi trebuit să fie la sud.

După cîteva secunde, geamandurile amuţiră. Tulip schimbă drumul, deşi avea sentimentul că abia acum o luase greşit. Trăgea la rame de cîteva minute, fără să-şi dea seama dacă înaintează, cînd geamandurile se auziră din nou, în dreapta lui şi foarte departe; ar fi trebuit să fie în stînga. Ascultă, intrigat şi nervos. Gîndi că vîntul nu putuse să se rotească atît de repede şi reveni la drumul vechi. La răstimpuri auzea geamandurile, cînd într-o parte, cînd în alta, şi tot mai departe, mutîndu-se fără socoteală în noaptea impenetrabilă.

Nu încetă să vîslească, dar simţi că n-avea nici o scăpare. Din clipa aceea, mîncărimile îi trecură, toată agitaţia lui lăuntrică rămase în urmă. Continuă să vîslească, printr-o dezlănţuire mecanică; gîndul nu-i mai era aici, ci la sute de mile, peste Egee şi Mediterană, în deşertul Libiei, pe care odată îl străbătuse cu o caravană de cămile. Îi era frică de apă, care îl făcea laş şi nevolnic, nu-i era însă frică de moarte. De prea puţine ori în viaţă nu avusese moartea alături. Anii cei mai liniştiţi fuseseră ultimii, cînd îşi crescuse copii şi fundase Caravanseraiul, între vechile ziduri ale unui caravanserai autentic. Nu-i părea rău după nimic ce rămînea de partea trecutului. Nu stătuse niciodată degeaba, de cînd ţinea minte. Cea mai veche amintire a lui era

aceea din deşertul Libiei, unde i se concentra gîndul acum. Avea opt ani, şi nu ştia cum ajunsese acolo; totul dinainte plutea în întuneric. Poate se datora spaimei. Atît putea să întrezărească în urmă, fără claritate: fusese un atac, o agresiune, o încăierare, imposibil de ştiut între cine şi cine. În ochii lui pîlpîiau flăcări, cîteodată, cînd încerca sà pătrundă în întuneric, iar în urechi se năşteau urlete, care îi fărîmau creierii; trebuia să nu se gîndească, n-avea trecut, viaţa lui începea în deşertul Libiei.

Erau doi, de aceeaşi vîrstă, legaţi spate la spate şi aruncaţi în spinarea cămilei. Alţii, legaţi doi cîte doi, veneau în urmă. Multe cămile. Caravană. Cineva mîna caravana; nu unul singur: o mînă de oameni. Rămîneau în urmă, niciodată nu-şi amintea chipul lor şi nici altceva decît glasul spunînd: „Lînă, lînă!"

Veneau călăreţi din zare, în galopul cailor lăsînd după ei furtuni de nisip. Atunci oamenii aruncau în spinarea cămilelor pături de dimie albă. „Ce duceţi?" strigau călăreţii, după ce opreau caravana. Iar glasurile răspundeau: „Lînă, lînă!" Tulip se înăbuşea sub pătura grea de dimie. N-o mai ridicau de pe ei pînă seara.

Trăgea la rame, fără frică de moarte, şi fără nici o speranţă. De la fereastra unui palat, la un etaj aşezat pe portaluri ogivale, se vedea o piaţă pavată cu porfir şi înconjurată de alte palate. Şapte oameni stăteau împiedicaţi în mijlocul pietei, cu mîna stîngă legată la spate, de aceeaşi funie care cobora la picioare, înnodată de glezne. Toţi aveau mîna dreaptă liberă, goală, cu mîneca sfîşiată. Nu-şi amintea chipul lor, nu-i mai întîlnise într-o altă viaţă, dar ştia că erau cei care mînau caravana. Un gîde trecea pe la fiecare, cu un butuc în mîna stîngă, cu o bardà în dreapta. Gîdele punea butucul jos, omul îngenunchea şi întindea mîna liberă, goală pînă la umăr. De la fereastra palatului se auzea barda căzînd pe butuc, şi oamenii, care cum îşi pierdeau braţul, strigau: „Lînă, lînă!"

Se auziră geamandurile, atît de aproape, că pe Tulip începu iar să-l mănînce pielea. Ţărmul putea fi drept în faţă, la o aruncătură de piatră; valurile se potoleau, după ce în barcă intrase apă de două palme. Era ud din tălpi pînă în creştet; nu simţise nici frigul, nici

oboseala; le simţi acum, stîrnite de mugetul geamandurilor, o speranţă neaşteptată. Tulip revenea la viaţă, se trezea în el micimea omului care ar face orice, numai să scape. Strigă, peste valuri: „Ajutor!" Strigătul se izbi în perdeaua de ninsoare, căzu în apă, se duse la fund ca o piatră. Dar el striga mereu, ajutor, ajutor, în ritmul în care trăgea la rame, pînă ce amuţi deodată. Îşi zise în gînd: „Nu se poate!" N-avea cine să-l audă, n-avea cum să scape.

Oameni miloşi veneau şi aruncau ulei încins peste ciotul braţului; cei şapte ciungi urlau de durere, dar stăteau supuşi, fiindcă uleiul fierbinte oprea sîngele şi vindeca rana. Aici era la Adis-Abeba; după ce ocolise oraşe şi capcane, şi scăpase de patrulele englezeşti, caravana căzuse captivă în Abisinia. Braţul tăiat însemna pedeapsa pentru transportul de sclavi. Patrusprezece copii. Cine te scapă dintr-o sclavie, te duce în alta! Acum erau în sala mare a palatului, îmbrăcaţi în şalvari de mătase, dormeau pe sofale învelite în damasc, li se dădea mîncare gustoasă, orez cu seu de berbec. Cîte unul pe zi îl luau şi-l duceau într-o sală, mai departe, de unde răzbeau ţipetele lui groaznice. Copiii ceilalţi îşi afundau capul în perne, cu urechile astupate. Acolo, în sala unde-l tîrau fără milă, îi făceau o operaţie crudă şi mizerabilă. Îl aduceau însîngerat, cu ochii holbaţi de teroare. Prin despicătura şalvarilor li se vedea partea din faţă tăiată, cu toate cîte se leagă, iar în loc era înfipt un băţ, ca să nu se închidă gaura şi să aibă pe unde să se verse beşica. Dacă li se potoleau cît de cît durerile peste o zi, două, groaza se ducea şi începeau să se împace; ştiau că are să le fie bine, au să-i răsfeţe, au să aibă de toate. Speranţa fiecăruia era să fie el favoritul. Cînd veniră să-l ia, a cincea zi, Tulip se aruncă de la etaj, pe fereastră.

Barca se lovi de o piatră şi sări într-o parte. Acolo dădu în altă piatră, dar nu se sparse, şi după ce mai lovi de cîteva ori, se opri pe nisip, teafără.

Se lumina de ziuă, prin ninsoarea tot deasă, cînd Tulip bătu la poarta Caravanseraiului. Acolo era o odaie caldă, lîngă bucătărie.

Turcoaica bătrînă veni să-i deschidă. Nu se miră de starea lui, ci de pescăruşul mort, pe care-l avea în mînă.

— Ce-i asta?

— Ahriman! răspunse Tulip. Stătea pitit în barcă. Venea după el tocmai din Persia, mesager al răului şi al morţii.

Turcoaica bătrînă îl duse pe Tulip în odaie, scoase toate de pe el, pînă la pielea goală, îl întinse în pat cu faţa în sus, înmuie un prosop în apă rece, îl stropi cu spirt şi începu să-l frece pe trup, ocolind cu milă bărbăţia lui dominată de pîntece, strînsă în ea, vînătă şi îngheţată.

33

VAPORUL INTRASE la Osaka, în Japonia. Chiar ea recepţionase radiograma. O săptămînă, cît urma să rămînă acolo, nu mai avea legătură directă; în porturi staţiile de radio de pe vapoare nu puteau să fie puse în funcţiune, prin legile statelor. Comunicările se făceau ocolit, folosindu-se reţeaua civilă. Dar în această săptămînă spera să primească o scrisoare. Cu avionul nu făcea mai mult de cinci-şase zile.

Maria îşi dădu seama că de fapt era izolată, abia cînd scotea maşina, să se ducă la poştă. Ar fi fost inutil să dea radiograma de pe acum, din moment ce nu putea să fie transmisă decît peste şapte zile. După o ezitare, porni totuşi spre oraş; dacă nu mai avea ce să caute la poştă, voia să se uite prin vitrine sau să intre la un cinematograf. De luni de zile nu mai văzuse un film. La barul lui Max întoarse instinctiv capul; devenise o obişnuinţă. Dar era prea devreme, maşina nu putea fi acolo; n-o zări nici la întoarcere. Ajunsă acasă, îşi luă un fular mai gros, din colecţia ei bogată, şi se plimbă mult pe plajă. Ziua se mărise. În ianuarie nu se putea gîndi la primăvară, dar nici iarna nu mai avea cum s-o îngrozească. Rămase mult timp aşezată pe Calul de Salcie, cu spatele la mare; asculta murmurul valurilor şi se uita cum apune soarele. Apunea pe un orizont senin, vestind o a doua zi frumoasă. În afara timpului

cît ninsese, toate zilele fuseseră frumoase; nu-şi închipuise o mare atît de calmă; aproape că părea bolnavă. Trecea iarna şi nu fusese o dată furtună. În schimb Saturn avusese opt zile de luptă grea cu oceanul. Cînd nu era în tură, Maria cobora din oră în oră, să afle. Radiogramele veneau regulat, relatînd proporţiile înfricoşătoare ale furtunii, dar cu texte atît de liniştite, de laconice şi nepăsătoare, că totul părea o farsă. Nu putea să-i fie frică, fiindcă nu vedea pe nimeni în panică. Radiogramele pe care le trimitea Direcţia Navigaţiei erau tot atît de liniştite şi laconice. Exista o obişnuinţă în toate, chiar şi în lupta cu furtuna. În camera ei însă, Maria îşi simţea inima strînsă. Noaptea dormea în crîmpeie de somn, chinuită uneori de coşmaruri. Nu se liniştea decît dacă se ducea în staţie, să frunzărească vraful de radiograme.

Rămase pe malul mării pînă ce se stinse ultima rază a soarelui. Zilele treceau, se obişnuise să le numere fără să se sufoce de nerăbdare; se stabilea şi în ea o obişnuinţă, aceea a aşteptării. Uneori însă îşi pierdea cumpătul şi o apuca jalea. Dragostea ei devenise o rană, şi zilele i se duceau veştejite pe fereastră, ca frunzele toamna. Din tot ce urma să se întîmple, în timpul care uneori părea că nu mai înaintează, se gîndea numai la ziua întoarcerii. O privea în viitorul ei, cu ochii împietriţi, cu un nesaţ aproape vicios, cum îşi aşteaptă porţia alcolicii şi morfinomanii. Voia ziua aceea şi nimic altceva, să se îmbete, să-şi piardă minţile, să halucineze, să-şi smulgă veşmintele, să le arunce ca pe o povară metalică, o armură care-i tortura trupul, frîngîndu-i oasele şi rupîndu-i carnea. Se pornea în fiinţa ei o furtună, simţea că ar fi putut s-o înfrîngă, dar nu s-o dizolve. Trebuia să se lupte cu ea; gîndul că într-o zi ar putea să se lase înfrîntă i se părea abominabil, deşi era sigură că după aceea furtuna şi-ar pierde tăria. Dar oare el, la capătul pămîntului, într-o ambianţă care nu putea fi de loc puritană, între bărbaţi care îşi etalează isprăvile masculine, rîzînd vulgar, cu gurile pînă la urechi, cu obrajii despicaţi de satisfacţie, între ispite fără zăbrele, fără temeri, cum îşi înfrunta furtunile trupului plin de proteine şi de iodul mării? Ar fi fost admisibil să creadă că rămînea pînă la urmă împotriva naturii, în loc s-o accepte cum este, simplă, firească, nefăţarnică, şi

de aceea curată? Îşi făgăduiseră iubire, în care intră credinţa, dar nu şi castitatea, fiindcă nu au nimic comun una cu alta, cum nu-i nimic comun între zi şi noapte. Însă cînd el îi venea în ochi, aplecat asupra celui mai vechi şi mai obligatoriu dintre gesturile omului, numit păcat din greşeală, încă înainte de a se forma imaginea, cînd nu era decît gînd şi nebuloasă, sîngele ei lua foc, i se oprea respiraţia şi întreaga fiinţă se aşeza de-a curmezişul inadmisibilei fapte.

Acum el avea în mînă scrisoarea pe care i-o trimisese din vreme, la Osaka. Dacă o citea fără maxima concentraţie, cu gîndul cît de puţin deviat, fie şi de un pas pe coridor sau de un balot rostogolit pe punte, atunci ea nu putea să-i apară în ochi decît degradată. O gelozie otrăvitoare o făcuse să cadă în genunchi, să cerşească. „Mi-e frică de porturi, nu de furtună!“ îi scrisese, delirînd fără reţinere. „Orice ar fi să se întîmple între noi, acum te aştept şi nu vreau pe nimeni în afară de tine. Nu mai respir la gîndul că prin raza privirii tale ar putea trece altă femie; nu c-ai atinge-o, ci că ţi-ar lăsa o dîră pe retină. Dacă vrei să nu-mi pierd minţile, nu primi pe nimeni lîngă tine, nici la distanţa unde nu mai vezi cum sînt ochii şi părul. Rămîi al meu, fă-mă să ştiu că ai să vii cum vin izvoarele din stîncă; am să te adun în cea mai curată dintre cupe şi am să beau, ţinînd-o în amîndouă mîinile, îngenuncheată în faţa ta ca pentru rugăciune. Fii mîntuitorul meu şi spune *noli me tangere* oricui ar vrea să se apropie de tine“.

A doua zi, puţin înainte de ora douăsprezece, cînd îşi termina tura, afară se auzi oprind o motocicletă. Curierul aducea o radiogramă urgentă. Directorul Navigaţiei se adresa domnului Tukamotu, agent maritim la Osaka. Pînă să răspundă postul chemat, Maria începu să citească textul, distrată. Îndată deveni atentă, cu un uşor zîmbet pe faţă; văzuse numele vaporului, Saturn, cu indicativele lui, atît de familiare, pe care le iubea şi-n care i se părea că sună un descîntec de dragoste. Apoi, după o clipă de nedumerire, pe chipul ei începură să crească, lent, de la vag pînă la ultima concentraţie, amestecate, supriza, revolta, apoi disperarea. „Contramandaţi dispoziţia 76. Saturn încarcă mărfurile de la tabelul AVA, 7—9—11, cu destinaţia Vancouver. Plecarea cel mai tîrziu la 5 februarie. Îngrijiţi-vă de

aprovizionări şi telegrafiaţi ora plecării. La ieşirea din port, comandantul va primi instrucţiuni suplimentare".

Postul chemat nu răspundea; era o staţie de coastă, intermediară. Maria însă n-ar fi fost în stare să transmită mesajul. Îl predă colegului, care îi luă locul după un sfert de oră. Ieşi ameţită, se duse pe plajă, fără haină, numai cu fularul pe umeri. Merse în neştire, pînă îi îngheţă spinarea. Era o cruzime, şi se datora aceluiaşi om care lovise în ea, fără să o cunoască. În afară de unele defecte pe care i le recunoştea, mai degrabă ciudăţenii, Alber avea pentru el veneraţie. „E un om! Din multele feluri în care poate fi definit omul, despre el nu poţi spune decît că e un om. Pentru că niciodată n-ar ştirbi demnitatea altuia, ca s-o salveze pe a lui". Ce înseamnă demnitatea, în clipa cînd suferi? Să-ţi spui că nu te doare nimic?

Ajunse la Calul de Salcie. Ieri seară privise de aici apusul soarelui. Soarele agoniza acum în nori şi începea să se lase ger. Suferea, fără demnitate, îşi recunoştea suferinţa şi n-ar fi ascuns-o. Văzu o pată mov în nisip. La început i se păru o floare de mărăcine; se miră, mărăcinii putreziseră de mult. Se aplecă, era o culoare care niciodată nu putea să-i fie indiferentă. Îşi recunoscu fularul pierdut; îl despresură, îl scutură de nisip; era ud, macerat de apa sărată, murdar, scorţos şi străin.

Se simţise jefuită atunci. „Marea ia tot! E o hrăpăreaţă!" „Nu, dă înapoi orice ia!" Acum se simţea îngheţată. Fularul, transformat într-o zdreanţă! O jignire şi o brutalitate. Dă înapoi! Dar în ce stare?

Azi, în calendarul ei, apărea fila a patruzeci şi doua. Nu păstrase copii, şi nu putea ţine minte toate întrebările. Ştia doar că filele se apropiau de jumătate; de la a patruzeci şi cincea, începea întoarcerea. Acum, întoarcerea nu mai avea termen. Maria se simţea iarăşi jefuită, şi mult mai grav decît altădată. Cineva călcase cu nepasare peste o construcţie ingenioasă, ieşită din concentrarea spiritului ei, înmulţit cu sentimentele şi inteligenţa, ca să-şi apere dragostea şi să-i asigure o continuitate egală, să nu scadă, să nu se destrame.

La nord cerul se vedea vînăt, încărcat de nori fără contur, care anunţau furtună. Merse înainte, conştientă că săvîrşea o nesocotinţă. Simţea nevoia să se răzbune pe cineva, să-i provoace o suferinţă, nedreaptă, absurdă,

pentru simpla nevoie de a fi rea, şi în toată lumea ei nu găsea altă victimă decît pe ea însăşi. Singura pavăză împotriva gerului rămînea fularul. Şi-l strînse în jurul gîtului, iar prisosul îl lăsă pe spate, ca să-i apere spinarea. Din cînd în cînd se uita în urmă. Aştepta să vină furtuna.

Ajunse la barul lui Max cînd pendula dintre rafturi bătea ora patru. Nu se vedea nimeni înăuntru decît barmanul, care, aşezat la o masă, în faţa tejghelei, făcea pasienţe, atît de concentrat, că nu auzi deschizîndu-se uşa. Maria se opri lîngă sobă, cu spatele, să se dezgheţe. Atunci Max o descoperi, şi dădu să se ridice.

— Nu, stai şi termină! Îţi iese?

— Mi-a ieşit o singură dată, de azi dimineaţă.

— Ţi-ai ales un număr?

— Nu. Aş vrea să cîştig o maşină. S-a închis, lua-o-ar dracu'! Nu-i rost. Ce să vă servesc?

— Am plecat fără nici un ban la mine.

— Nu-i nimic. Îmi aduceţi altădată.

— Mulţumesc. Dă-mi o cafea şi un pachet de ţigări.

Avusese altă intenţie, să ceară o băutură tare, dar ştia că i-ar fi stat în gît; încercase şi acasă; nu putea să bea singură.

— Nu trebuie să faci de două ori aceeaşi pasienţă, spuse, în timp ce Max fierbea cafeaua. Dacă nu ţi-a ieşit odată, nu-ţi mai iese toată ziua.

— Nu ştiu prea multe. Abia am învăţat vreo două.

— Pe a lui Napoleon o ştii?

— Am încercat s-o învăţ; e prea grea; şi trebuie o masă mai mare.

— Am să te învăţ eu una. Patru cărţi pe dos, patru pe faţă. De trei ori, adică trei rînduri. Restul, toate pe faţă.

— Stai puţin, nu înţeleg.

Max aduse cafeaua şi ţigările şi le puse pe masa de lîngă sobă, apoi se întoarse la pasienţă.

— Cum aţi spus?

— Le-ai amestecat bine? Acum înşiră, patru pe dos, patru pe faţă. Bine. Ia-o tot aşa, de la capăt. Şi încă o dată.

Maria se aproprie de masa lui şi îi explică toată pasienţa. Stătea în picioare; îşi arunca ochii pe fereastră. Marea se înnegrise; în aer se simţea o nelinişte.

— Mulţumesc, am înţeles, spuse Max. Acum încerc de-adevăratelea.

Începu să amestece cărţile, concentrat, cu ochii închişi, cu fruntea încreţită. Cînd sfîrşi invocaţia şi începu să înşire cărţile, Maria îl întrebă:

— Ce maşină ai vrea sà cîştigi?

— Mi-ar plăcea un Renault 16, dar nu mai există; şi Trabantul ar fi bun, numai că-i prea mic pentru mine; am familie mare... Nu vrea să iasă.

— S-au încălzit prea tare cărţile. Lasă-le să se răcească.

Mariei îi veni să geamă.

La cinci şi jumătate se deschise uşa. Întîi intră cîinele. Fusese sigură că are să vină. Îşi reluase locul de lîngă sobă. Omul trecu pe lîngă ea, o salută, reţinut şi se duse la masa de lîngă fereastră. Cîinele o ignoră, nu întoarse nici măcar capul. Ca şi cum nu se simţea destul de nenorocită! Nu credea că animalele pot să fie atît de capricioase, să aibă sentimente atît de schimbătoare. Afecţiunea lui i-ar fi făcut bine, mai bine decît oricînd altădată. Nu şovăi de loc; se duse drept la masă. Omul se ridică în picioare. Acum Maria nu mai ştia ce să facă. Dacă el nu înţelegea repede şi bine ce se întîmplă cu ea, ar fi fost groaznic. Ieşise din tranşee, fără judecată, fără apărare, într-o clipă de acalmie, şi îndată putea să cadă ciuruită. Spre salvarea ei omul deschise vorba:

— Ai un necaz. Te rog să stai.

Maria se aşeză în faţa lui. Era gata şi pentru război, şi pentru prietenie.

— Ai de mult cîinele?

— De cinci ani.

— Îl cunoşti bine?

— Nu-i greu să cunoşti cîinii. Sînt foarte direcţi, n-au complicaţii, ca oamenii.

— Atunci de ce n-a venit la mine?

— Din discreţie. Fiindcă probabil te-a simţit departe.

— Sînt foarte departe! recunoscu Maria.

Încet, după ce ezitase, cîinele, aşezat sub masă, îşi puse capul pe picioarele ei. Maria simţi o căldură bună. Întinse mîna şi-l mîngîie pe creştet. Atunci cîinele îşi aşeză mai bine capul, şi căldura crescu.

— Da, încuviinţă ea. Cred că ai dreptate.

Max veni cu paharul obişnuit.

— S-a închis iar, spuse, adresîndu-se Mariei.

— Nu mai da azi. N-o să-ţi iasă.

— Înseamnă că nu-i nici o şansă să cîştig la tragerea de mîine.

— Încearcă de dimineaţă. Tragerea e după-amiază.

— Am să încerc.

După ce Max plecă, Maria privi paharul. Nu putea fi apă. În bar intrară trei oameni şi se aşezară lîngă sobă. Cît se deschise uşa, se strecură înăuntru un val de frig, care ajunse pînă la fereastră.

— Îţi mulţumesc pentru cauciuc, spuse Maria. Ce-i în pahar?

— Saché.

— Am bănuit. Astăzi nu-s prea fericită, şi n-am cu cine vorbi. Dar n-am venit să mă plîng. Voiam sà beau ceva şi n-aveam cu cine. Nu pot să beau singură. Îmi dai voie?

Omul făcu semn, şi Max, fără să întrebe nimic, veni cu un pahar. La fel ca primul. Se înţelegeau repede, socoti Maria, pe cînd încerca băutura. Nu i se părea grozavă, părea diluată şi poroasă, de parcă ar fi fost infiltrată cu aer. Dar avea un gust inedit, nu-l putea asemui cu altul, probabil era făcută după o reţetă aleasă şi studiată cu meticulozitate orientală, să nu poată fi descifrată. Omul încă nu se atinsese de paharul lui. Ea bău de două ori şi ajunse la jumătate. Deşi băutura părea tare, nu o încălzea, cum sperase. De la fereastră venea frig. El se ridică, ocoli masa şi îi puse şuba pe spate.

— Îţi mulţumesc. Aşa are să-mi fie mai bine.

Fereastra se făcuse neagră. Pe faţa mării, vînătă şi calmă, trecu o înfiorare, lăsînd după ea o trenă încreţită, mai întunecată. Erau primele rafale de vînt, care veneau inconstante şi încrucişate. Cînd nu mai rămăsese nici o zonă calmă, un fulger neprevăzut, neanunţat, căzu vertical asupra orizontului, tăind cerul în două. Pe uşă mai intrară cîţiva oameni. Toţi, împreună cu cei veniţi mai înainte, şi cu Max, se apropiară de fereastră. Maria îi simţea în spate şi se socotea expropriată. De ce nu veniseră de la început? Ar fi fost locul lor, şi ea nu s-ar fi dus peste ei; nu uzurpase nimic în viaţă. Îi ura, ar fi vrut să li se întîmple un rău, să plesnească geamul şi să le sară cioburile în ochi.

O detunătură prelungă se rostogoli peste apă şi izbi fereastra, atît de puternic, încît o făcu să vibreze. Oamenii reculară. Maria simţi o satisfacţie răutăcioasă dar era prea puţin, nu plecau, deşi se uitau speriaţi afară.

— Nu s-a mai pomenit să tune în ianuarie !

Fulgerul nu se repetă, fusese unul rătăcit, destul ca să dea drumul furtunii. Marea se văzu crescînd, luată pe sus, răsturnată peste dig. Veneau valuri din toate direcţiile, se aruncau în aer unul pe altul. Curînd ajunseră sub fereastră. Oamenii plecară satisfăcuţi. Din cînd în cînd cîinele tresărea, neliniştit. Maria îl simţea că se încordează, voia să se ridice. Avea nevoie de el, să-l ştie acolo, căldura lui îi făcea bine. Din două locuri îi venea o stare bună, i-o dădeau şuba şi cîinele, şi nu-i aparţineau; nu-i aparţinea nimic astă seară.

Pornise tonomatul, noroc că mugetul furtunii era mai puternic. Se dezlănţuise cu o iuţeală neobişnuită. Marea părea necruţătoare, nimic n-ar fi putut s-o înfrunte. La violenţa ei se adăugă gerul. Maria se gîndi la Calul de Salcie; n-avea să reziste pînă la primăvară. Se prevesteau pierderi, prilejuite de iarnă şi de furtună.

— Ai fost vreodată pe mare?

Omul o privi lung, de parcă n-ar fi înţeles întrebarea. Bău, pe urmă răspunse:

— Am fost marinar.

Vorbea numai din politeţe. Se vedea limpede că subiectul nu-i dădea bună dispoziţie. Maria, în schimb, era intrigată.

— Nu faci impresia. Ce fel de marinar? Ai umblat pe mare?

— Douăzeci de ani.

— Pentru mare sau pentru bani?

— Ca să pot face ocolul pămîntului. Aveam o meserie care mi-ar plăcea şi stăzi; am părăsit-o.

— Ce meserie?

— Astronomia.

— Acum înţeleg. Erai format, aveai o direcţie. Se cunoaşte. N-ai mutră de bişniţar.

— Ce-nseamnă bişniţar?

— Ai fost marinar şi nu ştii? De la bussinesman. Afacerist. Speculant. Negustor şi contrabandist. Nu pari.

— N-am fost lacom de bani.

— Şi-acum ce faci?
— Sînt un fel de funcţionar.
— Un fel? Cum adică?
— Destul de important.
— Aşa da. Ai un automobil foarte scump.
— N-am altceva.

Putea fi crezut. Nu urmărea să pozeze; vorbea concentrat şi direct; iar meseria, care pe Maria ar fi dezamăgit-o, cum se întîmplase la întîlnirea ei cu Alber, era salvată de o saturaţie a spiritului; o abordase nu din sărăcie şi simplitate, ci dintr-un prea plin. Nu venise să ceară, ci să dea. Dar cine putea să ştie? Nimeni nu recunoaşte altuia ceea ce îi lipseşte lui. Maria n-avea nimic de împărţit cu el, n-avea nici de ce să-l suspecteze. Niciodată nu-i făcuse o impresie dubioasă.

— În douăzeci de ani ajungi la un grad mare. Ai fost comandat?
— Da, foarte de tînăr.
— Şi-ai avut tot timpul vapoare sub comandă?
— Tot timpul. Nu eram mulţi.

Voia oare să spună: „Nu erau mulţi ca mine?"

— Atunci de ce-ai renunţat?

El nu mai răspunse; îşi privi ceasul, privi pe fereastră. Simula că nu auzise întrebarea, că era preocupat de altceva, sau într-adevăr gîndul îi fugise în altă parte?

— Trebuie să plec, spuse. E o vreme păcătoasă. Îmi pare rău că te las fără şubă.

Cîinele se ridică. Odată cu şuba, Maria pierdu şi căldura de la picioare. Valurile se spărgeau sub fereastră: pachete de apă luate de vînt zburau prin aer. Avea să fie o noapte de încercare. Natura se maltrata pe ea însăşi, inconştientă. Mai existau şi alte nedreptăţi, şi alte traumatisme, se gîndea Maria. Îi era frică, se simţea şi consolată. Suferinţa îi rămînea aceeaşi, nu-şi pierduse din intensitate, dar o suporta mai uşor, fiindcă se încorda, aşteptînd alte atacuri.

De ce plecase atît de abrupt? Şi cum de nu observase că maşina ei nu era afară?

Nechibzuinţa se săvîrşise, poate nu una singură. N-ar fi trebuit să vină fără haină, n-ar fi trebuit să-i vorbească. Se duse la barman.

— N-am nimic pe mine. Poţi să mă scoţi din încurcătură? Să-mi dai ceva, ca să ajung pînă acasă.

— N-am, dar am să fac rost. Aşteptaţi.

Max ieşi în vijelia de afară şi traversă bulevardul. Maria îi vedea haina neagră lucind în lumina felinarelor. Se întoarse cu o manta impermeabilă şi cu o căciulă cu clape.

— Le-am luat de la pescari. Să mi le aduceţi mîine. Vă rog foarte mult.

— Nu mă ruga. Îţi mulţumesc. Cum e afară?

— Vînt, dar gerul s-a înmuiat.

Maria se întoarse la masă. Îşi golise paharul; îl luă pe celălalt şi bău fără să se aşeze. Era o continuitate, nu se socotea singură, dar băutura n-avea nici un gust; stînd în pahar îşi pierduse aroma. În schimb i se păru mai concentrată, o simţi ducîndu-se repede pînă în degetele de la picioare. Oare Max o diluase pe a ei cu apă? Îmbrăcă mantaua, mirosea a lampă de petrol; nu putea face nazuri. Îşi trase căciula pe urechi, îi înnodă clapele sub bărbie. Nu putea fi decît caraghioasă; cei cîţiva oameni de la mese o priveau curioşi, dar nici unul nu îndrăzni să glumească, deşi nu erau la primul rînd de pahare. Maria înţelegea de ce; rămîneau prea puţini pentru spaţiul acela aglomerat numai vara. Alcătuiau o societate atît de rarefiată, încît deveneau stingheri şi sfioşi ca nişte emigranţi. Ea făcea parte dintre ei, din aceeaşi minoritate ameninţată să se dizolve. Solidaritatea rămînea unica ei soluţie de a exista mai departe.

— Aveţi grijă de lupi! strigă Max, cînd Maria deschidea uşa.

— Nici o grijă! Am să-i împuşc.

— Să-mi aduceţi mie blana!

Nu-şi cunoscu nesocotinţa în proporţiile ei adevărate, decît după ce ieşi de la adăpostul clădirii. Ar fi trebuit să se aştepte, fiindcă vîntul ducea trîmbe de nisip amestecate cu apă, smulse de pe mare şi de pe plajă, dar închipuirea ei nu mergea atît de departe. Cum trecu de colţ, se pomeni luată pe sus, ridicată în aer, şi aruncată peste bulevard, unde izbuti să se agaţe de un stîlp. Se ţinea cu amîndouă braţele, iar vîntul o scutura ca pe o fleandură. Pe urmă presiunea scăzu atît de brusc, încît se clătină, gata să cadă. Începea să se dezmeticească; vîntul bătea în rafale lungi, care se prelungeau zeci de secunde şi spre capăt atingeau viteze distrugătoare. Probabil copacii erau smulşi din pămînt, şi acoperişu-

rile caselor zburau prin aer. Urmau acalmii neaşteptate, provocînd reculul naturii; scăpînd de apăsare, toate se aplecau în partea cealaltă, ca sub o furtună inversă. Maria îşi găsi repede tactica; rafala se auzea venind de departe, o simţea cu mult înainte, în freamătul aerului care îi apăsa timpanele, şi atunci, dacă nu avea destul de aproape un stîlp, se ghemuia în nisipul ud, în afara bulevardului. Îşi continuă mersul aşa, în salturi, pînă ce ajunse între blocuri. Clădirile înalte se legănau, nu prin iluzie, privite de jos se vedeau pendulînd, gata să trosnească şi să se răstoane, fracturate. Lampadarele de la intrarea hotelurilor şi restaurantelor dansau neritmic, proiectînd pe faţade umbre compuse, în forme necunoscute. Vîntul smulgea arbuşti şi tufe, scotea din rădăcini florile uscate, le fugărea printre blocuri, odată cu nisipul de pe plajă, pornit să mute întreg decorul ca pe o scenă rulantă. Maria aştepta la colţuri clipa de acalmie, şi se repezea la clădirea următoare. Nu-i era frică, nu obosise, avea voia bună a luptătorului care cunoaşte şi puterile lui, şi pe ale adversarului; după primele clipe, cînd se crezuse învinsă, acum ştia că va ajunge. Altfel n-ar fi avut ce face, fiindcă nu admitea să se întoarcă. Era o seară cînd trebuia să fie acasă.

O rafală o prinse lîngă bazinul de piatră cenuşie. Se adăposti jos. Bătrîna şi femeia tînără se clătinau pe soclu. La un etaj trosni un geam, smuls din balamale; vîntul îl duse, răsucindu-l prin aer, pînă ce-l trînti aproape de bazin, pe terasa restaurantului. Sticla se făcu cioburi, cu un ţipăt ascendent, de grenadă explodată.

Nu întîlnea nici un om şi nici o vietate. Între ultimele clădiri se opri. Ştia, dar nu voise să se gîndească, altfel ar fi trebuit să se întoarcă, şi nu putea, şi n-avea unde se întoarce. Era datoare să ajungă acasă! Tot ce se întîmpla acum făcea parte din viaţa ei; acceptase.

Se uită în urmă. Cîtă ignoranţă rămînea în oamenii care aveau să vină la vară!

Parcurse cei doi kilometri de plajă aproape în transă. Ţărmul făcea un unghi de cîteva grade spre vest; vîntul n-o mai izbea direct dintr-o coastă, ci puţin din spate. Nu se mai oprea, mergea în zig-zaguri. Rafalele o duceau pe sus, tăiau plaja în diagonală, pînă în dune; în clipele de acalmie, care îşi păstrau ritmul, Maria se întorcea,

pe altă diagonală, pînă la ţărmul mării. Dispăruse ţărmul vechi, se mutase, trei sferturi din plajă era inundată. Iar uscatul devenea aproape o nebuloasă, o zonă a lumii încă neformată, unde pămîntul nu se despărţise de ape.

Ce însemnase plecarea ei după amiază, se întreba Maria, ce însemna întoarcerea, noaptea? Îşi plătea primăvara viitoare, sau abia pe cea trecută?

O umbră îi tăie drumul, un corp contorsionat, adus de valuri. Recunoscu greu Calul de Salcie; ajunsese în altă poziţie, cu ramificaţiile în aer, răsturnat pe spate, şi dacă nu era mort, nici nu mai avea să trăiască mult. Maria se adăposti lîngă el, în nisipul ud, să-şi tragă sufletul. Dar poate, adus aici, mai departe de apă, Calul de Salcie îşi prelungea viaţa. „Cristofor, Cristofor! se gîndea Maria. O să găsim vreodată ţărmul nostru?"

În faţa oglinzii se privi mult, nedumerită, curioasă şi puţin speriată. Sînt clipe cînd un om poate să nu se recunoască. Mantaua străină, plină de nisip. Căciula cu clape înnodate sub bărbie. Privirea, iscoditoare şi cu totul străină. Maria închise ochii şi începu să se caute în altă parte. Nu putea să se recunoască aici, şi nici nu se recunoscu, pînă ce nu se reclădi, din piese abstracte.

Într-un fel, încetase să mai fie ea. Dar trebuia să ducă înapoi lucrurile împrumutate.

34

SE DUSE CU MAŞINA, a doua zi; se simţea zdrobită de oboseală. O durea tot trupul, ardea ca de febră. Deşi astă noapte ajunsese, n-ar mai fi încercat încă o dată. Nu ştia cum izbutise să se ridice şi să facă ultimul kilometru; ar fi putut să adoarmă lîngă Calul de Salcie.

Era ora cinci după-amiază; vîntul se potolise, cerul însă rămînea negru, şi marea atinsese abia acum dezlănţuirea ei adevărată. Cascade înalte, albe, se vărsau unele peste altele, se încleştau, se răsuceau ca să se mai ciocnească o dată, şi-apoi se rostogoleau urlînd peste plajă. La intervale, un val se detaşa de el însuşi, venind de sub orizont, greu şi sumbru, încărcat de compresie,

creştea, le depăşea, le înghiţea pe toate, aplecîndu-se în faţă, ca o cornişă, şi la atingerea cu nisipul, cădea zdrobit de propria lui masă. Forţele neconsumate împingeau mugind tonele de apă, pînă deasupra dunelor, de unde cădeau pe partea cealaltă. Fără masivul parapet de nisip, marea ar fi măturat şoseaua, ar fi luat betonul să-l ducă departe.

Din locul unde se sfîrşeau dunele, Maria trebui să se strecoare printre valuri. Aici însă plaja se lăţea, părea o construcţie artificială, sau o născocire, şi întinderea ei, ca un alt fel de obstacol, absorbea forţa valurilor, făcîndu-le să ajungă în şosea, vlăguite.

Pe străzile goale zăceau geamuri sparte, felinare căzute de pe stîlpi, copaci smulşi din rădăcini, ramuri rupte, îngrămădite pe sub ziduri. Recunoaştea drumul de aseară, îl parcurgea ocolind piedicile, dar nu putea să se recunoască pe sine. În nimic din ce se întîmplase. Venise o furtună peste alta, smuciseră de ea, brutal, o răsuciseră pînă la ameţeală, de nu-şi mai regăsea nici acum punctele cardinale.

Maşina violetă era afară; ştia că are s-o găsească, devenise o obligaţie. Vru să ascundă mantaua împrumutată, ar fi fost ostentativ să vină cu ea în braţe. O ţinu în stînga, pe lîngă corp, mascînd-o, şi merse drept la bar, unde nu se vedea de la fereastră. Îndată ce o dădu în primire simţi o uşurare. Se încheia ceva, fără să poată defini ce; altceva decît grija mantalei.

— Nu v-au mîncat lupii? întrebă Max, din spatele barului.

Zîmbi. Vorba îi ajuta să se orienteze printre ultimele douăzeci de ore. Merse la masa de lîngă fereastră. Paharul nu lipsea. Cîinele îi ieşi înainte; ceva nu-i mai plăcea Mariei, simpatia de la început devenea un fel de alianţă şi n-avea mult pînă să se transforme în complicitate. Omul se ridică în picioare, îi ajută să se aşeze, fără ocoluri, de parcă se aflau aici printr-o înţelegere veche.

— Ar fi trebuit să mă gîndesc cum ai să ajungi acasă; văzusem că nu eşti cu maşina, dar raţiunea mea a intervenit cu întîrziere. Iartă-mă, a trebuit să plec repede.

— Nu-mi pare rău, răspunse Maria. A fost o întîmplare tonică . (Se aşeză şi-l privi în faţă.) Ieri, cînd am

venit, eram foarte nenorocită. Vreau să beau un coniac. Nu-mi place saché.

Se duse la bar, nedîndu-i timp să se ridice. Trebuia să stabilească o camaraderie; nu se simţea de loc femeie. Se întoarse, escortată de Max, care aducea un pahar mare, umplut de două degete.

— Banzai! zise Maria, ridicînd paharul.

— De ce banzai?

— Cum să spun altfel, dacă bei saché? Şi dacă ai o maşină japoneză! Cunoşti Osaka?

— Destul de bine.

— Fireşte, dacă ai fost marinar! Pe Mikadou l-ai văzut?

— Nu-l vede nimeni.

— Eu l-am văzut, la cinematograf. În redingotă şi pantalon vărgat. În vizită la Mc Arthur. Iar Mc Arthur era în şort şi în bluză cu mîneci scurte. Îl scuz, fiindcă avea un cîine superb. Cred însă că Mikadoul nu l-a scuzat. Şi nici japonezii.

— Dar fac grozave afaceri cu americanii!

— Eii, sînt alte generaţii.

— Uite, vezi, aşa se păcălesc oamenii.

— Da, zise Maria. E obligatoriu să judeci mai inteligent decît mine. Spune-mi, de ce vii aici atît de des? Te-am văzut de mai multe ori.

— E un loc de unde pot privi marea în linişte.

— Cum în linişte, cînd zbiară beţivii şi urlă tonomatul?

— Nu-i aud.

— Înţeleg, încuviinţă Maria, după ce-i aruncă o privire. De ce nu-ţi faci o casă pe malul mării?

— Nu sînt atît de bogat. Şi-apoi în casă mai sînt mobilele. Cărţile. Obiectele. Amintirile.

— Nu ţii la nimic în afară de maşină?

— Ba da; mai am şi o lunetă astronomică.

— Una adevărată?

— Da, sigur; o lunetă de observator.

Nimic n-ar fi trebuit s-o surprindă la un om ca el, şi o surprindea totul. Cînd îl asculta, i se părea că îşi pierde din greutate. Trebuia să-şi regăsească gravitaţia.

— N-am văzut niciodată o lunetă astronomică. E adevărat că se disting craterele de pe lună?

— Nu-i nimic extraordinar.

— Şi inelul lui Saturn? Banzai!

Maria bău, cu puţină grabă, ca să învingă un fir de frig venit din cosmos. El nu se atinsese de pahar. Nu privea pe geam, să vadă marea. Dar poate o vedea. Ea reluă:

— Dacă e posibil, vreau să mă uit şi eu la cer, odată.

— Este posibil. Într-o noapte senină.

— Mulţumesc! Te rog să-mi spui cînd. De ce-ai renunţat? Te-am întrebat aseară.

Nu uitase întrebarea, fiindcă nu păru surprins, dar nu se grăbi să răspundă. Bău; îşi căuta cuvintele. Maria nu putea să aştepte, altfel îşi pierdea iar greutatea.

— Nu ai prieteni? Prietenia e o nevoie omenească!

— Am consumat-o, cînd eram mai puţin exigent. Astăzi, un prieten ar trebui să gîndească întocmai ca mine. În toate privinţele· Pînă la capăt. Şi nu-i cu putinţă; au apărut prea multe filozofii.

Ascuîndu-l, Maria îşi spunea că un om care vine de atîtea ori la bar, şi stă acolo cu ceasurile, fără ca măcar să bea cu adevărat, sau n-are o familie, sau fuge de ea.

— Eşti singur? Nu te aşteaptă nimeni acasă?

— Nu. De un timp. Dar n-am fost singur. N-am vrut să-mi fac legi proprii. Am fost însurat, ca toţi oamenii.

Acum prima oară se uită pe fereastră. Agitaţia mării crescuse; dacă n-o socoteau un spectacol, rămînea o luptă absurdă, lupta unei forţe cu ea însăşi, fără concluzie.

— Astă noapte a naufragiat un vapor.

— Ştiu, răspunse Maria. La capul Şabla.

S-ar fi putut să naufragieze şi ea. Auzise apelurile de alarmă pe cînd se uita în oglindă, fără să se recunoască. El reluă, continuînd să se uite pe fereastră:

— Naufragiază multe... După statistici, într-un an sînt, în medie, trei luni de furtună. Aproape o sută de zile. (Parcă ţinea o prelegere, monoton şi în silă.) Cînd spunem furtună, ne gîndim la ce se îmtîmplă pe mare. Dar furtuna bate şi asupra uscatului; şi pe uscat sînt naufragii.

Întoarse capul şi se uită în ochii Mariei.

— N-am mai găsit-o. Era înecată.

— Cum înecată?

— Cum se înează oamenii. Dispar sub apă.

Deşi rămînea calm, Maria regreta că adusese conversaţia pe un drum penibil. Viaţa oamenilor aparţine lor înşile. El zîmbi cu seninătate.

— Cineva a dat o raită prin viaţa ei. Pentru mine era înecată. Veneam dintr-o călătorie lungă.

— De luni de zile? murmură Maria.

Asculta pietrificată. Ura călătoriile, ura marea şi vapoarele. Ar fi vrut să se scufunde toate.

— N-are importanţă. Fiecare măsoară timpul în alt fel. Ştii păţania popei în purgatoriu?

Voia să schimbe subiectul şi s-o înveselească? O simţea alarmată. Ştia de mult că nici o femeie nu putea să-i dea dreptate. Făcu semn lui Max, şi mai ceru un pahar de coniac. Din paharul său băuse doar jumătate.

— De data asta te rog eu să mai bei, se adresă Mariei. Simt că ai nevoie. Banzai! Odată, un popă...

— Banzai! răspunse Maria. Ea n-avea nici un fel de dreptate?

— N-am judecat-o, n-am condamnat-o. Ar fi fost vulgar fie şi să-i cer socoteală. Am plecat; era singura soluţie pentru mine. N-am mai văzut-o niciodată. Dar o iubeam. Deplin. Am adăugat dragostei o ştiinţă. Am supravegheat-o, să nu scadă, să nu se repete.

— Se mai poate numi dragoste?

— Da! Dragostea inteligenţei. Puţini oameni şi-o imaginează, şi încă mai puţini o practică, fiindcă n-au nici timp, nici inteligenţă.

— Cum ai putut să te lipseşti de ea aşa, dintr-o dată?

— Să fi aşteptat pînă îmi venea bine? S-o fi folosit pînă la saturaţie? Ştiu, oamenii devin neiertători cînd nu mai au nevoie de delincventul lor.

— Vrei să spui că ai suferit?

— Suferinţa nu poate fi măsurată. Şi pînă la ea mai e demnitatea.

— Pui demnitatea înaintea dragostei?

— Dragostea fără demnitate e o troacă.

— În clemenţă nu crezi?

— Nu, cînd e vorba de mine însumi.

— De ce n-ai fost clement cu ea?

— Ar fi însemnat să fiu cu mine. Oare nu se înţelege?

— Nu ştiu, poate. Mi se pare ceva îngrozitor de aspru.

— Prima oară, continuă el, după o pauză, am văzut-o pe esplanadă, lîngă cazinou. Avea o rochie albă, sărăcuţă, şi se uita atît de sfîşiată la perechile care dansau pe terasă, că mi s-a rupt inima.

— Nu pari un milos! îl întrerupse Maria.

— Nu sînt. Am luat-o de mînă şi am dus-o să danseze. Se socotea o pradă atît de neapărată, că nici măcar n-a ridicat ochii, să vadă ce fel de om sînt. A dansat pînă la miezul nopţii, cu oricine a venit s-o invite. Am încurajat-o, ca să nu-i rămînă nici un regret, nici o îndoială, să meargă pînă la capăt.

— Era frumoasă? întrebă Maria.

— Putea să devină. Ştiam că are proiecţii interioare, mi-am dat seama din clipa cînd i-am văzut tristeţea din privire. Trebuia să rîdă, să se reconstruiască prin bucurie. Am luat-o cu mine şi-am rîs împreună pînă la ziuă. Apoi nu i-am mai dat drumul. Ne-am înţeles repede, ne-am cunoscut pînă în adîncul minţii şi inimii. Aveam aceeaşi lungime de undă; o vibraţie comună, care duce la îmbinări ideale. Am simţit de la început, cînd am văzut-o pe esplanadă. Nimeni n-ar crede, am iubit-o din prima secundă.

— A durat mult? întrebă Maria.

Îşi dădea seama că pusese o întrebare femeiască, meschină şi stupidă, dar ea nu putea să judece sentimentele dezlegate de timp. Pentru ea timpul însemna durată.

— Şapte ani, răspunse el. Ca în Biblie. Anii cei buni, fireşte.

— Din cauza ei ai renunţat?

El se uită la ceas; răspunse absent:

— Nu... (Făcu semn barmanului). Trebuie să plec. Eşti cu maşina?

— Da; plec şi eu.

Se despărţiră fără nici un proiect; el se înclină, ea nu-i întinse mîna. Se întunecase. După o sută de metri, Maria opri, aşteptă ca el să se distanţeze, apoi întoarse şi merse în oraş; n-avea nici o treabă. Opri lîngă cazinou, coborî, privi terasa, peste care valurile sparte în dig răsturnau coloane de apă. Încă de la bar o obseda esplanada, era un reper al iubirii ei, care deodată se încrucişa cu iubirea altuia. Trase maşina în faţa casei, privi ferestrele lui Alber. Revenea prima dată, ocolise

locul, fiindcă îi era frică să se întîlnească aici cu ea însăşi, într-un trecut pe care nu voia să-l evoce, de teamă că nu s-ar mai fi putut întoarce la singurătate. Toate amintirile rămîneau dureroase, dar ceva în fibrele ei începea să amorţească. Îi părea rău că nu putea să bea singură. Trebuia să înveţe, picătură cu picătură.

La înapoiere, drumul în afara oraşului părea că va deveni naufragiu. Valurile măturau şoseaua, mai tumultuoase decît după-amiază, sau poate nu le vedea venind pe întuneric şi nu mai putea să regleze viteza maşinii, ca să se strecoare printre ele. În cîteva rînduri se pomeni dusă de-a latul, pînă la bordura şoselei, în vreme ce parbrizul inundat de apă îi dădea senzatia imersiunii. Poate la fel cădeau valurile acum acolo. . Şi-l închipui pe Alber, concentrat, străduindu-se să vadă în vreo noapte şi-n vreo furtună. De ce nu putea să răsară lîngă el, prin atemporalitate, şi să-i pună mîna pe umăr?!

Volanul se smuci, îl scăpă; lovită brutal, dusă pe sus, maşina ieşi de pe şosea şi eşuă pe nisip, într-o depresiune. Încercă s-o scoată manevră înapoi şi înainte, dar roţile patinau, se adînceau în nisip, pînă ce se împotmoliră. Era barbar să se lupte două seri la rînd cu o natură duşmană. Şi alte seri cu alte duşmănii. Cînd stinse farurile, orice noţiune despre lume se pierdu; nefiinţa ar fi fost deplină dacă nu s-ar fi auzit mugetul mării. Porni pe jos, fără să încuie portierele maşinii. Precauţiunea i se părea şi mai inutilă decît altădată; de vreme ce noţiunile despre lume se pierdeau, cum avea să rămînă aceea a proprietăţii care trebuie conservată?

Mai mult decît orice o atrăgea acasă un diapozitiv; şi-l amintea fără detalii şi dorea să-l vadă, cu nerăbdare, ca şi cum aştepta să găsească în el o soluţie de viaţă. Îl căută, febrilă, înainte de a-şi scoate haina, cu mînecile ude şi murdare de nisip. După ce-l găsi, îl puse deoparte, liniştită, se dezbrăcă, se duse la baie; apa era rece, vaillantul nu funcţiona, sau se golise butelia.

Rămîneau trei săptămîni pînă să ajungă vaporul la Vancouver, totuşi voia să trimită o scrisoare chiar mîine, să fie sigură că are să ajungă la vreme. Nu avea să-i spună multe cuvinte; nu mai suporta nimic de prisos. . . „Nu mai pot fără tine. Dacă nu vii, am să mor sau am să înnebunesc.“ Nu găsea mijloace mai

bune să se exprime, dar nici nu voia să le caute; trebuia să fie o somaţie, nu o pledoarie. I-ar fi putut trimite aceste cuvinte prin radio, le-ar fi avut mîine după-amiază. Nu mai accepta comunicaţiile cifrate, jocul naiv şi ridicol, conceput în romantica ei noapte de veghe, care astăzi i se părea o eroare de neiertat. Aşa cum i se părea şi lui, care dormise. În noaptea aceea ar fi trebuit să rîdă amîndoi pînă la ziuă. Învăţase prea tîrziu, abia astă seară. Sau să plîngă. Sau să se omoare. Să facă orice, dar împreună. Băgă hîrtia în plic, îl lipi bine, apoi îl puse în Larousse, să se preseze pînă la ziuă, să se cimenteze, să nu-l poată viola nimeni. Gîndul ei, acoperit cu toate scuturile, să fie numai pentru el, nealterat de o privire străină.

Se simţea împăcată. Socotea că îşi făcuse o datorie definitivă, ca un testament pe patul de moarte.

Puse diapozitivul în diascop, se aşeză în pat, şi privi la lumina plafonierei. Era cazinoul, aşa cum îşi amintise, vara, cu lumina albastră de după-amiază, cu terasa plină de lume, dar fără îmbulzeală; oamenii şedeau la mese cu spaţii aerisite între ele. Pe ringul gol, dansa o singură pereche, la care se uita toată lumea. Fiind prea departe, nu putea desluşi fizionomiile. Iar în prim plan, rezemată de balustradă, Helga privea scena, sau se uita la mare, peste capetele oamenilor. . .

Maria era istovită; coatele i se îndoiau încet, braţele căzură pe cuvertură, şi ea adormi cu diascopul în mînă. Trecu în vis, fără nici un ocol, cum ar fi intrat în cadrul fotografiei. Acelaşi decor, aceeaşi culoare a cerului, dar bătea vîntul, şi pe terasă nu se vedea nimeni. În locul unde fusese Helga, venise altă fată; stătea lîngă balustradă, privind terasa goală. Avea o rochie albă, veche, rămasă mică la piept, iar pe deasupra, aruncat pe umeri, un pardesiu negru, un loden ponosit, pe care îl bătea vîntul.

— Bună ziua ! îi spuse Maria.

Fata întoarse capul; avea în ochi o tristeţe îngheţată. Părul castaniu, fără strălucire, era pieptănat cu cărarea într-o parte şi nu cobora mult sub lobul urechii. Nu părea foarte tînără şi nici frumoasă, dar atrăgea privirea, o fascina, nu-i mai dădea drumul. Putea să fie o vrăjitoare. N-avea totuşi nimic ameninţător, fizionomia ei părea mai degrabă prietenoasă, definită de nasul puţin

adus în sus, o fracţiune de grad, care îmblînzea linia dreaptă, de obicei severă, ca tot ce-i perfecţiune. Maria privi uimită gura ei, cu buzele pline, puţin întredeschise, palpitînd, capabilă la fel de bine să trădeze patima, ca şi suferinţa. Putea s-o podidească plînsul, dar nimic nu împiedica, nici tristeţea ochilor, ca gura să muşte pătimaşă.

— Cum te cheamă? întrebă Maria.

— Magda.

— De ce nu Magdalena? Nu vii din Galileea?

— Nu! Mă cheamă numai Magda.

— Ce mai faci? continuă Maria, încurcată, fiindcă nu mai ştia de ce i se adresase.

Fata nu răspunse; o privi nedumerită. Nu putea face altceva decît să privească. Maria reluă, încercînd să se orienteze în propriile ei gînduri neclare:

— Vrei să ne plimbăm?

— Nu depinde de mine. Dacă poţi, ia-mă de-aici.

Trecură pe deasupra portului de iahturi şi ajunseră la casele de sub faleză, vilele cu terasă şi patio.

— Ţi-ar plăcea să stai aici? întrebă Maria.

— Am stat. Şapte ani.

— Ai fost fericită? Aici nu poţi fi decît fericit.

— Eu n-am fost. Mi-a fost frică. El s-a dus prea departe. Din ce în ce mai departe. În alt departe, pînă la ultimul dintre ele. Dar dincolo de ultimul departe mai erau altele, şi s-a dus să le caute. Nu mai ştiam, nici să număr zile. Mi-a dat tot, în afară de o armă ca să înving timpul.

— Nu aveai o fire prea slabă?

— Ai venit să mă judeci? Poţi tu să arunci piatra? A bătut vîntul, s-a deschis uşa.

Fata se lăsă în genunchi, îşi puse capul pe parapetul de piatră şi începu să plîngă.

35

VENISE O FRĂMÎNTARE legată de durere şi temperatură. Cu obrazul roşu, cu trupul leoarcă de nădu-

şeală, Tulip aiura, dar nu spunea cuvinte, şi turcoaica bătrînă nu putea să înţeleagă; era o aiureală secretă, interioară, din ce în ce mai ascunsă. Căuta un alt punct al existenţei lui fără cronică. După fuga din Adis-Abeba, un episod începea la Marea Roşie. Cum ajunsese acolo nu putea să-şi aducă aminte. Găsi pe urmă azil pe barcazul francezului, un vîntură lume, care trăia de mic între arabi, le vorbea limba şi trecuse la credinţa mahomedană. Francezul se învoi să-l ia cu el pînă la Port-Said, îl duse în cabină, îi scoase şalvarii, îl puse să se spele. Tulip intră în altă robie; ocrotitorul lui nu se ţinu de cuvînt, nu-i dădu drumul. Doi ani navigară în Marea Roşie, cărînd tot felul de mărfuri. În porturi copilul rămînea închis în cabină. Se îngrăşase, nu-l puneau la treabă. Era pufos şi molatec, dar n-avea bunăvoinţă, de aceea în el s-a strîns ură, s-a strîns fără ştiinţa lui, fără s-o măsoare, şi a dospit ani după ce se terminase. La Damietta, unde este o gură a Nilului, un arab din echipaj i-a descuiat uşa, pe cînd lipsea francezul, şi i-a dat drumul să fugă, după ce şi-a luat plata.

Tulip nu avea amintiri legate între ele, ci numai jaloane, la distanţe mari unul de altul; mai puţin fapte şi mai mult semnificaţii. În el era o sinteză istorică; reprezenta descendenţa Mediteranei. Simbolul lui, inexistent în vreunul din zodiacuri, şi-l descoperise în piramidă, care, înainte de a fi o figură geometrică, era o construcţie. Şi-o alesese pe cea mai mare din deşertul de la Gizeh, încadrată cu o precizie misterioasă de braţele prin care Nilul se varsă în mare. Tulip ştia că rolul adevărat al marii piramide era să despartă lumea în două. De-aici porneau două drumuri, unul spre apus, prin Libia, altul spre răsărit, peste Marea Roşie, şi amîndouă, după ce treceau, unul prin Spania, prin Sicilia, altul prin Asia Mică, peste Marmara, se întîlneau la Atena. Tulip strînse primii bani vînzînd cafea, cu filigenul, în vîrful piramidei lui Keops. Urca dimineaţa cu ustensilele şi nu mai cobora pînă seara. Excursioniştii de dincolo de Mediterană veneau cu cămilele, de la Cairo, cu pantaloni scurţi şi căşti coloniale. Ghizii îi împingeau cu umărul pe blocurile mari de piatră, care nu erau trepte, ci obstacole, învinse cu spaimă şi năduşeală.

Tulip avea atunci şaptesprezece ani, era oaches, subţire, cu nasul drept şi cu ochii migdalaţi, depărtaţi tare unul de altul, de păreau în afara obrazului. Înaintea lui cafeaua se plătea douăzeci de piaştri, în vîrful piramidei, pe cînd jos costa numai zece. Din prima zi, Tulip ridică preţul de trei ori. Nu se miră şi nu se tocmi nimeni. Într-un an făcuse patruzeci de mii de franci, în napoleoni de aur. Anul viitor îşi luă slugă, un copt sărac, pe care îl puse să care poverile. Aducea în desagi cafea, zahăr şi d-ale gurii, şi la plecare lua găleata cu necurăţenii. Tulip nu mai cobora cu săptămînile. Într-o noapte, avu revelaţia că piramida, în administraţie englezească reprezenta un bun de familie. Uzurparea se făcuse demult, în altă viaţă, cu mii de ani în urmă, cînd îl răpiseră şi-l purtaseră legat de cămilă în deşertul Libiei. Între aceste două jaloane ale istoriei, se consumase civilizaţia egipteană.

În al treilea an, după ce absorbise în sine spiritul faraonic, ca pe o moştenire legitimă, Tulip îşi începu migraţia spre răsărit, urmînd drumurile civilizaţiei mediteraneene, care duceau spre Europa barbară. Avea o sută cincizeci de mii de franci; îi purta în desagi, cînd pe asini, cînd pe cămile. Nu trecu pe la Port-Said fără să afle de soarta francezului. Părăsise Marea Roşie, de cînd venise Lawrence; acum ajunsese la turci, pe la Alexandreta, unde făcea negoţ şi zîzanie. Cheltui trei săptămîni timp, şi cincii mii de franci aur, ca să-l captureze. Ar fi cheltuit zece, dar nu era nevoie; oamenii îşi vindeau ieftin şiretenia şi osteneala. Cînd îl avu în mînă pe francez, într-un hambar unde nu venea nimeni, puse să-l lege cu faţa în jos, pe o masă, frînt de mijloc, şi după ce îi înfundară gura, oamenii cumpăraţi de el îl luară în primire cu rîndul. Iar Tulip îşi văzu de drum, cînd cu cămila, cînd cu asinul, pe drumul civilizaţiilor mediteraneene. La Ankara îşi cumpără redingotă, după moda din Europa, impusă prin lege. De-acolo se duse la Constantinopole, cu avionul. Zborul dură o oră şi jumătate. Prin axul Bosforului trecea linia care pornea de la piramide şi despărţea lumea în două. Tulip schimbase şi continentul, şi emisfera...

Îşi veni în fire a doua zi dimineaţa, îndopat cu penicilină, dar mai zăcu aproape o săptămînă. Cînd deschise ochii şi începu să se dezmeticească, recunoscu odaia de

lîngă bucătărie; nu-şi amintea cum ajunsese aici. La picioarele patului, pe un scăunel rotund, cu trei picioare, stătea turcoaica bătrînă. Era scăunelul ei de acasă, singura avere pe care o luase cu ea, plecînd din Galata. Tulip îl ştia bine, îl contemplase de multe ori, întrebîndu-se de ce peste tot în lume sînt răspîndite scaunele cu patru picioare. Trepiedul reprezintă ideea primordială de stabilitate. Al patrulea picior strică, dacă nu-i riguros egal cu celelalte, sau dacă podeaua nu-i riguros plană. Tulip făcea de multe ori socoteala cîte milioane de dolari se irosesc pe al patrulea picior de la scaune, şi îşi rîdea în barbă pe seama oamenilor care voiau să ajungă în Marte, înainte de a fi rezolvat o problemă atît de elementară. Să fi fost tînăr, ar fi pornit o campanie, ar fi constituit o asociaţie, s-ar fi îngropat în aur.

Pe chipul veşted şi inexpresiv al turcoaicei bătrîne se vedeau lacrimi.

— Ce s-a întîmplat? întrebă Tulip, săltîndu-se greu în coate.

— A murit băiatul, răspunse turcoaica bătrînă.

Tulip vru să se ridice; n-avea putere. După o clipă de întuneric se pomeni pe marginea patului.

Turcoaica bătrînă îşi legăna capul, domol, egal, imperturbabil. Ochii ei fără adîncime, care parcă nu puteau înregistra relieful naturii, acum semănau cu abisurile.

— Care băiat? şopti Tulip, aplecat spre ea, s-o audă.

— Băiatul.

În vorba ei era jale de o viaţă. Tulip o îmbrînci trîntind-o pe duşumea.

— A murit! mai spuse turcoaica bătrînă.

36

CÎND SE CREDEA că iarna era pe sfîrşite, revenise cu tot ce putea asupri mai rău oamenii şi natura. Dar începuse cu ploaie, violentă, bogată ca vara. Cîmpul, pînă în munţi, şi dincolo de ei, pînă în lunca Dunării, era plin de apă. Seara ploaia se opri, şi peste noapte căzu gerul. Spre ziuă termometrul coborîse la douăzeci

de grade sub zero; seara următoare ajunse aproape de treizeci. Cîmpul fu prins sub gheață. Vieţuitoarele, cîte nu muriseră prin cuiburi, prin scorburi, prin culcuşurile prefăcute în sloiuri, zburau, alergau, se tîrau înnebunite, între zările lor de gheață, căutîndu-şi scăparea. Iepurii se rostogoleau buimaci printre dune, după o tufă de mărăcini, ca s-o roadă, şi nu găseau decît tije străpunse de ger, care se făceau cioburi, ca sticla. Pescăruşii nu mai ieşeau din cuiburile săpate în faleză. În locul lor, pe plajă se îngrămădeau corbii, cu aripile îngreuiate de chiciură. Mulţi nu mai puteau să se ridice, şi după ce se zbăteau ceasuri, rămîneau ţepeni. Pe urmă veneau valurile peste ei, se sleiau, pojghiţă peste pojghiţă, şi se prefăceau în dune de gheață. Gheaţa prinse şi marea, tot mai departe, pînă ce ajunse să împresoare vaporul. Pe acest pat tare, se aşezau alte straturi de apă, unde băteau valurile, şi acolo, în larg, creştea un zid alb, ca o banchiză polară.

Tulip zăcea la spital; îl luaseră. Turcoaica bătrînă păzea vaporul, care multe zile rămăsese în părăsire. Nu putu să se ducă pînă nu se linişti marea. Dar atît timp cît era furtună, nimeni n-avea cum să ajungă acolo, ca să fure. Găsi tambuchiul de la sala maşinilor deschis, cu uşa bătută de vînt. Tulip o încredinţase că avea un om prizonier în cală. Cine putuse să deschidă zăvorul? Turcoaica bătrînă îndeplini porunca şi rămase de pază. Veni gerul peste ea; prinsă de gheață, barca plesni ca un pepene. Într-o dimineață, turcoaica bătrînă nu se mai dădu jos din pat; îi înţepeniseră picioarele peste noapte. Nu le mai simţea, nu putea să le mişte. Soba se stinse. Peste noapte auzi paşi pe punte. Cineva se plimba de-a lungul cabinelor; se plimbă aşa pînă aproape de ziuă, apoi se duse. Turcoaica bătrînă socoti că fusese o închipuire, stîrnită de povestirile lui Tulip.

A treia noapte, doi oameni veniră să fure. La cercetări nu se află nimic despre ei, erau din alte părţi, nu-i cunoştea nimeni, şi ei nu mai puteau să vorbească. Poate lucraseră peste vară la şantiere. Veniră pe gheață, li se găsiră urmele; în buzunare aveau cleşti, pînze de bomfaier, chei fixe, de toate felurile. Mirarea rămînea cum puteau să îndure un ger care tăia respiraţia. Cunoşteau vaporul, fiindcă merseră fără ocoluri la cabina

comandantului. După mişcările lor, reconstituite pe urmă, se presupunea că aveau cunoştinţă de lipsa lui Tulip; probabil urmăreau, înainte de a trece la demontarea pieselor valoroase, de pe puntea de comandă, din camera hărţilor, să cotrobăie prin sertare, după aur şi valută. Ar fi trebuit să se mire că uşile erau descuiate. Intrară şi aprinseră lumina, după ce prăpădiră două cutii de chibrituri, ca să încălzească fitilul; înăuntru era mai mare ger decît afară; n-ar fi fost de mirare să îngheţe gazul în lampă. Chibriturile arse fură găsite, după cum fură găsite semne că lampa arsese. Cînd cabina fu luminată, se întoarseră să înceapă treaba, şi atunci văzură ceea ce aveau să vadă mai tîrziu anchetatorii, fără nici o schimbare. Din patul comandantului, se zgîia la ei o momîie, cu mîinile ţepene, întinse înainte şi cu degetele răşchirate. O luară la goană, pe coridoare, se îmbrînciră unul pe altul, la scară, care să coboare primul, şi căzură pe gheaţă, de la opt metri înălţime. Îi găsiră lîngă barca fărîmată, fărîmaţi şi ei şi prefăcuţi în sloiuri, albi din cap pînă în picioare. La morgă, cînd se dezgheţară, pielea li se făcu neagră. Alb rămase numai părul. Unul avea barbă; albise şi barba.

Turcoaica bătrînă era şi ea sloi de gheaţă. Înţepenise pe cînd încerca, într-o mişcare disperată, să se dea jos din pat, cu picioarele paralizate, să aprindă focul în sobă. Dar chiar să fi ajuns pînă acolo de-a buşilea, ar fi fost tot degeaba, fiindcă rezervorul nu mai avea motorină.

37

DUPĂ CE GERUL TRECU, marea şi plaja rămaseră mult timp îngheţate. Se topi mai întîi apa de pe cîmp, dînd naştere la bălţi negeografice. Vieţuitoarele reînviaseră, de unde s-ar fi spus că au să rămînă moarte. Iepurii veneau în cîrduri pînă la malul mării, cu sutele şi cu miile, cu ţurţuri de noroi în blană, slabi, gata să se prăpădească. În toţi anii se prăpădeau mulţi, loviţi în toate

felurile, dar prin februarie iepuroaicele se puneau să fete, şi nu se mai opreau pînă iarna următoare; chinuitul neam nu voia să piară. Altfel avea să fie de astă dată amarnica lor istorie.

De la malul mării, cîrdurile de iepuri porneau iar pe cîmpie, tăind-o în curbe şi în zig-zaguri, ca mai tîrziu să vină încă o dată pe plajă, cînd mai la nord, cînd mai la sud, căutînd disperaţi o salvare, pînă ce într-o zi nu mai avură încotro şi intrară în oraş, refugiindu-se prin parcuri. Îi prindeau cu grămada, pînă şi copiii. În mai toate casele se gătea carne de iepure; la mahala se vedeau blănuri puse să se zvînte pe sub toate streşinile.

Tot atunci, peste oraş veni o epidemie de gripă, cum nu se mai cunoscuse; lăsa morţi cu duiumul, între cei plăpînzi, copiii şi bătrînii. Spitalele nu mai aveau unde să pună bolnavii, care zăceau claie peste grămadă, pe duşumele şi pe coridoare, ca pe vremea ciumei. La farmacii nu se mai găsea aspirină. Ieşi zvonul că molima fusese adusă de iepuri şi atunci începu vînătoarea din urmă. Se puseră pe ei cu puştile, cu ciomegele, cu capcane de toate felurile. Cîţi scăpară se duseră pe cîmp şi nu se mai văzură, în afară de cei care într-o noapte, vreo cincisprezece, nimeriră la casa de piatră şi se strecurară în magazie. Dimineaţa, intrînd să ia lemne, Maria îi găsi cuibăriţi pe capota maşinii, strînşi atît de tare unii în alţii, că n-ar fi putut să-i numere. Păreau indiferenţi, nu mai aveau nici un instict de apărare, sau nu mai aveau putere. În ochii lor nu se citea spaima, ci disperarea.

Maria închise repede uşa magaziei; trebuia să-i apere, să nu bage de seamă colegii ei; n-ar mai fi rămas nici o scăpare.

După-amiază se duse la barul lui Max.

— Unde pot să găsesc varză şi morcovi?

— Numai la piaţă. Aveţi de gînd să creşteţi iepuri? Voia să glumească.

— Da, răspunse Maria.

Max îşi continuă gluma, în timp ce întindea cărţile pe masă, pentru pasienţă:

— E foarte primejdios. Vedeţi să nu se afle!

O săptămînă, Maria cără varză şi morcovi. Pe la bar trecea cu sacoşa ascunsă. Cînd deschidea uşa magaziei,

iepurii ciuleau urechile şi-o adulmecau cu boturile umede.

Într-o noapte, pe la mijlocul săptămînii următoare, Maria auzi lupii urlînd. Erau mulţi şi veneau de pe cîmp, se apropiau în zig-zaguri prevăzătoare, oprindu-se din loc în loc să asculte în noapte; între urlete nu se auzea decît marea.

Veniră pînă sub fereastră şi continuară să urle, la început cu furie, apoi cu jale, iar mai tîrziu cu o deznădejde care Mariei îi sfîşia inima. Nu-i era frică şi nici nu putea să-i urască; nu fusese dorinţa lor să vină pe lume. Aprinse lumina şi se aplecă pe fereastră; se retraseră în umbră, înainte de a izbuti să-i vadă. Urlau din ce în ce mai vlăguit, făcînd jos un cor de moarte, pe mai multe glasuri. Aşa se lamentară toată noaptea.

A doua zi, iepurii nu mai erau în magazie. Fugiseră de spaimă, sau se duseseră în gura haitei, înnebuniţi de urlete?

În bucătărie rămăsese o sacoşă plină cu varză.

Abia spre miezul verii avea să mai apară cîte un iepure, ici-colo. Maria se întreba dacă erau dintr-ai ei, sau alţii, din altă parte.

Lupii nu mai veniră şi nici nu se mai auziră.

Tulip se făcuse bine, dar era năruit. În lunga lui viaţă de-atîtea ori fărîmată, nu se descurajase nici cu moartea obraz în obraz; totdeauna se ridicase, o luase de la început, totdeauna ştiuse că iar o să cadă şi iar o să se ridice, pînă la capătul veacului. Acum veacul i se sfîrşise. Abandonase vaporul şi toate celelalte treburi ale lui, atît de misterioase. Şedea mai tot timpul în balansoarul lui Rafael, în faţa sobei, fără să se legene. Hrana lui era ceaiul, pe care i-l aducea Dia, cînd venea de la şcoală. Pînă noaptea, fata nu mai părăsea odaia; şedea ghemuită în patul lui Rafael, rezemată în covorul din perete, de unde nu cobora decît ca să pună un lemn în sobă. Pe urmă şcoala se închise, din cauza epidemiei. De atunci înainte rămase cu tatăl ei, toată ziua, veghindu-l, comunicînd poate cu el printr-un simţ de familie, necunoscut nimănui, vechi de milenii, care îl însoţise pe Tulip în drumurile lui din răsăritul Mediteranei, generos şi fertil în enigme, cu seminţii dispărute şi renăscute, nedescifrate pînă în zilele noastre. Tulip

nu ştia dacă are înrudiri israelite, dar locul lui sfînt după piramide, era Zidul Plîngerii. Toate călătoriile mediteraneene se sfîrşeau acolo, în locul ispăşirilor şi al iertărilor. Acolo ar fi vrut să moară, şi alături să fie mormîntul lui Rafael, cel mai frumos decît îngerii.

— Tată, acum poţi să-mi spui. A fost cu adevărat fratele meu?

Dia vorbea din întuneric; geamul, umbrit de nori, nu lăsa lumina să ajungă pînă în fundul camerei. Tulip răspunse abia tîrziu:

— Nu!

— Ce păcat că n-am ştiut! gemu Dia. Ce păcat fără iertare! De ce nu ne-ai spus, să ne fi iubit?! Era atît de frumos!

— Mai frumos decît îngerii! şopti Tulip.

Într-o zi, curierul cu motocicleta aduse un bilet de la Maria: „Tulip, sînt bolnavă şi n-am pe nimeni. La spital nu mă duc. Trimite-mi pe cineva să mă îngrijească".

De mult nu mai apela nimeni la Tulip. Chemarea neaşteptată îl aduse la viaţă. Se ridică, îşi puse redingota; comică altădată, îmbrăcămintea neobişnuită îi dădea acum un aer tragic. Îşi luă trusa cu medicamente; provenea de pe vapor şi nu-i lipsea nimic pentru orice nevoie urgentă.

— Haide! se adresă Diei. Mergem acolo. În suferinţă să ne căutăm şi să ne găsim unii pe alţii. E sora ta, de acum înainte.

În ajun, Maria îşi făcea tura de după-amiază, cînd după ora cinci recepţionă o radiogramă de pe Saturn. Vaporul dădea punctul zilei; acolo era ora şase dimineaţa. Se uită la hartă; mai avea trei sute de mile pînă la Vancouver; seara putea să fie în port, şi iar urma o săptămînă de întuneric, fără comunicaţie.

De la Osaka primise patru scrisori deodată şi un teanc de ilustrate; ar fi fost altfel dacă veneau pe parcurs, una pe săptămînă. Nu se putea, distanţa pînă la el era prea mare; era grea, era insuportabilă. Iar el, în ultima scrisoare, expediată după surpriză, spunea: „Te rog împarte cu mine bucuria nevisată. N-am sperat ca de la prima călătorie să traversez două oceane, şi încă unul din ele cel mai mare din lume! Ducem automobile

japoneze la Vancouver, marfă de miliarde. Navlul se ridică la o sumă exorbitantă. În dolari! Îţi dai seama?!"

Nimic altceva! Maria avea scrisoarea la căpătîiul patului. Din cînd în cînd recitea sfîrşitul, în speranţa că va mai apărea un rînd, scris cu cerneală secretă, şi rămînea cu ochii pe hîrtie, pietrificată.

Un ceas după ce primise poziţia, secretara veni de alături, cu o radiogramă urgentă, telefonată de la Direcţia Navigaţiei. O privi prostită; nu putea să înţeleagă, înainte de a se gîndi că nu putea admite. De la Vancouver, vaporul era îndrumat la San Francisco, să ia marfă pentru Valparaiso. De ce atîtea mărfuri, de ce atîta mişcare, atîta vînzoleală, de ce aveau nevoie oamenii să-şi încrucişeze produsele pe oceane, să le trimită la mii de mile, să le aducă de la capătul celălalt al pămîntului? Camera, cu aparatele de pe pereţi, începu să se legene. La şase, cînd veni înlocuitorul, Maria zăcea cu fruntea pe masă, cu febră de treizeci şi opt de grade. Noaptea temperatura ajunse la treizeci şi nouă. Nu avea nimic în casă, decît termometru şi aspirină. Înghiţi pastile, nesocotită, în panică, ştiind că nu are cine s-o ajute şi dacă o găsesc bolnavă o trimit la spital, cu ambulanţa. Acum mai ales, cînd se afla în derută, cînd nu mai ştia încotro e răsăritul şi-n ce direcţie se învîrteşte pămîntul, avea nevoie de acest singur reper nepierdut în haos, odaia ei, la care putea să se refere ca să-şi găsească, măcar în trecut, raţiunea existenţei. Viaţa îi făcea o nedreptate insuportabilă. Să nu fi fost bolnavă, s-ar fi răzvrătit: ar fi spart geamurile, ar fi lăsat uşile deschise, să intre gerul şi să îngheţe aparatele, ar fi lovit cu toporul în ele, să nu mai poată transmite nici un mesaj. Aspirina îi ardea stomacul. Înainte ca durerea s-o înspăimînte, căzu într-o amorţeală care ţinu pînă la ziuă. Spre prînz, cînd auzi motocicleta curierului, se tîrî pînă la scară...

Tulip cu Dia sosiră într-o oră. Pe drum, Tulip se regăsise pe deplin. Avea de făcut ceva care ţinea de bunătatea inimii. Durerile rămăseseră în urmă. Îşi dădea inima cu grămada, dar nu de-a rostogolul. Inima trebuia să fie de folos, nu să se irosească. În Tulip nu putea să piară omul practic.

Aduse lemne din magazie şi înfundă soba cu ele.

— Să fie cald, ca să putem aerisi bine. De une-i atîta găinaţ de iepure pe maşină? Am de vînzare o bucată de pînză cauciucată, pentru capotă. Bleumarin. Englezească, garantată, cu lizieră. O dau cu o mie de lei, jumătate preţul. Ia-o cu ochii închişi, fiindcă n-o să mai găseşti altă ocaz'e.

— Nu-i maşina mea, Tulip.

Maria zîmbea; îşi revenise puţin, numai prin prezenţa lor în odaie.

— Ştiu, e a aproapelui tău. Dar tare-i prăpădită! Fă-i o surpriză şi schimbă capota. Cînd vine?

— Aproapele meu?! E foarte departe, Tulip!

Dia se duse la bucătărie, să fiarbă apă de ceai. Tulip îşi scoase redingota, se aşeză pe marginea patului, lîngă Maria, îi puse termometrul; temperatura scăzuse la treizeci şi opt; putea să mai crească o dată spre seară. Pulsul nu depăşea nouăzeci şi cinci. Mai rămînea să-i asculte plămînii şi inima. Dia veni cu ibricul. O ridicară în capul oaselor. Dia o ţinea să nu cadă, şi Tulip îşi plimba urechea pe spate, după conturul plămînilor. Pe urmă o întinse la loc; Tulip îngenunche lîngă pat, îşi lipi urechea de pieptul ei, sub sînul stîng şi ascultă neclintit. Inima bătea bine, cum bat inimile oamenilor tineri; auzea sîngele trecînd prin valvule, viguros, ritmic; era o inimă sănătoasă, n-o pîndea nici o primejdie, nici noaptea care venea, nici nopţile următoare, niciodată. Dia îi văzu mîinile înfigîndu-se în cearceaf, cum s-ar fi agăţat să nu-l ia o furtună. Maria simţi pe piept picături fierbinţi, udîndu-i cămaşa de noapte. Ridică braţul, mîngîie obrazul bătrîn.

— Tulip, tu eşti un cavaler viteaz! N-ai voie să plîngi.

Se ridică greu, frînt. Îi tremura bărbia, nu o putea stăpîni; faţa încreţită, crispată de plîns, îi făcea să semene cu un cimpanzeu îmblînzit. Reînvie încă o dată, fiindcă n-avea timp de pierdut.

— Caută-i o cămaşă curată, e lac de năduşeală; trebuie să o schimbăm.

Dia deschise dulapul, alese o cămaşă albă, copilăroasă, dar prea transparentă, ceea ce o făcea să-şi piardă inocenţa. Prin simplitatea ei pură, era cu atît mai provocatoare. O privi în lumină, apoi şi-o potrivi pe corp să vadă cum îi stă. Avea statura Mariei, se măsuraseră de multe ori, şi liniile lor se asemănau, amîndouă făceau

parte din aceeaşi familie feminină, deşi Dia, împotriva aerului ei încă infantil, era construită mai agresiv. Şi Tereza, printr-o întîmplare ciudată, făcea parte din familia lor; se întîlniseră toate trei într-o zi.

— Nu te mai prosti, şi ajută-mi! spuse Tulip.

Dia se privea în oglindă, drapată în cămaşa de noapte. Ea nu purta, nu avea nici una. Maria se lăsă dezbrăcată, ar fi fost ridicol să se opună; n-avea nici măcar în minte o ezitare. Nu i-ar fi plăcut niciodată să se exhibiţioneze, cunoştea noţiunea decenţei şi pe a pudorii. Acum se afla în faţa unei necesităţi, pe care o privea cu seninătate. Dia o ştergea cu prosopul, nu-i repugna nimic, nici chiar mirosul de năduşeală, fiindcă era prospăt şi cald, pe o piele curată. Deşi cuvintele aveau aceeaşi definiţie, făcea deosebire, printr-o concepţie personală, între năduşeală şi transpiraţie. Năduşeala era o explozie sănătoasă, pentru ea puţin excitantă, care provenea din efort şi din încordare; ceva pur şi în acelaşi timp animalic. Năduşeala rece şi alterată devenea transpiraţie.

— Maria, oare idioţii de bărbaţi cu care ai avut de-a face, şi-or fi dat seama că nu pot întîlni alta ca tine? Doar la o mie de ani o dată şi-n partea cealaltă a lumii. Se poate să te ia cineva în braţe şi să nu-şi piardă minţile?

— Las-o în pace! mormăi Tulip, care în acest timp fricţiona picioarele Mariei.

Dia îşi opri puţin mîinile pe sînii ei, măsurîndu-i şi încercîndu-le greutatea. N-o uimeau prima oară; privise la nudism sute de femei, le studiase; şi cei mai consistenţi sîni se lasă puţin în părţi, se aplatizează cînd stai pe spate. Ai Mariei îşi păstrau şi forma, şi simetria, de parcă proveneau din aceeaşi sferă, tăiată în două.

— De cînd a plecat iubitul tău, n-ai făcut amor cu nimeni? Te cred, dar e o stupiditate.

Maria simţi deodată, în tot trupul ei aprins de febră, o lascivitate fierbinte, cum ar fi fost provocată de o palpare neechivocă, o atingere bărbătească, precisă, dar anonimă. Era aproape o infidelitate, pentru care altădată s-ar fi socotit păcătoasă. Acum nu-i provoca decît suferinţă, în carne şi în inimă. Avea nevoie de dragoste, directă, nefiltrată, primitiv şi vulcanic.

Cămașa curată și cearșafurile schimbate îi dădură altă stare, de mulțumire; se simțea pură și obosită. După ce o înveliră cu pledurile, Tulip deschise fereastra. Aerul proaspăt se canaliza parcă în tot trupul, răcorindu-i sîngele și mădularele. Era tot mai obosită, și mai împăcată cu sine, ca după declanșări voluptoase.

— Vreau să dorm. Mi-e atît de bine! Dia, cîntă-mi un cîntec de leagăn.

Tulip se duse la Caravanserai, să aducă un pat pliant. Dia se așeză pe o pernă pusă jos, la căpătîiul patului și începu să cînte încet, șoptit, ca un murmur, fără cuvinte, cîntecul turcoaicei bătrîne. Era cîntecul lor, din copilărie, al ei și al lui Rafael, pe care îl uitase. Nu știa cum îi revenise în minte, în ultima noapte a bietului ei frate; venise singur, nu-l căutase. Îl murmura visătoare, ghemuită în vîrful patului, privind cum se leagănă balansoarul, în lumina roșie, de jăratic. „Mai cîntă!" șoptea Rafael, fără ca ea să-l vadă. Îi cîntase, ceasuri, același cîntec; n-avea mai mult de trei tonuri, dar era expresiv prin îmbinarea lor neprevăzură, nedescoperită de oameni, nescrisă și indescriptibilă...

Seara Tulip se duse acasă. Dia rămase de veghe. După un val nou de febră care o cotropise după-amiază, Maria se simțea destul de bine să-și poarte singură de grijă. Dar se bucură că nu rămînea părăsită.

— Eu n-am să mai trăiesc mult, spuse Tulip, înainte de plecare. Am ceva avere, ați putea s-o împărțiți pe din două. Maria, vreau să te înfiez, după ce te faci bine.

— Sînt prea bătrînă.

— Nu. Să n-o lași singură pe Dia. Fii sora ei. Te iubește.

— Și eu o iubesc. Și pe tine te iubesc,. Dar nu-i nevoie să mă înfiezi; eu am pierdut noțiunea familiei. Sînt o sălbatică, Tulip. Nu-ți face griji. Am s-o ocrotesc pe Dia, cît o să aibă nevoie de mine.

— A rămas stingheră pe lume! mai spuse Tulip, cu multă jale.

— Mai cîntă-mi! se rugă Maria, după plecarea lui.

— Nu pot, iartă-mă. Sînt dărîmată; pe dinăuntru. Altminteri pocnesc de sănătate, că mi-e și greață. Pentru ce toate astea?

Dia stătea lîngă patul pliant. Își îmbrăcase halatul de baie, se pregătea de culcare. Își arătă picioarele.

— Un tîmpit mi-a spus că ar înnebuni, numai dacă ar pune mîna pe ele. Ştiu că am picioare frumoase, nu-i nevoie să aflu de la alţii. Dar tîmpitul n-a pus mîna; poate s-ar fi prins.

Era vechiul el halat de plajă, transformat în îmbrăcăminte de casă, care n-o acoperea prea bine. Îi smulse cordonul, se răsuci, cum făcuse odată în faţa lui Rafael, să-i crească şoldul.

— Cui nu i-ar conveni? zise. Sînt frumoasă şi carnală. Îmi place să stîrnesc bărbaţii, dar niciodată n-am încercat să-mi bat joc de ei. Atunci, de ce nu se apropie nici unul?

— Fiindcă l-ai pocni. Şi ei simt.

— Pe Màrtin nu l-aş fi pocnit. Ardea carnea pe mine cînd mă uitam la mîinile lui. Dacă m-ar fi atins, aş fi căzut în genunchi şi i-aş fi sărutat picioarele.

— Fiindcă era din cei care nu te-ar fi atins. Şi tu ştiai!

— Era un puritan nesuferit!

— Nu era puritan de loc. Dar nu putea să te creadă. Nici un om deştept nu poate să te creadă.

— Atunci să-mi caut un prost?

— Să nu cauţi nimic. Să aştepţi.

— Ce dracu' să aştept? Am clei în gît de-atîta aşteptare. Tremură carnea pe mine, îmi vine să zgîrii, să dau cu picioarele. Ce să aştept?

— Aşteaptă o zi frumoasă. Altfel ar fi păcat de tine.

— Ce numeşti tu o zi frumoasă?

— Ziua cînd toate au să fie altfel ca mai înainte. Cînd ai să deschizi ochii miraţi, şi o să ţi se pară că vezi lumea prima dată. Cînd toate în jurul tău au să devină miraculoase. Cînd ai să amesteci plînsul cu rîsul, suferinţa cu fericirea, apusul cu răsăritul, viaţa cu moartea.

— Tu ai avut o asemenea zi?

— Da, numai că a venit prea tîrziu, cînd n-o mai aşteptam, nu mai credeam în ea. Mi-am reconstruit credinţa, dar dedesubt a rămas o temelie surpată; ştiu numai eu de ea; dacă o uit uneori, mi-o aminteşte noaptea cîntecul cucuvelei. Vrei un sfat, Dia? Ţine la preţul tău, nu-l coborî nici la închiderea tîrgului. Chiar dacă ar fi să-ţi muşti pumnii.

— Pînă una alta mi-i cam muşc, biata de mine!

Dia rîse, crispată, stinse lumina și se băgă în așternut, după ce-și scoase halatul cu o mișcare ferită, de parcă nu ea se etalase mai înainte, fără nici o reținere. Rămase numai lampa de pe noptieră, mascată de o carte pusă în picioare.

— Cum te simți? întrebă Dia.

— Cam toropită. Dar mi-e bine.

— În două zile ai să ieși din casă. Mă bucur că sînt aici. Noapte bună. Maria!

Nu adormiră curînd. Gîndurile nu erau sfîrșite, pentru nici una.

De jos se auzeau piuiturile aparatelor; Maria le descifra mecanic, le prefăcea în fraze, dar n-o interesa soarta vapoarelor, voia să uite de ele, de tot, chiar și de propria ei viață. Încă avea febră; îi ardea fața.

— Dia, cum a murit?

Urmă o pauză înghețată.

— N-a murit; s-a stins. Cîntam, n-am auzit nici măcar un suspin. Am văzut că balansoarul se legăna din ce în ce mai încet, pînă ce s-a oprit. Cred că a murit cu ochii închiși; zîmbea și nici un înger nu putea fi mai frumos. I-a stat inima, n-a fost altceva.

După altă tăcere, Dia continuă:

— Crezi că sîntem blestemați? Nu era drept să moară. Dacă e adevărat că sufletele morților se reîntrupează, atunci sufletul lui are să rătăcească pînă la infinit, fiindcă niciodată n-o să se mai nască unul să i se potrivească. Fără el lumea are să fie mai săracă... Am să te rog ceva, Maria. N-avem nici o fotografie de-a lui; nu-i plăceau fotografiile. Măcar dacă ar fi apucat să ia portretul făcut de Tereza. N-avem nimic. Încearcă să-i reconstitui chipul. Nu se poate să-l fi uitat.

Maria se simți iarăși inviorată.

— Nu știu dacă mai sînt în stare, dar am să încerc. Îl văd foarte clar. Nu îndrăznesc să mă avînt prea mult. Am să copiez ceva, să mă gîndesc ce i s-ar potrivi, și am să schimb chipul cu al lui.

Noaptea, Maria îl visă pe Rafael, cu pieptul gol; nu știa dacă e viu, sau numai o statuie de bronz. O pasăre necunoscută stătea pe umărul lui; pe urmă își luă zborul și-l lăsă singur.

38

BIETUL TULIP n-avea nici o vină; bunătatea lui şi buna lui intenţie duseră la o întîrziere de două zile. Maria făcuse congestie pulmonară, poate urmarea celor două nopţi de luptă cu frigul, cu vîntul, cu apa îngheţată ajunsă pînă la piele. Izbucnise într-un moment de epuizare morală, cînd n-o mai interesa nimic, nici măcar să trăiască. Era a nouăzecea zi. Alber ar fi trebuit să se întoarcă, iar el se ducea tot mai departe, şi nu mai exista calendarul ei, să-i lege, de la distanţă. Seara, cînd Maria se gîndi că el avea în faţă ultima filă, văzu ridicîndu-se între ei valurile oceanului, îngheţate. „Dacă mîine ar trebui să pleci din nou, ce ai face cu mine?" Întrebarea din ziua întoarcerii ! Plecase din nou, înainte de a se întoarce, şi fără să-i răspundă la întrebare.

Spre norocul ei, cînd o luară cu ambulanţa, Maria era fără cunoştinţă. Ieşi din spital înainte de a veni primăvara, care întîrzia, deşi se apropia sfîrşitul lui martie. În golf se mai vedeau blocuri de gheaţă. Tulip vopsea vaporul, de unul singur, ceea ce însemna că n-ar fi putut să termine nici chiar într-o viaţă mai lungă. Nu-l obliga nimeni, dar exista vopsea, şi lui îi prisoseau zilele. Nu-l mai interesau afacerile, agonisise destul ca Dia să aibă din ce trăi, pînă se mărita, şi chiar după aceea.

Maria găsi scrisori, de la Vancouver, teancuri de ilustrate şi de radiograme. Dia ar fi putut să i le aducă la spital, dar nu o rugase; nici nu se gîndise la ele. Era revoltată; fusese fără cunoştinţă multe ore, în primele zile, somnul care se înrudeşte cu moartea; putea să nu se mai trezească, şi i-ar fi părut bine, din răzbunare, să-şi aibă şi el partea, să se cutremure, să se rupă în două, şi aşa, frînt, să rămînă cu remuşcarea. Nu voia să-i scrie la Valparaiso, următoare escală. Nu făcea parte din pactul lor, terminat după nouăzeci de zile. Drept răspuns la toate scrisorile lui, îi trimise o radiogramă: „Dorm, să nu mă trezească nimeni."

Căuta în albume, să extragă o imagine potrivită cu Rafael. Se opri la Cristul lui Van der Weyden, luîndu-i

alura crucificării, mîinile date în lături, trupul alungit prin martiriu, dar și-l închipui pe un suport terestru, crescînd din pămînt sau din stîncă, fără să se taseze sub propria-i greutate. Făcu zeci de schițe, tratînd imaginea apollinic, să fie într-adevăr un băiat mai frumos decît îngerii. Le aruncă, unele după altele; imaginea refuza să se modernizeze, să intre în spiritul timpului, singura concepție pe care o accepta Maria, pînă ce într-o zi cartonul începu să vibreze, născînd reliefuri. Le privi printre pleoape; voia nu un desen, ci un volum, și el se năștea, căpătînd mobilitate și căldură, vestind o întrupare apropiată. Atunci aduse pămînt cu mașina, un sac plin de argilă, pe care îl cără sus, găleată după găleată. Dia îi ajută să-l înmoaie și să-l frămînte. Stăteau amîndouă în genunchi, pe mozaicul din baie, murdare de noroi pînă la coate, ca niște cărămidărese, amestecîndu-și sudoarea cu lutul. Îl transportară apoi în cameră; nu era decît o masă de pămînt, informă, care avea poate în el vieți îndepărtate. Maria le invoca, spre a putea să creadă, și cînd ele reînviau, făcînd lutul să freamăte, începea să modeleze. Schița, aflată alături, nu-i servea ca punct de referire, doar o însoțea, să nu se rătăcească și să aducă mărturie despre credința ei pusă la încercare. Modelul adevărat era invizibil pentru oricine; pentru ea apărea scăldat în lumină, sub fascicolele a mii de reflectoare. Se oprea cînd începea să-i scadă credința. Revenea, clipind, fără să vadă nimic în jur, fără să înțeleagă. Se simțea istovită, după o boală grea care lăsase amintiri, dar așa îi era mai ușor să trăiască. Uneori regăsea fericirea în ea însăși, după ce-i pierduse de multă vreme deprinderea și n-o mai așteptase decît de la altul. Număra zilele de la nouăzeci înainte.

Dia stătea cu ea toată ziua; venea de dimineață, îi fierbea ceaiul, îi dădea să mănînce, îi peria părul. Cît ea lucra, cu mîinile murdare de lut, îi ducea țigara la gură, îi urmărea mișcările, atentă să-i prevină orice dorință. La sfîrșit, învelea mulajul în cîrpe ude și îi ajuta Mariei să se spele. Pleca la cinci, ca să ajungă acasă pe lumină.

Maria nu-și reluase serviciul, era în convalescență, avea cincisprezece zile concediu. Rămasă singură, aștepta calmă să treacă seara; cînd simțea că se naște un gol în

inimă, se gîndea la serile ei, dinainte de a-l fi cunoscut pe Alber. Nu le uitase, dar n-aveau culoare şi nici nu se deosebeau una de alta.

Pînă în a nouăzecea zi, îl urmărise în spaţiul geografic, peste care se întindea spaţiul ei sufletesc. Punctele de pe hartă, pe care le atingea vaporul în mijlocul oceanului, definite numai prin cele două coordonate, pentru ea deveneau insule reale, unde se adunau amintiri şi unde ei doi puteau să se întîlnească într-un timp elastic, trecut şi prezent totodată. Era o comunicaţie secretă, pe o lungime de undă născocită de ea şi nebănuită de nimeni. Aşa îl urmase continuu.

O radiogramă a lui, expediată în a nouăzeci şi una zi, întreba, alarmată: „De ce n-ai venit? Unde erai azi dimineaţă la şase?" Era bolnavă, singură, fără nimeni să-i dea o batistă şi un pahar cu apă. Cuvintele, neaşteptate, o emoţionară la început. Dacă el îi simţise lipsa într-o zi, însemna că în celelalte zile îi simţise prezenţa. Dar nu prin forţa lui, ci a ei, proiectată peste distanţe...

Cerul, mohorît de multă vreme, se lumină, într-o zi la prînz. Maria ieşi din casă şi privi orizontul, de jur-împrejur. Se vedeau nori spre sud; nu-şi dădea seama dacă vin sau fug. Dia se dusese pe vapor să deretice cabina lui Tulip. Maria dezveli mulajul; i se părea inert. Îi venea să-l strice, să încerce altceva, mai tîrziu. Se abţinu, îl înveli la loc, hotărîtă să mai aştepte un timp. Trebuia să facă altceva, avea nevoie de o primenire, a gîndurilor, a sîngelui, a aerului din plămîni. Pe la patru începu să se îmbrace de oraş; însemna tot o primenire. Se privi în oglindă; mai era palidă, cu obrajii traşi. Îi trebuiau soare şi globule roşii. Îşi fardă ochii, ceea ce făcea numai de cîteva ori pe an. Nu punea culori, ci numai negru. Deşi vizibil, fardul nu dădea impresia de artificial; privirea devenea mai intensă, întrebătoare, neliniştită, mai vie şi mai penetrantă. Purta rar pantaloni, se mişca mai uşor în fustă sau în rochie, mai ales de cînd exista ciorapul chilot care o scutea de portjartier, redînd libertatea şoldurilor. Nu ţinea să-şi arate picioarele, deşi ar fi fost în avantajul ei. Ştia că pentru un ochi priceput, pantalonul masculin, feminizat cu rafinament, nu ascunde nimic din linia corpului, şi uneori poate crea tentaţii. Acum, după o

iarnă întreagă, se decise să-şi pună pantaloni, din prudenţă, ca să se apere de frig. Se uită iar în oglindă, torsionîndu-se, să-şi vadă şoldurile din profil. Slăbise, dar nu se simţea descărnată. Îşi întîlni privirea; ochii păreau măriţi, parcă ieşeau din ovalul obrazului, aveau o scînteiere patetică. Şi silueta ei, mai fragilă decît în rochie avea o vibraţie patetică. Se simţea răscolită, începea o renaştere.

Maşina zăcea de o lună în magazie, lăsată în părăsire. Încercă s-o pornească. Nimeni nu se îngrijise de baterie; murise. Nu izbuti decît să se umple de praf. Trînti portiera, descurajată. Merse sus, să se scuture şi să se spele pe mîini.

Nu erau pescăruşi pe plajà, nu se vedeau nici în zbor, nici pe mare. În locul lor, pe nisip, zăceau corbi în putrefacţie. Vîntul bătea de la uscat, astfel că nu li se simţea duhoarea, dar imaginea rămînea macabră. Pînă să-i mături valurile, să-i absoarbă sau să-i arunce peste dune, să-i acopere cu nisip, plaja avea să pară un loc de supliciu.

Maria îşi învinse repulsia şi merse înainte. Trebuia să vadă Calul de Salcie. Agoniza acolo unde îl lăsase ultima dată, la poalele dunelor. Se adăpostise după el în noaptea cu furtună. Acum Calul de Salcie, răsturnat, stătea cu picioarele în aer. Din locul lui vechi, nemarcat de nimic, dispăruse orice amintire.

Odată ajunsă în şosea, Maria îşi continuă drumul repede, fără să se gîndească în urmă. Fără să se uite. Pentru Dia lăsase un bilet în uşă. Pe cer nu se mai vedea nici un nor.

În faţa barului, se opri dezamăgită; maşina violetă nu era afară. Nu trebuia să se mire, existau puţine şanse să fie, sau nu exista nici una. Şi totuşi sperase, de aceea se grăbise în ultima parte a drumului. Nu bănuia că are să regrete atît de tare. Se simţea singură şi năpăstuită. Merse în faţă, pe malul mării, fără să se uite la fereastra pe care o spionase altădată. Păşea gînditoare, cu ochii în jos, cum ar fi căutat scoici colorate. Din loc în loc se oprea şi făcea semne cu vîrful pantofului în nisipul ud. N-avea nici un nume de scris, să-l încredinţeze mării. cum oricine a făcut odată. Făcea semne de întrebare. şi semne de exclamaţie, schiţînd un dialog cu ea însăşi. Deodată se opri şi se întoarse brusc. Omul era la fereas-

tră, în picioare, urmărind-o cu privirea fixă, ca şi cum ar fi vrut s-o trezească. Maria expiră prelung, în timp ce se străduia să înţeleagă; după o clipă de mirare, îşi cuprinse obrazul în palme. Nu ştia de ce, şi ce exterioriza gestul. Bucurie, sau spaimă? Pe urmă o luă la fugă, în jurul clădirii. N-o fi fost cuviincios, dar nu se putea abţine. Şi nu voia să-şi ascundă bucuria. Intră şi merse drept la fereastră, atît de grăbită, că nu închise uşa. Cîinele îi ieşi în întîmpinare; trecu pe lîngă el, fără să-l vadă. Nu ascundea nimic; se uită drept în ochii omului, cu privirea pe care o simţea strălucind, şi îi întinse mîna; i-o dărui. Nu mai era nevoie de nici un nume. Se cunoşteau de mult.

— Îmi pare bine.

Nu spuse altceva. Îl privea şi îi părea bine.

— Iartă-mă, am lăsat uşa deschisă!

Fugi, înainte ca el s-o poată opri. Se întoarse rîzînd. Mîngîie cîinele, care stătea ursuz lîngă masă, apoi se aşeză. Se aşeză şi el, luminat la faţă, cum nu-l văzuse niciodată. Trecuse o lună.

— Bei? întrebă el.

— Sigur. Mult şi grabnic.

Îşi recunoştea vorba; exterioriza efuziunea ei maximă. Nu voia s-o ascundă. Max aduse un coniac dublu.

— Aţi lipsit!

— Da, enorm de mult! Dar nu vreau coniac. Dă-mi whisky.

N-avea starea de spirit să bea pe îndelete. Coniacul nu putea fi dat pe gît. Pînă să revină Max, omul spuse şi el:

— Ai lipsit!

— Am fost bolnavă.

Maria bău o înghiţitură mare de whisky. El continuă, fără să-i ocolească privirea:

— Mi-ai lipsit.

Ea se uită la el, puţin speriată. Îi ardea obrazul. Pe urmă se descătuşă, dar nu putea să rîdă, ca mai înainte. Îi era bine, şi se simţea tristă. Se uită pe geam; începea să se întunece. Bău din nou whisky. Întrebă:

— Cum are să fie cerul la noapte?

Se uită şi el afară; apăreau primele stele. Răspunse:

— Cred că foarte senin.

39

MERGEAU PE JOS, spre oraş. Maşina violetă era în revizie. Maria nu voia să se întrebe cum o să se întoarcă. Simţea răcoare, dar de primăvară. Îşi strînse fularul la gît.

— Vreau să ocolim centrul; nu-mi place. Să mergem pe faleză.

Era un drum cunoscut de mult. Îi plăcea, fiindcă nu-l sugrumau casele; de partea mării rămînea un gol vast, pînă la orizont. Oricînd putea să scape, cu imaginaţia. Nu se vedea nici un pescăruş. Lipsa lor devenea tot mai ciudată.

Cîinele mergea între ei, cu o vădită intenţie egoistă: să-i despartă şi să se bucure de apropierea fiecăruia.

După efuziunea de la început, Maria străbătea o zonă de prudenţă. N-ar fi surprins-o dacă el ar fi luat-o de braţ; nu s-ar fi împotrivit, dar era mai bine că stăteau la distanţă; îi dădea posibilitatea să se gîndescă în libertate.

— Acum vrei să-mi spui? De ce-ai renunţat?

Îl întreba a treia oară. El răspunse cu întîrziere, fără tragere de inimă.

— De ce vrei să ştii? E o întîmplare numai a mea. Nu foarte onorabilă.

— Te-au dat afară?

Vroia să-l ajute; n-ar fi dezamăgit-o.

— Nici chiar aşa. Nu m-a descalificat nimeni. E neonorabil numai faţă de mine însumi. Mi-am dat demisia. După un naufragiu.

Pierduse vaporul, şi zece oameni.

— Nu, nu-ţi fie teamă. N-au rămas în urma mea. Au fost în prima barcă. Iar eu am coborît ultimul. Singur, aşa cum se ştie. S-au zdrobit de stînci; am scăpat din întîmplare. Nu m-a învinuit nimeni; şi nici nu era cazul să mă sinucid, ca să-mi apăr onoarea, dacă aşa poţi s-o aperi.

Maria regretă că insistase, dar să se fi oprit aici, ar fi fost penibil. Trebuia să ştie, să judece. Putea să nu absolve. Mai bine ar fi tăcut. Cerul era atît de colorat,

că nu mai trebuia altceva, nici discursuri, nici descîntece. De peste acoperişurile caselor, crepusculul îşi infiltra în fondul albastru al boltei toate luminile spectrului.

— Un naufragiu, spunea el, nu poate fi prevăzut, dar trebuie prevenit. Eu am ştiut. Încă de dimineaţă. Nu cred în simţuri ascunse, şi totuşi, ceva din mine m-a alarmat. Am fost victima lucidităţii. N-am admis. M-am grăbit să plec; ca să nu înceapă frica. Dacă te laşi în voia presimţirilor, te scufunzi. Ne-a prins furtuna în Strîmtoarea Scapa Flow; e celebră din timpul războiului. Din mai multe războaie. Totdeauna a jucat un rol între oameni. Furtuna nu era o surpriză; o aşteptam. Poate aş fi ocolit-o dacă n-ar fi fost presimţirile. Mai departe vine partea stupidă: cîrma avariată şi o încărcătură prost pusă. Din vina secundului.

Maria îşi aminti secundul de pe Saturn, capul lui antipatic, de intrigant şi denunţător, strecurat pe uşă. Îşi amintea cu indiferenţă; nu, cu un fel de silă care îi crispa stomacul.

— Nu trebuia să-l controlezi!?

— N-ar fi fost nevoie. Văzusem! Mai tîrziu m-am întrebat de ce n-am intervenit şi am acceptat riscul? Ca să nu amîn plecarea cu douăzeci şi patru de ore? Dar cînd hotărîsem plecarea ştiam. Adevărul este că n-am vrut să-l descalific; eram la al zecelea drum împreună.

— E drept să te expui, numai ca să salvezi o susceptibilitate? întrebă Maria.

— Sigur că nu-i drept. La mine e un viciu. Profesorul meu de teoria funcţiilor, de la care nu ştiu cine a învăţat ceva, ţinea să fie iubit, şi nimeni nu-şi lua examenele dacă nu-i făcea declaraţii de dragoste. Am fost tot timpul în război; nu m-a învins niciodată. Dar niciodată n-a încetat să-mi caute o parte vulnerabilă. În jurul lui se înghesuiau delatorii, se îmbuibau cu recompense şi burse. Nu-i puteai şti pe fiecare. Putea fi cel din dreapta sau cel din stînga. Într-o zi m-am pomenit cu unul, nici nu-l cunoşteam bine, venea rar la cursuri, totuşi lua examenele cu bile albe. Putea să le merite; nu ştiu. Mi-a făcut o demonstraţie de ură. Propunea coaliţie şi răzmeriţă. Nu-mi cerea asentimentul, nu se hazarda de la prima conferinţă. Voia doar să-mi afle starea de spirit. Îl ascultam sceptic, zîmbind

în mine. Dar mi-am spus că n-am nici o dovadă împotriva lui, că s-ar putea să fie de bună credință, și dacă s-a expus să-mi vorbească, înseamnă că îmi acordă încredere. A nu-i răspunde cu aceeași măsură ar fi fost o nimicnicie. M-am gîndit că spre a nu jigni un om, merită să-ți asumi orice riscuri... Totdeauna mi-am asumat riscurile!

— Tot n-am înțeles de ce-ai renunțat, stărui Maria.

— Nu mai puteam, cu zece oameni pe suflet. Am vrut să-i salvez, și nimeni n-are dreptul să mă învinuiască. Dar nimeni nu știe dacă n-a fost o greșeală. Trebuia să nu fi abandonat vasul! Așa cum era, pierdut, culcat pe o coastă, cu cîrma blocată, cu stîncile în față. Poate mai exista o scăpare. Nimeni nu poate să știe, dacă n-a mers pînă la capăt. Pentru cei zece oameni aveam datoria să nu abandonez, să mai aștept. Un sfert de oră. Zece minute. Cinci. Un minut. Poate se repara cîrma, poate nu eșuam. Nu știu nimic. Nimeni nu poate să știe.

Cîinele se repezi după o pisică, o fugări, gata s-o înhațe, cînd ea se salvă în vîrful unui gard, ascunsă în vița uscată. Se uita în sus, o simțea acolo, scîncea neputincios și gîfîia cu limba scoasă.

— Kodar, vino aici! Ce decădere, să fugă după o pisică! E păcat să ții în casa un cîine de vînătoare, dacă nu-l scoți să vîneze.

Erau deasupra vilelor de sub faleză. Maria se opri lîngă parapetul de piatră.

— Ai stat vreodată aici?

— Nu.

După o ezitare ea continuă.

— Cum arăta?

— Cine?

— Ea... Avea părul castaniu, cu cărare într-o parte?

— Nu.

— Era tunsă scurt?

— Nu.

Merseră mai departe, pe străzi care se îndepărtau de mare. Maria nu le cunoștea. Se opriră la o portiță de fier, cu zăbrele încrucișate în unghiuri ascuțite, apropiindu-se de un stil gotic.

— Aici e podul meu, spuse el, pe cînd străbăteau grădina din fața casei.

Intrarea reprezenta un adaos în flancul clădirii, un turn prismatic, care se sfîrşea în unghiul celor două ape ale acoperişului. Să nu fi fost îmbrăcat în viţă sălbatică, la fel ca faţada, ar fi apărut greoi, nescuzabil. Uşa reproducea stilul portiţei, prin baghete de lemn aplicate.

Pe o plăcuţă de metal, era gravat un nume, cu litere gotice. Maria îl înregistră mecanic, preocupată mai mult de căutarea care se vedea în toate aceste detalii. Să fi fost un stil, sau dorinţa de epatare?

Dincolo de uşă, se pomeni într-un spaţiu nu mai mare de un metru pătrat; doi oameni trebuiau să stea foarte aproape unul de altul. Era un ascensor, cu pereţii de stejar alb, bine ales, fiindcă făcea o impresie primitoare. Cîinele rămase afară, fără să protesteze. Maria apucă să-l vadă cum se intindea pe o bancă. Tot atunci, numele gravat pe plăcuţă se lumină în mintea ei şi îi apăru în faţă, toate literele deodată, cu un pocnet care o făcu să tresară, speriată.

— Ai obosit? Eşti puţin palidă, observă el, cînd ascensorul se punea în mişcare.

Pe drum, nu se priviseră, nici nu fusese destulă lumină. Îl vedea abia acum bine, şi i se părea că în celelalte rînduri nu înregistrase nimic din imaginea lui adevărată. Îl descoperea, cu un chip nou, se uita la el împietrită. Întîmplarea i se părea blestemată. „Nu se poate!" îşi spuse, incapabilă să-şi desprindă privirea din ochii lui, peste care se suprapunea numele de pe plăcuţă. „Nu-i admisibil! Ar fi o barbarie!" Nu mai avea sînge în obraji, nici în mîini, în picioare, nicăieri, în afară de inima alarmată, ale cărei bătăi i se părea că fac să vibreze pereţii ascensorului. Niciodată viaţa nu o pusese la o astfel de încercare, şi nici nu-şi închipuise că ar fi posibilă. Iţele erau împletite diabolic; picase între ele, ca peştii în plasă. Trebuia să se sustragă şi n-avea cum, îi lipseau şi puterea, şi judecata.

— Ce faci dacă se strică ascensorul? Nu există scară?

Exista scara comună a casei. Trebuia s-o găsească şi să coboare, repede, fără explicaţii.

Un pod, într-adevăr, cît toată suprafaţa clădirii, cu şarpanta vizibilă, cu grinzi şi căpriori, cu lucarne, cu spaţiul secţionat de paravane, aşezate în unghiuri felurite; dincolo de ele se bănuiau colţuri autonome. Era o

arhitectură mobilă, variabilă, fără limite. Singurul element unitar rămînea mocheta pusă pe jos, ca să ascundă o dușumea probabil neegalată, și care trecea pe sub paravane, ducîndu-și culoarea bej în tot spațiul.

Maria căuta din ochi scara; se simțea prizonieră. Rămase cu fularul la gît, și cu poșeta în mînă. El îi luă haina; nu înregistră locul unde o puse, deși îl urmărea tot timpul. Nu-și desprinse privirea de el, și cînd li se întîlneau ochii îi era imposibil să și-i ferească.

— O să începem cu luna, e mai accesibilă, spuse el, după ce se uită la ceas. Trebuie să așteptăm să se mai înalțe. Vrei să bei ceva?

Refuză, cu toate că avea mare nevoie. Știa că nu mai poate să plece, își pierduse mobilitatea, în toate sensurile; și pe-a gîndirii. Întîmplarea venea peste ea, ca un val de furtună; se simțea incapabilă să-l evite. Se așeză într-un șezlong; nu existau fotolii, nici scaune. Se aflau în spațiul mai mare, din centru. Numai șezlonguri, de interior, cu lemnărie de stejar afumat, cu pînza într-o singură culoare, oranj, care răspîndea în jur lumină solară. A treia culoare în obsesiile Mariei, după violet și galben. Îi veni în gînd cîmpul de rapiță, apoi iahtul lui Màrtin. Femeia micuță de la stînă, apoi Rafael. În seara asta ar fi putut să-i termine mulajul. Simțea o inspirație neliniștitoare, un amestec de panică și de euforie, datorită cărora ar fi putut să ajungă la o imagine finală. Două expresii, suprapuse, cea din portretul Terezei, și cea de pe fața lui, cînd cobora în barcă, seara, la plecare. Și-o fixase în minte și, scrutînd-o, înțelegea abia acum ce nu înțelesese nici el însuși; că în subconștient își lua rămas bun pentru totdeauna de la Tereza. Fiindcă în ochii ei scria despărțirea, și el citea și refuza să creadă.

Peste lumina oranj, veni un voal rece, albastru, însoțit de un tunet îndepàrtat, ca de la capătul lumii. Ridică ochii; văzu o fîșie îngustă de cer. În acoperiș, era încastrată o cupolă, și în bolta ei apărea, crescînd lent, o deschizătură. Tunetul, redus la un zumzet, provenea de la un electromotor invizibil. Sub fanta care secționa cupola ca un meridian, se desenă luneta imensă, pînă atunci ascunsă în umbră și în propria ei dimensiune, nebănuită. Dintr-o dată, interiorul acela nedefinit, făcut parcă din înăduituri căutate, dintr-o alambicare osten-

tativă, căpătă un sens demn, salvator prin precizie, ca o formulă matematică. Luneta, îndreptată spre spaţiul astronomic, cu densitatea lui rece, albastră, domina şi anula totul din jur. Decorul, aşa cum era, şi oricum ar fi fost, rămînea un mijloc de viaţă, un spaţiu mobilat, în care omul să poată trăi confortabil. Luneta reprezenta ceva peste traiul lui, dădea o justificare superioară existenţei, atesta material chinul omului de a căuta, de a descoperi, de a defini infinitul.

Lumina se stinse; rămase doar o lampă mascată, care trimitea o rază îngustă, pe colţul unei mese, la cîţiva paşi de postamentul lunetei. Omul se afla acolo, aplecat peste un vraf de cărţi, şi scria ceva, pe un bloc notes. Cifre, după mişcarea creionului. Atmosfera devenea prestigioasă. Maria se simţea intimidată. Observatorul nu era o improvizaţie de amator, şi omul nu i se părea un diletant, ci un cititor în stele. Îşi pusese ochelari, nu-i disimula ca pe un obiect care dovedeşte o infirmitate. Părea puţin gîrbovit, prematur şi inexplicabil, nu mai avea vigoarea lui masculină, vizibilă totdeauna şi mai ales la volanul maşinii. Maria nu înţelegea nimic şi nici nu se hazarda să întrebe. Începea să confunde astronomia cu astrologia, apoi cu magia. Se rătăcea în propria ei imaginaţie; dincolo de ignoranţă începea vraja. El îşi îndreptă spinarea, schimbă poziţia unui cursor, pe un tablou de comandă aflat pe zid, deasupra mesei, manevră o mică pîrghie, împingînd-o spre dreapta. Cu acelaşi zumzet înăbuşit, care i se păruse venit de departe, cupola începu să se rotească lent, odată cu luneta. Lumina albastră creştea, năpădită de scînteieri albe; stelele alunecau pe cer, tot mai palide, pînă ce nu se mai văzu nici una, ci doar o iradiaţie argintie, înghetată. Cupola se opri de la sine.

— Vino ! spuse el, întinzîndu-i o mînă, s-o conducă pe întuneric.

De sus cădea răcoare; Maria îşi strînse fularul la gît; părea o răcoare din cer. Podeaua pe care păşise începu să urce, la fel de lent cum se rotise cupola. Cerul se lărgea, în vreme ce iraidiaţia în creştere devenea tot mai rece. În fantă apăru luna, răsărind de sub orizontul metalic al cupolei, şi atunci ascensiunea se sfîrşi lin, fără nici o smucitură. Era primul pătrar, marginea din dreapta a lunii se estompa în nebuloasă. De sub plat-

formă se auzea tic-tacul unui orologiu, care, după sunet, părea de dimensiuni neuzitate. Deși insesizabilă, Maria avu senzația unei rotiri, care, prin mijlocirea lunetei, o lega de bolta cerului. Fără să întrebe, înțelese că orologiul pus în mișcare sincroniza timpul ei cu timpul aștrilor. Exista un unotimp, cum există un unison, o împăcare a universului. Descoperea treceri în abstract, pe care nu putuse să le prevadă. Unitimpul premergea infinitul.

— Nu văd nimic, spuse Maria.

În ocular era un cîmp alb, de-o sticlire incandescentă. O forță exterioară îi modifică poziția capului, și un ocean de aur îi inundă ochii. Înainte de a traduce impresia vizuală, descoperi mîinile bărbătești pe obrajii ei, tocmai în clipa cînd se îndepărtau, lăsînd-o liberă. În lunetă strălucea un fragment din marginea lunii, mărit pînă ce intra în realitatea cea mai apropiată. Nu-i venea să creadă; ar fi putut să-l atingă cu mîna. Nu mai existau distanțe cosmice; după unitimp, se năștea un unispațiu, un salt total în nesfîrșire.

— Nu-mi închipuisem ! bîigui Maria.

Uitase orice altceva, în afară de prezența omului, alături. Îi auzea respirația, aproape, îi atingea puțin urechea, o simțea caldă și sănătoasă.

— Cum pot trăi oamenii fără să știe, cînd e atît de ușor să afle? ! Îți mulțumesc, n-aș fi crezut. E un fel de vis, numai că mă recunosc foarte bine.

Stătea lipită de el, brațul lui îi atingea sînul drept. Maria avea repulsie de orice atingere străină; în aglomerații își apăra acerbă spațiul minim în care să existe ea singură, fără nici o imixtiune; îi trebuia măcar un centimetru de aer între ea și lume. Nemișcat, în repaus, brațul lui era totuși vibrant, parcă sub tensiune și îi transmitea o senzație bună, de odihnă, o mulțumire întrebătoare. Mulțumirea aceasta neașteptată, necunoscută, o îndemna și-o îndreptățea să afle ce o să mai fie. El se aplecă înainte și învîrti o manivelă. Cu mîna dreaptă. În mișcare, brațul stîng își mări apăsarea. Ea îl acceptă, printr-o cedare elastică.

Luneta se deplasase în altă parte a lunii. Apăruseră munți și cratere. Umbrele făceau vizibile înălțimile, ca într-o imagine stereoscopică. Parcă recunoștea ceva

din această gegografie, o văzuse la televizor, dar fără claritate şi la o scară infimă.

— Aici au fost oamenii?

— Da; la prima debarcare pe lună.

— I-ai urmărit? Vreau să spun, te-ai uitat la zona unde erau ei atunci?

— Da. Şi am proiectat acolo imaginea lor. La timpul prezent, înţelegi? Simţi că îţi pierzi judecata. Rămîne numai imaginaţia, ieşită din dimensiunile ei, dementă, exasperantă. Oamenii respiră, văd, înţeleg, vorbesc, fac pe alţii să înţeleagă, şi toată lumea înţelege, cu ochii în televizoare, cu urechea bombardată de comunicate şi de comentarii mai mult decît neghioabe. Dar cîţi se gîndesc că realitatea aceasta, dovedită şi confirmată pe toate căile, pînă la cea mai concludentă, imaginea directă, e de fapt imposibilă? E o derulare cu încetinitorul, atît de lentă, că ne dă senzaţia unei carecare durate. Durata, raportată la timpul cosmic, e atît de infimă, că în ea nu se poate înscrie o realitate. Ea există doar în noi, şi dispare odată cu conştiinţa noastră.

— Şi fotografiile? Şi rocile? Ele rămîn!

— Dar nu extind timpul.

— Nu înţeleg! bîigui Maria. Oamenii au fost acolo.

Braţul se îndepărtase, făcînd-o să se trezească. Nu-i putea urmări raţiunea, i se păru că divaghează, atins de o boală a imaginaţiei. Dar n-avea drepul să tragă concluzii împotriva lui, el gîndise ceea ce voia să spună, pe cîtă vreme ea era ignorantă. Fragment după fragment, luna trecea prin lunetă. Unele locuri i se păreau iarăşi cunoscute; încerca să plaseze în centrul lor oamenii care le exploraseră şi simţea că îşi pierde judecata. Nu ştia cum, poate că el avea dreptate.

Îl simţi iar alături şi-i auzi glasul. Nu voia s-o convingă, vorbea pentru el însuşi, pe ea luînd-o doar martor.

— Există un avion care în curînd va merge de la Paris la New-York în două ore. Primul zbor peste Atlantic a durat de optsprezece ori mai mult. Nu mă duc pînă la vremea caravelelor lui Columb. Omul, care de la treizeci şi şase de ore a ajuns la două, are să se oprească aici? Nu-i posibil, e în contradicţie cu toate legile umane. Are să reducă timpul la o oră, la treizeci de minute, la cincisprezece, la un minut, apoi la zero timp.

— Mi-e imposibil să înțeleg, spuse Maria.

— Nu se poate înțelege decît cu o suprarațiune. Dacă pămîntul nu va sări în aer în clipa aceea, atunci timpul va începe să se deruleze invers. Și noi, cei morți, vom învia, vom întineri, ne vom reîntîlni, ne vom urî, ne vom iubi, ne vom despărți și ne vom duce în necunoscut, de unde veneam cînd ne-am întîlnit întîi. Vrei să ne întoarcem pe pămînt?

Maria n-ar fi vrut, dar nu era stăpînă pe timpul lui. Podeaua începu să coboare; el se duse la masa pe care ardea lumina.

— Ai dorit să vezi inelul lui Saturn.

Nu uitase. Își pusese iar ochelarii, părea iar gîrbov, cînd mai înainte îl simțise atît de tînăr. Care era înfățișarea lui adevărată? Avea un pact cu diavolul?... Podul semăna cu laboratorul lui Faust.

Se dezmetici deodată; trebuia să plece înainte ca el să revină, dar unde putea fi scara? Cupola începu iar să se rotească, la dreapta; se opri singură, înainte de a parcurge un sfert de cerc. La douăzeci de grade mai sus decît luna, Saturn apărea cu mult deasupra orizontului format de baza cupolei. Podeaua nu mai trebuia ridicată, ci numai schimbată înclinarea lunetei. Maria rămase însă cu impresia, păstrată de rîndul trecut, că are un gol dedesubt și ar putea să se prăbușească. El îi cuprinse iar capul în palme, s-o orienteze, și ea avu iar senzația unei forțe coborîte din spațiu. Imaginea planetei venise atît de aproape, că părea un trucaj optic, un diapozitiv proiectat de o lunetă gigantică pe un ecran albastru. I se opri respirația.

— E tot ce-am văzut mai ciudat pînă astăzi! Să nu-mi vorbești de gravitație. Nu vreau să admit explicații. Cine e prizonierul celuilalt? Globul, sau inelul? Să nu-mi spui că sînt liberi și prizonieri, și unul, și altul.

— Dacă brațele mele te-ar cuprinde acum, cine ar fi liber, și cine ar fi prizonier?

Maria aștepta, înlemnită. Ea voise? Îi auzea respirația, lîngă ureche; nimic nu-i repugna, nici ea însăși. Brațele lui se ridicară, îi trecură pe după umeri, se arcuiră și se uniră în față, fără s-o strîngă. Le simțea numai apropierea. Îi rămînea libertatea să se aplece și să scape, dar nu putea să se hotărască, și nici nu credea că ar mai fi putut să-și păstreze echilibrul, dacă

se lipsea de sprijinul braţelor. La prima mişcare, făcută fără să-şi cunoască intenţia, o mişcare nedefinită, nejustificată, îşi simţi pasul în golul inexistent şi alunecă pe spate.

40

LA DOUĂSPREZECE noaptea pleca ultimul tren. Maria străbătu peronul, uitîndu-se pe la ferestrele vagoanelor. Nu căuta pe nimeni; se întreba de ce pleacă oamenii noaptea. Ea una nu avea altă soluţie; trebuia să se rupă din decor şi puţin din ea însăşi. Nu putea rămîne acolo. Nu-i repugna nimic, dar trebuia să plece. Destinderea fusese neaşteptată şi atît de întreagă, că părea o jignire din partea naturii. Nu admitea ca un om de care se temea, pe care trebuia să-l urască, să ajungă într-o singură seară la înrudirea cea mai deplină, a sîngelui de aceeaşi formulă.

— Nu sînt făţarnică. A fost foarte bine; îţi mulţumesc. Acum mă duc fuga.

Era ora unsprezece şi jumătate. Stătea lipită de el de două ceasuri, cu o mulţumire încă neobosită. Însă pe măsură ce i se destindea trupul, i se crispa inima. Nu putea fi vorba să-l învinuiască. Nici ea nu se simţea vinovată. Dar ceva rămînea indamisibil. Se îmbracă pe întuneric; prin fanta cupolei venea frig şi umezeală. Saturn cu inelul lui se rotea în spaţiu.

— Cum ai să pleci noaptea?

— Trebuie!

— Atunci am sà te conduc.

— Nu se poate.

Jos, pe bancă, aştepta cîinele, bosumflat, cu botul pe labe şi cu ochii ascunşi sub urechi. Privi încă o dată plăcuţa, cu gîndul că poate se înşelase. Dar nu mai avea nevoie de nici o confirmare; îl recunoscuse. Ar fi trebuit să-l recunoască de mult. Acum îşi dădea seama că n-ar fi fost greu. Din două replici, cel puţin una îi dezvăluia personalitatea.

— Cînd am să te mai văd?

Nu trebuia să-l judece. Întrebarea era obligatorie și nu putea fi pusă decît direct, fără nici o subtilitate. Nu trecuse nici o jumătate de oră de cînd omul acesta o ținuse în brațe. Nu există cale mai simplă și mai sigură ca doi oameni să înceteze de-a fi străini unul altuia. Nu-i putea răspunde la fel de direct cum fusese întrebarea.

— Nu știu. Am să te caut. Dar dacă nu vin, te rog să nu întreprinzi nimic. Înseamnă că există o piedică. Îți mulțumesc; a fost o seară frumoasă!

Fugí la gară; nu era departe și numai acolo putea găsi un taximetru în timpul nopții.

În apropiere se construia un bloc; pînă acum avea patru etaje, dar după macaralele foarte înalte, se vedea că o să crească mult deasupra orașului.

Se gîndise să meargă acasă, și acolo să-și pregătească defensiva. Ajunsă în fața gării, își dădu seama că ar fi fost prea aproape pentru o retragere; trebuia să aibă iluzia exodului. Fiindcă omul era Marcus Mecarian! A cărui semnătură o văzuse de atîtea ori pe radiograme! Care dădea dispozitii comandanților de pe o sută treizeci de vapoare! Punea rezoluții semnate cu inițialele M. M. O asemenea rezoluție o făcuse, după speranțe năruite, să ajungă în casa lui astă seară. Socotea că-i nescuzabil, dar nu regreta. Nici unul nu avea vreo vină. Trebuia ca el să nu afle; altfel s-ar fi socotit degradată.

Merse pînă în dreptul locomotivei; mai erau șapte minute. Nu-i venea să se urce în tren, avea nevoie să simtă solul sub picioare, după ce plutise în aer toată seara. De sub blindajul prismatic se auzeau motoarele, ritmic, sugerînd o certitudine continuă. Zgomotul și trepidația care făceau să vibreze aerul, altădată ar fi enervat-o. Acum îi dădeau o mulțumire dureroasă; trepidația ei era mai mare. Avea nevoie de o ciocnire, de o deraiere, fără victime și pagube; s-o privească numai pe ea, s-o zgîlțîie, s-o brutalizeze.

Mecanicul o privea de sus; era un bărbat matur, cu o fizionomie energică. Nici nu s-ar fi putut altfel; locomotiva cerea forță, spre a fi stăpînită. Se vedea că mecanicul i-ar fi zîmbit și i-ar fi spus o vorba. Nu îndrăznea. I-ar fi spus ea ceva, să-l încurajeze; trebuia sà comu-

nice negreşit cu oamenii, dar nu rămînea timp. Un impiegat veni şi îi dădu mecanicului o hîrtie.

Compartimentul era gol; nici în restul vagonului nu se vedeau prea mulţi oameni. Pe coridor, un băiat cu plete şi o fată cu minijupă stăteau contopiţi, ea mai posesivă decît el, şi fumau din aceeaşi ţigară. Poate împărţeau multe, dar se vedea că nu sînt destinaţi să meargă împreună pînă departe; se foloseau unul de altul, în timp ce căutau altceva. Maria rămase pe coridor; trebuia să fie între oameni, cu orice risc; în lipsa altora, să accepte perechea dubioasă.

După ce o studiase un timp, fata veni la ea. Era îmbrăcată şleampăt, cu fusta sucită într-o parte; avea o haină de vînt, descheiată, şi sub ea o bluză, cu toţi nasturii smulşi. Dacă întindeai mîna dădeai de sîni. Nu făcea impresia că le acordă importanţă şi că s-ar feri de un atac, indiferent al cui.

— Ai o ţigară? întrebă fata.

În timp ce-i întindea pachetul de ţigări, Maria o privi de aproape. Nu era urîtă şi nici nu părea atît de dezmăţată pe cît făcuse impresia. Avea cearcăne mari, negre, sub ochii de un verde sumbru, de unde se năştea un aer de încruntare. Părul îi atîrna în laţe încîlcite, răvăşit de mîinile băiatului. Nu-şi dădea osteneala să şi-l aranjeze şi poate nici n-avea pieptene. Se cunoştea că-i obosită. Cu toată dezinvoltura, putea să fie o timidă şi brava, ca să fie în pas cu generaţia.

— Mulţumesc, spuse, înapoind pachetul, după ce luase din el două ţigări.

Una o aruncă băiatului, la trei metri, şi el o prinse îndemînatic. Nu se apropia; în afară de ţigara căpătată, părea că nu-l interesează altceva. Fata o privea pe Maria.

— Cum te cheamă?

— Nu sînt de vîrsta ta.

— Nu fi scîrboasă! Am venit fiindcă îmi eşti simpatică.

În ciuda îmbrăcămintii neîngrijite, făcea impresia că e foarte curată; emana un miros proaspăt, puţin citric, nesenzual, în contradicţie cu carnaţia ei mult şi prea direct îmbietoare.

— Hai să facem pace, reulă fata. Dacă nu vrei să-mi spui cum te cheamă, am să-ţi spun Mimi. Cîţi ani ai?

Ar fi fost ridicolă să nu răspundă. Ridică din umeri.

— Douăzeci și opt.

— Nu pari atît de bătrînă. Și ce faci pe nebuna!? Eu am douăzeci și patru. (Se întoarse spre băiat.) Petru, vino încoace, prezintă-te frumos. Ea e Mimi.

— Ai mai multe țigări? întrebă băiatul.

— Ne-au rămas numai șase; n-am prevăzut că am să vă întîlnesc.

Fata explică numele băiatului:

— Îl cheamă Petre, toată ziua. Își spune Petru, i se pare mai nobil. Petre sau Petru, tot necredinciosul rămîne.

Băiatul rectifică:

— Mă confunzi cu Toma.

— Așa? Dar Petre ce-a făcut?

— S-a lepădat cînd a cîntat cocoșul a treia oară. Ce facem cu țigările?

— Le împărțim frățește, răspunse Maria. Cîte două fiecare. Sînteți studenți?

— Da, în ultimul an, la electronică.

Poate nu mințeau, poate își luau și examenele. Fumau toți trei, într-o asociație inexplicabilă.

— De unde veniți?

— Ne-a fost dor de mare. Am venit ieri dimineață și am colindat tot litoralul, de la Tuzla pînă la Vama Veche. Pe jos. Nu contează că n-aveam bani de autobuz; am mers pe jos de plăcere. De ieri dimineață n-am stat locului nici jumătate de oră.

— De ce vă place marea? întrebă Maria.

Băiatul și fata se uitară unul la altul.

— Cum adică de ce ne place? Trebuie să fie un motiv? Marea există ca să placă oamenilor.

Era fanatism. Maria nu putea să-l combată, decît cu precauție.

— Înțeleg, vara, cînd stai la plajă.

— Mă dezamăgești! spuse fata.

Trăgea din țigară, posomorîtă. Nu-i mai plăcea conversația. După ce sfîrși țigara, se uită pe geamul compartimentului. Maria tocmai voia să intre. Se simțea obosită și nu-și găsea nici un rost între ei.

— Ne dai voie să stăm și noi aici? Ești singură.

Își propusese să fie între oameni. Îi pofti să intre. Se așeză la fereastră, cu spatele în direcția mersului,

ca să vadă luna. Totdeauna îi plăcuse să privească luna din tren; cît timp se vedea, pînă apunea sau pînă se făcea ziuă. Nu putea să doarmă, şi aşa, noaptea, în loc să fie chinuitoare, trecea ca o poezie.

Luna coborîse pînă la orizont; gonea printre arbori, se poticni şi căzu după un dîmb, dar reapăru curînd, balansîndu-se, fără stabilitate.

Băiatul şi fata se aşezară în faţa Mariei. Ea îşi lăsă capul neţesălat pe umărul lui. El o încercui cu braţul, îşi vîrî mîna în despicătura bluzei, cum ar fi vrut să-i încălzească şi să-i apere sînii şi numaidecît adormi. Îi vedea în lumina roşiatică a lunii care nu mai avea mult pînă să apună. Dormea şi fata, cu gura întredeschisă, scoţînd un şuier împăcat, atît de subţire, că semăna cu un piuit. Nimic nu părea real, în afară de zgomotul trenului.

Nu-i trezi; coborî repede. Avea timp un sfert de oră să-şi ia bilet de înapoiere. Mergea grăbită, nu se uita la nimeni; oricît de mulţi oameni forfoteau în jur, rămînea tot singură. Găsi trenul pe o linie vecină, se duse iarăşi la locomotivă, ascultă mersul motorului, se uită la mecanic. Observîndu-i privirea, mecanicul începu să se înfoaie şi să se umfle în guşă. Era ora şase dimineaţa. Prea îşi făcea iluzii din zorii zilei! Maria îi întoarse spatele.

Ajunse la prînz; mersese douăsprezece ore încontinuu. După ziua luminoasă din ajun, cerul se acoperise de nori. Îi părea bine, soarele n-ar fi avut justificare.

Peste noapte blocul de lîngă gară mai crescuse cu un etaj. Privi macaralele înalte, cu eşafodajul atît de inconsistent, încît nu păreau în stare să ridice vreo greutate şi te aşteptai să se prăbuşească. Le privi îndelung, cu capul pe spate, pînă ce începu s-o doară ceafa. Mişcarea aceea pe sus îi dădea ameţeală. Luă autobuzul pînă la capătul liniei. Fără să vrea, se uită la parcajul de lîngă barul lui Max. Nu se vedea nici o maşină, nici nu se aştepta să fie. N-avea de ce să se grăbească; ieşi pe plajă, sub fereastra unde fusese ieri după-amiază. Recunoştea locul unde făcuse semne în nisip. Evita să ridice ochii, deşi nimeni nu putea s-o spioneze. Înăuntru poate nu era decît Max, făcînd pasienţe. Se întoarse brusc şi privi fereastra. Îşi readuse în suflet atmosfera din ajun, clipa cînd îi văzuse acolo şi îşi luase obrajii

în palme. Era un gest copilăresc, de surpriză şi bucurie. N-ar fi fost în stare să şi-l înfrîneze, chiar dacă ar fi ştiut că se trădează. Trebuia să se întîmple cum se întîmplase, dar rămînea inadmisibil. Acum fereastra era goală, iar ea se simţea moartă.

Îşi continuă drumul pe plajă. Ce se întîmplase cu pescăruşii? Să fi migrat, ca niciodată? Nu se vedeau decît corbi morţi, terciuiţi şi decoloraţi, putrezind pe nisip.

Maria se aşeză pe Calul de Salcie. Nu era la al doilea ei bărbat, exista un număr, i se părea impudic să-l precizeze. Ar fi fost o reactualizare, după ce îi anulase. Nu-l ţinea minte decît pe Alber, fiindcă el îşi făcuse loc în viaţa ei metodic şi răbdător; pînă ce îi ocupase toată suprafaţa. Îi fusese deajuns, iar uneori chiar prea mult; trebuise să se apere, să se refuze, ca să nu treacă dincolo de spaţiu, unde încetează vibraţia. După o seară de dragoste, avea nevoie de timp, zile, spre a o dori iarăşi. Iar acum, cînd nu se împlinise ziua, după o noapte de nesomn, după ceasuri de frămîntare, dorea din nou, cu respiraţia gîtuită, cum nu dorise niciodată, cu localizări precise. Îşi simţea trupul parcelat, şi fiecare zonă îşi reclama tipul ei de satisfacţie, derivată din senzaţii diferite.

Crezuse că de la doi bărbaţi înainte nu mai e nimic de comparat. E un mai mult sau un mai puţin. Dacă le pui alături obţii o medie. Acum, între senzaţiile ei, pe care le crezuse exersate complet, apăruse o surpriză; nu ceva nou, ci un total. Un alt cuvînt n-ar fi definit mai bine uimirea care pusese stăpînire pe fiinţa ei, de la prima atingere. Tot se simţise poate vreodată, în crîmpeie difuze, acum se concentra într-un fluviu de senzaţii, şi dincolo de ele apăreau altele, inedite. Era tot ce cunoscuse în trecut, iar pe deasupra altceva, cum nu bănuise că există. Fusese mai întîi atingerea braţelor; cînd le simţise încercuind-o, nici o raţiune nu i-ar mai fi îngăduit să se lupte. Putea să scape, oricînd, pînă în ultima clipă, fiindcă nici unul din gesturile lui nu era ireversibil, iar între un gest şi altul îi dădea răgazul să judece. Din loialitate, sau fiindcă o ştia sigur înfrîntă? Dar de ce înfrîngere, de ce victorie, cînd nu-i despărţea nici o inamiciţie?

Maria credea, influenţată de concepţia unanimă care se propagă între oameni, uneori fără cuvinte, că virilitatea implică o manifestare de forţă şi aştepta lupta, puţin speritată, deşi dornică s-o înfrunte. Nu înţelese în primele clipe; era pace şi muzică. Altceva decît fusese vreodată; decît ar fi putut să-şi imagineze. Forţa lui se dovedea de altă natură, decurgea dintr-o continuitate calmă, şi demonstraţia se făcea prin persuasiune. Nu printr-un marş războinic, ci printr-o călătorie, prin peisagii schimbătoare, prin anotimpuri, de la arşiţă la ninsoare, pe cîmpii şi pe coline, pe povîrnişuri, fără prăvălire, fără timp şi fără altă măsură, ceva care putea să nu se mai termine. Sentimentul ei dominant, după uimire, era nedumerirea. Începea să înţeleagă abia acum, cînd trecuse o noapte şi călătorise patru sute de kilometri cu trenul. Nici o beţie nu o dusese atît de departe, lăsîndu-i în acelaşi timp amintiri atît de clare. Dragostea îi apărea disecată, expusă în toate piesele, explicit şi cu luciditate, încît nimic nu rămînea confuz sau fără înţelesuri. „Dar ce nevoie aveam?" se gîndea, stînd zgribulită pe Calul de Salcie. „De ce trebuia să descopăr atît de tîrziu o altă viaţă?" Se ridică, revoltată. Cum de mersese atît de departe? Omul de aseară, pe care îl cuprinsese cu braţele, care îi arătase drumul spre aştri, era un duşman, fără să ştie. Neputînd să se apere de el, şi neputînd să fugă, trebuia să se ascundă.

Porni repede spre casă, uitîndu-se bănuitoare în şosea, printre dune. I se părea că e urmărită. Se duse sus, dezveli mulajul şi începu să-l maltrateze, fără furie. Lutul trecea de la o formă la alta, ca norii duşi de furtună; nu se putea opri la nici una. Nu mai ştia ce urmărise, ce voise să spună; se zbuciuma să-şi caute amintirile.

Colegul aflat în tură urcă scările, ciocăni la uşă; îi aducea o radiogramă.

— Pune-o pe masă! spuse Maria.

Era murdară de pămînt; îi părea bine că exista un motiv să nu citească radiograma. Codul lor nu era suficient să-i comunice întîmplarea de aseară.

În timp ce lovea în lut cu pumnii, adîncindu-l într-o parte ca să crească alături, compunea în gînd un mesaj pe care ar fi vrut ca el să-l poată citi astăzi, înainte de a

cădea noaptea. Era în a treizecea zi după ce se terminase calendarul. Treizeci de zile pămîntul fusese iar nebuloasă. Îl regăsise aseară, dar era un pămînt interzis. Neputîndu-se opri la el, trebuia să rătăcească. „Mi-ai spus odată, și te-am crezut, că nu poate fi dragoste mai curată și mai frumoasă, decît aceea izvorîtă din tristețe. O tristețe comună, care leagă pe oameni mai bine decît bucuria. Dragostea fără mîine, fără timp; a clipei cînd nu mai există nimic pe lume, decît cele două tristeți acordate. Dragostea care se numește nu iubire, ci solidaritate, dusă pînă la ultima ei consecință, a contopirii. Te-am crezut, fiindcă eram tristă cînd te-am întîlnit prima oară. Nu te-ai gîndit cît am să fiu de tristă în lipsa ta, tu care m-ai învățat că mîngîierea se găsește lîngă un bărbat la fel de trist ca tine? L-am întîlnit aseară, și timp de două ore m-am simțit liberă, ca pe vremea cînd făceam plajă în pielea goală, departe de oameni, înainte de a fi apărut tu și a mă face să-mi dau seama că singurătatea mea însemna tristețe. Îți sînt recunoscătoare pentru ce m-ai învățat. Mi-a prins bine".

La șase veni Dia.

— Te-am căutat. Unde ai fost aseară?

— Ți-am lăsat un bilet în ușă.

— L-am găsit, dar tot nu știu unde ai fost.

O privea iscoditoare; nici nu băgase de seamă în ce stare ajunsese mulajul. Căuta altceva. Descoperi radiograma de pe masă.

— Ce-ți spune?

— N-am citit-o.

— Haida-de! Înseamnă că aseară erai undeva unde ți-a fost bine!

Maria s-ar fi înroșit, dacă ar fi trebuit să dea socoteală. Îi fusese bine, acesta era cuvîntul, pe care îl ocolise pînă acuma.

— Pot s-o citesc eu? întrebă Dia.

Refuză. Nu voia să arate cît i-ar fi fost de indiferent s-o citească. „Bărbații ne rănesc, se gîndea, și noi îi apărăm, drept răsplată". Dia nu trebuia să știe cît îi era Alber de departe.

— Ți-am adus raci proaspeți, spuse Dia. Am să-i pun la fiert mai încolo. Ți-am adus și două sticle de vin, alb și roșu. Mi le-a dat Tulip pentru tine. Te salută. Pot să rămîn cu tine diseară?

De cînd Maria fusese bolnavă, Dia dormea de multe ori la ea, cel puţin sîmbăta seara, cînd a doua zi nu avea şcoală.

— Mi-e urît singură, continuă Dia, fără să privească mulajul. Nu ştiu de ce nu mă mărit. Măcar de încercare.

— Mărjită-te şi taci!

— Pot să plec, dacă te enervez. N-avea grijă, mai întîi îţi fierb racii.

De ce nu i-ar fi mărturisit? Cînd se gîndise că ar putea rămîne singură, i se făcuse silă de viaţă. Astă seară trebuia să-i fie cineva alături. Nu mai putea să plece încă o dată cu trenul.

— Nu te teme! reluă Dia. Fii sigură că n-am să te întreb nimic. Dar ştiu că ai avea ce să-mi spui!

Se întinse în pat cu diascopul la ochi. Imaginile care se succedau îi stîrneau exclamaţii, trei superlative: fantastic, fabulos, nemaipomenit, extrase cu puţină ironie, cu puţină simpatie pentru spiritul vremii, din adevăratul ei vocabular, mult mai bogat, pe care însă îl folosea cu discreţie, sau cu zgîrcenie.

Urmă o pauză neprevăzută, în jurul a vreo patru diapozitive.

— Ia te uită! exclamă, după ce le reluase de cîteva ori, comparîndu-le, febrilă şi intrigată. A intrat un tip pe fir! Helga ta nu-i uşă de biserică. Se pregăteşte să-şi înşele logodnicul.

Conveniseră între ele că erau prea tineri să fie căsătoriţi. Aşa aventura lor extraordinară devenea şi mai palpitantă.

— Vino să vezi! continuă Dia. E o descoperire. Încurcă-i drace!

Dia tot nu observase ce făcea Maria cu mulajul. Sări din pat şi-i puse diascopul la ochi.

— Asta-i fotografia numărul unu. Priveşte!

Apăreau împreună, băiatul şi Helga, avînd în spate o perdea imensă de apă. Maria recunoscu cascada Niagara. Îi văzuse în sute de diapozitive, îi cunoştea ca pe nişte prieteni, îşi dădea seama de starea lor sufletească după fizionomie. De obicei rîdeau, unul mai voios decît celălalt, luîndu-se la întrecere în fuga lor după bucurie. Băiatul rîdea şi acum, ca de obicei, însă Helga zîmbea reţinută; dispăruse veselia comună, zîmbea cuiva din afara cadrului.

— Numărul doi ! anunţă Dia, schimbînd diapozitivul. Sper că le-am pus în ordinea cuvenită. Bine ar fi fost să le numeroteze.

Acum era Helga singură, cu zîmbetul de adineaori. Niciodată nu apăruse atît de timidă.

— Urmează numărul trei. Poftește și explicația ! El e tipul !

Un tînăr ocupa locul fetei în peisaj. Ai fi spus că lumea e plină de oameni frumoşi. În diapozitivele lor nu apăreau personaje mai prejos de ei. Nu fotografiau pe oricine, îi alegeau, cum alegeau şi decorul. Tînărul din noua imagine era mai în vîrstă, aproape matur, putea să se apropie de treizeci de ani, deşi avea încă un aer fragil; dar dincolo de el se simţea viitorul lui triumf. În ce-avea să triumfe? În meciuri de fotbal, la curse de motocicletă, de automobil, în război? Venea dintr-o lume sudică, spre deosebire de ei, era un meridional de tipul înalt, apărut în ultimele decenii, poate un sicilian, cu părul gofrat, căzut în faţă, acoperindu-i fruntea, pînă în sprîncene, lăsînd doar o dungă de piele, cu o lumină ca dinainte de-a răsări soarele. Avea ochii negri, pe un glob care în loc să fie alb, părea aproape albastru. Purta o haină de antilopă în culoarea tutunului, peste o bluză argintie, metalizată, ca o cămaşă de zale, suplă şi fină. În mînă avea o pereche de ochelari de zbor, pe care îi ţinea de cureluşa elastică. Zîmbea cu ochii puţin aplecaţi, timid, un zîmbet înrudit cu al Helgăi; i se vedeau dinţii, atît de regulaţi şi albi, că păreau o reclamă.

— Legea contrastelor ! comentă Dia. Iată documentul următor, numărul patru !

Se vedeau unul lîngă altul, Helga şi noul venit, bătuţi de soare şi de vînt, amîndoi cu părul în ochi, privindu-se pe sub sprîncene, fără îndrăzneală, cu zîmbetele dinainte, egale şi simetrice. În braţul fiecăruia se descifra o mişcare începută şi oprită la jumătate; părea că voiseră să se apuce de mînă, dar renunţaseră.

— Acum uite şi justificarea ! continuă Dia.

În diapozitivul următor, lîngă maşina roşie, cu liniile rotunjite într-o eleganţă cuminte, apărea un monstru mecanic, atît de exploziv, că putea să te sperie. Compartimentul motorului ocupa aproape jumătate din lungime, dînd impresia unei forţe de penetraţie irezistibile. Maşina era făcută să învingă aerul, şoseaua şi lumea.

Un parbriz înclinat mult adăpostea cokpitul decapotabil, în care nu încăpeau decît doi oameni, cu toată risipa de dimensiuni a caroseriei.

— Mustang! spuse Dia. Ştii ce înseamnă? E un cal sălbatic din America. Maşina îl reprezintă foarte bine. Şi tipul nu-i mai prejos. Pare timid, dar cred că dacă îl stîrneşti, poate să sară toate obstacolele.

Dia revenise la fotografia tînărului, apoi se întoarse iar la cele două maşini. Maşina roşie părea învinsă. Mariei îi părea rău, ca după o fiinţă apropiată, care murise.

— Lasă-mă să lucrez, spuse, întorcîndu-se la mulaj şi dîndu-i un pumn în torace.

Dia se întinse în pat şi continuă să privească diapozitivele. Tăcea contrariată şi manevra clişeele, înainte şi înapoi, tot mai nedumerită, pînă ce spuse, cu dezamăgire:

— Îmi pare rău, dar n-a ieşit nimic. Tipul nu mai există. Helga ta a avut o aventură de o zi. Cum să nu-ţi pierzi capul cînd alături se prăvălesc munţi de apă? Niagara trebuie să fie foarte excitantă. Stai!

Sărise în picioare şi privea mulajul, iluminată.

— Dă-te la o parte! Să nu te mai atingi de el!

— Nu-i gata! ripostă Maria.

— Nici nu trebuie. Lasă-l aşa. Nu ştiu ce i-ai făcut. Nu seamănă, dar ceva sare în ochi, ceva al lui Rafael.

Maria se duse să se spele pe mîini. Dia se aşeză pe marginea patului; nu putea să-şi ia ochii de la mulaj. Îl privea gînditoare, legănîndu-şi încet capul, cu mişcarea balansoarului.

— Trebuie să-l vadă Tulip. Ce-ai făcut tu aici e un mister. Ce-o fi în capul tău? Acum îmi dau seama că nu te cunosc de loc. De ce-ai renunţat la sculptură?

Maria nu răspunse. Îşi ungea mîinile cu glicerină. Dia se duse să fiarbă racii. Peste o jumătate de oră şedeau faţă în faţă, la masa din bucătărie. Între ele era un ceaun plin cu raci roşii. Dia turnă vin alb în pahare.

— Dă-o dracului de treabă! izbucni. E sîmbătă seara, toată lumea petrece, şi noi stăm aici, singure, ca nişte proaste!

Se răzbuna pe raci, îi decortica repede, cu dexteritate, nelăsînd să se piardă nimic din ce era comestibil. Deşi nu mînca lacomă, se vedea că îi savura cu deliciu,

avînd anulate toate simţurile, în afară de cel gustativ şi olfactic.

— De ce sîntem atît de singure, Maria?

— Eu nu mă simt singură.

— Minţi de-ţi îngheaţă vinul în gură!

41

MARIA RĂMASE ASCUNSĂ în casă o săptămînă. Din cînd în cînd spiona şoseaua. În a doua săptămînă se duse în golf, unde întîlnise prima oară omul cu cîinele. Îi spusese să n-o caute, dar cum avea răbdare? Nu se simţea jignit de tăcerea ei atît de prelungită? În seara lor, el vorbise de riscul în dragoste. Ce mai aveau să riişte, la sfîrşit, cînd totul fusese făcut? Îl întrebase, nedumerită:

— Care ar putea fi riscul tău?

— Să nu-mi placi.

— Nu ştii de pe acum?

Începea să-i fie şi frică.

— Nu; abia peste zece zile; e perioada mea de incubaţie.

Există o perioadă de incubaţie, Maria recunoştea. Nu se gîndise. Incubaţia la ea era mult mai lungă.

— Şi care ar putea fi riscul meu?

— Să nu-ţi plac.

Putea să fie într-adevăr un risc; acela de a fi făcut o experienţă nereuşită. O poţi repeta la infinit? Care-i soluţia, ca să nu te fărîmi? Să te amăgeşti? Să-ţi construieşti satisfacţia, să o storci din imaginaţie, cum ai stoarce apă din stîncă?

— Ai dreptate, e un risc.

— De ce l-ai acceptat? S-ar putea să ai remuşcări.

— L-am acceptat, fiindcă e mai bine să ai remuşcări, decît regrete. Nu-i o vorbă a mea; o ştiu de mult.

Azi n-avea nici remuşcări, nici regrete. A zecea zi trecu fără să-i dea importanţă. În a unsprezecea zi începu să fie neliniştită. Seara, după căderea întunericului, se duse la barul lui Max, tupilîndu-se. Maşina

nu era afară; erau altele. Odată cu primăvara, începea să vină lume din oraş. Se furişă pe sub zid, pînă în faţă, şi spionă fereastra. Inima îi bătu, revoltată şi dezamăgită. Altcineva ocupa masa, o pereche la jumătatea vîrstei, caraghioasă şi plictisită. Ea căsca, iar el se juca distrat cu chibriturile. Nu erau singurii pe pămînt în categoria lor dezolantă, mai văzuse mulţi ca ei, şi lumea mergea înainte.

Seara reciti scrisorile lui Alber; fără să ştie, îşi căuta trecutul, nu ca să-i redea viaţă, ci să-l compare. Nu ajunse la nici o concluzie, fiindcă termenul de comparaţie, prezentul, rămînea confuz.

Ziua următoare, în tura de dimineaţă, între radiogramele expediate de Direcţia Navigaţiei, una se adresa agentului de la Valparaiso. Saturn intrase în port de două zile. Minţile iscoditoare găsiseră marfă pentru Cuba. Vaporul nu pleca gol! Direcţia Navigaţiei părea satisfăcută. Era datoria ei să-şi exploateze vapoarele cît mai bine. N-ar fi fost de crezut la un om care noaptea sondează cerul. Mecarian! Generaţii de armatori şi negustori, în orientul Mediteranei. Transportul mărfurilor cu vaporul şi caravana sînt viciile lor ancestrale, de familie. Astronomia, ca tot ce-i rafinament al spiritului, nu poate fi decît o decădere.

Astfel, vaporul pleca la Havana! N-o mai privea, putea să nu se mai întoarcă. Maria fu străbătută de un fior rece. Acum ce-avea să fie la întoarcere?... Nu dorea să naufragieze. Oare ce marfă putea să transporte din Chile? Poate o marfă de care n-are nimeni nevoie, nici expeditorul, nici primitorul. Are nevoie de ea numai Mecarian, să-şi încarce vapoarele!

— Îl cunoşti pe Mecarian? îl întrebă pe colegul care venise s-o schimbe.

— Mec? Nu l-am văzut niciodată; se economiseşte, nu coboară între oameni, dar e un tip! Recunosc toţi, chiar cei care ar vrea să-i ia locul. L-au săpat mulţi, e explicabil să rîvneşti la un post ca al lui. N-au putut să-l clintească. E un tip fără pată.

— De ce nu vine pe aici?

— N-are ce să caute. Staţia e a poştei, nu a Navigaţiei. Ne e client şi nimic altceva.

Pe seară, Maria se duse în oraş; încetul cu încetul, ajungea tot mai departe. La barul lui Max, maşina nu

era; dinăuntru se auzea tonomatul. Merse cu autobuzul pînă la gară; de-acolo putea să reconstituie drumul pe care venise; altfel i-ar fi fost greu să găsească strada; nici nu-i ştia numele. Blocul de lîngă gară mai crescuse cu patru etaje. Începea să semene a turn. Era o dovadă de trecere a vremii. Şi macaralele îşi găseau acum justificare. Braţele lor lungi, ca nişte cumpene, se mişcau pe cer, în lumina reflectoarelor care ştergeau stelele şi astronomia.

Ajunse mai uşor decît îşi închipuise; găsi numaidecît casa. În afara parterului, destinat odată pentru birouri, după cum arăta arhitectura modificată, mai erau două etaje. Amenajările din pod nu puteau fi bănuite, deşi se vedea cupola incastrată în vîrful acoperişului. Ardeau lumini pe la ferestrele etajelor, casa nu părea părăsită, dar nu intra şi nu ieşea nimeni, nici nu se vedea vreo siluetă omenească, pe perdele. Nu trecea nimeni pe stradă, n-avea de ce se teme; îşi strînse fularul la gît, cu ochii la cupolă. Luna trebuia să fie acum în ultimul pătrar, răsărea tîrziu, aproape de ziuà. În reverberaţia stelelor, acoperişul cupolei, de tablă albă, lucea destul ca să i se distingă conturul. După ce ochii i se adaptară la distanţă, văzu banda neagră care tăia cupola, ca un meridian, şi dovedea că fanta era deschisă. Spre care stea se uita luneta?

Maria intră în curte şi merse pînă dincolo de casa ascensorului, unde văzu o grădiniţă, cu boschete de iasomie; începeau să dea frunza. Cîinele nu era acolo; probabil cînd nu avea musafiri, Mecarian îl lua sus mai devreme. Se bucură să-l ştie singur; dovada nu putea să fie pusă la îndoială. Dar în ce scop se bucura şi ce avea dreptul să aştepte? Dacă s-ar fi deschis uşa ascensorului, ar fi luat-o la fugă. Chiar venirea ei aici o ruşina, destul de tare ca să fie scîrbită. Plecă repede, cu gîndul să nu se mai întoarcă. Urma o luptă grea cu ea însăşi. Demnitatea o obliga să se învingă.

„Dar el n-are nici o vină! Trebuie să-l ocolesc, numai ca să nu afle. Ar fi o descoperire oribilă".

A doua zi după-amiază veniră Tulip şi Dia, să vadă mulajul. Tulip îl privi mult timp, în picioare, gînditor, cu bărbia în mînă.

— Nu seamănă, dar e el! spuse la urmă, repetînd-o pe Dia. Mi-ai făcut o bucurie pe care am să ţi-o plătesc în aur. Cît vrei. Cît nici nu gîndeşti.

— Nu-mi trebuie bani, Tulip. Poate într-o zi o să am nevoie de altceva.

— Cît vrei, şi cum vrei. Poţi să-l faci în marmură?

— N-am lucrat niciodată. N-aş fi în stare.

— Atunci am să-l torn în bronz, dar măreşte-l. În mărime naturală. Avea un metru optzeci şi doi.

— Optzeci şi trei, rectifică Dia. Fără tocuri. Ultima dată ne-am măsurat astă vară, la un cîntar de pe plajă. Cel de lîngă Cazinou.

— Era al meu! spuse Tulip.

— Toate sînt ale tale; de ce te ascunzi?! E bine să ştiu ce am să moştenesc.

— Aici nu pot în nici un caz, spuse Maria. Nu e loc.

— Acum vine căldura. Am să-ţi fac un atelier afară; de sticlă, să ai lumină.

— Bine. Am să încerc.

— Să-l faci. Din toată inima ta. Ai inimă bună.

Era adevărat oare?

— Tulip, cine-i Mecarian?

Maria simţi privirea Diei; o ţintea dintr-o parte. Era nefiresc că voia să ştie? Ar fi trebuit să ştie de mult; lucra aici de peste doi ani. Probabil îl cunoştea toată lumea, în afară de ea.

— E un prinţ! răspunse Tulip.

A treia zi după-amiază, Dia veni încărcată de informaţii.

— Pot să-ţi spun tot ce vrei.

— Despre ce?

— Despre Mecarian. E teribil! Are patruzeci şi şase de ani; spre norocul lui pare mai bătrîn.

— Tinzi spre vîrste venerabile?

Maria era enervată; încerca să pară nepăsătoare.

— M-am interesat pentu tine; mie nu-mi place. Întîi, fiindcă e neînsurat. L-a lăsat nevasta; adică şi-a găsit pe altul. Tipul e suspect, vasăzică. Deşi pare destul de viril. L-am studiat.

— Cînd ai avut timp? întrebă Maria, stupefiată.

— Ei, bine c-a început dialogul! Nu ştiu să fac rapoarte informative. Întreabă-mă!

— N-am ce să te întreb. M-am mirat şi atîta tot.

— Bine, îţi spun, nu-i nevoie să mă rogi. Am fost în port ieri la prînz şi l-am aşteptat să plece. M-am postat în şosea şi am făcut autostop. A oprit, n-avea încotro; toţi opresc. Tu n-ai succes?

— Eu nu fac autostop.

— Să ştii că nu te răpeşte nimeni. Şi dacă te răpeşte, cu atît mai bine!

— Te-a răpit?

— Nu, a fost antipatic. M-a înghesuit la spate, ca pe un balot; în faţă era un cîine. Fantastic! Şi maşina, fabuloasă! Am numărat cadranele; paisprezece! Nu m-a întrebat unde vreau să merg. Mă gîndisem că o să stau alături şi o să-mi vadă picioarele; mi-am pus ciorapii din Israel, îi ştii; sînt irezistibili. I-am agăţat cînd m-am dat jos; numai pagubă. M-a dus pînă afară din tunel, a oprit în staţia trenului electric şi m-a poftit să cobor; foarte clar: „De-aici ai cu ce merge mai departe!" Dacă mai vrei să ştii şi altceva, întreabă-mă!

Maria nu mai voia să ştie nimic, voia să nu se mai gîndească, o indispuneau relatările Diei; întîmplarea era o indiscreţie. Îşi dădu seama că pentru nimic în lume nu i-ar fi făcut o confidenţă. Faptele apăreau astfel inavuabile. Deci inadmisibile. Acum le regreta, se simţea obosită, decăzută, cu sufletul plin de silă. Trebuia să-şi impună o penitenţă.

— Nu-i un om vesel, spuse Dia, în încheiere. Ştii ceva? Pe tine ar putea să te iubească; eşti genul lui, mi-am dat seama.

— Ce gen sînt eu?

— Catastrofic! Haide, fă o încercare cu autostopul!

Făcuse, în felul ei, şi-i reuşise. Dia avea dreptate, era în ea ceva catastrofic.

— Dia, simt nevoia să beau. Bei cu mine? Nu pot singură.

Şedeau iarăşi faţă în faţă, la masa din bucătărie, ca la cîrciumă. Afară se întuneca. Maria goli al treilea pahar de coniac; îl da pe gît ca pe rachiu, n-avea răbdare să-l deguste.

— Sîntem nişte proaste! reluă Dia. E indamisibil să fim atît de singure! Ce mai ştii despre iubitul tău?

— Cred că s-a înecat.

— Sigur! Ar fi trebuit să bănuiesc. Tu eşti îndrăgostită. Probabil catastrofic dacă nu poţi mărturisi!

Maria o privi lung, în penumbră. Abia îi vedea ochii.

— Mi-e silă de mine! spuse, stăpînindu-se să nu izbucnească în hohote.

— Sigur! Aşa începe! Eşti pe drumul cel mai catastrofic!

42

HOTĂRÎREA MARIEI era simplă şi uşor de îndeplinit, odată ce îi stabilise limitele. Prin centrul casei de piatră trecea o linie perpendiculară pe malul mării, despărţind lumea ei în două, ca linia care trecea prin marea piramidă, şi despărţea în două restul lumii. În partea de la sud rămîneau Calul de Salcie, barul lui Max, oraşul, blocul turn de lîngă gară, pe care începea să-l vadă de aici, pe vreme senină; ajunsese la al douăzecilea etaj, şi urca înainte.

În partea de la nord se întindea pustiul; în afară de cherhana, pe zeci de kilometri, nu exista nici o aşezare omenească. În timpul ei liber, Maria începu să exploreze această lume. Pescarii o treceau cu barca peste canal, şi dincolo nu putea să mai întîlnească pe nimeni. Mergea kilometri, pe nisipul bătătorit, paşii o duceau singuri, cursivi, într-un ritm egal şi continuu. Se sfîrşea aprilie; corbii morţi pe plajă putreziseră de mult, îi măturaseră ploile şi furtunile. Tot nu se vedeau pescăruşii. Fără ei malul mării părea artificial. Arar se ivea cîte un iepure, ieşind speriat dintre dune. Iarna lovise în tot ce era viu. Şi în Maria.

Se oprea cîteodată la piramida de pe nisipuri. Fără cămilă, vara avea să fie mai goală pentru multă lume. Vilegiaturiştii, obişnuiţi să se fotografieze în umbra ei, costumaţi în beduini sau în califi, aveau s-o regrete, înainte de a se mulţumi cu o cămilă pictată pe pînză. Efectul în fotografie este acelaşi, sau poate mai bun.

Maria privea piramida ridicată pe duna cea mai înaltă. În cîţiva ani putea să nu se mai vadă; iarna, furtuna din larg arunca asupra ei nisip cu sutele de tone, şi nimeni n-ar fi putut să le dea la o parte. Mariei

începu să-i placă nisipul, ca lucru în sine, rezultat din lupta mării cu cochiliile de sidef şi de calcar. Nu existau formule în care să se pună această transformare a materiei; iar pentru a-i preciza numărul moleculelor, nu exista cifră, nici măcar în închipuire. Aşezată pe o dună, fără nimeni, gîndul ei putea să meargă pînă dincolo de înţelegere, într-o altă lume, a nemişcării, a inexistenţei, fără formă şi fără culoare. Îi plăcea apoi nisipul ca peisaj, plaja, care reprezenta perfecţiunea suprafeţei plane şi continuitatea ei nesfîrşită. De partea cealaltă îl plăceau dunele, cu relieful lor schimbător, ca al valurilor; dincolo de ele, ca dincolo de oceane, erau alte continente. Cînd bătea vîntul, nisipul începea să sune, poate nu pentru oricine. Maria descoperi muzica dunelor, cu melodii şi ritmuri infinite, după numărul crestelor şi văilor, înmulţite cu direcţiile vîntului. Ziua ei era prea mică pentru cîte avea de văzut şi de contemplat într-un peisaj născut din propria lui monotonie. Marea, care îi intra în privire fără s-o caute, n-o mai speria ca altădată. Nu credea posibil ca într-o zi s-o iubească, dar puteau trăi alături fără duşmănie. Marea nu mai avea ce să-i ia, şi cum nu aştepta să-i restituie nimic, accepta pacea nedreaptă.

Lumea de la sudul casei de piatră dispăruse; Dia îi aducea din oraş tot ce avea nevoie. Trecuse o lună de cînd luase hotărîrea să se izoleze; o respectase, se obişnuise, nu i se părea că ar fi o pedeapsă. Îi rămînea prea puţin timp ca să-şi pună întrebări şi să-şi răspundă. Ar fi avut destule. Fugea de ele, nu din laşitate; ar fi răspuns vehement, fără să se intimideze, la orice acuzaţie, la orice interogatoriu. Însă nu mai voia să-şi judece faptele. Aştepta să le judece alţii. Nu-i era frică de nici o dezaprobare. În cele mai bune ore ale zilei, ca dispoziţie sufletească, lucra noul mulaj, mărind modelul şi reînnoindu-şi inspiraţia. În flancul magaziei unde maşina zăcea prăfuită, Tulip îi înjghebase atelierul, din panouri de sticlă, provenind poate de la vreo seră demolată, şi făcînd parte dintre edecurile lui atît de surprinzătoare. Între timp, Tulip umbla pe la autorităţile municipale, spre a obţine aprobarea ca viitoarea statuie să fie pusă într-un loc public.

De la Alber veneau radiograme alarmate. Dia ducea la poştă răspunsul, care se întorcea peste cîteva ore;

se întîmpla uneori să-l transmită chiar Maria, aceleaşi două cuvinte: „Sînt sănătoasă". Nu se simţea datoare să spună mai mult; era doar o informaţie, şi nu putea fi interpretată decît într-un singur fel: „Nu-ţi face griji, exist, dar nu pentru tine". Se gîndise să-i scrie în porturile următoare, să-i dea explicaţii. Renunţase. Dincolo de a nouăzecea zi, el trebuia să se aştepte şi să accepte consecinţele.

Alber îşi continua drumul, pe coastele Americii. Mecarian semna dispoziţiile. Îi cunoştea semnătura de doi ani şi jumătate; niciodată nu-i trezise vreo curiozitate. Acum îi trezea spaimă şi repulsie. De la Havana, vaporul ajunsese la New Orleans. Ce putea să transporte? Zahăr pentru Statele Unite? De la New Orleans, la Boston, apoi la Saint Johns, de unde pornise iahtul lui Màrtin. Se apropia, mai avea de străbătut numai o treime din circumferinţa pămîntului. Maria nu simţea, nu înţelegea, deşi harta îi arăta drumul cu claritate; ei i se părea că vaporul se tot îndepărtează.

Într-o zi veni cineva să o vadă, un om pe care nu-l cunoştea. Avea în mînă o trusă plată, luxoasă. Nu-i fu greu să-şi dea seama că era marinar, abia întors de pe mare. Nu-l putea primi sus, nu admitea necunoscuţi în decorul ei intim. Îl pofti să şadă pe un scăunel pliant, în uşa atelierului. Era murdară de pămînt pe mîini. În timpul convorbirii continuă să lucreze; dialogului îi lipsea cursivitatea, fiindcă ea răspundea cu întîrziere, cîteodată absentă. Vizitatorul se declară mesagerul lui Alber; îl întîlnise la Boston. Făceau parte din aceeaşi generaţie, dar nu se putea şti dacă mai aveau comun şi altceva decît vîrsta şi meseria. O studia surprins, neprevenit; îndeletnicirea ei, pe care nu o înţelegea, îl făcea să se uite chiorîş. Maria îşi dădu seama repede că era prost şi încrezut; se afla, faţă de el, într-o superioritate mult mai mare decît ar fi fost nevoie.

— Ce-i asta? întrebă el, cu ochii cam instabili, neştiind pe care parte a mulajului să se oprească.

— Un băiat lovit în inimă, răspunse Maria. Lovit, în ce sens vrei.

El o privi bănuitor.

— Credeam că-i un copac.

— Foarte bine! De fapt e un copac.

Primul subiect se epuizase. De-aici înainte vizitatorul se simţi mai în apele lui.

— Da ! spuse aprobator, după ce o studiase pe Maria, de sus pînă jos, cu o competenţă impertinentă. Albert se pricepe la femei. Are gust. Păcat că nu eşti îmbrăcată frumos.

Ca toţi oamenii instruiţi incomplet, nu accepta numele Alber, fără t la sfîrşit.

— Nu-l cheamă Albert, preciză Maria.

— Dar cum? Noi aşa îi spunem. Vin din partea lui. De ce nu i-ai scris? Să nu fi fost eu, făcea o prostie; lua avionul şi se întorcea în ţară.

— De ce-ar fi fost prostie?

Vizitatorul chiar că nu putea înţelege. Clătină din cap, cu un zîmbet incert; nu ştia dacă ea glumeşte, sau vrea să-l şicaneze. Maria dădu un pumn în şoldul mulajului; odată cu acest gest, conversaţia ar fi trebuit să se încheie; îi pusese punct, dar marinarul n-avea de unde să ştie. Trebuia să-l lămurească:

— Uite ce este, tinere. (Avea mai mulţi ani decît ea; simţea nevoia să-l diminueze). Dacă un om vrea să facă o prostie, de ce să-l opreşti?

— M-am cam lămurit, zise el. Îmi pare rău de Albert. Voi, femeile, cînd e să loviţi, nu daţi cu biciul, daţi cu barda.

— Înseamnă că te pricepi la femei!

— Nu trebuie să ai încredere în ele; cum pleci, cum se duc după altul; n-aşteaptă să ajungi nici la far.

Maria socotea dezonorant să-i spună: „Atunci de ce pleci? Şi dacă ai avea o femeie credincioasă, cu ce te-ai întoarce la ea, în afară de hanţe? Ce faceţi voi prin porturi? Prin baruri şi prin cabarete? Ocoliţi ispitele? Sau le căutaţi cu dinadinsul?"

— Te interesează ceva? întrebă mesagerul.

Deschise trusa, care se transformă într-un etalaj, cu parfumuri, săpunuri, cosmetice, farduri, apoi ştrasuri şi alte podoabe ieftine, dar ispititoare. În afară de zorzoane, care n-o interesau deşi erau frumoase, Maria alese din toate. Parfumurile, sub orice formă, distribuite în articole de toaletă, o atrăgeau, le colecţiona, păstrîndu-le de rezervă; dacă nu şi-ar mai fi împrospătat depozitul, avea destule pentru jumătate de viaţă,

în cealaltă jumătate socotind că ar fi indecent să rîvnească la ele. Marinarul făcea adunarea pe un colţ de hîrtie.

— Nu-ţi iau mai mult decît la consignaţie.

— Dacă e aşa, scade cincisprezece la sută, comisionul.

Îl trata ca pe un negustor. El răspunse, negustoreşte:

— Nu pot; nu-mi dă mîna.

Maria luă hîrtia; descoperi îndată că o încărcase exagerat; parfumul, în loc de două sute optzeci, era trecut trei sute optzeci. La fel şi celelalte.

— Ai greşit, fă socoteala din nou, spuse, întinzîndu-i hîrtia pe care pusese amprente de noroi.

Nu trebuia să-l menajeze. El rectifică, nestînjenit de întîmplare, şi fără să se scuze.

— Am acasă ciorapi şi cîteva metraje. Nemaipomenite! Te interesează?

— Nemaipomenit!

— Vrei să le vezi? Diseară?

Schimbase tonul, devenise insinuant şi sigur pe el. Se ridicase, cu pieptul bombat. Să nu fi fost mitocan, putea să placă, unora.

— Îmi faci reducere?

Îşi trecu mîinile pe mulaj, să împrospăteze pămîntul care i se uscase în palme. Se apropie de el atît de mult, că şi un om îndrăzneţ putea să se intimideze. Întinse mîinile şi-i cuprinse obrajii, sistematic, cu degetele mari deasupra gurii, cu celelalte depărtate egal, pe pomeţi, ca nişte raze; degetele mici ajungeau la ureche. Odată stabilită poziţia, apăsă tare, apoi îi dădu drumul, lăsîndu-l cu faţa tatuată.

Într-o clipă era sus; îi aruncă banii pe fereastră. El încă nu se dezmeticise; stătea prostit, cu mîinile răşchirate.

— Aici n-am apă. Spală-te în mare. Şi pe urmă du-te să te lauzi că m-ai făcut praf!

Cînd se spăla pe mîini, se privi în oglindă şi rămase gînditoare, de parcă imaginea ei i-ar fi amintit de o idee uitată. Dar dacă Alber, în demersurile lui, cum fusese acesta, probabil nu singurul, se adresase lui Mecarian, rugîndu-l să investigheze? Protectorul lui era primul la care ar fi trebuit să apeleze; simţea o primejdie...

N-avea siguranţa că Dia are să vină după-amiază, şi nu putea să aştepte. Îşi călca hotărîrea; de altfel nu-şi

fixase un termen; se gîndise la vreo lună. Luna trecuse; punţile, în urmă, nu puteau fi decît rupte.

Aşteptînd autobuzul, se uita la platforma de parcaj de lîngă barul lui Max. Numără vreo şapte maşini.Nu fără emoţie. Nimic nu era fără emoţie. Se temea că ieşise prea devreme din tranşee, şi nu avea destulă apărare. Se duse de-a dreptul la poştă; nu se uita în dreapta şi-n stînga. Numai blocul turn îi intra în privire, îi zgîria retina, cum zgîria norii. „Nu ţi-am scris fiindcă erai prea departe". Radiograma cuprindea o lămurire suficientă; fără să devină reproş, se transforma în justificare.

Se duse iar pe plajă, la barul lui Max; ştia că Mecarian nu putea să fie acolo, nu venea decît mai tîrziu şi avea intuiţia că nici nu mai fusese în ultima vreme. Tăcerea ei îl rănise, desigur, dar ştia că nu i-ar fi reproşat niciodată; făcea parte din riscurile pe care le acceptase atunci cînd o cuprinsese în braţe. La riscul ei se gîndise? Ar fi fost cu putinţă s-o creadă o zvăpăiată, care îşi îngăduise o seară de ameţeală şi pe urmă uitase? Nu ! Un om care priveşte cerul o jumătate din noapte şi citeşte în stele, nu poate gîndi astfel.

Începuse să plouă; mai întîi picături rare, neritmice, de primăvară, venind din nori străvezii, aflaţi la foarte mare înălţime. Treptat, norii se îngroşară şi coborîră pînă aproape de pămînt; ploaia se înteţi, rece şi deprimantă, ca toamna. Maria nu prevăzuse, nu avea nimic să se protejeze şi nici nu s-ar fi încumetat să-i ceară lui Max o haină de ploaie, după ce lipsise atîta vreme. Merse pe şoseaua goală şi udă, îngropată între dune. Nu-i era frig cît timp fularul îi apăra gîtul, partea ei vulnerabilă. Dar ţesătura începuse să se ude; pînă acasă ploaia putea să-i ajungă la piele. Nu se temea, nici nu voia să-şi arate prea multă grijă. Mai bine să trăiască la voia întîmplării, fiindcă, dacă ar fi căutat să-şi ordoneze viaţa, ar fi văzut, în primul rînd, că nu ştie încotro e mai bine să meargă.

Cînd să lasă din şosea, cerul se înnegrise de jurîmprejur, nu mai rămăsese nici o poartă în nori. Maria se opri; ce să înţeleagă, ce să creadă? Între două dune, în stînga şoselei, descoperi maşina violetă, bătută de

ploaie; ar fi trebuit s-o ia la fugă şi nu putea face nici o mişcare. Mecarian venea de pe cîmp, cu puşca în mînă. El o văzu; nu mai aveau cum să fugă unul de altul. Înaintară. Maria nu ştia pe unde calcă; împroşca apa din băltoace pînă la umeri. Se întîlniră lîngă maşină. Îl privi, să-l recunoască. Bătu din pleoape, să-şi limpezească imaginea. Îmbătrînise, la patruzeci şi şase de ani; era povîrnit, cu obrajii supţi, barba îi crescuse, lăsînd să se vadă peri albi, mizeri. Părul ud îi cădea pe frunte, din el apa îi picura în ochi, străvezie şi îngheţată.

— Vii de la vînătoare?

— Nu; am fost să-mi îngrop cîinele.

Maria îşi duse mîna la gură; ceva o izbise tare în inimă. El n-avea puşcă, aşa cum i se păruse, ci un hîrleţ, o unealtă de grădinărie. Îl privi, să înţeleagă. Murise cîinele! Şi ce, odată cu el? Niciodată n-avea să-i mai încălzească picioarele! Fusese pe cîmp, să-l îngroape. Ce se întîmpla cu ceilalţi cîini din oraş, cînd mureau? Cîinii din blocuri şi din turnuri, ai căror stăpîni n-aveau maşină. nici timp să se ducă pe cîmp, şi nici măcar un hîrleţ, să facă groapa.

— Îmi pare rău! bîigui Maria, ca beată.

Oare în ploaia de pe faţa lui se amestecau lacrimi? Nu putea să vadă. Şi voia să nu creadă. Era destul că venise pe cîmp să îngroape cîinele. Mai departe, ea trebuia să tacă.

— Te-a udat! observă el. Nu ai nimic de ploaie. Vrei să te conduc?

— Nu, nu-i nevoie.

Dar îi luă mîinile; nu ştia alt gest, să-şi arate compasiunea. Mîinile, deşi ude de ploaie, erau calde. Căldura lui, a sîngelui, a respiraţiei, învingea orice; nu trebuia să-l compătimească. Avea putere, nimic nu-l încovoia, nici o suferinţă, nici moartea; ea n-avea nici o cîtime din forţa lui, şi acum se simţea mai slabă ca oricînd. Se întoarse şi porni prin ploaie. Fiecare pas îi sfîşia inima, dar nu se putea întoarce.

Găsi o scrisoare de la Alber. Nu o deschise, o puse într-un sertar, peste alte scrisori ale lui, nedeschise. Era udă pînă la piele. Iar nu avea apă caldă. Suportă duşul rece; se gîndea că soldaţii la război o duc mult mai greu, şi erau destule războaie! O salvă halatul gros, din care ieşi încălzită. Îmbrăcă un trening dublat

cu vatelină, se întinse în pat şi puse un diapozitiv în diascop. Nu mai erau multe; vreo treizeci, şi istoria Helgăi se termina, fără să poată trage o concluzie: fusese sau nu fusese fericită? În toate fotografiile rîdea exuberantă, împreună cu băiatul, şi numai călătoria lor în jurul pămîntului, ar fi fost destul ca amîndoi să aibă la ce se gîndi tot restul vieţii. Doi oameni, legaţi prin atîtea amintiri, prin atîtea impresii comune, nu se pot despărţi niciodată. În acest gînd poate fi găsită esenţa fericirii. Şi totuşi, cînd şi cînd, Maria descoperea în rîsul Helgăi o pată de îndoială; ochii ei străluceau de bucurie, dar în adîncul privirii se desluşea o tristeţe veche, calmă şi visătoare. I se ducea atunci gîndul în urmă, la o amintire? Maria o simţea neliniştită, gata să fugă. Exista pe acest pămînt străbătut de ea într-o goană euforică, aproape nebună, un om la care îi aluneca gîndul, cu remuşcări sau cu regrete?

Diapozitivul pe care îl privea făcînd aceste reflecţii, reprezenta un lac cu nuferi, cu o singură floare îmbobocită. Helga stătea îngenuncheată pe mal, între ierburi, cu mîna întinsă, şi rupea floarea de nufăr, albă, cu o pată galbenă în centru. Tabloul avea o culoare unică, verdele frunzelor care acopereau apa. Pe acest fond, floarea albă apărea fragilă şi singură. Cum stătea aplecată, Helga avea faţa ascunsă. Singura ei expresie putea fi descoperită în mîna strînsă pe tija de nufăr; o rupea, şi totuşi părea nedecisă.

Gestul neterminat sugera un zbucium; mîna conţinea în aerul ei ascuns o oboseală tristă. Poate Helga plînsese şi aştepta să i se usuce lacrimile, de aceea stătea cu capul în jos şi prelungea gestul.

Nu mai voia să asiste la nici o suferinţă. Se făcuse noapte, continua să ploua, avea să plouă cu zilele. Merse în faţa oglinzii, îşi lepădă treningul şi se examină lucidă. Nimic din alcătuirea ei nu greşise, nu călcase vreo lege a firii sau a oamenilor; nu avea de ce să fie pedepsită. Se îmbrăcă şi se duse.

Trebuia să străbată atîta distanţă! Sediul existenţei ei se afla mult prea departe. Departe de ce? De oraş, de lume şi de toate. Ploaia nu era prea rece, şi avea cu ce să se apere. De obicei nu-şi lua măsuri de prevedere, de nici un fel, şi în nici o privinţă. Nu-şi explica de ce-şi arătase acum mai multă grijă; destul că se simţea

bine, cu cizme pînă la genunchi, cu mantaua de ploaie strînsă pe mijloc şi cu gluga care-i lăsa descoperit numai obrazul. Mergea pe întuneric, prin mijlocul şoselei; niciodată nu-i fusese frică de o agresiune, deşi ar fi fost oricînd posibilă. O asemenea viaţă nu-i schimba firea? Şi în ce sens? Devenea o sălbatică, sau o înţeleaptă? Din toate, nu îngăduia resemnarea. Oare n-ar fi fost timpul să se smulgă din exil şi să se întoarcă în lume? Ar fi putut să revină la Belle-Arte. Nu era prea bătrînă, şi dacă pierduse exerciţiul, în schimb îşi îmbogăţise viziunea.

Abandonase statuia lui Rafael, într-un moment cînd imaginaţia ei refuza să o ducă mai departe. O privea cu indiferenţă, sub cîrpele ude care o înveleau, nu ca să protejeze materialul, ci s-o ferească de ochii lui Tulip şi ai Diei. Nu regreta insuccesul, decît pentru dezamăgirea lor. Într-o dimineaţă se trezise neliniştită, se chinuise în somn toată noaptea, nu-şi amintea ce visase, poate un proces, un fel de inchiziţie, unde o învinuiau nu de erezie, ci de prea multă credinţă. Credinţă în ce? Nu putea spune; în ceva nedefinit, sau inexistent. Îşi pusese treningul şi coborîse în fugă. Din toate imaginile incoerente se limpezise chipul lui Rafael, surprins în portretul Terezei, de la care pornise. Între pereţii de sticlă, lumina dimineţii se împrăştia difuz, fără să facă umbre; soarele încă nu răsărise. Ultimul ei gest aici fusese un pumn în şoldul mulajului. Într-un moment de furie; fiindcă nu putea să lovească în altceva, în obrazul omului venit din partea lui Alber... După atîta timp privi îndelung urma pumnului; nu-şi mai recunoştea furia, ci descoperea o altă intenţie; sub lovitură lutul vibrase, o pulsaţie dureroasă se transmisese din şold pînă în torace. Vibraţia se simţea, răspîndită în tot mulajul, şi mai mult nici n-ar fi trebuit. Statuia lui Rafael era gata, mai elocventă decît sperase că ar putea-o scoate dintr-o amintire fugitivă.

Autobuzul nefiind în staţie, Maria intră la bar, să se adăpostească de ploaie. Nu era nimeni înăuntru în afară de Max, care făcea pasienţe.

— Îţi iese? întrebă Maria.

— De loc ! Nu ştiţi pe cineva care a cîştigat o maşină la loto? Îi cumpăr eu biletul.

— Nu-i mai uşor să cumperi maşina?

Max o privi circumspect; făcea pe nebuna? Nu trăia între oameni?

— E ilicit, spuse, fără să dea alte explicații.

Maria se uită de jur-împrejur.

— De ce nu închizi, dacă nu vine nimeni?

— Și unde să mă duc?

Cunoscuse și ea zile cînd nu avea unde să se ducă; sînt goluri în viață, ca într-o rocă arsă din care s-a scurs aurul. Ceru o sticlă de saché.

— De ce nu luați de la prăvălie? Costă pe jumătate.

— Nu cred că se găsește.

— Acum îl găsiți pe toate drumurile; a venit alaltăieri un vapor plin.

Cum coborî din autobuz, la băcănia din fața gării, văzu o vitrină întreagă garnisită cu sticle de saché. Blocul turn continua să crească. Numără etajele, cu capul dat pe spate; erau douăzeci și trei. Picăturile îi cădeau în ochi. Cumpără trandafiri, un snop. Îi ținea în brațe, le simțea mirosul stîrnit de umezeala aerului. Se simțea curată.

Vița care acoperea pereții înverzise, și casa avea altă înfățișase. Pe alee miroasea a liliac. Sună la ușa ascensorului. Drept în fața ochilor era placa gravată cu litere gotice: Marcus Mecarian. Nu încăpea eroare sau îndoială; știa unde vine. Se auzi un declic, apoi glasul lui, într-un difuzor invizibil:

— Cine e?

Cu un ton nu întrebător, ci nedumerit. Nu aștepta pe nimeni? Cine venea aici? Cum putea ea să se anunțe? El nu-i cunoștea numele. Spera să-i recunoască timbrul. Spuse, clar și ferm:

— Maria.

Era singurul nume care avea destulă sonoritate și autonomie, ca să poată determina o personalitate feminină, fără a-i adăuga numele de familie.

Liftul cobora, îl auzea venind; n-avea nici o emoție. Se simțea stăpînă pe ea și pe gesturile ei viitoare. Deliberase. Nu trebuia nici să ceară scuze, nici să dea explicații. Ușa se deschise; Mecarian era în fața ei, cum îl întîlnise cîteva ceasuri mai devreme; nu se bărbierise, nu-și schimbase hainele. Liftul porni în sus. Se priveau. El ar fi fost cel mai îndreptățit să se mire. Se miră Maria:

— Cum de eşti acasă, într-o seară ca asta?

— O seară ca asta?

Voia să fie indiferent cu tot dinadinsul? Maria se îndepărtă de gîndul iniţial, salvîndu-se într-o banalitate.

— Plouă; nu poţi privi cerul.

— Nu-l privesc totdeauna.

Îi era greu să recunoască interiorul şi să se orienteze printre atîtea paravane. Fanta cupolei fiind închisă, n-o mai avea ca reper; se simţea străină. Trebuia să se învingă şi să se planteze în decorul necunoscut. Dacă venise, trebuia să meargă înainte.

— Ţi-am adus flori; dă-mi voie să mă ocup de ele. Ai vaze? Ştiu, le-am văzut rîndul trecut.

Trebuia să stabilească o relaţie cu timpul din urmă. Deci mai fusese aici o dată; nu interesa cîte zile trecuseră de atunci. Fusese o dată. Acum venea a doua oară..

— Ai un colţ unde-i mai cald?

După ultimul paravan ardea un radiator electric, cu patru rînduri de elemente, un crater roşu care dogorea pînă la distanţă. Era locul de dormit. Rîndul trecut nu înaintase atît de mult topografic. Fusese în altă parte, pe lîngă cupolă; îşi amintea, fiindcă de sus venea lumina albastră a cerului. Descoperi fără emoţie o cergă ardelenească, acoperind patul. Dar n-avea dungi, era albă, cu firul mai lung, ca o blană.

— Pot să-mi scot cizmele? Sînt cam ude.

Se ghemui în fundul patului, trase cerga pe picioarele îngheţate. Se simţea apărată din toate părţile. N-ar fi crezut că două paravane puse în unghi puteau să delimiteze atît de convingător spaţiul şi să dea impresia de intimitate.

— Iarna cu ce te încălzeşti? Cred că nu e uşor, cînd bate crivăţul. Nu-ţi ia podul pe sus?

— Nu, fiindcă îl apără plopii. Şi am calorifer.

— Ce vrea să însemne locuinţa asta? E destul de ciudată. Ai vrut să demonstrezi ceva?

— Nu; am închiriat podul pentru lunetă. O aveam de mult, zăcea într-o magazie. E destul de demodată, şi totuşi, reprezintă o avere. N-aş fi putut s-o cumpăr. E o moştenire de trei generaţii; dar tatăl meu n-a folosit-o, n-avea pasiune pentru astronomie. Cel mai greu a fost să construiesc cupola.

— E foarte mecanizată, observă Maria.

— Altfel ar fi greu s-o manevrez. Dar să nu crezi că reprezintă cine ştie ce complicaţie. Am imaginat un sistem atît de simplu, că pare incredibil. Mai tîrziu am făcut ascensorul, ca să nu deranjez pe ceilalţi locatari; nu-mi plăcea să trec pe la uşile lor, la orele mele. Uneori stăteam pînă dimineaţa. Pe urmă m-am gîndit să transform podul în locuinţă; îmi convenea în toate privinţele, şi pe deasupra însemna şi-o economie. Pentru început, am prelungit ţevile caloriferului, am făcut o baie şi o bucătărie. Nu eram decis cum să împart restul spaţiului. L-am separat provizoriu cu paravane, şi aşa a rămas pînă astăzi. Nu-i o născocire; în casele patriarhale din Japonia, paravanul ţine locul zidurilor interioare.

— E foarte simplu, recunoscu Maria. Crezusem că este o ostentaţie. În felul maşinii. N-am mai văzut pînă astăzi o maşină violetă. Şi cu paisprezece cadrane pe tabloul de bord. Vrei să-mi spui la ce folosesc?

— Da, numără: kilometraj, ca la toate maşinile, turometru, două termometre de apă...

— De ce două?

— La intrarea şi la ieşirea din motor.

— E o exagerare.

— Poate. Numără: două termometre de ulei.

— Ei lasă!

— Voltmetru, ampermetru, manometru, termometru de ambianţă, termometru de exterior, altimetru, busolă, clinometru. Puteau fi şi mai multe; nici unul nu-i inutil.

— Îţi place să te lauzi cu ele!

— Îmi place să le folosesc. Cît priveşte culoarea violetă, n-am ales-o eu; nici nu puteam s-o aleg; maşina e un dar.

— Cine poate face daruri atît de costisitoare?

— Un industriaş japonez... Ştiu la ce te-ai putea gîndi. Dar n-avea de ce să mă corupă. Fetiţa lui, de cinci ani, s-a aflat în primejdie şi eu eram aproape. Alerga după fluturi... N-am făcut decît un gest; am apucat-o de mînă. Nimic mai mult. Dar s-a spus că am salvat-o de la moarte, fiindcă mergea drept spre un cablu electric, căzut pe pămînt. Guvernanta fetiţei privea paralizată; era vina ei, rămăsese în urmă. Cu toate riscurile, m-a declarat drept salvatorul amîndurora. Fiindcă dacă fetiţa murea, n-ar mai fi existat nici

o cale ca ea să trăiască. Nimeni nu s-a gîndit că poate curentul era întrerupt!

— Atunci hai să bem în sănătatea fetiţei! hotărî Maria. Am adus o sticlă de saché.

Altul ar fi spus: „Nu era nevoie; aveam şi eu", Fiindcă avea, cu siguranţă. El se ridică şi aduse sticla ei. N-o întreba nimic; putea să mai existe un om la fel de retras în sine? Şi s-ar fi putut, într-adevăr, să fi fost curentul oprit! Gestul să fi rămas inutil?

—Ajută-mă să mă simt bine. E o vreme mizerabilă. Banzai!

Deşertă paharul dintr-o dată; era groaznic. El îl ţinea cumpătat în mînă; stătea în picioare, lîngă radiator. Nici n-ar fi avut unde să se aşeze, decît pe pat; ar fi alcătuit un grup ridicol. În pat nu se stă oricum.

— Vrei să-mi faci o favoare? Du-te şi te bărbiereşte. Ai o barbă oribilă. Poţi să-mi dai un halat? Şi o hartă?

— Ce hartă?

— Marea Egee.

Îşi puse halatul pe pielea goală. Trase cerga în faţa radiatorului, deplie harta şi se aşeză alături, pe o coastă, sprijinită în cot. Se auzea apa la baie. Strigă tare, fiindcă era departe:

— Nu-i nevoie să te îmbraci ceremonios.

Mecarian veni într-un trening ruginiu; această haină născocită pentru stadion te salvează în multe ocazii. Se temuse că are să vină în vreo pijama de casă, cu găitane. Treningul era o soluţie mulţumitoare pentru amîndoi.

— Ceva nu merge, spuse Maria. Rîndul trecut era cerul. Stai lîngă mine. Cunoşti bine Egeea?

— Nu-i greu s-o cunoşti, cu harta în faţă.

Maria acoperi cu palma o suprafaţă a hărţii, la sud de Salonic.

— Aici, în zona asta. Într-o insulă, nu ştiu care. Cum aş putea să ajung acolo? Vreau să fac cercetări.

— Ce cauţi?

— Pe tatăl meu. A dispărut în timpul războiului, dar am aflat că trăieşte. Aici, în arhipelag.

Mecarian o privi atent, părînd că o caută în vreo amintire, pe urmă se ridică şi se duse în partea cealaltă a podului, aproape de uşă. Se auzeau sertare manevrate, hîrtii foşnind. Se întoarse cu o fotografie.

— Ar putea fi el?

Maria se ridică în genunchi. Nu ştia ce să creadă. Era Mecarian, în adolescenţă, cu o uniformă de elev marinar, şi alături un bărbat de cincizeci de ani, cu chipul încadrat de o barbă scurtă, aspră şi căruntă. Medită un timp, pe urmă spuse:

— Ce ţi-a venit?!... Dar de ce nu?! Ar putea fi el. Cine-i alături?

— Eu; n-ai cum să mă recunoşti. În vacanţe mă îmbarcam pe vasele noastre, ca asistent de punte.

— Te-am recunoscut. Cine-i fata?

La mijloc era o femeie tînără, cu o fustă subţire, pe care vîntul i-o lipea de picioare, cu o bluză neagră încheiată pînă în gît, cu braţele goale, frumos modelate, cu părul legat într-o basma înflorată. Atrăgeau atenţia ochii foarte clari, cu privirea încrezătoare, poate naivă, de om simplu şi încă nelovit de viaţă.

— E nevasta lui, spuse Mecarian.

— Dar e prea tînără!

— Nu s-a găsit alta.

— Da, ar putea fi tatăl meu! De fapt nu ştiu nimic despre el. Caut soluţii plauzibile. Ce făcea acolo?

— Aveau o vie, şi puţin teren de cultură. O duceau bine.

— Ţi-a spus cine este?

— Nu; şi nu l-am întrebat.

— Nici eu nu ţi-am spus cine sînt. Şi nu m-ai întrebat. Crezi că o fi tot acolo?

— N-avea nici un motiv să plece. Dar e drept că de atunci au trecut ani.

— Era o insulă mare?

— Nu, locuiau pe ea numai cinci familii.

— Vara trecută făcusem planul să plec în arhipelag, cu un barcaz; îmi mai lipseau doi oameni. Am amînat; pe urmă am uitat. Dar barcazul există. Ce ciudat că a trebuit să aflu tocmai astăzi! Crezi că de aceea am venit aici, ca să aflu?

Maria îşi întrerupse gîndul, îl privi lung.

— Cum poţi să cedezi atît de uşor? Nu mă cunoşti, şi dacă am sunat la uşă, m-ai primit. Ţi-am spus o poveste bolnavă şi m-ai luat în serios. Aş putea să-ţi fac rău. Să fiu o spioană, o scelerată. Chiar sînt! Mai

toarnă-mi de băut. Banzai! Să nu-ţi fie teamă, n-am să te sugum!

Mecarian nu se mişcă.

— Altceva ai vrut să spui.

Maria rămăsese în genunchi. El stătea întins pe jos, lîngă hartă, cu bărbia sprijinită în pumni.

— Şi iată-mă îndrăgostită! exclamă ea, cu umor, gata parcă să izbucnească în rîs. Nu-ţi cer credinţă, fiindcă nu ştiu cînd am să mai vin. Nici nu mai ţin minte cum eşti. (Tăcu, privind departe, în întunericul de peste paravane.) Cum eşti?

Se întinse jos lîngă el.

— Mi-e tare aiurea! Înţelegi ce înseamnă? Am nevoie de tine, dar toate mi se par false; şi vorbele, şi gesturile. Fiindcă m-am descoperit prea devreme, fiindcă nu s-a terminat perioada de incubaţie. Nu pot să-mi dau ochii peste cap şi tare mi-ar plăcea! Altă cale nu-i, decît să bem cîte un pahar de saché. Tîmpită băutură! Să nu mă ridici de aici. Cergile mă inspiră.

— De ce plîngi?

Ea sări în sus; ripostă aproape cu furie:

— Ce te priveşte? Plîng?... Foarte bine! Plîng cu lacrimile mele. Vreau să plîng pînă la ziuă. Nu-ţi cer să plîngi împreună cu mine. Ce se aude?

— Ploaia; s-a înteţit.

Maria îngenuche aproape de el.

— Nu mi-o lua în nume de rău! Sînt o nebună. Nu se poate vedea nimic pe cer? Atunci, primeşte-mă lîngă tine!

A doua zi blocul turn de la gară mai crescuse cu un etaj.

43

PRIMII IEŞIRĂ LA LUMINĂ paznicii vilelor şi hotelurilor; apariţia lor anunţa sfîrşitul hibernării. După ei veniră îngrijitorii. Se deschiseră ferestrele; soarele, care se plimbase pe faţade, pătrunse pînă în fundul încăperilor. La restaurante, mesele şi scaunele, făcute piramidă, se dădeau jos, se risipeau pe suprafaţa saloa-

nelor și teraselor. Era ca o semănătură de primăvară. Veniră bucătarii și chelnerii. Cameristele și portarii. Trenul electric intrase în funcțiune; mergea deocamdată din oră în oră, cu vagoanele mai mult goale. Călătorii obișnuiți erau lăptăresele și zarzavagii, și cîte un orășan care pornea să descopere lumea, începînd timid, cu cea mai apropiată.

Primul se deschise barul din stația trenului electric. Barul lui Max, de pe malul mării, se închisese pentru zugrăvit și curățenie.

Veniră orchestrele, și odată cu ele dubele cu alimente. În aer plutea muzica tonomatelor, amestecată cu mirosul de friptură și de benzină.

Această întoarcere la viață, i se părea Mariei întristătoare, fiindcă era fabricată. Oamenii împingeau cu pompele o sevă făcută în laborator, o forțau să treacă prin ziduri și prin ferestre, în vreme ce prin cabluri revenea electricitatea, iar prin țevile ruginite, apa rece și caldă.

Gîndindu-se care fusese afluxul omenesc vara trecută Maria socoti că încă nu avea nevoie să se retragă. Cel puțin un an, baza ei putea să rămînă Calul de Salcie. În spatele lui crescuseră două dune. Își făcu adăpostul între ele, corectînd cu lopata relieful nisipului, așa fel ca să se creeze la mijloc o albie. Acolo putea să stea nestînjenită, dacă s-ar fi întîmplat ca într-o zi cineva să se aventureze atît de departe. Prima zi cînd se întinse la soare, apărată din toate părțile, fără să-i fie ascunsă și marea, regăsi sentimentul de anul trecut, că aici era casa ei, nu a doua, ci prima. Fiind jumătatea lui mai, vizitatorii abia începeau să vină. Departe, în zona lor, se vedeau primele culori importate, care dădeau plajei o veselie forțată. Ar fi fost cu putință ca oamenii să nu observe lipsa pescărușilor? Se apropia vara, și nu apăruse nici unul. Deși le cunoștea obiceiurile, Maria tot se mai gîndea cîteodată că migraseră și aveau să se întoarcă. Dar de mult trecuseră spre nord păsările migratoare, începînd cu cocorii.

În acea primă zi cînd se întinse la soare, uitase că aici o găsise Alber; foarte curînd se împlinea anul, dar ea nu se gîndea în urmă. Stătea cu fața în sus, atît de întinsă, cum nu s-ar fi putut mai mult, cu brațele date peste cap, lăsînd libere subsuorile, cu mijlocul alungit, printr-un efort muscular continuu, o luptă a trupului cu el însuși,

spre a se regăsi în forma de vara trecută; extensia, sub dogoarea soarelui, făcea să se destindă contracturile din trup, datorate întunericului şi iernii. Îi era bine, fără nici un gînd, fără amintiri şi regrete, fără proiecte; un bine al trupului nud.

Aproape de prînz nisipul ardea. Curînd intra în tură. Maria se întoarse cu faţa în jos, dar nu putu să stea mult; îi dogorea pîntecele, pe nisipul încins, şi n-avea aer. Reveni cu faţa la soare. Privea cerul alburiu, cu ochii întredeschişi, visînd la ea însăşi, la viitoarele ei deveniri. Prima devenire era s-o bronzeze soarele. Îşi puse mîinile sub ceafă, apoi le scoase, într-o mîngîiere lentă a grumazului. Se căuta, se descifra cu mîinile, şi îşi găsea altă expresie a ei însăşi, mai personalizată decît cea din oglindă. Pielea trupului şi a mîinilor comunica fără întreruperi, dînd imagini tactile, care depăşeau imaginea vizuală, prin temperatura trupului şi prin a treia lui dimensiune, a reliefului, percepută mult mai pregnant decît cu privirea. Căuta pe piele urmele altor mîini, de aseară. Le urma, repetîndu-le circuitul şi repetîndu-le gesturile, peste sîni, în adîncitura de sub coaste, pe mijloc, pînă pe şolduri. Zonele parcurse erau ferestre deschise, în toată existenţa ei, nu doar într-o biată anatomie. Încercase odată să se oprească într-un loc, să facă lucrurile numai pe jumătate, să accepte mîngîierea directă, să se bucure de ea din plin, cu sete, dar să n-o ducă mai departe, unde, devenind completă, te şi înrobeşte. Nu izbutise. Nu făcea altceva decît să-şi amîne abdicarea, de parcă ar fi abdicat în faţa altcuiva decît a eului ei. Întîrzierea nu dăduse alt rod decît regretul. Acum, fiindcă ştia, nu voise să mai repete. Ajunge un singur război! Înţelesese, după ce îl pornise pe al doilea. Iar acesta durase cît crescuse blocul turn cu şase etaje. Ieri, trecînd pe la gară, le numărase iarăşi, le număra totdeauna. Erau douăzeci şi nouă; începeau să se piardă în nori. Ar fi vrut să intre pe şantier, să întrebe pe cineva cîte au să fie cu toatele. Nu exista primejdia să se prăbuşească? În ceea ce facem nu există limite?

Mîinile Mariei se întîlniră pe pîntece şi tresăriră, surprinse, ca şi cum ar fi uitat una de alta. Aici, între cele două şolduri, era un continent, cu istoria lui, pîrjolit de soare, mistuit de secetă. Îi era şi frică să-şi facă repre-

zentarea lui întreagă şi adevărată, fiindcă întrevedea finaluri catastrofale.

Un bărbat întinde mîna şi apucă. În stînga, în dreapta, unde i se îngăduie. Femeia trebuie să aştepte o mînă care nu poate fi decît una. Ea trăieşte tot timpul în îndoială. Poate să cheme, să ceară, să implore şi să cîştige. Şi totuşi decizia finală e a celuilalt!

Anul trecut, cînd apăruse Alber, era incendiată, după o dimineaţă întreagă cît o arsese soarele. Dar nu exista în cîmpul ei vizual, suprapus peste cîmpul afectiv, nici un bărbat la care să se gîndească, de aceea fierberea rămînea difuză; avea nevoie de un obiect ca să se declare. Obiectul apăruse, sub înfăţişarea unui tînăr atletic, care se tîra leneş pe plajă, venind spre ea, s-o caute, şi sigur că o s-o cucerească. Îi plăcuse totul la el, din prima secundă, chiar îndrăzneala şi impertinenţa. S-ar fi întins pe nisip, atunci, în a doua secundă, nimic din ea nu voia să-l respingă, l-ar fi acceptat cu orice risc putea să decurgă dintr-o întîmplare atît de hazardată. Se temuse numai de condamnarea lui şi se apărase, ipocrită şi speriată: dacă pleca şi o lăsa singură? O, ce rafinată tactică de învăluire desfăşurase în jurul lui, ca să-l subjuge, fără să arate, fără să se ofere, aruncîndu-i numai priviri furişe, ţinîndu-se deoparte, gata să fugă, cînd n-ar fi vrut altceva decît să îngenunche în faţa lui, aşteptînd o blagoslovenie. Fiindcă nu se putea altfel, fără pregătire de luptă, fiindcă lumea, cu toţi Dumnezeii şi cu toate credinţele, au născocit războiul bărbatului cu femeia.

Tremurase de teamă, cu gîtul încleştat, cu mîinile îngheţate, cele şase ore ale turei de după-amiază. Îl chemase la ora opt şi jumătate seara, în acelaşi loc, la Calul de Salcie. Şi dacă nu venea?

Din lene sau din plictiseală. Dacă nu recepţionase apelul ei, pe care trebuise să-l emită pe furiş, cu genele plecate? În loc să-i fi spus clar, privindu-l în faţă: „Vino, am să fiu cum vrei. Cum se cuvine!“ El era acolo, nu întîrziase, dar nu însemna că lupta se sfîrşise. Ea se aruncase în apă, ca să nu dogorească prea tare, şi pe urmă aşteptase, la adăpostul Calului de Salcie, cu inima strangulată, aproape fără să mai respire, pîndindu-l şi dorindu-l, însetată de durere, de sfîşiere şi împlinire. Poate el se pregătea să întindă mîna, dar ea nu

avea de unde să ştie. Cu toată bucuria şi izbăvirea, îl urîse după aceea, şi-l ocolise cu duşmănie, pentru clipele de aşteptare în incertitudine, cînd numai al lui era dreptul de-a hotărî ce să fie.

Maria întinse mîna şi trase halatul pe ea. Se abătuse asupra ei un val de pudoare, venit parcă din larg, odată cu valurile. Se ridică să privească. Simţea o prezenţă, un om care se uita la ea, de după Calul de Salcie. Era Alber; avu viziunea lui atît de clară, încît uită pe ce lume se află. După cîteva clipe de ameţeală, realitatea i se impuse, aer gol, necolorat, pulsînd în soare. Maria îşi apucă obrazul în palme. Ce se întîmpla? De unde venise imaginea lui, atît de precisă şi de pregnantă, că ştergea dintr-o dată anul care trecuse? Venea din propria ei conştiinţă, care-l înăbuşise. Dar avea încă destulă forţă în el, să se descătuşeze şi s-o îngenuncheze. Îl mai iubea, şi nu ştiuse. Simţea, şi nu putea să admită. Nu mai demult decît seara trecută, un alt bărbat o topise şi-i dăduse altă formă, şi cînd carnea i se închegase, o pusese din nou la topit. Îl iubise pe bărbatul acela, îl iubea cu recunoştinţă, fiindcă ştia cum s-o caute; să descopere în ea şi să fructifice toate evoluţiile ei posibile

Şi atunci, cum era cu putinţă? Alber nu dispăruse, stătuse ascuns într-un con de umbră, iar acum venea în lumină. Cum putea să se lepede de un om pe care îl iubise? Făcu în gînd un gest tandru, îi puse mîna pe umăr, îl privi în ochi, îşi lipi obrazul de obrazul lui, respirîndu-l. Nu era fals; nu putea să uite. Sentimentele nu se tranşează ca materia neînsufleţită. Se întrepătrund şi merg împreună, o vreme, mai puţin, mai mult, uneori poate tot drumul. Niciodată nu poţi spune: pînă ieri l-am iubit pe el, de azi înainte te iubesc pe tine. Structura omului nu se supune la această scindare. „Trebuie să ne respectăm iubirile", se gîndea Maria. Dar vaporul era departe!

44

TRECEAU SĂPTĂMÎNILE dintre solstiţiu şi echinocţiu, ziua începea să scadă, cînd biata emisferă nordică

nu era încă saturată de lumină. De la Saint Johns, vaporul plecase în Islanda, să încarce peşte sărat pentru Anglia. N-avea Anglia destul peşte, înconjurată numai de ape? Iar o născocire a negustorilor şi armatorilor! Mărfurile trebuie să circule, vapoarele trebuie să le transporte. Urmase o săptămînă de încurcătură. Cu două zile înainte de plecare, venise ştirea că marfa nu poate fi descărcată în Anglia, din cauza grevei docherilor. Numai negustorii proşti intră în panică în asemenea ocazii. Negustorii isteţi declanşează operaţiunea a doua pregătită din vreme, s-o înlocuiască pe prima, la nevoie. Dacă peştele nu poate fi dus în Anglia, există un cumpărător în Argentina. Singura dificultate, el doreşte marfă de calitatea a doua, pentru o populaţie cu puterea de cumpărare scăzută. E o problemă de şapte cenţi la kilogram. Se duc tocmeli de la distanţă, amîndouă părţile cedează la jumătate, şi vaporul este îndrumat la Buenos-Aires.

De-acolo primise Maria ultima scrisoare a lui Alber. Rămăsese nedeschisă, de trei zile, împreună cu altele, mult mai vechi. O deschisese seara trecută, după ce încercase o evadare împreună cu Helga. Renunţase, nu înţelegea nimic, fiindcă privea dincolo de imagine căutîndu-se pe ea, nu pe fata blondă călare pe un poney, un căluţ ca o miniatură. Era o noapte senină, şi cerul începuse să o intereseze în alt fel decît pentru a-şi satisface o curiozitate. Citea de cîteva zile o carte uşor de înţeles, de Flammarion, poate prea simplă şi intitulată jignitor „Astronomia pentru doamne". Cu toate justificările amabile din prefaţă, titlul rămînea o insulă discretă. Dar citea cartea, fiindcă nu avea alta la fel de accesibilă. Era dornică să confrunte cerul adevărat, cu informaţia ei teoretică, şi s-ar fi dus la Mecarian, dacă n-ar fi fost în ajun, seara, după alte seri, tot mai frecvente. Nu voia de loc să se înfrîneze, nu-şi ascundea temperatura; se temea să nu-l înăbuşe. Îşi sondase sentimentele; pe ale lui n-avea cum să le sondeze. Străbăteau o criză de adaptare, îl simţea mai străin decît în prima zi, şi chiar ea era mai străină. Avea nevoie să respire liber, un aer cu mult oxigen, să-l tragă pînă în fundul plămînilor.

Alber scria: „Vîntur oceanul ca olandezul rătăcitor, şi chiar prin locurile destinate lui prin blestem. Un

blestem mă conduce şi pe mine, gîndesc, dar nu mi-e îngăduit să mă plîng, fiindcă am întocmai ceea ce mi-am dorit. Am vrut să plec într-o călătorie de-a lungul tuturor continentelor; un simplu ocol al pămîntului nu mă mulţumea, rămînea doar o performanţă, dezumanizată. N-am vrut să cunosc geografia, ci lumea. Nu-mi ajunge oceanul, oricîte ar avea să-mi spună, şi nu încetează să-mi spună, şi niciodată n-o să ajungă la tăcere. Am vrut ţărmuri şi porturi. Iată ce numesc eu lumea. Am vrut s-o înconjur, continent cu continent, din Groenlanda pînă în Ţara de Foc, iar de-aici pînă în Alaska, şi aşa toate ţărmurile. Ocolul pămîntului făcut nu pe o paralelă, ci pe meridiane, zig-zagînd fără întoarcere. Şi dacă într-adevăr nu m-aş fi întors niciodată, ci aş fi navigat pînă în ultima zi a vieţii, ar fi însemnat să mă bucur de o fericire inegalabilă. Dar acum, cînd o bună parte a viselor mele s-a împlinit, şi nu se vede nici o piedică spre a se împlini toate, îţi declar că aş fi renunţat la ele şi m-aş fi întors, în prima zi cînd m-ai fi chemat. Oricît aş fi fost de departe..."

Maria îşi infiltra gîndurile între frazele lui. Era primul lor dialog, după cele nouăzeci de zile. Trecuseră de atunci alte nouăzeci, şi mai multe.

„A, nu! Vrei să regret şi să am remuşcări? Amîndouă deodată? Nu-i drept! Spui acum, cînd e prea tîrziu, cînd apelul meu nu mai poate veni, şi ai în faţă planul vieţii tale, împlinit. Ţi-aduci aminte abia după festin că puteai să fii mai puţin lacom. Dar nu te teme, îţi dau dreptate; nu ţi-aş fi luat tocmai eu bucata grasă din faţă. Dacă aş fi vrut să ţi-o iau, m-ai fi muşcat de mîini, ca s-o aperi. Nu te-ai fi întors! M-ai fi ars pe rug, şi apoi ai fi plîns la mormîntul meu, te cred, cu durerea cea mai sinceră şi mai adevărată".

„Acum, cînd nu mai exişti, am înţeles, scria Alber, că nu puteam să am totul, şi pe Maria, şi marea; dacă ar fi să aleg din nou, ştiu că aş opta pentru tine".

„Nu, niciodată! se gîndea Maria. Şi de unde ştii că nu mai exist? Fiindcă am încetat să-ţi scriu? Nu era o dovadă, pentru un om care a crezut în altul şi a făcut din el al doilea lui ţel în viaţă. Eu nu ţi-am spus că am încetat să mai fiu; ai ştiut că nu se putea altfel, după propria ta concepţie, pe care n-am uitat-o. Nu s-a întîmplat altfel decît aşa cum ai prevăzut. Păstrează

consolarea că ai avut dreptate! Şi regretul că ştiai. Ai făcut o alegere. În oricare din cazuri rămîneai cu o nostalgie; dacă n-ar fi fost nostalgia mea, ar fi fost a mării. Bine că sînt eu cea de departe! N-aş fi avut forţă să mă lupt cu marea".

Dialogul cu Alber nu era sfîrşit. Maria făcu o pauză, ieşi din casă, se aşeză pe trepte, cu harta cerului în faţă, luminată de o lanternă electrică şi începu să caute constelaţiile. Nu cunoştea decît cele două Urse şi Casiopea; se întreba ce nevoie avea să le ştie chiar şi pe ele. Nu-şi găsise nici o înclinaţie spre astronomie; îi plăcea poezia cerului luat în sine, fără tălmăciri, emanînd de la o lume de aştri anonimă, care nu-i canaliza gîndirea în direcţii prestabilite şi nu-i reducea puterea de visare. Dar iată că luneta, ducînd-o mai departe decît o putea duce visul, o întorcea de fapt la o realitate ştiinţifică, în mod ciudat mai fascinantă decît închipuirea. Căpătînd explicaţii şi denumiri, lumea anonimă a stelelor se îmbogăţea în culori şi în înţelesuri. Dacă deschisese cartea cerului, Maria era nerăbdătoare să întoarcă toate paginile. Acum, privind bolta nordică, sub care se născuse, de sub al cărei acoperămînt nu ieşise niciodată, se gîndea ce constelaţii străluceau la Buenos-Aires. Dar acolo era ziuă, şi vaporul plecase spre Ghana. După punctul dat de cîteva ceasuri, nu mai avea decît o zi să ajungă. Ce să ia? Ce adusese? Mărfuri denumite cu simboluri, cifre şi litere scoase din tabele. Într-un post scriptum al scrisorii de la Buenos-Aires, Alber spunea: „Începînd de ieri, cel mai bun prieten al meu este secundul. A fost între noi un război, pe care l-am cîştigat şi unul, şi altul, fără să fim răniţi." De ce ieri? Ce se întîmplase?

„Da, blîndul meu războinic!" se gîndea Maria, cu melancolie, recunoscîndu-i stilul; stilul de viaţă şi cel de exprimare. Îi era dor de el, cu tot ce fusese, chiar cu suferinţa de după ce plecase.

Se duse sus, lăsă cartea, îşi puse pe umeri o scurtă călduroasă şi porni pe plajă. Nu ştia unde voia să ajungă. Poate pînă la barul închis, sau la gară, să numere etajele turnului, sau mai departe, în lună.

La Calul de Salcie se opri, se aşeză pe lemnul mucegăit, care se surpa încet, mistuindu-se în el însuşi. Şi ce mîndru cal era cînd îl cunoscuse! Stătea gata să se

ridice, să necheze, să pornească la galop în jurul lumii! Acum zăcea răsturnat pe spate, cu picioarele în aer, mort lamentabil, fără să fi descoperit altceva despre lume, decît un ţărm dintr-o mie. Iar ea, ce descoperise din cele o mie de ţărmuri?

Traversă plaja, căută din ochi locul unde era anul trecut salcia. Îngenunche şi mîngîie nisipul; avea lacrimi în suflet, nu voia să plîngă, trebuia să le transforme în altceva. Îi era dor de Alber, tot mai tare, tot mai trist, fiindcă nu-i rămînea de la el decît o amintire, reînviată cîteva ceasuri. Aici fumase prima ţigară, după prima lor îmbrăţişare. Fumase mii de ţigări de atunci; nici una nu mai avea gustul primei.

În căutarea itinerarului ei sufletesc, Maria porni pe itinerarul topografic. Luna nu se mai vedea pe cer, din cauza luminilor de neon care o băteau în faţă. Se ridicau fuioare de fum de la restaurante. Cîntau orchestrele şi ţipau femeile, excitate de băutură şi de vorbe neînţelese, presate în pavilionul urechii. Lumea exista numai prin senzaţii. Senzaţia Mariei era frigul; întocmai ca în prima seară cu Alber. Intră ca şi atunci la barul din staţia trenului electric. Nu putea să treacă neobservată, oricît de monotone i-ar fi fost pieptănătura şi îmbrăcămintea. Capetele se întoarseră, şi ochii o urmăriră insistenţi, chiar după ce se aşeză departe, la o masă, în penumbră. Dar nu cunoştea pe nimeni, nimeni nu veni să-i spună bună seara. Şi pe cine cunoştea în altă parte?

Îi era dor de Alber, nu voia să-i treacă. Se mira, şi-i părea bine. Ceru un pahar de saché; îl lăsă plin pe masă. Iarăşi o urmăriră privirile, la ieşire. N-avea nevoie de ele. Merse la Caravanserai. Poarta era ferecată, înăuntru întuneric. Trebuia să intre. Aici ajunsese cu Alber în aceeaşi primă seară, înfometaţi şi însetaţi, ca după o zi de muncă. Soarele, apa şi dragostea! Toate o istoviseră. Maria ocoli zidul, se urcă pe acoperişul grajdurilor, care cobora pînă la statura ei şi îşi dădu drumul în curte. Doar aici, în oaza aceasta, salvată prin minune şi fără sens, izbutea luna să-şi trimită lumina argintie. Maria se aşeză pe ghizdul fîntînii şi se uită de jur-împrejur, la toate. Se risipiseră cine ştie unde femeile de la bucătărie. Dispăruse cîinele, luat de hingheri sau de haimanale. Muriseră Rafael, cămila şi turcoaica bătrînă.

Tulip locuia tot pe vapor, dar nu mai primea oaspeți, ridicase scările. Pe Dia n-o mai văzuse, de la venirea străinilor; poate colinda barurile noaptea, după ce ziua o încingea soarele.

Se auzeau zgomote și muzică, lumea nu murise, era plină de freamăt și însetată să trăiască, furtunos, pînă la capătul satisfacțiilor; iar aici, toate stăteau adormite. Maria se ridică și făcu ocolul curții. Blocul turn de lîngă gară crescuse atît de înalt, că se vedea pe deasupra zidului, departe, în fluorescența care acoperea orașul. Aseară numărase etajele: treizeci și șase. Macaralele păreau istovite.

Dacă lua trenul electric, în șase minute ajungea acolo, apoi mai avea de mers pe jos trei sute de metri; îi numărase, cum număra și etajele; poate căuta niște coordonate. Ar fi fost simplu, ușor și bine, să se ducă; o oprea gîndul că nu i se cuvin toate, că mai avea datorii față de ea însăși, între ele o seară de tristețe.

Urcă pe pridvor și apăsă clanța, la odaia Diei; nu se aștepta să fie deschisă. Intră și aprinse lumina. Se miră că nimeni nu tăiase firele. Pe pat atîrna un halat roz; poate stătea acolo de vara trecută. Pe noptieră erau o bandă de legat părul, și o carte. Descoperi în ea un fir de păr negru; nu putea fi părul Diei. Mai înregistră numărul paginii; două sute șaptezeci și nouă. O cifră întîmplătoare, sau avea o cheie?

Se întinse pe pat și rămase așa cît trecură două trenuri, adică o jumătate de oră. Trebuia să mai treacă încă vreo două, ca să nu se mai gîndească la ele. Se duse în camera lui Rafael, tot neîncuiată. Nu lipsea nimic ca un om să înnopteze aici; exista și așternutul, împăturit la picioarele patului. Chiar și un prosop, deasupra cearșafului, iar pe el o periuță de dinți, galbenă.

Se întinse în pat și așteptă să treacă alte două trenuri. Treceau fără zgomot de fierărie, parcă pluteau, dar datorită vitezei lăsau în urmă un șuier și o vibrație care se simțeau în fundul urechii, enervante. Poate cu timpul devenea o obișnuință, nu-și explica altfel cum trăiau oamenii în apropiere, fără să înnebunească.

„Dacă nu m-am dus cu primele patru trenuri, înseamnă că am rezistat destul ca să nu le mai număr pe celelalte“

Maria ieşi din Caravanserai, tot aşa cum intrase. De pe acoperişul grajdului, curtea, albită de lună, părea o insulă de calcar, nelocuită. Şi reflectorul funcţiona, inexplicabil. Îl aprinse şi-l manevră, îndreptîndu-i fascicolul prin toate ungherele, speriind poate bufniţele, liliecii şi şobolanii. Anul trecut fusese atîta viaţă aici, iar acum rămăsese numai tristeţe!

În loc să ia drumul drept spre casă, merse pe bulevardul care tăia staţiunea în două. Era ca o venă cavă, doldora de sînge sub presiune. Se pomeni înconjurată de o lume tînără şi zvăpăiată, băieţi şi fete, ţinîndu-se de mînă, barînd drumul, adunînd în cercul lor altă lume. Maria prevăzu şi-i ocoli din vreme, strecurîndu-se printre blocuri. Dar cînd reveni în bulevard, mulţimea apăru şi mai deasă. Asemenea carnaval se făcea toată săptămîna, seară de seară, exuberanţa creştea, tot mai dezlănţuită, pînă ce sîmbăta ajungea aproape de nebunie. Un nou lanţ tăia drumul Mariei. Nu mai avea cum să scape, se hazardase, sau avusese nevoie să-şi destindă tristeţea, printr-o ciocnire violentă cu veselia. Două fete o apucară de mîini, împiedicînd-o să treacă. Păreau nordice, după siluetă şi fizionomie, şi după limba din care Maria recunoştea cîteva cuvinte.

— Vino cu noi! spuse prima.

— Bea! o îndemnă a doua, întinzîndu-i o sticlă de whisky.

Le flancau doi tineri, sprijinindu-le cu mîna pe după mijloc; simulau o limbă străină, fals şi neînteligibil: puteau să fie secături de la periferia oraşului; nordicele deveneau pentru mulţi o ocupaţie mănoasă. Lanţul continua, cu perechi de toate felurile, de la mările Nordului pînă la Mediterană, cu intercalări asiatice şi africane. Carnavalul de sîmbătă seara plămădea euforii intercontinentale, gata să se transforme în furie. Maria se zbătu să scape; îi repugnau cele două puşlamale, şi altele, care nu puteau să lipsească din îngrămădeală.

— Vino cu noi, nu se poate!

Lanţul care o luase pe sus se strecură printre două blocuri, ieşi pe plajă, unde se extinse, unindu-se cu alte avalanşe de oameni. Băiatul din stînga întinse braţul prin spatele fetei lui; Maria îi simţi mîna pe talie, apoi

urcînd și căutîndu-i sînul. Furia crescu în ea atît de nestăpînită, că se smulse dintre cele două prietene, și, întorcîndu-se spre el îi cîrpi două palme cu sete. După ce își depăși stupefacția, băiatul, prostit și cu privirile tîmpite, ridică pumnii. Maria își smulse haina de pe umeri; nu știa cum de nu o pierduse. Nu avea altă armă, nu se simțea în stare să se lupte cu o gorilă. Îi aruncă haina în obraz, făcîndu-l să se clatine, apoi se aplecă brusc, cu o inspirație norocoasă, și proiectă asupra lui jerbe de nisip, luîndu-l cu amîndouă mîinile, creînd între ei o zonă defensivă. Agresorul rămase năuc, incapabil să-și găsească tactica de luptă. Celălalt se desprinse de fata lui, descrise un cerc prudent și se năpusti spre Maria, s-o atace pe la spate. Fetele intrară în luptă alături de ea, imitîndu-i tehnica. În jurul lor nu se mai vedea decît un nor de nisip. Unul din băieți izbuti să se strecoare orbește, prinse de braț pe una din fete și o trase afară din zona primejdioasă. Fata nu se dădu învinsă, avea o îndemînare nebănuită, ripostă fulgerător, cu două mișcări de jiu-jițu, și-l culcă la pămînt, făcînd să duduie nisipul. Al doilea nu se apără mai bine. În timp ce se ridicau de jos și își scuturau hainele tăvălite, Maria îi preveni:

— Nu care cumva să scoateți cuțitul! Nu noi o să pierdem sînge. Și dacă nu vă duceți cuminți, luni vă caut în cazier, la miliție.

— Bine, tanti! Nu știam că ești de la lupte greco-romane.

Parcă ar fi fost între ei o amiciție nepusă în primejdie nici o clipă.

— Întreabă-le ce fac. Nu mai merg cu noi? Adică să ne stricăm seara pentru niște bătăușe?

Fetele își strîngeau de pe jos lucrurile pierdute; într-o sacoșă comună aveau pudrierele, fardurile, atomizoarele cu parfum, periuțele de dinți, cămășile de noapte și papucii. Era trusoul lor de campanie; seara nu plecau niciodată fără el, ca să poată întîmpina neprevăzutul.

— Îi cunoașteți de mult? întrebă Maria.

— Nu, de astă seară.

— Vă duceți cu ei?

— Dar sigur. Ne-au băut tot whiskyul.

— Aveţi bani, sau bijuterii?
— A, nu ne purta de grijă. Ştim toate trucurile.

Carnavalul continua pe toată plaja. Un timp restaurantele şi barurile rămîneau părăsite, dar orchestrele continuau să cînte. Lanţuri de oameni goneau spre mare, ţinîndu-se de mînă şi tălăzuindu-se; cîte o za se rupea, lumea cădea grămadà în ţipete şi rîsete. Se aprindeau torţe, lampioane, lanterne electrice şi ruguri improvizate din ziare, găteje şi mărăcini uscaţi, care îşi proiectau flăcările roşii, sălbatice, peste lumina de neon, rece şi paşnică.

Maria simţi un freamăt, apropiindu-se de la sud, dinspre marginea oraşului; mulţimea se dădea în lături, hohotind excitată. În locul gol venea crescînd, ca pe autodrom, un zgomot de motoare forţate. Nu se vedea decît o masă neagră, înaintînd cu viteză. Curînd, în zgomotul care nu înceta să crească, se desluşi o piramidă de oameni, o grămadă de trupuri contopite, parcă plutind în aer, pe patru rînduri suprapuse. Baza acestei construcţii se sprijinea pe două maşini decapotate gonind una lîngă alta, în linie dreaptă. Cîte doi băieţi în fiecare, cu braţele împletite, legau maşinile între ele, obligînd pe cei de la volan să nu devieze. Alţi trei, pe umerii lor, alcătuiau rîndul al doilea; mai sus încă doi, susţineau o fată care plutea cu braţele în lături, atît de aeriană, că parcă nu avea nici o legătură cu pămîntul.

Se puteau prăbuşi în orice clipă, şi, în viteza maşinilor, toţi ar fi fost victime sigure. Maria nu se gîndea că ar fi beţi, jocul le cerea integritatea deplină a simţurilor; erau în ei, poate, un curaj şi o nepăsare nefireşti pentru natura umană, din a căror contopire ieşea o altă beţie, a uitării de toate, de viaţă şi de moarte, o anulare a tuturor cuceririlor, a tuturor credinţelor şi speranţelor.

Lumea acoperi din nou plaja; peste urletul descrescînd al motoarelor se auzeau ropote de aplauze; deasupra mulţimii nu se mai vedea decît fata, departe, planînd cu braţele în lături, cu rochia fluturînd, ridicată de vînt pînă la şolduri, cu părul de un alb metalizat, zburînd în urmă, ca o trenă de aluminiu.

45

MARIA SE STRECURĂ prin mulțime și răsuflă ușurată cînd ajunse pe plaja goală. Nu-și dădea seama unde se duceau mașinile; nu se mai auzea nici un zgomot. O sută de metri mai departe văzu un caiac tras pe țărm. Mai sus, pe nisipul uscat, ședeau un băiat și o fată. Luminile din urmă îi băteau dintr-o coastă, desenîndu-le profilul pe dunele întunecate. Maria trecu, fără să-i privească. Fata o strigă și alergă după ea, s-o ajungă. Era Dia, cu o rochie de mătase neagră, lungă pînă la jumătatea gambelor, cu sandale aurii, ude și pline de nisip. Și poalele rochiei erau ude; părea scăpată dintr-un naufragiu. Băiatul rămăsese pe nisip.

— Bine c-ai venit, să mă descotorosești de el ! izbucni Dia.

— Dacă nu-ți place cum de-ați ajuns împreună pînă aici?

— Mi-a plăcut. E foarte frumos. Te-ar zăpăci și pe tine. Vrei să-l vezi?

— Nu.

— Îmi pare rău. Credeam că poate l-ai lua tu. Aș avea eu grijă de barcă. De fapt, barca mi-a plăcut cel mai mult; e ușoară și elegantă.

— Misiss ! strigă băiatul.

Dia își duse palmele la urechi și făcu o grimasă.

— Nu merge ! spuse pe urmă, desfăcînd brațele în lături. Doresc din toată inima, dar nu se poate !

Băiatul se apropie; nu-i aruncă nici o privire Mariei, totuși salută, politicos, cu o înclinare discretă a capului. Era una din izbînzile fiziologice ale deceniilor de după război, un tînăr zvelt, clădit suplu și sănătos, cu picioarele lungi, cu umerii largi și șoldurile înguste, amestec de atlet și efeb. Maria admise că nu văzuse altul la fel de frumos. Pe deasupra părea bine crescut. Dia avea darul să descopere cele mai reușite exemplare masculine. Ar fi fost nedrept să-i separe.

— Te las, spuse.

Dia se agăță de brațul ei:

— Nu; ia-mă cu tine !

— Ce faci? Nu vii? întrebă tînărul.

— Cară-te singur!

— Şi cu magul meu cum rămîne?

— Du-te dracului! răspunse Dia.

Porniră spre casa de piatră. După cîţiva paşi îl simţiră că venea după ele, la distanţă destul de mare.

— Ar putea să ne atace, spuse Maria.

— N-are decît să încerce! Îl pun în patru labe numai c-o lovitură.

— Mai bine rămîneai cu el. Eu nu sînt prea veselă astă seară.

— Dar e îngrozitor de prost! izbucni Dia. Mă înăbuşă şi îmi face greaţă. Prost şi incult, tern şi stupid. De zece ori mai tern decît o vacă stearpă, şi de o sută de ori mai stupid decît o babă însărcinată. L-am adus aici ca să vedem răsăritul lunii. Nu i-a convenit, eram la bar, s-a ridicat mormăind. L-am întrebat la ce oră trebuie să răsară luna. „De unde să ştiu?" — „N-ai văzut-o aseară?" S-a strîmbat, de parcă i-aş fi dat ulei de ricină „Nu mă uit niciodată la lună". — „Dar la ce dracu' te uiţi? Ce-ţi place pe lumea asta?" — „Brigitte Bardot". — „Bravo, şi mie îmi place!" I-aş fi dat un pumn sub burtă, e acolo un loc care-i cocoşează pe toţi, nici unul nu rezistă; de altfel e interzis pînă şi la box, care nu menajează pe nimeni. L-am întrebat dacă ştie de unde răsare luna. Ţi-ai găsit! L-am adus aici, ne-am aşezat pe nisip şi i-am arătat unde să se uite. Cel puţin nu m-a contrazis. Cînd s-a înroşit cerul, s-a lipit de mine, destul de abil, de la genunchi pînă la umăr; mi-a plăcut, ca senzaţie; păcat că el, ca exemplar uman, îmi făcea silă. Că mi-a pus mîna pe gleznă, n-am spus nimic. Mă interesa să văd luna. Şi tocmai cînd răsărea, tu o ştii cum răsare, îţi dă fiori din burtă pînă-n inimă, tocmai atunci l-a îndemnat cel mai tîmpit dintre draci să porneàscă magnetofonul. Îl poartă cu el toată ziua, e mijlocul lui cel mai bun de exprimare. Pune muzică, îţi ia mîinile peste masă şi se uită la tine să te topească. E foarte simplu, nu cere nici o osteneală, şi care tîmpită rezistă? Am sărit în sus, i-am înşfăcat magnetogonul şi l-am aruncat în mare. Nu-i venea să creadă. Îşi închipuia că e o scamatorie, m-a răsucit să vadă dacă nu l-am ascuns la spate, l-a căutat de jur-împrejur, rîdea ca

prostul, din ce în ce mai albastru. Cînd ai venit tu, tot nu voia să creadă.

— Unde s-or fi dus? întrebă Maria.

— Cine?

— Cei cu mașinile. I-ai văzut?

— Sigur. Au trecut prin fața noastră. Puteau să ne facă praf, dacă nu fugeam la o parte. Sînt nebuni. Dar bine că-i lasă în pace. Ar fi păcat să-i aresteze.

— Știi cine sînt?

— Nu i-am mai văzut pînă astăzi. Mi s-au părut fantastici.

— Chiar nu te-ai răzgîndit? reluă Maria. Vrei să mergi la mine?

— Da, ți-am simțit lipsa. Nu te-am mai văzut de atîta vreme.

— Dar cum scăpăm de flăcăul tău? Văd că nu se lasă.

— Să doarmă pe scări, altceva nu-i pot propune. N-o să ne deranjeze; nu mai are cu ce să ne facă serenade.

Trecură de casă, merseră pe faleză, deasupra golfului; epava se vedea întunecată. Maria se întreba unde puteau să fie mașinile. De aceea venise pînă aici. Plaja, spre nord, lucea la lună pînă în lacuri, și chiar dincolo de ele. Nu se auzeau motoarele, nu se vedeau farurile. Dar nu puteau fi decît acolo, fiindcă n-aveau alt drum pe unde să plece; trebuiau să se întoarcă.

— Tulip e pe vapor? întrebă Maria.

— Da; nu mai vine pe-acasă.

— Cum poate să te lase singură, atîta vreme?

— Cred că m-am născut să fiu singură. Rafael nu era fratele meu. Ai știut? Sînt singură, cum nu se poate închipui.

Băiatul aștepta la o sută de metri.

— Zău, zise Dia, m-aș duce cu el, dacă ar fi mai puțin tîmpit; măcar cu un gram. Vezi și tu că nu cer prea mult.

Trecură pe lîngă el la întoarcere. Le urmă, fără sa spună nimic. Cum se aprinse lumina la mansardă, îi auziră glasul, sub fereastră:

— Misiss!

Dia se aplecă mult afară, ca să-l vadă.

— Ce vrei?

— Să-mi plătești magul. Mă coastă cinci mii.

— Eşti nebun? Cinci mii o rîşniţă hîrîită?

— Habar n-ai! Era japonez.

— Îţi dau două mii. Vino mîine la zece; n-am acum.

A doua zi, la ora zece, băiatul era sub fereastră.

— E de-o punctualitate scîrboasă, remarcă Dia. Cînd vii după bani, e cuviincios să întîrzii măcar puţin. Îţi mulţumesc pentru găzduire. Nu plec de tot. Dacă-mi dai voie, am să mă întorc după ce scap de el.

O aştepta jos, în flancul casei, pîndind amîndouă intrările.

— Unde-i barca? îl întrebă Dia.

— Pe plajă, în faţă.

— Atunci vino.

Pe la jumătatea golfului, băiatul încetă să vîslească.

— Unde mă duci?

— La vapor. Să-ţi dau banii.

— Nu merg.

— Eşti atît de prost să crezi că îţi întind o cursă? Ce-aş putea să iau pe pielea ta? Nu-ţi dai seama că fără mag nu mai valorezi nimic?

Legară caiacul de barca lui Tulip. Băiatul se uita temător în sus.

— Urcă tu înainte! îi porunci Dia. Pe asemenea scări femeile rămîn la urmă. E o regulă.

— Nu urc decît după tine.

— N-ai decît. Şi dacă vrei, poţi să te zgîieşti la picioarele mele, dar să ştii că nu-i nici o vitejie. Cînd te-am cunoscut, de-abia aşteptam să faci ce-ţi place cu ele.

Tulip, într-un halat albastru, murdar de rugină, vopsea balustrada în bordul celălalt; nu-i auzi venind. Dia se apropie tiptil, pînă la un pas, şi-l împunse cu degetul între omoplaţi.

— Mîinele sus!

Tulip ridică mîinile pline de vopsea albă.

— Ce vrei?

— Punga sau viaţa!

— Cît îţi trebuie?

— Două mii. Am o datorie. Dezonorantă.

Băiatul aştepta neîncrezător, poate puţin neliniştit. Alte sentimente nu i se citeau pe faţă; nici măcar puţină curiozitate. Dia socoti inutil să-l prezinte lui taică-su şi să-i explice prezenţa lui acolo. Tulip se şterse pe mîini

cu o cîrpă muiată în terepentină, apoi se duse să aducă banii.

— Vino încoa! se adresă Dia băiatului.

Îl tîrî pe dunetă, de unde marea se vedea circular, și orice sugestie a țărmului rămînea în spate.

— Ai fost vreodată pe mare?

— N-am avut ocazia. Și nici nu mă interesează. Mergi mai repede cu trenul.

— Foarte bine! Să nu-ți irosești timpul în viață.

Dia îl privi printre pleoape; era frumos, nu găsea nimic să-i displacă; briza îi juca părul în ochi, punîndu-i pe față umbre aurite. De-ar fi putut să anuleze toate datele lui, pe care le depistase, să le ignore, să-l creeze din nou, prin forțele ei!

— Hai să ne închipuim că sîntem în croazieră. Nu te uita înapoi! Diseară o să debarcăm pe o insulă cu palmieri.

Tînărul se uită la ceas.

— De ce întîrzie?

Tulip reveni abia după o jumătate de oră. Avea în mînă un săculeț destul de greu.

— Numără-i!

— Vă bateți joc de mine? Ce să fac cu ei?

În săculeț erau numai monede de douăzeci și cinci de bani, grămadă. (De la cîntarele automate.)

— Nu-ți convine? se miră Tulip. Sînt buni la telefoane.

— Sau la tonomate, adăugă Dia.

— Mie îmi trebuie pentru altceva!

— Îi schimbi la Banca Națională.

Tulip se duse după o sauliă pe care o legă la gura săculețului.

— Coboară în barcă și ți-l dau eu; n-o să-l poți duce pe scară.

— Nu mergi? întrebă băiatul, din barcă.

— Nu, du-te singur! răspunse Dia. Ești foarte frumos.

Rămași singuri, se priviră.

— Tulip, îmbătrînești prea repede. Haide acasă! Pînă cînd ai să păzești epava asta?

— Aștept să vină cineva. Vine mereu, mă caută.

Tulip o duse cu barca în golf.

Maria cobora scările.

— Plecai fără să mă aştepţi?

— Nu; îţi ieşeam înainte. Mergi cu mine? Vreau să văd unde s-au dus maşinile. N-au trecut înapoi, le-aş fi auzit.

Cîmpul, deasupra golfului, era de un verde intens şi crud.

46

MARIA PRIVEA NELINIŞTITĂ lanul de rapiţă; o recunoştea, crescuse pînă la genunchi şi se pierdea la poalele munţilor; de partea cealaltă a defileului nu putea fi decît tot rapiţă, ca anul trecut. Se temea de vremea cînd avea să înflorească. Privi în jos crîngul prăbuşit; copacii aveau frunza tînără, vioaie, neobosită. Se mai vedea bătătura unde fusese cortul, şi locul vetrei, dar vîntul luase cenuşa.

— Cred că Tulip e bolnav, spuse Dia.

— Îmi pare rău, răspunse Maria. Săptămîna viitoare vreau să mă duc la stînă, să iau un cîine. Oare or fi tot ciobanii de anul trecut?

— Un cîine? Vreau şi eu unul, să-l duc pe vapor; i-ar ţine de urît lui Tulip.

La cherhana întrebară de maşini; erau la trei kilometri, pe malul canalului. Găsiră cinci corturi, adăpostite sub panta care cobora la apă. Aveau într-un flanc marea, în altul lacurile. Ţinînd seama de alcătuirea piramidei, trebuiau să fie doisprezece, împreună cu fata şi cu cei doi care conduceau maşinile. Tocmai pregăteau mîncarea, prea devreme pentru prînz, prea tîrziu pentru dimineaţă; aveau alte obiceiuri. Masa era pusă sub o copertină de pînză, între corturi, iar alături se vedeau maşinile, atît de prăfuite, că nu se distingea nimic pe plăcile de înmatriculare. În uşa unui cort, un om matur, foarte brun, cu faţa încadrată de o barbă neagră, deasă, rotunjită, şedea pe o lădiţă şi ciupea coardele unei chitare. Se mai vedeau trei, mult mai

tineri; numai unul din ei avea barbă. Alţi trei veneau dinspre lac, aducînd găleţi mari cu apă. Fata cu părul ca de aluminiu mesteca într-o oală pusă pe o plită cu petrol. Mirosea a cafea, atît de sănătos şi puternic, că dispăreau din aer pînă şi emanaţiile de iod ale mării. Maria simţi dintr-o dată o stare bună, un optimism venit brusc, la început fără explicaţie. Cauza, pe care o deduse apoi, era mirosul cafelei, mai concentrat decît îl simţise vreodată. Mirosul dimineţilor bune din viaţă, cînd peste tot nu-i decît soare şi te socoteşti vrednic să cucereşti lumea pînă-n seară.

— Bună ziua! spuse Maria.

Fata îi zîmbi şi îi făcu un semn amical cu mîna. Cînd zîmbea, faţa încruntată, puţin metalică, poate datorită părului, devenea foarte caldă. Bărbatul din uşa cortului se ridică puţin, zîmbi şi el. Apărură încă patru tineri, de pe lîngă maşini, sau din corturi; se îndreptau cu toţii spre masă.

— Sînt unsprezece, pentru o singură fată! observă Dia. Să nu creadă că am venit ca să schimbăm proporţia.

— Dacă n-ai să te uiţi prea insistent la vreunul, n-au să creadă.

Se opriseră în marginea taberei; era ceva firesc în toată întîmplarea, nu se simţeau stînjenite, n-aveau sentimentul că săvîrşiseră o indiscreţie. Bărbatul matur şi fata veniră la ele.

— Vreţi să mîncaţi cu noi? întrebă el.

Zîmbea atît de sincer şi de curat, că Maria se simţi emoţionată. Nu mai crezuse că sînt posibile astfel de relaţii între oameni; poate doar într-o lume născocită. Totul aici părea o născocire.

— Noi mîncăm la altă oră, dar o cafea am să beau cu plăcere.

Le conduseră la masă, unde grupul le primi în picioare, cu o bună cuviinţă neuzitată într-o tabără. Îşi spuse fiecare numele, dar, cum se întîmplă de obicei, nu reţinură decît unul sau două; aveau rezonanţe necunoscute, era imposibil să-şi dea seama dacă veneau dintr-o ţară europeană, sau de peste oceane. Fără un motiv precis, Maria îi localiză în Australia, despre care ştia foarte puţine, deşi acolo avea cele mai multe legături confirmate cu radioamatorii, prietenii ei necunoscuţi din toată

lumea. Bărbatul matur, şeful coloniei, se numea Tomas. Se aşeză în capul mesei, încadrat de Maria şi Dia. Fata se aşeză în faţa lui, la extremitatea cealaltă a mesei. O chema Liana, cu o pronunţie sub care greu putea fi descoperit un nume de fată. Avea pe ea o rochie largă, ca un sac; se mişca suplu, dar Dia, care o privea curioasă, nu putea să-şi dea seama cît era de bine făcută. Trebuia s-o studieze pe plajă.

— Sînteţi acrobaţi? întrebă Maria.

Convorbirea se ducea între ea şi Tomas.

— Ne-aţi văzut aseară?

— Da. De aceea am venit.

Tinerii mîncau cu franchețe, fără să-şi ascundă pofta, dar fără să ajungă la lăcomie. Singura mîncare era un jambon afumat, pus în mijlocul mesei. Unul din ei tăia felii de un deget, şi le distribuia tuturor, de la stînga spre dreapta. Lui Tomas îi veni rîndul aproape la urmă. Cafeaua înlocuia tot ce s-ar mai fi cerut unei mese. O beau din ceşti mari, ca de supă. Bău şi Maria, cu o plăcere neascunsă. Aroma i se păru izbitoare. Nu refuză nici a doua ceaşcă. Oala părea să aibă pe puţin cinci litri; ar fi ajuns pentru un cartier. Cum Dia refuză cafeaua, i se oferi ananas, un fruct întreg, proaspăt. De bucurie îi dădură lacrimile. Aroma ananasului o emoţiona totdeauna, ca o melodie frumoasă.

— Nu sîntem acrobaţi, răspunse Tomas. Avem profesiunile cele mai felurite. Sau le-am avut. Eu am fost avocat. Cei mai mulţi erau studenţi.

— Şi Liana?

— Studentă, în medicină. Ne trebuia şi un medic.

— Faceţi o acrobaţie paralizantă! Mi-a stat inima.

— Într-adevăr, nu-i ceva plictisitor.

— De unde veniţi?

— Mai ştiu eu!? Ultima escală a fost Montevideo. Ne alegem emisferele după anotimp.

Tomas semăna cu Màrtin, cel puţin ca stil; să nu fi avut barba, poate ar fi semănat şi fizic. Maria îşi aminti melancolică ziua ei pe iaht, înotul sub apă, cabina pentru doi oaspeţi. Atunci îl iubea pe Alber, trăia, zbuciumată, ultimele ceasuri cînd nu voia să admită şi mai încerca să scape.

— Ce vă nemulţumeşte? întrebă Maria.

Şi pe Màrtin îl nemulţumea ceva, şi pe Tereza, dar nu-i întrebase. Nu se deznaţionalizează nimeni fără o cauză gravă. Ce putea să-i mîne în lume dacă nu o noncredinţă universală?

— Făţărnicia! răspunse Tomas.

— Ce înţelegeţi prin făţărnicie?

Tomas o privi, ca şi cum ar fi vrut să-i măsoare capacitatea de înţelegere.

— Cunoşti cele zece porunci?

— Nu chiar bine, n-aş putea să le enumăr pe toate, dar am noţiunea lor, de ansamblu.

— Sigur! Pe ele se bizuie întreaga noastră morală: să nu-ţi faci chip cioplit, să nu iei în deşert numele Domnului — al Omului — să nu ucizi, să nu furi, să nu mărturiseşti strîmb, să-l iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi. Poate or fi unele popoare primitive, aflate încă în epoca lor de piatră, care să aibă o morală inversă. Altminteri, indiferent de continent, de rasă şi de religie, morala omenirii porneşte peste tot de la aceste cîteva principii. Le învăţăm de mici, acasă, apoi la şcoală, şi tot restul vieţii. Nerespectarea lor e condamnată de comunitate şi reprimată de justiţie. Decalogul constituie punctul de pornire al tuturor civilizaţiilor, şi baza codurilor penale, fără de care nu poate să existe o societate. Deci, incorectitudinea între indivizi, se pedepseşte prin lege. Cine face legea şi cine o aplică? Statul meu, căruia îi sînt dator loialitate. Dar, în timp ce pe mine statul mă sileşte să respect poruncile, el le calcă în văzul omenirii, fără ca măcar să disimuleze: rîvneşte la bunul altuia, trece peste frontiere şi face războaie, ca să acapareze ceeea ce nu i-a aparţinut nici o dată, deci fură. A ucide, devine atunci o datorie; cine nu şi-o îndeplineşte e condamnat la moarte. Între timp, lumea se umple de chipuri cioplite, cărora mulţimile sînt silite să se închine. Toate se săvîrşesc în numele omului, luat în deşert cu o îndrăzneală sfruntată, iar iubirea de aproapele se demonstrează băgîndu-i pumnul în gură şi făcînd, din partea lui, declaraţii de fericire. Uite de ce am plecat; sperăm să nu ne mai întoarcem. La ce oră crezi că ar fi mai potrivit să ne dăm reprezentaţia?

— Dimineaţa, pe la unsprezece, cînd este toată lumea pe plajă. Aici ar fi mult mai bine, e mai mult

spaţiu, dar n-ar veni nimeni atît de departe. Acum trebuie să plecăm. Vă mulţumesc pentru primire. Haide!

Dia înţepenise cu ochii la unul din tineri; nimeni nu băgase de seamă, păreau cu totul dezlegaţi de asemenea preocupare. Maria o trase de mînă.

— Şi fata cu cine crezi că este? întrebă Dia, după ce se îndepărtară.

— Cred că nu-i cu nici unul.

— Aiurea! Ce, e tîmpită?

— Nu, dar nu văd posibilă o modalitate să aleagă pe unul.

— Eu l-aş alege pe bulibaşa.

— Am văzut că te uitai la altul.

— De sanchi! Ai fi vrut să mă uit la el pe faţă? Mi-ar fi scos ochii Şeherazada. Cred că el este favoritul, şi zău că merită. Ai văzut ce mîini are? Şi ce dinţi? Poate să te facă bucăţele şi să te mănînce nefiartă.

— Eşti foarte departe de-a înţelege ce se întîmplă cu ei!

— Pe naiba! Tu eşti departe! Crezi în teoriile pe care ţi le-a făcut Tomas! Nu te-ai gîndit că nucleul lor este Împărăteasa şi se învîrtesc în jurul ei ca nişte electroni hipnotizaţi? Le-a pus piciorul în grumaz, a născocit un nou matriarhat, ea e vîrful piramidei, şi ei o duc în spinare.

— Haide, Dia, termină! Nu crezi nimic din ce spui. E numai venin.

Dia cedă dintr-o dată.

— Sigur că e venin! Fiindcă bărbatul destinat mie nu s-a născut încă, şi de cînd s-o naşte, pînă să crească, am să fiu bătrînă. Cu ce drept să pună mîna pe mine un oarecare? Pe motivul că ar fi frumos, deştept sau bogat? Tu ştii ce înseamnă să pună mîna pe tine? Să-i dai tot, să nu-ţi mai aparţii, iar el să te mozolească, să facă din tine cîrpă, să-şi şteargă ghetele, sau să facă praştie, să te întindă, să zbîrnîi, să arunce cu pietre în lună, să te sleiască şi să te rupă. Nu vreau! Oricine ar fi el, rămîne un străin pentru mine! N-are sîngele meu, s-a născut din altă seminţie.

La casa de piatră, găsiră cîţiva oameni, care se învîrteau în jurul mulajului, privindu-l din toate unghiurile, gravi şi cu competenţă. Tulip era şi el acolo, mai într-o parte. Nu obţinuse aprobarea ca statuia, turnată în bronz

pe socoteala lui, să fie pusă într-un loc public. Nu rămînea decît s-o anonimeze și să devină un bun al municipiului, ca operă de artă. Datorită lui se aflau aici oamenii aceia, membri ai comisiei de achiziții.

— Ce reprezintă lucrarea dumneavoastră, doamnă?

— Exact ceea ce vă sugerează.

— Aud c-o intitulați: „Băiat lovit în inimă". Nu sînt de acord. Noi vrem să înfrumusețăm orașul și să-l facem vesel, să atragem străinii.

— Nu doar lucrurile vesele sînt frumoase.

Omul care vorbise, o privi dintr-o parte.

— Ați accepta să intitulați lucrarea: „Eminescu adolescent"? interveni al doilea. În acest caz am pune-o pe esplanadă, în fața cazinoului.

Și-n fața casei lui Alber! Era punctul ei nodal, și punctul nodal al orașului.

— Titlul n-are importanță, răspunse Maria. Se uită.

— Nu! Înțelegem să fie scris pe soclu!

— Dar nu se poate! Statuia trebuie să fie pusă direct pe pămînt, în iarbă, sau în bălării. N-are ce să caute pe esplanadă.

— E singurul loc unde admitem s-o punem. Vă oferim douăzeci de mii de lei.

Maria clătină din cap. Tulip se apropie de ea și-i șopti:

— Primește! Îți dau eu diferența. Oricît vrei! În aur!

— Îmi pare rău, dar nu pot! spuse Maria în încheiere.

Debita o formulă; de fapt nu-i părea rău deloc. Singura ei dorință acum, venită cu furie, era să termine tura, să se facă seară și să se ducă la Mecarian. Gîndul că avea să-l vadă o făcea să uite orice altă aspirație.

— Inima mea! gemu Tulip, după ce membrii comisiei plecară, ridicînd din umeri. Inima mea, ți-am spus că te înfiez și-ți las jumătate din avere. De ce n-ai vrut să-mi faci o bucurie? Ce te costa pe tine?

— Nu fi necăjit, Tulip! Am alt loc unde să punem statuia, și n-o să ne împiedice nimeni. Tu ocupă-te s-o torni în bronz. Restul mă privește pe mine!

— Am vorbit, se precipită Tulip, mi-o toarnă în două zile. După masă vin s-o iau, cu camionul.

— În două zile nu se răcește.

— Nu-i nimic; o aduc fierbinte!

Dia, care în tot acest timp nu scosese un cuvînt, şi poate nici nu auzise convorbirea, spuse, privind mulajul:

— Ar fi fost oribil s-o pună e esplanadă. Crezi c-ar merge în grădina noastră? Sub ferestrele mele?

— Nu ; are nevoie de un spaţiu sălbatic.

47

PE SEARĂ, MARIA mergea pe plajă, în trecere spre staţia autobuzului. Văzu din depărtare două siluete la Calul de Salcie. Totdeauna se oprea acolo, să se caute. Acum trecu pe departe, ofensată, fără să se uite. Ce puteau fi, decît un băiat şi o fată! Cum nu găsiseră alt loc, pe plaja fără margini? Un glas bărbătesc strigă, după ce se îndepărtase:

— Hello !

Salutul, devenit internaţional, o crispă, dar fără voie întoarse capul. Descoperi, surprinsă, pe unul din tinerii lui Tomas. Îi făcea semne cu mîna; îi răspunse la fel, în timp ce-l studia, intrigată. Fata nu era Liana; părea o indigenă. Se apropie, ar fi fost urîcios să nu-i vorbească. Nu se înşela, o mai văzuse prin partea locului. Tînărul se ridică. Fata, căreia Maria îi întinse mîna îşi spuse numele, Stela, cu accent autohton, cam periferic. Avea mîinile butucănoase, încolo putea să ispitească uşor un bărbat în căutarea unei aventuri de o seară. Obrazul supt, palid şi străveziu, împreună cu ochii imenşi, cu privirea fixă şi cam sticloasă îi dădeau un aer patetic; Maria se gîndi că în realitate putea să fie sleită de foame. Numai de i-ar fi dat în gînd tînărului s-o invite la masă. Nu vorbeau nimic, nu aveau o limbă comună, dar nu trebuiau să inventeze ei mijloacele de comunicare. Lipsa dialogului simplifică totul în împrejurări de acest fel, fără viitor dincolo de o noapte. Cum o găsise atît de repede?

— Ce fac ai voştri? întrebă Maria.

— S-au risipit toţi, pînă diseară la zece. Ne ocupăm cu publicitatea.

— N-a rămas nimeni la corturi?

— Nu. De ce?

— S-ar putea să nu le mai găsiți. Sau să rămîneți fără bagaje.

— Imposibil. Nu ni s-a întîmplat niciodată.

Argumentul, atît de candid, îl făcea și mai simpatic.

— Nu mergeți la masă? întrebă Maria, privind-o pe fată.

— Abia am mîncat, răspunse tînărul, cu și mai multă candoare.

Ce putea face? Nu era în stare să-i fie de nici un folos fetei, decît dacă ar fi invitat-o ea la masă, sau ar fi sfătuit-o să se orienteze în altă parte. Dar așa ar fi însemnat să fie neloială cu tînărul, care n-avea nici o vină.

Pe bulevard întîlni încă doi, mai întreprinzători; duceau după ei un grup mare de fete. Pînă la ora zece aveau timp să aleagă, și între timp publicitatea era asigurată. Împînziseră stațiunea, metodic. N-ar fi crezut că atîtea fete erau disponibile; exista probabil un dezechilibru în societate, o nepotrivire între numărul bărbaților și al femeilor. Își propuse să numere; impresia se confirma: pentru trei bărbați întîlni șapte fete. Continuă, cu rezultate asemănătoare: șapte, șase, șase, șapte, o singură dată cinci, la egalitate. Începea să fie intrigată. Se uită pe terasele restaurantelor. În afara perechilor care dansau, într-o paritate obligatorie, prea rar se vedea un bărbat pe la mese; restul, numai femei și fete, așteptîndu-și partenerul care nu putea să apară decît părăsind pe alta. Constatarea îi trezi dorința să ajungă mai repede, ca și cum ar fi existat primejdia să-i uzurpe cineva locul. Oare nu exista, cu adevărat? Și putea socoti că ar fi o uzurpare, din moment ce n-avea nici un contract? Nici măcar nu spusese cînd are să mai vină. Niciodată nu spusese. Și acum continua să creadă că fiecare drum acolo era ultimul, că are să se abțină, cît mai exista o putință de salvare. De la ce să se salveze? Maria privi în conștiința ei, dezgustată. Devenea, fără să-și dea seama, victima unei vorbe convenționale. Ce avea de pierdut și ce trebuia să păzească?

Evita să-l întîlnească pe Mecarian în altă parte decît la el acasă. Locul lor consacrat, care îi apropiase și căruia îi purta o amintire sentimentală, devenise inacce-

sibil. În plină aglomerație de sezoniști, barul stătea închis de două luni, pentru reparații, cum scria pe ușă. În realitate, nu se făcea decît o zugrăveală.

De cîte ori trecea pe acolo, Maria se uita pe fereastră. Mesele și scaunele se vedeau strînse în mijloc, acoperite cu ziare. Găleți cu vopsele zăceau pe pardoseala de gresie, murdară de zoaie uscate. O mașină de stropit înțepenise de două luni în aceeași poziție. După ce se făcuse plafonul, care sclipea ca hîrtia cretată, în contrast cu pereții pătați de săpun, parcă mîncați de lepră, nu mai venise nimeni. Maria aflase că șeful echipei era arestat pentru sustragere de materiale.

De-atunci pămîntul refuza să se mai învîrtească.

Iar Max, oare pe unde umbla? Cîștigase mașina?

Dar și să fi fost deschis barul, Maria tot n-ar fi vrut să meargă acolo cu Mecarian. N-avea de cine să se ferească, n-avea de dat nimănui socoteală, gîndea doar că legătura ei era nepermisă și trebuia s-o țină ascunsă. Fiindcă Mecarian *semna radiogramele:*

Nu vorbeau niciodată despre ocupația lor și despre preocupările rămase dincolo de timpul cît stăteau împreună. Maria nu-l întreba nimic, fiindcă aflase. Spre spaima ei, care reînvia și astăzi cînd își aducea aminte, făcînd s-o doară inima, fizic. Dar cum era cu putință ca după atîta vreme el să tacă, să nu pună nici o întrebare, nici măcar prima, obligatorie: ce căuta ea la stația radio de coastă?

Într-o noapte Maria trăi un coșmar, trează, cu lumina aprinsă. Începuse cu un vis neprecizat, chinuitor, o încărcătură de groază, care o făcuse să sară din pat și să se repeadă la întrerupător, înainte de-a se trezi, fiindcă nu-și dădea seama cum ajunsese acolo. Se găsi rătăcită, rezemată de perete, cu inima bătînd de-i pocneau urechile. Cum de nu se gîndise niciodată la mașină? Fiindcă zăcea plină de praf, în magazie? Dar Mecarian o văzuse, în atîtea rînduri, și o dată îi reparase cauciucul! Socotea inadmisibil să nu știe a cui era mașina, chiar dacă Alber se ferea s-o etaleze, și-atunci cum să admită că nu făcuse o legătură? Iar ea unde avea mințile, de nu se gîndise? Își ascunsese oare capul în nisip, ca struțul? Căci, lăsînd la o parte mașina, putea crede un om cu mintea întreagă că Mecarian nu știuse nimic pînă astăzi? Că nu se interesase? Sau că nu aflase

întîmplător? Şi dacă ştia, nu era o murdărie să continue, într-o complicitate nemărturisită, cu atît mai respingătoare? Coşmarul merse mai departe, aducînd gînduri abominabile. Şi dacă ştia dinainte, din timpul cînd ea nu bănuia nimic despre situaţia lui? Cînd îl întîlnise la promontoriu, cu cîinele. Apariţia ei era destul de ciudată, ca să-i fi stîrnit curiozitatea. N-ar fi fost greu să se intereseze, dacă ea însemna o ispită. Poate o ştia şi o văzuse pe geam, în port, cînd ea îi examina maşina, nebănuind că săvîrşeşte o imprudenţă.

Maria îşi duse mîinile la gît, sufocată de oroare. Dacă în el se ascundea, prin tăceri şi mistere, un personaj odios, un monstru de cavernă, care îl trimisese pe Alber, ca ea să-i devină pradă? Şi îl trimitea, din ce în ce mai departe, spre un port unde se îneacă toate vapoarele, ca Alber să nu mai revină.

Acea noapte a Mariei însemna chinul cel mai mare cunoscut de ea în viaţă; cu mult mai mare ca oricare altul, posibil sau născocit de o imaginaţie bolnavă. Rămase lîngă întrerupător, cu senzaţia că se afundă. încet, fără scăpare, într-o mlaştină absorbantă. Nămolul rece urca pe trup, de la glezne, peste genunchi, peste coapse şi şolduri, îi strangula mijlocul cu masa lui grea, vîscoasă, progresa milimetric, paralizînd-o, vestindu-i o moarte dezgustătoare. Îşi simţea trupul plin de lipitori care se înfruptau din ea avide, ancorate bestial în carnea ei batjocorită, şi n-aveau s-o cruţe pînă ce nu i se răcea sîngele.

Era oare atît de vinovată?

Dimineaţa, pe lumină, gîndurile de peste noapte i se părură o aberaţie. Un asemenea monstru n-ar putea să existe într-o lume neblestemată, iar dacă ar exista, prin absurditate, ar otrăvi aerul şi nimeni n-ar putea să trăiască în preajma lui, decît dacă ar fi făcut din aceeaşi plămădeală.

Se urca în trenul electric, cînd, pe terasa barului, o văzu pe Liana; n-ar fi descoperit-o în aglomeraţie, fără părul de aluminiu, cu luciul lui metalic. Era la o masă, cu un tînăr care în mod vădit nu aparţinea grupului. Făcea şi ea publicitate! După insinuările răutăcioase ale Diei, acum se socotea dumirita în ceea ce privea relaţiile dintre ei: îşi păstrau independenţa, n-aveau unul cu altul angajamente de natură amoroasă.

Nici n-ar fi fost posibil, îşi spunea Maria, între unsprezece bărbaţi şi o fată. Liana nu le putea fi decît camaradă şi astfel asociaţia lor n-avea de ce să se clatine.

Ajunse la opt şi jumătate, cînd se întunecase; fanta cupolei era deschisă. Oare în serile lui, Mecarian nu avea altă preocupare decît cerul şi luneta? Sună, şi el coborî, fără să mai întrebe cine este. Ştia că nu poate fi decît ea?

— Nu prea am de mîncare, spuse el, din uşa ascensorului. Nu vrei să mergem în oraş?

— Nu! Dacă ţi-e foame, du-te la restaurant. Am să te aştept.

El refuză, şi Maria se gîndi că ar fi fost prea mult s-o lase singură în casă. E o intimitate la care se ajunge greu şi tîrziu. Înainte de timp, apare ca o indiscreţie, de o parte, de partea cealaltă ca o imprudenţă. Într-un cămin sînt lucruri care nu trebuie atinse şi examinate, şi nici măcar privite.

— Am să te hrănesc foarte onorabil dacă ai încredere în mine, spuse, ajunsă sus. Lasă-mă să mă duc la bucătărie. Pînă atunci, caută-mi steaua cea mai frumoasă care poate fi văzută astă seară.

Cotrobăise prin frigider, data trecută. Frigiderul stabileşte relaţii convenabile între oameni, micşorează repede distanţele, creează aspiraţii comune. Dintre ustensilele casei, e singurul căruia i se poate atribui un început de însufleţire, ca unei fiinţe în devenire. Dacă înăuntru există o sticlă de vin bun, alb şi tare, fără aromă, un vin de campanie, pentru războinici, atunci se poate duce chiar şi o convorbire cu frigiderul.

Sticla de vin exista; din trei cîte văzuse, nu concepea să nu fi rămas măcar una. Maria îşi putea începe convorbirea. Deschise uşa frigiderului; văzu toate trei sticlele. Fu puţin dezamăgită, pe urmă se gîndi că probabil şi el făcea parte din oamenii care nu pot bea singuri. I se părea nu o însuşire, ci o infirmitate. Luă o sticlă, privi eticheta scrisă de mînă, cu date complete, de vinotecă, rezultatul unei analize ştiinţifice. Se sperie puţin, descoperind că era vin de Murfatlar, mult prea renumit, şi exagerat de dulce. Dar se înşela, eticheta revela un Pinot Gris fără zahăr. Devenea somptuos. Mecarian strigă de dincolo:

— Pot să te ajut cu ceva?

Într-un frigider se găseşte totdeauna ceva de mîncare; altfel n-are rost să-l ţii în priză. O cutie cu crabi o ispitea de rîndul trecut. Mai era o cutie cu şuncă, apoi ouă, brînză, ardei şi roşii. Descoperi un şorţ; şi-l puse în faţă. Nu ştia cine îi îngrijea gospodăria, nu-l întrebase niciodată, poate o menajeră de nădejde; toate străluceau de curăţenie. Într-o bucătărie curată şi aerisită nu-i o silnicie să pregăteşti masa. Tocă ardei gras, mărunt ca fideaua, îl puse în castron, presără sare, turnă untdelemn şi-l lăsă puţin să se macereze; în cîteva minute ardeiul se frăgezeşte şi îşi exteriorizează aroma, fără să se veştejească. Deasupra puse roşii, tăiate în felii circulare, ca ananasul, după ce mai întîi le curăţă de coajă. Diferenţa la gust apare ca inexplicabilă. Fără coajă şi tăiate în felii circulare, roşiile sînt mult mai cărnoase, îşi măresc volumul, capătă o adîncime rece şi onctuoasă, acoperă, ca o mătase elastică, toate zonele din gură unde sînt risipiţi nervii gustaţiei.

Crabii, albi, îi puse pe o farfurie roşie, ca să nu pară anemici; şunca pe o farfurie albă; brînza pe una albastră. Cumpănind toate aceste culori, alese o faţă de masă roz. Să fi fost de hîrtie, decorul ar fi semănat cu o sorcovă. Nu era cazul cu lucrurile de mîncare, fiindcă aveau alt scop decît să împodobească masa; culorile diferite se armonizau prin ideea de ingurgitare.

Pregătirea nu-i luase nici un sfert de oră. Puse masa în mijlocul bucătăriei, după practica modernă, atît de convenabilă. Simplificarea nu înseamnă renunţare. Se cîştigă timp, şi confortul nu scade. Primejdia este numai de natură psihică. Oamenii cu mai puţine resurse spirituale se simt degradaţi să mănînce la bucătărie.

Aşezată cu Mercarian la masa foarte ornamentată, Maria se descoperea într-o scenă casnică. Nu-şi dăduse seama mai înainte ce semnificaţie se va naşte, şi nici nu avea o experienţă anterioară. Pregătea prima oară de mîncare pentru un bărbat, prima oară îl chema să vină la masă. Alber se ocupa numai el de toate, îndemînatic şi pasionat, şi probabil de la el împrumutase îndemînarea şi pasiunea folosite astă seară.

Mecarian o privi atent; era atît de încruntată, încît se abţinu să zîmbească, deşi simţea nevoia, datorită mai ales culorilor de pe masă.

— Nu te simţi bine?

Maria bătu din pleoape; se întoarcea de departe, nu învinsă, nu învingătoare. Era o farsă monstruoasă, şi continua să participe la desfăşurarea ei, incapabilă să se sustragă. Omul acesta *semna radiogramele*. Peste trei luni se împlinea un an de cînd plecase vaporul!

Mecarian turnă vin în pahare. Era un gest bărbătesc şi îl făcea cum trebuie; toate gesturile bărbăteşti le făcea cum trebuie, fără emfază, cursiv, ca un andantino, numai puţin mai repede decît pasul omului. Se simţea bine în tovărăşia lui, n-avea motiv să se recuze.

— Banzai! spuse el, ridicînd paharul.

— Banzai nu merge decît la saché.

Maria bău, fără prevedere. După o clipă de surpriză, de nelinişte întrebătoare, chipul i se lumină extatic.

— Dumnezeule! Exista minunea asta şi n-am ştiut de ea! Cum ai putut să laşi sticlele neatinse? Sau mai ai şi altele?

— Nu, sînt singurele. Le păstram pentru o zi.

— Ce zi?

Se priveau, era între ei o comunicaţie pe deasupra nivelului obişnuit în comunicările dintre oameni. Întrebările lor cuprindeau şi răspunsul, iar răspunsul cuprindea întrebarea următoare. Un dialog cu sensuri duble, ca un contrapunct continuu. „Nu, e imposibil să ştie! se gîndea Maria, privindu-l bine. Nu ştie, chiar dacă pare inadmisibil!"

— De cine te fereşti? întrebă el deodată.

Ieşise din zona de gravitaţie, impunea replici independente, şi, prima dată, voia să afle. Cu atîta întîrziere! Era imposibil să ştie. Poate nu remarcase niciodată maşina, înainte de plecarea lui Alber.

— Eşti măritată?

Îl privi fără să clipească.

— Da, sînt măritată.

Cînd spuse, simţi că ar fi vrut să fie; nu se gîndise pînă acum. Avea treizeci de ani în curînd, ar fi vrut să fie nevasta lui, să doarmă cu el şi să pună masa în bucătărie. Bău tot paharul.

— E o minune! Ce faci cînd se termină?

— În fiecare zi se termină cîte ceva. Ce poţi face?

— Te resemnezi?

— Nu. Sper să găsesc altul mai bun.

— Mai bun nu cred că există.

— Totdeauna există ceva mai bun decît ce-a fost înainte.

— Îți este indiferent că de-aici mă duc la bărbatul meu? întrebă Maria.

Îl ura puțin; ar fi vrut să-l vadă chinuindu-se.

— Nu, nu-mi este indiferent.

— Dacă sînt aici, îți închipui că ești mai bun decît altul? De ce crezi c-am venit?

— Ai avut un motiv.

— Simplu! Nu vrei să-l știi?

— Dacă măcar l-ai ști tu!

— Crezi cel puțin că e un motiv onorabil?

— Cu siguranță.

— Îți mulțumesc. Nu-ți vine greu cînd de gîndești ce se întîmplă cu mine acasă?

— Ba da.

— Nu ți-a dat prin minte să mă desparți?

— Nu.

Maria îl privi lung.

— Atunci cum mă accepți? Sînt pentru tine o frivolitate?

— Nu, o bucurie.

— E destul să nu fiu umilită?

— Da, fiindcă e o bucurie adevărată. Și nu nedreptățește pe nimeni. Nu iau ce-i al altuia.

Ține măcar la una din porunci!

— Dar bărbatul meu?

— E ceva în tine de care el nu știe. Un prisos. Ești liberă să-l dai cui are nevoie.

— Cum se pot separa cele două cîtimi? Nu sînt amestecate ca apa în vin?

— Nu; au un hotar clar între ele; ca ziua și noaptea.

Era adevărat, avea un prisos, înțelegea cu întîrziere, dar acum nu mai putea fi vorba să-l separe de rest. Dădea totul, în bloc, fără ca el să știe. Ar fi trebuit să fie tristă pentru această atît de nedreaptă neînțelegere, și totuși se simțea bine, împăcată, gata să spere chiar și în fericire. Poate o ajuta vinul, și gîndul că o să se dezbrace.

— Ai văzut blocul turn de la gară? întrebă Maria. Are treizeci și șase de etaje. (Făcu o pauză). Aș fi vrut să aibă treizeci și șapte.

48

O MAŞINĂ DE CÎMP îl duse pe comandantul miliției la corturile lui Tomas. Echipa de acrobați tocmai se întorsese de pe plajă; motoarele erau încă încinse. Demonstrația fusese palpitantă și le adusese bani cu grămada; încă nu-i număraseră. Nu făceau chetă, nu s-ar fi potrivit cu stilul lor. O casetă, expusă în fața cazinoului; n-o păzea nimeni. După trecerea lor, lumea se bătea să pună o monedă. Nu mai aveau nevoie să dea o a doua reprezentație.

— E ceva în neregulă? întrebă Tomas.

— Nu... Am venit cu o rugăminte, răspunse comandantul miliției, după ce salută, ducîndu-și mîna înmănușată la viziera chipului. Dorim să repetați numărul dumneavoastră, pentru oamenii noștri. E foarte instructiv.

— Numărul nostru nu mai face impresie dacă îl repetăm prea des, replică Tomas. N-aș vrea să-l devalorizăm.

— Bineînțeles că nu. N-am da prilejul să asiste spectatori străini.

— Dar unde ar fi?

— Tot pe plajă; înțeleg că nu se poate în altă parte. Noaptea, după ce se închid restaurantele și se retrage toată lumea. O să instalăm reflectoare.

N-aveau nici un motiv și nici nu era politicos să refuze. Rămase pentru noaptea de luni, cînd lumea e mai obosită, și restaurantele se închid mai devreme.

Înainte de a pleca, comandatul miliției salută încă o dată, și adăugă, încheind cu discreție:

— Sînt dator să vă atrag atenția că numerele dumneavoastră de înmatriculare trebuie spălate. Aș fi dezolat să vă amendeze vreun agent de circulație.

Camionul și macaraua tocmai plecaseră, cînd mașina ajunse pe faleză, deasupra golfului. Comandantul porunci șoferului să oprească. O statuie de bronz era plantată în pămînt, în marginea cîmpului de rapiță, care începea să înflorească. Din cei aflați acolo, îl cunoștea pe Tulip. Coborî și îi întinse mîna. Se purta franc, nu descoperide pe seama lui nimic oprit de lege, deși îl bănuia de multe. Îl supravegheau cu atenție; personal, comandantul miliției socotea că e inutil. Dacă nu era

un nevinovat autentic, Tulip avea un rafinament al candoarei care îl făcea invincibil. Totdeauna i se cereau scuze. Cît timp nu se dovedea nimic reprobabil pe seama lui, trebuiau să rămînă curtenitori.

De pe faleza înaltă, statuia domina marea. Un alt loc mai bun, unde să fie pusă, nu se putea găsi pe întreg litoralul. Cu munții în spate, avînd un interludiu în cîmpul de rapiță, cu marea în față, pe care arhipelagul de calcar o segmenta exact pe perpendiculara golfului, plăsmuirea Mariei se integra în natură fără nici o stridență. Tot ce trebuia să demonstreze apărea convingător, de la întîia privire. Maria avea un singur regret, pe care nu-l mai comunică și celorlalți, să nu-i deruteze. În locul bronzului, s-ar fi potrivit mult mai bine piatra. Fusese fricoasă. Ar fi trebuit să încerce.

Odată cu camionul, plecaseră și oamenii de ajutor, de la turnătorie.

— Aici e cîmp, se explică Tulip. Mi s-a spus că nu e nevoie de autorizație.

— Pentru ce? întrebă comandantul miliției.

— Ca să punem monumentul.

— Dar chiar dacă ar fi trebuit, cine putea să se opună? E ceva minunat! Abia acum se vede cît de săracă era natura aici!

Maria ar fi vrut că-l contrazică, dar nu-i plăcea să ducă discuții cu miliția. Și poate nici n-avea dreptate. Iubea acest colț de natură poate din motive sentimentale. Pentru cort, pentru, Helga, pentru cîinele ciobanilor. Alber se eliminase.

— Nu v-am informat, ca să nu vă mai amărăsc, continuă comandantul miliției, adresîndu-se lui Tulip. Stan Pătru a făcut mărturisiri.

— Cine-i Stan Pătru?

— Marinarul pe care l-am bănuit. El e criminalul. Avem declarația lui.

Descoperise ceva din Rafael în statuia de bronz? Maria îl privea uimită. Înțelegea, cu adevărat?

— Ce vă sugerează statuia?

— Un băiat lovit în inimă, răspunse comandantul miliției.*)

*) Replica, de care personajul nu e capabil, ca și toată comportarea lui, începînd de la vizita în tabăra lui Tomas, nu sînt decît o malitiozitate a autorului. (Nota la ediția 1992)

După-amiază, Maria se duse la stînă, iar Dia la corturile lui Tomas. Pe cînd se afla acolo, veni o limuzină, aducînd pe primarul municipiului, care voia să mulţumească acrobaţilor pentru spectacolul lor, comentat acum de toţi vizitatorii.

— Vă rugăm să mai rămîneţi!

Veniră şi alte autorităţi, pînă seara. Dia se simţea plictisită; din cauza atîtor vizite nu putea să înceapă o conversaţie. Mai bine s-ar fi dus cu Maria.

49

MARIA STRĂBĂTU CÎMPUL DE RAPIŢĂ cu vechea senzaţie de ameţeală. Singură, aproape că îi era teamă; dacă se prăbuşea şi nu putea să se mai ridice, înăbuşită de culoarea galbenă?

Îşi reveni cînd începu să urce. Descoperea încă o dată albastrul profund al mării, cum nu se vedea decît de la înălţime. Urcă un ceas şi jumătate, şi cînd ajunse pe podiş, văzu de departe că stîna rămăsese în părăsire. Ciobanii nu mai veniseră. Găsiseră alte locuri, sau erau înecaţi în Dunăre?

Prin pereţii colibei trecea vîntul; uşiţa scîrţîia în balamalele ruginite. În bătătură începuse să crească iarba, la fel în ţarcul oilor, dar în aer tot se mai simţea miros de lapte şi de lînă.

Merse pe creastă, pînă sus, la mormîntul femeii şi cîinelui. Culese flori şi le puse pe piatră. Cîinele dormise la uşa ei, într-o vreme pe care n-o judecase, iar acum se dusese fără întoarcere. Îngenunche şi plînse, cu lacrimi. Nu plîngea morţii, ci pe sine.

După săptămîni de căutare merse la hingheri; din altă parte nu putea să ia un cîine. Întrebase în stînga şi în dreapta, dăduse şi anunţuri la ziar. Nimeni nu-şi vindea cîinele.

Ajunse odată cu o dubă. Pe aripile maşinii stăteau doi hingheri, cu zbilţurile în mînă; lîngă şofer un miliţian, să-i apere. În pereţii dubei, cenuşii, se vedeau urme

de pietre. Peste tot, îi întîmpinau pe hingheri cu ostilitate, dar ei trebuiau să-şi facă datoria.

— Altfel tot oraşul ar muri de turbare, îi explică Mariei directorul serviciului de ecarisaj. Vasăzică doriţi un cîine! De care?

— Un cîine credincios, răspunse Maria.

Pe primii îi văzuse la poartă, cînd o depăşise duba. În spate era o uşă cu zăbrele, şi cîinii, înghesuiţi unii peste alţii, de nu li se vedeau decît capetele; chelălăiau disperaţi, zbătîndu-se să scape. Trei metri pătraţi cu capete de cîini! Toţi ochii lor, roşii de nebunie, se uitau la Maria. Înţelegeau oare că ea avea să salveze pe unul?

— Vă costă cinci sute de lei, o informă directorul. Indiferent de rasă. Puteţi să-l alegeţi. Dacă nu vă place, aveţi dreptul să-l schimbaţi, timp de trei zile.

La poartă aştepta o limuzină. Şoferul, cu şapcă de amiral, dar fără galoane, se repezi să deschidă portiera unei doamne care venea din curtea ecarisajului, cu un pechinez în braţe, certîndu-l tandru. Doamna avea o aluniţă în colţul gurii, un nas mic, porcin, cu nările sumese, şi mirosea de departe a Arpège. Cîinele salvat părea că nu se bucură, privea în jur placid şi primea cu indiferenţă morala. Simţea, sau poate ştia că are stăpîni puternici. Doi copii, un băiat şi o fetiţă, murdari, cu obrajii brăzdaţi de lacrimi, se uitau în curte, ţinîndu-se de gratiile porţii.

— Şi dacă-l aduc înapoi, ce se întîmplă cu el? întrebă Maria.

— Ce se întîmplă cu toţi.

Directorul vorbi la un telefon interior şi ceru să-l caute cineva pe nea Firică. Veni un om slab şi ţepos, pieptănat fără îngrijire, într-un halat gri închis. Dacă ascundea murdăria, culoarea antijeg lăsa să se vadă în voie păr de cîine.

— Condu-o pe doamna în hală!

Exista o hală! Maria crezuse că are să fie mai simplu.

— Ce fel de cîine doriţi?

Oriunde oamenii organizează o treabă, trebuie să se stabilească şi o metodă.

— Un cîine, răspunse Maria.

Nu mai ştia altceva. Omul însă îşi cunoştea rolul.

— Un cîine de curte, sau de apartament? Şi cît de mare?

— Nu putem să vedem acolo?

— E greu să trecem prin toate halele!

Existau mai multe hale! Cîinii erau sortaţi, pe rase, pe talii, pe culori; chiar şi pe temperamente, explica omul. Făcea impresia de erudit în materie. I se spunea, familiar, nea Firică, dar îl chema, cu autoritate, Frederic Anghelescu.

— Dumneata ai un cîine acasă? îl întrebă Maria.

— Am trei.

— Îi iubeşti?

— I-auzi vorbă! Dorm cu mine în cameră!

— Şi ei nu simt?

— Ce să simtă?

— De unde vii?

— Fiecare cu soarta lui! spuse Frederic Anghelescu, spre a curma discuţia. Să ştiţi că toţi cîinii mă iubesc.

Maria nu putea să creadă. Îndoiala ei crescu îndată ce intrară în prima hală, un grajd lung şi îngust, cu un coridor betonat, la mijloc, iar în părţi cu boxe alcătuite din zăbrele, toate tixite de cîini. Urletele cîinilor se auzeau de departe, întretăindu-se cu vacarmul care venea de la alte hale. Aici însă era o agitaţie în creştere, o zbatere, ca o răzmeriţă. Maria descoperi cauza. Pe uşă tocmai ieşea o familie modestă, de cartier, soţ, soţie, împreună cu un om în vîrstă, poate bunic, şi cu doi copii în şorţuri de şcoală. Venise toată suflarea din casă. Sau poate rămăsese bunica să supravegheze aragazul cu supa. Duceau între ei, legat de gît cu o sfoară, un cîine corcit, negru, cu botul alb, cu limba roşie, ieşind numai puţin din gură. Cîinele salvat nu dădea semne de bucurie, şi îi lipsea aroganţa pechinezului de la poartă; mergea prostit între membrii familiei.

— E speriat, îi e frică de toată lumea, spuse Frederic Anghelescu. Nu mai crede în nimeni. N-o să se dezmeticească decît peste cîteva zile, dar frica n-o să-i treacă nici pe lumea cealaltă.

Urletele creşteau în urma familiei; se simţeau în ele protest, deznădejde şi furie. Cîinii se aruncau în zăbrele, făcîndu-le să vibreze, le apucau cu colţii, le zgîlţîiau, îşi însîngerau gura; era în ei atîta forţă, atîta ură şi nebunie, că pe Maria o cuprinse panica. Să fi scăpat

haita dintr-o singură boxă, să fi scăpat numai unul, ar fi făcut bucăţele şi cîinele salvat, şi familia, şi pe oricine.

La intrarea lor, urletele se potoliră; întîi cele din primele boxe, apoi tăcerea se întinse, ca un val, pînă în fundul halei. Se auzeau numai respiraţii şi se vedeau sute de ochi sticlind, îndreptaţi spre intrare.

— Vedeţi cum s-au potolit? spuse însoţitorul Mariei, cu o emfază scîrboasă.

Dar nu se uitau la el, Maria le simţea privirile aţintite în ochii ei, pe ea o aşteptau, ca pe o speranţă.

— Aici aveţi ce-aţi dorit, cîinii de curte, mijlocii, nepretenţioşi, fără rasă.

Le vedea numai ochii, nu distingea altceva, nici măcar culorile, care se contopeau într-o pătură sîngerie. Trecea prin faţa lor, se tîra cu o mişcare egală, ţinută de frîne, care îi chinuiau mijlocul şi picioarele. Privea în stînga şi în dreapta, pe apucate, fără să se întoarcă, forţîndu-şi numai ochii în orbitele dureroase; la trecerea ei se opreau respiraţiile, încordarea cîinilor îi făcea să se asemene cu zăbrelele, contopiţi în ele. Iar în urmă, treptat, cu reţinere, se năşteau scîncete, nedumerite, întrebătoare, crescînd pe măsură ce Maria mergea mai departe. Simţea cum se ridica în spatele ei o furtună, o îngrozea clipa cînd avea să-şi dea drumul. Nu mai voia nici un cîine, îi pierduse pînă şi noţiunea. Cînd ajunse la uşa de la extremitatea cealaltă a halei, după cîteva clipe cînd nu se auziră decît scîncete, urmă o tăcere apăsătoare, apoi urletele reizbucniră, unificate, făcînd să vibreze pereţii şi să ţiuie timpanele.

— Du-te! îi strigă Maria omului. Du-te înapoi, să văd! Vreau să văd cît te iubesc. Cum te iubesc! De ce te iubesc!

Frederic Anghelescu rămase impasibil; n-o înţelegea, poate nici n-o auzise; iar urletele cîinilor aveau în conştiinţa lui un cîmp vast unde să se desfăşoare. Poate ştia să le şi traducă?

— Aţi ales vreunul, doamnă?

Maria nu regăsea noţiunea cîinelui. Se transformase într-un plural indivizibil, un mostru cu o mie de capete. Îşi numără banii din buzunar; nu-şi luase poşeta, ca mîinile să-i rămînă libere, pentru cîine. Avea trei mii de lei. Putea să mai aibă şi acasă vreo două. Nu rămînea în sapă de lemn.

— Vreau cinci!

Omul o privea zgîit.

— Cinci cîini! reluă Maria. Alege-mi-i dumneata. Eu nu pot. Nu, să nu-i alegi. Ia-i la întîmplare.

— Cinci cîini?! E nevoie de aprobarea primăriei.

La primărie, funcţionara din spatele ghişeului o trimise să facă o cerere. Maria n-avea stilou, nici hîrtie. Aşteptă o jumătate de oră la un birou de copiat acte.

— Cinci cîini!? se miră funcţionara de adineaori. cînd văzu cererea.

— Doar v-am spus!

— Pentru ce vă trebuie?

— Pentru pază. Locuiesc în afara oraşului.

— Cinci cîini?! Aduceţi o dovadă de suprafaţa curţii şi de numărul cîinilor care există în gospodăriile limitrofe.

— N-am curte. Nici vecini!

— Şefu', spuse funcţionara, întorcînd capul în spate, e aici o persoană, cu un caz...

Maria obţinu aprobarea pentru trei cîini. A doua zi colegul de tură mai obţinu doi, pe numele lui. La ecarisaj directorul îşi puse apostila pe amîndouă hîrtiile, apoi o trimise să plătească. Maria aşteptă vreo două ceasuri, să vină casierul de la bancă. Stătea afară, pe scara de ciment a administraţiei. Sosiră două dube încărcate cu cîini. Un hingher sări de pe scara maşinii şi se apropie de Maria, să-şi aprindă ţigara. Mirosea urît, şi meseria lui îi făcea oroare. Nu putea să refuze; aici unde se aduceau cîinii prinşi pe stradă, se afla într-o inferioritate preimejdioasă.

— Ce cauţi la noi? întrebă hingherul.

— Cumpăr nişte cîini.

— Adică mai mulţi?

— Cinci.

— Ptii! Cum de nu mi-ai spus? Ţi-i aduceam acasă. Cu două sutare bucata.

Pe poartă se năpusti o cucoană grasă, agitată, cu părul desprins din agrafe.

— El e! strigă, arătînd cu degetul hingherul care fuma lîngă Maria. Mi l-a smuls din mînă, cu tot cu lesă!

Cucoana se repezi la hingher, cu degetele răşchirate, să-i scoată ochii. Hingherul se apăra cu zbilţul şi rîdea

prostește. Era pe domeniul lui, se simțea tare în toate privințele. Strigătele atraseră lumea din birouri. Ieși chiar și directorul.

— Mi l-a smuls din mână, răcnea cucoana. Îl plimbam pe stradă, în lesă. Are lesa la gît.

Hingherul rîdea cinic, nu voia să recunoască, dar se vedea pe fața lui că mințea și că era capabil de orice răutate.

— Îmi pare rău, doamnă, spuse directorul. Ce-a intrat aici e bun intrat. N-aveți decît să-l răscumpărați.

— Nu-l răscumpăr; e o hoție. Vă dau în judecată.

— Aveți cinci zile, mai spuse directorul. Dacă nu-l ridicați pînă luni la ora zece...

Cînd află că venise casierul, Maria se duse să plătească.

— Aveți bani de aruncat! Cinci cîini! Și oamenii rabdă de foame!

Maria se duse să-l caute pe Frederic Anghelescu. O îndrumă un șofer, care spăla duba cu furtunul.

— Vezi că-i la gazare.

Din dubă ieșea în valuri, sub presiune, miros de cîine ud. De pe podeaua îmbrăcată în tablă zincată curgeau smocuri de păr, încurcate.

Frederic Anghelescu, al cărui halat părea mai murdar de ieri pînă astăzi, tocmai deschidea vana, grav ca un comandat de transatlantic. Clădirea se afla între două hale, legate de ele cu coridoare fără geamuri. Era un pavilion cubic, de cărămidă netencuită, cu un singur gemuleț. Se auzea un șuier ușor, ca de respirație, fără să se simtă de unde vine.

— Ați reușit? întrebă Frederic Anghelescu. Aveți chitanța?

Își pusese ochelarii și se uita pe gemuleț, cu o curiozitate științifică. În afară de șuierul pe care Maria îl descoperea că venea de la vană, nu se auzea nici un zgomot. Un imbold inconștient o făcu să se apropie și să-și arunce privirea înăuntru...

După ce a născocit electricitatea, omul a fost o dată în primejdie de electrocutare, paralizat, incapabil să se sustragă, așteptînd conștient să vină moartea. Maria vedea oroarea și nu putea nici să se tragă înapoi, nici să închidă ochii. Camera părea blindată, izolată împotriva zgomotului, și liniștea făcea scena mai

macabră. Avea dimensiunile unei odăi mijlocii, era tencuită cu ciment sclivisit, cu o patină care-i mărea luciul cenuşiu. Un bec, în tavan, arunca de jur-împrejur raze de lumină vii, penetrante, ca nişte lăncii. În această lumină de tortură, cîinii, tasaţi printr-o cruzime mai mare decît toate, agonizau fără spaţiu, fără spasme, ca şi cînd ar fi fost morţi dinainte, rămînîndu-le vii numai ochii.

— E o moarte foarte uşoară, spuse Frederic Anghelescu.

Moartea putea să fie uşoară; groaznică rămînea înghesuiala. Maria nu-şi putea desprinde privirea din ochii care se închideau unul cîte unul. Era o nedreptate revoltătoare, ca imaginea ei să rămînă întipărită pe retinele lor, cînd n-avea nici o vină. Frederic Anghelescu închise vana, cu privirea pe chitanţa Mariei.

— Două mii cinci sute! Cinci sute de lei bucata!

Începu să rîdă, arătîndu-şi gura ştirbă. Nici nu putea fi altfel!

— Ştiţi care-i valoarea intrinsecă a unui cîine de mărime mijlocie? Şapte lei, doamnă! Patru lei pielea, şi trei lei restul. Diferenţa pînă la cinci sute e pentru suflet. Dar mi se pare mult pentru un suflet de cîine, cînd pentru sufletul omului nu se dă nimica!

Nici nu putea să aibă altă gîndire! În partea opusă geamului, se deschise o uşă de fier; aerul se umplu de mirosuri borşite. Doi oameni în salopete cenuşii împingeau un vagonet, dinspre uzină. În uşă, vagonetul se opri şi oamenii începură să-l încarce, luînd hoiturile din grămadă, cu cangea. Pe coşul uzinei ieşea fum albăstrui; poate cu fumul se duceau ultimele duhuri. Rămînea făină, de trei lei pentru un cîine.

— Vasăzică, vreţi cinci cîini, zise Frederic Anghelescu. Mă duc să vi-i aleg. Aşteptaţi-mă în faţa direcţiei.

De la administraţie ieşeau oameni încruntaţi, cu cîte o chitanţă. La poartă se îmbulzeau femei şi copii. Peste o jumătate de oră, Frederic Anghelescu veni cu cinci cîini, legaţi unul de altul, ca robii, de aceeaşi frînghie zdrenţuită.

— Cum îi duceţi?

Maria nu se gîndise. Şoferul care terminase de spălat duba, se oferi s-o ajute.

— Vi-i duc eu, doamnă.

Apucă frînghia. Cîinii se lăsau tîrîţi, cu gîtul sugrumat, cu picioarele răşchirate, răscolind pietrişul.

Semănau între ei, corcituri de curte, toţi cam de aceeaşi mărime, mijlocie, deosebindu-se numai prin culoarea blănii. Doi erau negri, ca antracitul, unul fumuriu, altul roşcat, şi ultimul alb cu pete galbene, curate şi vii, ca floarea de rapiţă. Mariei îi plăcea cel mai mult, deşi nu uita că trebuia să-i placă toţi, egal, dacă-i luase.

În apropierea dubei, cîinii îşi înfipseră picioarele în pietriş şi începură să se zbată. Şoferul nu mai putea să-i ţină. Îl tîrau ei acum; ţintele bocancilor scoteau scîntei. Hingherul care aprinsese ţigara de la Maria veni cu zbilţul; îl purta tot timpul. Maria se repezi şi-i tăie drumul.

— Lasă-i în pace! Acum sînt ai mei.

— Vreau să vă ajut, doamnă.

Sigur că voia s-o ajute, dar ajutorul lui i se părea inadmisibil. Luă frînghia din mîna şoferului. Îndată cîinii se liniştiră. Maria simţea prima mulţumire de cînd intrase în curtea hingherilor. Porni spre poartă; cîinii o urmară, de bună voie, dar îşi ţineau coada între picioare. Tot nu erau dumiriţi, tot le era frică. Poate o urmau fiindcă o vedeau mai slabă decît ceilalţi. După ce ieşi pe poartă, vru să-i dezlege.

— Nu le daţi drumul, o povăţui un om de pe stradă. Fug şi cad iar în zbilţul hingherilor.

Îi duse de frînghie, tot oraşul; nu putea să-i urce nici în autobuz, nici în trenul electric. Pe străzi, lumea întorcea capul. Putea să pară o nebună, o maniacă; asemenea manii nu au decît fecioarele bătrîne. Îi părea bine că nu o cunoştea nimeni, că nu trebuia să dea socoteală. Cîinii prinseră puţin curaj, mergeau la trap, cu limba scoasă, gata să ridice coada. Din cînd în cînd întorceau capul şi îi aruncau Mariei o privire întrebătoare. La semafoare trebuia să se lupte cu ei, ca să nu o tragă în drumul automobilelor.

Mai greu fu să traverseze cartierul ţigănesc, unde se pomeni din greşeală. Căuta străzi dosnice, puţin umblate. De-aici se recoltau hingherii, ostilitatea se simţea în aer. Norocul Mariei, că la ora aceea bărbaţii umblau prin alte părţi, după vreo coţcărie, prin staţiile autobuzelor, sau prin gară; ofereau camere mobilate, cărau geaman-

tanele, şi din cînd în cînd izbuteau să fure cîte unul, amestecîndu-se în mulţime şi strigînd mai tare decît păgubaşul: „Pune mîna pe el! Uite hoţul!"

Ostilităţile le începură copiii, avertizaţi de cotarlele care lătrau, stîrnite, prin fundul curţilor. Maria mergea prin mijlocul străzii bolovănoase, cu frînghia mizerabilă trecută peste încheietura mîinii. O dureau umărul şi braţul, iar cîinii trăgeau tot mai tare, întorcînd spre ea priviri voioase. Copiii ieşeau pe porţi, cîte unul, ici-colo, şi porneau pe urma ei, de-a lungul gardurilor părăginite. Lătrături tot mai neliniştitoare se auzeau din toate direcţiile, şi tot mai mulţi copii ieşeau în stradă. Aproape de prima răspîntie, cînd se gîndea s-o ia la dreapta, să iasă spre mare, o ceată îi tăie drumul. Puteau fi vreo douăzeci, nu mai mari de zece-unsprezece ani, cu pantaloni sfîrtecaţi şi cămăşi jegoase; unul, în mijloc, şeful bandei, trăgea dintr-un capăt de ţigară şi se uita cu un singur ochi; celălalt îi lăcrima din cauza fumului.

— Dă-mi cinci lei, tanti! zise obraznic, scuipînd într-o parte.

— Pentru ce?

— Taxă de trecere!

Maria nu se temea de ei, dar n-avea chef să-i apostofeze. Scoase cinci lei şi-i aruncă, de la distanţă. Vîntul prinse hîrtia şi o duse în gard. Pretindeau toţi cîte cinci lei, acum, dacă le cedase.

— Plecaţi de-aici, puşlamalelor!

Unul, cît era de mic, trase cuţitul de la betelie.

— Dă banii că scot borşu' din tine!

Maria nu putea admite că exista o primejdie. Simţea numai dezgust şi furie. Se apropiau, impertinenţi, cu mîinile în buzunare, cu coatele scoase în afară. Cîinii se strînseră la picioarele Mariei; îi simţea că tremură. Băiatul care scosese cuţitul, înaintă şi o apucă pe Maria de mînă. Prinzînd curaj, un al doilea dădu s-o apuce de mîna cealaltă, imobilizată de frînghie. Urma jaful în plin oraş şi în plină ziuă. Pe la case nu se simţea nici o mişcare. Poate mamele şi surorile se uitau pe sub perdelele jegoase.

Frînghia se smuci. Aşa cum erau legaţi împreună, cîinii se repeziră, cu o furie egală, fără să tragă unul de altul, într-un front unic, invincibil, ca un pluton de

tancuri. Copiii, înspăimîntați, o luară la fugă, se poticniră, căzură în brînci, se dădură de-a rostogolul. Cîinii îi luau la rînd, scărmănîndu-i, sfîșiindu-le cămășile și nădragii. Plăteau nedreptatea, spaima și chinul, adunate de generații. Strada se goli în cîteva clipe. Surprinși și înspăimîntați, agresorii se ascundeau pe după garduri, incapabili să mai reacționeze, să arunce o piatră sau o înjurătură. Asupra cartierului domnea o liniște imposibilă.

Rămași fără adversari, cîinii se potoliră; așteptau în mijlocul străzii. Cînd Maria se apropie, o primiră dînd din coadă. Ar fi vrut să-i dezlege, aveau dreptul la libertate; se temea să nu-i piardă și să-i nenorocească. Apucă frînghia; ei o urmară cu voie bună. Din cînd în cînd ridicau capetele, s-o privească, și ea le simțea prietenia. Războiul îi legase; victoria nu era numai a lor, ci și a ei, parte egală, ca în orice alianță cinstită.

Intrară la o măcelărie, în marginea orașului, cumpără bojoc și ciolane. De peste drum cumpără pîine. Le dădu să mănînce pe trotuar, apoi îi duse la cișmea, unde băură apă. Nu-i dezlegă, decît după ce ajunseră pe plajă. Aruncă frînghia și se uită la ei, așteptînd să vadă ce au să facă. „Sînteți liberi să vă alegeți soarta! Duceți-vă unde vreți, sau urmați-mă. Care din voi vine cu mine, va avea adăpost și mîncare".

Porni, iar ei o însoțiră, mișcîndu-și cozile pe sus. În frunte mergea cîinele alb cu pete galbene. Ceilalți o încadrau, doi în dreapta, doi în stînga. Era greu să găsească dintr-o dată cinci nume.

50

BARUL LUI MAX se deschisese aproape de încheierea sezonului. Oamenii își găsiseră alte sedii, sau nu aveau încredere într-un lucru făcut cu atîta întîrziere, că la un moment dat nici nu mai părea posibil. Nu venea nimeni deocamdată, decît vreun rătăcit care nu știa pe ce lume se află.

Max dispăruse, spre surpriza Mariei. Cineva spunea că ar fi închis pentru matrapazlîcuri. Nu putea să creadă; îl socotea un om cumsecade. Îşi aducea aminte cum îi împrumutase mantaua şi căciula. Nu admitea să se lepede de el, la prima acuzaţie. Ar fi vrut să-l apere.

Intrînd la bar, pe seară, înainte de aprinderea luminilor în locul lui Max, Maria văzu o fetiţă, subţire, palidă, puţin pistruiată. Cînd se apropie, fetiţa zîmbi, şi atunci în coada ochilor şi în colţurile gurii se iviră riduri pronunţate. Avea o vîrstă pe care n-ai fi bănuit-o, şi nici nu părea credibilă. Cu toţi anii, întipăriţi pe faţă, rămînea o fetiţă. Maria nu putea s-o vadă altfel. Ceru un pachet de ţigări. Observă că fata o privea ca şi cum ar fi vrut să-i citească în suflet.

— Ai venit de curînd! Eşti foarte drăguţă. Cum te cheamă?

Nu-i răspunse; se întoarse să ia ţigările din raft. Cînd reveni, zîmbea cu bunăvoinţă. Maria se simţea bine cu ea, se stabilise o comunicaţie între ele; cine ştie ce unison exista în sufletele lor! Repetă întrebarea:

— Cum te cheamă?

Continua să i se adreseze ca unei fetiţe. Ea îi urmărea mişcarea buzelor, concentrată, cum ar fi vrut să silabisească vorbele auzite. Pe urmă luă de alături o plăcuţă de ardezie, şcolărească, în ramă de lemn alb şi scrise cu cretă: Vetuţa.

Maria înţelese, deşi părea de neînţeles. Cum putea să se descurce aici o surdo-mută, mai tîrziu, cînd se închideau celelalte baruri şi dădeau năvală localnicii? Ea îi înţelese gîndul, fiindcă o lămuri scriind pe plăcuţă: „Nu sînt singură". Dădu la o parte perdeaua dintre rafturi, descoperi o uşiţă, pe care o deschise. Era camera barmanului; Maria nu se uitase niciodată înăuntru. Vetuţa îi făcu semn să vină; exista în ea o căldură vizibilă. Maria ocoli tejgheaua. Vetuţa scrise pe plăcuţă: „Vă rog să ne scuzaţi. Bărbatul meu nu se simte bine."

Cînd intră, un om întins în pat se ridică în picioare, anevoie. Se ridica şi părea că nu se mai termină; Maria se aştepta să-l vadă depăşind tavanul. Părea de două ori mai înalt decît Vetuţa, dar era suplu şi nu consuma spaţiul ca oamenii rigizi şi neîndemînatici. Cu o mînă îşi ţinea o batistă udă pe frunte. Arătă,

și Maria înțelese cu ușurință că îl durea capul; nu foarte tare, se grăbi el să mimeze, ca ea să nu se simtă alungată. O poftiră să se așeze; Maria își alese un loc de unde putea să vadă ușa de la intrarea barului: era deschisă, cum o găsise; de clanță legase lesa. Cîinele alb cu galben aștepta pe trepte; din cînd în cînd își băga capul înăuntru, să vadă ce se mai întîmplă. Ceilalți o așteptau pe plajă; îi dresase, nu putea să-i ducă pe toți în lesă. Îi lua cu schimbul.

Bărbatul avea și el o plăcuță; își comunică numele, Iacob, iar dedesubt scrise: „Doriți să gustați ceva cu noi?"

— Vreau un pahar de saché, răspunse Maria.

O priveau tot timpul, cu ochii la buzele ei, și înțelegeau limpede. Vetuța se duse, plutind de bucurie, să aducă băutura. Îi întrebă, din ochi, dacă nu beau și ei. Scuturară din cap cu același gest, sincronizat printr-o lungă deprindere.

Patul se afla în fața ferestrei, prin care se vedea, pieziș, numai un colțișor de mare. În odaia micuță mai încăpeau aragazul, lîngă ușa barului, apoi un dulap de haine și o masă cu două scaune. De jur-împrejur, pe lîngă pereți, orînduite pînă la un metru înălțime, se vedeau cărți, puse direct pe podele. Cărțile depozitate cu atîta grijă, în atîta sărăcie, ar fi emoționat pe oricine. Perechea putea să aibă însușiri alese, o sensibilitate ieșită din comun și o generozitate inexplicabilă la niște infirmi.

Cîinele lătră la un om care trecea pe trotuar, apoi își băgă capul pe ușă, să-și afirme prezența. Căuta s-o descopere pe Maria, o simțea dincolo de tejghea, în odaia misterioasă.

Vetuța bătea ouă pentru omletă.

— Cîți ani ai? o întrebă Maria.

Avînd mîinile ocupate, se mulțumi să zîmbească; bărbatul răspunse în locul ei, prin semne. Împlinise treizeci și șapte de ani. El numai treizeci și cinci. Fusese șofer-mecanic, se pricepea la orice mașini; își schimbase meseria, fiindcă îl tot durea capul, poate de la gazele motoarelor. Avea motocicletă cu ataș; dacă Maria dorea, putea să-i facă orice serviciu.

Îi întrebă de cîți ani erau căsătoriți. De șapte. Doriră să afle vîrsta Mariei. Se uitară unul la altul, mirați,

fără să se ştie în ce sens, dacă o credeau mai tînără sau mai bătrînă.

Omleta miroasea bine; Maria constată că i se făcuse foame, la o oră neobişnuită. Mîncă tot, cu poftă, şterse farfuria cu pîine. De unde pînă unde ajunsese aici şi ce o făcea să se simtă atît de apărată? Se bucura să ştie că are să-i găsească oricînd, la iarnă.

Nu voiră să primească bani decît pentru ţigări, fiindcă le luase la bar; acum se afla la ei în casă.

— Am să mai vin, spuse Maria, ridicîndu-se să plece.

În uşă îşi schimbă intenţiile, fără să le judece:

— Pot să las cîinele la voi? O să aveţi grijă de el? Vin să-l iau înainte de închidere.

Îi făcură semne că pot să-l lase oricît, chiar şi pînă la ziuă. Îl duseră în cameră. Cîinele se supuse cu bunăvoinţă; învăţase să nu-şi contrarieze stăpîna; ştia că hotărîrea nu putea fi decît a ei pînă la urmă.

Maria se gîndi la cîinii ceilalţi, de pe plajă; se întrebă ce au să facă văzînd că ea întîrzie. Totuşi nu-şi schimba hotărîrea. Se urcă în autobuz, coborî la gară, privi blocul turn împresurat de schele metalice. Îi placau pereţii cu ceramică argintie; nu-i plăcea, sclipea ca solzii de peşte.

Se întunecase pînă să ajungă. Văzu, cu mirare, că fanta cupolei nu era deschisă. Sună la ascensor; nu se simţi mişcînd nimic. Prima oară de cînd venea aici, Mecarian lipsea; datorită obişnuinţei, devenea inexplicabil. Seara i se păru goală, era derutată, deşi, cînd plecase de acasă nu avusese intenţia decît să cumpere ţigări, şi apoi să se întoarcă.

Reveni după o oră; între timp merse la gară, inspectă peroanele şi trenul care pleca peste cîteva minute. Ajunse la locomotivă tocmai cînd impiegatul de mişcare îi înmîna mecanicului hîrtia obişnuită. Îi trecu prin minte să se urce în tren, ca să-i treacă noaptea, să se întoarcă a doua zi dimineaţa. Se răzgîndi din cauza cîinilor.

Se opri iar la blocul turn, luminat de reflectoare. Schelele o împiedicau să numere etajele, şi se simţea contrariată, deşi le numărase de atîtea ori; ştia că sînt treizeci şi şase. Privi în sus, pînă începu s-o doară ceafa.

Mecarian tot nu venise. Nu avea nevoie să-l vadă. Vizita rămînea o simplă întîmplare, dar îşi dădu seama că nu trebuie să conteze pe el decît într-o mică măsură; el nu era îndreptăţit să conteze pe ea nici măcar atît; nu stabileau nici o înţelegere, fiecare întîlnire putea să fie ultima. Ea impusese stilul, după cum i-l impusese lui Alber, ca să-şi păstreze independenţa. Şi ce-şi mai sacrificase pe urmă această independenţă atît de apărată! Cu ce voluptate o jertfise, şi ce mare fusese răsplata! „Cît dai, atît iei, se gîndea Maria. De ce-ar fi în dragoste altfel decît în viaţă?" Nu se simţea capabilă de abilităţi şi speculaţii care să-i aducă beneficii suplimentare. Şi ce însemna, la urma urmelor, că o dată nu îl găsise acasă? Ce ştia despre el? Era imposibil să nu fi existat o femeie în viaţa lui, atunci cînd îl cunoscuse. O concediase, sau exista încă?

Din staţia autobuzului se întoarse. Acum simţea nevoia să-l vadă; pe el, sau să vadă casa şi luneta, să privească stelele. Aşteptă încă o oră, plimbîndu-se pe străzi, pînă la faleză. Nu mai văzuse de mult o mare atît de calmă. S-ar fi aşezat pe parapetul de piatră şi ar fi visat toată noaptea, cu ochii pe dîra aurie a lunii. Nici nu mai ştia pe unde rătăcea Alber; transmitea şi înregistra mecanic radiogramele cu indicativul vasului. În sufletul ei, literele erau moarte. Şi exact în locul unde se afla acum, plînsese în maşină şi urmărise agonizînd plecarea vaporului. De ce îşi aducea aminte cu nedumerire şi indiferenţă? De ce aştepta aici, să mai treacă o oră din această viaţă, luată din ţărînă, scuturată şi peticită?

Se întoarse; Mecarian încă nu venise. Se aşeză pe prag, rezemată de uşa gotică. Se gîndea la cîinele lăsat la bar şi la cîinii ceilalţi, care o aşteptau pe plajă. Dar oare nu plecaseră? N-ar fi meritat s-o aştepte. Se crispa tot mai tare, duşmănindu-se cu o ură în creştere. O trezire luminile farurilor, atît de violente, că se simţi biciuită; maşina intra pe poartă, mergea spre garajul din fundul curţii. Opri puţin, să se ridice oblonul, cu preţioasa lui comandă automată. Atunci Mecarian o văzu, lăsă maşina şi veni repede. Maria se ridică în picioare. Era o clipă esenţială. Ceea ce făcea acum, putea să-i determine sensul vieţii. Putea să plece, învingînd ceva din ea, sau putea să se lase învinsă, să-şi rezeme fruntea de pieptul lui. Aceasta era adevărata dorinţă şi

nu avea forţa s-o respingă; aşteptase prea mult, obosise, simţea nevoia să fie ocrotită. El nu spuse nici un cuvînt, îi luă obrajii în palme, cu gestul din prima seară. Niciodată nu i s-ar fi putut opune, oricare ar fi fost raţiunile. El o privea în ochi şi n-avea nevoie s-o întrebe, sau să-i răspundă. Îşi manevra tăcerea cu o forţă teribilă. „Cum e cu putinţă?! se gîndea Maria. Îl iubesc prosteşte, şi n-am vrut, n-am bănuit că o să se întîmple!" Nu putea să-i mărturisească, nici măcar să-i arate. Socotea că ar fi fost o depravare.

— Vin mîine seară, aşteaptă-mă! Acum e tîrziu!

Nu era tîrziu; niciodată nu-i tîrziu pentru dragoste nici cînd a tăcut privighetoarea şi se aude cîntecul ciocîrliei. Dar nu putea să lase cîinii pe plajă.

— Te conduc, spuse Mecarian.

Îi era bine în maşină, învăluită de scaun ca într-o îmbrăţişare. Îi plăcea constelaţia fluorescentă a cadranelor, volanul mic, cu trei spiţe, îmbrăcat în piele, şi maneta schimbătorului de viteze, ca o manşă de avion, comandînd demultiplicări brutale. Fiecare accelerare era o violenţă şi se transforma într-o satisfacţie plină de voluptate. S-ar fi întors şi ar fi urcat, să nu fi fost cîinii. Şi-ar fi lăsat capul pe umărul lui, dar era o maşină care nu îngăduia nici o tandreţe; ştia, după felul cum ţinea el volanul. Se mulţumi să-l absoarbă; îl simţea, cum simţea forţa motorului, zdrobitoare, fără să facă zgomot. Şi în el era forţă şi linişte. Ar fi mers toată noaptea, pînă în partea cealaltă a ţării.

— Unde ai fost toată seara?

De mult o chinuia întrebarea; se lupta cu ea, s-o respingă; nu izbutise. El răspunse, cu puţină întîrziere şi încruntîndu-se; fusese în port; se vedea că nu-i plăcea discuţia. Fără să-şi mărturisească, în mintea Mariei, dominată de sentimente, se năştea o îndoială. Ar fi fost cu putinţă să-i ascundă ceva şi s-o mintă?

— Ai avut necazuri?

El răspunse, cu altă întîrziere; fusese un naufragiu. Pe-o astfel de vreme? Cum să admiţi, într-o noapte atît de liniştită, că există furtună într-o parte a lumii? Maria voia să ştie; nu ca să-l iscodească; simţea o teamă, se gîndea la Alber. Furtuna fusese în sudul Italiei. Atît de aproape? Nu-i venea să creadă. Renunţă

să mai pună altă întrebare, greşise destul începînd discuţia.

— Te rog să mă aştepţi mîine seară. După ce se întunecă.

Niciodată nu-l rugase, nici măcar nu-i spusese cînd are să vină. Barul nu se închisese, uşa era dată în lături, primitoare, dar înăuntru nu se vedea nimeni, deşi se auzea tonomatul.

— Lasă-mă aici, spuse Maria. Trebuie să-mi iau cîinele. Vrei să bei un pahar de saché?

— Nu beau; cînd sînt cu maşina.

Îl văzuse de cîteva ori cu paharul gol pînă la jumătate. Înţelese că aşa i-l cerea chelnerului, ca să aibă ceva în faţă. Nu bea; într-adevăr, abia îşi atingea buzele de pahar, înainte de plecare. Maria nu insistă; uitase încă o dată că trebuia să se grăbească. Maşina întoarse pe platforma de beton. O urmărea de pe trepte, puţin sufocată. Privită în mers, caroseria se alungea elastic, semăna cu un tigru care se pregăteşte să sară. Avea încă în trup senzaţia învăluitoare a scaunului. Simţea acceleraţia atît de verosimil, că se rezemă de tocul uşii. Într-o clipă maşina se pierdu, lăsînd în urmă o trenă roşie.

Tonomatul cînta, nu se înşelase. I se părea bizar şi trist. Uşiţa odăii era deschisă; îşi băgă capul înăuntru. Vetuţa dormea, cuminte. Bărbatul stătea pe marginea patului, cu ochii la uşă; cînd o văzu, zîmbi; nu părea surprins, parcă o simţise dinainte. Cîinele, încolăcit la picioarele lui, cu botul pe labe, ridică ochii, dar rămase nemişcat, fără să se bucure. Era supărat pe stăpînă-sa că întîrziase, şi nu se ferea să-i arate.

— Hai, javră! spuse Maria, cu puţină ciudă.

Nu admitea indiferenţa cîinelui, cînd pentru el venise. Altfel, ar fi fost în altă parte; i se opri respiraţia.

În vorba care voise să fie aspră, cîinele recunoscu ascunsă tandreţea. O aşteptase toată seara, şi acum se apropia miezul nopţii. Se tîrî spre ea, şerpuind, măturînd podeaua cu coada stufoasă.

Tonomatul continua să cînte...

Se rărea încă o dată lumea, se simţea mai puţin miros de friptură, orchestrele se auzeau mai obosite. Pe unele terase bătea vîntul. Şi curînd, aveau să cadă primele frunze. Maria se gîndea cu tristeţe la vara care trecuse, la iarna apropiată. „Dar ce se întîmplă cu frunzele noastre

care nu mai cresc la loc primăvara, ca ale copacilor?"
Începea să îmbătrînească, în jurul ei se făcea întuneric. Singurul punct luminos, către care aştepta să meargă orbeşte, era seara următoare. Avea să treacă greu ziua de mîine.

Cîinii o aşteptau toţi patru, făcuţi colac pe nisip, lîngă Calul de Salcie, unde îi lăsase. Nici ei nu păreau mulţumiţi, dar se ridicară s-o întîmpine. După o scurtă comunicare cu celălalt, o încadrară şi porniră cu ea, din ce în ce mai veseli. Uitau supărarea mai uşor ca oamenii. Maria regretă că se lepădase de ei la un moment dat, că îi socotise o povară. Datorită lor, viaţa ei era mai bogată, şi casa mai caldă. Avea chiar şi o apărare împotriva oricăror primejdii voia să-şi imagineze. Nu puteau s-o atace nici lupii, nici hoţii.

Intră cu ei în magazie, unde le făcuse culcuşul. Maşina era atît de prăfuită, că îşi pierduse orice culoare. Se purta nedrept cu ea; trebuia să-i dea bateria la încărcat să-i pornească motorul, s-o spele, s-o ferească de prăbuşire. Măcar dacă ar fi pus-o pe butuci, să se ştie că o vreme e scoasă din funcţiune! Cauciucurile se dezumflaseră; totul ducea la paragină şi degradare. Deschise portiera şi se urcă la volan. Pînă să se aşeze, cîinii dădură buzna pe lîngă ea şi se instalară înăuntru, pe scaunul de alături şi în spate, atît de siguri pe mişcările lor că parcă aveau o deprindere veche. Totuşi, se urcau prima oară în maşină şi probabil nu se urcaseră nici în alta, în afară de duba hingherilor. Stăteau cuminţi, cu ochii la ea, aşteptînd-o să acţioneze, dar ea n-avea cum să pornească motorul. Ce instinct le releva posibilitatea mişcării, şi ce nevoie era în ei să se deplaseze mecanic, după ce bătuseră lumea cu piciorul?

Maria îşi lăsă capul pe volan; întîrzia să se ducă sus, unde poate ar fi trebuit să gîndească. Dar şi aici gîndea; n-avea cum să scape. Se ridica praf la orice mişcare, în maşină aerul era închis, învechit şi înăbuşea amintirile. Fusese oare fericită pe vremea cînd învăţa să conducă, şi Alber o lovea peste mînă, o bruftuluia, fără să se stăpînească? N-avea simţ pedagogic, nu ştia să suporte greşelile şi să le îndrepte. Ea se enerva, manevra din ce în ce mai prost; el se lua cu mîinile de cap şi începea să urle. De cîte ori pusese Maria frîna brusc, oprise fără să scoată din viteză, calînd motorul şi o luase la fugă pe

cîmp, plîngînd în hohote?! El o ajungea, războinic, neimpresionat de lacrimile ei, o apuca de braţ, de deasupra cotului, atît de violent că îi învineţea carnea, o tîra înapoi şi-o trîntea pe scaunul de tortură. Aşa era el şi nu putea fi altfel, iar ea îl ura ceasuri, pînă îi trecea furia. Atunci de ce-i stîrnea nostalgii maşina demodată şi prăfuită? Tabloul de bord era meschin, volanul ridicol, schimbătorul de viteze semăna cu un vătrai sau cu o coadă de mătură, iar în scaun nu te puteai destinde, stăteai ţeapăn, ca la dentist, şi chiar îţi dădea o durere de dinţi, pe lîngă durerea din şale. Ce-o despărţea de timpul care îi venea acum în minte? Nimic mai puţin decît întreg pămîntul!

Ar fi putut Mecarian s-o brutalizeze, sau să ridice glasul? Nu i se potrivea, îi era imposibil să-şi imagineze.

Coborî; cîinii o urmară fără tragere de inimă. Îi consolă, luîndu-i cu ea, cînd ar fi trebuit să-i închidă în magazie.

Îi lăsă s-o aştepte în faţa scărilor, iar ea se duse în staţie şi frunzări radiogramele de după-amiază. Nu ştia ce voia să vadă. Cum se întîmplase, sau numai dacă se întîmplase? Începea să-l suspecteze? Socotea că ar fi fost o meschinărie, un egoism detestabil, din moment ce nu era măcar geloasă. N-ar fi durut-o să ştie că el era cu altă femeie, dar nu voia să admită.

Găsi repede radiogramele; era un dialog, care începea după-amiază, la cinci ore după ce ea ieşise din tură, şi continuase pînă la unsprezece noaptea. Un vapor naufragiase, aruncat pe nisip în Golful Tarent. Nu erau victime, numai avarii grave. Prima radiogramă, expediată vizibil în panică, anunţa explozie în sala maşinilor, în sudul Siciliei, între Ragusa şi Capul Passero. Vîntul de la sud-vest, de forţa opt, aproape de furtună, împingea vasul spre coastă. Nu rămînea timp să se ceară ajutoare. O radiogramă semnată de Directorul Navigaţiei spunea imperativ: „Rezistaţi cu orice preţ şi ocoliţi Capul Passero". Dincolo se întindea marea liberă, dînd timp de gîndire. Dar oare Mecarian ştia ce posibilităţi de manevră mai avea vaporul, şi cît sînge rece comandantul?

Pe Maria n-o interesa naufragiul, ci rolul jucat de Mecarian. Simţea la el o fire prea aprinsă, ca la toţi

oamenii care, cînd pornesc într-o direcţie, înţeleg să dărîme toate obstacolele şi să meargă pînă la capăt, fără să judece dacă efortul are deplină îndreptăţire. Voise să salveze un vas aflat în primejdie, dictase dispoziţiuni de la distanţă, poate cele mai bune, dar manevra nu izbutise.

Coborî treptele, deprimată; ar fi preferat să nu fi găsit radiogramele, să fi fost o minciună. Controlînd, şi adevărul fiind al lui, ea se degradase. Îi era silă. Merse pe faleză, pînă la statuie, unde se aşeză în iarbă, rezemată de bronzul rece, cu faţa la mare. În spate simţea mirosul de pămînt arat; trecuseră plugurile peste el încă o dată; aveau să vină semănătoarele. Ce să pună? Tot rapiţă?

Pe vapor se mişca o lumină. O altă lumină se vedea departe, dincolo de cherhana, la tabăra lui Tomas. Cîinii se aşezară în jurul ei, privind-o cu atenţie. O simţeau agitată. Nici pînă azi nu le găsise nume.

De ce nu mai veniseră ciobanii?

51

A DOUA ZI, cum ieşi din tură, Maria se duse la bar. Iar mergea tonomatul, şi înăuntru nu era nimeni.

— Te mai doare capul?

Iacob avea o faţă mai senină. Făcu semn că îi trecuse; se simţea bine. Stătea cu o mînă pe umărul nevestei, de te mirai că n-o dărîmă, dar pesemne nu-şi lăsa greutatea; Vetuţa zîmbea, deschis şi cald, se vedea că din inimă.

— Vreau să-mi faci un serviciu. Poţi veni cu motocicleta, să-mi duci o baterie la încărcat?

El îşi îmbrăcă haina, putea merge imediat, îi făcu semn să-l urmeze. Maria se urcă în ataş, arătă direcţia, şi motocicleta porni. Din uşa barului, Vetuţa făcea semne cu mîna. Maria o vedea acum în voie; purta o fustă pînă la jumătatea coapselor, avea picioare frumoase, gingaşe, feminine, deşi era atît de micuţă. Totul emana feminitate în alcătuirea ei; ar fi inspirat dorinţe blînde,

dar depline, şi Maria se gîndea la dragostea fără auz şi fără cuvinte. Rămînea zîmbetul. Îşi făcură semne cu mîna, pînă nu se mai văzură.

Cîinii aşteptau în faţa casei; cînd nu-i lua cu ea, se supuneau, cam posomorîţi, dar cu bunăvoinţă. Urmară motocicleta, pînă la magazie, şi cînd Maria coborî, săriră în ataş, claie peste grămadă.

Iacob deconectă bateria, o examină cu destulă competenţă, apoi clătină din cap reprobator. Cum putuse s-o lase în părăsire? Nu mai avea nici un pic de electrolit, era sigur distrusă, trebuia înlocuită sau dată la reparat.

— Poţi să mă aştepţi o jumătate de oră?

El încuviinţă şi îi făcu semn că se duce să se plimbe pe plajă. Nu fusese niciodată atît de departe. Erau aici de o lună şi veneau prima oară la mare. Îl înţelegea foarte bine.

— De unde sînteţi? întrebă Maria.

Acum nu mai putea să mimeze; se întoarse şi scrise cu degetul în praful de pe capota motorului: Sighişoara. Îl privi cu luare aminte. De ce tocmai Sighişoara? După accident, Maria zăcuse acolo, în spital, cinci zile, pînă trecuse şocul şi o transportaseră la Cluj, cu avionul.

Se băgă sub duş, încruntată. Nu-i mai era deajuns seara care venea, şi la care se gîndise toată ziua. Odată consumat ceea ce aşteptase, rămînea o deşertăciune. Avea nevoie nu de o seară sau de alte seri, înlănţuite, ci de o viaţă. Dar de unde să o ia, sau cum să o construiască?

Cîinii coborîră cu părere de rău din ataş. Îşi lăsaseră părul pe perne. Iacob îl curăţă cît putu, cu o măturică.

Vetuţa stătea tot în uşa barului. Îşi făcură iarăşi semne cu mîna.

Bateria putea fi reparată, urma să fie gata peste o săptămînă. Din uşa atelierului, se vedea blocul turn de la gară. Iacob îl privi şi arătă cu degetele: treizeci şi cinci de etaje.

— Nu, treizeci şi şase, îl corectă Maria.

De-aici nu puteau să numere, fiindcă baza o acopereau clădirile din faţă. Merseră pînă acolo. Iacob se convinse că Maria avea dreptate, dar nu înţelegea cum de greşişe.

— Cît îţi datorez? îl întrebă Maria.

„Pentru ce?" spunea privirea lui nedumerită.

La parterul blocului se deschisese o librărie. Maria intră pe sub schele. Nu ştia ce să aleagă. Văzînd-o neho-

tărîtă, vînzătoarea îi propuse *Don Quijote*, în două volume, legate în piele roşie.

— Poate o imitaţie!

— Nu, piele adevărată.

Aşa era. Cartea se bucurase de ocrotire; cineva sacrificase o pereche de pantofi pentru Don Quijote. Iacob deschise pachetul, şi faţa i se lumină de bucurie. Maria se temuse să nu fie dezamăgit. De multe ori dăruise cărţi şi drept mulţumire se alesese cu o ridicare din umeri.

— Ai citit-o?

Nu, n-o citise; o răsfoia timid. Toate îndoielile Mariei se prefăcură în mulţumire. Era sigură că o s-o citească, începînd chiar din astă seară, că o să-i placă şi o s-o înţeleagă. Îi părea bine, de parcă ar fi deschis ferestrele să intre soarele într-o odaie întunecată.

— Vetuţa citeşte?

Da, citeau împreună, seara, tîmplă la tîmplă, cu ochii pe aceeaşi pagină. Citiseră toate cărţile înşirate pe lîngă pereţi. Cartea Mariei pica tocmai bine.

— Mai poţi să întîrzii?

Merseră la măcelărie. Maria intră să cumpere bojoc şi măruntaie pentru cîini. Nu era uşor să-i hrănească. Iacob rămase pe şeaua motocicletei, frunzărind cartea. Cînd o văzu cu pachetul în mînă, se repezi să-i ajute.

— Nu ştiu cînd mă întorc, spuse Maria. Vrei să te duci pînă acasă şi să dai de mîncare cîinilor?

Precauţiunea pornea de la o hotărîre subconştientă, sau nemărturisită. Avea o crispare în suflet. Merse pe esplanadă, fiindcă era prea devreme. Se dansa pe terasa cazinoului, între puţinele mese ocupate. După o săptămînă n-avea să mai fie nimeni, pe ringul de dans aveau să bată ploaia şi valurile. Se rezemă de balustradă, privi marea, cu gîndul departe. Vaporul ajunsese la Copenhaga; i se părea o irealitate, mai mult decît oricînd, tocmai acum, cînd se întorcea în ţară. Încărca piese pentru o uzină de la Cernavodă, nu se mai putea să i se schimbe destinaţia. Maria trebuia să se pregătească, să-şi stabilească destinul, ca actele ei să aibă o explicaţie.

Trecu prin faţa casei lui Alber, se uită la ferestrele oarbe, cu obloanele lăsate. După atîta timp mai putea să fie înăuntru o urmă de aer care să poată fi respirat? N-ar fi fost nevoie să se aducă oxigen şi soare?

Ajunse după ce se întunecase. Fanta cupolei era deschisă. Îndată ce intră, spuse cu o hotărîre luată dinainte, dar pe care ocolise s-o judece:

— Vreau să rămîn aici astă seară !

Se ascunsese de ea însăşi, îşi cunoscuse intenţia înainte de a pleca, poate din cursul dimineţii; avea în sac periuţa de dinţi şi cămaşa de noapte.

— Vrei să vezi pe Antares? întrebă Mecarian.

Se ferea să-i răspundă, sau socotea de prisos? Maria făcea eforturi să se extindă asupra casei, să se aşeze în topografia ei, încă necunoscută în întregime. Se duse drept la bucătărie.

— Am să-ţi dau de mîncare; lasă-l pe Antares.

Şi dacă lui îi repugna mîncarea? Nu se gîndise. Simţea nevoia să fie casnică; străbătea o criză şi se lăsa în voia ei, nu voia s-o învingă. După masă îl trimise să fumeze dincolo. Spălă vasele, puse totul în rafturi, aşeză masa la perete, şi scaunele la locul lor. Făcu patul, cea mai avansată din intimităţile la care voia să ajungă. Se duse la baie, se spălă pe dinţi, îşi punctă pielea cu patru picături de parfum, în cruce, pe grumaz, pe pîntece şi o palmă mai jos de cele două clavicule. Mecarian închisese cupola, venea frig de afară: şedea într-unul din şezlongurile oranj. Maria îmbrăcă un halat de baie, peste cămaşa de noapte, aduse pahare şi sticla de saché. După ce-i turnă de băut, se aşeză în genunchi la picioarele lui cu un precis îndemn lăuntric de a-i fi devotată . . .

Dimineaţa se duse la bucătărie, înainte ca el să deschidă ochii. Prăji pîine şi pregăti cafeaua, apoi strigă, să-l trezească:

— Bună dimineaţa ! Să nu te dai jos. Stai aşa, îţi aduc de mîncare.

Se aşeză pe marginea patului şi îl aşteptă să-şi termine cafeaua. Fuma răbdătoare. El nu se dezmeticise. La urmă îi luă ceaşca goală din mînă şi spuse simplu, fără nici o inflexiune:

— Uite, cam aşa ar fi viaţa cu mine. Vrei să mă iei de nevastă? Dar nu discutăm acum, ci diseară.

Îşi lăsă acolo periuţa de dinţi şi cămaşa de noapte.

52

FĂCEA SEMNE cu fularul, de la promontoriu. Cîinii stăteau cerc în jurul ei, privind intrigaţi epava. Cînd înţeleseră intenţiile Mariei, începură să latre atît de tare, că în liniştea mării s-ar fi auzit la o milă. Curînd Tulip apăru la balustradă; atunci tăcură şi se uitară satisfăcuţi la stăpînă. Se bucurau dînd din coadă; aşteptau o vorbă de mulţumire.

— Sînteţi deştepţi nevoie mare, javrelor! Acum duceţi-vă şi vă jucaţi pe plajă.

În tot golful erau numai doi pescăruşi, singurii care apăruseră peste vară. Peisajul mării continua să fie pustiu şi denaturat. Cîinii se duseră să-i examineze; îi adulmecau precauţi, de la un metru. Pescăruşii se ciuguleau la încheieturile aripilor, fără să le dea nici o importanţă.

Tulip coborî în barcă; se văzură vîslele sclipind în soare. Sosi într-un sfert de oră.

— Vreau să-mi dai pînza de capotă, îi spuse Maria.

Traseră barca pe nisip şi merseră la Caravanserai. Cîinii păzeau barca.

— De cînd n-ai mai văzut-o pe Dia? întrebă Tulip.

— De foarte multă vreme. N-a mai trecut pe la mine.

— E ocupată, face acrobaţii pe plajă, spre lacuri.

Maria bănuia că îşi petrecea timpul în tabăra lui Tomas, dar nu ştia cum să interpreteze această înclinare. Nu-i venea să creadă că ar fi interesat-o unul dintre băieţi; erau prea mulţi ca să poată alege; probabil îi plăceau toţi şi îşi plimba ochii nehotărîtă pe întreg grupul. Îi plăcea şi Liana, cu siguranţă. Iar Tomas, care o intimida, reprezenta visul ei irealizabil.

În curtea Caravanseraiului începuse să crească iarbă printre pietrele pavajului, făcînd să crească şi tristeţea.

— De ce nu închiriezi, Tulip? Sau măcar vinde. E păcat să se părăginească.

— Nu se mai poate. S-a expropriat; se demolează. Pînă săptămîna viitoare trebuie să scot tot din casă.

Maria îl urmă în magazie; era prima oară cînd îi îngăduia să intre în zona secretelor lui păzite cu broaște și lacăte.

De jur-împrejur se vedeau rafturi de scîndură înnegrită, încărcate cu obiecte, unele greu de identificat și fără explicație. Cele mai multe erau accesorii nautice, despre a căror existență Maria știa teoretic. Descoperi, în treacăt, felinare, busole, ocheane învechite, cu alama coclită, lîngă binocluri moderne; apoi sextante de toate felurile, chiar și de lemn, de la jumătatea celuilalt secol. Nu s-ar fi putut inventaria decît la greutate, claie peste grămadă. Pe jos erau depozitate pînză de vele, în suluri, parîme, bidoane de vopsea, cabluri zincate în lăzi, balamale, clanțe, cuie de aramă, ustensile de bucătărie, cratițe de cincizeci de litri pentru echipaj, colaci de salvare, pavilioane multicolore.

Altădată, aici ar fi fost locul de pornire în niște vise fantastice. Maria visase și ea, cunoștea începutul, numai că ajunsese la divagații și se pierduse într-un haos nedezlegat nici astăzi. Singura scăpare era să se mărite și să fie devotată. Începea prin a-și plăti datoriile și a face puțină ordine în viața ei răvășită. Își trăise exilul, dar nu mai voia să se întoarcă de unde plecase. Rămînea încleștată cu marea. O ura și nu putea s-o lase. Peste ură se ridica o iubire bolnavă. Uneori, noaptea, se ducea pe plajă, se ghemuia în nisip, cu paltonul pe umeri, cu bărbia pe genunchi. Privea și asculta marea, pînă ce ora începea să se confunde cu eternitatea.

Tulip se urcă pe o scară, și din ultimul raft luă un sul învelit în hîrtie cerată.

— Poftim! spuse, după ce ieși la lumină și desfăcu ambalajul. Originală, englezească. Neatinsă. Așa cum a ieșit din fabrică. Două mii de lei fără tocmeală.

— Astă iarnă voiai numai o mie.

— De-atunci s-au scumpit toate.

— Și dacă nu o cumpăr eu, ce-ai să faci cu ea?

— O dau de pomană. Dau tot. Poftim, ia-o. Gratis. Dacă vrei s-o cumperi, n-o las fără două mii de lei. Hai să nu ne tocmim, știu că n-ai bani. Ia-o! Ai dat destul pe cîini.

Maria lăsă pînza acasă, apoi îl conduse pe Tulip la promontoriu. Pescărușii erau unde îi lăsase, dar cîinii

nu se mai ocupau de ei, îi priveau cu indiferenţă. Nu putuseră stabili nici o înţelegere.

După ce împinseră barca în apă, Tulip spuse cu ochii feriţi:

— Dacă plec . . . să ai grijă de Dia; ca de sora ta.

Era imposibil să se vadă încotro avea îndreptată privirea.

— Unde să pleci?

— Pe mare. Cu vaporul.

— Ce vapor?

Tulip arătă epava.

— După ce termin de vopsit. Am să plec . . . Într-o zi.

Pe seară, cînd se îmbrăca să se ducă în oraş, Maria se răzgîndi pe neaşteptate; izbucnise în ea, brusc şi violent, o răzvrătire împotriva ei însăşi. Nu trebuia să-l vadă pe Mecarian, chiar dacă ar fi suferit toată noaptea. Nu-l punea la încercare pe el, ştia că n-o să se piardă cu firea. Voia să se biciuiască? Sau îi era frică de discuţia anunţată? Începuse aşa cum trebuia să înceapă, n-ar fi putut altfel, dar acum se temea de înfrîngere. Tremura şi se privea în oglindă, cu ochii măriţi, ca de groază. Ca să scape trebuia să se ironizeze: „Ce te zgîieşti aşa, înţeleapto?"

Cîinii, care ştiau că ea pleacă şi aşteptau în faţa scării, fără nici o speranţă, ridicară capetele. Simţeau, dar nu le venea să creadă.

— Haideţi!

Zburdau în jurul ei, pe plajă, se hîrjoneau, se muşcau de urechi, se roteau năuci să-şi apuce coada cu dinţii. Din cînd în cînd se strîngeau în jurul Mariei, cu limbile scoase, cu ochii în ochii ei, scînteind de bucurie.

În sac, unde ieri fusese cămaşa de noapte, semnul unei premeditări împlinite, avea o sticlă de coniac, o altă premeditare: să bea, ca să nu-şi schimbe gîndul.

La cherhana, pescarii tocmai trăgeau năvodul de seară; cumpără un calcan de cinci kilograme. I se păru puţin pentru atîţi oameni, mai luă unul, deşi avea să-i rupă mîinile. Împrumută şi un kilogram de mălai, fiindcă uitase de hrana cîinilor.

Băieţii făceau acrobaţii pe plajă; poate pregăteau o exhibiţie nouă, să mai dea o reprezentaţie înainte de plecare. Nu mai puteau să rămînă multă vreme; de pe acum, noaptea începuse să fie frig, şi viaţa în corturi

putea fi neplăcută. Apoi lumea se rărea, de la o zi la alta; curînd trebuiau să strîngă tabăra.

Veneau spre ea, într-o fugă săltată, repetînd, pe jos, ceea ce Maria văzuse în prima seară; i se părea mult mai simplu, aproape o banalitate. Nu găsi explicația decît atunci cînd în vîrful piramidei o descoperi pe Dia; o instruiau. Stătea, într-un echilibru nu destul exersat, cu picioarele pe umerii băieților din al treilea etaj; aceștia o țineau cu cîte o mînă de deasupra genunchilor. Cu toată răcoarea înserării, erau toți în costume de baie, în afară de Dia, care purta un șort scurt, pînă la îmbinarea picioarelor, iar în sus o cămașă bărbătească, descheiată în față, bătută de vînt ca o flamură. Stătea puțin aplecată înainte, cu genunchii ușor îndoiți, cu brațele întinse în lături; încordarea, care o comprima în ea însăși, o făcea să pară mai subțire, cu o talie neverosimilă. Prin înariparea aceasta, deși abia începută, căpăta altă frumusețe, eterică, intangibilă. De la întîia privire, Maria își dădu seama că era mai mult ca oricînd ea însăși, nelămurită, neatinsă de nimeni, sortită să se iubească astral cu eroi doriți obsedant, dar incapabili să se materializeze.

Cîinii petreceau, uimiți de spectacol, întîmpinau piramida cu salturi și lătrături bucuroase. În apropierea Mariei cineva dădu o comandă scurtă: hop !, și piramida se dizlocă elastic, se așternu pe nisip ca un turn format din cărți de joc, retezat la bază. Nu era o cădere, ci o restructurare. Dintr-un bloc se năștеau zece personaje, fără rupere, fără zbatere. O văzu pe Dia curgînd, ca un fir de cascadă, singura imagine în care putea să i se așeze mișcarea. Curgea printre umerii băieților și printre brațele ridicate, lăsînd în urmă o trenă albă. Fără voia ei, Maria se pomeni aplaudînd, în timp ce haita o seconda cu lătrături și salturi admirative.

Dia alergă în întîmpinarea Mariei, o cuprinse în brațe. Era fierbinte, udă de sus pînă jos de o transpirație sănătoasă, nerepugnantă. Pe un bărbat, atingerea ei l-ar fi electrocutat, l-ar fi lăsat fără sînge, cu inima sfîrtecată.

— E divin ! exclamă Dia. Sublim ! Mai sus decît cerul ! Ce dezgustător că trăim pe pămînt, ca tîrîtoarele, în loc să zburăm. Vrei să încerci și tu ?

Căzuse întunericul. Băieţii luară poverile Mariei şi merseră la corturi, tot grupul, învălmăşiţi cu cîinii care încă îşi manifestau bucuria pentru ziua excepţională. Doi din băieţi, care nu participaseră la exerciţiu, îi ajutau Lianei să pregătească masa de seară. Tomas, în uşa unui cort, aşezat pe un scăunel, cum îl văzuse prima oară Maria, cînta din chitară. Ca şi atunci, se ridică puţin, s-o salute; zîmbetul lui nu se schimbase. Se mira că o ţinea minte; voise de zeci de ori să vină la ei şi nu ştia de ce tot amînase, pînă trecuse mai toată vara După atîta timp, tabăra i se păru bine îngrijită şi curată; toţi erau curaţi. Maria avu numaidecît dovada de atenţie pe care o arătau trupurilor lor atletice. Băieţii îşi luară prosoapele pe umeri, se aruncară în apa limpede a lacului şi se agitară vreo zece minute în jurul unei mingi de polo. Cum erau negri de soare, cînd săreau din apă, uneori pînă la mijloc, aruncaţi de o musculatură exersată, aveau supleţea delfinilor. În acest timp, Dia se săpunea pe mal, în pielea goală, fără să se ferească de nimeni; clăbucul o îmbrăca într-o haină de protecţie, ca o blană albă. Veniră şi băieţii pe mal, să se săpunească. În restul de lumină a crepusculului, păreau descinşi printr-o mitologie renăscută, ca nişte zeităţi noi, răzvrătite împotriva cerurilor moderne.

Maria ţinu repede consiliu cu Liana şi cu cei doi băieţi de la bucătărie. Hotărîră ca un calcan să-l facă rasol, iar pe celălalt să-l prăjească, dar nu în tigaie, ci pe jăratic, ca să-şi piardă grăsimea.

— Mai păstrează vreun gust? întrebă Maria.

— Nici unul; e aproape ideal. Destul că rămîn proteinele. Zahărul şi grăsimea sînt duşmanii oamenilor.

— Pot să vă ajut cu ceva, ca să mă invitaţi la masa voastră?

— E masa ta, spuse Liana, şi ca să ne inviţi tu pe noi ne ocupăm cu bucătăria.

— Bea cineva cu mine un pahar de coniac?

Maria se uită la ceas, neliniştită. Mecarian o aştepta de cîtva timp. Sau n-o aştepta, ci se uita la stele, cu soneria oprită.

— Nu vrei mai bine saché? întrebă Tomas, din uşa cortului.

— L-ați și descoperit! Nu; vreau coniac. Am băut atîta saché că nu știu cum de nu m-am prefăcut în gheișă.

Dia venea dinspre lac, cu halatul de baie abia închis în față, cu papuci de plastic. Nici o privire nu o urmărea cu insistență; totul în relațiile lor decurgea simplu, direct, nedrămuit, necăutat, ca într-o comunitate cerească. Se duse drept la cortul Lianei și intră, ca la ea acasă.

— Cine mi-ajută să mă îmbrac?

— Eu nu pot, am treabă, vorbi Liana, aplecată peste ceaun. Dați-mi un pumn de piper.

Calcanul începuse să fiarbă. Nici un băiat nu răspunse la apelul Diei. În cort ardea lumina, un bec electric, alimentat de bateriile mașinilor. Pe pînza portocalie Dia apărea într-o proiecție atît de clară, că i se dezvăluia toată anatomia. Prezența ei aici era o provocare continuă, dar Maria își dădu seama încă o dată că nu tulbura pe nimeni.

— Ce te răsfețiți atît? Ce nevoie ai?

— N-am știut cum să te chem altfel. Voiam să stau de vorbă cu tine. Rămîi cu noi în noaptea asta?

— Tu dormi aici? se miră Maria.

Recunoscu salteaua albastră care fusese în cortul din golf, și lîngă ea o valiză a lui Tulip. Dia își îmbrăcă treningul. Toți își puneau trening seara, al ei însă era confecționat în stil cu tot ce purta de obicei, atît de strîns, că îi reproducea desenul, fără nici o atenuare. Putea să ispitească mai mult chiar decît dezbrăcată. Semăna a dezmăț, cel puțin ca intenție.

— Plec cu ei, spuse Dia, drept răspuns. Rămîi cu noi la noapte; am o saltea și pentru tine. Să nu-ți fie teamă, nu vine nimeni peste noi. Poți să dormi regretabil de liniștită.

Se pieptăna, fără să se uite în oglindă.

— Cum pleci cu ei?

— Așa cum se pleacă. M-au cooptat. În unanimitate. Au nevoie de mine. Liana e însărcinată. Nu se vede, abia e în luna a doua, dar vor s-o ferească.

— Însărcinată?! Cu cine?

— O privește. În orice caz, cu nimeni din grup. E o lege. Așa că nu mă duc după vreun hăndrălău, îți dai seama! Vreau să văd lumea.

Nu părea să glumească.

— I-ai spus lui Tulip?

— Nu. Să-i spui tu. După ce plec. Înţelegi?

— De ce-i fi atît de nefericită? murmură Maria.

— Haide, nu mă boci. Are să fie fantastic. N-am spus divin, numai fantastic, dar merită.

— Cînd plecaţi?

— La prima ploaie. Sper să mai fie timp pentru antrenament. Cred că nu-i mai greu cu maşinile decît pe jos, dar încă n-am încercat. Mi-e frică puţin. Înainte de plecare trebuie să mai dăm o reprezentaţie. Altfel n-avem bani de drum. Am să iau ceva din dolarii lui Tulip. Îi ţine degeaba, şi pe deasupra mai e şi primejdios.

— Şi... unde vă duceţi?

Maria se simţea foarte tristă.

— Deocamdată în Israel.

— Acolo n-au nevoie de saltimbanci.

— Dacă n-or avea nevoie, o să lucrăm într-un chibuţ, toţi la un loc. Şi dacă o fi război, o să mergem pe front. Toţi în acelaşi pluton.

Maria se duse afară şi bău un pahar mare de coniac, repede. Avea în ea avalanşe de lacrimi. Trebuia să se mărite, altfel îşi prăpădea viaţa. Cîinii, care aşteptau disciplinaţi la o distanţă cuviincioasă, o urmăreau, gata să răspundă la primul gest. Li se vedeau ochii, sclipind în întuneric, alunecînd în orbite, după mişcările ei. Maria turnă punga cu mălai în ceaun, peste apa în care fiersese calcanul; mămăliga devenea o mîncare mai suculentă. Liana adăugă un ciolan afumat; putea să fie promiţător. Dacă văzură aşa, fiecare mai puse cîte ceva în ceaun: şuncă, sardele, ouă, brînză, caşcaval ras şi chiar un borcan mare de gem. Nu semăna a batjocură? Numai cîinii puteau să-şi spună părerea. Ziua lor fusese ieşită din comun şi nu se termina altfel. După ce conţinutul ceaunului se răci, aproape zece kilograme de torocală, îl dădură gata în cinci minute, cu poftă şi cu multă voie bună. Pentru un om asemenea mîncare ar fi fost scîrboasă. De ce, la urma urmelor? se întreba Maria. Toţi compuşii erau acceptabili, luaţi în parte. Ei puteau să constituie oricînd o masă ispititoare. Numai amestecul devenea repugnant. Din prejudecată! Oamenii îşi fac legi peste legi, reguli peste reguli, şi cîte din ele pot fi

motivate? Se urmăreşte rafinarea senzaţiilor şi astfel se alterează natura, cu simplitatea ei, în care nimeni n-ar putea să se rătăcească. Gîndind astfel, Maria găsi ultimul argument ca să rămînă peste noapte în tabăra lui Tomas. Aici era ceva simplu şi sincer. Şi nici măcar Dia nu i se părea prefăcută.

Deasupra mării, Antares se ridicase pînă la jumătatea cerului. Îl privea puţin îngheţată. Trebuia să nu se mai gîndească, altfel degeaba se alcooliza, înghiţind în silă coniacul.

Odată masa strînsă, şi vasele spălate, băieţii făcură un foc mare, în mijlocul taberei. Ardeau bîrne, traverse, scînduri, grinzi de lemn pescuit din mare şi lăsate să se usuce. Ardeau naufragii şi destine. Tomas cînta din chitară, melodii necunoscute, improvizaţii, împletite cu flăcările. Maria îi privea pe toţi; erau bronzaţi, sănătoşi, frumoşi, cuminţi şi gînditori. Ştia că o astfel de seară nu se va repeta niciodată în viaţa ei. Cei mai surprinşi păreau cîinii. Se uitau stăruitori la întreg grupul, plimbîndu-şi ochii asupra tuturor.

Dia se aplecă şi sărută mîna Mariei. Era ulimul ei gest de care avea să-şi aducă aminte Maria.

Chitara tăcu, brusc. Tomas se ridicase şi adulmeca în aer.

— Are să plouă, peste o zi-două, spuse, învelindu-şi chitara. Duceţi-vă la culcare. Ne sculăm devreme.

Cerul se făcuse negru spre Dunăre.

Maria plecă în zorii zilei, fără să-şi mai bea cafeaua. Se încălzeau motoarele maşinilor. Toţi erau foarte febrili, în afară de Dia, care părea îngheţată. Maria mergea pe plajă, lîngă mare. Nisipul ud se simţea prin sandale. Tocmai răsărea soarele, trimiţîndu-i umbra pînă în dune. Cîinii, care de obicei o încadrau sărind în jurul ei şi invitînd-o la joacă, veneau în urmă, în şir, potoliţi, cu capetele în pămînt şi cu cozile lăsate. Nu ştia ce au, dar simţea că ar fi semănat cu ei dacă era cîine.

După cîteva sute de paşi, se uită în urmă. Voia de mult să se uite; rezistase. În tabără se vedea agitaţie. Numai Dia stătea nemişcată, mai într-o parte, şi îi făcea semne cu mîna. Ultima ei imagine.

53

CAPOTA ERA GATA. Tapiţerul venea de la oraş şi lucra afară, în faţa magaziei. Cu capota nouă, bine croită, bine întinsă, maşina, deşi spălată, părea leproasă.

— Ar trebui s-o vopsiţi, spuse tapiţerul.

Trebuia. A doua zi la prînz, cum ieşi din tură, Maria se duse la Tulip şi împrumută două mii de lei. Era neloial să nu-i vorbească de intenţiile Diei, dar ar fi însemnat să trădeze. Trădarea i se părea mai gravă decît neloialitatea. Relaţia între una şi alta îi arăta cît de grea poate fi viaţa.

După-amiază veni Iacob şi aduse bateria reparată. Pînă atunci, Maria stătuse cu diascopul la ochi, urmărind o imagine, una singură, care devenea obsedantă: pe un podiş de piatră galbenă, poate în peisajul bizar al ţării ei îndepărtate, Helga, singură, fugea, văzută din spate, şi parcă se făcea tot mai mică. Iar podişul părea un cîmp de rapiţă.

Coborî cînd veni Iacob. Din ajun maşina rămăsese afară; nu avusese energia s-o bage în magazie, după ce terminase tapiţerul. Maria o privea dintr-o parte. Avusese vremea ei de glorie, iar acum era o ruină. Şi maşina violetă avea să fie ruină într-o zi. Numai că odată cu decăderea maşinilor, decad şi martorii. Oamenii se ruinează mai încet, dar nu mai puţin.

— Cunoşti un vopsitor bun?

Iacob monta bateria, aplecat sub capota motorului. Făcu un semn afirmativ.

— În cîte zile ar putea să vopsească maşina?

El se întoarse şi arătă cu degetele: şase zile. Atunci trebuia dusă chiar astăzi. În mintea Mariei se născu brusc o nedumerire. Îl privea, neputînd să-şi explice. O auzise, deşi nu se uita la ea, să-i vadă mişcarea buzelor. Întrebă, din senin:

— Ce face Vetuţa?

El demonta bujiile, să le curăţe. Schiţă un semn, destul de expresiv spre a se înţelege că Vetuţa se simţea bine.

— Mă auzi!

Iacob se întoarse surprins, cu obrazul năpădit de sînge.

— Să nu-i spuneţi!

Maria înţelegea faptele, oricît de neînţelese, dar nu le găsea semnificaţia.

— A fost greu la început povestea Iacob, cu capul în pămînt, rezemat de aripa maşinii.

Semăna cu toţi cei cinci cîini, risipiţi în jurul lui. Şi ei stăteau cu capetele în pămînt, din zorii zilei.

— Mi-a fost greu să mă prefac; putea să mă prindă în orice clipă, ei se simt, se înţeleg din ochi, din orice, din nimic. Pînă m-am deprins a fost nevoie de şiretlicuri. Nu mi-a fost ruşine s-o mint că am boala copiilor. O iubeam, nu voiam pe alta, aş fi făcut orice pentru ea, numai moarte de om nu. Sau poate . . . Cînd simţeam că se uită la mine în felul ei şi nu-i înţelegeam privirea, mă făceam roşu, cădeam pe jos, mă prindea tremurul. Ea mă apuca de degetul mic de la mînă şi mă strîngea tare, să-mi vin în fire. Dacă mă linişteam, stăteam cu ochii închişi, întins în pat şi atunci veneau ceasurile mele de fericire. Ea se aşeza alături, îmi punea mîna pe frunte, o auzeam cum respiră, simţeam că se uită la mine, dar nu-mi mai era frică de ochii ei, fiindcă nu puteau să-mi treacă prin pleoape şi să citească în mine.

De şase ani, Iacob nu mai schimbase o vorbă cu nimeni. Uneori îl apucau urîtul şi groaza; fugea pe cîmp să nu-l vadă oamenii, îşi încerca glasul, întîi încet, în şoaptă, se temea să nu se rupă ceva în gît, căci totdeauna după o vorbă, rămînea acolo o durere. Spunea: „Tu eşti Iacob. Te-au blestemat ursitoarele! De colo răsare soarele? Şi colo apune? Cîte zile are anul, cu totul, şi din ele cîte duminici?“ Tot vorbind aşa, aproape în neştire, numai ca să se audă, ridica glasul pînă ce ajungea să urle.

O cunoscuse în tren, stătea alături, pe o bancă tare de clasa a treia; compartimentul era plin cînd intrase el, oameni lăţiţi în voie, ca să nu vină şi alţii, să-i înghesuie. Iacob mergea la Cluj să cumpere pistoane pentru motorul camionetei, auzise că avea cineva acolo unele originale, rămase cine ştie cum dinaintea războiului. Nu murea să găsească loc în tren, important era să găsească pistoanele; n-ar fi fost cine ştie ce pedeapsă dacă rămînea o noapte în picioare. Atunci, cînd să plece, Vetuţa,

care stătea lîngă uşă, micuţă şi sfioasă, fără să supere pe nimeni, a ridicat ochii spre el şi i-a zîmbit cu zîmbetul pe care îl cunoştea şi Maria.

— Doamnă, am ştiut numaidecît că e un suflet bun, am simţit-o pînă în inimă. S-a strîns în colţul ei, de părea o copilă şi mi-a făcut loc alături. Norocul meu că n-am scos o vorbă, nu vorbesc niciodată unde e lume multă; se potrivea ceva în toate, eu ursuz şi ea mută. Am tăcut toată noaptea; nu puteam să dorm, mă tot gîndeam dacă or mai fi pistoanele, dacă nu mi-o fi luat-o altul înainte. De la o vreme pistoanele mi-au fugit din minte şi mi-am spus, parcă mirîndu-mă de atîta întîrziere: „Dar fata asta este o minune!" Tot atunci, cum dormea chinuită, i-a căzut capul pe umărul meu, a suspinat şi aşa a rămas pînă s-a oprit trenul la Turda. Se făcea ziuă, oamenii deschideau ochii, începeau să se foiască, numai ea dormea înainte. O simţeam lipită de mine, gingaşă şi încrezătoare. Şi am ştiut, doamnă, de-acolo, cît a stat trenul în gară, că mie n-o să-mi mai trebuiască alta, cît o fi lumea. Că de-o fi măritată o despart de bărbat şi mi-o iau pentru mine. Că de-o fi la părinţi şi n-or vrea să mi-o dea o fur, o iau cu camioneta şi fugim tocmai în partea cealaltă a ţării. Şi tocmai cînd gîndeam aşa, am auzit pe o cumătră, care făcuse ochi, zicînd din colţul celălalt al compartimentului: „Oare ei or fi avînd vise tot ca ale noastre?" Mă uitam la ea şi îmi venea ameţeală. Cum de vorbesc oamenii despre alţii, aşa, din zorii zilei şi fără să se întrebe cine or fi vecinii? Dar mai ales ce voia să spună? Cumătra s-a întins spre mine: „N-aude şi nu vorbeşte, domnule."

La Cluj, Vetuţa lucra la o spălătorie chimică. Dacă a aflat toate despre ea, că fusese măritată, fără copii, că îi murise bărbatul, că nu trăia cu nimeni şi nu se spuneau vorbe proaste pe seama ei, Iacob s-a întors la Bucureşti, a făcut motorul camionetei, cu pistoane originale, că avusese norocul să le găsească, şi-a părăsit patul unde stătea şi a pornit în rodaj, cu binişorul, cu douăzeci, cu treizeci de kilometri la oră, de-a ajuns la Cluj în trei zile. Acolo nu i-a trebuit multă gîndire ca să se angajeze la spălătoria chimică, să transporte rufele pe la hoteluri şi restaurante, pe la internate şi cămine. O singură greutate avusese, să-şi scoată permis de con-

ducere, cu dispensă pentru surzenie, că muţenia nu supăra pe nimeni.

— M-am apropiat de ea atît de încetişor, că nici n-a putut să-şi dea seama. Ştia că-i semăn în acele privinţe, care dacă or fi pedeapsă de la Dumnezeu, la ea erau nedreptate. Mă feream, am ocolit-o multă vreme, să nu mă dau de gol. Fiindcă eu, doamnă, sărac şi mătăhălos cît doi oameni, cum am fost blestemat să fiu, n-aş fi îndrăznit să iau de la ea nici măcar jumătate din deget, dacă nu ajungea să i se facă milă de mine. A trecut o iarnă, şi nu-i dădeam decît bună ziua, dacă ne întîlneam din întîmplare, că niciodată nu i-am ţinut drumul. Ea se uita la mine, nu mă mira, odată ce aflase, ca toată lumea, ce pacoste ne aseamănă. Dar să ştii, doamnă, că de mult nu mai socoteam pacoste surzenia şi muţenia. Atît mă obişnuisem, că nici nu mai ascultam ce spun oamenii, de parcă aş fi fost surd de-a binelea. Mă ascultam pe mine şi-atunci am văzut că omul are multe să-şi spună, numai că îl împiedică lumea, care le spune pe ale sale. Rele îmi păreau duminicile, cînd n-o vedeam şi încă nu îndrăzneam să-i ţin calea. De sîmbătă la prînz n-o mai întîlneam pînă luni dimineaţa. În vremea aceea am socotit că nu e zi mai urîtă şi mai blestemată decît duminica. M-aş fi înfundat în cîrciumă, să-mi fi plăcut băutura. Eram tînăr, aveam şi eu nevoie de o femeie, dar nu puteam să mă uit la alta, că s-ar fi găsit şi pentru mine vreuna. Mergeam năuc pe malul Someşului, unde nu întîlneam lume, loveam cu pumnul în stîlpii de piatră de-mi zdrobeam carnea şi numai aşa, îngheţat şi zdrenţuit, mă încumetam să vin acasă, şi să-mi pun capul pe pernă . . . Hai s-o pornim, doamnă. Lăsaţi-mă să dau întîi la manivelă, că de cînd n-a mai mers motorul ăsta, ne omoară bateria.

Maria nu credea că după atîta timp putea să mai pornească. Îi era teamă că uitase să conducă. După cîteva sute de metri se regăsi, cum fusese ultima oară la volanul maşinii. Mergeau la vapositor. Iacob stătea în dreapta ei şi asculta motorul. Nu părea mulţumit.

— Trebuie făcute supapele.

Maria o văzu de departe pe Vetuţa, în uşa barului. Acceleră şi trecu repede. Îşi făcură semne cu mîna. Vetuţa se uita după maşină, nedumerită. Iacob îşi recă-

pătase muţenia. Abia mai tîrziu bîigui articulînd greu cuvintele:

— N-ar fi fost mai bine să fi luat motocicleta? Cu ce ne întoarcem?

— Te rog să te duci cu autobuzul. Eu rămîn în oraş.

Trecuse repede, nu putea să oprească, nu s-ar fi simţit bine în faţa Vetuţei acum, cînd aflase. Văzuse mîna ei în oglinda retrovizoare, continuînd să facă semne, din ce în ce mai neconvinsă, pînă ce rămăsese nemişcată în aer, ca un semn de nedumerire. Maşina descrise brusc o ambardee şi nimeri pe partea mai proastă a pavajului. Îi scăpase volanul din mînă. „Nu-i posibil!" îşi spuse, ca să se liniştească. Revăzînd-o pe Vetuţa, în uşa barului, revăzînd braţul ei, cum se mişca întrebător, cu un fel de dezolare, avusese brusc intuiţia că era geloasă. De mai multe zile bărbată-su o ajuta să pregătească maşina, şi mergeau a doua oară în oraş, singuri. „Dar nu-i posibil să-şi închipuie! Ar fi o aberaţie!" Întoarse capul şi-l privi pe Iacob, străduindu-se să pătrundă pînă dincolo de imagine. Ei bine, nu! Nu-i deajuns ca un om să fie cumsecade. Nu descoperea decît obstacole. Dar pentru nevasta lui obstacolele nu existau, şi-atunci cum putea ea să-şi închipuie că bărbatul ei n-ar fi o ispită pentru orice femeie, din orice parte a lumii? Aşa cum Maria nu-şi închipuia că vreo femeie l-ar putea respinge pe Mecarian. Aşa cum se gîndise că la Alber rîvnea oricare din ele.

Roţile maşinii dădură într-o groapă.

— Ar trebui schimbate amortizoarele, observă Iacob.

Era oare cazul să facă toate reparaţiile? Da, sigur! Chiar dacă maşina rămînea tot o vechitură. Tulip putea s-o împrumute cu orice sumă. În loc să meargă la vopsitor, se opriră la un atelier mecanic. Îl lăsă pe Iacob să stabilească toate cîte trebuiau făcute şi să discute preţul. El amuţise iarăşi, oamenii îl cunoşteau, mai fusese la ei, discuţia se ducea prin semne, şi Maria redescoperi capacitatea lui de a se face înţeles, fără cuvinte. Iacob o urmă pînă la poartă.

— Dacă astă seară nu sînteţi acasă, vin mîine dimineaţă.

Maria refuză, deşi i se păru ridicol; trebuia să-l ocolească.

— Nu, am să vin eu la voi, după ce ies din tură; pe la unu şi jumătate.

Cumpără un batic şi o sticluţă cu apă de colonie, pentru Vetuţa, apoi se plimbă din nou pe esplanadă, pînă se făcu seară. Numai cînd observă că la şase începea să se întunece, îşi dădu seama cît de aproape era toamna; de fapt venise, dar zilele senine înşelau lumea. Tomas se aştepta la vreme urîtă.

Întîrzia fără să ştie motivul. Era o tactică sau o teamă? Se aşeză pe o bancă, lîngă cazinou, cu faţa la mare. Vaporul avea să vină în două saptămîni. Pînă atunci, maşina trebuia să fie gata. Antares începea iar să strălucească. „Şi pe urmă, doamnă, duminicile au devenit sărbători adevărate. Cum n-am avut niciodată. Sărbătoare în sărbătoare, că nu mai încăpeau sub cer şi luau toată lumina soarelui . . ." Iacob vorbea după şase ani de tăcere; era un efort pentru coardele lui vocale, îl durea gîtul, dar nu s-ar fi oprit, avea de spus tot ce tăcuse atîta vreme. „Numai eu ştiu ce chin a fost pînă m-am hotărît s-o invit la plimbare. Venise primăvara şi dacă nu-i spuneam acum, nu-i mai spuneam niciodată. I-am spus într-o sîmbătă. Mă gîndeam că o să-mi întoarcă spatele, şi viaţa mea o să se sfîrşească aşa, fără nici o speranţă. Mai era şi spaima că n-o să mă înţeleagă, o să mă dau de gol, şi chinul meu de atîta vreme o să-i pară o şiretenie. Dar cînd i-am spus, topit de spaimă, ea mi-a zîmbit, ca atunci în tren, şi mi-a strîns mîna. Ne-am învoit să mergem a doua zi, cu camioneta, la Cheile Turzii; nu mai fusesem nici unul acolo. Eu să mă îngrijesc de benzină, mi-a spus, iar ea de merinde; aşa a fost învoiala. Pînă să adorm seara, am tot visat-o, cu ochii deschişi, blestemîndu-mă că n-am avut îndrăzneala să-i vorbesc mai devreme!"

Nu! se gîndea Maria. Ar fi pierdut partea cea mai valoroasă. Ea se grăbise totdeauna. Acum aştepta să mai treacă o oră, dar era prea tîrziu să se schimbe, şi o oră nu putea să repare tot ce stricase în ani de viaţă. O cuprindea panica. Venea frig de pe mare. I se făcu dor de cîinii lăsaţi acasă. De ieri stăteau cu capetele plecate. „Treceau duminicile în zbor, mă ţineam de ele cu dinţii şi cu amîndouă mîinile, să le pun frînă. Seara o duceam acasă, iar eu rămîneam fără rost toată săptămîna, decît rostul să aştept altă duminică. Oare n-ar fi o cale, îmi

spuneam, să rămîn cu ea seara, şi luni, şi marţi, toate zilele? O cale ştiam eu, dar n-aveam atîta îndrăzneală, ca s-o aduc la îndeplinire. Venise vara, şi spălătoria se închidea pentru reparaţii. Plecam în concediu, fiecare pe-o lună, şi mie unul mi se părea ca o pedeapsă. Duminică, înainte de despărţire, am stat într-un crîng, de pe Someş. Am făcut baie cu rîndul, nu se putea altfel, n-aveam ce pune pe noi şi doar nu era să mă uit la ea în pielea goală. Pe urmă ea s-a dus să culeagă flori, şi pe cînd lipsea, m-a cuprind groaza: ce-ar fi să nu se mai întoarcă, ce-ar fi să nu existe, să nu fi existat niciodată. să fi fost numai o închipuire? Dar ştiam că există, şi chiar îi auzeam paşii, numai că groaza rămînea aceeaşi, fiindcă duminica viitoare n-avea să mai fie cu mine; nici măcar nu ştiam unde pleacă. Şi-atunci m-am ridicat, am dat năvală s-o caut, să mă uit la ea bine, să-mi ajungă pe toată luna. Venea, îmbrăcată în flori; îşi făcuse o cunună, avea flori la urechi şi flori la cheutorile bluzei, şi flori în talie, iar în mînă ducea un braţ mare de flori de pădure, de toate felurile, că nu mai aveau nume, şi le-a aruncat în mine. Nimeni nu mi-a aruncat o floare, de cînd mă ştiu, şi nici n-am aşteptat asemenea răsplată, nepotrivită unui om ca mine. Am îngenuncheat să adun florile, şi atunci ea a îngenuncheat de partea cealaltă a lor, la un pas de mine. M-am aplecat, s-a aplecat şi ea, am întins mîna, a întins-o şi ea, şi mîinile ni s-au întîlnit, pe cînd fiecare aduna florile. Pe urmă şi-a pus capul pe umărul meu, ştiam cum este, din noaptea cînd dormise rezemată de mine. Mirosea a soare, a apă din Someş, a flori şi a iarbă, era în ea numai mlădiere şi curăţenie. Dar ce începea atunci, cu gustul de must şi de miere, pentru mine începuse de mult, de cînd îmi zîmbise în tren, şi îmi făcuse semn să stau lîngă ea, în locul îngust unde n-ar fi încăput doi oameni."

Ce bogăţie ai adunat în tine! Ce fericit eşti că n-ai pus mîna pe ea atunci, după un îndemn care nu-i o crimă, dar te lasă cu inima goală!

Crezuse în alt adevăr şi continua să creadă, acela al primei zile cînd Alber o găsise pe plajă, al serii cînd Mecarian îi arătase inelul lui Saturn. Dar mai exista un adevăr, pe care nu ştiuse să-l vadă; regreta că n-avea în ea destulă tărie să-l pună înaintea adevărului celălalt. Inima ei rămînea goală şi chinuită, şi nici nu credea că

putea să mai fie altfel, încărcată de dragoste, cu sentimente limpezi, statornice, fără semne de îndoială, de întrebare. Ortografia ei sufletească se schilodise. N-ar mai fi putut să iubească decît din recunoștință. Pe omul destul de puternic ca s-o ia de mînă și s-o ducă în linie dreaptă. Era o încercare disperată; trebuia s-o facă.

Mecarian coborî să-i deschidă, cu ochelarii în mînă; avea privirea obosită, părea că vine de departe. Între șezlongurile unde ședeau de obicei, Maria văzu întinsă pe mochetă o planșă colorată, de trei metri lungime; n-ar fi încăput pe o masă obișnuită. Reprezenta un vapor care în raport cu instalațiile de pe chei și cu siluetele umane, părea de proporții gigantice, o teroare de oțel sudat, provenind dintr-o imaginație cancerizată.

— Ce-i aici? întrebă Maria.

El își lăsà ochelarii pe planșă.

— Un petrolier de un milion de tone.

— Un milion de tone?! Există un asemenea vapor?

— Se construiește. În Japonia.

— Eram sigură. Pînă unde se poate merge?

Își amintea teoria despre viteză, despre anularea timpului și derularea lui inversă. Ce îi putea opri pe oameni ca de la un milion de tone, să ajungă la două, apoi la două sute de milioane, și tot mai mult, într-o progresie schizofrenică? Îl vedea pe Mecarian dirijînd o astfel de flotă. Pînă ce s-ar face un vapor în care l-ar încărca și pe el, și birourile lui, împreună cu un continent întreg. Ce marfă ar fi de transportat, în miliarde de miliarde de tone, dacă nu însăși planeta?

— Nu ești măritată? întrebă Mecarian.

Deci voia să discute și începea de-a dreptul. Un om ca el nici nu putea altfel. Mariei îi era frică să n-o zdrobească.

— Nu sînt, și nici n-am fost măritată. Te-am mințit ca să mă apăr. Să-mi păstrez independența.

— Și de ce vrei s-o pierzi tocmai acum?

— Fiindcă mă rătăcesc în ea; e mai vastă decît am crezut. Nu sînt în stare s-o administrez; dau faliment. Sînt bolnavă rău. Ajută-mă să mă vindec. Fă-mă să te iubesc din recunoștință.

— Vasăzică nu vorbești în numele dragostei?! E primul argument, de obicei.

— Dragostea nu se discută. Dacă aş vorbi în numele ei, n-ar fi un argument, ci un şantaj. Îmi repugnă.

— Atunci de ce vrei să te măriţi cu mine?

— Fiindcă ai o situaţie. Şi o casă interesantă. Apoi o maşină care mă epatează. Cred că ai şi o sticlă de vin bun în frigider. Îmi dai de băut? Nu mă duc eu; astăseară nu vreau să fiu de-a casei.

Vinul era prea rece; nu-i simţea gustul şi îi stîrni un frison în partea mijlocie a trupului.

— Cred că trebuie să ne întoarcem la coniac, sau la saché. Îmi îngheaţă sufletul. Am să-ţi spun mai departe. Pornirea ar fi bună, cu siguranţă. Nu mă simt străină aici, încă din noaptea cînd am dormit la tine prima dată. Te-am studiat: dormi frumos, ai o respiraţie armonioasă şi atît de calmă, că mă împacă şi pe mine, care sînt de obicei agitată. Apoi e important că nu eşti nici greu, nici ciolănos, şi nu dai cu picioarele. Dacă pun capul pe pieptul tău, mi-e cum trebuie. Îmi plac pijamalele tale şi-mi pare bine că nu te-am văzut niciodată în papuci de casă. Ştii să-i escamotezi, e un merit incomensurabil, ca şi acela că nu sforăi şi ai totdeauna un miros proaspăt. Mai e nevoie de alte argumente?

Mecarian privea planşa cu vaporul.

— Sigur că există metoda obişnuinţei, continuă Maria. Nu dă greş niciodată. Aş putea să mă insinuez în viaţa ta treptat şi pe nebăgate de seamă, să-ţi cos nasturii, să-ţi dau de mîncare, să-ţi ţin de cald şi să te îngrijesc la boală, pînă ce ţi-aş deveni atît de necesară, că n-ai mai putea să trăieşti fără mine. Dar nu-i timp. În două săptămîni trebuie să fiu măritată. E singura mea şansă. Vrei să mă iei de nevastă? Repede şi pe încredere, fără interogatorii?

— Nu! răspunse Mecarian.

Maria nu se clinti. Se uita dincolo de el, peste prăpăstii întunecate.

— Mi se pare că mă scufund! zise, cu vocea decolorată.

El se aplecă asupra planşei. Îl ura şi ar fi vrut să-i arate.

— E adevărat că şobolanii simt cînd un vapor e în primejdie să se scufunde şi fug, în loc să-i urmeze soarta?

Mecarian întoarse capul spre ea.

— De ce să-i urmeze soarta?

— Din loialitate.

— E cam mult să ceri loialitate şobolanilor! Şi-apoi, ei n-au nici un contract cu echipajul, se îmbarcă pe furiş, suportă toate riscurile situaţiei lor clandestine, dintre care deratizarea nu le lasă nici o posibilitate să scape. E dreptul lor să se salveze de la naufragiu!

— E dreptul tău să mă părăseşti cînd mă clatin! zise Maria, cu o reţinere rece, cu aceeaşi voce decolorată.

După o pauză calmă, adăugă:

— Iartă-mă că am invocat şobolanii. N-a fost o comparaţie.

Pe tabla cupolei se auziră căzînd picături de ploaie. Începea mai devreme decît prevăzuse Tomas. Acum lumea dădea năvală să plece; n-aveau să mai rămînă decît puţini spectatori pentru ultima lor reprezentaţie

Maria se duse să-şi ia lucrurile, lăsate în baie. Ploaia se înteţise, cădea pieziş, mînată de un vînt în rafale. Mecarian se ridică; nu putea să-şi îndrepte umerii.

— Pleci pe o vreme ca asta?

Se pornise furtuna. În cîteva minute marea se montase, se auzea mugind. Maria se gîndea la cîini, la tabăra lui Tomas şi la Dia. Pînă la uşă, Mecarian îşi îndreptase umerii.

— Ia stai! spuse Maria, zîmbind, după ce înregistrase schimbarea. Nu vrei să mă iei de nevastă, dar tu mai eşti şi altceva. Rămîn, am să dorm la tine. Să-ţi aud inima, şi respiraţia. Era o prostie să plec. Auzi ce-i afară?

Pe urmă spuse o vorbă, pe care toţi din jurul ei o debitau mecanic, ori de cîte ori se dezlănţuia furtuna:

— Vai de cei de pe mare!

Simţi ceva rece în inimă, o spaimă.

54

VENEA DE LA NORD-VEST, din depărtarea Islandei, de sub Cercul Polar, aducînd gheţuri care se risipeau în Atlantic. O asemenea respiraţie neîntreruptă timp de o săptămînă, nebarată de munţi, neabsorbită de

mări şi de cîmpii, se întîlnea rar şi fără previziune. Marea seca pe coasta de răsărit a Angliei, lăsînd goale stîncile şi plajele, într-un reflux de proporţii înfricoşătoare, fiindcă masa de apă trebuia să se reverse în altă parte. Continentul părea ameninţat de inundaţii; în Olanda, valurile nu mai aveau mult să dea peste diguri. La Paris, noaptea, trecătorii rătăciţi care încercau să ajungă acasă tîrîndu-se pe lîngă ziduri, văzură turnul Eiffel balansîndu-se pe cerul înroşit de iluminaţie; îşi pierduse caracterul metalic, părea o împletitură de salcie. În clipele de acalmie pe sus se auzeau ţipetele cocorilor, surprinşi în migraţia lor spre Mediterană şi aruncaţi în centrul Europei, unde aveau să piară, prăbuşindu-se, cu aripile ţepene de gheaţă. La Köln, săgeţile din vîrfurile celor două domuri, zburară în jos, pe Rin, căutîndu-şi parcă propria lor legendă. În Saxonia, la Grosshardmandsdorf, orga bisericii începu să cînte singură, cu aerul din tuburi aspirat de furtună. La Budapesta, podul suspendat se balansa atît de tare, că un automobil, surprins la mijlocul arcadei, fu aruncat peste balustradă.

Vîntul care traversa continentul cu două sute de kilometri pe oră, oprea trenurile din mers, răsturna camioanele pe şosele, trîntea la pămînt stîlpii de telegraf şi pilonii reţelelor de înaltă tensiune. Animalele neadăpostite din vreme erau luate pe sus şi aruncate în rîpe, sau înecate în lacuri şi rîuri. Singura barieră care izbuti să frîneze furtuna fu lanţul munţilor Tatra şi al Carpaţilor. Ceea ce scăpă, sfîşiindu-se pe înălţimi, căzu în Bărăgan, şi de-acolo se rostogoli asupra mării.

La miezul nopţii, Tulip, care asculta să audă paşi pe punte, simţi că vaporul se clatină. Se rotea pe nisip, trosnind şi făcînd să sară niturile, cu pocnete ca de puşcă. În inima lui Tulip se născu speranţa că vaporul era salvat, pus pe linia de plutire. Dădu să se repeadă afară, dar găsi uşa blocată. Cineva îl încuiase înăuntru; se aştepta la orice, nici măcar nu simţea frică. Stătea lîngă uşă, neînarmat, gata să-şi primească destinul, fără nici o împotrivire. Vaporul continua să se rotească, greu, dizlocînd tonele de nisipuri care îl impresurau şi tot creşteau, de opt anotimpuri. Grinzile se îndoiau, devenite şi ele elastice, ca oţelul turnului Eiffel, coca îşi schimba forma, transformată într-o masă plastică instabilă.

La început, cele două geamanduri de la promontorii se auzeau egal, într-un bord şi în altul. Treptat se mutau, alunecau în cerc, în sens invers decît acele ceasornicului, pînă ce le auzi în prova şi în pupa. Atunci presiunea vîntului, care făcea să vibreze pereţii de tablă scăzu, şi uşa se deschise de la sine. Afară nu descoperi pe nimeni. Vaporul se rotise aproape un sfert de cerc şi stătea aplecat pe o coastă. Sperata navigaţie se sfîrşise în trei ceasuri. Cu înclinarea de zece grade, cum arăta pendula din timonerie, viaţa pe bord devenea anevoioasă. Tulip se culcă din nou, după ce îşi mută perna în partea cealaltă a patului; altfel ar fi însemnat să doarmă cu capul în jos şi tot sîngele să-i vină sub ţeastă.

La casa de piatră, furtuna dărîmă unul din pereţii magaziei. Cîinii ieşiră afară, în ploaia care zbura orizontal spre plajă. Vîntul îi luă pe sus şi-i duse pe ţărmul mării; poate s-ar fi înecat, dacă nu s-ar fi oprit între dune. Rămaseră acolo, strînşi unii in alţii, scàldaţi de ploaia rece şi vijelioasă.

Corturile lui Tomas nu mai existau; zburaseră pe mare. Fusese o luptă de cîteva ceasuri. Pînzele se zbăteau să se smulgă din ancore; băieţii ieşiră în ploaie şi le apărară, doborîţi de vînt şi uzi pînă la piele. Stăteau trîntiţi pe latura primejduită, adăugînd ancorelor greutatea lor şi forţa atletică. Pe alături, apa din lacuri gonea spre mare, pe nisip şi prin aer, în valuri şi în pachete de tone. Băieţii ar fi rezistat pînă la capăt, ore, pînă a doua zi pe lumină. Îndîrjirea lor atingea culmi sublime, acum se dovedea pentru oricine că nu erau nişte vagabonzi, vîntură lume, ci fiinţe omeneşti superioare, capabile să lupte cu toate adversităţile, chiar cu cele din ei înşişi. În tot ce era al lor înfăţişau nerenunţarea.

Nu rezistă pînza, care începu să se sfîşie. Vîntul pătrunse în corturi, le umflă şi le duse; cu forţa aceea, dilatată înăuntru, nimeni nu mai putea să se lupte.

Lucrurile salvate fură înghesuite în maşini; Tomas îşi pierduse chitara. Numai Liana şi Dia primiră adăpost printre lucrurile ude de ploaie. Băieţii stăteau afară, împărţiţi pe flancurile maşinilor, apărînd capotele de pînză, să nu le umfle vîntul ca pe corturi şi să le ducă.

La ziuă, cînd ploaia conteni, şi vîntul începu să scadă, lacurile se vedeau aproape secate; toată apa fusese

aruncată în mare, şi chiar marea se dusese departe, dezvăluind o plajă de sute de metri.

Telefonul suna de multă vreme; Maria nu recunoştea soneria, toată casa vibra de zgomote, dintre care cel mai ameninţător, în afară de mugetul vîntului, i se părea bătaia ploii în cupolă. Începuse un război, cu canonade şi răpăituri de mitralieră; un front trebuia să se prăbuşească, o lume să fie învinsă spre victoria alteia. Ea nu ştia din ce tabără făcea parte, şi nici nu se gîndea că ar trebui să-şi ia vreo măsură de apărare. Se tot gîndea la diapozitivul de după-amiază, Helga fugind pe cîmpul galben, dar imaginea i se părea din ce în ce mai ştearsă; vijelia de afară îi impunea altceva, o scenă de interior, rămasă în minte de săptămîna trecută. Diapozitivele fiind pe sfîrşite, se oprea la fiecare cu orele, întrebîndu-se ce se va întîmpla cînd va ajunge la ultimul. Avea să urmeze un gol; îl aştepta cu tristeţe şi cu nelinişte. În primul plan se vedea o roată de tun, ocupînd aproape tot cadrul; printre spiţe se desena un interior rafinat şi luxos, în lumina ruginie pe care o dau spre ziuă candelabrele pe trei sferturi stinse şi obosite. Pe afetul tunului zăcea o sticlă de coniac, răsturnată, picurînd băutura gălbuie într-un bol de cristal străveziu, îngustat la gură. O mînă de bărbat—cu manşetă albă, mînecă neagră de smoking sau de frac—ţinea bolul, deprins cu el de toată viaţa, deprins cu smokingul sau cu fracul, cu lumina ruginie a candelabrelor pe cale să se stingă. Dincolo de mîna atît de exersată care se vedea printre spiţele roţii, se întrezărea fundalul decorului, o bibliotecă somptuoasă, cu volume grele, parcă legate în aur; în dreapta ei o draperie de culoarea vişinei putrede, cu falduri negre, de umbră. Iar în faţă, un fotoliu cubic, de stofă roşie, şi în fotoliu, Helga, surprinzătoare. Stătea adîncită în perne, întoarsă puţin într-o parte, cu un picior adunat dedesubt, cu celălalt atîrnînd lasciv, gol pînă la jumătatea coapsei. Aşa o recunoscuse Maria, după piciorul cu mişcarea ca de cerboaică. Ar fi fost greu să-i deslueşească faţa, în lumina ruginită. Era ea, într-un decor unde nu şi-ar fi închipuit-o, după cum nu şi-ar fi închipuit că în bagajul ei de călătorie putea să aibă o rochie lungă, de dantelă neagră. Şi că putea să stea aşa în fotoliu, cu rochia atît

de ridicată. Dar era înspre ziuă, cînd gesturile oamenilor seamănă mai puţin cu ei înşişi, fiind mai puţin controlate. Maria simţea că dincolo de draperia vişinie care nu putea să acopere decît o fereastră, bîntuia o vreme groaznică, sau se pregătea un cataclism, un cutremur, o erupţie vulcanică. Helga se temea, trăgea cu urechea afară. În mîna dreaptă, cu cotul rezemat pe coapsa goală, ţinea un pahar cu picior, pe care îl ducea la gură; dar n-avea să bea conţinutul, poate coniac din sticla pusă pe afetul de tun; gestul ei avea să se oprească la jumătate. Pe cele două braţe ale fotoliului erau aşezaţi doi bărbaţi, în frac, aplecaţi spre ea cu paharele în mînă. Nu li se distingea faţa, ci numai manşetele albe. În stînga şi în dreapta, în afara cadrului, se bănuiau biblioteca şi draperia, întinse în continuare, şi pe fundalul alcătuit de ele, erau cu siguranţă alte femei tinere, în rochii de dantelă neagră, ridicate pe coapse. Toate aveau cîte un pahar în mînă, toate se străduiau să zîmbească bărbaţilor aşezaţi pe braţele fotoliilor şi aplecaţi spre ele, dar toate trăgeau cu urechea afară. Logodnicul Helgăi nu putea să fie decît beat, într-o cameră vecină. Dacă privea mai mult timp, Maria vedea cum detaliile se estompează, pînă ce dispăreau, lăsînd numai roata de tun, în faţă, cît toată fotografia. Pe urmă, după o pauză cu ochii închişi, iar apărea sticla de coniac, picurînd lichidul gălbui, şi dincolo de ea Helga, în fotoliu, cu rochia de dantelă neagră ridicată atît de mult pe coapse.

Telefonul continua să sune. Mecarian dormea, cu faţa în sus, senin în mijlocul furtunii, cînd toţi oamenii din oraş şi toate vieţuitoarele nu puteau fi decît în picioare. Nimeni n-avea cum să se apere, lupta devenise nedreaptă, şi Maria tot nu ştia din ce tabără făcea parte. Îl privea pe Mecarian, îi ghicea bătăile inimii şi respiraţia. Avea nevoie de el în toate sensurile; hotărîse să nu mai plece, să se agaţe de el cu orice mijloace, să-l copleşească şi să-l subjuge, să-l îngenunche şi să-l iubească. Să folosească tandreţea, împreună cu vicleşugul şi perfidia, să meargă la vrăjitoare şi să-i facă farmece. Nu îngăduia ca pe braţele fotoliului ei să se aşeze un bărbat necunoscut şi să se aplece spre ea cu paharul în mînă.

Nu ştia că există un telefon în casă, nu-l auzise niciodată, nu deslușea de unde venea sunetul. Aștepta să se termine, nu voia să-l trezească pe Mecarian, nu ca să-i cruțe somnul, ci să-l păstreze sub vrajă. Îi șoptea, fără să se audă, concentrîndu-se asupra conștiinței lui adormite: „Nu încerca să te aperi, fiindcă nu-ți vreau răul, și nicăieri n-ai să mai găsești o femeie ca mine ! Oprește-mă aici ! Nu vezi că-ți sînt destinată? Am să-ți fiu credincioasă pînă în ultima clipă a vieții, și pe urmă în tot ce mai rămîne după viață."

Telefonul tăcu în mijlocul acestei invocații. Maria credea că forța ei îl învinsese. Curînd însă începu să sune iarăși; suna stăruitor, părea că n-are să se oprească. Se gîndi ce-ar fi fost mai bine să facă: să-l trezească pe Mecarian, sau să caute telefonul și să-l înăbușe cu o pernă? Nu, nu voia să-l trezească, ar fi însemnat un pas înapoi, după care urmau alții. Coborî din pat cu precauție, porni în căutarea telefonului, printre paravane, orientîndu-se după sonerie. Îl descopri într-un colț, unde nu fusese niciodată; părea ascuns, ca un obiect inavuail. De ce în atîtea seri nu sunase măcar o dată? Și cine putea să sune acum, în plină noapte, pe o vreme dezastruoasă? Casa se clătina din temelie, iar cupola părea gata să se smulgă de pe șine, luată de vînt, să se ducă în largul mării, ca o farfurie zburătoare.

Maria căuta ceva, pe întuneric, să acopere telefonul, cînd se gîndi brusc, mirată și ea de atîta întîrziere, că la capătul firului nu putea să fie decît o femeie. O femeie înspăimîntată de furtună, sau folosindu-se de ea ca să-și justifice apelul. O urî, fără s-o știe, blestemă să i se usuce mîna și să scape receptorul. Telefonul suna înainte; dacă nu încetase după cîteva minute, avea s-o țină așa pînă dimineața. Știa că nu-i e îngăduit să răspundă; nimic nu-i dădea dreptul, dar nu putea să lupte cu ispita: voia să audă glasul. Trase cu urechea; în casă nu se simțea nici o mișcare și nici un zgomot, în afară de al furtunii. Cum putea să doarmă în mijlocul unui vacarm care ar fi trezit și morții? Ridică receptorul; îi ardeau mîna și urechea. Furtunii care lovea acoperișul i se adăugă alta, venită de departe, pe firul telefonului. Între mugete și trosnete se desluși cum se temuse, un glas de femeie. Maria simți că îi îngheață mîna și i se taie picioarele; nu găsea pe ce să se așeze, nu mai avea senzația atingerii

cu dușumeaua, i se părea că plutește în aer, în straie de imponderabilitate, deși își simțea greutatea, accentuată, ca o povară insuportabilă. Femeia gîfîia, nu se înțelegea ce spune, decît că voia să vorbească urgent cu Mecarian.

— Nu-i acasă! răspunse Maria, înăbușindu-și glasul

— Nu se poate! Ne-ar fi lăsat vorbă. Vă rog chemați-l!

Maria închise telefonul, pe jumătate inconștientă. Dar ceva în cugetul ei rămînea destul de lucid, ca să-și dea seama că făcea un gest nepermis, o ticăloșie. Telefonul sună iarăși. Acum auzi un glas de bărbat; era un complot și un șiretlic!

— Cine-l caută? întrebă Maria.

— Ei, pe dracu', cine-ar putea să-l caute la ora asta?! E ceva grav, doamnă.

— Nu-i acasă! răspunse Maria, incapabilă să cedeze.

Receptorul îi zbură din mînă; Mecarian răsărise alături, într-o lumină care Maria nu știa cînd se aprinsese. Un ceas de perete, apărut din întuneric deasupra telefonului, arăta o jumătate de oră după miezul nopții. Mecarian asculta în receptor, și, fără să-l privească, îl simțea cum se încordează. Nu îndrăznea să ridice ochi, își recunoștea vina și îl ura, fiindcă se simțea învinsă. Forțe unite, furtuna și oamenii de la capătul firului luptau împotriva ei, prea puternici să li se împotrivească. Pe fața ei crispată, se ivi, strîmb, un zîmbet de satisfacție: Mecarian avea papuci în picioare, îi vedea prima oară! Îi venea să rîdă în hohote, cu capul dat pe spate. „Sigur că i-ai avut totdeauna, dar i-am ocolit, am vrut să nu-i văd. Te-am idealizat, fiindcă îmi trebuia un idol, pe cînd tu nu erai altceva decît un biet om, ca toți oamenii. Și în realitate cred că sforăi zgomotos, cu satisfacție groasă, ca măcelarii îndopați cu vin roșu și cu carne macră! N-am vrut s-aud, n-am vrut să știu. Te-ai demascat singur, la prima încercare. Ai un nod în gît și tremuri ca iepurii. Cine te fugărește, cine vrea să te vîneze de te-ai pierdut cu firea și pronunți vorbe îngrozitoare, uitînd că este o femeie de față, ghemuită la picioarele tale?"

Un vapor orbecăia în Strîmtoarea Skagerak, la nouă grade longitudine estică, între Cristiania și Hirtshals. În ajun plecase de la Copenhaga și, în loc să-și continue

drumul la nord, prin Kattegat, se abătuse spre vest, ca să ajungă sub coastă, la adăpost de vîntul în creştere. Furtuna izbucnise la un ceas după-amiază, cînd dubla Capul Skagen şi intra în Marea Nordului. Era o aripă neanunţată a ciclonului care apoi se abătuse asupra Europei centrale, iar acum ajunsese la Marea Neagră.

— Vin imediat! spuse Mecarian, cu o fermitate senină. Transmiteţi-le să stea în derivă şi să repare cîrma.

Sau izbutise să se calmeze, sau starea lui de panică fusese o impresie falsă a Mariei. Se îmbrăca, o lăsase singură, nu-i spusese nici un cuvînt, parcă nici n-o văzuse. Maria avea în gînd un nume, Skagen, capul nordic al Danemarcei, atît putuse să înţeleagă din convorbirea interceptată trunchiat, cu atenţia difuză, fiindcă se uita la papucii lui Mecarian. I se păreau groteşti, şi satisfacţia ei creştea pe măsură ce-i descoperea mai bine; papuci de lac negru, căptuşiţi cu mătase roşie. Ceva mai ridicol nu putea născoci nimeni!

La nouă dimineaţa recepţionase chiar ea o radiogramă. Saturn trecuse de Frederikshavn, în drum spre acel Skagen care acum revenea, localizînd o primejdie gravă. Păli brusc, cu o durere în inimă. Cîteva clipe se clătină, incapabilă să se mişte sau să strige după ajutor. Era o durere pe care nu putea s-o suporte, simţea că se încovoaie, se descompune în molecule. Ar fi vrut să cadă şi să se termine. Durerea creştea, iar ea rămînea lucidă. Nu putea nici să înainteze, nici să caute un sprijin. Semăna cu o paralizie, şi pe lîngă durere, o năpădi spaima. Soneria telefonului, care izbucni iarăşi, se amplifică inexplicabil; parcă băteau mii de clopote în furtună. Mecarian veni calm, înnodîndu-şi cravata. Alt obiect ridicol, după papucii de lac negri!

— Ce se întîmplă? bîigui Maria.

El n-o luă în seamă; ridică receptorul. Acum Maria văzu limpede că se schimbase la faţă, dar nu ştia dacă fizionomia lui exprima derută, sau furie. Poate pe amîndouă. Legătura portului cu staţia radio de coastă era ruptă, şi şoseaua blocată; motocicleta curierului se întorsese, stîlpii de telegraf, doborîţi, o împiedicau să treacă, şi chiar fără această piedică n-ar fi putut să ajungă departe. Pe plaja deschisă, furtuna ar fi răsturnat-o şi ar fi aruncat-o în mare.

— Mă duc direct acolo ! anunţă Mecarian în receptor, fără multă gîndire. Luaţi maşina direcţiei şi încercaţi să vină unul din voi după mine.

Acum Maria, care se apropiase de el, tot ce putuse să facă, auzi glasul celălalt, întretăiat, cu ezitări şi tremur de panică:

— Dar nu se poate merge nici o sută de metri ! Nu ştiţi ce-i afară? !

Trînti receptorul. Era nebun, sau avea puteri nebănuite de nimeni? Maria îi ţinu drumul; durerea din inimă îi trecuse, la fel de brusc cum venise, şi suferinţa lăsase în urmă o energie neaşteptată. Acum ar fi putut să se lupte cu oricine, chiar cu Mecarian, care o desconsidera, neadresîndu-i un cuvînt şi neacordîndu-i măcar o privire.

— Ce s-a întîmplat?

Ştia, n-avea nevoie de o confirmare. Ştiuse dinainte, de aseară, sau de un an, din ziua cînd plecase vaporul.

Mecarian o dădu la o parte. Ea se agăţă de braţul lui. O tîra spre uşă, ignorînd-o, ca şi cum nu i-ar fi simţit nici măcar greutatea.

— Unde te duci?

El se opri şi o privi în ochi:

— N-ai auzit? Nu înţelegi ce se întîmplă? Cine dracu'o fi pus staţia radio atît de departe? !

„Foarte departe !" se gîndi Maria.

55

STRĂZILE, SPRE GARĂ, erau barate de stîlpi căzuţi de-a curmezişul. Blocul turn se legăna printre nori, gata să cadă, se îndoia, ajuns şi el la o elasticitate vegetală. Ar fi trebuit să se audă urletele locatarilor, cuprinşi de teroare, dacă urletul furtunii n-ar fi fost mai tare.

Maşina porni, urcîndu-se pe trotuar, apoi coti pe prima stradă la stînga. Aşa, vîntul venea din spate. Maria înţelese că Mecarian avea o tactică, gîndise drumul, nu îl luase la întîmplare. Nu credea că va fi posibil

să ajungă, dar nu putea să-şi nege admiraţia. Comandant de armate, ar fi mers din victorie în victorie. Îl privi şi-i descoperi profilul în întuneric. Nu-l recunoştea, nu mai era el, ci o sumă a tuturor bărbaţilor care îi stătuseră la picioare, şi a celor care stătuseră pe fotoliul ei, aplecaţi spre ea cu paharul în mînă. I-ar fi plăcut să moară împreună cu el, în carlinga maşinii, întrînd într-un zid de beton, cu două sute de kilometri pe oră. Nu rămîne nimic hîd după aceea; materia trece dincolo de diformitate şi se pulverizează. O asemenea moarte e un triumf al omului asupra viermilor şi putreziciunii.

Maşina mergea singură, împinsă de vînt din spate. Stîlpii căzuţi se înşirau în lungul trotuarului, şi strada rămînea liberă. Înainte de a coti pe faleză, Mecarian opri; trebuia să ţină tare piciorul pe frînă, ca maşina să nu escaladeze parapetul de piatră.

— Pune-ţi centura ! S-ar putea să ne răstoarne.

Atunci de ce mai plecase? Dar avea într-adevăr o tactică, aici fiind zona cea mai apărată. Furtuna ajungea vlăguită, după ce traversa tot oraşul şi se lamina pe străzi care o spintecau în lungime. Mecarian cunoştea oraşul; tot lungul falezei stîlpii fiind numai pe dreapta, cădeau peste parapet şi nu puteau să bareze drumul. Scăpată de pe străzi înguste, furtuna găsea un front larg, deschis, unde se dilua, dînd naştere unor zone de linişte. Primejdioase rămîneau rafalele, care făceau maşina să derapeze pînă în bordură. Îndată, Mecarian vira şi se lipea de bordura opusă, ca să-şi creeze spaţiu unde să-l proiecteze rafala următoare. Mersese şi Maria, odată, aşa, în zig-zaguri, şi ajunsese. N-ar fi fost mai bine să fi căzut şi să fi îngheţat pe plajă? Sub faleză era cartierul cu vile, unde visase că ar putea trăi fericită. Acum nu se vedea nimic jos, şi nicăieri nu putea fi fericire. Nu se vedea aproape nimic nici în faţă; ploaia aruncată în pachete asupra parbrizului, crea impresia unei navigaţii cu submarinul. Îi lipseau aerul şi lumina. Nu-i era frică, dar se înăbuşea, vroia să ajungă la suprafaţă. Se simţi trîntită în portieră; centura o imobiliza în scaun, îi dădea un sentiment de siguranţă, dar inutil, fiindcă nu voia să se apere. Luată de vînt, maşina alunecă pe două roţi, înclinată, gata să se răstoarne, escaladă bordura şi se opri în parapetul de piatră. Tabla caroseriei scrîşni, multilată. Mecarian vîră la stînga şi

porni mai departe, ca şi cum nici n-ar fi simţit lovitura. Mai putea oare cineva să îndrepte tabla, şi mai ales, să refacă frumoasa culoare violetă? Oare n-avea nici o părere de rău? Dacă nu pentru un bun, pentru o valoare, măcar pentru frumuseţea desfiinţată? Putea un asemenea om, atît de puternic şi de imperturbabil să aibă sentimente calde? Şi, putea, mai ales, să accepte ocrotirea tandră a unei femei dezarmate? Se dăduse pe mîna lui, fără să-şi păstreze un drum de retragere şi o zonă de apărare. Viaţa ei depindea de el, sau de soartă. Îl privi iarăşi, dar nu mai putea să-l vadă. Lumina farurilor se stingea în ploaie, la cîţiva metri, şi ultimele felinare nedoborîte de furtună, se sfîrşeau la marginea oraşului.

De-aici înainte începea o lume inabordabilă. Maria nu credea că maşina ar putea merge zece paşi mai departe. Era o tentativă absurdă, sortită înfrîngerii.

Dar sigur, el avea o tactică. În loc să ia furtuna în piept, mergînd spre autostradă, maşina se lăsă sub vînt, pînă pe plajă. Marea se auzea mugind în beznă, destul de departe. Rămînea un spaţiu de siguranţă, şi, spre mirarea Mariei, pe acest coridor liber, fără obstacole, vijelia pierdea din intensitate. Cînd simţiea venind o rafală, Mecarian lăsa maşina să fugă cu vîntul, pînă putea să vireze în partea cealaltă. Era acelaşi mers în zig-zaguri, ca pe faleză, însă de proporţii nautice; maşina semăna cu o barcă, navigînd în volte, înclinîndu-se cînd într-un bord, cînd în altul.

În cîteva rînduri, rafalele o duseră pînă în mare; de fiecare dată părea că s-ar fi răsturnat, dacă n-o opreau valurile, lovind-o surd, cu o forţă pe care Maria o simţea prin bretelele centurii de siguranţă, cu greutatea lor ajunsă la sute de kilograme.

— Şi pentru ce? strigă Mecarian, pe neaşteptate, sub un val care înecase maşina. Dacă nu ajungem?

Opri maşina, într-o zonă de acalmie. În stînga erau blocurile, dar cine putea să le vadă? Lumea nu mai avea existenţă. Singura realitate rămînea un vapor în primejdie. Putea el să-l salveze? Îl conduceau curajul şi nevoia de a-şi face datoria, sau o manie?

— Nu era mai bine să fi rămas acasă?

Se aplecă spre Maria, s-o simtă, fiind imposibil s-o vadă. Ea îi înregistră apropierea prin undele reflectate dintr-un obraz în altul.

— Să fi stat acasă, cu tine în braţe ! îi şopti Mecarian în ureche. Eşti făcută din lînă şi din mătase. O ţesătură mai nobilă şi mai caldă nu poate să existe. E de neuitat. A accepta pe oricare alta după tine, înseamnă o coborîre.

Făcu o pauză ciudată, fiindcă ieşea din ritmul întîmplării. Nimic nu putea să decurgă pe îndelete într-o asemenea noapte.

— Ducă-se dracului ! exclamă pe urmă, în timp ce o rafală zgîlţîia maşina. Hai înapoi ! Am nevoie de tine. Acum ! Vrei să ne întoarcem ?

Glasul şi iradiaţia lui îi răscoleau dorinţi bolnave, s-ar fi lăsat îmbrăţişată acolo, în spaţiul carlingei, inedit pentru ea şi neviolat de nici o amintire, între rafalele de vînt şi valurile furioase, în mugetele mării şi ale furtunii. El îi şuieră în ureche:

— Vrei să ne întoarcem ?

— Da ! bîigui Maria.

Maşina porni, cu o smucitură pe care o primi în tot trupul, cu o satisfacţie dureroasă. Dar nu ! Mergea înainte, cînd credea că întoarce. Se simţi înfrîntă şi acoperită de umilinţă. Mecarian amuţise, după ce-i smulsese răspunsul. Ar fi vrut să-l sugrume. Mergea înainte ! Iar ea dorea din tot sufletul să nu poată ajunge.

Găsi magazia dărîmată. Cîinii nu erau acolo. N-avea cum să-i caute şi nici nu spera să-i găsească. De ce-i mai scăpase de la hingheri, dacă nu ştiuse să-i apere ? „Sînt o ticăloasă !“ De ce spusese „da“, în loc să coboare din maşină şi să fugă pe plajă ?

Cînd intră în staţie, Mecarian citea radiogramele primite în ultimele ore. Ce-l mai interesa ? Ultima rămînea singura importantă. Cea pe care radiotelegrafistul o recepţiona în clipa aceea, iar ea o înregistra involuntar, dintr-o deprindere atît de înrădăcinată, încît atunci cînd şi-o exercita devenea prima ei natură. Asculta şi nu-şi dădea seama cum de rămînea atît de calmă. „Derivăm spre nord-est, cu şase mile pe oră. Balans patruzeci de grade. Încărcătura de pe punte în primejdie. Se rupe arimajul“.

Mecarian terminase de citit radiogramele. Îşi scoase ochelarii, privi peste umărul radiotelegrafistului care bătea la maşină, traducînd în litere piuiturile precipitate din cască: „În nouă ore probabil eşuăm în zona Tjörn". Semna Alber. Părea un raport banal şi calm, dar anunţa un dezastru. Mecarian luă hîrtia din maşină, îşi puse ochelarii şi citi încă o dată, apoi se apropie de harta prinsă în perete, un mapamond, fără detalii suficiente. I-ar fi trebuit o hartă de navigaţie. Ochelarii nu-l mai îmbătrîneau, ca altădată.

— Eşti singur?

Radiotelegrafistul întoarse capul.

— Nu-i aici nici o secretară? continuă Mecarian, cu ochii pe hartă.

— Nu; doar în turele de ziuă.

Mecarian se întoarse şi o văzu pe Maria în uşă. N-o întrebase niciodată nimic, dar era posibil să nu ştie ce făcea ea acolo? De ce locuia în casa de piatră, pe malul mării, la trei kilometri de staţia autobuzului, despărţită de primii oameni printr-o plajă goală, fără un copac, fără un fir de iarbă? Exista doar Calul de Salcie, numai că el n-avea de unde să ştie, iar dacă ar fi ştiut, nu i-ar fi înţeles rolul. Socotea că este o funcţionară a staţiei de coastă? Sau concubina vreunui radiotelegrafist? A celui aflat acum în tură? Maria nu aşteptă un ordin; se aşeză la masă şi deschise blocnotesul. Mecarian se întoarse la hartă.

— Scrie: Sacrificaţi orice material disponibil. Pînă la repararea servomotorului, puneţi în funcţiune cîrma de mînă.

Tăcu, şi Maria întinse hîrtia radiotelegrafistului. Mecarian rămase gînditor, cu ochii la hartă, dar concentrat în altă parte. Şovăia, Maria îşi dădea seama după poziţia umerilor. Se gîndea, poate, ce diferenţă era între atmosfera staţiei de radio şi puntea de comandă, unde acum se recepţiona dispoziţia lui, atît de categorică. Puteau zece oameni, înghesuiţi într-un cheson cu pereţii de fier, să manevreze greaua eche metalică, să învingă izbiturile valurilor, cu forţa lor măsurată în tone, în timp ce balansul îi arunca pe unii peste alţii?

Răspunsul veni în minutele următoare: „Camera cîrmei inundată. Aprobaţi să cerem salvarea".

Maria văzu pe chipul lui Mecarian o paloare de agonie; părea lovit în creştet, gata să cadă. Ochii însă îi rămîneau vii, aţintiţi într-o depărtare continentală, şi în ei se citea nu teamă, ci ură. Ura vasele de salvare, printr-o optică personală, un mit romantic al navigaţiei. Socotea că salvarea nu trebuie să se plătească, uitînd că în joc erau valori materiale la care salvatorul îşi cîştigă dreptul, ca orice participant într-o asociaţie. Dar aşa, salvarea se transforma într-o negustorie; cîştigurile puteau să ajungă fabuloase, nejustificate nici de eforturi, nici de riscuri. Jumătate şi jumătate. Nu se mai chema plată, ci pradă. Şi totuşi, vasele de salvare trebuia să existe, vapoarele în primejdie aveau nevoie de ele. Decît totul, e mai bine să pierzi jumătate ! Oricine se învoieşte, şi Mecarian trebuia să se învoiască. Dar mai întîi era dator să se apere. Dictă, cu glasul asprit de ură: „Nu apelaţi la salvare. Evacuaţi apa. Rămîneţi în derivă. Răspundeţi dacă se repară servomotorul şi în cîte ore poate fi gata."

„Imposibil de precizat orele. Şeful electrician indisponibil".

Citind răspunsul, Mecarian se făcu vînăt de furie. „Ce are şeful electrician? Pîntecăraie?"

Întoarse capul spre el, refuzînd să scrie. I se părea inutil şi grosolan. Nu admitea asemenea cuvinte în vocabularul omului care o îmbrăţişase acum cîteva ceasuri. Mecarian repetă, neînduplecat; metoda lui era să nu renunţe la nimic, nici chiar la grosolănie. Răspunsul ar fi trebuit să-l umilească. Starea şefului electrician, pe care o persiflase, era gravă, avea femurul fracturat, cu o deplasare primejdioasă. Maria se aştepta ca Mecarian să cedeze, să lase capul în pămînt, măcar o dată. După o singură clipă de şovăire, care trecu fără să se vadă, îi auzi dispoziţia, imperturbabilă: „Medicul vasului să-şi facă datoria". Medicul avea rău de mare, ca aproape tot echipajul. „Puneţi piciorul în atele. Şeful electrician să fie transportat la servomotor şi să supravegheze reparaţia".

Maria asculta răspunsul şi-i venea să geamă.

„Nu mai putem rezista. Echipajul intră în panică. Aprobaţi să cerem salvarea. Nu există altă soluţie."

— Şarpe încălzit la sîn ! Laşule !

Întoarse capul, fulgerată. Vorbele căzuseră pe obrazul ei, făcînd-o să reculeze. Ar fi vrut să se ridice și să urle: „Nu-ți îngădui! Între voi doi el este mai bun!" Se învîrtea camera, se învîrtea lumea, nimic nu mai avea stabilitate. Acum două ceasuri, acest om dormea lîngă ea, senin, împăcat, mulțumit prin dragostea ei primită de-a gata. Nu făcuse nimic s-o cîștige, decît că într-o zi îngropase un cîine. Acum rămăsese singur, nu mai avea ce cîine să îngroape.

Unde puteau fi cîinii? Auzi glasul lui Mecarian și nu-l recunoscu. Ridică ochii și nu-i recunoscu nici chipul. Era doborît și feroce. Părea o fiară încolțită. Ar fi sfîșiat, ar fi sfîrtecat, înainte de a accepta înfrîngerea.

— Scrie: Chemați salvarea!

După aceste cuvinte, se întoarse, își lipi fruntea de hartă și rămase așa, vrînd parcă să se ascundă. Era o înfrîngere personală, Maria îl intuia și simțea satisfacție. Deschise postul al doilea, îl acordă la timp ca să prindă începutul apelurilor de salvare. Le cunoștea din ascultările ei, mii de strigăte, prinse în mii de ore groaznice. Continuau să se piardă vapoarele, ca la începutul navigației. Aveau giro-compas, radar și goniometru și nu le lipseau previziunile meteorologice. Dar se pierdeau dintr-o fatalitate, sau dintr-o neprevedere, o greșeală a oamenilor. Sau din încăpățînare.

Mecarian stătea în același loc; nu putea să-i vadă fața. Pesemne era torturat, și ei îi părea bine.

Apelul se repeta, acel SOS, căruia nu-i lipsea nici muzica, sunetele eterului, ca să pară un început de simfonie. De cîte ori îl auzea, i se înfiora pielea. De mii de ori pînă astăzi! Deodată, toate cîte se auzeau amuțiră, și toate cîte se vedeau dispărură. Maria simțea un gol sub piept, ca într-o prăbușire. Fusese surdă și oarbă. Din acest gol explodă o idee, care aștepta de mult timp, pregătită, iar ea o știa și se ferea s-o înțeleagă: pe omul care cerea ajutor lumii îl iubise odată, și fiindcă îl iubise cu patimă nu putea să nu-i fi păstrat un loc în inima ei, sub cicatricea înșelătoare. Asculta, halucinînd, și peste haosul de sunete se suprapunea imaginea lui Alber, în toate felurile în cîte și-l aducea aminte, de la prima întîlnire, pe plajă, pînă la despărțire, în capul scărilor, pe care ea le cobora cu presimțirea că n-o să

le mai urce niciodată. Le-ar fi urcat acum, în goană, să fi ştiut că el e acolo şi o aşteaptă. N-ar fi ţinut seama de ocolurile încă neterminate, socotea că nici n-au existat de vreme ce nu-i lăsau nici o urmă în suflet. Dreptul ei la Alber rămînea neştirbit, ca în clipa cînd plecase vaporul, iar ea îl urmărise de pe faleză, prăbuşită pe volanul maşinii.

— Răspunde un salvator de la Cristiana, spuse Maria.

Radiotelegrafistul încerca să reia legătura cu vaporul. De zece minute nu mai primise nici o comunicare.

— Cristiana e prea departe. Au să apară alţii. Sînt destui ulii.

În glasul lui Mecarian rămînea ura veche. Oare nu se gîndea că pe lîngă vapor şi pe lîngă mărfuri se salvau şi oamenii? Pentru viaţa lor nimeni nu cerea plată, şi astfel se absolveau toate păcatele.

— Răspunde şi Goteborg!

— Foarte bine! scrîşni Mecarian. Să vedem care pe care. Au să-şi spargă capetele!

Îndată răspunse al treilea salvator, de la Arhus. Toate trei se îndreptau spre Saturn. Cel mai apropiat, de la Goteborg, înainta greu, cu furtuna din faţă, cu abia două noduri; n-avea nici o şansă. Mecarian părăsise harta, şedea acum pe un scaun, în stînga radiotelegrafistului. Pe Maria părea că nu o vede. După un ceas, salvatorul de la Goteborg se întoarse, cu avarii care puteau să se agraveze.

— Nu-i nimic! Au să-şi scoată paguba altădată.

Glasul lui Mecarian o făcu să înţeleagă realitatea. Maria începu să tremure. Îşi pusese toate speranţele în salvatorul aflat mai aproape. Deodată se născu în ea simţămîntul dezastruos că nu mai exista nici o scăpare. Tremura, cu pumnii strînşi, cu inima rece . . . După o luptă zadarnică, Alber avea să piară, în primele ore ale dimineţii, şi ea se simţea vinovată. Nu avea în el forţa să se salveze, aşa cum i-o însufla Mecarian de la distanţă, fiindcă era mort, de mîna ei, înainte de naufragiu.

Salvatorul de la Arhus înainta uşor, pe sub coastă, dar avea de străbătut peste o sută de mile. Cel de la Cristiana putea sosi cu mult înaintea lui, pe la cinci înspre ziuă. Era ora trei noaptea. Vasele de salvare duceau convorbiri cu vaporul, se interesau de valoarea

încărcăturii. Chiar şi Mariei i se părea groaznic, dar poate era o obligaţie, poate trebuiau să completeze registre. Mecarian încetase să mai reacţioneze. Aştepta placid să se facă ziuă.

De pe vapor nu se mai prindea nici o comunicare.

— Întreabă în ce situaţie e servomotorul!

Nu veni nici un răspuns; în schimb auzeau convorbirea între Saturn şi vasele celelalte.

Mecarian se uită de jur-împrejur; cercetă camera, pe care o vedea prima dată. Prezenţa Mariei nu-l mira. Relaţia dintre ea şi casa de piatră părea să-i fie indiferentă; sau o ignora sau nu avea puterea să se gîndească.

— E cineva aici care ar putea să-mi facă o cafea?

Maria ieşi, fără un cuvînt. Se duse sus şi puse să fiarbă apă, un ibric de un litru. Pînă să dea în clocot, privi imaginea rămasă în diascop de după-amiază, Helga fugind pe cîmpul galben. Nu era rapiţă, ci lavă zgrunţuroasă, luminată de un soare coclit, poate soarele Islandei, mergînd lung pe orizont, în anotimpul cînd nu apune niciodată. Umbra Helgăi cădea în stînga şi s-ar fi dus la infinit, dacă nu o oprea cadrul. Fugea în neştire, părea nefericită şi condamnată, mînată de o temere, sau de o pedeapsă, şi peste imaginea ei pierdută, Maria o suprapunea pe cea din fotoliul roşu, văzută printre spiţele roţii, Helga cu rochie de dantelă neagră, între cei doi bărbaţi în frac, aplecaţi spre ea, cu paharul în mînă. Dincolo de cîmpul galben nu putea să fie decît marea, albă de gheţuri, şi Helga se făcea tot mai mică.

Puse cafea cu lingura mare. Furtuna scăzuse, dar mai avea destulă violenţă ca să izbească în geam, împiedicînd-o să-l deschidă. Ar fi vrut să se uite jos, să vadă dacă nu veniseră cîinii. Măcar dacă s-ar fi dus la bar s-o aştepte! Simţindu-i, Iacob le-ar fi dat drumul înăuntru

Puse pe o tavă trei ceşti, trei pahare, ibricul de cafea şi o sticlă de saché, începută de multă vreme, golită numai de un deget. Alcoolul parcă se îngălbenise, ca ţuica de prune. Din uşă se întoarse, făcu sandvişuri cu şuncă şi sardele; i se părea puţin pentru o noapte de veghe. Căută în cămară, găsi un salam de Sibiu, tăie felii de un deget, nu putea să le taie mai subţiri, îi tremurau mîinile. Dacă ar fi trebuit să intre acum în tură, n-ar fi fost în stare să folosească manipulatorul. Dar

tocmai se decalau schimburile, avea pauza de douăzeci şi patru de ore, intra în tură abia după-amiază.

Totdeauna îi plăcuse să pregătească o masă pentru cineva, să aibă un musafir, să-i dea de mîncare; oricui, chiar şi unui străin oprit la poartă. Exista în ea un simţ vechi de ospitalitate, şi nu dispăruse în viaţa provizorie pe care o ducea în casa de piatră, ci aşteptase latent, ca ea să-şi facă o gospodărie. Îl simţea acum, renăscînd, cum se anunţase în primele seri, la Mecarian, cînd pregătea masa. Alber nu-i inspira niciodată preocupări casnice. Se ocupa el de masă, în ocaziile rare cînd Maria se declara înfometată. De obicei, mîncau puţin, suplinind mîncarea cu o băutură tare. Dacă era reprobabil şi primejdios pentru sănătate, în schimb Mariei îi dădea o independenţă aeriană, se simţea uşoară şi neatîrnată, ca păsările cerului.

Înainte de a coborî, schimbă locul farfuriilor pe tavă. I se păreau puse inestetic, culorile nu se armonizau. Uitase şerveţelele. Omul pentru care făcea toate acestea putea să nu bage de seamă. Nici nu-i era gîndul la mîncare, voia o cafea, iar ea îi pregătise o masă. Nu urmărea să-l subjuge, ci doar să-l ajute. Iar dacă el nu băga de seamă, cu atît mai bine. Nu aştepta nici o mulţumire, decît pe aceea din sufletul ei izvorîtă dintr-o tandreţe aproape maternă. Voia să-l ocrotească, deşi era cel mai puternic. În schimb, el trebuia s-o ia de nevastă.

Încă înainte de a deschide uşa, auzi convorbirea între cele două salvatoare. Fără nori, aici ar fi trebuit să se lumineze de ziuă; acolo era încă noapte. Salvatorul de la Cristiana ajunsese, însă nu putea să acţioneze. Furtuna atinsese o violenţă care îl împiedica să se apropie, să dea o remorcă, şi chiar dacă ar fi izbutit, nu putea trage vaporul, cu valurile în faţă.

Pe chipul lui Mecarian, peste oboseală şi încordare, se suprapunea un dezgust, dus pînă la ultima lui treaptă. Nu putea interveni, n-avea cum să se apere. Salvatorul nu accepta soluţia omenească de a duce vaporul cu furtuna în spate, pînă la primul adăpost de sub vînt, pe coasta Danemarcei. Voia să-l tîrască la el acasă, într-un şantier cu care desigur avea aranjamente, de la care lua procente însemnate, din costul reparaţiilor. Dar îi

lipsea puterea, astfel că ducea tratative de colaborare cu salvatorul de la Arhus. Îşi împărţeau prada !

În clipa cînd Maria intra pe uşă, Saturn răspunse la chemarea staţiei, după o tăcere de două ore. Mecarian nu ceru nici o explicaţie, avea să se răfuiască pe urmă, tăcerea atît de prelungită i se părea o desconsiderare şi o indisciplină.

— Întreabă în ce situaţie este servomotorul !

De-ar fi putut să-l pună în funcţiune ! Nu se gîndea la altceva, decît să scape de sub nasul salvatoarelor, să le lase învinse şi ridicole în mijlocul mării. Dacă nu izbuteau să dea remorca, nu aveau dreptul să pretindă nici o despăgubire. Să urle de furie, ca lupii care nu pot să atace turma !

Mecarian se ridică să privească hîrtia din maşina de scris. Lovi cu pumnul în masă, incapabil să-şi pună frînă. Răspunsul nu pomenea nimic de servomotor. Nu putea fi decît o sfidare ! În furia lui nu-şi dădea seama că primejdia nouă care se ivise le întrecea pe celelalte. Zece cuvinte recepţionate greu, mai degrabă ghicite ! Maria nu le putea prinde cursiv, ar fi trebuit să scrie literă cu literă şi apoi să le dea un înţeles logic. Întreg echipajul, şi din cînd în cînd chiar radiotelegrafistul, care abia mai putea să transmită, se luptase pe punte, mai mult de două ceasuri, încercînd să refacă arimajul în primejdie să se rupă. Nu izbutise, şi acum cilindrii din tribord se rostogoleau liberi, odată cu balansul. Incapabili să-i mai oprească, oamenilor nu le rămînea decît să se dea în lături şi să aştepte sfîrşitul. Mecarian ştia, erau cilindri de oţel de două mii de tone fiecare Se mira că nu rupeau parapetele, să cadă în valuri . . .

Abia a doua zi seara, la sfîrşitul turei, urmărind una cîte una radiogramele, Maria avea să reconstituie întîmplarea, în proporţiile ei înspăimîntătoare. Nu mai putea fi vorba de salvarea cilindrilor. Mecarian dădu ordinul să fie aruncaţi peste bord. Parapetul rezista; deşi mutilat ca după epxlozie, înfăţişa o piedică, peste care piesele uriaşe, cuprinse de turbare şi de nebunie, nu puteau trece.

Odată cu lumina zilei, sosi şi salvatorul de la Arhus. La ora aceea vaporul părea condamnat. Chiar dacă îl luau la remorcă, nu exista nici o şansă să-l ducă la adăpost, înainte de a-l distruge propria lui încărcătură.

Cilindrii, ciocnindu-se între ei şi în parapete, detunau mai puternic decît marea, dînd impresia unei canonade, a unui război necruţător între metale, în timp ce, pe deasupra, se ducea războiul între oameni.

Existau şi aici două tabere: Mecarian, singur, într-una din ele. Maria se alie cu ceilalţi. La fel ar fi făcut oricine. Se uita la Mecarian şi nu înţelegea cum putea fi într-un om atîta înverşunare. Nu-i mai recunoştea trăsăturile, se îndoia că îl cunoscuse vreodată şi că aveau amintiri comune. Înaintea dezastrului de pe mare, aştepta propriul ei dezastru, să se scufunde, cu parapetele rupte, din ciocnirea cu ea însăşi. La ora opt, Alber ceru învoirea să abandoneze vaporul. Cele două vase se ofereau să salveze echipajul; altceva nu puteau face. Nici ele nu ţineau bine marea, din ce în ce mai montată, şi nu ştiau cît ar mai putea să reziste. Dar rămaseră acolo pînă la urmă, repetînd într-una propunerea. Maria nu mai înţelegea: veniseră după pradă, şi acum, renunţînd la ea, acceptau toate riscurile, în primejdie să piară, ca să nu lase nişte oameni în voia soartei. Există deci un loc unde dispar toate mizeriile naturii noastre şi rămîne doar omenia! Mecarian ar fi trebuit să cunoască mai bine legile mării, îngrozitor de dure şi de generoase. Ar fi trebuit să nu arate ura lui neîmpăcată salvatoarelor, fiindcă ele existau datorită acestor legi ale mării, care împacă sublimul şi cruzimea. Dar aceste sentimente pîlpîiau slab în sufletul Mariei, într-o zonă de umbră; iar reflecţiile ei erau mecanice şi secundare. Mintea şi sufletul îi rămîneau dominate de gîndul că vaporul avea să piară. Chiar dacă se salva, Alber rămînea un infirm, incapabil să-şi facă un crez nou, care să-i justifice existenţa.

În clipa cînd începea războiul, ea nu putea să intre în tabăra lui Mecarian, duritatea lui îi repugna. Dar îi aprobă răspunsul, fiindcă refuza înfrîngerea şi crea o speranţă, fie şi irealizabilă: „Nu abandonaţi vasul! Largaţi cilindrii cu orice mijloace! În ce situaţie se află servomotorul?“

Rămîneau cinci ore pînă la coastă, care reprezenta naufragiul, dacă nu se producea mai degrabă. „Servomotorul s-a demontat; puţine şanse să fie pus în funcţiune“.

Mecarian răcni în urechea radiotelegrafistului:

— Chiar dacă există o singură şansă, nu renunţaţi la ea, pentru nimic în lume!

Deşi îl înţelegea, Maria tot nu putea să treacă în tabăra lui. Îi recunoştea dreptatea, absurdă şi monstruoasă. N-avea putere să-l urmeze. Aştepta într-un colţ al camerei, în picioare, cu mîinile pe lîngă corp, dar i se părea că îşi ţine pumnii la gură.

Schimbul de radiograme continua acum fără întrerupere, şi între ele se intercalau intervenţiile salvatoarelor, repetînd vechea propunere. În balansul care depăşea patruzeci de grade, cilindrii săriseră peste parapet, cu o întîrziere nefirească; făcea impresia unei ostilităţi a materiei. Situaţia vaporului nu se îmbunătăţea, cilindrii din bordul celălalt îl dezechilibrau, creau o primejdie şi mai mare, şi dacă pînă acum nu-l răsturnaseră, însemna că în dezlănţuirea mării nu mai exista nici o logică.

O rază roşie intră pe fereastră, şi ea nelogică şi fără lege. Camera se lumină ca de flăcări; Mariei i se păru că ardea casa şi, gîndindu-se fulgerător la ce ar fi trebuit să salveze, nu găsi altceva decît diapozitivele cu perechea nordică. Norii se spărgeau la orizont, odată cu răsăritul soarelui. Radiotelegrafistul picotea, istovit. Aplecat peste el, Mecarian îl ţinea de umăr cu degetele încleştate. Ce sfat mai putea să dea, cu o natură în stare de haos? Ce urmărea, ce spera, de nu voia să abdice? A treia oară Alber cerea să abandoneze vaporul; în lumina dimineţii, coasta se vedea la orizont, cu faleza de piatră; odată ajunşi acolo, nimeni nu mai putea să se salveze. Răgazul se scurtase la două ore. „Nu abandonaţi! repeta Mecarian. Reparaţi servomotorul! Largaţi toată încărcătura de pe punte". Maria îl vedea încovoindu-se, cu faţa crispată; de ce-şi lua pe umeri această faptă egală cu o crimă? Cine avea să-l absolve?

Îşi imagina oamenii de pe vapor, lovind cu topoarele în parîmele care arimau cilindrii. Cînd îi îmbarcaseră la Copenhaga, nimeni nu se gîndea că de la ei putea să vină sfîrşitul vaporului şi al tuturora. Se întrebau oare acum cine era vinovatul? Cel care dăduse ordinul, sau cel care îl executase? Era arimajul defectuos, sau nu exista arimaj să reziste la atîta încercare?

„Ce se întîmplă cu servomotorul?"

Mai avea importanţă? Primul din cei trei cilindri se răsucise, după aceleaşi legi necontrolabile sub imperiul cărora se petreceau toate faptele, şi izbea în baza suprastructurilor, ameninţînd să le străpungă; puntea de comandă se zgîlţîia sub lovituri, gata să cadă. Era atroce şi ridicol să încerci repararea servomotorului. Fără puntea de comandă, toate pe vapor, de la maşini pînă la oameni, rămîneau fără sens şi fără scăpare.

— Întreabă ce se întîmplă cu servomotorul!

Radiotelegrafistul apăsă de cîteva ori pe manipulator, nu se distingea nici o literă clară, după cum îşi dădea seama Maria, apoi se ridică, livid, se întoarse spre Mecarian, eliberîndu-se de sub mîna care îi zdrobea umărul, şi începu să răcnească:

— Aţi înnebunit? Nu vă daţi seama că nu se mai poate?

Un pumn sub bărbie îl făcu să se rostogolească pe duşumele. Maria privea, uluită de întîmplare, de gestul unuia şi al celuilalt. Pe amîndoi îi atingea nebunia, cu o aripă, şi nici ea nu putea să scape. Radiotelegrafistul se ridică de jos, cu ochii după un obiect, să lovească. Maria se repezi la el şi-i ţinu calea.

— Nu fi nebun! Mai bine pleacă!

Radiotelegrafistul ieşi pe uşă, îl auzi urcînd scările de-a buşilea. Maria bău o înghiţitură de saché, apoi se aşeză liniştită în faţa aparatelor.

— Ce faci? întrebă Mecarian, neputînd să înţeleagă.

Adică nu observase mai înainte că ea recepţionase emisiunile salvatoarelor? Se folosise de ele mecanic, nu-şi dădea seama al cui era glasul? Maria îşi puse căştile.

— Ce faci? repetă Mecarian, privind dincolo de ea, cum ar fi căutat-o în altă parte.

Deci încă nu ştia, cînd nu i s-ar fi cerut nici un efort să afle! Maria nu avea de dat nici o explicaţie; se simţea în superioritate. Spuse, sigură pe ea şi puţin ironică:

— Dictaţi-mi!

— Nu abandonaţi! fu replica lui Mecarian, imediată.

O jumătate de oră, Maria se zbătu între mesajele transmise şi cele recepţionate. Simţea că are să ajungă şi ea la exasperarea colegului ei care dezertase. Dar nu dezertase: se prăbuşise. Şi ea avea să se prăbuşească.

Rămăsese un singur cilindru pe punte, imobilizat între pereţii suprastructurilor. Pătrunsese ca un proiectil în careu, străbătuse coridorul, apoi oficiul, şi se oprise în camera de aer condiţionat, după ce distrusese serpentinele de răcire. Vaporii de amoniac inundau coridoarele şi cabinele, însă tot echipajul fiind afară, primejdia rămînea gravă numai pentru cei din cală, de la maşini şi din camera servomotorului. Oamenii lucrau dincolo de ultima speranţă; după atîtea alarme care răsunaseră de la un cap la celălalt al vaporului, clopotele automate le vesti prezenţa gazului toxic. Îşi puseră măştile, fiindcă era un obicei; nici unul nu mai credea că ar fi posobilă o salvare. Nu se lăsau amăgiţi şi nu amăgeau pe nimeni. Dar îşi făceau datoria, şi astfel deznodămîntul aşteptat nu speria pe nimeni. E mai uşor să mori cu o armă în mînă, decît legat la stîlp, fără nici o apărare.

Citind radiogramele care reproduceau dialogul oamenilor cu disperarea, Maria nu-şi mai amintea cum le recepţionase. De pe vapor veneau proteste, care păreau senine, fiindcă în ele nu mai exista nici o amăgire. Protestul rămînea o datorie: „Vă previn că în zece minute ordon abandonarea vasului, fără aprobare!"

Prima dată Mecarian se adresă pe nume comandantului: „Alber, nu abandona! Reparaţi servomotorul!"

Numele o făcu să se cutremure. Se ridică şi se smulse de sub mîna care îi înclesta umărul. Atunci se deschise uşa. Venea radiotelegrafistul din tura de ziuă. Maria se uita la Mecarian, şi în cele cîteva secunde care îi trebuiră radiotelegrafistului să-şi ia locul şi să-şi pună casca, retrăi tot ce se întîmplase cu ea, din clipa cînd îl văzuse prima oară, la promontoriu, cu cîinele, cu undiţa şi cu puşca, tot ce se întîmplase cu ei de cînd o încercuise cu braţele, în timp ce ea privea inelul lui Saturn.

Îi vorbi, în cele cîteva secunde, fără să ştie cu ce glas, dacă el putea să-l audă, sau rămînea doar un gînd, plin de revoltă şi de îndîrjire:

„El e bărbatul meu! N-ai ştiut? Nu-i nevoie să-l omori! Pentru mine e dispărut. Din cauza ta. Ne-ai despărţit şi ne-ai lăsat fără nimic. Lui i-ai dat un vapor, iar mie unsprezece seri de dragoste. Le-am numărat,

fiindcă am vrut să cred în ele. Dar e prea puţin. Trebuie să-mi dai toată viaţa!"

Radiotelegrafistul începu să bată la maşină. Mecarian trecu pe lîngă Maria şi se aplecă peste umărul lui să privească: „Sîntem la o jumătate de oră de coastă. În cinci minute ordon abandonarea vasului. Deoarece nu se ştie cîţi din noi au să scape, vă rog daţi-mi aprobarea. Să nu rămînă o indisciplină, de care n-aş mai avea cum să mă apăr!"

Maria îşi muşcă pumnii, ca să nu urle. În fraza ordonată şi calmă era un testament lucid, descărcat şi de regrete, şi de spaimă, o demnă împăcare cu moartea. Bîigui, înăbuşindu-se:

— Ce vrei cu ei? Să moară toţi? Îngăduie să scape măcar unul!

Mecarian îşi cîştigase un calm care părea odios. Nimic nu l-ar fi scuzat, decît nebunia. Dar avea cugetul limpede şi dicta cumpănit:

— Alber, ai încredere în mine! Cunosc toată Strîmtoarea Kattegat. Dacă nu izbutiţi să puneţi cîrma în funcţiune, să ştii că singura voastră scăpare ar fi să nu abandonaţi vaporul...

Maria nu mai avea ce să aştepte; toate se sfîrşeau. Ieşi în clipa cînd venea răspunsul. Ascultă de pe coridor: „Nu mă siliţi să renunţ la ultimul act de umanitate".

Furtuna rupsese cerul în două; partea dinspre răsărit era senină, cea dinspre apus acoperită de nori grei, pe care soarele, lovindu-i în plin, îi făcea să scînteieze cu lumini violete, ca de sudură electrică. Vîntul se liniştea, dar natura nu părea împăcată. Sub emisfera senină a cerului, marea nepotolită păstra încă întunericul nopţii, şi valurile îi duceau spre larg urletele, care, deşi se îndepărtau, nu-şi pierdeau nici timbrul, nici intensitatea, anunţînd continua ei disponibilitate pentru dezastru. Maria o privea de pe scări; ar fi vrut să o biciuiască. Pe geam se auzea glasul lui Mecarian:

— Comunicaţi ce se întîmplă cu servomotorul!

Ascultă, dar de afară nu putea să desluşească răspunsul. Coborî treptele încălzite de soare. Şi nisipul ud începea să se încălzească; scotea aburi, se ridicau pe tot întinsul plajei, ca nişte fuioare de lînă. Miile de femei care torceau din ele erau acum duse de valuri.

— Nu abandonaţi !

Mecarian ridicase iarăşi glasul, îşi pierdea firea încă o dată, pierdea tot din ce e alcătuit spiritul omului, în afară de absurdele lui speranţe.

— Rezistaţi încă zece minute !

Nu se mai tocmea cu echipajul, ci cu moartea. Maria porni să-şi caute cîinii; cîteva clipe îi mai auzi glasul, în creştere, răzbind prin fereastră: „Rezistaţi cinci minute ! . . Trei minute ! . . Nu abandonaţi ! Încercaţi servomotorul !"

Cîinii dormeau între dune, strînşi unii în alţii, de păreau un singur trup cu cinci capete.

— De ce n-aţi venit acasă, păcătoşilor ?

Erau încă ameţiţi de furtună; un timp n-o recunoscuseră. Se uitau la ea, ca la o străină. Nu sperase să-i găsească, dar acum, dacă îi găsise, avea nevoie de ei, îi luă cu ea pe plajă. Mergeau încadrînd-o ca în zilele bune, numai că tot îşi mai ţineau capul în pămînt şi cozile lăsate; presimţeau altă furtună ? Poate le era foame şi sete. Nu voia să se întoarcă la casa de piatră. Întîi trebuia să se termine.

Merse cu ei pînă la Calul de Salcie. Vîntul era rece, şi ea plecase iarăşi îmbrăcată subţire. În faţa vremii îi lipsea instinctul de apărare. Într-o zi avea s-o omoare trăsnetul, prinsă de furtună, în drum spre casă, sau avea s-o împresoare viscolul, s-o îngroape în zăpadă.

Întinse fularul pe nisip, lăsîndu-şi gîtul neapărat, şi se ghemui la adăpostul salciei putrezite, care semăna din ce în ce mai puţin cu Cristofor al ei, de altădată. Amîndoi erau eşuaţi, fără salvare.

Unul cîte unul, cîinii se aşezară lîngă ea, îşi puseră boturile protectoare pe picioarele ei îngheţate.

Maria privea marea cu ochii reci. Nu trebuia să plîngă, fiindcă înfrîngerea ei i se părea nedreaptă. Şi nu voia să recunoască.

56

MAŞINA VIOLETĂ venea pe plajă; o văzuse prea tîrziu, altfel s-ar fi ascuns între dune. Nu era drumul

lui obişnuit, Mecarian o căuta, trebuia să-i vorbească dar Maria mai spera să treacă prin faţa ei şi să n-o descopere, aşa cum stătea ghemuită lîngă Calul de Salcie. Voia să amîne convorbirea cu el, pe diseară, sau pe mai tîrziu, să nu fie în nici un caz ziua, cu soarele pe cer, cu lumina orbitoare a dimineţii. Îi era frică de multe cîte se puteau spune, îi era frică mai ales de el, aşa cum îl descoperise în noaptea de groază care trecuse, şi nu putea să se uite.

O trădară cîinii. Auzind motorul, ciuliră urechile, se ridicară în picioare, şi cînd maşina fu la o sută de metri se repeziră în întîmpinarea ei, în salturi, desfătîndu-se cu entuziasm şi cu lătrături amicale. Apoi o încadrară sistematic, cum o încadrau pe Maria cînd erau în toane bune. Unul mergea în frunte, deschizînd drumul, cu capul întors pe jumătate, ca să-şi regleze viteza după a maşinii. Ceilalţi, împărţiţi în dreptul fiecărei roţi, îşi fluturau cozile prin aer şi continuau să latre vesel, cu capul pe sus, uitîndu-şi presimţirile proaste. Maşina opri în faţa Mariei; ea o vedea din dreapta, partea care se lovise peste noapte, şi acum, în lumină, descoperea că flancul caroseriei era mutilat pe toată lungimea. Tabla, înfundată şi ruptă, părea o rană vie. Avu senzaţia că se afla în faţa unei făpturi însufleţite, care suferea şi pierdea sînge. Nu credea că ar fi posibil să se mai vindece, fără să lase urme. Ceva se pierduse pentru totdeauna, şi aşa cum stătea pe plajă, sub cerul tăiat în două, frumoasa maşină violetă părea o epavă.

Mecarian coborî pe partea cealaltă. Cîinii se repeziră înăuntru, frecîndu-se de el, să-l dărîme, şi puseră stăpînire pe tot spaţiul, în afară scaunului de la volan, pe care ştiau să-l lase liber.

Maria aştepta, mortificată. Simţea însă căldura soarelui. Mecarian se aşeză pe Calul de Salcie. Rămînea între ei destul spaţiu, altfel Maria s-ar fi dat la o parte. El spuse:

— Îţi mulţumesc pentru cafea!

Aşa trebuia să înceapă conversaţia? De la atîta distanţă?

— A fost bună? Nu i-am pus prea mult zahăr?

— Nu. Mi s-a părut destul de amară.

— Îmi pare rău de maşină! spuse Maria. O să se repare?

Aproape că se simţea vinovată; era portiera din partea ei. Mecarian ridică din umeri. Maria îl privi pe furiş; nepăsarea lui nu părea făcută. Dar îşi iubea maşina, şi n-avea cum s-o înlocuiască. Pierderea rămînea ireparabilă. Ce forţă din el îl ajuta să se detaşeze atît de uşor de o pasiune, pe care i-o simţise, cu toată reţinerea lui obişnuită? La fel ar fi fost dacă îi ardea casa şi rămînea fără nimic, fără lunetă. Nu putea fi egală cu el, şi totuşi avea de gînd să-l înfrunte. Într-o viaţă plină de nehotărîri şi de renunţări, începea ziua ei cea mai importantă.

— Lucrezi la staţia radio?

Putea să pară o întrebare idioată, dacă nu era altceva: o tactică de încercuire. Maria încuviinţă din cap. Trebuia să fie atentă, să se apere.

— De cînd? continuă Mecarian.

— Intru în a treia iarnă.

— Nu-i prea mult!

— Ba da. Îmi ajunge!

Cîinii începură să latre din maşină.

Dincolo de promontoriu zbura un pescăruş, unul singur, din cei doi pe care Maria îi ştia de peste vară. În sfîrşit, se hotărî să întrebe:

— S-a terminat?

— N-ai fost acolo?

Poate nu-şi amintea cînd ieşise pe uşă.

— S-a terminat? repetă Maria.

Stătea cu pumnii strînşi şi cu ochii în nisip. Să nu fi dogorit soarele, puternic ca vara, nu şi-ar fi stăpînit tremurul.

— Nu s-a terminat nimic! răspunse Mecarian.

Abia acum simţea Maria cît era de obosit. Nu putea să continue. Nu putea nici să se ridice, să plece. Avea să adoarmă acolo, aşezat pe Calul de Salcie. Sau să leşine. Nu; un om ca el nu putea să-şi piardă cunoştinţa nici în somn. Numai mort. Maria se temea de el ca de un inamic. Îl privi, clătinîndu-se. Mecarian continuă, din lumea lui nepătrunsă:

— Servomotorul era gata!

Ca să nu sară în picioare, Maria îşi impuse gîndul că ologise. Nu voia să-şi arate surpriza, fiindcă ar fi depăşit limitele umane. De ce sar în picioare oamenii cînd află o veste neaşteptată? Un imposibil. De ce nu paralizează?

Abia după mai multe clipe întoarse capul spre el şi-l privi, cît putu mai simplu, fără nici o mirare. Ologise cu adevărat şi cu toate, cu sufletul, cu mintea?

— Cum era gata? În ultima clipă?

— Nu în ultima. Într-o clipă.

— Şi acum, ce se întîmplă?

— Se întorc la Copenhaga. Pentru reparaţii.

— Dar au pierdut încărcătura!

— Era asigurată... Şi vaporul. N-avem nici o pierdere.

Maria îl privi, incapabilă să-i descopere raţiunea.

— Atunci de ce atîta risc? Merita, pentru o semiepavă?

— Ceva nu-i asigurat, nu se asigură niciodată!

După o pauză, Mecarian continuă. în silă. Ea ar fi trebuit să înţeleagă fără cuvinte:

— Un comandant care îşi pierde vaporul, e mai bine să nu supravieţuiască!

Dar cîţi nu supravieţuiesc! se gîndea Maria. Atîţi oameni îşi pierd vapoarele şi încep altceva. Şi ea făcuse la fel. Şi chiar Mecarian. Pe vorbele lui putea să se fundeze o filozofie, nu şi viaţa.

— Cînd crezi că au să se întoarcă?

— Vaporul o să fie gata peste trei-patru luni, dar echipajul o să vină săptămîna viitoare, cu avionul. N-are rost să aştepte acolo.

Rămînea puţin timp. Maria se strînse în sine; judecase şi hotărîse.

— Trebuie sau să plec de aici, sau să găsesc o justificare. Nu mai pot să trăiesc singură o iarnă pe malul mării. Ia-mă de nevastă. Am mare nevoie!

— Nu! răspunse Mecarian.

Îl privi cu ochii încărcaţi de duşmănie. Nu mai ţinea minte dacă apucase să-i spună ce fusese Alber pentru ea, sau numai avusese de gînd; ţinea minte cuvintele, dar le pronunţase cu glas tare? Era posibil să nu ştie nici acum, el care avea în minte biografiile întregi a o sută treizeci de comandanţi şi-ale altor sute de oameni? Îl ura. „Nefericit salvator de epave!"

— Eu n-am însemnat nimic pentru tine?

— Ba da, ai fost al doilea cer al meu.

— Ce drept ai avut să te bucuri de căldura mea? Cum ţi-ai îngăduit, dacă nu aveai de dat nimic în schimb?

— Poate am gîndit că eşti un premiu. Viaţa e uneori generoasă.

Maria izbucni cu mînie:

— Un premiu? Şi pentru care merit?

Mecarian nu răspunse. Ea se simţea înjosită. Ar fi vrut să-i strige: „De ce să fiu eu moneda vieţii?" Îl ura şi nu putea înţelege cum îşi păstra atîta dîrzenie, după o noapte de coşmar, cu unsprezece nopţi de dragoste mai înainte? Atît de distanţate! Rămînea timp pentru încă două sau trei. N-avea să renunţe la ele. Era datoare să mai încerce; pînă la capăt. Deveni conciliantă; îi luă mîna şi îşi lipi obrazul de ea; o încălzea soarele. Cum să aibă inima rece, cînd prindea cu atîta uşurinţă căldura de afară? Poate venise clipa lui de slăbiciune; nu trebuia să o piardă.

— Te-ai gîndit cum ar fi fără mine?

— Da, răspunse Mecarian. Ar fi rece şi întuneric.

— Atunci păstrează-mă! Să fie cald şi lumină!

Cîinii continuau să latre din maşină, îngrămădiţi cu nerăbdare la geamuri.

— Dacă aş spune da, reluă Mecarian, ai fugi a doua zi dimineaţa. Sau mai devreme; peste noapte.

Maria îşi luă obrazul de pe mîna lui; îl privi în faţă.

— Crezi?

Părea mirată, dar nu surprinsă. Poate el avea dreptate, poate ar fi plecat. Dar mai întîi trebuia să spună da, cum spusese ea în maşină, astă noapte, pe plajă. Trebuia să spună da! O singură dată!

Mecarian se ridică şi porni spre maşină. Maria rămase ghemuită pe nisip; n-avea nici vlagă, nici motiv să se ridice. Cîinii se agitau tot mai tare; lui Mecarian îi era imposibil să-i dea jos. După ce salvase un vapor de la naufragiu! Se întoarse spre Maria.

— Vrei să-i strigi? De mine nu ascultă.

Toată lumea asculta de el!

— Plimbă-i puţin, altfel nu scapi de ei. Du-i pînă la barul lui Max; au să se întoarcă singuri.

Înainte ca maşina să pornească, Maria strigă; simţea nevoia să strige, chiar dacă s-ar fi auzit şi altfel. Strigătul reprezenta o stare a ei faţă de viaţă:

— Crezi că diseară o să fie senin?

57

PESCĂRUŞUL CONTINUA să se rotească pe cer, dincolo de promontorii. Maria porni pe urmele maşinii; trebuia să se ducă la bar, să-şi ia ţigări, trebuia să meargă pe jos, să facă orice, numai să nu se întoarcă la casa de piatră.

La jumătatea drumului, întîlni cîinii. Se opriră, gîfîind, cu limbile scoase. Nu ştiau dacă după desfătarea dinainte, neprevăzută, le mai e îngăduită încă una. Ochii, plini de bucurie, arătau că au mari speranţe. Maria nu găsea nici un motiv să-i contrarieze. Le făcu semn s-o ia înainte; ei porniră numaidecît, şi formară un şir lung, care şerpuia printre grămezile de alge şi cochilii aruncate de furtună. Plaja se sălbăticise, şi nu mai era timp să-şi revină; peste iarnă nu-i rămînea decît să se sălbăticească tot mai tare. Se vedeau urmele cauciucurilor. Şi maşina, cu flancul mutilat, se sălbăticise. Toate se sălbăticeau de aici înainte.

La bar nu erau oameni. Vetuţa veni spre uşă, bucurîndu-se s-o întîmpine. Iacob plecase în oraş; se ocupa de maşină. Maria ceru un pachet de ţigări şi un pahar de coniac. Puteau sta la bar, nefiind nimeni, Vetuţa însă o pofti în casă. În afara băuturii, aduse şi ibricul de cafea, care dădea în clocot. Îl împărţiră pe din două. Şedeau la masă, una în faţa celeilalte, se priveau mulţumite şi, cu toate că nu schimbaseră niciodată o vorbă, parcă se cunoşteau din copilărie. Sigur că exista între ele o înrudire. Maria făcea prima dată exerciţiul de a-şi exprima starea de spirit fără cuvinte; nu-i venea greu, poate fiindcă de obicei n-avea cu cine să vorbească; apoi se obişnuise cu cîinii. Cum urmau să se înţeleagă, la prima lor întîlnire, oamenii cu fiinţele de pe alte planete? Se gîndea că ar fi o deprindere bună ca o zi pe săptămînă să nu vorbească nimeni în toată lumea; să se decreteze o zi internaţională a tăcerii. Apoi tăcerea să se extindă, la două zile. În familii să se ajungă la trei zile şi chiar mai mult. Să rămînă o singură zi de vorbire. Avea să încerce aşa în căminul ei, primul punct într-un proiect de civilizare a relaţiilor dintre bărbat şi femeie.

Vetuța voia să-i facă destăinuiri; o simțea după vibrația buzelor, abia perceptibilă și după privirea febrilă; în ochii ei ardea cîte o luminiță, păreau două mici lămpi de radio, încălzite, gata să-și înceapă emisia. Maria se aplecă spre ea, încurajînd-o să spună; și lămpile ei erau încălzite, gata pentru recepție. Vibrația din buzele Vetuții își schimbă amplitudinea, și atunci Maria desluși sunete; imaginea vizuală, filtrată, se transforma în imagine sonoră, ducînd la un limbaj dulce, muzical, puțin speriat, dar de aceeași claritate ca a undelor hertziene.

— Iacob . . .

Vetuța făcu o pauză; nu era un gol, ci o melodie Maria așteptă mult, pînă să încline din cap, încurajînd-o.

— Iacob aude . . . și vorbește, ca toți oamenii.

Acum urmă pauza Mariei; se simțea mută. Vetuța îi apucă mîna; se temea să nu fugă, nu putea bănui ce cauză avea stupefacția Mariei.

— Te rog, vorbește-i ! Dar să nu afle că știu. Fă-l să se încreadă, să-ți răspundă. Are și el nevoie să spună o vorbă, cuiva viu, de pe lumea asta. Vorbește doar cu vedeniile. Vorbește prin somn; îl simt. Îi pun degetele pe buze și-l aud.

— De cînd știi? întrebă Maria.

— De la început.

Mariei îi venea să plîngă. Strînse mîinile Vetuței și se uită în ochii ei, mult.

— Sînteți minunați ! spuse. Iar eu sînt o nefericită !

— De ce? întrebă Vetuța.

— Fiindcă vorbesc și nu mă aud. Nimeni nu mă aude !

Își făcuse din Helga corespondentul ei în lume. Nici ea nu auzea, și nu putea să răspundă. Întreținuse cu ea, mai bine de un an, dialogul surdomuților. O iubea, din noaptea cînd îi văzuse prima imagine, cînd începea să plouă, și ea fugea spre mașină. Atunci nu-i cunoștea soarta, și o așteptase pînă la ziua. Credea, cuibărită în culcușul ei, în cortul de pe malul mării, că doi oameni trebuie să se iubească egal și infinit ca să trăiască singuri într-un golf pustiu. Acum știa că Helga avusese ziua ei de descumpănire, cînd stătuse zîmbind timid, cu ochii plecați, alături de un tînăr, la

Cascada Niagarei, fotografiaţi pe fundalul infricoşător de apă prăbuşită, cînd poate se năştea şi în ea ideea să se prăbuşească, ireversibil, ca o cascadă. Apoi avusese ziua ei de tristeţe, cînd rupea, atît de nedecisă, floarea de nufăr; poate nici n-o rupsese. Avusese şi-o oră de furtună, într-o noapte de beţie, între doi bărbaţi aşezaţi pe braţele fotoliului ei, aplecaţi spre ea să ciocnească paharele. Apoi fuga pe cîmpul galben, ultima imagine.

Poate în noaptea cînd Maria o aştepta la cort, îmbrăcată în treningul roşu, Helga se dusese în larg, ca pe cîmpul de lavă, să se caute şi nu putuse să se găsească Iar băiatul poate se înecase încercînd s-o salveze.

Unde rămăsese maşina roşie?

Cîinii începură să hămăie. Trecuse o oră. Trebuia să plece, dar nu avea unde să se ducă. Se întoarse de-a lungul plajei; cîinii mergeau acum înaintea ei, pe un singur rînd; din cînd în cînd întorceau capetele, cu priviri mulţumite. Furtuna nu le lăsase nici o amintire.

Trecură prin faţa casei de piatră, fără să schimbe direcţia; nu le era foame şi voiau să meargă mai departe.

Pe faleză, furtuna înclinase statuia lui Rafael; stătea aplecată asupra golfului, într-o mişcare neterminată. Părea că înclinarea continuă şi are să urmeze o prăbuşire. Maria o privi îndelung, fiindcă n-o recunoştea, după cum nu recunoştea bronzul care sub bătaia vîntului cu nisip îşi schimbase aspectul; părea o piatră brună, granulată. În poziţia instabilă şi în noua structură, Maria îşi găsea intenţia iniţială, la care nu izbutise să ajungă. Abia acum statuia îi exprima gîndul; în metalul greu, gata să cadă, era îngropat un tînăr, lovit în inimă. Trebuise să treacă o furtună, ca bronzul să se transforme şi să-şi capete sensurile adevărate.

Pescăruşul încă se rotea deasupra plajei, spre mulţumirea cîinilor. Maria se duse spre el, atrasă de zborul lui fără explicaţie. Pe faleză cîinii merseră în şir, unul în spatele celuilalt. Jos se răsfirară în linie dreaptă, cu spaţii mari între ei, acoperind jumătate din lăţimea plajei. Zborul pescăruşului, atît de prelungit, îi intriga, ca şi pe Maria. La un punct se opriră în cerc. Între ei zăcea al doilea pescăruş, mort, întins pe spate cu aripile desfăcute, cu ochii deschişi. Maria îngenunche lîngă el; cîinii stăteau la locul lor. Pescăruşul din zbor coborîse

foarte jos, i se auzea bătaia aripilor. Maria începu să sape în nisip, cu mîinile goale, însîngerîndu-şi degetele. Mai avea un ceas pînă să intre în tură. Săpă adînc, se opri numai cînd dădu de apă; nu voia ca valurile să-l dezgroape. Puse pescăruşul pe fundul gropii, aşa cum îl găsise, cu faţa în sus şi cu aripile desfăcute, silindu-se să nu i le înghesuie, sau să i le stîlcească. Aruncă nisip deasupra, pe urmă îl bătători cu picioarele. Poate peste iarnă acolo avea să crească o dună.

Cîinii ciuliră urechile. Din pîcla îndepărtată venea zgomot de motoare. Se năpustiră, ignorînd-o pe Maria. Maşinile îi făceau să-şi piardă disciplina. Aruncau în trîmbe nisipul de sub picioare, îşi roteau cozile pe sus şi lătrau de se clătinau zările.

Ar fi fost imposibil să-i stăpînească; viciul lor rămînea fără leac. Maria se trase de-o parte, să nu încurce drumul. Maşinile veneau pe mijlocul plajei, în viteză de plutire. Cei mai de sus păreau că zboară.

Exista şi în ei un viciu, asemănător cu al cîinilor? Pentru cine pregăteau reprezentaţia, nici măcar anunţată, pe o plajă unde, după furtuna de peste noapte nu mai venea nimeni? Pentru ei înşişi, desigur! se gîndea Maria. „Nu vă e frică?" — „Ba da! Totdeauna!" — „Pare o joacă, dar cred că e foarte primejdios!" — „Foarte primejdios! Dacă explodează un cauciuc, dacă roţile dau într-o groapă, dacă unul singur îşi pierde echilibrul..." — „Atunci de ce?" — „Fiindcă pămîntul se învîrteşte în jurul soarelui. Fiindcă mările sînt albastre, şi cîmpiile verzi. Fiindcă în aer există oxigen. Fiindcă sîngele are globule roşii. Fiindcă la poli sînt banchize de gheaţă şi urşi albi. Fiindcă mă cheamă Tomas. Fiindcă te cheamă Maria."

Îl descoperi pe Tomas la volanul maşinii din stînga îl recunoştea după ochelari şi după barbă; altfel, în viteză, ar fi fost imposibil. N-o vedeau; i-ar fi făcut semne. Aveau privirile aţintite înainte. Poate erau îngheţaţi de frică. Maria nu desluşi dacă fizionomia Diei exprima extaz sau groază.

Cîinii simţiră că n-ar fi fost în stare să însoţească maşinile decît cu privirea. Renunţară la zece metri; îşi înfipseră picioarele în nisip, să-şi frîneze asaltul; formaţia lor se rupse, rămase o învălmăşeală, din mijlo-

cul căreia, în locul lătrăturilor voioase se ridicau chelălăit şi urlet de panică· Unul din cei doi cîini de culoare neagră, Maria n-avea să ştie niciodată care din ei, se rostogoli în faţa maşinilor.

Un singur reflex îi lipsea lui Tomas; nu-l exersase, nu prevăzuse. Reflexul care i-ar fi îngăduit să sacrifice cîinele. Frînă violent şi puse volanul la stînga. Maşina se răsturnă, se duse rostogolindu-se, pînă se opri cu roţile în sus, lîngă apă. A doua maşină mai merse o sută de metri. Cîinele negru rămase în urmă. Cînd se dezmetici, se scutură de nisip, se duse la ceilalţi, şi toţi cinci, strînşi grămadă, începură să tremure.

Maria privea, înnebunită. Acum ştia: fusese un cîine. Într-un cot al şoselei, la o oră de Sighişoara. Ieşise gonind din pădure; zgomotul asurzitor al motorului îl făcuse să rămînă paralizat pe şosea. Maşina venea peste el cu viteza maximă. Îl avea în ochi, crescînd, ţeapăn de groază. În urechi avea urletul frînelor şi al cauciucurilor brutalizate, apoi trosnetul caroseriei, însoţind rotirea besmetică a peisajului, cu un orizont întors o sută optzeci de grade.

Cîinele scăpase; pentru ea era important să afle. Nu-l găsise nimeni mort, n-ar fi putut să dispară fără să lase o urmă.

Dar nu-şi amintea cine smucise volanul.

58

CARAVANSERAIUL nu mai exista. Rămăsese numai puţul; voiau să-l înglobeze în noua arhitectură, ca pe un vestigiu autentic, în centrul holului mare. Deocamdată se căra molozul şi se aduceau materiale. Maria privi mult timp locul gol; avea o încleştare în inimă Oare ce făcuseră cu poarta? Ar fi fost păcat s-o arunce într-o magazie, unde s-o mănînce carii sau s-o vîndă unui gospodar, ca s-o pună în faţa casei. Şi pe urmă s-o vopsească! Mai bine lăsau Caravanseraiul întreg şi construiau hotelul deasupra, pe piloni, dacă nu se găsea

loc în altă parte. Dezgropau palmierii să-i mute de-a lungul bulevardului. Mai fuseseră transplantați o dată, aduși de la Mediterană la Marea Neagră, și poate lăcrimaseră mult pînă să se obișnuiască. În jurul lor se săpau șanțuri circulare, lăsau pămînt mult, îl înveleau în plase metalice, să nu se scuture. Rădăcinile tăiate plîngeau, picurau lacrimi cristaline. O echipă de botaniști, în halate albe, tamponau rădăcinile cu un lichid alb dintr-un borcan, apoi le oblojeau cu fașe și cu gutapercă. Maria află că în borcan era cloroform. Anesteziau copacii, ca să suporte transplantarea!

Se transplanta și ea, peste o săptămînă. Își strîngea lucrurile, făcea ultimele drumuri. Locuia tot la casa de piatră, dar își dăduse demisia, nu mai lucra în tură; avea tot timpul liber, pînă seara, cînd se ducea să vadă cerul, cu luneta. Nu terminase toate constelațiile, și nici nu spera să izbutească. Dar trebuia să meargă pînă unde o ajutau puterile. Macarian să spună da! O singură dată!

Ziua următoare nu mai găsi palmierii. Se aducea pămînt să umple gropile. În locul Caravanseraiului demolat, răsărise peste noapte o pădure de piloni metalici, ajurați, de-o înălțime care dădea amețeală. Erau făcuți din bucăți, asamblați acolo, într-o singură noapte și apoi ridicați cu macaralele. Alcătuiau un patrat cu laturile de vreo treizeci de metri. Baza clădirii avea să fie infimă față de înălțime.

— Cîte etaje o să aibă? întrebă Maria.

— Treizeci și opt.

Ca o riglă subțire. Ar fi vrut să aibă încă un etaj, sau măcar o mansardă. Între piloni se turna un planșeu, o platformă de aproape un metru grosime. Puțul rămînea în mijloc, într-o escavație cu trepte circulare, ca să fie accesibil. A doua zi, Maria văzu că peste platforma acoperită cu cartoane impermeabile se turna un planșeu mai subțire. Seara găsi ridicați pereții, la parter, prefabricați, gata tencuiți și cu tîmplăria montată. Deasupra se finisa o terasă, peste beton se punea tablă de plumb și apoi se turna bitum. Intră în vorbă cu oamenii.

— Pot să mă uit înăuntru?

— Da; pe ferestre.

Se lipeau tapetele, se instalau prizele, întrerupătoarele și lămpile. În camerele de baie, faianța era gata pusă;

se montau căzile, lavoarele şi celelalte obiecte. Maria se strădui să determine locul unde fusese camera Diei. („Mă cheamă Dia, de la Zeldia, dar mai bine mi-ai spune Zurlia.") şi în ce loc masa unde mîncase cu Alber, în seara primei lor zile de dragoste.

— De ce puneţi acoperişul peste parter?

— Nu-i parterul, ci ultimul etaj.

Sîmbătă, Maria se duse la oraş să dea cîinii. Trebuia să găsească un stăpîn pentru fiecare, să nu încapă pe mîna hingherilor. Nu era uşor să se hotărască. De dimineaţă pînă seara merse prin cartierele mărginaşe, ocolindu-l pe al ţiganilor. Căuta curţi mai îngrijite şi chipuri mai luminoase. Unde vedea paragină şi murdărie trecea mai departe. Ducea cîinii în lesă; ei o urmau fără să se smucească, dar îşi ţineau capetele în pămînt, plini de obidă. Înţelegeau, şi nici măcar nu încercau să protesteze. Maria se oprea pe la garduri.

— Nu vreţi un cîine?

Nu întîlni nimic idilic, fetiţa paralitică sau copilul orb, care să spună: „Mamă, ia-mi te rog un cîine!"

— Şi de unde ştiu că nu-i turbat?

Sau:

— Fugi de-aici cu ei, n-am nevoie de corcituri!

Merse, din ce în ce mai neconvinsă şi mai circumspectă. Nu mai avea încredere în nimeni. Toţi i se păreau hingheri în devenire. Poate ar fi găsit şi oameni cumsecade, dacă n-ar fi fost atît de rigidă. Nu acorda nimănui un zîmbet, era tot mai crispată, pînă ce înţelese că socotea duşman pe oricine ar fi vrut cu adevărat un cîine.

Se întoarse cu ei. Cînd le dădu drumul pe plajă, cîinii o încadrară cu o veselie reţinută. Mariei îi venea să plîngă de bucurie, însă ei simţeau că soarta lor încă nu se jucase.

La bar erau, în sfîrşit, oameni, fiindcă se închideau celelalte localuri. Nu intră; se auzea tonomatul. „Il pun pentru Iacob; nu că ne-am amăgi unul pe altul; cînd ni l-au dat în primire ne-au spus să-l pornim măcar o dată pe zi, că altfel înţepeneşte, are în el fel de fel de complicaţii. Şi dacă îl ascultă el, aud şi eu şi mă bucur..."

Pilonii apăreau de departe, dominînd toate construcţiile. Cînd ajunse, Maria văzu o firmă albă, prinsă pe stîlpi, şi pe ea scria, cu litere roşii: „Şantierul Hotel

Caravanserai". Pe lîngă puţ, să păstrase şi numele, dar avea să fie ridicol. Căzuse întunericul, continuau lucrul la lumina reflectoarelor. Construcţia crescuse, acum avea două etaje, se lucra la finisarea celui de jos, iar cel pe care Maria îl văzuse terminat, era acum deasupra, constituind şi acoperişul. Etajele se construiau la sol, pe platforma de beton, fără schele şi fără ascensoare pentru materiale, fără a pierde timp cu urcatul lor la înălţimi din ce în ce mai mari. Iar cricuri puternice, în interiorul pilonilor care deveneau stîlpii construcţiei, ridicau ansamblul, treptat, într-o ascensiune sincronizată cu ritmul construcţiei. Odată ce începea montarea parterului, ultimul etaj, gata de mult şi mobilat între timp, se afla la locul lui. Nu se inversa nimic, în definitiv. Şi nici nu se cîştiga ceva, în bani, sau în timp.

— Atunci de ce? întrebă Maria.

Arhitectul răspunse, privind cîinii:

— E un exerciţiu pentru imaginaţie şi contra monotoniei. Sînt cîinii dumitale? Nu vrei să bem ceva împreună?

Nu mai voia să bea nimic, şi cu nimeni. Mai avea două seri şi, ca să le justifice, îşi spunea că mai sînt speranţe. Mecarian să spună da. O singură dată!

— Nu-mi dai mie unul? întrebă paznicul şantierului.

În ghereta lui de lîngă poartă era cald pesemne, se vedea ieşind fum pe un coş de tablă. Ea încă nu făcuse focul acasă. Mai avea de stat două zile.

— N-ai îmbrăcat şuba prea devreme?

— Las' cînd o veni iarna să mă găsească gata îmbrăcat. Îmi dai un cîine?

— Pentru ce?

— Să-mi ţină tovărăşie.

— Ce-o să mănînce?

— Nu-i o problemă. De la cantină; rămîne destulă mîncare.

— Pe care îl vrei?

Paznicul alese pe unul din cei doi negri. Înainte de a-l atinge, înainte de a pune mîna pe el, cîinele începu să mîrîie. Maria n-avea cum să ştie dacă era cel care sărise în faţa maşinii. Îi puse zgarda, şi lesa o întinse paznicului.

— Pari om bun. Să ai grijă de el.

— Îl culc cu mine în odaie, o asigură paznicul.

Duse cîinele tîrîş pînă la poarta de sîrmă. De-acolo înainte nu mai putu să-l tragă; îşi proptise picioarele în pămînt şi începuse să urle. Urlau şi ceilalţi.

— Huo, la oase ! strigă cineva, dinăuntrul şantierului.

Maria se uită la puţul încă neîmpresurat de ziduri. Masa lor fusese alături. O clipă revăzu Caravanseraiul, cămila, turcoaica bătrînă, pe Rafael şi pe Dia, şi îi veni să urle, odată cu cîinii. N-ar fi fost singură, urlau mulţi oameni de pe şantier, în batjocură, adăugau strigături neruşinate; poate aveau în ei, fără să ştie, un microb de turbare.

— Ajunge ! strigă Maria. Dă-i drumul !

Înainte de a-şi sfîrşi vorba, cîinele era la picioarele ei, cu zgarda ruptă, lipit de pămînt, doborît de supunere şi umilinţă. Ureletele încetaseră.

— Ai naibii cîini, doamnă ! Sînt uniţi, de parcă au fost la război împreună !

59

ÎN ACEA SÎMBĂTĂ, pe la opt seara, Tulip începu să se dichisească. Se bărbieri, se spălă pe tot trupul; apa n-avea de unde curge pe vapor, o aducea cu damigenele şi era învăţat s-o economisească. Trei sticle de un litru îi ajungeau să se spele din cap pînă în picioare. Se şterse cu un prosop nou de in. Mai devreme îşi călcase pantalonii şi redingota. Se îmbrăcă, îşi puse cămaşă albă şi papion negru. În picioare îşi puse ghete de lac, fără tocuri. Îşi pieptănă lins cele cîteva fire de păr apoi, după ce se privi în oglindă, se întinse în pat, cu faţa în sus, avînd grijă să nu-şi strice frizura imaginară. Alături, pe pernă, era o tichie neagră rotundă, brodată cu fir.

Pe la miezul nopţii, Tulip auzi paşi pe punte. Nu ştia dacă dormise; nu mai simţea scurgerea timpului. Paşii ocoliră de cîteva ori cabinele, pînă ce se opriră sub hubloul de la căpătîiul patului. Se auzea o respiraţie.

— Vino ! strigă Tulip, fără să se ridice. Uşa este descuiată !

Arsese ultimul strop de gaz din lampă, și bateriile lanternei erau uscate. Necunoscutul intră și se așeză pe un scaun, lîngă ușă. Nu puteau să se vadă, dar se simțeau unul pe altul.

— Ai tutun? întrebă Tulip.

— Tutun de pipă.

Necunoscutul se ridică, i se desluși umbra mișcîndu-se, veni lîngă pat și puse pe pieptul lui Tulip punga de tutun, făcută din bășică de bou, strînsă la gură cu baiere de piele. Tulip deschise punga, mirosi tutunul, strînse baierele la loc.

Necunoscutul îi întinse amnar și cremene. Tulip rămase cu punga într-o mînă, cu amnarul în alta. Cremenea căzu pe jos.

— Ce mai faci? întrebă necunoscutul.

Tulip răspunse cu o jale înghețată:

— Mi-a murit și fata.

— Cîți ani avea? întrebă necunoscutul.

— Împlinea optsprezece, răspunse Tulip.

Necunoscutul întrebă:

— Era frumoasă?

Tulip răspunse:

— Cum nu putea fi alta! O chema Dia, de la Zeldia.

— Era destrăbălată?

— Nu, săraca!

— Atunci să mergem! spuse necunoscutul.

Tulip coborî din pat, își puse tichia neagră și îl urmă pe necunoscut în timonerie. Nu se vedea nimic pe mare. Numai pe cer stele, și pe uscat faruri.

Necunoscutul puse mîna pe cîrmă.

— Ia-o la dreapta! îi spuse Tulip.

Necunoscutul răspunse:

— Nu mă învăța drumul!

60

MAȘINA PORNISE spre gară; casa de piatră nu se mai vedea în urmă. Nimic nu se mai vedea în urmă. Venea seara.

— Cum ţi se pare că merge? întrebă Maria.

— Bine, dar trebuie să se mai lase motorul.

Iacob era la volan, şi Maria în dreapta lui. Cîinii stăteau în spate, claie peste grămadă, deasupra geamantanelor.

— Te rog să ai grijă de ei. Am să-ţi trimit bani în fiecare lună.

Maria încerca să-şi aducă aminte ce o determinase să repare maşina. Începuse cu capota, restul venise de la sine, se înşirase, dar n-avea nici o semnificaţie, şi-i părea rău să se creadă altfel. Era numai o întîmplare.

La bar, Vetuţa stătea în uşă şi făcea semne cu mîna.

— Ce-ar fi dacă într-o zi te-ai apuca să-i vorbeşti? aşa dintr-o dată. Cum vorbesc oamenii. Să nu te mai ascunzi.

Iacob întoarse capul şi-i aruncă o privire confuză, din care nu lipsea un fior de spaimă.

— Ce vă trece prin minte? N-ar fi bine, doamnă! Ar fi o nenorocire, viaţa noastră s-ar duce de rîpă, n-am mai putea să trăim împreună. Nu se poate!

Maşina opri la trotuar, în flancul gării; peste grilaj se vedeau peroanele. Maria luă cheia de contact, privi brelocul, apoi scoase fotografia lui Alber: „Cînd mergi cu şaizeci pe oră, gîndeşte-te la mine!" Depăşise viteza; cu sute de kilometri. Întinse cheia lui Iacob.

— Atunci, ai grijă de maşină. O duci în port cînd ai să afli că vine Saturn.

Alber refuza să-şi părăsească vaporul. Echipajul putea să se întoarcă, dar el rămînea acolo, pînă se terminau reparaţiile. Aflase de la Mecarian; aseară. Ca ocolul pămîntului să fie împlinit. Fără nici o spărtură.

Erau ei doi supraoameni, sau doi monştri care se completau unul pe altul?

— Nu mi-o fi greu să-l recunosc! spuse Iacob.

Maria păli, izbită de un gînd pe care se luptase tot timpul să-l ţină departe. Mecarian avea să vadă maşina şi să-şi dea seama. Dar, iarăşi se întreba, era cu putinţă să nu fi ştiut pînă acum? Rămînea o îndoială pe toată viaţa.

— Da, îi răspunse lui Iacob. Nu se poate să iei pe altul drept el, chiar dacă nu l-ai mai văzut niciodată!

Cîinii rămăseseră închişi în maşină, îngrămădiţi la ferestrele dinspre peroane. Se agitau, încercau să zgîrie sticla cu ghearele, scînceau cu o suferinţă pe care Maria

o simţea răsfrîngîndu-se în sufletul ei şi crescînd, pe măsură ce se îndepărta de-a lungul peronului. Aşa cum stăteau unul peste altul, de nu li se vedeau decît capetele, cu boturile strivite în geam, semănau cu cîinii din camera de gazare.

Se urcă în ultimul vagon; Iacob îi duse geamantanele în compartiment, iar ea rămase pe coridor, privind maşina pe geamurile din spate. Se întorcea la sculptura abandonată. N-ar fi fost în stare să înceapă altceva. Trebuiau s-o reprimească. Muncise trei ani, din greu; i se cuvenea o recunoaştere. Îi trebuia un bloc mare de piatră; înăuntru lui descoperea de pe acum imagini; era o forţă pe care o cîştigase în tăcerea de pe malul mării. Sub ochiul ei, piatra devenea străvezie, lăsînd să i se vadă toate formele posibile. N-avea alt mijloc să se adreseze oamenilor, le pierduse pe toate celelalte dacă exista vreunul capabil să învingă muţenia.

Iacob se pregătea să coboare.

— Cînd mai veniţi pe la noi, doamnă?

— Niciodată! răspunse Maria.

Locomotiva fluieră, şi atunci, cu toată depărtarea, se auzi urletul cîinilor. Maşina se zgîlţîia, vibra, gata să se răstoarne. Lumea se oprea pe trotuar, goneau într-acolo oameni din toate părţile. Trenul pornise, Iacob făcea semne cu mîna, cu gestul Vetuţei, cum şi-o amintea rămasă în uşa barului, tot mai singură şi mai mică. Semăna cu Helga, pe cîmpul galben de lavă; poate era şi în ea o fugă, dar cine putea să ştie?

Oamenii îngrămădiţi o împiedicau să vadă maşina, pînă ce se tălăzuiră, dîndu-se înapoi, unii peste alţii. Ceva explodase, *capota nouă era sfîşiată*! — şi prin ruptură se ivi capul unui cîine, zbătîndu-se să scape, unul din cei doi de culoare neagră; care din ei răsturnase maşina lui Tomas? Evadară unul după altul, săriră grilajul şi se înşirară în urma trenului. Goneau printre linii, peste traverse, tîrîndu-şi burţile pe piatra colţuroasă.

Maria îşi dorea un cal, să galopeze pe cîmpuri cu ceaţă. Era ultima ei aspiraţie, născută pe neaşteptate; iubea calul şi îl dorea cu patimă.

Trenul urca la deal, să iasă deasupra oraşului. Cîinii îl ajunseră şi se năpustiră pe scări, în stînga şi în dreapta. Îi auzi buşind în uşi, cu o forţă care ar fi trebuit să-i stîlcească. Toate se rostogoleau în jurul ei, trenul se

prăvălea în prăpăstii. Ca într-o lumină fulgerată, văzu ochii cîinilor, la ferestre, privind-o cu o sfîşiere de moarte. Nu-şi puteau ţine echilibrul pe treapta îngustă, se rostogoleau pe terasament, unul după altul. Braţele ei n-aveau putere să fi deschis uşile. Îşi ascunse capul în mîini să nu vadă.

Ce ducea cu ea? Pe da, sau pe nu? Îi era imposibil să facă o separaţie între ele. De la un punct înainte, adevărurile se inversează, ca timpul depăşit care începe să se întoarcă în urmă.

Trenul îşi mărea viteza. Cînd privi afară, cîinii goneau printre linii, dar rămîneau tot mai departe; apoi începură să cadă, sfîrşiţi, unul cîte unul.

De la creastă, Maria mai văzu o dată cele şase insule de calcar; cu timpul aveau să dispară, şi împreună cu ele peisajul subacvatic pe care îl descoperise într-o zi aproape uitată. Permanentă şi de neuitat rămînea marea; ar fi auzit-o şi surdă, ar fi văzut-o şi oarbă.

Alber scria: acum, cînd o bună parte a viselor mele s-a împlinit, și nu se vede nici o piedică spre a se împlini toate, îți declar că aș fi renunțat la ele și m-aș fi întors, în prima zi cînd m-ai fi chemat. Oricît aș fi fost de departe...“ [...]

Acum, cînd nu mai exiști, am înțeles, scria Alber, că nu puteam să am totul, și pe Maria, și marea; dacă ar fi să aleg din nou, știu că aș opta pentru tine“. [...]

ISBN: 973-9010-14-8
350+2 TL=352 LEI

EDITURA ARTA GRAFICĂ